

በዓሉ ግርግ

ታሪካዊ

ኩራዝ አባታሚ ድርጅት
አዲስ አበባ · ኢትዮጵያ

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው
All Rights Reserved

ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት
Kuraz Publishing Agency
☎ 11 27 19 • ☐ 30933
አዲስ አበባ • ኢትዮጵያ
Addis Ababa • Ethiopia

መጀመሪያ በ፲፱፻፸፭ ዓ.ም. ታተመ ።
በድጋሚ በ፲፱፻፹፱ ዓ.ም. ታተመ ።

የሽፋን ስዕል ፡ ጥበበ ተርፋ

ማስታወሻ

ሐቀን ለማሳወቅ ራሱን ለሳልፎ ለመታሠር ፣ ለመስቃየት ፣
ለሞት የበቃ - ልጆቹን ፣ ቤተሰቡን ሳይል ታፍኖ ወጥቶ የቀረ
ውን ተወዳጅ ደራሲ ባለቤቱን በጣም አከብረዋለሁ ፣ አደንቀ
ዋለሁም ።

በሚወፍቸው ልጆቹና በእኔም በባለቤቱ ላይ ከፍተኛ
ሀዘንና ጭንቀት ቢደርስብንም አንማረርበትም ፤ አእምሮ
መቆምን በተገባር ያስተማረን ነውና ።

ዘጠኝ ዓመት ያስቆጠረ ቢሆንም እውነት ጊዜዋን ጠብቃ
እነሆ ዛሬ የህይወት መለዋወጥ የተከፈለበት ይህ መጽሐፍ
ለመታተም በቀረፈ ።

እኔም ሆነኩ ልጆቼ እያስታወስነው ፣ እያከበርነው እን
ኖራለን ፤ ከሱ የሚበልጥብን የለንምና ። ፍርዱን ገን ለሰፊው
ሐዘብ እተወዋለሁ ።

አልማዝ አበራ
ነሐሴ ፲፱፻፹፫ ዓ.ም.

ገ ጽ አ ፺ ድ

ይህ የጸጋዩ ኃይለማርያም ቁንጽል ታሪክ ነው ። ጸጋዩ ኃይለማርያም ማነው? አትቸኩል ። በዚህ ዓለም ምን የሚያስቸኩል ነገር አለ? ባይቸኩሉም ሕይወት ራሷ እጭር ናት ። ታሪኩን ራስህ ትደርስበታለህ ። በራሱ ቋንቋና አስተሳሰብ ፣ ስሜትና እይታ ፣ ድርጊትና ዝምታ ጸጋዩ ራሱ ታሪኩን ይገልጽልህ ።

እሽ እሱስ ይሁን ፣ ይህን የምነግራችሁ እኔ ማነኝ? ግድ የለም ። የተለየ ስምና መልክ ፣ ጊዜና ሥፍራ የለኝም ። እኔ ነኝ ማለት ይበቃል ። ነበርኩ ፣ አለሁ ፣ እኖራለሁ ። ጸጋዩ ውሱን ተራ ሟች ስለሆነ በሁሉም ጊዜና ቦታ የመገኘት ችሎታ የለውም ። ስለዚህ እሱ በማይገኝበት ጊዜና ሥፍራ አንዳንዴ ብቅ አላለሁ ። ማን ይሆን? ብለህ አትመራመር ። ጠቃሚ አይደለም ። ግን የሰው ጭንቀት ማየት አልወድምና ከምትጨነቅ ልንገርህ ። ደራሲው ነኝ ።

ጸጋዩን ከራሱ ይበልጥ አውቀዋለሁ ። የእግዚር በግ ነው ። በሕይወት የሚያየውን ነገር ሁሉ ይወዳል ። ውዴታው ብዙውን ጊዜ ከአቅሙ በላይ ይሆንበታል ። በዓለም ላይ ለሚያየው ውበት ሁሉ ልቡ በቂ ቦታ ስለሌለው የሚጨነቅ ፣ ግን ተራ ሟች የሆነ ፍጡር ነው ። እንዲያውም በቅርብ ካወቁት ሞኝ ነው ። ግን ማነው ሞኝ ያልሆነ? እንዳልኩት ያየውን ነገር ሁሉ ይወዳል ፣ እና ሁሉንም ያጣል ።

ጸጋዩ ራሱ ቢናገር ይሻላል ። የት ቢጀምረው ይሻል ይሆን? ችግሩ ምንድነው? የሕይወት ሂደት የሚጀመርበትንና የሚፈለግበትን በውል የሚያውቅ ማን አለ? ቁንጽል ታሪኩን የትም ሊጀምረው ይችላል ። ጸጋዩ ይኸውላችሁ፡-

አ ሮ ማ ይ

ማ ሰ ዳ ማ ሰ ዳ

ጀ ግ ና ሰ ው ማ ሰ ዳ

ምዕራፍ አንድ

ሰኞ ማለዳ ፡ ታኅሣሥ 19 ቀን 1974 ብርዳማና ጭጋጋም
ጧት ፡ ያው እንደ ፈረደብኝ ዘግይቼ ነበር የነቃሁት ፡ ከጧቱ
ልክ በአሥራ ሁለት ሰዓት ቦሌ ዓለምአቀፍ አይሮፕላን ማረፊያ
መገኘት ነበረብኝ ፡ የቀረኝ ጊዜ ሀያ ደቂቃ ብቻ ፡ የእጅ ቦርሳየን
ብቻ አንጠልጥዩ ተነሳሁ ፡ ደግነቱ ሻንጣየን ባለፈው ቀን አይ
ሮፕላን ማረፊያ ወስጆ አስረክቤ ነበር ፡ የጧት እንቅልፍ የሚያ
ስጥለኝ ጠበል ይኖር ይሆን? ሮማን እንደኔ አይደለችም ፡
የማለዳ ወፍ ናት ፡

«ትንሽ ነገር አፍህ ብታደርግ» አለችኝ ሮማን ፡

«እኔ በፈጠረሽ! ምንው እያወቅሽ? ይልቅ እንሂድ» አልኳት
የእጅ ሰዓቴን እያየሁ ፡ ጧት እህል አይዋጥልኝም ፡

«የሞትክ እንቅልፋም!» አለችኝ ስስ ፡ ውብ ከንፈሮችዋን
አጣብቃ በመልቀቅ አጩህ ፡ እንዲህ ስታደርግ ራሱዋን የምት
ስም ትመስለኛለች ሁልጊዜ ፡ አንዳንዴ ሲላት ጡቷን ወጣ
አድርጋ ትስማለች ፡ ጉድ ናት ፡ ራሷን የምትወድ ትመስለኛለች ፡
እና ቢሆንስ ፡ ቆንጆ ናት ፡ ታዲያ ያኮረፈች መስላ ታየችኝ ፡
ስታኮርፍ ደስ ትላለች ፡ ያኮረፈችበትን ምክንያት አላጣሁትም ፡
ለሦስት ወር ያህል ተለይቻት ወደ ሰሜናዊ የኢትዮጵያ ክፍል ፡
ፀደ አሥመራ በምሄድበት ቀን ለመሰነባበቻ ፍቅር እድል
አልሰጠኋትም ፡ ጧት መቸም ጥሎብኝ የለየልኝ ሰነፍ
ነኝ ፡ መጥፎ እድል ፡ ጉዞዬን ባጣፈጠ ፍቅር ብጀምረው

ምን ነበረበት? ጉንጭምን ሳም አደረኩ = ፈገግ አለች = ጥርቧ ትኩስ የተፈለቀቀ ለጋ የመስኖ በቆሉ እሸት ይመስላል =

«ገላህን አልታጠብክ = ምን ቢያደርጉህ ይሻልህልን» አለችኝ =

«እንቺ አንቺን ነው የምሸተው = ቫኔል ፋይቭ» አልኳት =

እውነትም እሷ እሷን ነበር ሁለመናዩ የሚሸተው = ከት ዳሚ ግታ ጀምሮ ካልጋ ውስጥ አልወጣንም = ቅዳሜና እሑድን አልጋ ላይ መዋል የቆየ ልማዳችን ነው =

«ለሦስት ወር ገላህን እንዳትታጠብ ገዝቼህለሁ = በዛሬው ገብርኤል ይዝህለሁ = ግን ምን ያደርጋል ውለህ ሳታድር የሌላ ሴት ጠረን ትወስዳለህ = አንተ በሄድክበት የምትለምድ ፍጡር ነህ =» አለች =

የቤቱን ቁልፍ በሙሉ ለሮማን ክስጠጃት በጸላ ተያይዘን ወጣን = ደግነው : መኪናየ እንደ ልማዷ ገፉኝ አላለችም = ሆኖም እንደ ልቤ ለመብረር አልቻልኩም = መንገዱ ሁሉ ስፍር ቁጥር በሌለው ሰው ተጣቧል = አብዛኛዎቹ ሴቶች ነበሩ = ካቅም በላይ ሰው የጫኑ ታክሲዎች ይርመሰሰላሉ = አመል ሆኖ ባቸው ሰው ታክሲ ባለ ቁጥር ባገኙበት ቦታ ፍሬን ይይዛሉ = ከመጠን በላይ ሰው የጫኑ የቤት መኪናዎችም በብዛት መንገድ ላይ ይታዩ ነበር = ሁሉም የሚጓዘው ወደ ገብርኤል ቤተክርስቲያን ነበር = የታኅሣሥ ገብርኤል = አልፎ አልፎ ግጭትና አደጋ ይደርሳል = መንገዱ ይዘጋል = ጊዜው ደግሞ ይሮጣል : ይከን ፋል : እኔም ካንድም ሁለት ጊዜ የግጭት አደጋ ሊደርሰብኝ ነበር = የግልራገመው ሮማንና የግልሳደበው ስድብ አልነበረም : ከሰማይ በታች = ሰው ሲቸኩል ለምን እንከን እንደማያጣው አይገባኝም =

«አረ በፈጠረህ ቀስ በል» አለችኝ ሮማን ሰውነቷ በፍርሀት እየተከማተረ =

መቸም ለነፍሷ በጣም ስሉ ናት : ሮማን ገለተወርት = አያስደንትም = እንክዋን እሷ እኔም እሳሳታለሁ = ያያት ሁሉ ይሳሳታል = ከእግር ጥፍሯ እስከ ራስ ጠጉሯ በዓይናቸው እንደ ሽንኩርት ላጥ ያደርጓታል = ባዩዋት ቁጥር = ይቀኑባታል = «እድሌ ሆኖ ሴቶች አይወዱኝም» ትላለች = እሷም ሴቶችን እንደጦር ነው የምትፈራው : ምናምን ያቀምሱኛል በማለት = ያለ ሴት ጠላት የለኝም ትላለች = አፈር የሚነካው ገላ ያላት አትመስልም = እግዚር እጁን ታጥቦ ያለ የሌለ ጥበቡን የጨረሰበት ገላ! ምነው አያሳሳ! ባይኔ ሙሉ ተመልክት ካት : እንደ አዲስ ሰው = ጠቶቿ ጥቁር ሹራቧን ወጥረው ይዘዋል =

«አይርጥላት ቁጥ እኔን የሚጠብቀኝ መሰለሽ!» አልኳትና ፍጥነት ጨመርኩ =

«ሬሳህ እንዳይደርስ ብቻ : ፍሬን.....»

«መቃብሪ ላይ ቁማ የምታለቅስ እንዳቺ ያለችው ብ እራሜ ካለኝ ሞት ለምኔ! አጥንቲ ይለመልማል» አልኳት = «ገናን ውላችሁ ብትሄዱ አሁን ምን ነበረበት?» አለች =

«የኤርትራን ትንሣኤ እንዴት አድርገን?»

«አምና ገናን የት እንዳሳለፍን ትዝ ይልህልን?» አለችኝ =

«አልጋ ውስጥ ይሆን?»

ሰካራም = ራስ ሆቴል ነበር..... እና እውነትም ሰካሪህ ነበር =»

«ውበትሽ ይሆናል ያስከረኝ.....»

«ኤፍ እቲ!» አለች : «ለሁሉም ነገር ቸኩሉ መሞት እቲ! ነጋ ጠባ ዘመቻ = እድገት በኅብረት ብሉ ዘመቻ = ለጦርነት ዘመቻ = የኤኮኖሚ ግንባታ ዘመቻ = ማይምነትን ለማጥፋት ዘመቻ = የቁጥጥር ዘመቻ = አሁን ደግሞ የኤርትራን ችግር ለመፍታት ዘመቻ = የዘመቻ ባህል ፈጥረናል = ያለ ዘመቻ ኖረን የምንሞትበት ቀን መቼ ይመጣ ይሆን?» አለች : እየተነጫነጫች = ሲላት መቸም ተናጋሪ ነች =

«ጉዞአችን ረጅም ፡ ተስፋችን ሩቅ ፡ ችግራችን ብዙ ፡ ምን ይደረግ ብለሽ ነው?» አልኳት የእቧን አነጋገር ለማስመስል እየሞከርኩ ።

«ኤጭ እቴ! አንተ ታሾፋለህ» በሚለት ንግግሯን ቀጠለችና፡ «አዎ እቴ በናንተ ቤት የኢትዮጵያ ችግር ሁሉ ባዋጅና በዘመቻ እንደ በጋ ጉም በኖ ጄኔጣፋ ይመስላችሁዋል? ድንቄም! እንዲህም አድርጎ የለም ። መሠረታዊ ችግራችን ያይምሮ ድኅነት መሆኑ ቢገባን ጥሩ ነበር ። ሷላ ቀርነት ሌላ ትርጉም የለውም ። ያዋጅ ፡ የማጠናከሪያ ያዋጅ ጋጋታ ፡ ዘመቻ ብሎ ጫጫታ ፡ ምን ፋይዳ ይሠራል ብለህ ነው? ትርምስ ፡ መተራመስ ፡ ተተራምሶ መሞት እቴ ። መጥኔ» አለች ።

«ሩጫ ላይ ያለች አገር ናት ። ቢከፋም ቢለማም ድርጊት ፡ አዲሱ ትውልድ የድርጊት ትውልድ ነው ። ጊዜ ያጥረናል ። ጊዜ የለንም ። ችኩል ትውልድ ነን ። ያበደ ትውልድ ። እብዶች ነን እውነት ። ያሮጌው ትውልድ መጣጭ ያዲሱ ትውልድ የበኩር ልጅ ያንዱ መጨረሻ ፡ የሌላው መጀመሪያ መሆን እብደት ነው ። ያሮጣል » አልኳት ።

«የት ለመድረስ?» ብላ ዝም አለች ።

ነገሩ አልጣማትም ። ያለ ፍቅር የሚጥማት ነገር የለም ። የነጋት ኮከብ የሚመስሉት ዓይኖቿ እንባ አቅርረዋል ።

የመኪናዋ ፍጥነት በሰዓት ወደ መቶ ኪሎ ሜትር ደርሶአል ። ከአብዮት አደባባይ በኋላ ወደ ቦሌ የሚወስደው መንገድ ደኅና ነበር ።

«አይዞአችን ሮሚዬ» አልኩዋት በቀኝ እጄ ትከሻዋን መታ መታ አድርጌ ፡ «ምስት ወር ከድል በኋላ ስመለስ እንጋባለን ጉሮ ወሽባዬ እንዲያ እንዲያ ሲል ነው ግዳዬ እያልሽ እንድትቀበይኝ ብቻ ። ደሞ እንድ ነገር እንዳትረሽ ። አሑድ አሑድ ለዘማቹ ዓይ ለጸጋዬ ኃይለማርያም እያልሽ ዘፈን እንድትመር ጭልኝ ፡ እሺ?» አልኳት ፡ እየቀለድኩ ።

ደረቁ ቀልዴ አላሳቃትም ። ይተናነቃት የነበረው እንባ ኮለል ብሎ ወረደ ፡ የማለዳ ጤዛ መስሎ የማለዳ ጸሐይ የሚመስሉትን ጉንጮቿን እያቋረጠ ። ሙሉ ጨረቃ ከሚመስለው ከብ ፊቷ ላይ ከንብል ያለው ረጅም ጥቁር ጠጉርዋን ወደ ላይ መታ አድርጋ ፡ «ይህ ዘመቻ በኔ ላይ ነው የመጣው ። ባይሆን ኖር...» አለችና መሀረብ ከቦርሳዋ አውጥታ እንባዋን ጠረገች ። ቦርሳዋ ሲከፈት የገነት በር እንደተከፈተ ያህል ጥሩ መዓዛው መጥቶ አፍንጫ እውድ ያደርጋል ።

ጥር አጋማሽ ላይ ልንጋባ አቅደን ነበር ። ዝግጅቱን ከጀመርን ቆይተናል ። ሁለታችንም የሠርጋችንን ዕለት በታላቅ ጉንትና ናፍቆት ነበር የምንጠባበቀው ። ከተጫጨን ድፍን ሁለት ዓመት ሆናለል ። ሮማን ገለተወርቅን እስካገኘሁ ድረስ አገባለሁ የሚል አሳብ አልነበረኝም ። ጋብቻ የሚሉት ጣጣ ባሳቤ መጥቶ አያውቅም ነበር ። ድንገት ተገናኘንና ጋብቻ የሚሉት ተላላፊ በሽታ ያዘኝ ። ከዚህ በፊት ለብዙ ጊዜ እንተዋወቅ ነበር ። እንዲያውም የጥሩ ዓደኛዬ እህት ነበረች ። ሷላ ወንድሟ ሞጆ ላይ በመኪና አደጋ ሞተ ። መኪና ሲነዳ እብድ ነበር ። ፍጥነት ይጫል ። የመኪናው ድምጽ ከሩቅ ሲሰማ የመንደሩ ሰዎች ያእብድ መጣ ልጆቻችሁን ያዙ! ይባባሉ ነበር ። አቧራ ይበናል ። ዶሮዎች እያስካኩ በየአቅጣጫው ይበራሉ ። ያዲስ አበባን ሲይቹት ነጃዎች ሽብር የሚለቅባቸው አሽከርካሪ ቢኖር እሱ ብቻ ነበር ። ሮማን ከእሱ መኪና ላይ ወጥታ አታውቅም ። ፍጥነት ሕይወት ነው የሚል ፈሊጥ ነበረው ። የሚወደው ነገር ገደለው ። የጋብቻ በሽታ የለከፈኝ ምሽት ፡ እቧ ፡ ወንድሟና አንድ ዓደኛዋ ፊስ ሆቴል ነበሩ ። ራስ ባንድ ይጫወት ነበር ። ያው እንደ ልማዴ ብቻዬን ስንመለመል ነበር የመጣሁት ። ግታ ብቻዬን ስዞር ጀብደኛነት ይሰግኛል ። ምሽቱ እንደ ቁግር ጨዋታ ይሆንባኛል ። አንዳንድ ምሽት ይቀናል ። ሰው ብቻውን ጭጥቶ ከቆንጆ ሴት ጋር ሲመለስ ፡ ከዚህ የበለጠ ትርፍ ምናል! አንዳንድ ምሽት ደገሞ ያላስቡትን ኪግራ አስከትሎ ባዶ እጅ ወደ ቤት ይመልሳል ። ሕይወት ነው ፡ መገናኘት ፡ ሙሉያየት ፡ ወንድሟ ጋበዘኝ ። ዓደኛዋ ደስ አላለውም ። ሞት ብሎኛል ። ዳንስ አስነሷት ። ጦጋ አለችኝ ። ጡቶጆ ገፈተሩኝ ። ሽቶዋ ላበኝ ። ከሙዚቃው ጋር የተፈጠረች ትመስላለች ፡ ስትረገገ ። ለመጀመሪያ ጊዜ ጭቷ ግረከኝ ። በፊት ውበቷ አይታየኝም ነበር ።

ለምን እንደሆነ እንጂ በፊት ሳያት እሸሻት ነበር ። ሁሉ ጊዜ ከእጅዋ የማይጠፋው መጽሐፍ ቅዱስ ሳይሆን አይቀርም ባየችት ቁጥር ከሩቅ የሚያባርረኝ ። ሠይጣን ሆኖ አይደለም ። ሀይማኖት አይሰበኝም ። የኔ ሀይማኖት ሕይወት ነው ። መጽሐፍ ቅዱስን የማነብበት ምክንያት ቢኖር በሊትሬቸርነቱ ነው ። ግሩም ሊትሬቸር ነው ። ቡተለይ፣ መከብብና መታልየ መታልይን ማንበብ ደስ ይለኛል ። እንደ ቀን፣ «ፍቅር በተግባር እንጂ በጽሑት አይሆንም ። የቅርቡን ቅተሽ ከሩቁ ላይ ምን እንጠለጠለሽ? ገነትን እዚሁ ምድራችን ላይ ልንፈጥራት እንችላለን ባካፋና በደማ ። ጊዜሽን በከንቱ አታበላሽ» ካልኳት ወዲህ ተጠግቻት አላውቅም ። እሷም አትጠጋኝም ። ቀንድ የሌለው ሠይጣን አድርጋ ነበር የምታዩኝ ።

እንደሰማሁት እልም ያለች ዲንጤ የሆነችው ነጭ ሽብር በቀይ ሽብር በሚመታበት ሰሞን ነበር ። ምጽአት መጣ! ንስሐ ግብ! እያለ ሴቶችንና በተለይም ወጣቶችን የሚያጠምድ አንድ ሰው ጉረቤቷ ይኖር ነበር ። እንደበቱ ይጣፍጣል፣ ቃላቱ ቅስም ይሠብራሉ ። ቁመናውም ቢሆን ለክፉ አይሰጥም ። ሀብት በእግር ስተት ብላ ቤቱ የገባች ሰው ነው ። ምናለበት? በማለት ከሰውዬው ጋር ወደ መሠረተ ክርስቶስ፣ ወደ መካኒ ሕይወት፣ ራጉኤል ትሔድ ጀመር ። ሽባው ሲነሳ፣ ዲዳው ሲናገር፣ እውሩ ዓይኑ ሲበራ፣ በሽተኛው ሲፈወስ..... ጸሎት የሚሠራውን ተአምር አየች ። አማኝ ሆነች ። በዓለም ተስፋ ቆረጠች ። ቀለቧ ጸሎት ብቻ ሆነ፣ ትራሷም መጽሐፍ ቅዱስ ። አዲስ አማኝ ከጳጳሱ ይበልጥ ተቆርቋሪና ተሟጋች ይሆናል እንዲሉ፣ እሷም በተራዋ የለየላት ሰባኪ ሆነች፣ ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ ወሬ አልነበራትም ። ያገኘችውን ሰው ሁሉ «የእግዚር ቃል እንሰማ» ሳትለው አትለቀውም ።

አማኝ መሆኗ ከተረጋገጠ በኋላ ሰውዬው ቤት እየተገኘች ሌሎች ወንድሞችና እህቶችን በቅርብ እንድትተዋወቅ ተደረገች ። እዚያው ዘወትር ማምሸት መጣ ። ከጥቂት ምሽቶች በኋላ መጽሐፍ ቅዱስ ቀርቶ ፖለቲካዊ ውይይት እየጠፈ፣ ጸሎት ቀርቶ መዘቃ እየደራ በለሰላሳ መጠጥ ፈንታ ቢራና ውስኪ እየተደረደረ ይሔድ ጀመር ። እዚያ ቤት በየምሽቱ የሚሰበሰቡት እህቶች

ችና ወንድሞች ምንነትና ማንነት ቀስ በቀስ እየገባት ሔደ ። ሁሉም ባይሆኑ አብዛኛዎቹ በሀይማኖት ሽፋን ጸረ አብዮት አቋም የሚያራምዱ የፖለቲካ ሰዎች መሆናቸው ገባት ። ተስፋ የቆረጠችው በየጸሎት ቤቱ ድንናል ብለው እንባ እየረጩ የሚመሰክሩት እንዳንድ ሰዎች አስመላዮች መሆናቸውን በውል በተገነዘበች ጊዜ ነበር ። እምዬ ማርያም ማሪኝ እያለች እዚያ ቤት በገባችበት እግር ተመልሳ ወጣች.....

መዘቃው እጅግ በጣም ደምቋል ። ጠጋ አልኳት፣ በሕይወት መዘቃ ስልት የምትረገግ ትመሰላለች ።

«መጽሐፍ ቅዱሱን የት ጣልሺው? » አልኳት ።
«ጡቴ ሥር ነው ።»

«ከሰው ልብ የበሰጠ መጽሐፍ ቅዱስ የለም ። እና ደግሞ ከሕይወት የተሻለ ምን ሀይማኖት አለ?» ስላት ነገረን ቀበል አደረገችና፤

«እንዴት ተገሰጸለህ «ጃል!» ብላ አሾፈችብኝ ።
«ዛሬ ተገሰጸለኝ በቃ.....»
«እኮ እንዴት?»

«ውብ ራትሽ ላይ አየሁት ።»
«ዛሬ ገና ነው ቆንጆ መሆኔ የተገሰጸለህ?»
«እንደ እውነቱ ከሆነ አዎን በእውነት እውር ነበርኩ መሰለኝ?» አልኳትና መዘቃው ሊያበቃ ሲል፣ «ሌላ ቦታ እንሂድ» በማለት አብብ አቀረብኩላት ።
«ትእዛዝ ነው ወይስ ጥያቄ?»
«ጥያቄ ነው.....»
«በቃ?»
«ልመናም ነው ከፈለግሽ ።»

ወንድሟንና ጓደኛውን አሉበት ጥለን ተያይዘን ጠፋን ። ያዲስ አበባ ምሽት ዋጠን ። ይህ የሆነው ከሁለት ዓመት በፊት ነበር ። ከሰንት ቀን በኋላ እንደሆነ አላቅም ያ የማይቀረው አርእስተ ነገር ተነሳ ። ስለ ጋብቻ መነጋገር ጀመርን ። ሴቶች ሲባሉ መቸም አንድን ወንድ የግላቸው እቃ ሳያደርጉ አይተውም ። ሳይጋቡ

ተፋቅሮ መኖር ለምን እንደማይቻል አይገባኝም ። መቸም ፣ ለብዙ ተራ ሟች ሰዎች ጋብቻ እንደ ሞት የማይቀር አዳኝ ነውና እሺ ብዬ ነጻነቴን ሸጥኩት ። ብቻዬንም መዞር እርም ብዬ ተውኩት ። ልማድ መቸም መጥፎ ነገር ነውና ያለ «ሮሚ» እንዴት መሸቶ ሊነጋልኝ! ሱስ ሆነችብኝ ። እንደጌ ቢሆን ኖሮ እስካሁን ተጋብተን ነበር ። ግን እንዴት ተብሎ! ይህን እናሟላ ፣ ያንን እናድርግ ስትል ይኸውና ስለጎጆ ሳስብ ። (እስቤ የማላውቀውን) ሁለት ዓመት አልፎኛል ። ቋኔና የአሷ ብቻ የሆነች ትንሽ ገነት ትመኛለች ። ያች ትንሽ ገነት ደግሞ በመንግሥት ሠራተኛ ደሞዝ ባንድ ማግስት የምትፈጠር ሆና አልተገኘችም ። ከሁለት ዓመት ትግል በኋላ ያችን የምንመኛትን ትንሽ ገነት ልንፈጥር ትንሽ ቀርቶን ነበር ። የቀይ ኮከብ ዘመቻ መጣ ። ግንኙነታችን የሶስት ወር እድሜ ጨመረች ። ወይም ማን ያውቃል! ከዚያም በላይ ሊሆን ይችላል ። ሁሉም ነገር እንዳሰቡት አይላካም ። ሕይወት እንደ ዚህ ናት ።.....

መኪናየን ወስጄ ሀንጋሩ መግቢያ ላይ አቆምኩ ። ወታደሩ ፣ ሲሸሉ ይተራመሳል ። ወታደራዊ ማርሽ ከሩቅ ይሰማል ። አምስት ደቂቃ ያህል ዘግይቻለሁ ።

«ሦስት ወር ምናላት ብለሽ ነው? ነገ ናት ። ይልቅ ደስ እንዲለኝ በፈገገታ ሸኝኝ ፣ እሺ? » በዬ አገጨዋን ይገዢ ወደላይ ቀና አደረኳት ። ልቤ ከፋኛ ተንጠልጥሎአል ።

በግድ ከንፈርጀን አላቃ ፈገግ አለች ። ፈገግታዋ አላረካኝም ። በኃይል እንድትስቅ በማለት ብብትዋ ውስጥ ገብኜ ኮረኮርኳት ። መኮርኮር አትወድም፣ከኮረኮሯት ያሏትን ታደርጋለች።

«በሞቴ ጸገዬ! » ብላ ሳቀች ። ሳቁዋ እንደ ጥእመ መዝቃ ደስ ይላል ። ሰው እንዳያየን ገልመጥ ፣ ገልመጥ ብዬ የስርቆት ያህል ከንፈሩዋን ከሳምኩ በኋላ የመኪናውን ቁልፍ ሰጥቻት ለወርድ ስለ ፣ እጄን ያዝ አድርጋ ፣

«ጸገዬ ፣ ልቤ ፈራ እኔ እንጃልኝ» አለችኝ ።
«የዘግች እራሻ ቆራጥ መሆን አለባት ። እይዞአችን ። ፈገግ በይ.....»

«እኔ እንደሱ ግለቴ አይደለም ።.....»
«ታዲያ ምን?»

«አንተ የደረሰክበት ሁሉ ቤትህ ነው ። ትለምኛለህ ። ፍትረን ለሌላ እንዳትሰጥብኝ ፈራሁ ። ያሥመራ ሹርቤዎች ካይን የቀደሙ ጩልፈኞች ናቸው አሉ.....»

«አንቺን የምታስንቅ ከተገኘች ግን በጨረታ አልገደድም ። ግን አይመስለኝም ። ስጋት አይግባሽ ቻው ። በነገራችን ላይ ይህን የሞተ መኪና ጋራዥ እስገቢልኝ ። እንደደረሰኩ እደውልልሻለሁ ።» ብያት እንባዋን ላለማየት ጥያት ሮጥኩ ።

እኔንም ሆዴን ባር ባር ብሎኝ ነበር ። ለሚሞደዱ ሰዎች ላጭር ጊዜም ይሁን መለያየት መቸም ስቃይ ነው ። ምናልባት የገዜና የቦታ ርቀት የፍቅር ሌቦች ሳይሆኑ ይቀራሉ? እንጂ ። ፍተሻ መኖሩን በመዘንጋት እንደሮጥኩ ሂጄ ወደ አይሮፕላኑ ልገባ ስለ ደረጃው ላይ ተያዝኩ ። ፍተሻው ጊዜ አልፈጀም ። አንድ ወታደር ዳስስ ፣ ዳስስ ፣ ችብ ፣ ችብ ፣ አድርጎ ለቀቀኝ ። ሊቀ መንበሩ ወደ አይሮፕላኑ በመምጣት ላይ ነበሩ ። ተጉዋዥ ሁሉ ስፍራ ስፍራውን ቀደም ብሎ ይዞአል ። የፕሮቶኮል ሹመ አፈጠጠብኝ ። ሰው ሁሉ ቀደም ብሎ ስፍራውን ካልያዘ ይጨነቃል ። እድሉን ያማርራል ። ይራግማል ። ይነጫነጫል ። በያዘው ሊስት መሠረት አሥር አሥረ ይጣራል ። እኔ ብቻ ነበርኩ ወደ ጓላ የቀረሁት ። ገና ሲያየኝ በታላቅ እርይታ ተነፈስና ፣

«ምን ነው ጓድ ጸጋዬ!» አለኝ ።

«እዚህ ነበርኩኩ» አልኩት በውሸት ፈገግ ብዬ ። «እኛንተን የማስታወቂያ ሚኒስቴር ሰዎች ምን ቢያደርጉዎችሁ ይሻላል! መቸ ይሆን በተፈለጋችሁበት ቦታ በጊዜ ለመድረስ የምትችሉት? የሆድ ቁርጠት የልብ ቃር.....»

«ከተታችን ስለሚበዛ ነውኩ»

«የዞረ ድምር እየያዛችሁ ነው'ይ ። ጅማ ባርና ሐምሌ 19 ቡና ቤት ለናንተ ስንል ስልክ ካለብንን አልሆነልንም» አለ ፈገግ ብሎ ።

የሚፈለገው ሰው ሁሉ አንድ ላይ ከተገኘለት መሳትና መቀለድ ይጀምራል ። ውሸቱን ይቆጣል እንጂ መጥፎ ተፈጥሮ የለ

ወም = ሲበቅ ጥርሱም : አይነም : በርጩም አንድ ላይ ይሰቃል = መልክ መልካም ባይሆንም : ሳቁ : ቀልዱና : ጥሩ ተፈጥሮውና ግልጽነቱ ያቆናጁታል = ሻለቃ ነው = የፕሮቶኮል ሹም ከሆነ ወዲህ በወታደር መለዩ ታይቶ አያወቅም = አይ ጸለባበስ ግንም ዘንድ የለም!

ያዲሳባ ሲገልጽ ወታደራዊ ባለሥልጣን አንድም የቀረ አይመስልም = አይርጥላኑ ከፍ እስከ ገደቡ ጤም ብሎ በሰው ተዋልቶአል = ባለ ቅኔዎች : ዳራሲያን : ሰዓሊዎች : የሙዚቃና የመድረክ ሰዎች : ድምጻውያን : ተዋንያን : ታሪክ ጸሐፊዎች : ጋዜጠኞች : ፊልምና ሮቶግራፍ አንሺዎች... የማይታይ የሙያተኛ አይነት የለም = መቸ በዚህ ብቻ : የድርጅት ሰዎች : የእርሻ ባለሙያዎች : የውሀ መሐንዲሶች : የእንዳስትሪና የንግድ ሊቆች : ወዘተ... ባዮሎጂ አልቀሩም = ይህች አይርጥላን ሰማይ ላይ አንድ ነገር የሆነች እንደሆነ እኔ የለሁበትም አልኩ በልቤ = በምችት አለጥልህ የሚያበራ : በመጠጥና በሲጃራ የነበዘ : እንቅልፍ በማጣት የተጎሳቀለ : ሙሉጭ : ጨጎጎታም : ሪዛም : ጤማም : ሆኖም እንደ ፋሲካ ቢላዎ የተሳለ ስለታም ፈት ደግሞም እንደ ጠጣ ብልጣ ብልጥ : የማላውቀው ወይም የማያውቀኝ ሰው አይርጥላኑ ውስጥ ያለ አልመሰለኝም = ሁላችንም በቅርብም ይሁን ከሩቅ እንተዋወቃለን = በዚህም ሆነ በዚያ የማይተዋወቅ ሰው የለም = ሁላችንም ያንድ ትውልድ ሰዎች ነን : ወጣት ችኩል : ምናልባትም ሥልጣን ፈላጊ = እና ሁላችንም ለአብዮታዊት እናት አገር : ለውዲቱ ኢትዮጵያ ሕልውና : ክብር : አንድነት : እድገት : ብልጽግናና ሰላም ቀናኢ! የሚያስደንቅ የወጣት ሀላፊዎችና መሪዎች ስብስብ = ምናልባት ያገራቸውን እድል በእጃቸው የጨበጡ እንዲህ ያለ የወጣት መሪዎች ሀላፊዎች ስብስብ የትም ታይቶ አይታወቅ ይሆናል = አብዮት ነው = የወጣት አፍላ ጉልበት = የወጣት ምሞት : የሩቅ ቅርብ ሕልም : ይህች መሬት! ይህች አገር! ይህች ኢትዮጵያ! ያባት አገር ዳር ጋሻ! የናት አገር ሸማ! ያባት ጀግንነት በአብዮታዊ ወጣት ትውልድ ወኔ የታደመባት አገር!

«ሆ ብዬ እመጣለሁ ሆ ብዬ በድል ጥንትም ያባቱ ነው ጠላትን መግደል.....»
በታዩን ባይኔ እፈልግ ጀመርኩ.....

«ሚስተር ቲቪ!» አለኝ አንዱ የኪነት ሰው =
«ወዲህ! ወዲህ!» አለኝ የፕሮቶኮል ሹም =

በጥድራያ ተከተልኩት = የሊቀመንበሩ መምጫ ሰዓት ሲቃረብ መቁንጥነጥ ያበዛል = ተካልቦ ሰው ያካልባል = ወደ አንደኛ ማእረግ ወሰድ ከደርግ ቋሚ ኮሚቴና ከኢሠጋኦኮ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ አባሎችና ከሚኒስትሮች ጋራ አስቀመጠኝ =

«ጎድ : ፕሮቶኮል ተሳስቶ እንደሆነ?» አልኩት =
«አርፈሽ ቁጭ በይ» አለኝ = እንዳንድ የሚወዳቸውን ሰዎች ‘አንቺ’ እያለ መጥራት ይወዳል =
«እውነቱን ነውቅ.....»
«በታሽ ነው =»

ጎድ ተደላ ረጋሳ የፕሮቶኮል አቀማመጥ የሚያሳስት ሰው አይደለም = ስለ ፕሮቶኮል አቀማመጥ በጣም ተጠቦ ይጨነቃል = የያንዳንዱን ሰው ፖለቲካዊ ክብደት መዝና የሚያውቅ በመሆኑ «ጎድ የሥልጣን ተዋረድ ሊቅ» ይሉታል አንዳንድ የደርግ አባሎች = ነገሩ ቀልድ አይደለም = ከደርግ አባሎች ጀምሮ ብዙ ባለሥልጣናት የከርሞ ፖለቲካዊ ክብደታቸውን የሚመዝኑት በእሱ ዓይን ነው = ካገራቱ ከፍተኛ ባለሥልጣናት ጋር ጎን ለጎን መቀመጥ ወይም ትከሻ ለትከሻ መጋፋት ልብ ያሳብጣልና እኔም ትንሽ ክብደት ብጤ ተሰግኝ =

አንደኛ ማእረግ ውስጥ ያለው ቴባ : ቴባ ባለሥልጣን ሁሉ ዞር እያለ : ጸግሽ ታዲያስ? ሲለኝ ሞቅ ይለኝ ጀመር = መቸም የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ያሳስተዋወቀኝ ሰው የለም = ግን ጥያቄ ያቸው የቁልምጫ ሳይሆን : እዚህ ምን ታደርጋለህ? የሚል አይነት ጥያቄ ነበር = ፈታቸው ላይ ጥያቄው ይነበባል... ሽዋ ግን ቀረገ ወይስ የኢትዮጵያ ዋና ከተማ አሥመራ ተዛውሮ ይሆን?... ሽዋ ላይ ዳመነ የተባለው ዘፈን በእዝነ ልቦናዬ ከሩቅ ላንዳፍታ ተሰማኝ = ግን : እንደኛ ማእረግ ውስጥ ከከፍተኛ የአገሪቱ ባለሥልጣናት ጋር እንዲቀመጡ የተደረጉት እንደኔ ያሉ ሌሎችም ታዋቂ ባለሙያዎች ነበሩ = ኩሉኔል በትሩ ተሰማ ከገራ ጎኔ ተቀምጦአል = ወፍራም የለጠለጠ ፊቱ ያው የተለመደው ፍጹም እርጋታ ይታይበታል = በሦስት መንግሥ

ታት የሰለላ ቴክኒክ ማለትም በሲ.አይ.ኤ. በሞላድና በኬጂቢ የአውራሮ ሥልቶች በተለይም ጎቡዕ ጸረ መንግሥት ድርጅቶችን በመስበር የታወቀ የሕዝብ ደገንነት ሰው ከቶ አይመስልም፤ ሲያዩት ። ደህና ቱጃር ነው የሚመስለው ። ፈገግታ ከፊቱ አይለይም ። በፈገግታ ሰላም ይላል ። በፈገግታ ያነጋግራል ። በፈገግታ ይሸኛል ። ብዙ እይናገርም ፣ ሚስተር ፈገግታ ። የተገንጣይ ድርጅቶችን ቴክኒክና ታክቲክ እንደ እጁ መዳፍ ያውቃል ይባላል ። ለፈገግታው እጸፋውን መለስኩለት..... ከበስተቀኝ በኩል የተቀመጠው ሰው መጽሐፈ ዳንኤል ይባላል ። ፊቱ ትንሽ ናት ። መላጣው እናቱን ሰንጥቆ ወደ ሁዋላ ስለሚሄድ ጭንቅላቱ ለሁለት የተሰነጠቀች ትንሽ የዱባ ቅል ትመስላለች ። ሰውነቱ ቀጭን ሆኖ ቦርጩ ብቻ እንደ ቃልቻ ድቤተወጥሮ ጉች ብሎ ይታያል ። ኦይ አለባበስ! መልኩን በአለባበስ ለማካካስ የሚጥር ይመስላል ። ታዲያ የታወቀ የኢ.ጅ.ሚ ሊቅ ነው ። በካፒታሊስቱ ሆነ በሶሻሊስት የኢኮኖሚ መርሆዎችና ፍልስፍና ተከናዕኦል ። በሐረርጌ ከፍለ ሀገር ከእሱ ጋር ያልደረሰበት እውራጃና ወረዳ የለም ። የሶማሌ ወራሪዎች በሐረርጌ ያደረሱትን ጥፋት እንዲያጠናና ሪፖርት እንዲያቀርብ የተቋቋመው ልዩ ብሔራዊ ኮሚቴ መሪ ሆኖ ሲሠራ በነበረበት ጊዜ ነው በቅርብ የተዋወቅነው ። ያው እንደ ልማዱ አንድ ነገር የረሳ ይመስላል፤ ግር ብሎታል ። ሁልጊዜ ይሰጋል ። ሲለው መጥቶ በግድ ያናግራል ። ሳይለው ደግሞ ቢያናግሩትም መልስ አይሰጥም ። ይዘጋል ። ራሱንም ሆነ ዓለምንና እግዚርን ያኮርፋል ። እና ደግሞ ሁልጊዜ እንደራበው ነው ። ሆዱን ያካል፤ ወይም ዝም ብሎ በሽታውን ያዳምጣል ። በዓለም ላይ ያለ የሌለ በሽታ ሁሉ ጓዙን ጠቅልሎ በእሱ ላይ ሰፍሮ የሚኖር ነው የሚመስለው ። ጤና ይሰጥህ! አልኩ በሆዴ ። ሆዱን ማከክ ጀምሮአል ።

ከፊት ለፊቱ የተቀመጠው 'የኢትዮጵያ ሱባሎቭ' ነበር ። የታወቀ አይደሉጂስት ነው ። እውነተኛ ስሙ የሺጥላ ማስረሻ ነው ። ከቀስ ዘር ነው ። የሺጥላ መካከለኛ ቁመት ያለው ቀጭን ፣ ቀላ ያለ መልክ መልካም ነው ። ስለታም ፊቱ እንደ ስለት ይቆርጣል ። ፈገግታውም ቢሆን ስለታም ነው ። ነገሩም ያንኑ ያህል እንደ ስለት ይቆርጣል ። የሚጠቀምባቸውም ቃላት ጠጣርና ስለታም ናቸው ። ብን ያለው ስስ እፍሮ ጠጉሩም የተሳለ ይመስላል ። ከሁኔታው ከራሳቸው ግን ከተጠጉት ትሁትና

ነገሩም ፣ ጨዋታውም ለዛ ያለው ነው ። ግን ባህርይው ምሥጢራዊ ነው ።

ከበስተኋላዩ ኮሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ቁጭ ብሎ ይተክሃል ። ውስኪና የደፈጣ ውጊያ ውል ያሉት ፣ በዓይኑ የሚሄዱበት ይመስል ። በጣም ቀጭን ከመሆኑ የተነሳ በወሎ ረሀብ ጊዜ ከሞት ተርፎ መጠለያ ውስጥ በማገንም ላይ ያለ ሰው ነው የሚመስለው ። እቃ ከቆጥላይ ለማውረድ በተለይ የተፈጠረ ይመስል ሰውነቱም ፣ ፊቱም ፣ እግሩም ፣ እጁም ረጃጂም ናቸው ። ለረጃም ጊዜ ተስተካክሎት የማያውቀው ዘማ ጠጉሩ ተቆጣጥሮና ተገማ ምዶ ይታያል ። ከላህል በረሀ አዲስ የመጣ ወንበዴ ይመስላል ።

ጂማ አብረን እስከ ስምንተኛ ከፍል ድረስ ተምረናል ። በልጅነቱ የጦርነት ጨዋታ ይወድ ነበር ። የመንደሩን ልጆች ሁሉ አሰልፎ ሲያዋጋ ይውላል ። በትውልድ ኤርትራዊ ነው ። አባቱ ግራዝማች ወልዳይ ባህታ በፋሽስት ጦርነት ጊዜ እምቢ ላገራ ፣ እምቢ ለወገኔ በማለት አንድ ሺ ሰማንያ ኪሎ ሚትር በእገር በመጉዋዝ ከኢትዮጵያ አርበኞች ጋር ተቀላቅለው እምስት ዓመት ሙሉ በዱር በገደሉ ሲዋጉ የኖሩ ስመጥሩ አርበኛ ናቸው ። ወንድ ልጅ ተወልዶ ካልሆነ እንዳባቱ..... እንዲሉ ፣ እሱም የታወቀ ጸረ ወንበዴ ተዋጊ ጀግና ሆኖአል ። ኮሎኔል ታሪኩ በዚህ መጣ ሲባል ፣ የወንበዴ መንጋ ያንድ ቀን መንገድ ፈርጥጦ ድራሽ አባቱ ይጠፋል ይባላል ። ካለውጊያና ካለጥሩ ውስኪ ሌላ አያውቅም ።

«ጋሼ ፣ ጎኔ ቦታ ይገርህለሁ» የሚል ድምጽ ሰምቼ ዞር አልኩ ።

ፍሬው ዘርይሁን ነበር ፣ የረዲዮ ጋዜጠኛ ። ቁጭ ብዬ በቁመት እኩል ልንሆን ምንም አይቀረንም ። አጭር ነው ። ከእንደሱ ያለ አጭር ሰው እንደዚያ ያለ ወፍራም ድምጽ ሲወጣ ይገርመኛል ። አይነም ፣ ፊቱም ፣ ጥርሱም እንድላይ ይሰቃሉ ።

«እዚሁ ነው የምሆነው ። ተራርተናል ጓድ» አልኩት ። «የመደብ ልዩነት ተፈጠረ እንዴ!» አለኝ ። «ከያንዳንዱ እንደ ችሎታ ፣ ለያንዳንዱ እንደ ሥራው ጓድ»

«በዲሞክራቲክ አብዮት እንዲህ አርጎም የለ!» ብሎኝ በችኮላ ወደ ቦታው ተመለሰ ።

ሲሄድ ይፈጥናል ። ሲናገር ይፈጥናል ። ሲሰራም እንደዚሁ እጅግ ሲበዛ ደፋርና ፈጣን የፖሊስ ቆመጥ ነው ። የሰው መውደድ አለው ፤ እድሉ ሆኖ በተለይ የሴቶች ።

የፕሮቶኮል ሹም ፡ «ጌድ ሊቀ መንበር! » አለ ድምጹን ከፍ አድርጎ ።

አይሮፕላኑ ውስጥ የነበረው ጉምጉምታ ፡ ሹክሹክታና ጫጫታ ባንድ ጊዜ ፡ ጸጥ ፡ ለጥ ፡ እረጭ አለ ። መርፌ ብትወድቅ እንኳ ይለማ ነበር ።

«እንደምን አደራችሁ ጓዶች?»

ተርገብጋቢ ወንዳ ወንድ ድምጽ ። እንደ መብረቅ ተግ የሚል ከልብ የሚመነጭ ፈገግታ ። ቅስም ድንገት የሚሰብር ልባዊ ትህትና ። ሰውዬው! ባማረ ሚሊተሪ ዩኒፎርም ነባሩ ። ሳያቸው የሆነ አለኝታ ፤ በራስ የመተማመን ስሜትና ድፍረት ተሰማኝ ። የአገር መሪዎች እንደማንኛውም ሰው ተራ ሟች መሆናቸው ቢታወቅም ሲያዩዋቸው ፤ የሆነ ፍቅር ፤ አክብሮትና ፍርሀት በራስ የመተማመን ስሜትና ድፍረት ለምን በሰው ልብ እንደሚያሳድሩ ውልጊዜ ይደንቀኛል ። ከሕይወት በላይ ግዙፍና ህያው ሆነው ይታዩኛል ። ምናልባት ያገርና የሕዝብ ክብርና ኩራት ፤ ሀላፊና ፈቃድ ጠባቂ ፤ አስከባሪና ባላደራ ለሰዎች ይሆናል ። አላውቅም ። የሆነ ሆኖ ፤ በዚህ ምክንያት ይሁን ወይም በሌላ ባለሥልጣን ዘግም ማክበር እወዳለሁ ። ይህን ጠባቂን በማየት የሥራ ጓደኞቼ ፤ 'እየው እንግዲህ ባለሥልጣን ሲያይ ጭራውን ሲቆላ' ይሉኛል ከባስተጀርባዬ ። እግዚር እንደሰ ይይላቸውና! እኔ ግን ጭራዬን የምቆላ ሰው አይደለሁም ። ስለራሴ ብዙ ባላውቅም ፤ ጭራዬን እንደማልቆላ አውቃለሁ ። ቆልጅስ የት ልደርስ? እንጂ ። ተፈጥሮዬ ሆኖ የሥልጣን ስብ የለብኝም ። ፍላጎት ቢኖረኝ በሰው ዘንድ ያለኝ ፍቅር ፤ ሥልጣንም ሆነ አክብሮት ከመጥፋት ብቃትና ብስለት እንዲመነጭ ብቻ ነው ። ስለ ራሴ ይህንንም አውቃለሁ ። አዎን ፤ ሌላም የማውቀው ነገር

አለ ፡ ስለራሴ አዎ ፤ በነገር እጠመዳለሁ ። እውነት ነው ። በሕይወት ካልተጠመዱ ፤ ሕይወት ምን ትርጉም አለው? ሕይወት መጠመዱ ነው ። ከዳር ቆሞ የሕይወት ሂደት ተመልካች መሆን አይቻልም ። ከሕይወት ጋር ወይም በተቃራኒው በሕይወት ላይ መዋኘት ። መስጠም ወይም ከጸሐይ በታች መንሳ ፈፍ ። በኔ ግምት ሌላ አማራጭ ያለ አይመስለኝም ። ሕይወት ግለት ይሄው ነው! ግን ታዲያ ያለ ዓላማ አይደለም ። በሙያዬ የምደሰትበት ቦታ ሁሉ ቤቴ ነው ።

«ቶሎ በል! ቶሎ በል» አለኝ የፕሮቶኮል ሹም በእጁ እየጋበዘኝ ። መቸም ተጣድሮ ያጣድፋል ፤ ተዋክቦ ያዋክባል ። ቀልብ ያሳጣል ።

«ወዴት?» ከመቀመጫዬ እየተነሳሁ ።

«ሊቀ መንበሩ ናቸው የሚፈልጉህ ። ቶሎ በል እንጂ!» ተከተልኩት ። የባለሥልጣን ዓይን ሁሉ ተከተለኝ ። ያ የተለመደ ሞቅ ያለ ልባዊ ፈገግታ ። ሳይወዱ በግድ ትሑት የሚያደርግ ትሕትና ። ፈገግታቸውና ትሕትናቸው ልብ ይሠርቃሉ ። ከጉድጓዳቸው ውስጥ ወዲህና ወዲያ የሚያማትሩት አይኖቻቸው ትክብለው ሰው አይመለከቱም ። አይናፋር ፤ ገራም ፤ ጥቁር ነብር! አንዳንዴ ደግሞ ቅስሎ የተቆጣ ጥቁር ነብር! በጣም የሚያስቆጣቸው ነገር ቢኖር ባለሙያዎች አንዳንዴ የሚያቀርቡት ቅጥፈት ሳይሆን አይቀርም ። በመጠኑም ቢሆን ከሩቅ አውቃቸዋለሁ ። ባለፉት ስምንት ዓመታት በአገር ውስጥ ወደ ምሥራቅ ፤ ምእራብና ደቡብ ኢትዮጵያ በውጭ አገር ወደ ምሥራቅ ጀርመን ፤ ቼኮዝሎቫኪያ ፤ ሁንጋሪያ ፤ ሞስኮና ደቡብ የመን አብሬአቸው ሄጃለሁ ። እና በነዚህ ዓመታት ውስጥ ሰውዬው ፤ ከተፈጥሮ የአእምሮ ጉቁ ነት ወደ አረጋጭ ብልህነት ፤ ከጋለ ያገር ፍቅር ስሜት ወደ በሳል አብዮታዊ ምሁርነት ፤ ከቆፍጣና ወታደርነት ወደ አርቆ አስተዋይ ሠራ እየተለወጡ ሲሄዱ ዓይኔ አይቶአል ። ከኃላፊነት የበለጠ አስተማሪ ይኖር ይሆን? እኔ እንጂ ። ሰውዬውን ባየሁቸው ቁጥር ፤ ባንጸሩ የማገርመኝ ነገር ቢኖር ፤ ሙያችንን በጠባቡ የምንመለከት አብዛኛዎቻችን ምሁራን ነን ባዮች ፤ ባለፉት ስምንት አብዮታዊ ዓመታት ውስጥ ያለ ጥፍርና ያለሽበት ምንም ነገር አለማብቀላችን ወይም አለመማራችን ነው! ከብዙ ዘመን

የክፍል ትምህርት ለጥቂት ጊዜም ቢሆን በየመንገዱ በየፋብሪካው፣ በየመሥሪያ ቤቱና በየእርሻው ቦታ በተግባር በሚደረገው የመደብ ጦርነት የሚገኘው ልምድ ይበልጥ አእምሮን ያነሰምሳል ያለው ማን ይሆን? ረሳሁት = ግን እውነት ነው።»

«ጓድ ጸጋዬ፣ በማስታወቂያ ሚኒስቴር በኩል ለዘመቻው ከውጭ የታዘዙት የፊልምና የፎቶግራፍ ማንሻ ካሚራዎችና ጥሬ ፊልሞች ደርሰዋል ወዴ?»

«ጓድ ሊቀ መንበር ጥሬፊልሞች ደርሰዋል። ካሚራዎች ገና ናቸው.....»

«እኮ ለምን አልደረሱም? ስምንት መቶ ሺህ በር ወጭ እንዲሆን ከታዘዘ ሀያ ቀን አልፎታል። ወይስ የዘመቻው ባሕርይና አጣዳፊነት በሚገባ አልታየም? ከቢሮክራሲያዊ አሠራር ነጻ በሆነ መንገድ መሣሪያዎቹን ባስቸኳይ እንድታስመጡ አስፈላጊው ሁሉ ተደርጎ ነበር። ምን ችግር ገጠማችሁ?»

«ጓድ ሊቀ መንበር፣ የታዘዙት የፊልም ማንሻ ካሚራዎች ፕሮፌሽናል መሣሪያዎች ስለሆኑ፣ እንደ ማንኛውም እቃ ገበያ ላይ አይገኝም። ከታዘዙ በኋላ ነው በየፋብሪካው የሚገጣጠሙት። ቢሆንም አስፈላጊው ጥረት ሁሉ እየተደረገ ነው.....»

«ጓድ ጸጋዬ ጊዜ የለንም። እኛ ጊዜን የምንሻማ የድርጊት ሰዎች ነን። እኛ የምንቸኩለው የታፈረችና የተከበረች ሶሻሊስት ኢትዮጵያን ሕልውና ለማረጋገጥ ነው። ብሔራዊና አብዮታዊ ተልእኮአችን አጣዳፊና ታሪካዊ ነው። እያንዳንዱ ድርጊት በሚገባ መቀረጽና መመዝገብ አለበት። ዛሬ የምንሠራው ሥራ ሁሉ የነጋ ታሪክ ነው። ካሚራዎቹን ለመስራት ባንታደል፣ ካሉበት ገዝተን መጠቀም እንዴት ያቅተናል?»

«በየቀኑ በቴሌቪዥን በቴሌግራም እየተነገሩት ነው ጓድ ሊቀ መንበር። ይደርሳሉ.....»

«ክፍል 10 ቀን በፊት አሥመራ መድረስ አለባቸው ጥር 10 ቀን.....»

«እሺ፣ ጓድ ሊቀ መንበር» አልኩ። የቀሩትን ቀኖች በአእምሮቱ እያሰላሁ። ሀያ ቀን። እግዚር አውጣኝ አልኩ በልቤ። እጅ ነስቼ ወደ ቦታየ ልመለስ ነበር።

«አሥመራ ላይ ከፍተኛ የፖሊሲ ንግግርና የመላ ኢትዮጵያ ሠርቶ አደሮች፣ የሀይማኖት መሪዎችና የልዩ ልዩ ብሔረሰቦች አባሎች ዲሞክራሲያዊ ተሳትፎ የሚያደርጉበት አንድ ታሪካዊ ጉባኤ ይደረጋል። ንግግሩንና የጉባኤውን ሂደት መላ የኢትዮጵያ ሕዝብ በጋዜጣ፣ በሬዲዮና በቴሌቪዥን ለመከታተል እንዲችሉ ካሁኑ አስፈላጊው ዝግጅት ሁሉ መደረግ አለበት።»

«በሰሜናዊው ክፍለ ሀገራችን ያለው ችግር የያንዳንዱን አገር ወዳድ ኢትዮጵያዊ ጥረት የሚጠይቅ ጉዳይ ነው። እና እያንዳንዱ የኢትዮጵያ ዜጋ ዛሬ በዚህ ጉዳይ ላይ የሚወስደው አቋምና... የሚሰጠው ፍርድ፣ ነገ ወይም ወደፊት ወሳኝና ታሪካዊ ይሆናል። ዋናው ተግባራችን ካሁን ጀምሮ የምናከናውናቸው ሥራዎች ናቸው። እና በዚህ ወሳኝ ሥራ ውስጥ የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ተግባር ከፍተኛ ሚና አለው። ዝርዝር መመሪያ ጎሳ በገለጸ ወቅት ይሰጠሃል።»

«ሌላም ሥራ አለ። አሥመራ የሚታተሙት ጋዜጦች፣ ጎብረትና ኢትዮጵያ፣ ይዘታቸው ተገምግሞ ከምናካሂደው ቀይ ኮከብ ዘመቻ አንጻር መቀየስ አለባቸው። ሥርጭታቸውም ከፍ የሚልበት መንገድ መፈለግ ይኖርበታል። በገንዘብና በለውጥ ይህም በኩል ምንም ችግር የለም። የአሥመራ ሬዲዮ ፕሮግራሞችም ባስቸኳይ ተገምግመው የዘመቻውን ዓላማ፣ ግብና ሂደት እንዲያንጸባርቁ መደረግ አለበት።.....»

«ሌላ አጣዳፊ ሥራ 'የጃሚንግ' ጉዳይ ነው። የወንበዴዎች ሬዲዮ የሚያሠራጩውን ቅጥፈት የተሞላበት ውክንብር ተከታትላችሁ መዝጋት ያስፈልጋል። ለአረፍት ወይም ለሽርሽር አይደለም ወደ አሥመራ የምንሂደው። ቀን ዜሬት መስራት አለብን። ሁሉም ያለ የሌለ ጉልበትና እውቀትን ተጠቅሞ ለዚህ ብሔራዊና አብዮታዊ ዘመቻ ግብ መምታት እንደ አንድ ሰው ሆኖ ሚረባረብ አማራጭ የሌለው ግዴታ ነው። ግልጽ ነኝ?»

እንደገና በልቤ ጸሎት አደረስኩ ። የቱልቢው ገብርኤል እንዴት ያወጣኝ ይሆን አቦ! እዚህ ጣጣ ውስጥ ጠቁሞ የዶለኝን ሠይጣን የእርግጥን መዓት እያወረድኩበት ወደ ቦታዬ ተመለስኩ ። የአስተናጋጅዋን ትእዛዝ አልጠበኩም ። መቀመጫዬ ላይ የነበረውን ጠብደል ቀበቶ በማንሳት ወገቤን ጠበቅ አድርጌ አሰርኩት ። ከኔ ጓላ የተጠራው መጽሐፈ ዳንኤል ፣ የኢኮኖሚው ሊት ነበር ። ሰጧቸው ካሁኑ ሥራቸውን ጀምረዋል ። «እኛ የድርጊት ሰዎች ነን ሲሉ የተናገሩት ቃል ፣ ጀርድ ውስጥ ደወለ ። አንዲት ዝርዝር ጉዳይ አታልፋቸውም ። ነገር አይረሱም ። ስም አይዘነጉም ። የማስታወስ ችሎታቸው ግሩም ነው ። አንዳንዴ ሳስበው ከማስደነቅ አልፎ ያስገርመኛል ። እኔ በእሳቸው ቦታ ብሆን የሚል አላብ መጣብኝ ። ደግነቱ አይደለሁም ። ብቸኛ ቦታ ነው..... እዚያ ላይ ።

አይሮፕላኑ ለመነሳት ማኩበኩብ ባይጀምር ኖሮ ፣ አጭር የሥራ ዝግጅትና አፈጻጸም ሪፖርት የመስማትና ግልጽ መመሪያ የመስጠቱ ተግባር ይቀጥል ነበር ። ካሁኑ እንዲህ ከሆነ ፣ አሥመራ ስንደርስ ምን እንደምንሆን አስፈራኝ ። ጊዜ የላቸውም እና ጊዜ አይሰጡም ። መላክ ገብርኤል በተአምሩ ሌላ ምስራች ይዞ ካልቆየኝ በቀር.....

እና በእሳቸው ረዳቶች ስም እንኳን ደህና መጣችሁ እላለሁ..... ይህ ገሀፃ ልዩ በረራ ነው..... የምንበርበት ከፍታ 29 ሺ ሜግ..... በረራው የሚወስድብን ጊዜ ህምሳ አምስት ደቂቃ..... ከመቀመጫዎቻችሁ ሥር ያሉትን ቀበቶዎች እንድትታጠቁ ትለመናላችሁ.....

መታጠቅ ይነሰን! ጠበቅ አደረግነው ። አይሮፕላኑ ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ አፍንጫውን ወደ ሰሜን ደገን ። ልዩ በረራ ። ተልእኮው ፣ የእርትራ ኮፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ። ታሪካዊ በረራ ። አማተብኩ ።

አሥመራ ያን ቀን በዘምባባዎች ጥላ ሥር ንግሆ ወጋሕታ

ናይ ሰሜናዊት ፅብቾቲ ፣ አሥመራና ። የቀይ ባሕር እንቁሽብ ። እረብ ፣ ክንብል ፣ ዝንፍል ብለው በየመንገዱ ዳር የሚታየው ዘንባባዎችና የሰሜናዊ ቆንጃጅት ሽሩባዎች አንጻራን ውበት ባለቅኔም ባይሆኑ ሰሜት ይቀሰቅሳሉ ። ከዘንባባና ከሰሜናዊት ቆንጃጆች ሹሩባ ጥላ ስር ላንዳፍታ አረፍ ፣ ጋደም በማለት እንደ ኩል ከጠራ ሰማይ ላይ የምታበራውን ሰሜናዊ ኮከብ በጠፍ ጨረቃ በእርይታ መመልከት ምንኛ ደስ ይል ይሆን? ሠላም ናፈቀኝ! ጦርነት በሕይወትና በቁስ ላይ የሚያስከትለው ጥፋት የበለጠ የሚያስጠላኝ ነገር በዚህ ዓለም ያለ አይመስለኝም ። የሰው ልጅ በመካከሉ የሚፈጠሩትን ልዩነቶች በውይይትና በሠላም የሚፈታበት ቀን መቸ ይመጣ ይሆን? ያ ቀን ናፈቀኝ ። ስምንድን ነው የሰው ልጅ በሠላም የማይኖረው? ያለጦርነትም ሕይወት ራሷ አጭር ናት ።

ለግንኛውም ነገር አሥመራ የሐንስ ትራተኛ አይሮፕላን ግረፈያ ከደረሰኩበት ደቂቃ ጀምሮ ጊዜ አላጠፋሁም ። የማጠፋው ጊዜ አልነበረኝም ። ብሔራዊና አብዮታዊ ተልእኮአችን ሁለት ስለት ያለው ነበር ። ባንድ ራት ውጊያ ፣ በሌላ በኩል ሁለንተናዊ የኢኮኖሚ ግንባታ አንድ ላይ ማካሄድ ፣ በተለይ ፣ የኔ ተልእኮ ደግሞ ከዚህም ትንሽ ላት ያለ ነበር ። የኔ ተግባር ሥነ ልቦናዊ ጦርነት ማካሄድና ማፋፋም ነበር ። እኔ እስከጣውቀው ድረስ መቸም ከሥነ ልቦናዊ ጦርነት የበለጠ ውስብስብና አስቸጋሪ ነገር ያለ አይመስለኝም ። ዓላማው ምን በጎና ሀቀኛ ቢሆን ፣ ምቹቱ ምን ቢልት ፣ የሰውን አእምሮና ልብ ባንዴ ለማዘዝ አይቻልም ። ጊዜ ይወስዳል ። ከፍተኛ ትግል ይጠይቃል ። የሰውን አእምሮና ልብ በቀላሉ ለማዘዝ ቢቻልግ ኖሮ መቸ ጦርነት ይኖር ነበር? የሰው ልጅ የወደፊት ጦርነት ድሉና ሽን

ፈቱ እዚህ ላይ መሆን አለበት፡ በሰው አእምሮ ውስጥ ። እንደ አእምሮ ። እንደ ልብ ። ዘላለማዊ ሠላም ። የት እኮ! ጦርነት የማይካሄድበት የዓለም አካባቢ የዓለም ። ሁሉም ቦታ ጦርነት ። ያለም መገናኛ ዘዴዎች ሁሉ ተባበሩ! ለሰው ልጅ ትብብርና ሠላም ዘብ ቁመ! ያለ ቅጥፈት የሚቀርባችሁ ነገር የለም! የራሴ አሳብ መልሶ እኔኑ አሳቀኝ ።

ለሚቀጥሉት ምስት ወቅቶች ለማረፊያ ከተዘጋጀልን፡ ከአሥመራ ቤተ መንግሥት በስተጀርባ፡ አብዮት ጎዳና ላይ ከሚገኘው ከዶክተር የሐንስ ቤት ደርሼ ጊዜያዊ አልጋዬ ላይ ሻንጣዬን ወርውረ ነበር ወዲያውኑ የወጣሁት፡ ‘የሠላም ዘንባባ’ የተሰኘ የቴሌቪዥን ፕሮግራም ለመሥራት ። ለምን እንደሆነ እንጂ የአሥመራን ዘንባባዎች ባየሁ ቁጥር የሠላምና የፍቅር ስሜት ይቀሰቅሱብኛል ። ፕሮግራሙም በሠላም ላይ እንዲያተኩር የታቀደ ነበር ። አይሮፕላን ላይ ነበር አሳቡ ብልጭ ያለልኝ ።

ከጸጸራት (ፎርቶ)፡ ከሐዝሐዝ (የሴቶች እሥር ቤት የሚገኝበት፡ ከቤተጊዮርጊስ የቴሌቪዥን ትራንስሚተር የቆመ በት ከአርባአት አሥመራ ሴቶች የአሥመራን ከተማ መጀመሪያ የመሰረቱበት)፡ ከገዛ ብርሀኑና ከአዲስ ዓለም ኮረብታዎችና ከራስ አሉላ ግቢ የአሥመራን ከተማ በቴሌቪዥን ፊልም ማንሻ ቃኘን ። አሥመራቲ፡ አሥመሪና፡ በምሥራቅ በጸሎትና በቤተ ጊዮርጊስ፡ በምዕራብ በጸጸራት፡ በሰሜን በአከሪያና በአርባዕተ አሥመራ፡ በደቡብ በዓዲ ንዕዳድ ኮረብታዎች ተከባ፡ በሰርባ ዳው ወለል ላይ ሆጭ ብሎ የፈሰሰ የባህር እንቁ የምትመስል፡ ከባህር 7,500 ሜግ ከፍታ ላይ የምትገኝ፡ በሚገባ በተቀየሱ አውራ መንገዶችና መጋቢ መንገዶች፡ በዘምባባ ዛፎችና ብርቅ በሆኑ አበባዎች፡ በሐረግ አበባዎች፡ በሽቶ ዛፎች እንደ ሙሽራ ያጌጠች ውብ፡ ትንሽ ከተማ ናት ። አሥመሪና ። ሚያ ቤሌሳ ። ናተይ ጽብኞቲ ። አሥመራ ደስ ትለኛለች ። የደስ ደስ አላት ። በፊትም አውቃታለሁ ። ጋዜጠኛ መሆን መቸም ጥሩ እድል ነው ። ከቦታ ቦታ ያዞራል ። ንቅናቄ የሕይወት አንዱ አካል ይሆናል፡ ጋዜጠኛ ከሆኑ ።

አሥመራ ደስ ትለኛለች ብያለሁ ። ግን የሚያስጠላኝም መልክ አላት ። ትንሽ ከተማ በመሆኗ እናን ታደርጋለች ። ጠባ

ታስጨንቃለች ። ከመጥበቧና ከማፈና የተነሳ ልብ ሊፈነዳ ይደርሳል ። መደበቂያ የላትም ። እንደ አዲስ አበባ ወደ አንድ መንደር ጎራ ብሎ መጥፋት ወይም መስወር አይቻልም ። ታፍኖ ላለመፈንዳት ካሥመራ ወጣ ወይም ወደ ምጽዋ ወረድ ማለት ያስፈልጋል ። ቀይ ባሕር አለ ። የባሕሩ ሞገድ ተነስቶ እንደ ዘንግ ቁጭ ተመልሶ ሲወድቅ ማየት ልብ ያነሆልላል፡ ያላብ አድማስ ያሰፋል ። ባሕር ሕይወት ነው ። የኢትዮጵያም ሕይወት ቀይ ባሕር የሕይወት በር ። በእርዳታ ያስተነፍሳል.....

እሐይዋ ከደመና ግላጭ ውስጥ ብቅ ብላ ዓይናፋር ሰሜናዊት ሽሩቤ ሙሽራ መስላ ትታያለች ። ቀኑ ይበርዳል ። ቁር ሐማሴን ይነፍስ ነበር ። የዘምባባ ዛፎቹ በሠላም መዝሙር የሚያረገዱ ይመስላሉ..... እንዲህ እያሉ ፤

«ያንድ እናት ልጆች
በዓላማ ተለያይተው
ባመለካከት ተላስተው ተጣልተው
አስታራቂ ጠፍቶ
የእብድ ገላጋይ በዝቶ.....»

ከኮረብታዎቹ ወርደን ወደ ጠባቢቱ ውብ ከተማ ገባን ። ሰንበል፡ ጉዳይ፡ ትንሹና ትልቁ ገጀረት፡ ማይ ወላጭ፡ ቱራ ሺሎሽ ማይ ጭሆት፡ አዲስ ዓለም (ገዛ ባንዳ)፡ ዕዳጋ ዓርቲ፡ ዕዳጋ ሐሙስ፡ ገዛ ብርሀኑ፡ ገዛ አባ ሻውል፡ ማይ ተመናይ፡ አንዱም ሰፈር አልቀረንም ። አካለልነው በቲቪ ካሜራ ።

የአሥመራ መንገዶችና ሕንጻዎች በኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማዎች፡ በቀይ ጨርቆች፡ በአብዮታዊ መፈክሮችና ፖስተሮች፡ በቀስቶችና ልዩ ልዩ ቀለም ባላቸው መብራቶች እጊጠዋል፡ አሸብርቀዋል ። ዘንባባዎች በመብራት ነደዋል ። ከተማ ይቱ በእርግጥም ነዳለች፡ አብርታለች፡ ጠፋለች፡ ለታላቅ በዓል የተዘጋጀች መስላለች፡ ወደ ሜጉላ ቤት ልትሄድ የደረሰች የተዋበችና የታደመች ውብ ለሚናዊት ቆንጆ፡ አይናማ ሹሩቤ ። ያዲስ አበባ አርቲስቶች፡ ደራስያን፡ ታሪክ ጸሐፊዎች፡ ጋዜጠኞች፡ መሐንዲሶችና የኢኮኖሚ ሊቃውንት ኮምፒውተርን (ብሔራዊ ጎዳና) ሆ ብለው የወረሩ ይመስላሉ ። ገና ከፋብሪካ

የወጡ ቀይ ፡ አረንጓዴ ፡ ብጫ ላዳዎችና ላንድሮቨች በወታደሮች የታጀቡ ሠላማዊና ወታደራዊ ባለሥልጣኖች ይዘው እንደ ሸግጫ መወርወርያ ያለማቋረጥ ወዲህና ወዲያ ሽው ፡ ሽው ይላሉ በከተማይቱ ጎዳናዎች ፡ ነዋሪው ሕዝብ በየደጃፉ ፡ በየቡና ቤትና በየሱት ቤት በር ላይ ቁሞ ተገርሞ ፡ ዝም ብሎ ይመለከታል ፡ ምናልባት በልቡ..... «እንታይ መግለጽ?..... እንታይ ኢዩ እዚ ዕግርግር? ሽብድብድን?» የሚል ይመስላል ፡ አስተያየቱ ።

‘ኮምቢሽታቶ ምዝዋር ከሊአሙኒ ወይ ሞሶሊኒ ካብዚ ‘ዶ ከፍአትኒ’

የተባለው በጣልያን ጊዜ የተዘፈነው ዘፈን ትዝ ያላቸው የሚመስሉም አንዳንድ ወጣቶችና ኮረዳዎች ነበሩ ።

«ሠላም ፡ ሠላም እንደምን ናችሁ ከሸዋ መጣን ልናያችሁ ሠላም ፡ ሠላም ፡ ኤርትራ ሠላም.....»

አ ዝ ማ ሪ ና አ ዝ ማ ሪ ና ፤
ሰይቱ ፒዮ ቢላ ረጃና ፤
ሰቲቪዶ ዳ ሎንታኖ ፤
ካሰካ ኩሊሉከኢ ኢን መኖ ።

አ ሥ መ ራ ዮ አ ሥ መ ራ ዮ ፤

ካብ ሐንቲ ንግሥቲ ይበልጽ መልክዕኪ ፤
አማዕድዮ ክርእየኪ ከሉኹ ሽአ
አብ ኢደይ ዘሉ ነገር ይወድቅ ።

አ ሥ መ ራ ዮ አ ሥ መ ራ ዮ ፤

ከአንዲት ንግሥት ይበልጣል መልክሽ
በሩት ሲያይሽ በውበትዋ ስለ ተግረከ
በእጇ ያለ ነገር ላይታወቀኝ ይወድቃል ። ግለት ነው ትርጉሙ»

1. እንተ አምላክ እንተ ፈጣሪ ፡
የሰው ልጅ እንዴት በበረሀ ያረጃል ፡
ከዓይናችን አይንህ ይበልጥ የለም ወይ?

2. እንተዩ እኔን ገረመኝ ፡
ወደኋላ የምትሄድ መቼ መሰለኝ ።

3. ጥዋት በማለዳ ።

4. ግታ ፡ በሰሜናዊ ኮከብ ጥላ ሥር ።

5. በ «ኮምብሽታቶ» መንሸራሸር ከለከሉኝ ፡
ሞሶሊኒ ከዚህ የባሰ ምን አደረገኝ ።

«አሁን ወደ ገበያ እንሂድ» አልኩዋቸው ። ፈልግ አንሽ ዎቼ ደከመዋል ። ‘ዝሁል’በራ ብቻ ነበር የሚታያቸው ።

«እረ ንድ ጸጋዬ ለዛሬ ይብቃን» አለ አንዱ ከመካከላቸው ።
«ጎና ምን ተይዞ?» አልኩት ።

ወደ ገበያ ተያይዘን ሄድን ፡ የረሀብ አልቂት የመጣ ይመስላል ሁሉ እየተሻግ ያገኘውን እህል ባገኘው ዋጋ ይሸምታል ። ግይ ክርድን ይዘር ወደ አንድ አርጊት ጣጋ አልኩ ። ሹሩባቸው ከንብንባቸውን ወጥሮ ይዞታል ። ቡችላ ፡ ቡችላ ፡ የሚያካክሉ የወርት ጊዎች ጆሮና አንገታቸው ላይ ጉች ጉች ብለው ይታያሉ ። የትግሬ ሴትና ወርት መቸም በመሀላ አይተጣጡም ።

«ምንድን ነው የሚሸምቱት አማግ?»

«ዋእ! እህል» አሉኝ ።

«ዋጋው እንዴት ነው?»

«ዋእ! ውድ ። እሳት ሆኖአል ።»

«ለምን?»

«ተወደኩ.....»

«ለምን እህል ጠፋ?»

«እንደኢ ። ሁሉም ይሸምታል.....»

«እኮ ለምን? ምን መጣ?»

ለወሬ ያሰረሰቱ መሐት ሰዎች ከበውናል ። ወጣት አርጊት ሽግግሉ ። እንደ ዘምባባ ዛፍ ያለ ሹሩባ ። በቁንዳላ እንደ ድን

ኩጥን የተወጠረ ከንብንብ ። አንዳንድ ቡሌቪየን የሚያውቁኝ ወጣቶች ነበሩ ። እሱ ይሆን? ወይም አይደለም በማለት የሚወራረዱበት መሰለኝ ። መቸም ቡሌቪየንን 'ሣጥን' ውስጥ አምረውና ቆንጆተው በየምሽቱ የሚቀርቡት አንዳንድ የቲሌቪዥን ሰዎች ፣ ውጭ በሕይወት አጭር ፣ ፋንጋ ፣ መላጣ ፣ ገባጣ ፣ ከፈጨበት የቆሉበት መሰለው ብቅ ሲሉ ወሽመጥ ይቆርጣሉ ።

— ወይ እሱ ነው እንደ!

— ወይ እሱዋ ናት እንዴ!

— ይህ ቲቪ ለካ የሌለ መልክ ነው የሚያሳየው ። ኢሳ! እኔስ ምን መስዩ ታይቻቸው ይሆን?

«ጸግሽ!» አለ አንዱ ደፋር ።

ስም ያለው መቸም ሞኝ ነውና ዞር አልኩ ። በውርርዱ ሳይረታ አልቀረም ።

አርገቷ በመጨረሻ ላቀረብኩላቸው ጥያቄ መልስ አልሰጡኝም ። በብሩህ ዓይናቸው ዝም ብለው ይመለከቱኝ ነበር ። ምነው ስንተዋወቅ ባንተናነቅ የሚሉ ይመስላሉ ። የሁሉም አፍንጫ የጦርነት ፣ የእልቂት ፣ የሪህላና የቸነፈር አየር የሚያሸት ፣ አይናቸው ምጽአት የሚያይዩ ፣ ጆሮአቸው የጥይት ፋጪትና የሞት ዋይታ የሚሰማ መስሎ ታየኝ ። ነገሩ የተገንጣይ ወንበ ዴዎች ተንኮል ሳይሆን ይቀራል? የጦፈ ፣ የተጠጣፈ ስነ ልቦናዊ ጦርነት በመካሄድ ላይ መሆኑ ገባኝ ። ተናደድኩኝ ። ደግሞም አዘንኩኝ ። ይህ የዋህ ሕዝብ አሳዘነኝ ። የመሸበር ፣ የመደናገጥ ፣ የፍርሀት ደመና ጥላ ፈታቸው ላይ ያንገቡበባል ። በሞት ጥላ ግርዶሽ የተዋጡ ይመስላሉ ። የባሰውን ተበላጪሁ ።

የካሚራችን ዓይን ሸመታው ላይ አተኩሮአል ። ሸማችና ነጋዴ አይከራከሩም ። ነጋዴው ባለው ዋጋ ይሸጣል ። ሸማቹም በተባለው ዋጋ ይገዛል ። የእህል ዘር ፣ የጥሬ ዘር በያይነቱ ከሰል ፣ የማገዶ እንጨት ፣ ዘይት ፣ ላምባ ፣ በገፍ ይሸጣል ፣ በገፍ ይገዛል ፣ በገፍ ይጫናል ። ሁሉም ይሮጣል ፣ ይጣደፋል ፣ መጪው ከፋ ቀን ሳይቀድመው ለመቅደም ያለ የሌለ ጥሪቱን አፍስሶ ባከማቸው እህል ነፍስና ሥጋውን ይዞ ለማቆየት ባለፈው ጊዜ የተበለጠነው ይበቃል! የሚል ይመስላል ዓይኑን ሳያሽ ገንዘቡን

ሆኖ አድርጎ በአልክ እንደዚያ ሲገበያይ ። አይፈረድበትም ። ጦርነትና እልቂት ሊመጣብህ ነው ሲሉት ሕዝቡ ምን ያድርግ? እፍኝ ጥሬ ጠፍቶ ጦም ተውሎ የታደረበት ፣ ሳጥን ፣ ቁምሳጥን ፣ ወንበር ሳይቀር ተፈልጦ ለማገዶ የዋለበት ፣ ያ የ1969 እና የ1970 ጦርነት ጊዜ የሩቅ ትዝታ አይደለም ። ግን ጦርነት ቢመጣስ አሁን ግን ይሙት ግን ሞቶ ግን ሊቀር! የሰው ነገር ይገር ማል ። መቸም እኔ እሞታለሁ የሚል የሰም ። ሁልጊዜ የሚሞተው ሌላው ሰው ነው ።

የባለድምጽ ካሚራውን ማይክሮፎን አፈ ላይ ደቅኜ የዘመቻውን ዓላማ አንቆረቆርኩት ፣ እንዲህ ስል ።

«አንተ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ሕዝብ ። ላለፉት ህያ ዓመታት ሰላም ሲርብህ ፣ ሲጠማህ ፣ ሲናፍቅህ ቆይተህል ። አንተም እንደ ማገኛውም ሕዝብ ሰላም ፈላጊ ነህ ። የሰፈው ሕዝብ ፍላጎትና ምኞት ምን ጊዜም ቢሆን ሰላም ነው ። ሰላምን ትሻለህ ። ግን ሰላም የማይሰጡህ የኢምፔሪያሊዝም አለኝታና ጋሻጃግሬ የሆኑ ፣ ያለ ስምህ ስም ፣ ያለ ታሪክህ ታሪክ ፣ ያለ አላማህ አላማ እየደረቱልህ ፣ አንተ በማታምነውና በማትቀበለው የታሪክ ቡቱቱ ባንተ ስም የሚነግዱ ተገንጣይ ወንበዴዎች አሉ።

«ዛሬም ሊያወናብዱህ ይሞክራሉ ። ጦርነትና እልቂት ሊመጣብህ ነው እያሉ ያሸብሩህል ። ሠላምን እንጂ ጦርነትን ፍለጋ የመጣ የለም ። ተገንጣይ ወንበዴዎች በሚነዙት ከንቱ አሉባልታ እና አንዳንድ ስግብግብ ነጋዴዎች ፣ የገበያ ግርግር ለሌባ ያመቻል እንዲሉ ፣ ሆን ብለው በሚፈጥሩት ውሻገንብር አትሸበር ። ጥሪትህን በከንቱ አታፍስ ። አንተ ላይ የተቃጣ ጦርነትና እልቂት የለም ። ጦርነትና እልቂትን የሚሹት ግን በጦር ሚዳ ያገኙታል ። የምትናፍቀው ሠላም ከእንግዲህ ሩቅ አይደለም ። ተቃርቦአል ። እንዳንተው ሰላምን የሚሹ ፣ ሰላምን የሚናፍቁ ሐቀኛ የሰፈው ሕዝብ ወገኖች ዛሬ በመካከልህ ይገኛሉ ። ተልእኮአቸው ሠላም ነው ። ሠላም የኤርትራ ሕዝብ ። ሠላም ። የሠላም ዘምባባ.....»

አርባ ደቂቃ የሚፈጅ ባለድምጽ ፕሮግራም ነበር የሠራሁት ። ፈልጦቼን ይገር ወደ ሰንበል ፣ አርሚ አሺዬሽን በረርኩ ።

ጧት እንደደረሰኩ ለሥራ በተሰጠችኝ ቀይ ላይ መኪና ። መኪናዋ አዲስ ስለሆነች መንገዱን ፋት አለችው ። ስትበር መንገዱን እያፈሰች የምትወጥ ትመስል ነበር ።.....

አርሚ አጂዬሽን እንደደረሰኩ ሻለቃ ታደሰ ቆሪችን አገኘሁት ። ሻለቃ ታደሰ ቆሪች ሃያ አራት ሰዓት ሙሉ ከአርሚ አጂዬሽን ሚዳ በውርርድ አይታጣም ። ላለፉት ሰባት ዓመታት ፣ ከከፍተኛ ባለሥልጣን ጀምሮ እስከ ተራ ሰው ያለው ሁሉ የሚያውቀው የታወቀ ተቋም ሆኗል ። የአርሚ አጂዬሽን ትራፊክና ስምረት አዛዥ ነው ። በጣም ቁልፍ የሆነ ቦታ ነው የያዘው ። ያለ እሱ በጎ ፈቃድና ውሳኔ በአርሚ አጂዬሽን ሂሊቴፕተሮችና አይሮፕላኖች የሚጓጓዘም ሆነ ዕቃ የሚጥን ሰው የለም ። በእነሆ ሥር ያሉት አይሮፕላኖች ሁሉ በየትኛው ደቂቃ የት ቦታ ላይ ምን በመሥራት ላይ እንዳሉ በቃሉ ያውቃል ።

«እህስ ጸግሽ?» አለኝ ።

ሞቅ ያለ ፈገገታና በጎ ፈቃድ መችም የግል ገንዘቡ ናቸው ። ረጂም ፣ ጠይም ፣ ለውነተኛ ደንዳና ቆፍጣና ወታደር ነው ።

«ሻለቃዬ ይህን ፊልም ወደ አዲሳባ ልልክ ፈልጌ ነበር ። ዛሬ ግታ መታየት ያለበት ፕሮግራም ነው» አልኩት ።

«ደህና ደርሰህል ። በግማሽ ሰዓት ውስጥ ወደ አዲሳባ የሚነሳዳሽ አለ» አለኝና ፊልሞቹ የታሸጉበትን ካርቶን ተቀበለኝ ።

«በረራው ምን ያህል ጊዜ ይወስድ ይሆን?» አልኩት ፣ አገር እንዲህ ሲተባበር እንዴት ደስ ይላል እያልኩ በልቤ ።

«ሁለት ሰዓት ያህል»

የእጅ ሰዓቱን ተመለከትኩ ። ከጧቱ አምስት ሰዓት ሆኖ አልፎ ፊልሞቹን አጥቦ 'ኤዲት' ለማድረግ በቂ ጊዜ በመኖሩ ደስ አለኝ ። ዛሬ ምሽት ፣ 'የሠላም ዘምባባ' ቀላል ጥረት አይደለም ። ያሰቡት ነገር ሲሳካ ደስ ይላል ። ሆኖም ራሴን ለማመስገን ጊዜ አልነበረኝም ።

«እመሰግናለሁ ሻለቃዬ ።» አልኩት ።

«ምንም አይደለም ። ዘመቻው የጋራችን ነው ።» አለኝ ።

«ወደፊትም እንደሚረዱኝ ተስፋ አደርጋለሁ.....»

«ጥረት የሚያደርግ ሰው ምን ጊዜም መረዳት አለበት ። ግን ጠባቂችን ሆኖ መኮርኮም ይቀናናል» አለኝ ወገቡ ላይ የሻጠውን ኮልት እያስተካከለ ።

በርጭ አውጥቶአል ። ከዚህ በፊት ብሩህ ፊቱ ላይ አይቺው የማላውቀው የምረት ጥላ ተነበበኝ ።

«ለመሆኑ እዚህ ሚዳ ላይ ሰንት ዘመን አሳለፉ?» ብዬ ጠየኩ

«ሰባት ዓመት ። የሰንበል ቁርና ሐሩር እየተፈራረቁብኝ ምን አሁንም እዚህ መዋሉ ሁለተኛ ተፈጥሮዬ ሆኖአል ። ያይሮፕላን ጩኸት ሳልሰማ ብውል ጤነኛ እሆናለሁ ብለህ ነው!»

«ስለ እርስዎ አንድ ቀን አንድ ፕሮግራም መሥራት አለብኝ፣ አባቴ ይሙት» አልኩት ።

ቀልዲን አልነበረም ። እሱን በማቅረብ ጥሩ ገፀባሕርይ መሳል ይቻላል ። ዓይኖቹ ብዙ አይተዋል ፣ ብዙ ታሪክ መዝግቦ ዋል ። ባለፉት ሰባት ዓመታት ሰንበል ሚዳ ላይ ምን ያላየው ነገር ይኖራል? ሕይወት ፣ ሞት ፣ ድል ፣ ሽንፈት ።

«ጡረታ ከመውጣቴ በፊት ቶሎ ብለህ» አለኝ በረጅሙ ታንፍሶ ።

«ጡረታ ሊወጡ ነው እንዴ?» አልኩት ።

«አዎ ፣ እንግዲህ ምን ቀረኝ? እዚሁ ሚዳ ላይ ደፍ ደፍ ስልሳይታወቀኝ የጡረታዬ ጊዜ ደረሰ ። ንብረት አላፈራሁ ፣ ጥሪት አልቋጠርኩ ። ንብረቴም ጥሪቴም ፣ ሕይወቴም ይሄው ሚዳ ነበር ። ግን ከሁሉም ነገር ቅር የሚለኝ ከአይሮፕላን ጩኸት መለየት ነው ። አይሮፕላን ሲነሳ ልቤ አብሮ ይመጥቃል ፣ መጥቶ ሲያርፍ ልቤ አብሮ ያርፋል ። የሰው ነገር ይገርማል ። ልማድ መጥፎ ነው» አለኝ ።

እነጋገሩ ልቤን ነካው ። ቁልፍ ቦታ ላይ ያሉ ከፍተኛ የሥራ ልምድ ያካበቴ ፣ ጤናማ የሆኑኝ ችሎታ ያላቸው ሰዎች ፣ ዕድሜ እቸውም ቢደርስ ፣ ለምን በጡረታ እንደሚገለሉ ብለሁቱ አይገባኝም ። ላገር ጉዳይ ነው ፣ እድሜ የአብዮታዊነት መለኪያ ነው ያለውስ ግን ነው! እኛም ዛሬ በወጣትነታችን የምንኮራው ነገ እናረዳለን ። መቸም ዘላለም ወጣት ሆኖ የሚኖር የለም ። ዘ

ላለም ወጣት ሆኖ መኖር ቢቻል ምን ነበረበት! እና ልጆቻችን ወግ አጥባቂዎች ብለው ያምጹብን ይሆናል ። ማን ያውቃል? እና ፣ ያብዮታውያን ልጆች ሲያምጹ ምን ይሆናሉ? እስቲኝ ። ትውልዳዊ ግጭት ፣ የማይቀር ታሪካዊ ሂደት ። ሁለት ሚ.ግ 23 ተዋጊ አይሮፕላኖች ተከታትለው ተነሱ ። እንደ ኪውብድ ቀስት ጭልጥ ወዳለው ሰማያዊ ሰማይ ተወረወሩ ። ወደ ናቅፋ ። ሻለቃ ታደሰ በአይሮፕላኖቹ በረጅ ተመስጦ ቀርቶ ነበር ።

«እንግዲህ አድራ አይሮፕላኑ አዲሳባ ሲደርስ የቴሌቪዥን ሰዎች ሂደው ፊልሙን እንዲቀበሉ ስልክ እደውላለሁ» ብዬው እኔም መኪናዬን አስነስቼ በረርኩ ። በአምስት ሰዓት ተኩል ከአዲስ አበባ ከኔ ጋር ከመጡ ጋዜጠኞችና ከኤርትራ ክፍለ ሀገር የማስታወቂያና መርሐ ብሔር ማኒፍስቲር ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤት ሠራተኞች ጋር ቢሮዬ ስብሰባ ነበረኝ ። አሥመራ መንግሥት ላይ ብዙ መኪናዎች እይታዩም ። በመሆኑም ነው መሰለኝ ፣ ነዋሪው ሕዝብ ዳር ይዞ የውሂዱን ነገር የረሳ ይመስላል ። በሆንም ቢሮዬ በጊዜ ደረሰኩ ። የቀጠርኳቸው ሰዎች ገና በመምጣት ላይ ነበሩ ። ጓድ ጸጋዬ ኃይለ ማርያም ፣ በሁገአዘ ፖለቲካ መምሪያ የፕሮፓ ጋንዳና ቅስቀሳ ክፍል ኃላፊ የሚል በወርቅ ቀለም የተጻፈ ምልክት ቢሮዬ በር ላይ ተጸፎ ይታያል ።

«ረዛን... መጀመሪያ አዲስ አበባ ከኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ጋር ፣ ስልክ ቁጥር 12 39 74 አገናኝን ። ቀጥሎ ከክፍለ ሀገሩ ቴሌኮሙኒኬሽን ሥራ አስኪያጅ ጋር ። እሼን» አልኳት ።

«ፕሮግራም ። እሼ እምባር»
ረዛን ምኅረትአብ ጸሐፊዬ ናት ። አይጥ ትመሰላለች ። ያለጠጉር ውበት የላትም ። ቆንጆ ፣ ጥቁርሃር የመሰለ ረጅም ጠጉር አላት ። አብዛኞቿ የአሥመራ ሴቶች ውበት ጠጉር ፣ ዓደንና ጥርሳቸው ነው ። አብዛኞቿ በእግር ቅርጽ የታደሉ አይደሉም ።

«አዲሳባ» አለች ረዛን ። «ሃሎ አ? ጸጋዬንኝ ጓድ ። ደህና ደርሰናል ፣ ፍላጊ ከመድረሷ ቅጠል መዘጋጀት እንዲሉ ሥራም ጀምረናል ። የደወልኩትም ለዚህ ነበር ። ፊልም ልኬአለሁ... ዳሽ «ፋያቭ» አይሮፕላን ይዞ ይመጣል ። ከሁለት ሰዓት

በኋላ ቦሌ ሰው ልከህ እንዲወስድ አድርግ ፣ ዛሬ ማታ መታየት አለበት ። ቻው እምባር»

ወዲያውኑ የቴሌኮሙኒኬሽን ጥሪ መጣ ።

«ማን ልበል?..... እሼ ጓድ ። ጸጋዬ ኃይለ ማርያም እባላለሁ ። ከዚህ ካዲሱ የፖለቲካ መምሪያ ነው የምደውለው..... ደህና..... ደህና መጣን..... ጥሩ ። አሁን የፈለግሁዎት አንድ አስቸኳይ ስብሰባ መኖሩን ልነግርዎት ነበር..... አሁን..... ቦታው በፊት የሕዝብ ገንነት የነበረው ሕንጻ ነው ። ከቤተ መንግሥት በስተጀርባ ። የመንግሥት ሠራተኞች ከባብ ፊት ለፊት ። ፖለቲካ መምሪያ ብለው ይምጡ— ጊዜ የለንም..... አሁን ።»

አነጋገሪ ሁሉ የባለሥልጣን አነጋገር ጠባይ መያዙ እኔት መልሶ አስገረመኝ ፣ መሆን አለበት ፣ አሁን ። የሚገርመው ነገር ደግሞ ሰው ሥልጣን ሲያሳዩት ይደነግጣል ። የሁገአዘ ፖለቲካ መምሪያ ።

ድንገት የቢሮዬ በር በኃይል ተከፈተ ። ደንገጥኩ ። ስለምን በትረጊያርጊስ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብ የታዊ ዘመቻ አገናኝ መኮንን ነበር ። ከጥቁር ፣ ብሩህ ፊት ላይ ሁልጊዜ የማይጠፋው ልባዊ ፈንግታው ባንድ ጊዜ ሰው ይወርራል ። ቁመቱ አጠር ፣ ሰውነቱ ፍርጥም ያለ ፣ ድካም የሚሉት ነገር ፊት ላይ የማይታይበት ሰው ነው ።

«ይህን ልስጥህ ነበር የመጣሁት» አለኝ እየቸኮለ ። መቼም ይጣደፋል ። ሁልጊዜ ይጣደፋል ። የጊዜን ውድነት ከሁኔታው ለመረዳት ይቻላል ። ሲያዩት ለሩጫ የተዘጋጀ ይመስላል ። የማይገኝበት ቦታ የለም ። ደግሞም የትም ቦታ የለም ። እንቆቅ ልሽ ።

«ምንድነው ልጄ?» አልኩት የሰጠኝን ጥሪዞች በጥድፈያ አገላብጧ እየተመለከትኩ ።

«የሁገአዘ መምሪያዎች ድርጅታዊ መዋቅርና የሥራ መመሪያዎች ናቸው ። ይህን እንኳን ላንተ መንገር የለብኝም..... ግን..... ብቻ በምስጢር መያዝ አለባቸው ። አሁን የቀረን ነገር ቢኖር አላማዎቹን ተግባራዊ ማድረግ ነው ። ድርጊት» አለኝ ።

የወታደራዊ ዘመቻና እቅድ መምሪያ የወታደራዊ ፖለቲካ መምሪያ፣ የኢኮኖሚ ልማት ዘመቻና እቅድ መምሪያ፣ የሐገርና የሕዝብ ይህንነት ጥበቃ መምሪያ፣ የኢንስፒክሽን መምሪያ፣ የገበያዎች ማደራጀትና የግብርና ልማት መምሪያ (ገማገል) የሚሉ ጥራዞች ነበሩ።

«ከመቸው ነው ይህ ሁሉ የተሠራው ባከህ?» አልኩት።
«ከኢሠጋኦኮ ማዕከላዊ ኮሚቴ ሁለተኛ መደበኛ ስብሰባ ጀምሮ ይህንኑ ስንሠራ ነው የከረምነው። ካንድ ዓመት በላይ ፈጅቶብናል» በማለት መልሱ ሰጠኝ።

«ጥሩ ዝግጅት ነው..... እውነት.....»

«አዎ ጥሩ ዝግጅት ተደርጓል። ግን ምን ያረጋል? ተግባር ላይ ስንደርስ እንዝረከረካለን። በዕቅድ መሥራት አይሆንልንም። ያዘው ጥለፈው ማለት ነው የሚቀናን። እውነቱን ነው..... እስቲ የልደታችንን፣ የሠርጋችንን፣ የሞታችንን የኑርአችንንና ያመጋባቸንን ሁኔታ አሰበው። ግብታዊነት ይበዛበታል። በግብታዊ አሠራር እንደኛ 'ጂንዩስ' የሆነ ሕዝብ ባለም ላይ ያለ አይመስለኝም።

«ከግብታዊነት የምንላቀቅበት ጊዜ ነው የሚናፍቀኝ። የሶሻሊዝም መሠረቱ እቅድ..... ፕላን..... ድርጅታዊና ማዕከላዊ አሠራር ነው..... ያለዚህ ሶሻሊስታዊ ሥርዓትና ግንባታ እንዴት ለማካሄድ እንደምንችል አይገባኝም» አለ።

«እንማራለን። ስምንት ዓመት ያንድ ሰው እድሜ አይደለም። እኛ ባይሆንልን ልጆቻችን ይማሩ ይሆናል.....»

«ልጆች ካፈራን» አለ ሰቆ።
«እንዴት?»

«ዛሬ ለሚሰቱ ማን ጊዜ አለው ብለህ ነው? በድኖችን ነው ማታ ቤት የሚደርሰው። እና ደግሞ ንዝንዛቸው ይባስ። ደል ቶንጊዜ ተርፎን፣ ሴት ስናባርር የምንውል ነው የሚመስላቸው። እንደ እናቱ አሳብ ላይሆን እንደ ሚስቱ አውለኝ ብሎ መነሳት ትልቅ ጸሎት ነው። ነጋ ጠባ ስብሰባ። ጠዋት ስብሰባ። ማታ ስብሰባ። እኩልሊት ደክሞህ ቤትህ ስትገባ ከሚሰትህ ጋር ስብ

ሰባ። ሕይወት የማያቋርጥ የስብሰባ ሂደት ሆናለች። መቼ ጊዜ አግኝተን እንደምናመርት አይገባኝም» በማለት ቀለደና ቀጥሎ፡

«ምን የጎደለህ ነገር አለ?» ብሎ ጠየቀኝ።

«ምንም። ሁሉም ነገር ጥሩ ነው። ድርጅቱም፣ ዝግጅቱም እንከን አይወጣለትም» አልኩት።

ካንገት በላይ ምስጋና ላይሆን ካንጀቱ ነበር። ካዲስ አበባ ለመጣው ሰው ሁሉ እንደ የማዕረጉና እንደጋራነቱ አመች መናሪያ ቤት፣ የተሟላ ቢሮ፣ የግል ተሽከርካሪ ከነነጻጽ፣ በሰምና በአድራሻ አደራጅቶና አዘጋጅቶ መጠበቅ በእውነት ቀላል ሥራ አይደለም። ስለሞን ማን ሆነና። ማለፊያ አሠራር ነው። ታዲያ በጅራፍ አይደለም። በፈገግታ ሠርቶ ያሠራል። አውቀዋለሁ። ላንድ ሰው የሥራውን ግብ ከፍ፣ ጊዜውን ደግሞ አጠር አድርገህ ከሰጠኸው የፈለገውን አከናውኖ ይቆይህል የሚል ፈሊጥ አለው።

«ይህን ሰሞን አንቅልፍ አልተኛሁም» አለኝ።

የበቆሎ እሸት የሚመስለው ነጭ ጥርሶ፣ የደስ ደስ ካለው ጥቁር ፊቱ ጋር ሲነጻጸር ይማርካል።

«ግን የደከመህ አትመስልም» አልኩት።
ሲያዩት አርፎ የተነሳ ሰው ነው የሚመስለው፣ ሁልጊዜ።

«ጥቁር ሰው ጉዳቱ ፊቱ ላይ ስለማይታይበት ይሆናል» አለኝ። «ምን ባከህ አኩራፊውም በዝቶአል።»

«ለምን?»

«የዲሳባ ሰው ሁሉ ዓመሉን በጉያው እንደያዘ መጥቶ ነው እዚህ የተዘረገፈው። ትንሹም፣ ትልቁም የግል መኪና፣ መኝታ፣ ክፍልና ቢሮ ይፈልጋል። ለዚህ ሁሉ ሰው የግል መኪና፣ የግል መኝታ ቤትና ቢሮ ከየት ልወልድ ነው? በ'ውነት ላብድ ትንሽ ነው የቀረኝ። እየሮጥኩ ነው ውሳኔ የምሰጠው» አለኝ።

«አይዞአችን?»

«ይሄ ዘመቻ አልፎ አይቼ ብቻ።»

ሥራው የሀገቱ ዘግብተኝ መምሪያ ኃላፊነት ብቻ ሳይሆን ፣ የዘመቻው አጠቃላይ ዝግጅትና መስተንግዶ ፣ የትልቁ ጉባኤ ቅድመ ዝግጅትና የምጽዋ ፈሰቲቫል ቅንብር ሁሉ እሱን የሚመለከቱ ነበሩ ። በእሱ ዘታ ባለመሆኔ ዕድሌን አመሰግንኩ ። ገህነብ ውስጥ የምትራወጥ ነፍስ ይዞ ነበር የሚረጠው ።

«የማያልፍ ነገር የለም ፣ አይዞህ» አልኩት ።
«ለኮንግራሱና ለምጽዋ ጂስቲቫል ስንት ሰዎች ከመላ ኢትዮጵያ ተጋብዘው እንደሚመጡ ታውቃለህ?»
«ስንት ናቸው?»
«ወደ2115 ይሆናሉ ፣ አሁን እዚህ የሚገኙት ከ400 አያንሱም ። እየሙ እስቲ ይታይሃል?»

«አ ቦይ..» አልኩ ።
አንድ ነገር ሲያንቀኝ አ ቦይ ማለት ይቀናኛል ።

«ኮንግራሱ ላይ 69 የሚሆኑ የመላ ኢትዮጵያ ሠርቶ አደሮች ተወካዮች ፣ የኤርትራ ከፍለ ሀገር የህይወት መሪዎች ፣ የልዩ ልዩ ብሔረሰቦች አባሎች ንግግር ያደርጋሉ ። ይታየሃል? ይህ ሁሉ የኛ ሃላፊነት ነው ።

«በዚህ ላይ ለሕዝብ የሚቀርቡትን ዘረኖችና መዝሙሮች አስቀድሞ መገምገም ፣ ሥራዎች ፣ በራሪ ጽሑፎችን ፣ ትንንሽ መጽሔቶችን ፣ ሥነ ጽሁፎችን መፈክሮችን ማዘጋጀት አለ ። ገህነብ ውስጥ ነው ያለነው ። ቀልድ አይደለም» አለና በረጅሙ ተነፈሰ ።

«እንወጣለን» አልኩት ።
«እንዲህ ዓይነቱ መንፈስ ያስ ይለኛል ። ባሁኑ ጊዜ የሚያስጠላኝ ነገር ቢኖር ስለችግር መስማት ነው ። አንገቴ ድረስ ደርሶአል ። በተለይ የግል ችግር መስማት ያቅለሽለሽኛል ። የግል ጉዳዮችን ትተን ለጋራ ዓላማ ብንሮጥ እንዴት ጥሩ ነበር ። ይግረምህና የዚህ አገር ሰው አንድ አዲስ ድርጅት መጣ ሲሉት ቁርበት የሚያክል ማመልከቻውን ይዞ የሚረጠው ወደዚያ ነው ። ለማንኛውም ነገር አንተ የፕሮፓጋንዳውንና የቅስቀሳውን ሥራ አጥብቀህ ያዝልኝ ። ሌላው ግድ የለም» ቶለኝ ።

አእምሮው ውስጥ ብዙ አሳቦች የሚተራመሱበት ይመስላል ። የተወሰነ ማስታወሻ ደብተር መያዝ አይወድም ። ባንኛው ቡጭቅሜቂ ወረቀት ላይ ማስታወሻ መጻፍ ያዘውትራል ። ጥሩ ነቱ የያዘውን አይረሳም ።

«የሚቻለኝን ሁሉ አደርጋለሁ» አልኩት ።
«ጥሩ ። እንዳልኩት ቀና አስተሳሰብ ደስ ይለኛል ። የሚያያበረታታኝም ይሄው ነው ። ሰው ሁሉ ምን እንደ ነካው አላውቅም ቀና ሆኖአል ። ሁሉም ላይ ለውጥ ይታያል ። ተአምር ነው ። ይህ ዘመቻ ብዙ ነገር ሳያስተምረን አይቀርም ። በነገራችን ላይ ስለ 'ጃሚን'ና ፣ ከዚህ ራዲዮ ለማስተላለፍ ስለምንችልበት ዘዴ አቅርባ ። ጓድ ሊቀ መንበር አጥብቀው ያስቡበት ጉዳይ ነው.....»

«በዚሁ ጉዳይ ላይ ለመነጋገር አሁን እንሰበሰባለን» አልኩት ።
«ላንበሳ አይመትሩም ፣ ለብልህ አይነግሩም ። ደህና ይዘህል ቻው እምባር» ብሎኝ ተፈተለከ ።

አጅሬ ሠርቶልኝ ነበር የሄደው ። ሳይታወቀኝ ያላሸከመኝ ኃላፊነት አልነበረም ። ቢሆንም ትልከፋኝም ። ከሰለሞን ጋር መሥራት ሁልጊዜ ያስ ይለኛል ። ጥሎብኝ እወደዋለሁ ። ቀናና ግልጽ ነው ። ቶሎ ነገር ይቆርጣል ። እንደ ጳጉሜ ዝናብ እኝኝ አይልም ። ይወስናል ። መቸም ፍርሀት የሚባል ነገር ከመዝገብ ቃላቱ ውስጥ የለም ። አብዮት እያካሄዱ ለነገ ማለት አይቻልም ። ልክም ይሁን ስሕተት መወሰን ያስፈልጋል ፣ ፍርዱን ለታሪክ መተው ነው ይላል ።

ታዲያ አንዳንድ ሰዎች ችኩል ነው ይሉታል ። ሌሎች ደግሞ ሥልጣን ይወዳል በማለት እንደ ጦር ይፈሩታል ። ያም ፣ ይሁን ይህ ፣ ወሳኝና ቆራጥ እስከ ሆነ ድረስ እኔ ምን ተዳዬ! እንዳልኩት ወሳኝና ቆራጥ ሰው ጥሎብኝ እወዳለሁ ። ሕይወት የማያቋርጥ የውሳኔና የቆራጥነት ሂደት አይደለች! ሰው ድንጋይ ቶይደል ። ወሳኝና ቆራጥ መሆን አለበት ። መወሰን ፣ የሰው ልጅ እጣ ፈንታ ነው..... ።

ሱባሰባው ተጠለ = ቢሮዬ በሰው ተሞልቶአል = የተከናወነበት ሴቶችም ነበሩ = ቢትም ሲገባ ክንብንብ የማይነሳበት አገር = ጉድ ነው ።

«...የመጣንበት አላማ ግልጽ ነው ። ምንም ድብቅ ነገር የለውም ። የምንደብቀውም ነገር የለም ። ከሰፊው ሕዝብ የሚደበቅ ነገር መኖር የለበትም ። ታሪክ ሠራው እሱ ነውና ።

«ይህን ደጋግሜ የምናገረው የዘመቻውን ሕዝባዊ ባሕርይ ለማስገንዘብ ያህል ነው ። የኢርትራ ክፍሉ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ይባላል ፣ ባጭሩ ሀገላዊ ።

«አላማው ፡ በዚህ ክፍለ ሀገር ላይ ላለፉት ህያዎች ላይ ላለው ፡ እንደ ኮሶ ተጣብተው ፡ ሰፊውን የኢርትራ ሠርቶ አደር ሕዝብ ሠላም ሲነሱና ደሙን ሲመጡ የኖሩትን ተገንጣይ ወንበዴዎች ላንደና ለመጨረሻ ጊዜ ደምስሶ ፡ በእነሱ ምክንያት የወደቀውን ኢኮኖሚ መልሶ መገንባት ነው ።

«ጻዶች ፡ የመጀመሪያው ሥራችን ፡ ከዚች ሰዓት ጀምሮ ፡ የሀገላዊን የግንባታ ተልዕኮ ገጽታ አገልግሎት ማሳየት ይሆናል ። ምናልባት እንደ ሰማችሁትና እንደምታዩት ፡ ተገንጣይ ወንበዴዎች ፡ ካሁኑ ጦርነትና እልቂት ሊመጣባችሁ ነው በማለት ሠላማዊውን ሕዝብ ማሸበር ጀምረዋል ። በዚህ የተነሳ ገበያው እየተራቆተ ነው ። ስግብግብ ነጋዴዎችም ዘሁኔታው ተጠቅመው ሕዝቡን በመዝረፍና በማራቅት ላይ ይገኛሉ ።

«የተገንጣይ ወገኖች የቅርብ ዓላማ ሕዝቡን ማሸበር ሲሆን የሩቅ ዓላማቸው ፡ ሕዝቡ ሕይወቱንና አብዮቱን አማሮ እንዲሸፍኑ ለማድረግ ነው ። የ1969 እና የ1970 ታሪክ በምንም ሁኔታ አይደገምም ። ታሪክ ራሱን አይደገምም ። የቅጥፈት ፕሮፓጋንዳቸውን ተቋቁመን በማክሸፍ ሕዝቡን ማረጋገጥ አለብን ካሁን ጀምሮ ። በርዕሰ አንቀጾች ፡ በሐተታዎች ፡ በዜና ፡ በራዲዮና በቴሌቪዥን ፕሮግራሞች እና የጋዜጦችንም ሆነ የራዲዮ ፕሮግራሞችን ያዘት ሁሉ የዘመቻውን ባሕርይ ፡ ያዘትና ቅርጽ እንዲያዙ ሆነው እንደገና መገምገም አለባቸው ። ሪፖርቱ በሁለት ቀን ውስጥ እንዲደርሰኝ ያስፈልጋል ። የዘመቻውን ወታደራዊ ባሕርይና ገጽታ ድልድዩን የምን

ሻገረው ስንደርስበት ነው እንደሚባለው ፡ ወደፊት በወትቱ ተከታትለን እንገልጻለን ። እንዳልኩት ከሕዝቡ የምንደብቀው ነገር የለም ።

«ሳንጃ ባፈመዝ! ወደፊት! ብእራችንን ግለቱ ነው ። እዚህ ላይ አንድ ጥንቃቄ ማድረግ አለብን ። ውጋው! ግደለው! አባረው! ግረው! ከግለት እንቆጠብ ። መቼም እንደምታውቁት የዚህ ክፍለ ሀገር ችግር ውስብስብ ነው ። ባል ፡ ሚስት ፡ ልጅ ፡ እህት ፡ አጎት ፡ አክለት ፡ እናት ፡ አባት በረሀ ያልሄደበት ቤተሰብ የለም ። የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳ ሁሉንም በወል የሚጨረጭ መሆን የለበትም — የዘመቻውን የመደብ ባሕርይና ገጽታ ሳንዘነጋ ። ጥያቄ አላችሁ?» በማለት የዘመቻውን ዓላማና ይዘት ባጭሩ ገለጽኩላቸው ። ቀልዴን ነው ። አጭር ገለጻ አልነበረም ። ብዙ ነገር ነው የተናገርኩት ። መቼም የፖለቲካ ውሳኔዎች ከሚሰጡበት መተላለፊያ ላይ ድንገት መገኘት ፡ ብዙ ስለሚያሳውቅ ነው መሰለኝ ፡ ሳይወዱ ብዙ ያናገራል ። በራሱ ላይ ክፉኝ የመተማመን ስሜት ይፈጥራል ። ውሉ አድሮ እብራት ማሳደሩ ይቀር ይሆን? በራሱ ላይ ያየሁት ነገር ጥሩ አዝማሚያ የያዘ አልመሰለኝም ። ካሁኑ ሰው ማናገር ሳይሆን ወደታች መናገር የጀመርኩ ጓላ ምን ልሆን? ሆነሆ! የሥልጣን አረቂ ራሱ ላይ ከወጣ ጓላ አጉል ነው!

እንዲያው እኛን አውጥቶ ፡ «መዘቃው ሁሉ አላደው ፡ ግረፈው ፡ ግደለው ነው የሚለው ። ምን ልናረግ እንችላለን?» የሚል ጥያቄ አቀረበልኝ ።

«ጨርሶ የማያዘናጋ ከሆነ የሚያዘናና መዘቃ ለማትረብ እንችላለን» አልኩት ።

«የሚያዘናኑ ዘፈኖች አሉ» አለኝ ።

«ታዲያስ?»

«ግን አብዛኛዎቹ የበረከትና የጸሐይቱ ዘፈኖች ናቸው»

«ከዛሬ ጀምሮ ይለቀቁ ። እነሱ ይዘኑ እንጂ እኛ ምን ችግረን ። ይለቀቁ» የሚል ትእዛዝ ሰጠሁ ።

ለላ ጥያቄ አልቀረበልኝም ። የተዘጋጁትን መፈክሮች ጓድ ስለሞን በትረ ጊዮርጊስ ከሰጠኝ ፋይል ውስጥ አውጥቼ ሰጠኝ ። ሕያ መፈክሮች ነበሩ ።

«እኚ ዓዶች፣ እነዚህን መፈክሮች ከዛሬ ጀምሮ በየሙያው እንጠቀምባቸዋለን ። መሪ ፖስተሮችና መዝሙሮችም ተዘጋጅተዋል ። ሳለ እንዲደርሷቸው ይደረጋል» አልኳቸውና ቀጥዬም፡ «የኛ መፈክር ደግሞ፡ ቀናና ቀጥተኛ አስተሳሰብ፣ ቀናና ቀጥተኛ ድርጊት መሆን አለበት ። የወደፊቱ ሰው ቀናና ቀጥተኛ ሰው ነው — ሶሻሊስት ሰው ቀናና ቀጥተኛ አስተሳሰብ ቀናና ቀጥተኛ ጋዜጠኞች ይፈልጋል ። አብዮታዊት ኢትዮጵያ ለ'ሲኒካል' ጋዜጠኞች ከእንግዲህ ቦታ የላትም» አልኩዋቸው ።

ግብታዊና ስሜታዊ መግደብ መልሶ እኔን አላቀኝ ። እኛ ኢትዮጵያውያን እንዲያው ደሙ ትኩስ መሆናችንን በራሴ ላይ አየሁት ።

«ይሄው ነው ዓዶች» አልኩ — «ይህ ታሪካዊ ዘመቻ ከእያንዳንዳችን ያለ የሌለ የፈጠራ ችሎታችንን ይጠይቃል ። መላ የፈጠራ ችሎታችንን ሳንቆጥብ መጠቀም አለብን ።

«ግን ከግላዊነት፣ ከስሜታዊነትና ከግብታዊነት እንድንርቅ አደራ ። የማዕከላዊ አሠራር መርህ መጠበቅና መከበር አለበት፣ እኚ? ቻው ።»

የክፍለ ሀገሩ የማስታወቂያና መርሐ ብሔር ሚኒስቴር ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤት ኃላፊ፣ የክፍለ ሀገሩ የቴሌኮሙኒኬሽን ሥራ አስኪያጅና የአሥመራ ራዲዮ ጣቢያ ኃላፊ ወደኋላ እንዲቀሩ አድርጌ ሌሎችን አሰናበትኩ ። ሁሉም ለሥራ የነበረው ስሜትና ጉጉት ያስደስት ነበር ። ቀጥተኛ ሰዎች፣ ቀጥተኛ ድርጊት፣ ቀጥተኛ ውስጠ ይስቃል ልበል? ግን ክፍ ያለ ተስፋ አድሮ ብኝ ነበር ። ምናልባት ተሳስቼ ይሆናል ። ያብዛኛዎቹ አብዮታው ያን ስህተት ብዙ ጊዜ የሚመነጨው፣ የሰው ልጅ ባሕርይ በመሠረቱ ጥሩ ነው — ቀና ነው — ቀጥተኛ ነው ከሚለው አስተሳሰብ ነው ። ምናልባት ይሆናል ። ምናልባትም ላይሆን ይችላል ። አላውቅም ። እስካሁን ነገሩን አላረጋገጥኩም ።

«እኚ ዓዶች — ሦስታችሁ ልዩና አጣዳፊ ሥራ አለባችሁ ። ካሁኑ ይቂቃ ሾምሮ» አልኳቸው ።

የቴሌኮሙኒኬሽን ሰውዬ ለምን እንደተጠራ ግራ የገባው ይመስላል ። እንደ ዘሎ ረጅምና ግዙፍ ነው ። የራዲዮው ሰውዬ ደግሞ ባንጸሩ አጭር፣ ቀይ፣ ዓይነ ፈጣጣ ነው ። ዓይኑ ወደ ውጭ ስለሚገለገል ሲያዩት ሞኝ ይመስላል ። የቅርንጫፍ መሥሪያ ቤታችን ኃላፊ እንደ ሞኝ ዝም ብሎ ይስቃል ። ሁልጊዜ የሚያስቀው ነገር ምን እንደሆነ አይገባኝም ። ሰው ሁሉ አስቂኝ መስሎ ይታየው ይሆን? ራስ በራና ጉንጫም ነው ።

«ንድ!» አልኩት የራዲዮውን ሰውዬ — «ዛሬ ከቀትር በኋላ ጀምሮ፣ ዛሬ ባይቻል ግን ከነገ ጧት ጀምሮ፣ በምንም ሁኔታ የወንበዴ ራዲዮ ጣቢያ የሚያሠራጨው ፕሮግራም መዘጋት..... ኤ..... ጀም መደረግ አለበት ።»

የሻዕቢያ ራዲዮ ፕሮግራም ሥርጭት ሰዓት፣ ጣቢያው የሚጠቀምበትን ሞገድና ፍሪኩዌንሲ ከመጣልኝ የሚስጠር ፋይል ውስጥ አውጥቼ ሰጠሁት ።

ወደ ውጭ በሚገለገሉት ዓይኖቼ መረጃውን ተመለከተና፣ «እንዴት?» አለኝ ።

«እንዴት ምን?»

የቴክኒክ ሰዎችን ዝንባሌ በመጠኑም ቢሆን አውቃለሁ ። አመል ሆኖባቸው አስቀድመው ይቻላል የሚሉት ነገር የለም ። ችግር መደርደር ይቀናቸዋል — እንደተቀሩት ሌሎች ፕሮፌሽናሎች ችግር የሚያደሩ ኤክስፐርቶች ።

«በቂ ቴክኒሻኖች የሉንም.....»

«መረባረብ ነው.....»

«ትራንስሚተርም ሎድ ሲበዛበት ሊቃጠል ይችላል.....»

«እንዳይቃጠል መንከባከብ.....»

«በዚህ ላይ ደሞ በኩምቢሽታቶ ወደ ትራክ ቢ ቴክኒሻኖችን የሚያመላልስ በቂ ሰርቪስ የለም ። ትራክ ቢ ከዚህ ሰባት ከሎ ሜትር ነው ። ከከተማ ውጭ ስለሆነ ከመሸ በኋላ ወደ ከተማ መግባት አይቻልም ።»

«ንድ — ስለሰርቪስ ካለቃህ ጋር ተነጋገርበት ። ካስፈለገም እዚያው ማያር፣ ሌላ አማራጭ የለም ። የሻዕቢያ ራዲዮ ጣቢያ

ቀጣፊ ምላሽ መቆረጥ አለበት ። እንዴት እንደምታደርገው የኔ ጉዳይ አይደለም ። ውሳኔውን ተግባራዊ ማድረግ ያንተ ፈንታ ነው ። ኢክስፐርቱ አንተ ነህ ። እኔ አይደለሁም ። ሥራው በምንም ሁኔታ መሠራት አለበት ። ተግባሩን ያድን» አልኩት ።

ፈጣጣ ዓይኖቹ የዛሰውን ወደ ውጭ ተጎለጎሉ ። እብድ ነው ወደሰ ጅል? የሚል ይመስላል ። እርግጠኛ ነኝ ። ይህን ነበር በልብ የሚለው ። ተከራካሪዎችን አውቃቸዋለሁ ብደለሁ ። በእነሱ ዓይን ሌላው ሁሉ ዕብድና ቁል ነው ። ምናልባት ልክ ሊሆኑ ይችላሉ ። የምናጠልቀው የሙያ መነጽራችን ጉድለት አንዳንዴ ወይም ብዙ ጊዜ እውነታን አጣሞ ያሳያል — ሙያዊ በሽታ!

ወደ ቲሌ ሥራ አስኪያጅ ዞር ብዬ ፡ «ንድ ፡ ከሥራ ላይ ስለጠራሁዎት ይቅርታ እለምናለሁ ። ግን ሥራው በጣም አጣ ዳፊ ስለሆነ ነው» አልኩት ።

የማስታወሻ ደብተሩን እያዘጋጀ ፡ «ምንም አይደለም ። ምን ነበር?» አለኝ

ደንበኛ ቢሮከራት ነው ፡ ወይም መሰለኝ—ገዙፍና ስሜት አልባ እንደቢሮከራሱ ። ማን ነህ አንተ ለመሆኑ የሚል ይመስላል አፍ አውጥቶ ዛይጠይቅም ።

«አዎ ፡ አንድ ትልቅ ጉባዔ እዚህ ይደረጋል ። የተዛዔውን ሂደት ከዚህ በራዲዮ ለመላ አትዋጽድ እንድናስማ ይፈለጋል ...»

«እና?» አለኝ ቅንድቦቼን ከፍ ፡ ዝቅ አድርጎ ።

«እና ቢተ መንግሥት ካለው የትንሣኤ አዳራሽና በኛ ሱቱ ዲዮ መካከል 'ኬብልና' ሌላም አስፈላጊ ነገር ሁሉ እንዲዘረጋ ነው ...»

«መቼ?» አለኝ ።

«ባምስት ቀን ውስጥ በየቀኑት አደባባይና በላባ ስታዲዮምም ተመሳሳይ ሥራ እመሠራት አለበት ።»

እንደገና ቅንድቦቼን ከፍ ፡ ዝቅ አድርጎ ። ምጽተዊ ፈገግታ ጥቁር ፡ ረጅም ፊቱ ላይ ይታያል ። ረጅም ፊቱ የባለውን ረዘመ ።

«ትእዛዙ በጽሁፍ ቢሆን ጥሩ ነበር» አለኝ ።

«አሁን ለቢሮከራሱ ጊዜ የለንም ዓድ ። ዘመቻ በግካሄድ ላይ ነው ያለው» አልኩት በንዴት ።

በዚህ በኩል ክርክሩ አላዋጣ ስላለው ነው መሰለኝ ነገሩን በማዞር ፡ «ሥራው መቻሉም ነገር በውል የታወቀ አይደለም» አለኝ ።

«መቻል አለበት ። የማይቻልበት ምክንያት የለም ። ሂደቱን የተገላቢጠሽ ማድረግ ነው» ከማለት ሌላ የምለው ነገር አልነበረኝም ።

«እንዴት? ያዲሳባ ራዲዮ ጣቢያ ከዚህ የሚተላለፈውን ፕሮግራም ተቀብሎ 'ሪሌይ' እንዲያደርግ ነው እንዴት?» — የማስታወቂያ ሚኒስቴሩ ሰው ነበር ። እንደ እሱ ድዱን ገልፍጦ እየሳቀ የሚናገር ሰው አላየሁም ።

«አዎ — ዓድ ። ምናልባት ለምስትና አራት ቀናት ከዚህ የሚተላለፈውን ማንኛውንም ነገር እየተቀበለ 'ሪሌይ' እንዲያደርግ ነው የሚፈለገው ። ቀኑን ሙሉ — ለምስትና አራት ቀናት» ካልኩት በኋላ በተጨማሪ ፡ «ከዛሬ ጀምሮ ምናልባት ለጥቂት ወሮች አሥመራ ዋና ከተማችን ሆናለች ። ዘመቻውን በሚመለከት አሥመራ ናት የውሣኔ ማዕከል ተግባባንን በነገራችን ላይ 'የጃሚንጉን' የሪሌይን ሥራ ተከታትለህ ማስፈጸም ያንተ ኃላፊ ነት ነው ። የጃሚንጉን ሥራ በነገው ዕለት የሪሌቶን ባምስት ቀን ። ይኸው ነው ዓዶች» አልኳቸው ሮህ ብዬ ።

ድምጹም የባለሥልጣን ድምጽ ነበር ። የምጠቀምበትም ዘዴ የለየለት የባለሥልጣን ዘዴ ነበር ። መቼም ኃላፊነትን ቶሎ ብሎ ወደ ታች መወርወር የተለመደ ዘዴ ሆኗል ። እኔም እየተካንኩት ላይሆን ይቀራል? ደግሞ የፍጥነቱ!

ስልኬ ሮሽ ። ሦለት ስልኮች ተደርድረዋል ። የትኛውን እንደማነሳ ግር አለኝ ፡ የውስጥ ስልኬ ነበር ።

«ሀሎ?»

«ሰሎምን ነኝ...»

«እሺ ዓድ...»

«ለምሳ አልሂድክም እንዴት?»

የእጅ ሰዓቱን ተመለከትኩ ። ሰባት ሰዓት አልፎአል ። አልራቢኝም ። ለማንኛውም ነገር በተወሰነ ሰዓት የመመገብ ልምድ የለኝም ። የጋዜጠኞች ልምድ ነው እንዳልል አንዳንድ ሆዳሞች አይታዩም ።

«ቀስ በል» ሲል ለራሱ የማይጠቀምበትን ምክር መከረኝና፤ «አሁን ረደወልኩት ልክ በስምንት ሰዓት ጠቅላላ ስብሰባ መኖሩን ልነግርህ ነው ።» አለኝ ።

«የት ነው ቦታው?»

«ቤተ መንግሥት ። ጓድ ሊቀ መንበር ቢሮ ። ልክ በስምንት ሰዓት አገ ጽድቅ...»

ስልኩን አኖርኩ ።

«ጓድ አንድ ነገር ግልጽ አልሆነልኝም» አለኝ የክፍለ ሀገሩ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ሰውዬ ።

«ምን?»

«የዚህ የሁገአዘ ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ክፍልና የኛ ሠሥ ሪፖርቲየሥ ግንኙነት ግልጽ እንዲሆንልኝ ፈልጌ ነው» አለኝ።

በሌላ አነጋገር አንተ ማን ነህ? ነበር ያለኝ ። ልክ ነው ። በእሱ ቤት ማንም ምንም አይደለሁም ። እሱ የክፍለ ሀገሩ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤት — መለስተኛ የማስታወቂያና መርሐ ብሔር ሚኒስቴር የበላይ ኃላፊ ነው ። እኔ የኢትዮጵያ ቱሌቪዥን መምሪያ የዋና ክፍል ኃላፊ ነኝ ። እንዴት ብሎ ሽቅብ ይኖኝ? ግድ የለም ። ነገሩን ከራሴ አንጸር በግል የማየቱን ጉዳይ ወደ ጎንትቼ፤ «አዎ ጓድ፤ ጥሩ ጥያቄ ነው ። ከኢሠፓኦክ፤ ከወታደራዊ ክፍል፤ ከማስታወቂያ ሚኒስቴርና ከሌሎችም መሥሪያ ቤቶች የተወጣጡ ብዙ ጋዜጠኞች፤ ፎቶግራፍና ራልም አንሺዎች እዚህ መጥተዋል ። ሁገአዘ የራሱ ፖለቲካ መምሪያና በዚህ መምሪያ ሥር የሚገኝ የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ክፍል ይኖረዋል ።

«የሁገአዘ ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ክፍል ደግሞ በሥራ የዜና፤ የሐተታ፤ የራዲዮና የቱሌቪዥን ንሁስ ክፍሎች ይኖሩታል ። ድርጅታዊ መዋቅሩ — የሥራ መመሪያው ከነገዜ ጽርቱ፤ እንዲሁም የሥራው ቅደም ተከተል — ስትራቴጂውና ታክቲኩ

በሁለት፤ ሦስት ቀን ውስጥ ተዘጋጅቶ ይሰጥሃል ። ሁገአዘን በሚመለከት ስለሚተላለፈው ማንኛውም ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ የሚሰጠው መመሪያ ከዚህ ይሆናል ። ተግባሩን ጓድ?» አልኩት።

«ደህና»

«ምን ቅር ያለህ ነገር አለ?»

«ምንም ።»

«ጥሩ ። ግን..... አዎ..... ካዲሳባ የመጣን ሰዎች የናንተን ሥራ ለማገዝ.....አ..... ለማጠናከር ነው እንጂ እናንተን ለመተካት ወይም ሥራችሁን ለመሻማት እንዳልሆነ በግልጽ መታወቅ አለበት ። እና ካሁኑ ሥራችንን በቀና መንፈስና ጥሩ ቅን ጅት ካልጀመርነው ጓላ በኃላፊነት ያስጠይቀናል ።» አልኩ ቃላቴን እኝክ እያደረግሁ ። በዚሁ ንግግሩን አላቆምኩም ። ቀጥሎ፤ «ከመሐል ሀገር ለዚህ ዘመቻ የመጣን ሰዎች ስለ ኤርትራ ክፍለ ሀገር ችግርና መፍትሔ ይበልጥ እናውቃለን፤ ላብዮቱ ይበልጥ እንቆረቆራለን ወይም ለተያያዝነው ቀይ ኮከብ ዘመቻ መሳካት የበለጠ እናስባለን የሚል መንፈስ ያለን አይመስለኝም ። ካለ ስህተት ነው ። ካሁኑ መታረም አለበት ። ነገር የሚያበላ ሸውም እንዲህ ዓይነቱ ዝንባሌና አስተሳሰብ ነው ። መፍትሔ እናገኛለን ብለን የባሰ ችግር እንዳንፈጥር መጠንቀቅ ያስፈልጋል ። ፈረንጆች እንደሚሉት፤ የመፍትሔ እንጂ የችግር ፈርጅ ለመሆን አልመጣንም ። በቂ ችግር ፈጣሪዎች አሉ ። ተጨማሪ አያስፈልገንም ።

«በነገራችን ላይ..... ሳልረሳው..... የጎበረትና የኢትዮጵያ ጋዜጦች ሥርዓት ቁጥር ክፍ ማለት አለበት ። ስለገንዘብ አት ስጋ ። እና ደግሞ ባማርኛና በትግርኛ የ45 ደቂቃ ፕሮግራሞች ጠዋት፤ ጠዋት — ካሥራ ሁለት ተኩል እስከ ሁለት — እንጀምራለን ። ባምስት ቀን ውስጥ ። የፕሮግራሞቹ ቅርጽና ይዘት እንደሁኔታው የሚያወሳዳ ዓይነት ቢሆን ጥሩ ነው ። ይኸም ያንተ ኃላፊነት ነው ። አምስት ቀን ። መልካም ሥራ» በማለት ሸፕላቸው ።

አምስት ቀኖች ። ደስተኛ ሰዎች አልነበሩም ። እኔም አልነበርኩም ። ጨካኝ እንኳን አይደለሁም ። ግን ሥራው መሠራት

አለበት ፡ ምን ምርጫ ይኖራል? ሕይወት የገደታዎች ሰንሰለት ናት ፡ ኃላፊነት ያስጨከናል መሰለኝ ፡ ለማንኛውም ነገር ብዙ ነበር የተናገርኩት ፡ ንግግር! ንግግር! ንግግር! የጊዜያችን ምልክት ፡ አንዳንድ ሴቶች ሰሻሊዝምን ከንግግር ጋር ማያያዝ ሳይጀምሩ አልቀሩም ፡ ብዙ ንግግር ትንሽ ሥራ ፡ የለም ፡ ሌሎች ደግሞ ከሰብሰባ ጋር ያያይዙታል ፡ ስብሰባ! ስብሰባ! ስብሰባ! ግምገማ! ግምገማ! ግምገማ! ብዙ ስብሰባ ፡ ብዙ ግምገማ ትንሽ ውጤት ፡ ሌሎች ደግሞ ከሞረከሮች ጋር ሳይያይዙት አይቀሩም ፡ መፈክር ፡ መፈክር ፡ መፈክር ፡ ደግሞ በዚህ ላይ የመጣደፋችን ፡ የመቸከላችን ፡ የራጫችን ነፃነት አይጣል ነው ፡ ድርጊት! ለመሞት ጊዜ የለም ፡ ለማረፍ — ለማፍቀር ጊዜ የለም ፡ አብዮት! ልጆችዎን ትበላላች አሉ? ከውጭ የታዘዙት ካሚራዎች ጉዳይ እሳ ሰበኝ ፡ ትንሽ ጸሎት በልቤ አደረስኩ ፡

ተነስቼ ወደ ስብሰባ አዳራሽ ሮጥኩ.....

ድ ላ ሪ ቀ ት ሪ

አዳራሹ በሰው ተሞልቷል ፡ ሁሉም እንደ ፕሮፋሰሱ ነበር የተቀመጠው — በተዋረድ ፡ ስም ሰማችንን የያዘ ካርድ ከፊት ፊታችን ተቀምጧል ፡ ስሜ የተጻፈበትን ካርድ አይቼ ተቀመጥኩ ፡ የተያዘልኝ ቦታ የመጨረሻው ወንበር ነበር ፡ ‘ቀድ ኮከብ’ ዓርማ ያለበት የሁገአዘ ልዩ ማስታወሻ ደብተር ከያንዳንዳችን ፊት ጠረጴዛ ላይ ተደርድሮአል ፡ የሚያጨስ የለም ፡ ከረባት ያላሰረ ሰው የለም ፡ ሁሉም እንደ አቅሙ ታን ቋል ፡ ለውጥ ይታያል ፡ መጎፈር — ጤም ማስረዘም — አለከራ ባት ደረት ገልብጦ ሽጉጥ አገንድሮ መጎማለል — አለመበጠር ፡ አለመታጠብ — ፕሮፋሰሱ አለመጠበቅና አለመከባበር ፡ እጅ ጉርድ ካዚ ኮት አጥልቆ መንጠልጠል ፡ እንደ አብዮተኛነት የሚታይበት ጊዜ ያከተመ ይመስላል ፡ ሥነ ሥርዓት ሰናኗል ፡ አብዮት ተቀልብሷል የሚል ይጠፋ ይሆን! መቼም ሥርዓተ አልበኛነት የሚናፍቃቸው አንዳንድ ሰዎች አይታጡም ፡

በትልቁ የተሠራ የሁገአዘ ድርጅታዊ መዋቅር ቻርት ተዘርግቷል ፡ ሌሎችም ብዙ ቻርቶችና የጊዜ ፅቅዶች ተዘርግተው ይታያሉ ፡ እውነትም ዝግጅቱ ብዙ ጊዜና ጥረት ሳይጠይቅ አል

ቀረም አልኩ በልቤ ፡ ዝርዝር ነገሮች ላይቀሩ የታሰበባቸው ይመስላል ፡ ወደ ስብሰባው አዳራሽ የሚያስገባው በር ድንገት ተከፈተ ፡ ጓድ ሊቀ መንበር መጡ ፡ ሁሉም ከመቀመጫው አንድ ላይ ሲነሳ ትርምስ ተፈጠረ ፡

«እንደምን ዋላችሁ ጓዶች ፡ ቁጭ በሉ ፡ ቁጭ በሉ» በማለት እንዳንቆም ቶሎ ብለው ተቀመጡ ፡ ጥቁር ባለሽንትር ልብስ ፡ ውሀ ሰማያዊ ሽሚዝ ፡ መሠረቱ ነጭ ሆኖ ጥቁር ጥለቶች ጣል ጣል ካሉበት ከራባት ጋር ለብሰዋል ፡ ፈገግታቸው ሞቅ ብሏል ፡ ደስ ያላቸው ይመስላሉ ፡ ያለቃህን ፊት አይተህ እደር! የሚሉት ፈሊጥ ትዝ አለኝ ፡ ሁሉም ፈገግ ብሎአል ፡ እኔም ፈገግ አልኩ ፡ በሥልጣን አካባቢ ያሉ ሰዎች አንድ ዓይነት ባሕል ወይም ልምድ ይመሠርታሉ ልበል!

የንበር ዓይኖች የሚመስሉት የሰውዬው ዓይኖች ከጉድጓዶቻቸው ውስጥ ወዲህና ወዲያ ማለት ጀመሩ ፡ ትሕትናቸው አይበገሬ መንፈሳቸውንና ቆራጥነታቸውን ይደብቃል ፡ ሰውዬው — እሳትና ውሀ ፡ የበግ ግልገልና ጥቁር ነብር ሁሉም አንድ ላይ ፡ ሲያዩዋቸው በሰው ላይ የሆነ እምነት ያሳድራሉ ፡

«ጓድ ሊቀ መንበር ፡ ልንጀምር እንችላለን» የሁገአዘ ዋና ጸሐፊ ነበሩ የተናገሩት ፡ ክብ ፈታቸው ፡ ጥርሳቸው ፡ ዓይኖቻቸው ከራስ መላጣቸው ጋር የልብና የአእምሮ ጉጽሕናና ሐቀኛነት ሳቅ አንድ ላይ የሚስቁ ይመስላሉ ፡ ሲናገሩም ያስቃሉ ፡ ፈደላት ትን ፡ በተለይም እንደ ሁ ፡ ብ ፡ ጓ እና የመሳሰሉትን አያጠብቁም ፡ ‘ን’ ፈደልን ደግሞ የትም ነው አምጥተው የሚደነቅሯት ፡ ‘ታዕታይ — ላዕላይ — ድኅረ — ማለት ከጀመራችሁ ወዲህ አማርኛ ሊገባኝ ጀምሮአል» ይላሉ ፡ መቼም ቀልድ አያጡም ፡ አንድ ጊዜ የተናገሩት ቀልድ ትዝ ይለኛል «አንድ አዛውንቲ ነበሩ ትርፍ ገዛ...ቤት ፡ ቤት ተወርሶባቸዋል ፡ በ68 ቀበሌን ሄደው ሲመዘገቡ ስድሳ ዓመቱ ነው ብለው ነበር ፡ በ74 እንደገና ሲመዘገቡ ዕድሜአቸው ሲጠየቁ ጊዜን አሁንም 60 ዓመት ብለው ተዛረቡ..... ተናገሩ ፡ የቀበሌውን ሹም ስድስቱን ዓመት ወዲት አስቀሩት አባቴ? በ68 ሲመዘገቡም 60 ዓመቱ ነው ብለው ነበር ሲላቸውን ጊዜ ‘ስድስቱን ዓመት አትቁጠርብኝ ልጄ አልኖርኩትም’ አሉ ይበሃል... ይባላል ።»

ለቀው ማሳት ያወዳሉ። እያ አለባበስ! አለባበስ መቸም ማንም ዘንድ የለም። ዘወትር ቂት እንዳሉ ነው። ከራስ ጠገራቸው እስከ እግር ጥፍራቸው። ጠጉር እንኳን የላቸውም። «እግር ከሚበዛበት መንገድን ላይ ሳር አይበቅልም» ይላሉ በራሳቸው ላይ ሲቀልዱ። በራስ ላይ መቀለድ መቻል ጸጋ ነው። ጤናማም ነው። ብዙዎቻችን እንዲህ ዓይነቱን ጸጋ ከፋ ዕድል ሆኖ አልታደልንም። ዕድሜአቸው ይህን ያህል አይደለም። ግፋ ቢል ከህምሳ አይበልጡም። ግን፡ በመንፈስ ከማንኛውም ወጣት ይበልጥ ወጣት ናቸው። ሙሳትነት ዘዕድሜ ብቻ መቸ ሆነ የሚለካው? ያለን መንፈስም ከቁጥር ይገባል። ሁሉንም ‘ነትስ’ ነው የሚሉት። ለእሳቸው ሁሉም ‘ነትስ!’ ነው። ጣፋጭ ነትስ!

የሰብሰባው አጀንዳ ለሁሉም ታድሎ ነበር።

«እኚ ዓዶች፡ የዛሬው ሰብሰባችን ዓላማ፡ የኢርትራ ክፍለ ሀገር ቀደ ኮከብ ሁለንተኛ አብዮታዊ ዘመቻችንን አጠቃላይ ቅርጽ ይዘት በሚገባ ተረድተን ስናበቃ በየግንባራችን የተደቀነውን ታሪካዊ ሥራ ዛሬ፡ ነገ ላንል ለመጀመር እንድንችል ለማድረግ ነው» በማለት ንግግራቸውን ጀመሩ።

‘ይህ ቀደ ኮከብ’ በሚል ስያሜ ከእንግዲህ የሚታወቀው ታሪካዊ ዘመቻችን የቆምንለት የመደብ ትግል አካል እንደመሆኑ ማሳሰቢያ፡ ባሕላዊ፡ ኢኮኖሚያዊ ፖለቲካዊና ወታደራዊ ገጽታዎችና ይዘቶች አሉት። ይህ ብሔራዊ እና አብዮታዊ ዘመቻችን ዋናው ባሕርይ ሕዝባዊነቱ ነው።

«ቀደም ሲል ከታደላችሁት ድርጅታዊ መዋቅርና ሥራ መመሪያ ለመረዳት እንደሚቻለው (ሁላችሁም እንደደረሳችሁ ተስፋ አደርጋለሁ)» ከትንሽ ቆይታ በኋላ «የዘመቻው ዓላማ፡ ይህን ሰሜናዊ ክፍለ ሀገራችንንና በዚህ ክፍለ ሀገር የሚገኘውን ሠርቶ አደር ሕዝብ፡ በዚህ አካባቢ የኢምፔሪያሊዝም አለኝታ ከሆኑት ከታሪክ አተላዎች ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ነጻ እየወጣን፡ ከጠመንጃ አራመገ ግብግብ ጎን ለጎን ማሳበራዊ፡ ባሕላዊ፡ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ግንባታ ሥራዎች በማካሄድ፡ የክፍለ ሀገሩ ሠርቶ አደር ሕዝብ እንደተቀሩት የኢትዮጵያ ሠርቶ አደሮች የአብዮታችን ፍሬ ቀማሽና ተቋዳሽ ብቻ ሳይ

ሆን፡ ራሱም ላብዮት ሂደትና ጥንካሬ አስተዋጽኦ እንዲያደርግ ነው።

«የቀደ ኮከብ ዘመቻችን ሦስት አበይት ምዕራፎች ይኖሩ ታል። አንደኛው ምዕራፍ ለዘመቻው የሚያስፈልጉትን ጥጠቃ ላይ ጥናቶችና ዝግጅቶች ማድረግ ነበር። አጠቃላይ ጥናቱና ዝግጅቱ አልቆ ይኸው ዛሬ እዚህ ደርሰናል። ጾሁን የቀረን ሥራ ዘመቻውን ማብሰር ሲሆን ለዚህም አስፈላጊው መድረክ እየተዘጋጀ ነው። በቅርቡ አንድ ታላቅ ጉባኤ ይደረጋል። እንዲሁም ከጉባኤው ጋር የተያያዘ አንድ ታላቅ የምጽዋ ፈሰቲካል። ሁለተኛው ምዕራፍ የጦር ሚዳውን ፍልሚያ መጀመርና የፈረሱትን የኢኮኖሚ አውታሮች መልሶ ማቋቋም ይሆናል። ሦስተኛው ምዕራፍ ነጻ በሚወጡትና በተቀሩትም ሥፍራዎች ሁሉ የከፍለ ሀገሩን ምዝብር ገበሬዎች ማንቃት፡ ማደራጀትና ማስታጠቅ ይሆናል። ወሳኙ ነገር ድርጅት ነው። እና የመጨረሻ ግባችን ግንባቶችን ማንበርከክ ብቻ አይደለም። የሩቅ ግባችን በዚች ምድር ሶሻሊዝምን መገንባት ነው።

«ዓዶች! ዛሬ በዚች ሰዓትና ሥፍራ የምንገባው ታል ቀላል አይደለም። ነገ፡ ታሪክና የኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ ይጠይቀናል። ይህን ስል፡ ሐያ ዓመት ሙሉ ሲደራጅና ሲታጠቅ የቆየውን የወንበዴ መንጋ ከዚች ገጸ ምድር ጨርሶ እናጠፋለን ማለቱ እይደለም። አከርካሪቶቻችን ለመስበር እንደምንችል ግን ጥርጣሬ የለኝም።

«ዛሬ የአብዮታችን አለኝታ፡ ጋሻና መከታ የሆነው አብዮታዊ ሠራዊታችን ከምን ጊዜውም ይበልጥ ተደራጅቷል፡ ታጥቋል። ብሔራዊና አብዮታዊ ተልዕኮውን ያውቃል። ቤቱ፡ ንብረቱ፡ ምቹቱ ሳይል፡ በቀበሮ ጉድጓዶች ተወስኖ በቆራጥ ነት ይዋጋል። በየደረቃው ከጠላት ጋር ጉርሮ ለገሮ እየተናነቀ ይዋደቃል። ይህ በኢትዮጵያ ውድ ወጣት ልጆች የተገነባው ሠራዊታችን የሚጠይቀው ዋጋ፡ ከአብዮቱና ከብሔራዊ አንድነቱ ሌላ ነገር የለም። እዚህ በምትቆዩበት ጊዜ ኦሮ አይመቻችሁ ይሆናል። ግን ማብሰብ ያለባችሁ በቀበሮ ጉድጓድ የሚኖረውን አብዮታዊ ሠራዊታችንን ነው።» በማለት ለጊዜው ንግግራቸውን ገታ አደረጉ።

ሌሎችን እንጂ እኔን ሮሚት ያዘኝ ። መላ ሰውነቴን ነዘረኝ ። እንባዬም መጥቶ ይተናነቀኝ ጀመር ። በንግግራቸው ከመመስሌ የተነሳ ማስታወሻ መውሰድ ካቆምኩ ቆይቻለሁ ። ሰውዬው ያለምንም ማስታወሻ በቃል ሲናገሩ ቃላት እንዴት እንደሚፈልቁላቸውና አሳብ እንዴት እንደሚሳካላቸው ሁልጊዜ ይደንቀኛል ። የተጻፈ ንግግር ከማንበብ ምናልባት ሁልጊዜ በቃል ቢናገሩ? እላለሁ ። ሰውየው በቃላቸው ሲናገሩ ማንነታቸው በውል ይታያል ። ይሰባል እና ሰሜት ይቀሰቅሳል ። ምን ዓይነት ግሩም ተሰጥቶ! አንድ ጊዜ በ1969 አንድ ሚኒስትር ፡ «ምናል እኝህ ሰው የሚያነቡትን ንግግር ትተው በቃል እንዲናገሩ ብታደርጓቸው? በቃል ሲናገሩ ችግሩም ሆነ ተስፋው በይበልጥ ይሰማኛል ። ይታየኛል ። ጥቂር ዕንቁናቸው» ። ላሉ ሲናገር የሰማሁት ትዝ ይለኛል ። ያ ሚኒስትር ትሁን ባገር የለም ።

ጉባዔ ሲመሩ ብዙ ጊዜ አይቻቸዋለሁ ። ሁሉም የሚናገሩ ውን በቃላት እርጋታና ትእግሥት የማድመጥ ጥሩ ተሰጥቶ አላቸው ። እንደሚመስለኝ በማዳመጥ ነው ብዙ ነገር ባጭር ጊዜ ውስጥ ሊግሩ የቻሉት ። የሰውን አሳብ መስማት አይሰለቻቸውም ። እና የሚመሩትን ጉባዔ ጠቅላላ ሂደት የማሰባሰብና ለውሳኔ የሚያበቃ አሳብ የማቅረብ ችሎታቸው ብዙውን ጊዜ ያስገርመኛል ። ረንገር ብልቶችን ለይቶ የማውጣት ግሩም ተሰጥቶ አላቸው ። አስተሳሰባቸው ሁልጊዜ ቀጥተኛና ግልጽ ነው ።

በሚሰጡት ቀጥተኛና ግልጽ ትንታኔ የኢኮኖሚ ሊቃውንትንና ሌሎች ኢኮኖሚኮችን ያስንቃሉ ። ወደኋላ የሚሉት ወይም የሚደብቁት ነገር የለም ። ሐጃን ፍርጥ ያደርጋሉ ።

እኔ እንዳየሁት ሌላም ተሰጥቶ አላቸው ። ደከመኝ የሚል ቃል ቋንቋቸው ውስጥ የለም ። ሥራ ያዘናናቸው እንደሆነ አላውቅም ። ግን ይሠራሉ ። ለትንሹም ለትልቁም ነገር እኩል ዝግጅት ያደርጋሉ ። አንዳንድ ሳስብ በዝርዝር ጉዳዮች ተውጠው እንዳይቀሩ እሰጋለሁ ። በሶማሌ ጦርነት ጊዜ ጥይት ሲቆጥሩ አይቼ ። ደከመኝ የማይል ። ካለፈለን ሀያ አራት ሰዓት ለመሥራት ፈቃደኛ የሆነ እንዲህ ያለ ወጣት መሪ ይዘን ። ሁላችንም እንደ እሱ ብንሠራ ይህችን ውብ ፡ ግን አላዛኝ ትገር የትና የት ልናደርሳት በቻልን ነበር የሚል አሳብ አደረብኝ ። ግን ብዙዎቻችን

ሥራ መቸ ሆነ የሚቀናን ሌላውን ማጋፈጥና ለሚደርሰው ጥፋት ተጠያቂ ማድረግ እንጂ! ያገር ጉዳይ የአንድ ወይም ጥቂት ሰዎች ጉዳይ ሊሆንም አይችልም ።

ሰውየው ንግግራቸውን ቀጠሉ — «ያለ ዕድል ሆኖ ባንድ እጅ ውጊያ ፡ በሌላ እጅ የግንባታ ሥራ ማካሄድ እስካሁን እጣፈንታችን ሆኖ ቆይቷል ። ቢሆንም የተነሳንበት ዓላማ በዚች ምድር ሰሻሊስታዊ ሥርዓት ለመገንባት ነውና የተጠየቀውን ማንኛውንም መስዋዕትነት እንከፍላለን ።

«ይህን ዘመቻ ለማቀድና ለማዘጋጀት ካንድ ዓመት በላይ ጊዜ ፈጅቶብናል ። ምናልባትም ከፍተኛ ጊዜና መረባረብ የጠየቀን ዘመቻ ቢኖር ይኸኛው ነው ። ከዚህ ቀደም ካካሄድናቸው ዘመቻዎች ነገሮቻቸውን ልምዶች መሠረት አድርገን ነው የተነሳ ነው ። ከዚህኛውም እንማራለን ። አብዮት ለዘላለም የማይዘጋ ትምህርት ቤት ነው ።

አንዳንድ ሰው ማጨብጨብ ልማድ ሆኖበታልና ። ከመካከላችን አንዱ ሰላጤበጨበ ሁላችንም አጨብጨብን ። አንዳንድ ማንና «ንዶች» ሲባል ማጨብጨብ ይጀምራል ። በተገቢ ቦታ ፡ ለተገቢ ጉዳይ ከልብ ማጨብጨብም እኩ ብስለትና ንቃት ሳይጠይቅ ይቀራል! አላዋቂ ሳሚ መሆን ደግ አይደለም ።

ብሩህ ፈንግታ ፡ ያው የተለመደው ትሕትና የተመላበት ጠንካራ ባሕርይ — ቀጠሉ ፡ «ይህ ረከርትራ ክፍለ ሀገር ቀይኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ የታቀደውና የተዘጋጀው የኢሠጋኦክ ማዕከላዊ ኮሚቴ ሁለተኛ መደበኛ ስብሰባ የሰሜን ተገንጣይ ወንበደዎችን በማስመልከት የሰጠውን ውሳኔ መሠረት በማድረግ ነው ። ውሳኔውን እጠቅሳለሁ ።»

ውሳኔውን አነበቡ ። የኢሠጋኦክ ማዕከላዊ ኮሚቴ ሁለተኛ መደበኛ ስብሰባ ያሳለፈው ውሳኔ ፤

በኢርትራ ክፍለ ሀገር ውስጥ ደብዮቱ በፈጠረው አመቺ ሁኔታ ላይ በመመሥረት ልማት እንዳይፋጠንና እንዳይሰፋፋ የሚያውኩትን ጸረ እንደነትና ጸረ አብዮት ወንበዶች

ዎችን በመመንጠርና በዚያ በኩል ኢምፔሪያሊዝምን እለኝታ በማሳጣት የሰላም ዋስትና እንዲረጋገጥ እንዲደረግ፤

2. በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ከወንበዴዎች ጋር በመሆን ወይም በመተባበር ኮግራቸውን የበደሉና አሁን ግን ስሕተታቸውን በመገንዘብና በመጸጸት ወደ አብዮቱ ሠፈር የሚመለሱት በሠርቶ እደሩ የአዲስ ኅብረተሰብ ግንባታ ትግል ውስጥ ሙሉ ተሳታፊ እንዲሆኑ እንዲደረግ፤

3. የምሥራቅና የደቡብ ኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ በአብዮታዊ ሠራዊታችን ጎን በመሰለፍና በከፍተኛ መስዋዕትነት የሰማ ሊያን-ወረራና፤ ወንበዴዎችን በርበራ በመመከትና በአጭር ጊዜ ውስጥ በድል እድራጊነት በመውጣት ዛሬ በከፍተኛ ወኔ የግንባታውን ትግል እንደተያያዘነው ሁሉ፤ በኤርትራ ክፍለ ሀገር ውስጥ ያለውም የሰፊው ሕዝብ አካል ለተሟላ ሰላም መረጋገጥና ለግንባታው ትግሉ መፋፋም ለስካሁን በአርሱም ተሳትፎ በተቀዳጀቸው ድሎች ላይ በመመርኮዝ ከአብዮታዊ ሠራዊታችን ጋር ከንዱን ዘግስተባበር ሲፈታ ተኔት፤ ለውርደት ሲዳርጉትና ሲነግዱበት የኖሩትን ወንበዴዎች ጨርሶ በማስወገድ እኩሪ ታሪኩን እንዲያድስ፤ «ኢሠፓኦኮ ማዕከላዊ ኮሚቴ ሁለተኛ መደበኛ ስተሰባ ጥሪ ያስተላልፋል» የሚል ነበር።

ሰውዬው ኢሠፓኦኮ የሰጠውን ውሳኔ አንብበው ከጨረሱ በኋላ፤ «ግደች፤ የዚህ ታሪካዊ ዘመቻ ዓላማና ተግባር ባጭሩ ይህን ታሪካዊ ጥሪና ውሳኔ ተግባራዊ ማድረግ ነው። አሠራራችን ሁሉ ከበርካራ ሂደት ገሆነ አብዮታዊና ወንድማዊ መሆን አለበት። በተለይም» አሉ — «ግንኙነታችን ወደ ላይም ወደ ጎንም እንዲሆን ያስፈልጋል። ድርጅታዊ መዋቅራችንም የተዘጋጀው በዚህ መርህ መሠረት ነው። ወደ ዝርዝር መግለጫ ከመሄዳችን በፊት እዚህ ላይ ጥያቄ ወይም አስተያየት ካለ ግልጽና ዲሞክራሲያዊ ውይይት ማካሄድ ይቻላል።»

ለገዚው ዝም፤ ዝም ሆነ፤ ሁሉም ይተያይ ጀመር። አብዛኛዎቻችን መቸም፤ ጎላ መተቸት ነው እንጂ የሚቀናን በበታው ላይ ፊት ስፊት የሚሰማንን ጥያቄ ለመጠየቅም ሆነ አሳብ ለመ

ስጠት አይሆንልንም። እኔ እሰክ ማውቀው ድረስ ለምንከተለው ዲሞክራሲያዊ ማዕከልነት መርህ ከዚህ ድብቅ ጠባይ የባለ ጠንቀኛ ነገር ያለ አይመስለኝም። ከድክመታችን የተነሳ ዲሞክራሲያዊነትን እየጠፋን ማዕከላዊነትን ብቻ በማጠናከር ኃላፊነትን ባንድ ሰው ወይም በጥቂት ሰዎች ላይ እንዳንጥል ሁልጊዜ ያስጋኛል። ኃላፊነትን የሚያክል ከባድ ነገር ተሸክሞ ወይም ረልጎ፤ ባንጻሩ ደግሞ እድር ባይፈሪ ሆኖ መኖር ላገርም ሆነ ለአብዮት የሚበጅ አይመስለኝም። ሆኖ ሙከራ ራሱን መሰለኝ። ከነጋ እህል ለልቀመስኩም። ሰዓቱ ሄደል። አንዱ እጁን አወጣ።

«እሺ ጓድ... ግድ የለም ቁጭ ብለህ።»

«ይህ ዘመቻ... እ... አብዮታዊ ዘመቻ... እ... የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ... ማለቱ እ... ባሁኑ ጊዜ የተቀደው... እ... ወይም አሁን እንዲሆን የተመረጠበት ምክንያት ምንድን ነው? ጓድ ሊቀ መንበር»

ጥያቄውን የጠየቀው ሰው ከመመንጫው የተነሳ የነደደች ክብሪት ስንጥር ይመስላል። ሰውነቱም፤ እጁም ከንፈሩም ይንቀጠቀጡ ነበር። እገጫ ሁሉ ይንቀጠቀጥ ነበር። ከፊት ለፊት ነበር የተቀመጠው።

ሰውዬው መቸም ጥሩ ተናጋሪ ብቻ አይደለም። ጥሩ አድማጭም ናቸው። እየንዳንዱ ሰው የሚናገረውን በጥንቃቄ እና በትእግሥት የማድመጥ ልምድ አላቸው — «እሺ ጓድ፤ ጥሩ ጥያቄ ነው» አሉ።

እውነትም ጥሩ ጥያቄ ነበር። የሚሰጡትን መልስ በጥንቃቄ ለማስፈር ተዘጋጀው። ወሰሩቱ መንጫጫቱን አቁሞ ነበር። ለምን አሁን?

«እንደሚታወቀው በኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ ትግል፤ በተለይም በአብዮታዊ ሠራዊታችን፤ ላቋረጠ መስዋዕትነት በወዳጅ ሰሻሊስት አገሮች ሁለተክ ድጋፍ፤ አብዮታችንን ከተከላካይነት ወደ ትጥቂነት አሸጋግረንዋል።»

«ከዚያም እንደ ሁኔታው አስፈላጊውን የትግል ታከቲክና ስትራቴጂ እየቀየሰን በተከታታይ በሀገሪቱ መሐል፤ ምሥራቅ፤

ደቡብና ምዕራብ የተነሱብንን የአብዮቱን የውስጥ ጠላቶች ፣ የውጭ ወራሪዎችና ጣልታገቦች ሁሉ ደምሰሰናል ።

«በአሁኑ ጊዜ ለአብዮታችን እርምጃ ፣ ለሀገራችን እንድንት ለሕዝባችን ደህንነት በተለይም ለአብዮታዊ ሠራዊታችን ፋታ ግጣትና ለኢኮኖሚያችን መቆርቆዝ ብቸኛና ዓይነተኛ ጠንቅ በመሆን የሚፈታተንን ቢኖር በኤርትራ የመሸገው ተገንጣይ የአድሀሪ ድርጅት ነው።

«ይህ ቅጥረኛ አድሀሪ ድርጅት የጥፋት ተልዕኮውን ተግባራዊ ለማድረግ ከተነሳሳ የሪጅም ጊዜ ታሪክ ያለውና እንደ ሌሎች ችግሮች ሁሉ ካለፈው ሥርዓት የተረከብነው ሲሆን የጥፋት ተግባሩን እጅግ ያስፋፋውና በተቋሙም እጅግ የተጠናከረው አመቺ ሆኖ ባገኘው አጋጣሚ ከአብዮታችን ፍንዳታ ወዲህ ነው ።

«ይህ አድሀሪ ገንጣይ ድርጅት አብዮቱ በመጣባቸውና የመደብ ትግሉም ጣንገዋለላቸው የውስጥ ጠላቶቻችን ድጋፍና የውጭ ኃይሎች እርዳታ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተጠናከረና በዚያ ውጭ መጠን የጥፋት ተግባሩን እያስፋፋ መጥቶ ፤

«በተለይ እኛ በተለያዩ ችግሮች ተወጥረን በነበረበትና አሉ ከመላው አድሕኖት ካምፕና ከዓለም አቀፍ ኢምፔሪያሊዝም ከፍተኛ የሞራልና የማቴሪያል እርዳታ አግኝቶ ዓላማውን እስከ ግባካት ተቃርቦ በነበረበት ወቅት ማለትም ከሦስት ዓመት በፊት ሁለተኛው ነጻ አውጪ አብዮታዊ የጦር ሠራዊታችን አይቀጡ ቅጣት እየቀጣ ወንበዴው ተንሠራፍቶባቸው በነበሩት የክፍለ ሀገሪቱ ሰባት አውራጃዎች በማስወጣት ከሱዳን ሪፑብሊክ ጋር በሚያዋስነን እንድ አውራጃ ማለትም በሳሕል አውራጃ እንዲሰባሰብ አስገድዶታል ።

«ሀገራችን በውስጥም በውጭም እያሌ ችግሮች ተወጥራ እንድንቷና የአብዮቱም ደህንነት እጅግ አሳሳቢ ሁኔታ ላይ በወደቀበት ወቅት ከዚህ አደገኛ ሁኔታ በአስቸኳይ ለመውጣት ሲባል በአስቸኳይ የተቋቋመው አብዮታዊ ሠራዊታችን ትምህርትና የውጫ ልምድና በአጠቃላይ ዝግጅቱ የይድረስ ይድረስ ስለ

ነበረና የተጠቀሱትን እያሌ ድሎች የተቀዳጀነውም ከፍ ያለ መጥፊት በመክፈል ርላነበረ ፣ ላለፉት ሁለት ዓመታት ውጊያውን በመጠኑ ጋብ እድርጎ መልሶ በመቋቋምና ጉድለቶችን በግግረላት ለመጨረሻ ወሳኝና ደምሳሽ ውጊያ እራሱን በማዘጋጀትና ነጻ በወጡ ቀበሌዎች የሚገኙትን ወገኖቹንም እንደዚሁ መልሶ በግቋቋም በግንቃትና በማደራጀት ቆይቷል ።

«የኤርትራን ችግር በሰላም መንገድ ለመፍታት ለተገንጣይ ቡድኖች የማይጥላቸው መሆኑ በተደጋጋሚ የተደረገላቸውን የሰላም ጥሪ አለመቀበላቸው የሚያረጋግጥ ስለሆነ ከኃይል በስተቀር የሰላም ቋንቋ ለማይገባቸው ተገንጣይ ወንበዴዎች የሚፈለገውን የኃይል ግዛን ከማሳየት በስተቀር ሌላ ምርጫ ስለማይኖር የማያዳግም ወታደራዊ ርምጃ ለመውሰድ ተገደናል ። እኛ ጦርነትን ፈልገን አይደለም የምንዋጋው ፣ ተገደን ነው ። እኛ የምንፈልገው ሰላም ነው ፣ ብልጽግና ነው ።

«ወደ ጥያቄው ልመሰሶ ። ለምን ባሁኑ ጊዜ የኢትዮጵያ ሠርቶ እድር ሕዝብ እንዱ ከፍላ ሀገሩ በወንበዴ አራዊት ተወርሰው ሰላም አለኝ ፣ ወይም ደግሞ ከአካሉ ከፍሎች እንዱ ቆስሎ ጠንነት አለኝ ሲል አይቸልምና በዚህ ከፍለ ሀገር ውስጥ ለሪጅም ጊዜ የቆየውን ችግር ማሰወገድ የወቅቱ ተቀዳሚ ተግባሩ አድርጎታል ። እንደሚታወቀው በሌሎች ግንባሮች ትንሽ ፋታ ትግኝ ተናል ። ኃይላችን ሰሚናዊው ግንባር ላይ ሊያተኩር የሚችልበት አመች ሁኔታ ተፈጥሮአል ። ዚያድ ባሬ ዛሬ በከፍተኛ ውጥረት ላይ ይገኛል ። የዐረብ ዓለም በካምፕ ደቪድ ስምምነት የተነሳ በከፍተኛ ፖለቲካዊ ግጭት ተወጥሮአል ። ኢራቅና ኢራን በጦርነት ላይ ይገኛሉ ። ጎረቤታችን የሆነችው ሱዳንም ባሁኑ ጊዜ ፋታ የማይሰጣት የውስጥ ችግር አላት ።

«ተገንጣይ ወንበዴዎች የሞራልና የማቴሪያል ርዳታ እንደባቸው የማያገኙበት ጊዜ ነው ብለን እንገምታለን ። ተገንጣይ ወንበዴዎች ባካሄዱት የእርስ በእርስ ጦርነት ምስቅልቅላቸው የወጣበትና የተዳከመበት ጊዜ ነው ። ባንጻሩ ፣ አብዮታችን በውስጥም ሆነ በውጭ ከማንኛውም ጊዜ ይበልጥ የተጠናከረበት ጊዜ ነው ። ዛሬ መላ የሶሻሊስት ካምፕ እና ተራማጅ ድርጅቶች ከአብዮታችን ጎን ተሰልፈው ይገኛሉ ። ተገንጣይ ወንበዴዎች

ተተፍተዋል ። እና ግብአተ መሪታቸውን የምንፈጽምበት አመች ጊዜ አሁን በመሆኑ ነው ። ግልጽ ነኝ፤» የሚል ነበር የተሰጠው መልስ ።

«ሌላ ጥያቄ ወይም አስተያየት?»

«እኔ እጄን አወጣሁ ። ሲከነከኝ የቆየ ጥያቄ ነበረኝ ። ወደ አሥመራ ከመምጣቴ በፊት በሺና እና በፓሬት የተጻፈ ፣ የሚል ትንሽ መጽሐፍ አገብቤ ነበር ። ጥያቄዬ ፣ የጎረላ ውጊያ ስልት ፣ ሲያመች ማጥቃት ፣ ሳያመች መሸሽ ፣ ከቦታ ቦታ እየ ተዘዋወሩ አደጋ በመጣል የመንግሥት ወታደሮች ማስጨነቅና ማበሳጨት ስለሆነ ፣ እንደተባለው እኛ በተደራጀ ወታደራዊ ውጊያ ስልት ስንሄድባቸው ናቅፋ ላይ ተሰባስበው ይቆዩናል ወይ? እልቂታቸውን መጋበዝ አይሆንባቸውም ይሆን?» የሚል ነበር ።

«አዎ ፣ ጓድ ። ጥሩ ጥያቄ ነው ። አንተ የጠቀስከው የጎረላዎችን የመጀመሪያ እድገት ደረጃ ነው ። የጎረላ ንቅናቄ ለረጅም ጊዜ በዚህ ሁኔታ ሊቀጥል አይችልም ። በግድ ወደ ኮንቬንሽናል አርሚ ይለወጣል ። ታከቲኩና ስትራቴጂውም እንደዚሁ ወደ ኮንቬንሽናል ታከቲክና ስትራቴጂ ይለወጣል ። ባጠቃላይ ሰሜናዊ ተገንጣይ ወንበዴዎች አሁን እንዲህ ያለው የዕድገት ደረጃ ላይ ነው የሚገኙት ።

«ወደ መጀመሪያ ደረጃ እንዳይመለሱ ማድረግ የኛን ያላ ስለሰ ጥረትና ፖለቲካዊ ትግል ይጠይቃል ። ዓሣ ከባሕር ከወጣ ይሞታል ። ተመልሶ እንዳይገባ ለማድረግ ርዕዮተ ዓለማዊ ፣ ፖለቲካዊና ድርጅታዊ ሥራችንን ማጠናከር ያስፈልጋል ። ተሳሳቶች እንደሆነ ልታረም እችላለሁ ። የሰጠሁት መልስ በቂ ነው ወይስ አይደለም?»

ለኔ የተሰጠው መልስ በቂ ነበር ። ግን ሌላ እጅ ሲወጣ አየሁ ። ኮ/ታሪኩ ወልዳይ ነበር ። በጸረ-ጎረላ ውጊያ የታወቀ ኤክስፐርት ነው ። ለውጭው ጀግና ይወዳሉ መሰለኝ ሲያዩት ፈገግ አሉ ። ጆርዮን አቀናሁ ።

ከወታደራዊ ሰላምታ በኋላ ፣ «ጓድ ሊቀመንበር ፣ የማክለው ተጨማሪ አሳብ እለኝ» ትለ ። ጥልቀት አለው ድምጹ ።

«እሺ ጓድ ።»

እንደገና ወታደራዊ ሰላምታ ። በዚያ ቁመቱ ላይ ወደላይ ተንጠራርቶ ሰላምታ ሲሰጥ ፣ የባሰውኑ ተመዘዘ — እንደ ሽም በቆ — «ጓድ ሊቀመንበር በትክክል እንዳስቀመጡት ማንኛውም የጎረላ ንቅናቄ የራሱ ዲያሌክቲካዊ ሂደትና ዕድገት አለው ። በቡድን ፣ በቡድን ሰራ ቦታ ላይ የደራጣ ውጊያ ሲያካሂድ የቆየ የጎረላ ንቅናቄ ፣ የሠራዊቱ ቁጥር ካደገና ኃይሉ ከተጠናከረ በኋላ በግድ አንድ ላይ ተሰባስቦ ኩንቬንሽናል ጦርነት ለማካሄድ ይገደዳል ። ይህን ካላደረገ ድል ሊቀዳጅ ወይም ሕልውና ሊኖረው አይችልም ።

«በወንበዴዎች መካከል የሆነውን የእርስ በእርስ ጦርነት ያስከተለው ፣ የሀይማኖት ፣ የጎሣ ፣ የደገኛና የቆለኛ ቅራኔ ብቻ ሳይሆን ፣ የደረሱበት የዕድገት ደረጃም ጭምር ነው ። ሻዕቢያ ጀብሐን ደምስሶ ከሜዳ ያስወጣው ራሱን ብቸኛ ተወካይ ለማድረግና ፖለቲካዊና ወታደራዊ ሞኖፖሊ ለመያዝ ነው ።

«በተገንጣይ ወንበዴዎች መካከል ያለው ቅራኔ በዚህ ብቻ የተወሰነ አይደለም ። ቅራኔው በአውራጃና በመንደርም ጭምር ነው ። ደገኛው ፣ የሐማሴን የአካለጉዛይ ፣ የሠራዬ ተወላጆች በማለት አይሰማም ። ቆለኛው ፣ የሰምሐር ፣ የማረያ ፣ የሠነሂት ፣ የባርካ ፣ የሣሕል ፣ የደንከል ልጆች በማለት አይጣጣም ። ሻዕቢያ ፣ ጀብሐ ፣ አልዋሕዳ ፣ ንጂብ የሚባሉት ፖለቲካዊ ቅርጾች የዚሁ ፈለግ ነጻብራቆች ናቸው ። እንደ እውነቱ ከሆነ የነጠረ ወይም የጠራ ፖለቲካዊ ዓላማና ይዘት የላቸውም ። የማያራምዱት ሕዝባዊ መስመር የላቸውም ። ጎሣዊ ደርጅቶች ናቸው ።

«ወደተነሳሁበት ነገር ልመለስና ፣ ሻዕቢያ ዛሬ ወደ ቋሚ የውጊያ ስልት ታከቲኩንና ስትራቴጂውን ለውጧል ። ሻዕቢያ ባሁኑ ጊዜ ኃይሉን አንድ ላይ አሰባስቦ መደበኛ ጦርነት ከመግጠም ሌላ ምርጫ የለውም ። ይህ ሊሆን የቻለው ባንድ ፈት ከውስጣዊ ድክመቱ የተነሳ ነው ። ጀሌዎቹን ትንድ ላይ አሰባስቦ

በጠመንጃ አፈመዝ እያስገደደ ካላዋጋ በስተቀር ሕልውናው ያከትማል = ጀሌዎቹ በበጎ ፈቃድ የገቡ አይደሉም = ከየግሳው በግድ ታፍነው የተወሰዱ የገበሬ ልጆች ናቸው = ነጻነት ይዘን በድል ባጭር ጊዜ ውስጥ እንመለሳለን በማለት በ1967 የናት ቱገር ጥሪ ተቀብለው በጀብደኛነት ወደ በረሀ የወጡትም አያሌ ወጣቶች ዛሬ ተስፋ ቆርጠዋል = የበረሀ ኑር እንገናገርላቸዋል = ለመመለስ ይፈልጋሉ = እነዚህ ሁሉ አንድ ላይ ታፍነው ካል ተያዙ የሻዕቢያ ሕልውና ያከትማል =

«አሁን ጥያቄው የሻዕቢያ ድክመትና ጥንካሬ ምንድን ነው? የሚለው ይሆናል = የጎረሳ ንቅናቄ ድክመትና ጥንካሬ በአሥር ነጥቦች ሊለካ ይችላል = እነዚህም :

- የውጊያ ወረዳ አመችነት (ቲሬን)
- የሠራዊቱ ጥራል
- ፖለቲካዊ ንቃት
- ሎጂስቲክ
- የሠራዊቱ ተዋጊነት ብቃት ወይም ሥልጠና
- የመሣሪያ ዓይነት
- የመሪዎቹ ብቃት
- ዲሲፕሊን
- መጠጊያ አገር ወይም ሥፍራ (ሳንክቼዋሪ)
- እና ሕዝባዊ ድጋፍ ናቸው» በማለት መለኪያ ነጥቦቹን ከደረደረ በኋላ :

«ለያንዳንዱ አርእስተ ነገር 10 ነጥብ እየሰጠን ከመቶ ብንተምን : ሻዕቢያ ዛሬ ያለበትን ፖለቲካዊና ወታደራዊ ሁኔታ በተጨማሪም ለመገመት ይቻላል =

«ባጠቃላይ : የሻዕቢያ ሠራዊት ጥራል ወደቋል = የሚሰጠውን ፖለቲካዊ ትምህርት በአድርባይነት ካልሆነ በቀር ከልቡ የሚቀበል ያለ እይመስለኝም = የሚተዳደረው በጠመንጃ አፈመዝ ዲሲፕሊን ነው = ሕዝባዊ ድጋፍ የለውም = ዛሬ የኤርትራ ሠርቶ አደር ሕዝብ : ምንም እንኳን በረሀ ላሉት ልጆቹ ቢያስ ብም ሥጋ ነውና — በሙሉ ልቡ ሠላምን ይፈልጋል =

«የሻዕቢያ ጀሌዎች ዛሬ ምንም ዓይነት ወታደራዊ ሥልጠና አገኙም = እርግጥ ጦር ሚዳ ውሎ ከመሞጋት የበለጠ የጦር ትምህርት ቤት የለም = የገበሬ ልጆች እንደ በግ እየተነጻጸ ነው ለጥይት የሚዳረጉት = መሪዎቹ ስለየላቸው ትምህርትና አምባገነን ናቸው ናቸው = ጀብደኞች ናቸው = በመጠጊያ በኩል ሻዕቢያ ዛሬ በሱዳን አመች ሁኔታ የለውም = ጀብደኛ ጥቃቱን ለመወጣት ከኋላ እየተዘጋጀለት ነው = በመሣሪያና በሎጂስቲክ ሻዕቢያ ደህና ነው = ድርጅቱ የሚያሰጥበት ቅልጥፍና የፈጠራ ችሎታ አለው =

«ዋናው ጠንካራ ጎኑ ግን ሻዕቢያ የመረጠው የውጊያ ወረዳ ነው = ናቅፋ ተተፈጥሮ ምሽግ ነው = የናቅፋ ተራራዎች አይዘን ሩም = ሻዕቢያ ደግሞ እንኳን በጥረት ቀርቶ ባደረበትም ሥፍራ የሰው ቁመት የሚውሉ ተደንድ ሳይቆፍር አያድርም = ፍልፈል ነው = የሻዕቢያ ጀሌዎች እንደ ከምሽግ ከወጡ ቁመው የመሞጋት ልምድ የላቸውም = ፈርጣሪዎች ናቸው = እና ጤደፈት የምንዋጋው ከሻዕቢያ ወኔ ጋር ሳይሆን የተፈጥሮ ምሽግ ከሆኑት ከና ቅፋ ተራራዎችና ድንጋዮች ጋር ይሆናል = እና ወሳኝ ነጥብ የውጊያ ወረዳ ሁኔታ ነው = የሻዕቢያ ወኔና ጥንካሬ አይደለም = አመሰግናለሁ» ብሎ ወታደራዊ ሠላምታ ከሰጠ በኋላ ቁጭ አለ =

መጥፎ ትንተና አልነበረም = በሙያው ምሁር ነው = ሰባት ዓመት ሙሉ ወንበዴዎችን ሲዋጉ መቆየት ቀላል ልምድ አይደለም = የኮ/ታሪኩ ወልዳይ ዝና በወንበዴዎችም ዘንድ የታወቀ ነው = ሰውዬው እንደልማዳቸው በጥንቃቄ እያዳገጠ አንዳንድ ማስታወሻ ይወስዱ ነበር = እንዳልኩት ጥሩ አድማጭ ናቸው = ማንኛውንም ትሳብ አይንቁም = ንቀው የሚተውት ነገር የለም = ላያቸው ሁልጊዜ ተማሪ ይመስሉኛል = አዎ : አብዮት ትልቅ የተግባር ዩኒቨርሲቲ ነው = ትጉዛ ተማሪ ይጠይቃል = «እናመሰግናለን ዓድ = በትግላችንና በምንክፍለው መስዋዕትነት ተፈጥሮአዊ መሰናክሎችን ከቁጥጥራችን ሥር እናውላለን = ሌላ ጥያቄ ወይም አስተያየት? ... እሺ ዓድ የሺጥላ =»

‘ሱሰሎቭ’— የሺጥላ ማሰራሻ ነበር = ስለታም ፊቱ ይበልጥ ተስሎ ይታያል = ሲናገር ቀስ ብሎ ቃላቱንና ዐረፍተ ነገሮቹን እየሳሰ ነው = አሳቡም የተሳለ ነው = አሳቡን ሲሰለው ስለ

ታም ፊቱ ላይ ይታያል — «እኔ ላካው የምፈልገው ነጥብ ጸረ—ፕሮፓጋንዳን በሚመለከት ይሆናል» ብሎ ጀመረ ።

«ቅድም በትክክል እንደተገለጸው ፡ ዓሳ ከባሕር ከወጣ ተፈጥሮአዊ ሞት ይሞታል ። በሌላ አነጋገር ወንበዴዎችን ከሕዝብ ነጥሎ መምታት ይሆናል ማለት ነው ። ይህ ቀላል ሥራ አይደለም ። የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳ ከጀብደኝነትና ከግብታዊ ነት ፍጹም የራቀ ፡ የተጠና ፡ ቆይቶና በጥላን የሚሠራ መሆን ይኖርበታል ።

የዚህን ክፍለ ሀገር ችግር ለመፍታት አሁን ከምናካሂደው ፖለቲካዊና ድርጅታዊ ሥራ ጎን ለጎን እና ከዚያም ባሻገር ወሳኙ ሥራና ውጊያ የምንቀይሰው የፕሮፓጋንዳ ታክቲክና ስትራቴጂ ይሆናል ። ዛሬ እንደ 'ማሌ' ያለ ሣይንሳዊ መሣሪያ ታጥቀናል ። ግን ይህን አሸናፊ መሣሪያ ለማን? ለምን? እንዴት ነው ልንጠቀምበት የምንችለው? የቆምነው ለሠርቶ አደሩ ሕዝብ ልዕልና ነው — ለእኩልነት ፡ ለሰላም ፡ ለብልጽግና ፡ ለፍትሕ ፡ ለዲሞክራሲ ።

«የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳ ይህን በጥሩ ቋንቋ እየተነተነ ማስረጃት ይኖርበታል ። በሌላ በኩል የወንበዴዎችን ፖለቲካዊ ክሥረት — አቋማቸውና ዓላማቸው ጸረ - ሕዝብ መሆኑን ማጋለጥ የፕሮፓጋንዳ ሥራ አንዱ ፈርጅ ነው ። የትብብርታዊውን ነጻ አውጭ ሠራዊታችንን ሞራል መገንባት የፕሮፓጋንዳው ክፍል ሌላው ተግባር ነው ።

«በዚህ ክፍለ ሀገር ፡ በመላ ኢትዮጵያና በዓለም ዙሪያ የምናስራጩው ፕሮፓጋንዳ ምን እንደሆነ በውል ተለይቶ መታወቅ ይኖርበታል ። የዘመቻው ባሕርይ ብሔራዊና አብዮታዊ ብቻ ሳይሆን ዓለም አቀፋዊም ነው ። ዝግጅት ፡ ፕላን ፡ ዕቅድ ፡ የጊዜ ሠንጠረዥ ያስፈልጋል ። ክግለኝነት ፡ ከጀብደኝነትና ከግብታዊነት አሠራር መራቅ ግዴታ ይመስለኛል ።

«የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳ ከብሔራዊ ጠባብነት መንፈስ የራቀ ፡ ከስሜታዊ አስተሳሰብ ይልቅ ትንታኔን ፡ ከመደብ እርቅ ይልቅ የመደብ ጦርነትን በጥራት አጉልቶ የሚያሳይና የሚያስተ

ምር መሆን አለበት ብዬ እምናለሁ ። እኛ የመጣነው ችግሩን ለማድበስበርና ለመሸፋፈን ሳይሆን ፍርጥርጥ አድርገን በማቅረብ የመጨረሻ መፍትሔ ለጦሻት ነው ብዬ እንምታለሁ ።

«ቀደም ሲል አንዱ ተናጋሪ ሕዝቡ ሰላም ይፈልጋል ብለዋል ። እኛም የምንፈልገው ሰላም ነው ። ግን ምን ዓይነት ሰላም?

«የውደብ ሰላም ነው የምንፈልገው ። እና ሠርቶ አደሩ ሕዝብ የመደብ ጠላቱን አውቆና ሚናውን ለያቶ ካልቆመ በስተቀር ሰላም ሊኖረው አይችልም ። ፕሮፓጋንዳችን ፡ ትግላችን ሁሉ እነዚህ ነጥብ ላይ ማተኮር አለበት ብዬ እምናለሁ ። አመሰግናለሁ ።»

እንደ ሳማ የሚለበልብ ፡ እንደ እጾህ የሚወጋ ንግግር ነበር ። ስለ ማስታወቂያ ሚኒስቴር አሠራር ይሆን የተናገረውን ግን አሳቡ ትክክል ነበር ። ምናልባት ማንኛውም ነገር በቲዎሪ ቀላል ሆኖ ሊታይ ይችላል ። ተግባር ግን ሌላ ነው ። የስቸግራል ። ሌላ ጥያቄ ወይም አስተያየት ወይም ማጠናከሪያ አሳብ አልቀረበም ። ወደ ድርጅታዊ መዋቅሩ ገለጣ ከመሄዳችን በፊት የሁገዝዘ ሕዝብ ደህንነት መምሪያ ጋላፊ አጭር ማስገንዘብ ቢያ እንዲሰጥ ተጠየቀ ። ኮሎኔል በትሩ ተሰማ ነበር ። ሽክብሎአል ። ጉንጮቹ ያበራሉ ። ፈገግታው ይሞቃል ። እንዳልኩት የጠገበ ቱጃር ነው የሚመስለው ። ሁሉም ጆሮውን ቀና አደረገ ።

የጥበቃ ነገር ሁሉንም ያሳሰበ ያመስላል ። አንጋች ለምን አያሰጠንም? በማለት ይሁኑ ያነረፉ ምን ነበሩ ። ለሕይወታቸው ይህን ያህል ስጋት አደርባቸው ያሆንን ማን የት በምን ምክንያት እንደሚመት በያውቅ ጥሩ ነበር ። ወያሌ መጥፎ? አላውቅም ። ስለሞት አስቤ አላውቅም ። ለምን አስባለሁ? የማይቀር ዕዳ ነው ። ሲመጣ ይመጣል ። አድፍጦ የሚመጣ ሊባ ነው ። ባፋን ከሉ! ሰው ስለሞት ለምን እንደሚጨነቅ አያገባኝም ። ግን አሁን ያንዳንዶቻችን ጭንቀት ሞት አልመሰለኝም ። ትልቅና ተፈላጊ ሰው ሆኖ የመታየት ፍላጎት አለ አያይል! እንደ እሱ መሰለኝ ትልቅ ሆኖ የመታየት በሽታ!

«ጓዶች ፡ ግንኛውም ድርጊት ተጻራሪ ድርጊት አለው» በግለት ኮሎኔል በትሩ ተሰማ ንግግርን ከፈተ— «የኦርትዶክስ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለንተኛው አብዮታዊ ዘመቻ ግብን እንዳይመታ ለማድረግ የሚፈልጉ ኃይሎች በዚህ ከተማ ምናልባትም በጉያችን ውስጥ ሊኖሩ ይችላሉ ። በጸጥታ ረገድ ያለብን ችግርና ድክመት የሚመነጨትም ከዚህ ነው ። እንደ ሕዝብ ስለሆነ ጠላትን ከወገን ለይቶ ግየት ያስቸግራል ። አብረን እንወላለን ፤ እንጠጣለን ፤ እንበላለን ፤ አብረን እንመራለን እንግራለን ። ነገሩ ውስብስብ ነው ። ስለሆነም እያንዳንዳችሁ ለዚህ ታሪካዊ ሥራ በጥንቃቄ ተመልሞላችሁ የመጣችሁ መሆናችሁን በግወቅ ነቅታችሁ አካባቢያችሁን መቃኘት አለባችሁ ። ጥርጣሬ ከመያችን ተነጥሎ የማይታይ መሆኑን ለማመልከት ነው ። ‘ያልጠረጠረ ተመነጠረ’ የሚለውን የቆየ ዘይቤ እንደመፈከር እንጠቀምበታልን ።

«ለሐቅ ነው የቆምነው ። ግን ለሐቅ ቆመናል በግለት መዘናጋት የለብንም ። መጠራጠር ያስፈልጋል ። ጠላቶች አሉን ። ነቅተን ለዘመቻችን መላካት በያለንበት ዘባ እንቁም ። ሁሉም ሰላይ መሆን ፤ ዘብ መቆም አለበት — ላብዮቱ ።

«ጠላቶቻችን ካሁኑ ውዥንብር በመፍጠር ሕዝቡን መረበሽ ጀምረዋል ። የጎበያው — ኢኮኖሚ እየተናጋ ነው ። ሽብር በመፍጠር ሕዝቡ እንዲሸፍኑ ለማድረግ ይፈልጋሉ ። እኛ ሐግሴን የሆነ ሁሉ የሻዕቢያ አባል ነው አንልም ። ወገንን ከጠላት ለይተን እናውቃለን ። ሕዝቡን የማረጋጋቱንና የዘመቻችንን ትክክለኛ ዓላማ የማስረዳቱን ጉዳይ ለፖለቲካ መምሪያ ልተወው ። በነገራችን ላይ በሻዕቢያ ውስጥ የሐሎዋ ሰውራ ኃላፊና የማዕከላዊ ኮሚቴ አባል የነበረ ፤ ሥዕላይ በራሂ የሚባል ትልቅ ሰው በቅርቡ እጁን ሰጥቷል ። ብዙ የሚያውቅ ሰው ነው ። የሻዕቢያ 4ኛ ብርጌድና የደቡብ ዕዝ አዛዥም ነበር ። ፖለቲካ መምሪያው በጣም ሊጠቀምበት የሚገባ ሰው ነው ።

ጠላቶቻችን የሚመጡበት መንገድና ዘዴ ብዙ ነው ። የያንዳንዳችንን ደካማ ጎን አጥንተው በግወቅ ይጠቀማሉ ። የመሐል አገር ሰው ሴትና ሥጋ ካየ ዓይን የለውም የሚል ፈሊጥ አላቸው..... (ሳቅ) አዎ..... ጓዶች ፡ ከሴትና ከሥጋ መጠንቀቅ..... (ሌላ ሳቅ.....)

«እውነቱን ነው ። ለሰላም ሰት ፤ ለሆዳው ሥጋና መጠጥ፤ ፍቅረንዋይ ለሚያጠቃው ገንዘብ — ችግር ላለበት አጥጋቢ ድጎማ በገንዘብ ፤ በንብረት — የያንዳንዱን ሰው ድክመት ተከታትሎው በማጥናት ለዓላማቸው ያጠቀሙበታል ። በዚህና በዚያ ብለው ሰውየውን ማሸነፍ ካልቻሉም ፤ በውንጀላ ዘዴ ተጠቅመው የዓላማቸው መሣሪያ ከማድረግ አይመለሱም ። የሚመጡበት መንገድ ዘዴ ረቂቅ ነው ። በተለይም ዕድሜው ለጡረታ የደረሰና የገንዘብ ችግር ያለበትን ሰው አሳያው ነው የሚጠቀሙበት ። ጓዶች ፡ ይኸው ነው ። ጠንቀቅ ማለት አለብን ። ስንቃችንን ባህያ ፤ ሀመላችንን በጉያ! (ሳቅ.....)»

ከሳቁ በኋላ እርስ በእርሳችን እንተያይ ጀመር ። አንዱ ሌላውን የሚጠይቅ ይመስላል — ‘አንተ የትኛው ትሆን?’ እያለ ። እነዚህ መስሪያዎች በየትኛው መንገድ ይመጡብኝ ይሆን? አልኩ በልቤ ። ማን ራሱን ያውቃል? አብዛኛዎቻችን ስለጠንካራ ጎናችን ነው እንጂ ጉራ የምንነፋው ፤ ስለደካማ ጎናችን አበክረን አናስብም ቅሉ ፤ ስለራሳችን ሐቁን መቀበል ያቅተናል ። የማልሠራው ወይም ያልሠራሁት ኃጢአት ይኖር ይሆን? ይህች ውብና ግን አጭር ሕይወት የምታበረክተውን ጥሩ ጥሩ ነገር ሁሉ እወዳለሁ ። ማን ነው የማይወደው? በሕይወት ካልተደሰቱ የመኖር ጥቅሙ ከምኑ ላይ ነው? እንጃ!

ሥዕላይ በራሂ ። በማስታወሻ ደብተራ ላይ ስሙን በትልቅ ጸፍኩ ። በሻዕቢያ ውስጥ ትልቅ ስም ነበር ። በደቡብ ኤርትራ የተዋጋው አብዮታዊ ሠራዊታችን ዝናውን ያውቃል። ጀግና ተዋጊ አዋጊና ጥሩ ስትራቴጂስት ነው እየተባለ በሰፊው ይወራለታል ። መቸም ጠላትም ቢሆን ጀግና ይከበራል ። በእውነትም ሻዕቢያ ተፍሪከርካሪች ፤ አልቆላታል ፤ የእሱ ባሁኑ ጊዜ እጁን መስጠት የውስጥ ደጋፊዎቻቸውን ተስፋ ያስቆርጣል ፤ ቅስጥቸውንም ይሰብራል አልኩ ። እንዴት እንደምጠቀምበት ካሁኑ ታየኝ ። ሳይደግስ አይጣላም ። ጥሩ ዕድል! የማቀርብለትን ጥያቄዎች ባሳቤ እደረድር ጀመርኩ.....

የድርጅታዊ መዋቅሩ ገለጣ ቀጥሎአል ። የመዋቅር ገለጣ መቸም ያሰለቻል ። በግማሽ ልብ ነበር የማዳምጠው ። ስለሰለ

ቸው ብቻ አይደለም ። ደክሞኝ ነበር ። የረጃም ስብሰባ ችግር ይኸው ነው፣ ያደከማል ። ቀስ ብሎ አእምሮ ያበልዛል ። የመጨረሻ ውጤቱ — እያነሳ የሚሄድ ገቢ ። ደግሞ ርቦኝ ነበር ። አፈ ኩባት፣ ኩባት ማለት ጀምሮአል ። ደግነቱ ገለጣው ተገባዶአል ። የመጨረሻው ሳይሆን አልቀረም ። የኤኮኖሚ ልማት ዘመቻና ዕቅድ መምሪያ ላይ ነበርን ። በምርት አገልግሎት ሥር፣ የግብርና፣ የመንግሥት ርሻ፣ የእንዱስትሪ፣ የገር ውስጥ ንግድ፣ የኃይል ምንጭና የውሀ ሥራ ግብረ ኃይሎች፣ በድጋፍ ሰጭ አገልግሎት ሥር የሠራተኛና ማገበራዊጉዳይ፣ የመልሶ ማቋቋም፣ የጤና፣ የኮንስትራክሽን፣ የትራንስፖርትና የከተማ ልማት ግብረ ኃይሎች ። አሥራ ሁለት ግብረ - ኃይል፣ አሥራ ሁለት ሐዋርያት! የኤኮኖሚ መምሪያውን ኃላፊ፣ መጽሐፈ ዳንኤልን በዓይኔ ሠረቅ አድርጌ አየሁት ። ስጋት አድርበት ሆዱን ያክ ነበር ። የሚያስበው ነገር ተሰማኝ ። ምናልባት የተወለደበትን ቀን ነበር የሚረግመው ።

ምሽት አበጽላል ሰሜናዊ ኮቨብ

ጨልግሏል — ከስብሰባው ስንወጣ ሁሉም የተከራረፈ ይመስላል ። እያዛጋ በየአቅጣጫው ተበተነ ። ጭንቅላቱ እንዳረጀ ሞተር ሲጮህ ይሰማኛል ። ወደ ማረፊያ ቤቱ ሐጂ በቀዝቃዛ ውሀ ገላዩን ከታጠበኩ በኋላ ጉዜን አልጋ ከማስነሳት ሌላ የሚታዩኝ ነገር አልነበረም ። ወረኔ ሁሉ አስጠላኝ ። ሸቷል ሰውነቱ ። ይነፍስ የነቦረው ቀዝቃዛ ዶሃር ትንሽ መንፈሴን አደሰው ። ጨረቃ የማትታይበት ምሽት ነው ። ሰሜናዊ ኮቨብ ከጠራው ሰማይ ላይ ፈርጥ መስላ ትታያለች ። ግዙፍ ጥቁር ጥላዎች መስለው በቆሙት ዘምባባዎች ውስጥ አጮልቄ ነበር ያየኋት ። ወደ መኪናዬ ልገባ ስለ ስለሞን በትረጊያርጊስ ጠራኝ።

«ወዴት ልትሄድ ነው?» አለኝ ።

«ከዚህ ማራቶን ስብሰባ በኋላ ወዴት የምሔድ ይመስልህ?» ቀጥታ ወደ መጠለያ ጣቢያዬ ነው ። ደክሞኛል» አልኩት ።

«አይ እናንተ ጋዜጠኞች!» አለና ሳቀ ።

«ምን አጠፋን?» አልኩት ።

«መጠለያ ጣቢያ አልከው? ምግቡን ደግሞ ምን ልትሉት ይሆን?»

«ምግብ ለሥራ»

እንደገና ካንጅቱ ሳቀና፣ «በል አሁን ቤቱ አብረን እንሂድ» አለኝ ።

«ሌላ ጊዜ አሁን በእውነት ደክሞኛል» አልኩት ።

«ኖ ኖ» አለ — «ይኸ አሁን የመጣውን ወዶ ገብ እንድትገናኘው ነው ። እኔም ሳገኘው አፈልጋለሁ ። ለሥራችን በጣም ይጠትማል ። ጥሩ ውስኪም አለኝ ። ጋዜጠኞች መቸም ይችላሉን አትጠሉም ። ወራና አረቄ ትወዳላችሁ»

«ኢዚህ ላይ ገሩ» አልኩት ። ሳስበው እውነትም ጥሩ መጠጥ አስኝቶኝ ነበር ። ጉሮሮዬ ድርቅ እንደመታው መራት የተሰነጣጠቀ ያህል ሆኖ ይሰማኛል ። ያንን ዝነኛ መንበይ ለማየትም ፈለግሁ ። ድካሙ ባንድ ለቀቀኝ ።

«ሌላስ ምን ይወዳሉ ይባላል?» ብዬ ጠየኩት ።

«ሴት» ብሎ ሳቀና ቀጥሎ «ምግብ ላይ ግን ሰነፎች ናችሁ ይላሉ ። ግን የዜና አቀራረባችሁ ደስ አይለኝም» አል ።

«ለምን?»

«ሰው ሰው አይሸትም ። ደረት ነው ። ሶሻሊዝም ስለስታቲስቲክ አይደለም ። መነሻውም ሆነ መድረሻው ሰው ነው ። በይሁን ያህል ምርት አደገ፣ ይህን ያህል መራት ታረሰ፣ ይህን ያህል ሰዎች ተደራጁ፣ ይህን ያህል ሰዎች ከማይሥነት ተላቀቁ ወዘተ... እሃዝ ብቻ ነው ። እርግጥ ጋዜጠኞች ራኮርድ መያዝ ይገባቸዋል ። ግን ራኮርድ ለማሳየት ስትሉ ሰው ትረላላችሁ፣ ደግሞ ተዝቃዛዎች ትሆናላችሁ ። የምታቀርቡት ዜና ሁሉ ሰው ሰው መሸተት አለበት ። ደግሞ የምታካሐዱት ቅስቀሳ ሁሉ የአጠቃላይነት ባሕርይ ያጠቃዋል ። አስልቺ ነው ። ከሐቅ መነሳት ትለባችሁ ። ሐቅ ማለት ደግሞ ፋክት ነው ። ግባና እንሂድ» አለኝ ።

«የምናቀርበው ዜና ሁሉ ሰው ሰው እንዲሸት ከተፈለገ ይሰው ልጅ ላይ እምነት ያላቸው፣ በሙያው የሠለጠኑ ጋዜጠኞች በብዛት ያስፈልጉናል» ብዬው ወደ መኪናው ገባሁ ።

ከዓይን የቀደሙ ሁለት ወጣት አንጋዥ ከመኪናው ጓላ ተቀምጠዋል ። ሌሎች አንጋዥ ሞልቶ የያዘ ሌላ አጃቢ መኪና አስነሱት ከጓላ ደጠብቃል ። ገና ከመግባቱ መኪናዋ በረረች ። ፍጥነት አይጣል ነው ። ትንፋሼን ውጪ ያዝኩ ። በአረንጓዴ ፣ ብጫ ፣ ቀይ መብራቶች ፣ ቀይ ኮኮሶችና ቅስቶች ያሸበረቀው «ኮምቢሽታቶ» የቻይና ከተማ መስላል ። ቀይ መብራቶች እየጣሰን ነበር የምንበረው ። ከመኪና አደጋ ይሰውረን እንጂ የጠላት ጥይትስ አያገኘንም ነበር ። በዚያ ፍጥነት ስንበር ። ቀጠልኩና «ተጨባጭ ነገር ላይ የተመሠረተ ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ እንዲካሄድ ከተፈለገ ያሠራር ቅንብር ያስፈልጋል ። እኛ ጠንቋይ አንቀልብም ። ኢንፎርሜሽን ሊኖረን ይገባል ። ኢንፎርሜሽን ሊገኝ የሚችለው ደግሞ ከሕዝብ ደህንነት ፣ ከወታደራዊ ክፍሎች ፣ ከውጭ ጉዳይና ከመሳሰሉት ነው ። በቂ መረጃ ሊገኝ የሚችልበት መንገድ ሳይቀየስና የአሠራር ቅንብር ሳይፈጠር ፣ አጠቃላይ ቅስቀሳ ነው የምታካሄዱት ማለት ሥራውን አያቃናም ። ከሚሠራው ዳር ቆሞ የሚተቸው ክፍል ይበዛል» አልኩት ።

«ጥሩ አሳብ ነው ። አሁን እናደርገዋለን.....»

«አሁን አልደከመህም?» አልኩት ፤ ገርሞኝ ። እርጅውሉ ገና የተነሳ ይመስላል ። የጋይሉ ምንጭ ምን እንደሆነ ምስጢር ይሆንብኛል ሳየው ።

«ምን ይደረግ ብለህ ነው? የኤርትራ ችግር ሁለተኛ ተፈጥሮዊ ሆኗል ። ከኤርትራ ችግር ጋር ስኖር ይኸውና አሥር ዓመት አልፎኛል ። ከኦብዮቱ በፊት ለሰባት ዓመት ተኩል በዚህ ክፍለ ሀገር የአፕሪልን አዛዥ እንደነበርኩ ታውቃለህ?..... አሁን ደግሞ በዚህ ፖለቲካ ሥራ ምስት ዓመት ሊሆነኝ ነው» በማለት ፣ መኪናዋን እንደ አብድ እያበረረ በረጅሙ ከተነፈሰ በኋላ ፣ «አሁን ግን በእውነት ስለኤርትራ ችግርና መፍትሔ ማሰብና መጪነት ስልችቶኛል ። አንገቴ ድረስ ደርሶ እያንገረገረኝ ነው» አለኝ ።

ብሔራዊ ጉዳዩን አልፈን ፣ በኦብዮት አደባባይ ወደ ላይ ከተጓዝን በኋላ ፣ አዲስ ዓለም (ገዛ ባንዳ) ማይጃሕጃሕ ደርሰን ነበር ። መንገዱን ቀጠለኝ ፣ በኒያላ ሆቴል አድርገን ወደ አይርፕ

ላን ማረፊያ የሚወሰደውን መንገድ ተያያዝነው ። ዛፉም ፣ ቤቱም ፣ መንገዱም እንደ ጥላ ውልብ እያለ ይጠፋል ።

«አይህ አሁን የችግሩ መፍትሔ እየተቃረበ ነው» አልኩት ።

«ሳይንደላኝ በፊት ቢሆን ጥሩ ነው ። ችግርና መፍትሔ ከማሰሳሰል ተገላግዬ እርጅ ብዬ የማርፍበት ጊዜ ይፍቀዳል ። አረጀሁ መሰለኝ አርባ ሁለት ዓመት ይኖኛል ። በዚህ ፈጣን አብዮት አርባ ሁለት ዓመት የሆነው ሰው ልብ እንዲህ ዓይነቱን ሩጫ ይችላል ብለህ ነው!?» አለና ሳቀ ። የምጸት ሳቅ ነበር ።

«እኔም ወይዘያው ገደማ ነኝ» አልኩት ።

«አግብቶህልን»

«እርጫኛ አለኝ ።»

«ጥሩ ነዋ ሠርግ ታበላናለህ.....»

«ይዘ ዘመቻ ባይመጣ ኖሮ በቅርቡ ላንባ ነበር.....»

«አትሰጋ ዘመቻው ቶሎ ያልቃል ። በዘዴና በጥበብ ከያዝ ነው ። ግን.....»

«ግን ምን?» አልኩት

«ነገሮችን በርጋታና በዘዴ መያዝ አለብን» ብሎ ፣ በመጣበት መንገድ ወደኋላ መመለስ ጀመረ ። ወደ ከሮች ሮሳ (ቀይ መስቀል) ሲጎማ ቤት የሚወስደው መንገድ ከታጠፈ በኋላ ፣ «በዚህ ክፍለ ሀገር ቋሚ ሽብር እንዲኖር የሚፈልጉ ሰዎች አሉ ። በዚህ ሰሜናዊ አካባቢ ላለፉት አራት መቶ ዘመናት ጦርነት ያልተካሄደበት ጊዜ የለም ። እና ይህ ሁኔታ ብዙ ሰዎችን አድርጎባቸው ተጠራጣሪዎች አድርጓቸዋል ። አሁንም በዘመቻው ለመጠቀም አስፍሰፈው የሚጠብቁ አይጠፉም ። ለዚህ ነው ረጋ ማለት አለብን የምለው ። የዚህ አገር ችግር ውስብስብ ነው ።

«እና ደግሞ ከመሐል አገር የመጡ አንዳንድ ሰዎች ስልቻ መሉ መፍትሔ ይዘው የመጡ ስለሚመስላቸው ፣ የባለ ችግር በመፍጠር ነገሩን ይበልጥ ውስብስብ ያደርጉታል ። ሌላ ችግር እንዳንፈጥር ነው የምሰጋው ። የታሪክ ሽሚያ ደግ አይደለም ። ቤት ደርሰናል» አለኝ ።

የውጭው በር ክፍት ሆኖ ነበር የሚጠብቀው ። ወታደሮች በሩ ላይ ቆመዋል ። በመጣበት ፍጥነት ሽው ብሎ ገባ ። ትልቅ ግቢ ነው ። በመብራት ነዶ ጸሐይ መስሏል ።

«ዙሪያ ጥምጥም ነው ያመጣሁህ» አለኝ ።

«ረዥም መንገድ ነው»

«ንፋስ እንድንቀበል ብዬ ነው» አለኝ ።

ቀዝቃዛውን አየር ተነፂስኩ ። ግቢው በአበባዎች ተክል ተሞልቶ ይታያል ። በጥሩ እንክብካቤ የተያዘ አትክልት ነው ። «አበባዎች ትወዳለህ መስለኝ?»

«አበባ መትክልና መኮትኮት ሆቢዬ ነው ። አንዳንዴ ትንሽ ፋታ አግኝቼ መካከላቸው ቁጭ ስል ደስ ይለኛል» አለኝ ። አበባዎቹን እየተመለከተ ።

«ሌላስ?»

«ሌላው ሆቢዬ ይግረምህና ወጥ መሥራት ነው ። አምሽቼ ከሥራ ስመለስ የለሊት ልብሴን ሰብሼ ወጥ መሥራት ፣ ለምን እንደሆነ እንጂ ፣ ያዝናኛል ። ቆይ አንድ ቀን ሠርቼ አበላህለሁ» አለኝ ።

«ተስፋ አደርጋለሁ ። የዚህ አገር ምግብ ያለ ፓስታ የለም እው» አልኩት ።

«አዎ ፣ በፓስታ ማን ብሎአቸው! ጉበዝ ናቸው ። ሽሮአቸውም በጣም ጥሩ ነው ። ቀይ ወጥና ዶሮ ወጥ ላይ ግን አይረቡም ። ቲማቲም ባናቱ ላይ ይጨምራሉ ። ደግሞ ከቅቤ ዘይት ነው የሚመርጡት ። ዶሮ በዘይት ይታይሃል! በወጥስ እኔ እበልጣቸዋለሁ ። ታያለህ» አለኝ ።

ተያይዘን ወደ ቤት ገባን። ወደ መታጠቢያ ቤት መሄድ ፈልጌ ነበር ። መታጠቢያ ቤቱን አሳየኝ ። ፊቱን ተታጥቤና አፈን ተጉመጥምጤ ስመለስ መጽሐፈ ዳንኤል ፣ ኮሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ፣ ኮሎኔል በትሩ ተሰማና ሌሎች የማላውቃቸው ሦስት ሰዎች እንግዳ ማረፊያ ከፍሎ ውስጥ ተደርድረው ጠበቁኝ ። መጽሐፈ ያስቃቸው ነበር ። ምናልባት ስለተባበሩት መንግሥታት ስብሰባዎች የሚፈጥረውን ቀልድ እየነገራቸው ይሆናል የሚያስቃቸው ። ሁልጊዜ ስለተባበሩት መንግሥታት ይቀልዳል ።

አንድ በአንድ ሰላም አልኳቸው ። ሁሉም «ሴኮ» ውስኪ በበረዶ ይዘዋል ። ጥም አቃጠለኝ እንግዳ ቤቱ መቸም መለስተኛ ቤተ መንግሥት ይመስላል ። ለመርገጥ የሚያሳዝን ቀይ የፋርስ ምንጣፍ ፣ ትላልቅ ፣ ሰማያዊ 'ክሪስታል' ሻዞች ፣ ከክሪስታል የተሠራ ቫንዲሌር መብራት ። ግማሽ ብርጭቆ 'ሴኮ' ውስኪ በበረዶ ይገፍ ወደ ሰለሞን በትረጊዮርጊስ ጠጋ አልኩና ፣ «እንግዳው የቱ ነው?» አልኩት ። ካለ ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ሌላ ወንበዴ የሚመስል ሰው የለም ።

«ይመጣል ። ወዳጄን ይገፍ ካልመጣሁ ብሎኝ ነው የዘ ገየው.....»

«ወንድ ወይስ ሴት?»

«ሴት ።»

«ካሁኑ ሰላማዊ ኑሮ ጀምሮአል?»

«ሥዕላይ? እንደ ሠይጣን ፈጣን ነው ። ይገርምሃል ። ደግሞም ደፋር ነው ። ከድሮ ጀምሮ ነው የማውቀው ። ክፈሱ የተጣላ ሠይጣን ቢኖር እሱ ነው ። ቶሎ ይቆጣል» አለኝ ።

«ደህና ሐማሴን ነው በለኛ!»

«አይምስልህ ሐማሴን የሚባለው ሁሉ ቶሎ የሚቆጣና የሚበርድ ፣ የሚሰማውን ፊት ለፊት የሚናገር ይመስለናል ። እንደ እሱ አይደለም ። የብዙዎቹን ልብ ማወቅ ያስቸግራል ፣ በተለይ አሁን ። ቅድም እንዳልኩህ አብላጃቸው ተጠራጣሪ ሆኗል» እንዳለኝ ሦስት ወጣቶች ከውጭ ተከታትለው ገቡ ።

አውቃቸዋለሁ ፣ በቴሌቪዥን 'ኢንተርቪው' አድርጌያቸዋለሁ ። ቀደም ሲል ከበረሀ የተመለሱ የሻዕቢያና የጀብሐ አባሎች ናቸው ። መቸ ይሆን 'ኢንተርቪው' ያደረግኋቸው? ከአንድ ዓመት በፊት? አንድ ዓመት ተኩል?..... ቀኑን ረሳሁት ። ነገር መርሳት ጀምሯልለሁ ። ነገር መርሳት ለጋዜጠኛ መጥፎ ምልክት ነው ። ዕድሜ እየጨመረ ሲሄድ ዝርዝር ነገር እየተረሳ አጠቃላይ ነገር ብቻ እየታወሰ ይሄዳል ልበል! ግን ፣ ደግነቱ ፣ የበረከቶቹን ስምና ሥራ አልረሳሁም ። ፍትዊ በርሄ (ወዲ በርሄ) የጀብሐ ሐለዋ ሳውራ ዋና ጸሐፊና የዚሁ ድርጅት ማዕከላዊ ኮሚቴ አባል

ነበር ። ቁመቱ ዘለግ ያለ መልክ መልካም ወጣት ነው ። ዘርዓይ ወዲ ሐሊቃም እንደዚህ የጀብሐ ፖለቲካ ትምህርት ቤት ዲሬክተር ነበር ። መካከለኛ ቁመት ያለው ፣ ጠይም ፣ ቀጭን ወጣት ነው ። ዓይነ አፋር ይመስላል ። ሰው ቀና ብሎ አያይም ። መስፍን ጽሩዕ የተባለው ቀጭን ብልጣ ብልጥ ነው ። ጨዋታና ሳቅ ያበዛል ። መስፍን ጽሩዕ የሻዕቢያ ሐሊዋ ሳውራ ቀንደኛ አባል ነበር ። ሦስቱም ሙሉ አራዳዎች ነው የሚመስሉት ሲያዩዋቸው ። በረከኝ ሞት የነበሩ አይመስሉም ቈለመሆኑ በረከኝ ምን ይመስላል? በረከኝ ሞት ከሰዎች የተለዩ ልዩ ፍጡር መስለው በዓይነ ሕሊናዬ ለምን እንደሚታዩኝ አይገባኝም ። እነርሱም አልዘነጉኝም ። ሦስቱንም የእጅ ሠላምታ ሰጠኋቸው ። ተነፋፍቀው እንደ ቆዩ ሰዎች ተቃቀፍን ።

«ትተዋወቃላችሁ ለካን» አለ ሰለሞን ።

«በጣም እንጂ ፣ በቲሺ ኢንተርሺው አድርጌአቸዋለሁ» አላኩትና ወደ ሦስቱ መለስ ብዬ ። «እንዳስቸገርኳችሁ ተስፋ አደርጋለሁ!» አልኩ ።

«ጥሩ ነበር» አለ ፍትዊ ፣ ፈገግታው ደስ ይላል ።

«ብዙውን የተናገራችሁት እናንተ ነበራችሁ ግን ጥሩ ፕሮግራም ነበር» አልኩ ።

«ዝነኞች አድርገውናል» አለ ዘርዓይ ወዲ ሐሊቃ ።

«አገሩን ነቅንቃችሁት ነበር» አልኳቸው ።

«አሁን ግን የሥዕላዊ ባራሂ ዝና ያጠላብናል ። እኛ ያለፈ ፣ ያረጀ ታሪክ ሆነናል» አለ መስፍን ጽሩዕ ። ሞት ብሎታል ። ፍትዊ በርሄም ሞት ያለው ይመስላል ። ከመምጣታቸው በፊት ሲቀመቅሙ የነበሩ ይመስላሉ ። ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ መጥቶ ተቀላቀላቸው ።

«እህሳ ሚስተር ቲሺ!» አለኝ መጽሐፈ ዳንኤል ። ከበረከኝ ሞትና ከኩሎኔል ታሪኩ ጋር መሆን ፈልጌ ነበር ፣ ሲዋጉ የነበሩ ሰዎች ምን እንደሚባባሉ ለመስማት ። ጦርነት መቸም አለቂኝ ነው!» ።

«ታዲያስ ሚስተር ኢኮኖሚ!» አልኩት ።
«ምን ወሬ አለ?» አለኝ ።

የኤሌክትሪክ ብርሀን ያረፈበት መላጣው ያብለዉልጄል ። መነጽሩም ብርሀን መልሶ ይፈነጥቃል ። ትናንሽ ዓይኖቼ ይቁለጩ ። ተንኮል የሚሠሩና የሚያዩ ይመስላሉ ።

«አብረን ነው የዋልነው ። የኔኑ ያህል ታውቃለህ» አልኩት ።

«ከናንተ ጋዜጠኞች እኮ ተራው ሕዝብ ይበልጥ ያውቃል» አለና ምጽታዊ ሳቁን ለቀቀው ። በግድ የሚስቅ ነው የሚመስለው ሲስቅ ። ሲስቅ ሰውነቱ ሁሉ አብሮ ይርገፈገፋል ።

«እንዴት?» አልኩት ።

«ሰው አፍ ላይ ማይክሮፎን ደቅናችሁ ፣ ምን ያስባሉ? የሚያክሉት ተጨማሪ አሳብ አለዎት? ከማለት ሌላ ምን ታውቃላችሁ? እና ደግሞ የሰው አሳብ ቀምታችሁ የራሳችሁ አሳብ አስመስላችሁ ማቅረብ ። የሚሰጧችሁን አሳብ እንኳን በትክክል ብታቀርቡ ጥሩ ነበር ። የነካችሁትን አሳብ ሁሉ ታበላሻላችሁ ። ጆርና ሊዝም እንዲህ ከሆነ በሩቅ!» አለ ።

ያው የተለመደ ፣ ብዙ ሰዎች በጋዜጠኞች ላይ የሚሠነዝሩት ሂስ ነበር ። ግምት አልሰጠሁትም ። አንድ ቃል ለምን ተለወጠብኝ በማለት የሚያኮርፉና የሚናደዱ ሰዎች ሞልተዋል ። ግጥም ፣ ስድብም ሆነ ሙገሳ ፣ ተቀብሎ እንደሚያስተጋባ የጠጅ ቤት አዝማሪ ጋዜጠኞችን መመልከት መቸ ይቀር ይሆን! አባቴ ይሙት! አንዳንዴ ሳስበው ጋዜጠኛ መሆኔ ወይም መባሌ ያናድድኛል ። የነገሩትን መልሶ የሚያስተጋባ የገደል ማሟቶ!..... ዋሽ! አድር ባይ! ጠጭ! የማንባለው ነገር የለም! አገልግሎታችን እንደጨው ተፈልጎ ፣ በዚያው ልክ ደግሞ ተጠልቶና ተረግጦ እንዴት ይሆናል! ምን ዓይነት ሕይወት! ምንው አያስጠጣ ፣ ሳይወዱ ያስገኙኝል እንጂ! ከውስኪዬ ተገኝጠሁና ፤

Journalism isn't a desimal
Science like Economics ሚሽን» አልኩት ።

«ተቆጣህ እንዴት?»

«እንዲያውም ።»

«ከናንተ ጋር ተጣልቶ የት ሊደረስ? የጠላችሁትን ሰው አፈር ድቤ ታስግጣላችሁ አሉ.....»

«በሆነልን» አልኩት ።

«ኃይለኛ መሣሪያ ይዛችሁ እንዴት አይሆንላችሁም? ባታወቁት ነው እንጂኮ ሥልጣን በናንተ እጅ ነው» አለኝ ። መቼም በነገር አገም ጠቀም ማድረግ የተለመደ ጠባዩ ነው ። ቀጠለና ፡ «ስለዛሬው ስብሰባ ምን ታስባለህ?» ብሎ ጠየቀኝ ።

አላመነታሁም «ትምህርታዊ ነበር ። ከፊታችን ላይ የተደቀነው ችግር አሁን በግልጽ ይታያል» አልኩት ።

«እውነት? ምንው እንዳንተ ግልጽ ሆኖ በታየኝ? ደደብኝ መሰለኝ» አለ ። በዲፕሎማቲኮች ቋንቋ ደደብ ነህ ማለቱ ነው ። በኢትዮጵያ ኤምባሲዎችና በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ለብዙ ጊዜ ሠርቷል ። አይብርጭቆ አያያዝ ያላምረዋል ። እጅ አነሳሱና አቋቋሙ ሆን ተብሎ የተጠና ነው ። አለባበሱም እንደ አየሩና እንደሁኔታው ይለዋወጣል ። ደመና የታየ እንደሆነ ፣ ካቦርታ ፣ የዝናብ ጫማ ፣ ያንገት ልብስ ፣ ጃንጥላ የማይዘው ነገር የለም ። ቤቱ ደርሼ አላውቅም ። ግን ሰው ቤቱ ሲሔድ በርላይ ጫማውን ሳያወልቅ ቢሞት አያስገባም ይባላል ። ከአንድ ሁለት ጊዜ ቢሮው እንዲጋጣሚ ሔጃለሁ ። የሆስፒታል ቀዶ ጥገና ከፍል ምስጋና ይጣ! የሲጃራ ዓመድ ወይ ቡና ቢሮው ውስጥ ጠብ ካለ ከጉንና ጉን የቀረችው ጠጉሩ ተነስታ ትቆማለች ። የሥራ ጓደኞቹ ሊያናድዱት ሲፈልጉ ቢሮው ሆነ ብለው ሔደው ጠረጴዛው ወይም ምንጣፋ ላይ ሲጃራ ይኮሰትራሉ ። ያኔ ጣራ ይመታል ። ሲጮህ ይውላል ። መቼም የሰው ሥራ ሲያብጠለጥል ላሣር ነው ። አንድ ሥራ እንዲያርም ወይም እንዲያቃና የተሰጠው እንደሆነ ለመጣው ሁሉ ፡ «ይኸውልህ የእገሌን ሥራ ተመልከተው ። እድሌ ሆኖ ሽንፍላ ሳጥብ እኖራለሁ» እያለ ያሳጣል ። ግን ባለሙያ ነው ።

«ላቀረብክልኝ ምስጋና ምስጋናዬ እጥፍ ድርብ ነው ። እንተሰ ስለሰብሰባው ምን ተሰማህ?» ብሎ ጠየኩት ።

«አየህ ጓድ» አለ ፡ «እኔ መጽሐፈን አድህሪ ነው እንጂ አገር ይሸጣል የሚለኝ የለም ። አድሃሪ ቢሉኝ ደግሞ ግድ የለኝም ።»

«ይህን ምን አመጣው?» አልኩት ።

«ቆይ እንጂ ጓድ ፡ ምንው ጓድ አያልኩህ!» በማለት ምጽታዊ ቀልዱን ጣል አደረገብኝና ፡ ሐያ ዓመት ሥር ሰዶ የኖረ ችግር በዘመቻ አፅፈታም ። የኤርትራ ችግር የውስጥ ችግር ብቻ አይደለም ። በውጭ በኩል ያሳሰለሰ ዲፕሎማቲካዊ ጥረት ፡ በውስጥ ደግሞ መሠረታዊ የኢኮኖሚ ግንባታ ፡ ፖለቲካዊ ሥራና መግባባትን የሚጠይቅ በዘዴና በጥበብ የሚያዝ ሥራ ነው ። ቀልድ አይደለም ። ባንድ ወቅት ፡ ላንድ ሥራ ዘመቻና ርብርብ ገዢ ጥሩ ነው ። ግን ልማድ ሆኖ እንዳይቀር ያሰጋል ። የኤርትራ ችግር ቀላል አይደለም ፡ ውስብስብ ነው ።

«ይህን የቆየ ችግር በዘመቻ እንፈታለን ብለን ስንረባረብ ካሁኑ ሌሎች ችግሮችን እየፈጠርን ነው ። 450 ከባድ የጭነት መኪናዎች ፡ 250 ሺልቶ ፡ 200 ከነተሳቢያቸው ወደ ሰሜን ማዞር ከኤኮኖሚ አንጻር ምን ማለት ነው? ባጭሩ ኤኮኖሚው ተናግቷል ማለት ነው ። ደግሞ አሁን የመኸር ጊዜ መሆኑን አትርሳ ዳቦ ከሰቅ ፡ እህል ከገበያ ቢጠፋ አይገርመኝም ።

«ያለንን መዋዕለ ንዋይ እዚህ አምጥተን ስናፈስ ምን የሚሆን ይመስልህል? ባጭሩ የልማት ሥራ ይገታል ። ልማት ሲገታ አሁን ያለው ሥራ አጥ ሠራዊት ቁጥር ይጨምራል ። እና ምን ይሆናል? ሥራ አጥ ሠራዊት ይዞ ሶሻሊዝምን መገንባት እንዴት እንደሚቻል ለኔ ግልጽ አይደለም ። ይህ ዘመቻ የሚነካካው ብዙ ነገር ነው» በማለት ንግግር ብጤ አደረገልኝ ።

ይልቅ አሁን አናደደኝ ፡ «ስብሰባው ላይ ምን ዘጋህ! ቅድም እንዲህ ብለህ አትናገርም ነበር? ማን ከለክለህ? መድረኩ ለማንም ክፍት ነበር ። ለምን ሐቀኛ አንሆንም!» አልኩት ።

«ትቀልዳለህ ልበል!» አለኝ ።

«ና! ቀልዴን አይደለም ። የምሬን ነው ። ልክ ነው! ከእንዳንተ ያሉ ምሁራን የሚጠበቅና የሚፈለግ ነገር ቢኖር ግልጽነትና ሐቀኛነት ነው ። ሰውየውም ቢሆኑ አብረዋቸው ከሚሠሯቸው ሰዎች የሚጠብቁት ይኸንኑ ነው ። ግልጽነት ፤ ሐቀኛነት ።

«አብዮትም ይሁን ማንኛውም ሥራ የጥቂት ሰዎች ንቅናቄ ወይም ኃላፊነት አይደለም ። አብዮቱ ወይም አገሬ የሚለው ሁሉ

እኩል ኃላፊነትና ግዴታ አለበት ። ማንም ከሌላው ያነሰ ኢትዮጵያዊ አይደለም አገሬ ፣ አብዮቱ እስካለ ድረስ ። ኖ ኖ..... ሰማኝ እንጂ!..... አቀጣጥሎ ወዴት? ይህ የተባበሩት መንግሥታት ሸንጎ አይደለም..... ምሁራን ቀና ብለው ካልተሳተፉ..... እ..... አስተዋጽኦ ካላደረጉ እንዴት ይሆናል? እነማን ናቸው በኃላፊነት ሥራ ላይ ያሉት? ማለት ብቻ አይባቃም ። መሳተፍ ያስፈልጋል ። ባገር ጉዳይ ከዳር ቁጭ ብሎ እያገባኝም በማለት እንደሲላጠስ እጅመታጠብ አይቻልም..... እና ንደኝ የኤርትራ ችግር አንተ እንደምታየው አይደለም ። በነገሩ አልተቸከለበትም ። ስምንት ዓመት ችግሩን ለማስታመም ተሞክሮአል ። ያገራችን ኢኮኖሚ በችግሩ ምክንያት እየደማ ነው ። ያገራቱ ጉርሮ እየታነቀ ነው ። እስከንምት እንጠብቅም ። የተከፈለው መስዋእትነት ተከፍሎ መፍትሔው መገኘት አለበት ። ከጦርነት ሌላ ቋንቋ ከማይናገሩ ወንበዴዎች ጋር ከጦርነት ቋንቋ ሌላ መናፃር አያስፈልግም..... የሠላም ዋጋ ደም ነው ። ያንን የደም ዋጋ የሚከፍለው ሕዝብ ነው ። የደም ዋጋ ሊከፍሉ የሚችሉ ልጆች ያሉት ብሔር በእውነት እድለኛ ነው.....» እያልኩ ስንጣጣበት ፣ ሰለሞን በትረጊያ ርጊነት መጥቶ ፡

«ምንድን ነው የምትጨቃጨቁት?» ብሎ ጠየቀን ።

የተመካከርን ይመስል ሁለታችንም በአንድነት ፡ «ምንም» አልነው ።

«አይገርማችሁም?» አለ በእጁ ወደ ኩሎኔል ታሪኩና ሦስቱ በረከኞች እየጠቆመን ። ሞቅ ያለ ጭውውት ይዘዋል ። ሦስቱም ወደ ላይ አንጋጠው ኩሎኔል ታሪኩን ይመለከቱ ነበር ። ለደመራ የቆመ ረጅም አጣና መስሎ ይታያል ። ያስገረመው ነገር ምን እንደሆነ ሁለታችንም አልገባንም ።

«አይገርማችሁም?» አለ እንደገና «ትናንት በጥይት ሲደባ ደቡ የነበሩ ሰዎች ዛሬ አብረው እየጠጡ ሲጫወቱ ማየት በእውነት ያስገርማል ። ፍትዊ ወዲ በርሄ ከመንደራ አሥመራ ድረስ ያለውን አገር ሲያንቀጠቅጥ የነበረ ነው ። በጊዜው ብዙ ሰዎች አስርአል ። ገርፎአል ። ገድሎአል ። ብዙ አድምቶናል ። ዘርዓይ ወዲ ሐለቃ የጀብሐ ፖለቲካ ትምህርት ቤት ዲሬክተር ሆኖ በሚሰጠው ትንታኔ ብዙ ወጣቶችን ወደ በረሀ ያሸፈተ ሰው ነው ። የጀብሐ ደቡብ እዝ ኮሚሳርም ነበር ። መስፍን ጽሩፅ

በእርባን ጉራላ ታክቲክ የሠለጠነ የሻዕቢያ ቀንደኛ ፈጻይን ነበር ። ኩሎኔል ታሪኩ ከእነሱ ጋር ያልተዋጋበት ቦታ የለም ።

«እዚህ ከተማ ውስጥ የብርጭቆአችን አባት ታሪኩ ባይኖር ኖሮ ይኸኔ አረቄ በጣሳ እንጠጣ ነበር ነው የሚሉት ። ወንበዴዎች ደቀመሐሪን በያዙበት ጊዜ አሸዋ ጠፍቶ የጠርመሰና የብርጭቆ ፋብሪካ ሥራ ቀጥ ብሎ ነበር ። እሱ ነበር ሁለት መትረፍስ ይዞ ግራና ቀኝ እየተታኮሰ አሸዋ የሚያስጭነው ። እሱን ለመግደል ያላደረጉት ሙከራ የለም ። በእውነት ርግጥ አንዳንድ ጥፋት ደርሶአል ቢሆንም ግን እንደኢትዮጵያ አብዮት ሆደ ሰፊ አብዮት ያለ አይመስለኝም ። አንዳንዴ ሳስበው የዋሆች ነን ወይ? እያልኩ ራሴን እጠይቃለሁ» ካለ በኋላ ፣ ወደኔ ዞር ብሎ ፡ «ጸግሽ ፣ በዚህ ላይ ለምን አንድ ጥሩ ፕሮግራም አትሠራም?» አለኝ ።

«ጥሩ አሳብ ነው ። እጃችሁን ከሰጣችሁ ፣ ይገርፉዋችኋል ፣ ያስቃይዋችኋል ፣ ይገድልዋችኋል እያሰኝ ሻዕቢያ የምትነዛውን ፕሮፓጋንዳ ለመስበር ይረዳል» አልኩት ። አብዮትና ሰፊው ሕዝብ መሐሪ ናቸው የሚል አርእስት ታየኝ ።

«ግን ባይመቻቸው ነው እንጂ እነዚህ ሰዎች የሚተኙልን ይመስልህል? እኔ አላምናቸውም ። ትናንት ሲወጡንና ሲያደሙን የቆዩ ሰዎች ዛሬ ተመልሰው ላንድነት ቆመናል ፣ ካብዮቱ ጉን ተሰልፈናል ሲሉ አይገባኝም» አለ መጽሐፈ ዳንኤል መላጣውን በመሀረብ እየጠረገ ።

ሰለሞን በሀሳብ ተመስጦ «ከማመን በቀር ሌላ ምን ምርጫ አለ? አናምናቸውም ከሚል አስተሳሰብ ተነስተን መጥፎ ውሳኔ ላይ መድረስ አንችልም ። በግድ ሆደ ሰፊ መሆን ያስፈልጋል ። እርስ በእርሳችን የመተማመን ነገር ጊዜ ይወስዳል ። ግን መሞከር አለብን ። አንድ ቀን ልጆቻችን ተማምነው ለመኖር ይችሉ ይሆናል ። ወደዚያ የሚወስደውን ጥርጊያ መንገድ መክፈት የኛ ፈንታ ነው ። ግን እንዳንተማመን የሚያደርጉን የውጪ ኃይላት ናቸው» ካለ በኋላ ሲያስብ ቆየና «የኤርትራ ችግር እግሩ እዚህ ይሁን እንጂ ጭንቅላቱ ውጭ ነው ። ታሪካዊ አጀማመር ታሪካዊ ፍጻሜ ይኖረዋል» አለ ።

ነገሩ ስላልገባኝ «ምን ማለትህ ነው?» ብዬ ጠየኩት ።
በለሞን በትረ ስለ ኤርትራ መናገር አይሰለቸውም ። ጊዜ
ካገኘ ስለኤርትራ ሲያወራ ውሎ ያድራል ። «አየህ» ብሎ
ጀመረ ። «ኤርትራ ለ60 ዓመት በኢጣልያን ቅኝ ግዛት ሥር ቆይ
ታለች ። ከዚያ በፊት ባለፉት 400 ዘመናት የጦርነት ዐውድማ
ሳትሆን የኖረችበት ዘመን የለም ። ኢጣልያ በሁለተኛው የዓለም
ጦርነት ስትሸነፍ ኤርትራ በእንግሊዝ አስተዳደር ሥር ወደቀች ።
እና አዲሱ ፖለቲካዊ ድራሚ ተጀመረ ። እንግሊዝ እየቆየ የሚ
ፈነዳ ቦንብ በኤርትራ ምድር እጥምዳ ነው የወጣችው.....» አለ ።

ሁላችንም ጣጋ ፣ ጣጋ አልነው ። በለሞን ለመናገር ብሎ
የሚናገር ሰው አይደለም ። ከተናገረ ስለሚናገረው ነገር ካንጀቱ
ስለሚናገር አድማጭ ይሰባል ።

እና ቀጠለ — «ኤርትራን በሚመለከት እንግሊዝ ሁለት
ዓላማዎች ነበራት ። አንደኛው ዓላማዋ ኤርትራን በተቻለ መጠን
ከአስተዳደሯ ሥር ማቆየት ሲሆን ፣ ይህ ካልተቻለ ፣ ሁለተኛው
ዓላማዋ ስሜኑንና ምዕራቡን ቆላማ አገር ፣ ምጽዋን ጭምር ፣
ቅኝ ግዛቷ ከሆነችው ከሱዳን ጋር ቀላቅላ መግዛት ነበር ። እነ
ዚህን ዓላማዎች መሠረት በማድረግ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ጀ
መረች ። ፖለቲካዊ ስልቶችም ቀየሰች ።

«የመጀመሪያው ፖለቲካዊ ስልት ፣ ኢትዮጵያ ለጊዜው
ኤርትራን ፈጽሞ ለማስተዳደር እንደማትችል አድርጋ ለዓለም
ማሳየት ነበር ። ይህን ለማድረግ «ታላቋ ኤርትራ» የሚል
ፖለቲካዊ ንድፍ አወጣች ። ንድፉ ፣ ትግራይን ከአልውህ ምላሽ
ከኢትዮጵያ በመገንጠል ከኤርትራ ጋር ቀላቅሎ የሚይዝ ነበር ።
ይህ ነበር «የታላቋ ኤርትራ» ግንዛቤ ። እንግሊዝ ይህን ዓላማዋን
የሚያስፈጽምላት መሣሪያ አላጣችም ። «በሣህለ ሥላሴ ስርወ
መንግሥት የተወሰደብኝን ዙፋን ወደ ሳባጋዲስ ስርወ መንግ
ሥት» እመልሳለሁ የሚል ምኞት የነበረው ደጃዝማች ተሰማ
አስምሮም የተባለ ሰው ነበርና ። «ታላቋ ኤርትራ» የተባለውን
መፈከር አስነግባ አነሳሳችው ። የወያኔ ጦርነት ተከፈተ ። ዛ
ሬም ኢሳይያስ አፈወርቂና ወያኔዎች የሚያራምዱት ይህንኑ ዓ
ላማ ነው ። ኢትዮጵያ ኤርትራን ለማስተዳደር አትችልም የሚል
ጥርጣራ እየተፈጠረ ስለሔደ እንግሊዝ ያሰበችው ለጊዜው የተሳ
ካላት መስሎ ታየ ።

«ይሁን እንጂ ፣ በዚሁ ወቅት ፣ «ኢትዮጵያ ወይም ሞት»
የሚል መፈከር ያነሳ ፣ የማኅበር አንድነት ኃይል እየተጠናከረ
በመሄድ ላይ ነበር ። አብዛኛዎቹ የአንድነት ማኅበር መስራችና
አባሎች ከኤርትራ ደጋማው ክፍል ከመሆናቸውም ሌላ በአብ
ዛኛው ክርስቲያኖች ነበሩ ። እንግሊዝ ግልጹን ነገር አደረገች ።
የእስልምና ሀይማኖት ተከታዮች የሆኑትን የቆላማውን አገር
ተወላጆች በማበባሰብ ራቢጣ አል እስላሚያ የተባለ የፖለቲካ
ቡድን እንዲመሠረት ከማድረግም በላይ ፣ በኤርትራ ጣልያንኛ
አፈሴላዊ ቋንቋ መሆኑ ቀርቶ ከእንግሊዝ ትግርኛና ዐረብኛ
ብቻ አፈሴላዊ ቋንቋ ሆነው እንዲሠራባቸው አደረገች ። የከፋፍ
ለህ ግዛ ፖሊሲ መሠረት ያዘ ። ለመጀመሪያ ጊዜ በኤርትራ የፖ
ለቲካ መድረክ ላይ ምስት የተልያዩ አቋሞች ተከሰቱ ። እነሱም
አንደኛ ፣ ታላቋ ኤርትራ የሚለው ወገን ኤርትራ ለኤርትራውያን
የሚል አቋም ያዘ ። ሁለተኛ ፣ ራቢጣ አል እስላሚያ ኤርትራ
በእንግሊዝ አስተዳደር ሥር መቆየት አለባት የሚል አቋም ሲወ
ስድ ፣ ምስተኛ ማኅበር አንድነት ደግሞ «ኢትዮጵያ ወይም ሞት»
በሚለው ዓላማው ጸና ።

«በማይታረቁ የፖለቲካ ፣ የፃሳ ፣ የቋንቋና የሀይማኖት መስ
መሮች የኤርትራ መግነጣጠል ሁኔታ ተሟላ ። የእንግሊዝ የበኩር
ልጅ ተወላደ ። ሁኔታው በኤርትራ ምድር ተወስኖ አልቀረም ።
ቀይ ባሕርን «የአረብ ሐይቅ» ለማድረግ የቆየ ዓላማ ያላቸው
የአረብ መንግሥታትና ፣ ይህንኑ የዘይትና የሸቀጣ ሸቀጥ ሙተ
ላለፊያ ስትራቴጂካዊ ኬላ የሆነውን ባሕር ለጥቅማቸው ሲሉ ፣
አሁንም ሆነ ወደፊት በቁጥጥራቸው ሥር ለማቆየት የሚፈልጉት
ኃያላን መንግሥታት በጉዳዩ ፣ በፀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ
እጃቸውን ማስገባት ስለጀመሩ ፣ ችግሩ እየሰፋ ዓለም አቀፋዊ
ባሕርይ እየያዘ ሄደ ። የነገሩ ጭራ እዚህ ቀርቶ ጭንቅላቱ ውጭ
ወጣ ። የኤርትራ ታሪክ ፣ በተለይም በዐረብ አገሮች ፣ ያልነበረ
ቅርጽ ፣ ይዘትና ትርጉም እየሰጠው ፣ በውጭ ኃይሎች እጅ
ፖለቲካዊ እንዝርቱ ይሸከረከር ጀመር ።

«ይሁን እንጂ ነጻራዊ ታሪክ ፣ በመጨረሻ ታሪካዊ ፍርድን
ሠጠ ። የአንድነት ማኅበር ዓላማ በእሸናፊነት ወጣ ። ኤርትራ
ከእናት አገሯ ጋር በፈዴሬሽን ተዋህደች ። ሆኖም ፣ ነገሩ በዚህ
አላቆመም ። እንግሊዝ ለጥቅሟ ስትል በኤርትራ ምድር ቀብራ

የወጣችው ቦምብ ቀስ እያለ ይፈነዳ ጀመር = በሥልጣን፣ በጥቅምና በሹመት ያኮረፉ አንዳንድ ያገሩ ተወላጆች፣ የፌዴሬሽኑ ሕጋዊ መንፈስ በትክክል ሥራ ላይ አልዋለም በማለት ውስጥ ውስጡን ነገር እየነገሱ፣ የኤርትራ ጉዳይ እንደገና በተባበሩት መንግሥታት እንዲታይ ጥረት ያደርጉ ጀመር = ነገሩን እንዲገፋበት የሚገፋፋቸውና የሚያግዛቸው አገሮች አላጠም = የዐረብ አገሮች፣ በተለይም ግብጽ፣ ሊቢያ፣ ገግጁዎች ነበሩ = ዐባይን ከምንጩ ቀይ ባሕርን ካናቱ ለመቆጣጠር ያላቸውን የቆየ ዓላማ በተግባር ሊተረጉሙ የሚችሉት የኤርትራን ምድርና ሕዝብ የመረግመጃ ድንጋይ በማድረግ እንደሆነ ያውቃሉ = በጊዜው የነበረው የኢትዮጵያ መንግሥትም በሞኝነቱና በጠባብ አመለካከት በራሱና በአገሪቱ ላይ ዱላ ከግብፅ ያነሰ ሚና አልተጣ ወተም ነበር = ይባሉ ብሎ፣ «ኢትዮጵያን አግኝታችኋል፣ ሞትም ያውላችሁ!» የሚሉ፣ ኤርትራ ለኤርትራውያን በማለት ለጥቅማቸው ሽንጣቸውን ገትረው ይሟገቱ የነበሩትን አንዳንድ ግለሰቦች እየመረጠ ቁልፍ ቦታዎች ላይ ይሾማቸው ጀመር = የአንድ ነት ማኅበር አባሎች አንገታቸውን ደፉ =

«ፌዴሬሽን ፈርሶ ኤርትራ ሙሉ በሙሉ ከኢትዮጵያ ጋር እንድትዋህድ ከተደረገ በኋላ፣ «ማኅበር ሽውዑት» ወይም «ሐረካ» በመባል ውስጥ ውስጡን ይካሄድ የነበረው ንቅናቄ ግልጽ እየሆነ መጣ = ይህ ንቅናቄ በመሠረቱ በሕግ እንሟገታለን በሚሉ፣ በሥልጣን እና በጥቅም ሽሚያ ባኮረፉ አንዳንድ ሰዎች የሚመራ ነበር = ሐረካ ወይም ኤርትራ ሊበሬሽን ሙሽሚንትን የመሠረቱት እንደ ኢብራሒም ሠልጣንና ወልደአብ ወልደማርያም የመሰሉት የቀድሞው ራቢጣ አልእስላሚያ መስራቾች ነበሩ = እ. ኤ. አ. በ1958 ጀብሐ ወይም ኤርትራ ሊበሬሽን ፍርንት ተመሠረተ = በጀብሐና በሐረካ መካከል የሥልጣን ትራጅ ተነሳ፣ ሐረካ ተመታ፣ ሕልውናው ለመጨረሻ ጊዜ አከተመ = የመጀመሪያዋ የአመጽ ጥይት በ1961 በኤድሪስ አዋቴ ተተኮሰች = በእነ ኢድሪስ ዓደም፣ ዑስማን ሳልህ ሳቤ፣ አብዱላ ኢድሪስ፣ ዴናይ፣ ዑመር አዛዝ፣ አብዱል ከሪም መሐመድ፣ ዓሊ ዑማርና ወልደይ ካህሣይ የተመሠረተው ጀብሐ በቆላማው አገር የበላይነቱን ከያዘ በኋላ፣ የኤርትራ ሕዝቦች ብቸኛ ተወካይ እኔ ነኝ፣ ኤርትራ ዓረባዊት ናት በማለት፣ ጭራውን እዚህ፣ ጭንቅላቱን በዓረቦች አገር አድርጎ፣ ኤርትራን በእምስት ቀጠ

ናዎች በመከፈል ከውስጥና ከውጭ ፖለቲካዊና ወታደራዊ ግዕበል ይፈጥር ጀመር = መሐመድ ዴናይ በባርካ፣ ዑመር አዛዝ በሰምሐር፣ አብዱል ከሪም መሐመድ በሠንሂት፣ ዓሊ ዑማር በማርያ ቀይሕ እና በማሪያ ጸሊም፣ ወልደይ ካህሣይ በደጋማው አገር ተሰለፉ = ከአሰላስፋቸው ለማየት እንደሚቻለው ጀብሐ ዘጠና ለመቶ የባርካና የአሳውርታ ተወላጆች የበላይነት የያዙበት አፋም ሆኖ ይገኛል = በመሆኑም ጀብሐ ውስጣዊ እንድነቱን ይዞ ለመቆየት አልቻለም =

«ለምን? አንዳንድ ታዛቢዎች እንደሚሉት በውስጥ የመከፋፈሉን ሁኔታ ያመጣው ርዕዮተ ዓለማዊ ትራጅ ሳይሆን፣ የኤርትራን ሕዝብ የሚወከለው ማነው? እስላም ወይስ ክርስቲያን? ቆለኛ ወይስ ደገኛ? ቆለኛ ከሆነ የትኛው ኅሳስ የሚል የሥልጣን ጥያቄ ነበር = ዘመነ ክፍለታት ወይም የመከፋፈል ዘመን ተጀመረ = በእንግሊዝ የተተከለው ቦምብ ሥራውን እየሠራ ነበር =

«በጀብሐ ውስጥ የበላይነትን የያዙት የባርካና የአሳውርታ ተወላጆች የተቀሩትን እያሳደዱ ይመቱ ጀመር = ሳላህ ሳቤ ከሥልጣን ተባረረ = በዚህ የተነሳ ሠልፍ ናዲነት የተባለው የጀግኖች ቡድን፣ ሕዝባዊ ኃይሊ የተባለው የማሪያ ቀይሕ ተወላጆች ቡድንና ዑብል የተባለው የባርካ ተወላጆች እንደ ከንፍ፣ በሳልህ ሳቤ አማካይነት ሻዕቢያ የተባለውን ግንባር ፈጠረ = የኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ አብዮት በ1966 እስከ ፈነዳ ድረስ የጀብሐና የሻዕቢያ እርስ በእርስ ጦርነት በኤርትራ በረሀዎች ሲቀጣጠል ቆየ =

«በ1966 በረከኞችን ከመንግሥት ጋር የሚያስታርቁ አንዳንድ ሽግግሮች ተመርጠው ተላኩ = ጀብሐና ሻዕቢያ ከአሥመራ 16 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ይገኙ ነበር = የአሥመራና የአካባቢው ሕዝብ በእርቁ ድርድር እንዲሳተፍ የበኩሉን አስተዋጽኦ እንዲያደርግ በማለት ሔዶ እንዲመለከት ተፈቀደ = መንግሥትንና በረከኞችን ለማስታረቅ የሔዱት ሽግግሮች ጀግኖችና ሻዕቢያን አስታርቀው ተመለሱ = አንዳንዶቹም በዚያው ወደ በረሀ ኮበለሉ =

«በኢትዮጵያ የተቀጣጠለው አብዮት በምሥራቅና በደቡብ በሶማሊያ፣ በሰሜን ምዕራብ፣ የኢትዮጵያ ዲሞክራቲክ ኅብረት ነገ በሚሉ መሳፍንት፣ በውስጥ እንደ ኢሕአፓ እና ሌሎች አምስተኛ ረድፈኞች፣ በውጭ ደግሞ በተባበረ የኢምፔሪያሊዝም ኃይል የተወጠረበት ቀውጢ ጊዜ ነበር። ለአብዮቱ የቀረበለት ጥያቄ፣ ከአብዮቱ ወይም ከኤርትራ የተኛውን? የሚል አስቸጋሪ ጥያቄ ነበር። የኢትዮጵያ ሕልውና ታላቅ ፈተና ላይ ወደቀ። ኢትዮጵያ የምትባለው አገር ከእንግዲህ አከተመች፣ አለቀላት ይባል ጀመር። እውነትም ያለቀላት መስሎ ታይቶ ነበር። አዲሱ የኢትዮጵያ ካርታ ምን እንደሚመስል ለማየት የሚሞከሩ ሰዎች ጥቂት አልነበሩም። ሁኔታውን በማየት፣ ጥንቱንም ዐባይን ከምንጩ፣ ቀይ ባሕርን ከካቱ በመቆጣጠር የተዳከመች ኢትዮጵያን ለማየት የሚፈልጉት አንዳንድ የአረብ መንግሥታት፣ ሱዳን ጭምር፣ ከተገንጣቶች ጎን በይፋ ተሰልፈው፣ እንደ እብድ ገላጋይ ካራ ያቀብሉ ጀመር። ይህ ሁሉ ተደምር ለተገንጣቶች አመች ሁኔታ ፈጠረላቸው። ወርቃማ ጊዜ መጣላቸው። ሁኔታውን በመጠቀም ተነቃነቁ።

«ሳሕል፣ ከረን፣ ደቀመሐሪ፣ በከፊል ምጽዋ፣ ደንጎሎ ግንዳ፣ ነፋሲት፣ አምባትካላ፣ ሠንይቲ፣ ናቅፋ ወዘተ በሻዕቢያ እጅ ወደቁ። ባርካ፣ መንደራራ፣ ዓዲኳላ፣ አቆርዳት፣ ተሠነይ ወዘተ በጀብሐ ተያዙ። አሥመራ፣ ባረንቱና በከፊል ምጽዋ ነበሩ በመንግሥት እጅ የቀሩት። እነዚህም ቢሆኑ የጊዜ ጉዳይ ነበር። የምጽዋ ሦስት አራተኛው ከፍል ተይሏል። አሥመራ በሰባት ኪሎ ሜትር ርቀት ተከባለች። የአሥመራ ጉርሮ ታንቋል። ምግብ፣ ውሀ፣ መብራት፣ ማገዶ፣ የለም። ረሀብ ገብቷል። እፍኝ ጥሬ አርካል። የቤት ዕቃ እየፈለጡ ማንደድ ተጀምሮአል። ከተኩስ ሌላ የሚለማ ሙዚቃ የለም። ተኩሱ ላንዳፍታ ሲቆም ዓለም እንደመታን መቃብር ጸጥ ይላል። እና መላክ ሞት መጥቶ በጀር ያንሾካቸዋል። አየሩ የሞት ጠረን ይዞ ይመጣል። ሕጻናት ተርበው ያለቅሳሉ፣ እናቶች ተጨንቀው ዋይታ ያስማሉ፣ ሽማግሌዎች ከደጅ ቁጭ ብለው ይተከዛሉ። ፋብሪካዎች ጢስ አይታይባቸውም፣ ማሳዎች ጦም አድረዋል። ገበያዎች አይቆሙም። ዚቆሙም ባዶ ነበሩ። የቁልቋል ገበያ!

ተገንጣቶች ወይም የውስጥ ደጋፊዎቻቸው እንደሚሉት ተጋደልቲ «ዛሬ ሊገቡ ነው፣ ነገ ይገባሉ» በማለት ወሬ ስለሚያናፍሱ፣ ቆራጥ ቆራጡ፣ ይምጡ ምናለ፣ ሞተን አንጠብቃቸውም! በማለት በሕይወቱ ቆርጦ ሊጠባበቅ፣ ሌሎቹ ደግሞ የተገንጣቶች ደጋፊ ባይሆኑም፣ እዚህ ቁጭ ብለን እንዴት እንጠብቃቸዋለን? ባይሆን ወጣ ብለን ከእነሱ ጋር ከበሮ እየመታን ብንገባ ይሻላል። በማለት በድል አጥቢያ አርበኝነት ከከተማው እየወጡ ይከበልሉ ነበር። አምባሻ ጋግረው፣ ጠላ ጠም ተወናቂጦ ጎዝጎዝው የእነ «ግብጥም» ወይም «ተጋደልቲ»ን በድል መግባት ይጠባበቁ ነበር። በኤርትራ ከፍለ ሀገር ታሪክ ውስጥ የበላይነትን ያገኛል ተብሎ የሚገመተውን ኃይል ተቀብሎ የግስተናገድ ዝንባሌ አዲስ ነገር አይደለም። በ400 ዘመን የትግል ታሪክ ውስጥ አንዱ ኃይል ሲሄድና ሌላው ሲመጣ ግየት የተለመደ ነገር ሆኖ ቆይቷልና አድርባይነት ሁለተኛ ተፈጥሮ ሊሆን ምንም አይቀረውም። መጠራጠር ይበዛል። የ«ተግባሮች» ቁጥር ቀላል አይደለም።

«ለግንኛውም ነገር ለተገንጣቶች መጠናከር ምክንያት የሆነው ምን ነበር?

«አንደኛ — በኢትዮጵያ አብዮት ላይ ከውስጥና ከውጭ የደረሰው ከባድ ውጥረት ምናልባት እንደዋነኛው ምክንያት ሆኖ ሊጠቀስ ይችላል። በጊዜው የነበረው ሠራዊት በምሥራቅ፣ በደቡብ፣ በሰሜንና በመሐል አገር፣ በየግንባሩ የተቃጣውን ግፊት ለመቋቋም በቂ ኃይልና ትጥቅ አልነበረውም። በዚህ ላይ የቆመለትንና የሚዋጋለትን ዓላማ ጠንቅቆ የሚያውቅ ሠራዊት ካለመሆኑም ሌላ፣ ሠራዊቱ ያው የማገበረ ሰቡ አካል እንደመሆኑ መጠን፣ መ.ኢ.ሴ.ገ. ኢ.ሕ.ኢ.ፓ፣ ወዝሊግ፣ ኢ.ጭ.ኢ.ት፣ ሰዶድ፣ ኢ.ድ.ሕ. ወ.ዘ.ተ. በሚባሉ፣ ጊዜው በፈጠራቸው የፖለቲካ መስመሮች ውስጥ የተከፋፈለ፣ የተዳከመና ለጥቃት የተጋለጠ ነበር።

«ሁለተኛ — በኢትዮጵያ ላይ የቆየ ዓላማ ያላቸው የአካባቢው መንግሥታት በአገሪቱ የተፈጠረውን አስጊ ሁኔታ በመጠቀምና የቆየ ሕልማቸውን እውን ለማድረግ ከምንጊዜውም ይበልጥ እንደ ጅብ ተጠራርተው በመነሳት ተገንጣቶችን አፍ

ንጫቸው ድረስ ያስታጠቁበት ፡ በስውር በኢትዮጵያ ምድር ላይ ወታደራዊ ኃይል ያሰለፉበት ጊዜ ነበር ። በጊዜው አብዮቱ የሚተማመንበት የውጭ ኃይል አልነበረውም ። አሜሪካ አዲስ መሣሪያ የመስጠት ጉዳይ ቀርቶ ፡ ቀደም ሲል በኢትዮጵያ የሸጠችውን መሣሪያ አግዳ ይዛለች ። የምሥራቅ አውሮፓ አገሮች ከሶቪዬት ኅብረት ጭምር ፡ የኢትዮጵያን አብዮት ባሕርይ ይዘት እስኪረዱ ድረስ በታዛቢነት ቆመው የሚመለከቱ በት ጊዜ ነበር ። የኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ ከራሱ ሌላ የሚተማመንበት ኃይል አልነበረውም ። መደራጀት የጊዜው አንገብጋቢ ጉዳይ ቢሆንም ፡ ውስጥ ውስጡን ይካሄድ የነበረው የፖለቲካ መስመሮች ሽኩቻ በታኝ ሁኔታ እየፈጠረ ያስቸግር ነበር ። በመሆኑም ፡ አብዮቱ በጊዜው የራሱን ኃይል በአዲስ መዋቅርና መንፈስ ለመገንባት ፋታ ያጣበት ቀውጢ ጊዜ ነበር ።

«ሦስተኛ — በኤርትራ ከፍለ ሀገር ተደራጅተው የሚገኙት ኃይሎች ፡ ጸረ ፊውዳል ፡ ጸረ ኢምፔሪያሊስትና ጸረ ቢሮክራሲያዊ ካፒታሊዝም አቋም አላቸው በሚል ግምት ፡ አብዮታዊው መንግሥት ገና ከመመስረቱ የመረጠው የእርቅ ጎዳና ፡ በተገንጣዮች ዘንድ እንደ ድክመት በመታየቱ ፡ አንድም ሞራላቸውን ከፍ አድርጎ ሲያበረታታቸው ፡ ሁለትም ፡ ነጻ ንቅናቄ እንዲያደርጉና ፕሮፓጋንዳ እንዲያካሂዱ ደህና የእድል በር ከፈተላቸው ። በመሆኑም የሚመካበት ኃይል ያጣ የመሰለው ሕዝብ እየኮበለለ ሔዶ የተገንጣዮችን ኃይል ያሳብጥ ጀመር ። በመሆኑም አብዛኛዎቹ የኤርትራ ከተሞች በወንበዴዎች እጅ ወደቁ ።

«በዚህን ቀውጢ ጊዜ ነበር ሁለተኛው ነጻ አውጭ አብዮታዊ ሠራዊት «አብዮታዊት ኢትዮጵያ ወይም ሞት» በማለት በየአቅጣጫው በቆራጥነት ሲተም የመጣው ።

«መሰከረ የኤርትራ ሰፊ ሕዝብ አንድ አካልና አላችታ በመሆን ። በየጎራው በድል አድራጊነት ይተም ጀመር ።

በልዩ ልዩ ግብረ ኃይሎች ሥር የተሰለፈው ሁለተኛው ነጻ አውጭ አብዮታዊ ሠራዊት በሚያስደንቅ ፍጥነት የጠላትን ምሽግ ድባቅ እየመታ ነበር ወደፊት የሚገሠግሠው ። 501 ግብረ ኃይል ከሰቲት ሁመራ ተነስቶ በአሊ ጊደርና በተሠነይ

በማድረግ ፡ ከእንጥሮ ተነስቶ ፡ መራብን ከላይ በመሻገር በሸም ብቆ አድርጎ ከመጣው ከ502 ግብረ ኃይል ጋር ባሬንቱ ላይ ይገናኛል ። 501 እና 502 ግብረ ኃይሎች እንደገና 508 ግብረ ኃይል ተብለው ፡ ግማሹ ላዩን ወደ መሣሊት ሲገሠግሥ ፡ ሌላው ደግሞ ወደ ታች ታጥፎ ወደ ከረን ካመራ በኋላ ከአሥመራ አካባቢ በመነቃነቅ በለዛ ፡ እምባደርሆ ፡ ዐዲ ጉብሩና ኢላበርዕድ ላይ ይገኙ የነበሩትን የጠላት ምሽጎች እየሰበሰበረ ከመጣው ከ506 ግብረ ኃይል ጋር ከረን ላይ በድል ይገናኛል ። በህ እና በለ የተከፈለው የ503 ግብረ ኃይል ተልእኮ እንደሚከተለው ነበር ። 503 ሀ ግብረ ኃይል የተነሳው ከፃዲግራት ሲሆን ፡ በራማ አድርጎ መረብን ከተሻገረ በኋላ ፃዲ ኳላን ፡ መንደራራን ፡ ዓረዛን ኩዚ ያምተራአምጊና ድባርዋን በቁጥጥር ሥር በማዋል ሸከቲ ላይ ከ506 ግብረ ኃይል ጋር ይገናኛል ። እንዲሁም ከአድዋ በመነሳት ጸረናን ተሻግሮ የመጣው 503 ለ ግብረ ኃይል በደቀመሐሪ አድርጎ ከ503 ሀ እና ከ506 ግብረ ኃይሎች ጋር..... ላይ ይገናኛል ። ከአሰብ በመርከብ ምጽዋ የገባው 505 ግብረ ኃይል የጠላትን አከርካሪ ዕዳጋ ላይ ሰብሮ ፡ የዶጋሲን ፡ የደንጎሎን ፡ የእምባት ካላን ፡ የጊንዳዕንና የነፋሲትን ምሽጎች በመሰበባርና የአሥመራ ምጽዋን መንገድ በመከፈት አሥመራ ይገባል ። በሁሉም አቅጣጫ የድል ጉዞ ነበር ።

«ከዛሬ ነገ እንገባለን በማለት በአሥመራ ከተማ ዙሪያ እንደ ጀፈ አሞራዎች አሰፍሰፈው የነበሩት ወንበዴዎች ፡ የሁዋሊት ማርሽ አስገብተው ወደ ሣሕል በረሀ ከመፈርጠጥ ሌላ ምርጫ አልነበራቸውም ።

«አሁን ጀብሐና ሻዕቢያ በሣሕል በረሀ ይፋጠጡ ጀመር ። አንድነታቸው ሳይሆን ልዩነታቸው እየጎላ መጣ ። የሣሕል በረሀ ለሁለቱ ድርጅቶች ጠቦ አይደለም ። አብረው ለመኖር ስለማይችሉ ብቻ ነበር ። እንደገና እንግሊዝ ቀብሮት የሐደው በምብ ሥራውን መሥራት ጀመረ ። የኤርትራን ሕዝብ በውስጥም ሆነ በውጭ የሚወከለው ማነው? የሚለው መሠረታዊ ጥያቄ እየጎላ መጥቶ ፡ በሻዕቢያና በጀብሐ መካከል የእርስ በእርስ ጦርነት እንደገና ተከፈተ ። የጀብሐ ኃይል እንዳለ ተመታ ። ሻዕቢያ የበላይነት ተቀዳጀ ። ቀደም ሲል ሻዕቢያ የሦስት ድርጅቶች ግንባር መሆኑ ቀርቶ የደጋው አገር ተወላጆች ብቻ ፖለቲካ

ካዊና ወታደራዊ ሥልጣን በሞኖፖል የጨበጡበት ድርጅታዊ መዋቅር ሆኖ ነበር ። ደገኞችም ቢሆኑ እርስ በርሳቸው ተስማምተው ሊኖሩ አልቻሉም ። የአከለጉዛይ ፣ የሠራዬ ሴራ እየተባለ የእርስ በእርስ ፍጅት ስለቀጠለ ፣ በመጨረሻ ሻዕቢያ የአንድ አካባቢ ተወላጆች የሥልጣን መድረክ ለመሆን በቃ ።

«ጀብሐና ሻዕቢያ ኤርትራን በሙሉ በቁጥጥራቸው ሥር ለማዋል ቢችሉ ኖሮ ምን ይህን ነበር? ብለን እስቲ እናስብ ። ያው የታወቀው ነገር ይህን ነበር ። ታሪክ በአዲስ ክስተት ወደ ፊት በራመድም መሠረቱን አይለቅም ። የእንግሊዝ ፖለቲካዊ ቦምብ በባለ ሁኔታ በኤርትራ ምድር ይፈነዳ ነበር ። ሌላ የኮንጎ ፣ የናይጄሪያ ፣ የቻድ ፣ ሁኔታዎች በአፍሪካ ምድር ይፈጠር ነበር ። ይክተል የነበረውን ጥፋትና እልቂት ለማስብ አይቻልም ። ቢያስቡትም ይዘገናል ።

በመጨረሻ ፣ «ከዚህ ሁሉ ምንድነው የምንማረው? የዚህ ክፍለ ሀገር ችግር ባብዛኛው ከውጭ ተጽዕኖ የሚመነጭ መሆኑን ነው ። የኤርትራ ሕዝብ ይህን ማወቅ አለበት ። የውጭ ኃይሎች መሣሪያ በመሆን እስከመቼ ድረስ የዝላ አገራችንን ስንወጋ እንኖራለን? ቅኝ ገዢዎች በመካከላችን ጠምደው የሄዱትን ፣ እየቆየ የሚፈነዳ ቦንብ ነቅለን መጣል አለብን ። ይህን ልናደርግ የምንችለው እርስ በእርሳችን ስንተማመን ነው ። ልባችንን መክፈት ስንጀምር ነው ።» ሲል አንድ ወንድና ሴት ተያይዘው መጡ ።

ሥዕላይ በራሺ መሆን አለበት አልኩ ። ግን ዓይኔ ሮጦ ያረፈው ልጅቷ ላይ ነበር ። ንጉሥ ዳዊትን የፈወሰችው ሰሜናዊት ቅንጅልብ ስንጥቅ ታደርጋለች ። ረጅም ባለጥልፍ ቀረጽ ለብላ ፣ ትንሽ ነጠላ ትከሻዋ ላይ ጣል አድርጋለች ። በጥቁር ከፈይ የታሠረ ፣ በሰለሞን ኮከብ ቅርጽ የተሠራ ትልቅ ወርቅ ከረጅም እንገደ ላይ ጉች ብሎ ይታያል ። ጥቁር ረጅም ጠጉሯ ከትከሻዋ ላይ ወርዶ ዘፍ ብሎአል እና ስትሔድ ይነሰነሳል ። እንደሌሎቹ የአሥመራ ሴቶች ስንጥር መሳይ አይደለችም ። ደረቷ ሙሉ ፣ ዳሌዋ የኮራ ፣ ጠይም ፣ የደም ገንቦ የሚሏት ዓይነት ነች ። ዓይኖቿን ተከተልኩ ። ዓይኖቼ ተወርውረው የሔዱት ወደ ኮሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ነበር ። የተቆጣች ድመት መስላ ነበር የምታ

የው ። እሱም እንደተቆጣ ነብር ሆኖ ይመለከታት ነበር ። ከፊንቻና ጥፍር ባይማዘዙም ፣ በዓይኖቻቸው የቁጣ ቃላት የሚለዋወጡ መስለው ታዩኝ ። ድንገት ሰውነቱ ተቆጣ ፣ ሁኔታው ተለወጠ ። እሷም ደስ አላላትም ። ፈገግታዋ ጨለመ ። በሁለቱ መካከል የነበረው ስሜት ደስ አላለኝም ። ይሁን እንጂ ስለግንኙነታቸው ለማስብ ውበቷ ጊዜ አልሰጠኝም ። የምታሳብብ ዓይነት ሴት አይደለችም ። እንዲያው ገና ሲያዩዋት የምትወደድ ልጅ ናት ። ዳቦ ሳይቆረስ 'ሰሜናዊት ቅንጅ' ብዬ ስም አወጣ ሁላት ።

ሥዕላይ በራሺና ሰለሞን በትረጊዮርጊስ ትከሻ ለትከሻ ተላላሙ ። ሰለሞን እየዞረ ያስተዋውቀው ጀመር ። ከኮሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ጎን ነበር የቆምኩት ። አጠገቡ መቆም ደስ አይለኝም ። አጭር ባልሆንም እሱ አጠገብ ስቆም ድንክ የሆንኩ ያህል ይሰማኛል ።

የኮሎኔል ታሪኩ ወልዳይን ስም ሲሰማ ጀርድን እንደሚጻጽ አቆመ ። ወደ ላይ አንጋጦ እንደ ድንቅ ሲመለከተው ከቆየ በኋላ ፣ «እኔ ሳልሽ ኮኔረ? ከመይ ቀኒሃ?» ብሎት ትከሻውን አገላብጦ ሳመው ።

ሥዕላይ ጀግና አይመስልም ። ለመሆኑ ጀግና ምን ይመስላል? አላውቅም ። አንዳንድ የማውቃቸው ጀግኖች አጭሮች ናቸው ። ሌሎቹ ወፍራሞች ናቸው ። የተቀሩት ደግሞ ሰው ቀና ብለው የማያዩ ዓይነ አፋሮች ናቸው ። ሥዕላይ ቁመቱ ዘለግ ያለ ፣ ቀጭን ፣ ጉረኛ ቢጤ ነው ። ዓይኖቹ ትናንሽ ናቸው ። ጠጉሩ ብን ብላ የሳሳች ናት ። ልብስ መርጦ መልበስ የሚያውቅ ይመስላል ። ባለሽንትር ቡላማ ልብስ ከነሰደረያው ለብሷል ። አሁንም ዓይኔ ከልጅቷ አልተለየም ። እሷም ፣ የት ነው የማውቀው? በማለት ሳይሆን አይቀርም ። አንዳንዴ ውብ ዓይኖቿን ጣል ታደርግብኝ ነበር ። በዚያ መከረኛ ቴሌቪዥን አይታኝ ይሆናል ። አንዳንድ ጊዜ አንዳንድ ሰዎች በቅርብ የሚያውቁኝ መስሎአቸው ሠላምታ ከሰጡኝ በኋላ ግር ሲላቸው ሳይ ያስቆኛል ። ላይ ላይን ልላቅ እንጅ ውስጥ ውስጡን ታዲያ ያናድደኛል ። መልኬን የሚያስታውስ ሁሉ አያውቀኝም ። ዝና ሙላጭ ነገር ነው ።

«ግን ምን ዓይነት ሠይጣን ነህ!» አለ ሥዕላይ አሁንም በመደነቅ ኩሎኔል ታሪኩን እየተመለከተ ።

«አንተም ሠይጣን ነህ» አለው ።

«ሻዕቢያ አንተን ለመግደል ያልሞከረችው ነገር የለም ። ግን ዘጠኝ ነፍስ አለህ መቃለኝ! ታስታውላለህ ፣ አንድ ቀን ደቀመሐሪ ላይ ከበንህ ነበር ። እንደምንም ብለህ አመለጥከን ። ጥይት ለምን እንደማይመቻህ አይገባኝም» አለው ።

«ቀጭን ስለሆንኩ ይሆናል»

«በጣም ደፋር ነህ ። ሁለት መትረየስ በግራና በቀኝ እጅህ ይዘህ ደረትከን ገልብጠህ መሐላችን ስትገባ ይገርመኝ ነበር ። አጠላህም ፣ አደንቅህም ፣ አከብርህም ነበር ። ያ ሁሉ አለፈ ። በሕይወት ኖረን ለዚህ መብቃታችን ጥሩ ነው» አለ ሥዕላይ ። ሲናገር ይቸኩላል ንቅናቄው ሁሉ ፍጥነት አለው ።

ኩሎኔል ታሪኩ በዚያ ቁመቱ ላይ እያንገናኘ በ«አንተንም የምጠላህን ያህል አከብርህ ነበር ። ዓላ ላይ የሠራሽን ሥራ ትዝ ይልህል! እንደዚያ ከበንህ እየተኮሰከ ስንጥቀሽን ስትወጣ ዓይኔን ለማመን አቅቶኝ ነበር ። ደቀመሐሪ እንደዚያ ፈራርሳና እንዳልነበረች ሆና ሳያት አንተን ለመግደል ያልማልኩት መሐላ አልነበረም ። ደቀመሐሪ የተወለድኩባት ከተማ ናት ። መቼም ሕይወት የምትሔድበት መንገድ አይታወቅም» አለ ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ።

ሥዕላይ ተወራጩና ፣ «ያጠፋሁትን ያህል ለመካስ ዝግጁ ነኝ ። ኃጢአተኛው ተመልሷል ። ከእንግዲህ ወሳኝ ነገር መጭው ጊዜ ነው ። ያለፈው አልፎአል» ብሎ ወደኔ መጣ ።

ሰለሞን አስተዋወቀን ። ፎቶግራፍ እንደሚያነሳ ሰው በጣም አተኩሮ ሲመለከተኝ ከቆየ በኋላ በቱጣ ፣ «ለምንድነው ወደ ገብ እያላችሁ የምትጠሩን? እኛ ውሾች አይደለንም ። ሰዎች ነን ፣ በእውነት እኛ ከበረሀ የተመለሰን ሰዎች ሁኔታ ያሳዝናል ። የወንበዴዎች የውስጥ ደጋፊዎች በየመንገዱና በየቡና ቤቱ

ሲያዩን ይተፋብናል ። ወንበዴዎች በራዲዮ ጣቢያቸው ከሐዲዎች ፣ ፈሪዎች ፣ ራስ ወዳዶች ይሉናል ። መንግሥት ደግሞ ምንም እንኳ ምሳሪት ቢያደርግልንም ፣ ሙሉ እምነት የሚያሳድርብን አይመስለንም ። እናንተ ጋዜጠኞች ይባስ ብላችሁ ወደገብ የሚል የውሻ ስም ትሰጡናላችሁ ። ምንድነው እንዲህ ዓይነት ነገር! እንዴ የከዳ ሁልጊዜ ከሐዲ ነው ያለው ማን ነው!» አለኝ ።

«ሌላ ስም እንፈልጋለን» አልኩት ።

«አዎ ፣ ቶሎ ብላችሁ ብትለውጡት ይሻላል» አለ ።

«በረሽኛ» እንዳንላችሁ እውራ አይደላችሁም «ሠርጉገብ» እንዳንል ደግሞ አይሆንም «በሠላም የተመለሱ» እንዳንል ሠላማዊ መሆን በተግባር መታየት አለበት ። መላ ያጣ ነገር ሆኖብን ነውኩ» አልኩት ።

ድንገት በጥሬ እንደተመታ ሰው ከው አለ ። ምን እንዳስደነገጠው አልገባኝም ። አሳቤን ዘልቆ ለማየት የሚሞከር ነበር የሚመስለው ትክ ብሎ ዓይን ዓይኔን ሲመለከተኝ ።

ቆይቶ ፣ ቆይቶ «ምን አልከን!» አለኝ ።

«ስቀልድ ነው ምን አጠፋሁ?» አልኩት ።

መልስ አልሰጠኝም ። በትናንሽ ዓይኖቼ እንደ መርፌ ወግቶኝ ወደ ሦስቱ በረሽኞች ሔደ ። ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ጀርባዬን ነካ አድርገው ፣ «ምን ብትለው ነው የተቆጣው?» ብሎ ጠየቀኝ ።

መቼም ፣ ያንን ደስ የሚል ፈገግታውን በምሽት ከሚያበራው ፊቱ ላይ ሰጥ፤ እያየ እንዳላየ ሆኖ ፣ የሰው ስሜትና ሁኔታ ማጤን ልምዱ ነው ኩሎኔል በትሩ ። የሆነችው ነገር አታመልጠውም ። እንጉሉ እንደ መዝገበ ቃላት ሁሉን ነገር ይመዘግባል ። ከንፈር የማንበብ ችሎታ ሳይኖረው ይቀራል!

«ወደ ገብ ከማለት ሠርጉ ገብ ማለት ይሻል ይሆን! ስላልኩት ነው.....»

«ለምን እንዲህ አልከው ልጄ?»

«ቀልዴን ነበር..... ምንው ጠየከኝ?»

«አንዲያው ነው ። ይልቅ ከአሱ ጋር የመጣችው ልጅ
ዓይኗን ጥላበህሰችና ሒድና አጫውታት» አለች ።

«ሴት አትቅረቡ ብለህ የለም እንዴን»
«ይልቅ ዕድል አያምልጥህ» ብሎች ሒደ ።

ምናሰበት አልኩና ወደ ልጅቷ ሒድኩ ። የወንዶችን
ወንዳ ወንድ ንግግር መስማት አሰልችቶኝ ነበር ። ለውጥ
አይከፋም! «ምነው ብቻሽን ቆምሽ እቱ? ምን ትጠጭያለሽ?
ምን ሳምጣልሽ?» አልኳት ።

«ቢራ በስፕራይት»

የጥያቄ ፊት አሳየኋት ። «በቢተር» እኚ ። ቢራ በስፕራይት
ሲጠጣ ግን አይቼም ሰምቼም አላውቅም ።

«ጽቡቅ መስተ እዩ» አለች ። ስትናገር ጠጉሯ ይነሰነሳል ።
በጠጉሯ የምትናገር ነው የምትመስለው ።

«እው ንጽብኞቷ ቆልዓ» አልኳት ።

«ትግርኛ ትዛረብ ዲካ»

«እው ቁሩብ ቁሩብ»

«እስኪ «ካ» በል»

«ሀ»

«እስኪ «ዐ»በል»

«አ»

«ትግርኛ አትችልም ። አባቴ ይሙት!» አሰችኝ እየሳቀች ።
እውይ ጥርሶቿ ታይተው አይጠገቡም ። የውበት አምላክ በጥን
ቃቂ የደረደራችው የቀይ ባሕር ዕንቁዎች ይመስላሉ ።

«ይኸ ጉሮሮ የሚፍቅ ቋንቋ! መጓጉጥ ነው» አልኳት

«አንጥላችሁ ስላልተቆረጠ ይሆናል»

«እስኪ መቶ በይ»

«ሞቶ»

«እስኪ አንተ በይ»

«አንቴ»

«አንቺም አግርኛ አትችይም አባቴ ይሙት» አልኳትና
መጠጧን ሳመጣላት ሒድኩ ።

መጠጧን ይገሮ ስመለስ ሰለሞን በትረጊዮርጊስ መንገድ
ላይ ያዘች ። የተበሳጫ ይመስላል ።

«ምን ሆንከ?» አልኩት ።

በየደቂቃው ነበር የቴሌፎን ጥሪ የሚደረግለት ። ያሳዝነ
ኛል ። ይበሳጭ እንጂ ድካም ፊት ላይ አይታይም ።

«የምጽዋ ፈስቲቫል ኮሚቴ ነው የሚያስቸግረኝ ። ባራት
ሰዓት ይጠብቀኛል» አለች ።

«ከእንግዲህ! ልብህ እንዳይቆም ብቻ!» አልኩት ።

«ጉርጉሱም ላይ ሁለት ትኩሎች ለመሥራት ፈልገው ፤
ግርና እንጨት አጥተው ተቸግረዋል ። እኔም የሰጠኋቸው
ጊዜ በጣም አጭር ነው ። ሐያ አራት ሰዓት እየሠሩ ናቸው» አለ ።

«ታዲያ ግርና እንጨት ከየት ታመጣለህ? ከጠፋ ለምን
አይቀርም.....»

«መሠራት አለበት ። ከየትም እንፈልጋለን ። በአይሮፕ
ላንም ቢሆን ከየትም እናስጭናለን» አለ በጽኑ መንፈስ ።

«በል ብርታቱን ይስጥህ ። ይህን መጠጥ ለዚያች ልጅ
ላድርስ» አልኩት ።

«ጋዜጠኛ በደረሰበት የሕዝብ ግንኙነት መኩንን ነውኩ
ጉሽ አስተናግድልኝ» አለ ።

«ቴሌፎን ይሙህ ነበር»

«ቴሌቪዥን መክፈት ይፈቀዳል?» አልኩት ።

«ምን ፕሮግራም አለ?»

«የኔ»

«ስለምን?»

«ስለአሥመራ»

«መቸ የሠራሽውን?»

«ዛሬ ጠዋት እንደደረሰኩ.....»

«ከመቸው ደረሰልህ ልጄ? ይቻላል ። እኔም ለግዢት እፈልጋለሁ» ብሎች የቴሌፎን ጥሪውን ስመቀበል ርጠ ። ቤቱም
ውስጥ እንደ ርጠ ነው ።

መጠጧን አመጣሁላትና «ሕራይ ትግርኛ ከትምህርጊ እሺ =
ሺ እምበአር? ጸጋዬ ጋይለማርያም እባላለሁ» አልኳትና
መጠጧን ቀምሼ ሰጠኋት = እውነትም ጥሩ መጠጥ ነው =

«በቲሺ አውቅህለሁ = አንተም አማርኛ ታስተምረኛለህ»
አለች : ጠጉሯን እየነበነበች ፈገግታዋ ይናፍቃል =

«ማን ብዬ ልጥራሽ ሰሜናዊት ጽብቅቲ?» ብዬ ስግን ጠየ
ኳት ሳቀችና : «ፈያሚታ ጊላፆ እባላለሁ» ብላ ስግን ነገረችና =
ስግ ደንቆች ቅንድቤን ከፍና ጊቅ ሳደርግ አይታች : «ምነው?»
አለች =

«እንግዳ ስም ነው.....»

«የጣልያን ስም ነው.....»

«ምን ማለት ነው?»

«ትንሽ ነበልባል.....»

«እውነት? አንቺን ከሩቅ መሸሽ ይሻላል» አልኳት =
«ለምን?» አለችና =

«ስምን መላክ ያወጣዋል ይባላል = እንደ ስምሽ ከሆንሽ
አደገኛ ነው = በትንሽ ነበልባል ተቃጥሎ ማለቅ ደግ አይደለም =
እንደ ስምሽ እንዳልሆንሽ ተስፋ አደርጋለሁ» አልኳት =

«ነኝ አባቲ ይሙት» አለች ሲቃ =

«እንዴት?»

«በሕጻንነቴ እሳት ነበርኩ = እያለቀስኩ : ዕቃ እየሰበርኩ :
ከቤት እየጠፋሁ እናትና አባቲን ሳስቸግራቸው ነበር = ብቻዬን
ደግሞ መተኛት አልወድም ነበር = ብቻዬን ካስተኙኝ ሌቲን
በሙሉ ሳለቅስ አድራለሁ = ከእነሱም ጋር ተኝቼ እነሱ ሲጫ
ወቱ የሰማሁ እንደሆነ አስቅሳለሁ = ለዚህ ሳይሆን አይቀርም
ፈያሚታ የሚል ስም ያወጡልኝ = በማለት አስረዳችኝ =

«አሁንስ? ብዬ ጠየኳት»

«አሁንም ትልቅ ነበልባል ነኝ = ለምወደው ግን አይደለ
ሁም = ለምወደው ሰው ማርና ወተት ነኝ = ስኳር ነኝ»

«እና የምትወጃው ምን ዓይነት ሰው ይሆን?»

«እንደ ድንጋይ የጠጠረ እንደ ብረት የጋለ : እንደ ስኳር
የጣፈጠ ወንድ» ብላ እንደገና ሳቀች =

«እውነት?»

«ቀልዴን ነው = ምስጢራን አሁን አልነገርህም.....»

«ምናለበት?»

«ምስጢር ነው» አለች =

«እሺ = ራሴ እንድ ቀን እደርስበት ይሆናል = ግን ስምሽን
ብትለውጧው ጥሩ ነበር.....»

«ለምን?»

«የባዕድ ስም ነው = የአሥመራ መንገዶች : ሱቆች : በና
ቤቶች : ሆቲሎችና ሬስቶራንቶች ፋብሪካዎች ሳይቀሩ በባዕዳን
ስም ነው የሚጠሩት = የጣልያን ቅሪት ያው የባዕድ አስተሳሰብና
አመለካከት ማስከተሉ አይቀርም = በዚህ ክፍለ ሀገር ከፍተኛ የባ
ሕል አብዮት ማካሔድ ያስፈልጋል : በእውነት = አይመስልሽም?
አልኳት =

«ፈያሚታ ካስጠላህ ፋና በለኝ» ብላ ዝም አለች =

ከአኳኋኗ የውይይቱን አቅጣጫ ለመከተል እንዳልፈለገች
ተረዳሁ = ግን አልተናደደችብኝም = ማንኛውንም ፖለቲካዊ
ውይይት ከሩቁ የምትሸሽ መስላታየችኝ = አልገረመኝም = የክፍለ
ሀገሩ ሰው ሁሉ ከፖለቲካዊ ውይይት የመሸሽ ዝንባሌ አለው =
ምናልባት ስልችቶ ይሆናል ወይም በፍርሀት = ግን ወደደም
ጠላም ከፖለቲካ ሸሽቶ ለመኖር አይችልም = አሁንም ይሁን
ወይም ጳላ ሚናውን ለይቶ መቆም ይኖርበታል = በቀይ ኮከብ
ዘመቻ ወቅት ሌላ ምን አማራጭ ይኖራል? አንዱ ሲሞት ሌላው
ተመልካች ሊሆን አይችልም = ለማንኛውም ነገር በዚህ አቅጣጫ
በነገር ልገፋፋት አልፈለኩም = አርዕስቴን ለወጥኩ = አንገዳ
ውበት = እንግዳ ስም = እንግዳ መጠጥ = ብርቅዬ ዕድል : አድራ
ሻዋን ጠየኳት = ያለምንም ማመንታት የቤትና የቢሮዋን ስልክ
ቁጥሮች ሰጠችኝና «ፈጣን ነህ አባቲ ይሙት» አለች =

«ሕይወት ቆማ አትጠብቀንም.....»

«የዚህ እግርግር አባል ነህ?»

እንግዳ ጥያቄ =

«እግርግር አልሺው!»

«ታዲያ ምን ይባላል? ከተማው ፍጹም ተረብሷል ። በሥነ ሥርዓት» ብላ ሌላ ጥያቄ ልታቀርብልኝ ስትል ፡ ሥዕላይ ድም ጸን ከፍ አድርገው ፡ «ፍትዊ ወዲ በርሄ ያደረገኝን ላሳያችሁ!» አለና ኩቱን አወለቀ ። ክራሻቱን ፈታ ። ሰደሪያውንም አውልቆ ጣለ ። ምን ሊያደርግ ይሆን? በማለት ሁላችን ተንጋግተን..... ወደ እሱ ተጠጋን ። «ጭቅጭቅ ይዘው ነበር ። የሸሚዙን ቁልፎች ፈትቶ ሲያበቃ ሸሚዙን ወደ ላይ ገለበጠና ጀርባውን አሳየን ። እብድ ያረሰው ማሳ ይ ማሳል፤ አለንጋው አጥንቶ ድረስ ዘልቆ አርሶታል የእብድ እርሻ ። ሸሚዙን ቁልፎ እያስተካከለ ፡ «ጀርባዬ ላይ ያያችሁት ጠባሳ የጀብሐ ተራማጅነትና ሰብአዊነት ምልክት ነው! አይደለም ወዲ በርሄ?» ብሎ ሰደሪያውንና ኩቱን ደርሶ ሲያበቃ ክራሻቱን አጥልቆ እያስተካከለ ፡ «ቆሞ ያስገረፈኝና የገረፈኝ ወዲ በርሄ ነው» ለምን ቢባል? ጀብሐ ውስጥ ሠርገው የገባ የኢትዮጵያና የሲ. አይ. ኤ. ወኪል ነው በማለት ። ባልሆንኩት ነገር እንደዚያ ስገረፍ ፡ ቁስሌ ላይ የፈላ ውህ ሲፈስ አለቀስኩ? ሮሀኩ? ኖኖ ። ዝም ብዬ ሞቱን ነበር የምመኘው ። ለመሞት ብረልግም አልሞትኩም ። ለመሞት አረፈጋለሁ ። አልሞትም ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ሞትን አልፈራም ። ሞት ምንም እንዳይደል ጀብሐ አስተምራኛለች» አለ ።

ፍትዊ ወዲ በርሄ ሳቀና ፡ «እኔ ሆኖ ነው እንጂ መግደል ቀላል ነበር» አለው ።

«ለሰብአዊነትህ ከፍ ያለ ምስጋና!» አለው በታላቅ ምጸት ።

ፍትዊ ነገሩን በቀላሉ ለመሸኘት ፈልጎ አየሩን በእጁ ገፋና «ለማንኛውም ነገር ማንነትክን በውድም ሆነ በግድ ማረጋገጥ ነበረህን ። ያንድ ድርጅት ሸልውና ቀልድ አይደለም ። ከሠርገው ገቦች መጠበቅ አለበት ። እና አንተ ደግሞ በጣም አጠራጣሪ ፍጡር ነበርክ.....» ሲል ።

ሥዕላይ ተቆጣና ፡ «ማን እኔ ወዲ በራሂ!» አለ ።

«አዎ ወዲ ባራሂ» አለ ፍትዊ ፍርጥም ብሎ ።

«የኃይለ ሥላሴ መንግሥት ባለሥልጣን ነበርክ ወረዳ ገዥ ። የኢሣይያስ አፈወርቂ የቅርብ ጓደኛም ነበርክ ። ይህም ብቻ አይደለም ። በቃኘው ጣቢያ ውስጥ ኢሳይያስ አፈወርቂን ሪቻ

ርድ ኮፕላንድ ከተባለው የሲ. አይ. ኤ. ሰላይ ጋር ያገናኘው አንተ ነበርክ ። እነሱን በምታገናኝበት ወቅት እነ አሥራተ ካሣ ያቋቋሙት የኤርትራ ሠላም ጉባዔ ኮሚቴ አባልም ሆንህ ስትሠራ ነበር ። ታዲያ ይህን ሁሉ እያወቅን ልባችንን ከፍተንና እጃችንን ዘርግተን እንድንቀበልህ ፈልገህ ኖርአል? ዋእ! እስካ መንበት ድረስ ለአላማ ነበር የቆምነው ። አሁን ያሁሉ አልፎአል ። እኔም ሆንኩ አንተ በረሀን ለአድሀሪያንና ለብልጦች ትተን መጥተናል ። ከእንግዲህ ላንድ ዓላማ አብረን መሥራት አለብን ። ጀርባህ ላይ ያለው ጠባሳ ያለፈ ታሪክ ነው ። እርሳውባ» አለና ውስኪውን በንዴት ተጉነጢ ። ቀጠለና ፡ «እና ደግሞ የኢትዮጵያን ሰፊ ሕዝብ አብዮት ተሳስቼ በመውጋቴና በማድማቴ ነው እንጂ አንተን በመግረፌ ወይም በማስገረፌ የሕሊና ጸጸት አይሰማኝም..... ወዲ ደጃዝማች!» አለው ።

ከዚያ ነገሩ አቅጣጫውን ለውጦ ፡ አንተስ የማን ልጅ ሆነ ክና? በሚል ርዕስ መከራከር ጀመሩ ። አራቱም የደጃዝማች ልጆች ነበሩ ። የሚገርመው ነገር ፡ አባቶቻቸው የአራቱም አባቶች የታወቁ «ዩኒዩኒቨርሲቲ» የነበሩ መሆናቸውን ከጭውውታቸው ስረዳ ፡ እነዚህ ያባት አጥንት አስለቃሾች ከምን ላይ በቀሉ? የሚል ጥያቄ መጣብኝ ። እና ለምን? እንዲያውም «ኢትዮጵያ ወይም ሞት!» የተባለውን የማኅበር አንድነትን ዘላለማዊ መፈክር በመጀመሪያ ያወጡት የሥዕላይ አባት እንደ ነበሩና ፡ በኋላ ልጆቻቸው ይህን ከቡር መፈክር ጥለውና ረገጠው ፡ ኤርትራን ከኢትዮጵያ ለመገንጠል ወደ በረሀ ሲገቡ ፡ በዚህ ሁኔታ ተበሳጭተው በልብ ሕመም በድንገት የመሞታቸውን ወሬ ስለማ አዘንኩ ። መጥፎ ኃዘን ተለማኝ..... የዘሩት ሲጠፋ..... ሳይበቅል ሲቀር ወይም እንክርዳድ ሲበዛበት..... አይ የገበሬ ድካም..... ኃዘን ይህች እናት አገር..... የሚያደግትንና ጡቷን የሚነክሱ ልጆች የማትወልድበት ጊዜ መቼ ይመጣ ይሆን ፡ ኸገንጉርጉር የእናት ሆድ..... ሥዕላይ ወደ መስፍን ጽሩዕ ዞር ነበር ።

«ከጀብሐ አምልጪ ወደ ሻዕቢያ ስመጣ ማን ተቀበለኝ መሰላችሁ? ወዲ ጽሩዕ ነበር ። ጀርባዬን ባሳየውም አላመነኝም ። በውንብድና ዓለም ውስጥ መተማመን የለም ። የቆም እሥረኛ ሆኖ ላንድ ወር ያህል ምርመራ ላይ ቆየሁ»

«ከዚያም አደረገኝ መሰላችሁ ወደ ቢርው ወስዶ ኪህን
አራግፍ አለኝ = ያለ የሌላኝን ነገር አራግፍኩ = እና ይህ የግ ፎቶ
ገራፍ ነው?» ብሎ ጠየቀኝ =

«የናቴ» አልኩ
«ከዛሬ ጀምሮ ያለሻቦቢያ እናት የለህም» ብሎኝ የናቴን
ፎቶገራፍ አፈቴ ቀዶ ጣለው =

«ይህችሰ ማን ናት?»
«ፍቅረኛዬ» አልኩ
«ከዛሬ ጀምሮ ያለሻቦቢያ ሌላ ፍቅረኛ የለህም» ብሎ
ፎቶገራፉን ቀዶ ጣለው =

«ያንገቴን ወርቅና የጣት ቀለበቴን ወስዶ : ያለሻቦቢያ
ሌላ ጌጥ አያስረዳግም አለኝ = ከዚያ ማግደን ልብሴን ወስዶ
ለማግ ሸበጥ ለልብሰ ጆንያ ብጤ ሰጠኝ = እንዴት ያስረዳጠኝ
ኛና ቂጣ ያስጋገረኝ ጀመር = ገላ መታጠብ : ልብሰ መለወጥ
የለም = ማክከና መቅመል ጀመርኩ = የቴም ጥት መጥት ነው =
ማንም : ምንም የመሆን ስሜት በላያችን ላይ ግደር ይጀምራል =

«ካንድ ወር በኋላ ለወታደራዊ ሥልጠና ተወሰድኩ =
ወዲ ጽሑፍ እንደ ጥላዬ ይከተለኛል = ወታደራዊው ሥልጠና
ጥትን ያስመኛል = የተወሰዱበትን ቀን ያስረግጣል = ያለውህ :
ያለ አህል ከቦታ ቦታ ለጥምንት : ለሁለት ጥምንት ዝም ብሎ
መጓዝ አለ = በጸሐይ : በዝናብ : በጭለማ : በቀን መጓዝ መጓዝ ::
እየሄዳችሁ እንቅልፍ ወስዶአችሁ ያውቃል? እንቅልፍ ይዞኝ
ብዙ መንገድ ብዙ ቀን የተጓዝኩበት ጊዜ አለ =

«እና ጓደኞችህ ካጠገብህ ተለይተው ሲወድቁ ታያለህ =
አታነሳቸውም = ራስክንም መሸከም አትችልም = ለጀብ ጥላህ
ቸው ትሐሳለህ = ጥታቸው ያስቀናሃል = ስለጥት ብቻ ነው
የምታስበው = ግን ነፍሱህ አትወጣም = ትተናነቅሁለች =

«እና ከዚያ አንድ ቀን እሥረኞች ወደሚረሸኑበት ሥፍራ
ትወስዳለህ = ራስህ ጉድጓዱን ትቆፍራለህ = ራስህ ሰውየውን
እንዴት ላይ የፈጥኝ ታስራለህ = እና ዓይኑን ትክ ብለህ እይ

ትባላለህ = ታየዋለህ = ገልገል ነው ጥት ይሻለዋል ትላለህ =
እንተም መጥት ነዋ የምትረዳለህ = ግን አትጥትም = እና በላንጃ
ውጋው ትባላለህ አሠልጣኞችህ ስሜትክን ለማየት ዓይን ዓይን
ሆነ ይመለከቱህል = ይመዝኑህል = እና ዓይንህ እያየ የፈጥኝ የታሰረ
ሰው ትገድላለህ = አረር ታለብሰዋለህ = ጥት ምንም አይደለም =
ከዚያ ሰው አትሆንም በቃ! ለመኖር ትገድላለህ = አይደለም
ወዲ ጽሑፍ አለ =

ነገሩን እያጋነነና በንትናቴ እያስደገፈ ሲገልጽ ልክ የወጣ
ለት የመድረክ ተዋናይ ይመስል ነበር = ሁላችንም አፋችንን ከፍ
ተን ነበር የምንሰማው = ፈያሚታን ረሳንት ጥት ይርሳኝ !

«ሌላ ቢራ በስፕራይት ላምጣልሽ?»
«ና ና!» አለች ጠጉሯን እየነሰነሰች =

መጀመሪያ ስትመጣ ውብ ፈቷ ላይ ይታይ የነበረው ጥሩ
ስሜት አሁን አይታይም = የሆነ አላብ የያዛት መስላ ታየችኝ

ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ዝም ብሎ ይስቃል = የማይሰማ
መስሎ ያያል = ኩሎኔል ታሪኩ አሳብ ጉም ውስጥ ገብቶ የጠፋ
ይመስላል = ስለሞን በትረ ጊዮርጊስ ጭውውቴ ስለጣመው
ሳይሆን አይቅርም የመጣለትን የቴሌፎን ጥሪ ቶሎ ዘግቶ ተመ
ሰሰ =

«ለምን መጣህ?» ብሎ መጽሐፈ ዳንኤል ስዕላይን ጠየቀው =
«ዋእ! ጥያቄው ለምን መጣህ? አይደለም = እንኳን መጣህ
ግለት ነበረብህ = አይመስልህም ወንድም?»

«እንኳን በደህና መጣህ = ግን ለምን መጣህ?» አለው መልሱ =
«እንደት? ለምን መጣህ? ብሎ ጥያቄ አይገባኝም»

«ግለቴ» አለ መጽሐፈ : «የሻቦቢያ ግዕዝላዊ ኮሚቴ አባል
እና የሐለዋ ሰውራ ጥና ጽሐፈ ነበርክ = የደቀመሐሪ አስተዳዳሪና
የሻቦቢያ ደቡብ ዕዝ ኮሚሳርም ነበርክ = ትልቅ ቦታ ነበረህ =
በምን ምክንያት ለመመለስ በቃህ? ለግለት ነው =»

«እንደሱ በለኝ» ብሎ ጀመረ «እኔ ሻቦቢያን እንደ እናቴ
ነበር የምወዳት በዚህ = የተነሳ በትንነትና በታማኝነት አገልግያ

ታለሁ ። ደምጽታለሁ። ግን በመጨረሻ አንድ ነገር ተገነዘብኩ ።
ለአጉል ትምከህት ለጭፍን ዘረኛነት ፣ ለሥልጣንና ለርካቸ ጥቅም
ካልሆነ በቀር የምንዋጋለትና የምንዋትለት ዓላማ ፍጹም የለ
ንም ። እኛ ከተቀረው የኢትዮጵያ ሕዝብ ልዩ ወይም የተሻለ
የሚያደርገን አንድም ነገር የለም ። ስድሳ ዘመን በቅኝ ግዛት
ሥር መናፈችን ሊያኮራን ወይም በሥልጣኔ የተሻልን ሰዎች
ሊያደርገን አይችልም ። ከተሞችን ትተን ገጠራቱን ኤርትራን
ብንመለከት ፣ አርሶ አደሩ ሕዝብ ያው እንደሌላው የኢትዮጵያ
አርሶ አደር ማይምና ጳላቀር ነው ። ልዩነታችን የቱ ላይ ነው፤
ታሪካችንን ታሪክን በቅጥፈት መጻፍ አይቻልም ። ኤርትራ ኢት
ዮጵያዊት አለመሆኗን ግንም ሊያስረዳ አይችልም ።

«እንግዲህ እስካሁን የተዋጋንለትን ዓላማ በምን ልናስረዳ
እንችላለን? ጥያቄው እዚህ ላይ ነው ። ኢትዮጵያ ኤርትራን የቅኝ
ግዛት አደረገች እንላለን ። ግን ይህን ለማለት ምንም ዓይነት
መሠረት የለንም ። ይህን በተጨማሪም ለማስረዳትና ለማሳመን
እስካልቻልን ድረስ ዓላማ አለን ማለት ዘበት ነው ።

«ይኸ ሻዕቢያ ናት ተራማጅ ፣ የለም ጀብሐ ነች ተራማጅ
የምንለውን ነገር ተወው ። ዋጋ የለውም ። እሱ የማወናበጃና
የመለመኛ አቋማዳ ነው ።

«የሻዕቢያና የጀብሐ ግጭት መነሻ አይደሉም፤ አይደለም ።
ሆኖም አያውቅም ። ይህን በሚገባ አውቃለሁ ። ኖረበታለሁ ።
ሠርቼበታለሁ ። የቅራኔያቸው መነሻ ሀይማኖትና ጉዣ ደን
ኛና ቆሰኛ ከሚል ይመነጫል ። መድረሻውም ይኸው ነው ።
የዚህ ቅራኔ ውጤት ምን ነበር? የ1973 የአርሰ በርስ አስቃቂና
አሳዛኝ ጦርነትና እልቂት ።

«ጎንደር ላይ ሆናችሁ ዝም ብላችሁ ብትመለከቱን እኮ
እርስ በእርሳችን በካራ ስንጨራረስ ታዩ ነበር ። አባቲ ይሙት።
የኤርትራ ነጻነት የራስን ዕድል በራስ የመወሰን እያልን የምን
መኸው እንዲያው በከንቱ ነው ። ለየትኛው ብሔረሰብ? ለሠ
ራዩ? ለአከለጉዛይ? ለሐማሴን? ለባርካ? ለሣሕል? ለደንከል ዋጋ
ቢስ ነው ።

«አሁን ወዳጄ እንዲህ ዓይነት አስተሳሰብ ያለው ሰው
ወይም እንዲህ ዓይነት አስተሳሰብ ላይ የደረሰ ሰው በወንበዴዎች
ድርጅት ውስጥ ሊኖር አይችልም ። አሳብህ ሥራህ ላይ ፣ ጠባይህ
ላይ ፣ ድርጊትህ ላይ ማንጸባረቅ ይጀምራል ። አደገኛ ሁኔታ ላይ
ትደርሳለህ? ልብህ አንዴ ከሸፈተ መሞት ወይም መሔድ ያስ
ፈልጋል ። ግን ስለእግዚር ብላችሁ ወዶ ገባ አትበሉኝ!» አለ
ወደኔ እያየ ።

«መቼ ነው 'ኢንተርቪው' የምትሰጠኝ?» ስል ጠየኩት ።
«ወዶ ገብ ካላልከኝ በፈለከው ጊዜ» አለኝ ።
«ነገ ለምን አይሆንም.....»
«ዝግጁ ነኝ» አለኝ ።

መጸሐፈ ዳንኤል ለጥቆ ፡ «ዓላማ የለንም አትበል ። ዓላማ
አላችሁ ። ይኸውም ፡ ቀይ ባሕርን የዐረብ ሐይቅ የማድረግ የቆየ
ዓላማ ነው ። የኤርትራ ችግር መንስኤ ይኸው ነው ። ሌላው
ደግሞ ይህን የመሀል አገር አድጊ ሁሉ ልንገዛው ካልቻልን ፡
ለምን ከእሱ ተገንጥለን ራሳችንን እንገዛም ነው የምትሉት ።
አድጊ! አይደለም የምትሉንን በማለት በሥልጣን ተናገረና ፡
«ለምን እንደተመለስክ ነገርከን ። እስቲ ደግሞ መጀመሪያውን
እንዴት እንደወጣህ አጫውተን» አለው ።

«ሥራዬን ባትሻማኝ አሁን ምናልባት!» አልኩት ።
«ነገ አጣመህ ሳታቀርበው በፈት ከሱ ልስማ ብዬ ነው!»
በማለት በነገር ቃሪያ ጥፈ መታች ።

«እኔ የወጣሁት ነፍሴን ለማዳን ወይም በረሀ ገብቼ ባይ
ሆን እየተታኮስኩ ብሞት ይሻላል ብዬ ነው» በማለት ንግግሩን
ጀመረ «እንደሌሎቹ የእናት አገር ጥሪ ተቀብሎ ወይም ነጻነት
መጥቷል ብዬ ፡ ወይም ማን በተዋጋ ጳላ ማን ይንደላቀቃል
በሚለው ቅስቀሳ አልነበረም ። ፍርሀት ነበር ወደ በረሀ ያስወ
ጣኝ ። በዚያን ጊዜ ይካሄድ የነበረው ጭፍን ጭፍጨፋ ወጣት
ኤርትራዊ ሁሉ ወንበዴ የሚመስላቸው ሰዎች ነበሩ ። ጓዳ
ውስጥ ለምን ልገደል! እናንተ ሰዎች አንዳንዴ የራሳችሁ ከፋ
ጠላቶች ናችሁ» አለ ።

በለሞን ነበር ቀጥሎ የተናገረው «አዎ ለጥቅማቸው ሲሉ
ይህ አገር ዘላለም እንደደፈረሰ እንዲኖር የሚፈልጉ ሰዎች አይታ

ጠም = አሁንም ይኖራሉ = ለዝርፈያ ፡ ለጉቦ ፡ ለሴት ሲሉ ሽብር
የሚፈጥሩ ሰዎች ነበሩ = አሁንም ይኖራሉ = አንዱ ትግላችን ከእን
ደዚህ ዓይነቶቹ ሰዎች ጋር ነው ።

«ሰው ያለስጋት አንገቱን ቀና አድርጎ እንዲሔድ ፡ እ.....
በእኩልነት ጥላ ሥር ሕግና ፍትሕ አለልኝ ብሎ እንዲያምንና
እንዲኖር ከቻልን ለተቀሩት ችግሮች መፍትሔ ግጥምን አያስ
ችግረንም = እውነቱን ነው ። ዋናው ችግራችን የሰው ችግር ነው»
ካለ በኋላ ፡ አንድ ጊዜ ስለደረሰ ችግር አንስቶ ያሟወተን ጀመር
እንዲህ ሲል ።

«አንድ ባለፍ ሚስት ነበሩ=እዚህ ከተማ=ሰውየው ሀብታም
ነጋዴ ነበር = ሴትየዋ በጣም ቆንጆ ነበረች = ታዲያ አሁን በሙን
ለመጥራት የማልፈልገው አንድ ባለሥልጣን ሴትየዋን ይፈልጋ
ታል = እምቢ ትለዋለች = በሥልጣኑ ተጠቅሞ ሰውየውን በወ
ንጀል ወስዶ ያሳስረዋል = ከዚያም በኋላ ሴቲቱን ግስቸገር
ይጀምራል = አሁንም እምቢ ትለዋለች = እንደግይሆንለት
ሲያውቅ ፡ 50 ሺ ብር ከሰውየው ጉቦ ተቀብሎ ይለቀዋል =
ይቆይና ነጋዴው ደንገት ያጋልጠኝ ይሆናል በግለት እንደገና
ወስዶ ያሳስረዋል = ከጥቂት ቀን በኋላ ነጋዴው የደረሰበት
ይጠፋል = ሴቲቱ ባሏን ለመፈለግ ያልደረሰችበት ወሀኒ ቤት
የለም = ገንዘብ ስጭንና ባልሽ የት እንዳለ እናሳይሽ በግለት
የሚያታልሏት ነበሩ = ለዚህም ገንዘብ ፡ ለዚያም ገንዘብ ስትል
ገንዘቧን ወረሰች = ከሰውነትም ወጣች = አንድ አጋዴን ግንባር
ተልኳል ይሏታል=ሌላ ጊዜ ደግሞ ሸፍቶ በረሀ ገብቷል ይሏታል =
አዲስ አበባ ዓለም በቃኝ ነው ይሏታል = ሁሉም በታ ሔዳለች =
ባሏ ግን የትም አልነበረም = በመወረሻ እኔ ጋ ደረሰች = ነገሩን
አጣራሁና ባልሽ ሙቷል አዝናለሁ አልኳት=የሚገርግችሁ አልል
ብላ ሙሽች = የደበታ አልነበረም እልል ያለችው = እውነቱን
በግወጃ ነው = ልቅሶ ጋዘን መቀመጥ አችላለሁ አለችኝ = ትች
ያለሽ አልኳት = ተዝካሮ ላወጣ እችላለሁ አለችኝ የፈለግሽውን
ግድረግ ትችያለሽ አልኳት = እና የእሷ ዓይነት ችግር ያላቸው
ብዙዎች ነበሩ = በዚህ የተነሳ አብዮቱን ግግረር ይቻላል?
አይቻልም = አንዳንድ ከሐዲዎችና ጥቅም አላገጃች በፈጠሩት
ችግር አብዮቱን ግግረር ትከክል አይደለም = ገን» ብሎ ገግግ
ሩን ተጠለፍ «ሰውም ጥፋተኝ ነው = ያለምንም ፍርሀት መብቱን

ግስከበር አለበት = ለፍትሕ መዛባት ፍርሀት መነሻ ነው = እርግጥ
ዛሬ ግንም ያለበቂ ግስረጃ ከቤቱ ተወስዶ አይታሰርም =
አይገደልም = ያ ጊዜ አልፎአል = ያኔም ቢሆን አንዳንድ ጥፋት
ሊያስከትል የቻለው የእዝ ሰንሰለት መብዛት ነበር = ዛሬ
ኢሠጋእኮ ፡ ምናልባት ነገ ደግሞ የሠርቶ አደሩ ፓርቲ አንድ
ወጥ የሆነ ግዕዝላጭ አመራር በሚሰጥበት ሁኔታ በውሽንብር
ወብጥ የሰው ሕይወትና ንብረት በከንቱ ሊጠፋ ፡ የሰው መብት
በግፍ ሊገፈፍ አይችልም» አለ ።

«ተስፋ እናደርጋለን!» አለ መጽሐፈ ዳንኤል ወደኔ መለሰ
ብሎ

«ይህን ሰውቶ አላምነውም» አለኝ በጀርዬ ።

«የቱን?»

«ይህን ወዶ ገብ.....»

«ለምን?»

«እንጃ = ገን አላምነውም.....»

«ተጠራጣሪ ተፈጥሮህ ይሆናል እንዲህ የሚያስኝህ = ሰውን
ተርቶ ጤንነትክንም ትጠራጠራለህ በነገራችን ላይ የደም ብዛትህ
እንዴት ነው?» አልኩት ።

«ምሳ ላይ ሔጀ ተለክቼ ነበር.....»

«እና?»

«ሰማይ ወጥቷል»

«ለምን?»

«ተወኝ ጃል = አንዳንድ ኩሎኔሎች ይህ አይቻልም ፡ ይኸ
ኛው እንኳን በሶስት ቀን በሶስት ግምንትም ሊደርስ አይችልም
ሲሏቸው እብድ የሚያከል ሽጉጥ አውጥተው ጠረጴዛ ላይ
ፈትህ ያደርገና ፡ ምን አልከ? ይሉህል = እና ምን ታደርጋለህ!
የደም ብዛትህ ለግድ ይወጣል = ይህ ዘመቻ ሳይገደለኝ ይቀራል
ብለህ ነው? በቂ ጠረታ እንኳን የለኝም.....»

በዓቱ ደርሶ ስለነበር ሔጀ ቴሌቪዥን ከፈትኩ = ዜና
ተሰጠ = ዜናው ስለጉርፍ አደጋ ፡ ስለአደርግላን አደጋና ስለ
ልዩ ልዩ ሴሚናሮች ብቻ ነበር = ስለ ዘመቻው የተሰጠ ምንም

ዜና አልነበረም = የኔ ፕሮግራም ተጠለ = እንዳንድ አተላ ቦታ
ላይ ከመቆራረጡ ሌላ መጥሮ ፕሮግራም አልነበረም = በትድግሪያ
ያመሰግንችኝ ፈያሚታ ጊላይ ነበረች =

«ወደድሺው?» አልኳት

«እው በሥነ ሥርዓት» አለችኝ «አዎ ስትል ልክ እንደ ድመት
«ሚያውቀው» ትመሰላለች = በሥነ ሥርዓት የሚል ቃል ከአፏ
አይጠፋም = ሥዕላይ ራት ብሎ ይመለከተን ነበር = የቃየል
ዓይነት አመለካከቱ ደስ አላለችም =

ሰለጥን መጥቶ «ጥሩ ነበር = የሠላም ዘግባባ ዛሬ የሚፈለ
ገው የኤርትራን ችግር ባዲስ መንፈስ ባዲስ ዓይነት የግየት
ጉዳይ ነው...» ብሎ የጀመረውን ንግግር ሳይጨርስ ፍትዊ
ወዲ በርሄ ዘጭ ብሎ ሲወድቅ አይተን ወደ እሱ ሔድን = መጠጡ
ላይ ላይ ፈሷል = ብርጭቆው እንክሸክሹ ወጥቷል = አልጥተም
ጥምብዝ ብሎ ሰከር ነበር =

መጽሐፈ ወደ ጀርባ ጤጋ ብሎ «የጥፋተኛ ሕሊና ቅጣት
ነው» አለኝ = እሱም ጥት ብሎት ነበር =

«አባከህ ጃል እንደ እሱ አትበል» አልኩት =
«ለምን አልለም?»

«እነዚህ ሰዎች ያዩትን መከራና ያሳለፉትን ጭንቀት እንተ
አታውቀውም = ሊገባህም አይችልም = አትፍረድ = እንተ የዚህ
አገር ተወላጅ ብትሆን ምን ልታደርግ ኖርክል? ጓደኞችህ
በረሀ ወርደው እንደ ወንድ ሲዋጉ እንተ እናትህ ጉያ ተሸጉ
ጤህ ወጥ ታግስል ነበር? ጥፋቱ ከዓላግው ላይ ነው» አልኩት =

እባከህ ተወኝ አቦ! ትናንት ገና ነፍስ ገዳዮች ነበሩ =
ለምን እንደያምናቸው አይገባኝም = በፈትም ቢሆን ተራግ
ጀች ናቸው በግለት ዕድል ሰጥተን እንዲጠናከሩ ባናደርጋቸው
ኑር እዚህ አይደርሱም ነበር...»

«አባከህ ዝም በል ጥርጣራና = ጥላቻ የትም አያደርሱንም =
እምነትና ተስፋ ግላደር ይኝላል» አልኩት =

መሸቶ ነበር = ደክሞኛል = መጠጡም ራሴ ላይ መውጣት
ጀምሮአል = ረጅም ቀን ነበር = ሰለጥንም ለመሔድ ሳይችኩል
አልቀረም = የምጽዋ ፈስቲቫል ኮሚቴ ይጠብቀዋል = በመጀመ
ሪያ ሊሔድ የተነሳው ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ነበር = ደስ ሳይ
ለው ነበር ያመሸው = አብዛኛውን ጊዜ መጠጡን ይዞ ሲተክዝ
ነበር እንጂ ሲናገር አላየሁትም = እዚያ እያለ እንዳልነበረ
ያህል ነበር ሁኔታው = መጥቶ ሊሰናበተኝ ሲል = «ታሪኩ፣ መቼ
እንገናኛለን? አሥመራ ያንተ ከተማ ናት = እንዳንድ ቦታ እንድ
ታሳየኝ እፈልጋለሁ» አልኩት =

«ነገ መሔዴ ነው» አለኝ =

«ወዴት?»

«ወደ አፍኦበት»

«መቼ ትመሰላለህ?»

«ካልሞትኩ፣ ከድል በኋላ» አለኝ =

«አትሞትም = ጀግና አይሞትም = አፍኦበት እንገናኝ ይህ
ናል = ካንተ ጋር ናትፋ ሳልደርስ አልመለስም = ይቅናህ፣ ቻው»
አልኩትና በስሜት ጉንጭና ጉንጨን አገላብጫ ሳምኩት —
ተገጠራርኛ =

«አይዞህ፣ ድል የኛ ነው = እናሸንፋለን!» ብሎኝ እሱም
አገንብሶ ሳመኝ = እና ሔደ =

ፈያሚታን ጠቀስኳት ሰሜናዊ አበባ = ፈገግታዋ እንደ
ጠፍ ጨረቃ ይማርካል፣ ይጋብዛል =

«እንደገና እንደምንገናኝ ተስፋ አለኝ» አልኳት =

«በሥነ ሥርዓት = አሥመራ ጠባብ ናት» አለችኝ =

«ትግርኛ ከትምህርት አ.....!»

«እሺ እምባርና ግን በቢላሽ አይደለም»

«የተጠየኩትን ዋጋ እክፍላለሁ.....»

«ደደብ ከሆንክስ?»

«እንዳንቺ ያለች አስተግሪ አግኝቼ አልደድብም» ሰላት
ሥዕላይ መጣ =

«ነገ እሺ?» አልኩት =

«ወደ ገብ ካላልከኝ እሺ ነገ» አለኝ =

ነገሥቱ ለገዢ ተገዝቶ ለገዢ ተገዝቶ ለገዢ ተገዝቶ
ነበር = ለገዢ ይቀርባል = ለገዢ ለገዢ ለገዢ ተገዝቶ.....

ታስታውሰኛለህ? ካለታወሰክኝ ግድ የለም = በጥራት
ታላ ነበር = ታላም ደራሲ ነበር = ደራሲም ታላ ነበር = ጸጋዬ
ተኝቷል = ታሪኩ ግን ተገኝቶ = ሕይወት አገድ በታላ ላይ አት
ቆምም..... ትተላለፍ : ያንዱን ሕይወት ከሌለው ጋር ድርና
ግግ እያደረገች.....

የገልጽ ደቀት

የገልጽ ውድቀት

ሰኞ ታኅሣሥ 19 ቀን 1974 ፋታ ከነሳቸው ግለሰቦች
አንዱ ኩሉኔል በትሩ ተሰማ ነበር ። ከሰላምን በትረ ግብዣ
ወጥቶ በቀጥታ የሕደው ወደ ቢሮው ነበር ። አብዛኛውን
ጊዜውን የሚያሳልፈው በቢሮው ውስጥ ነው ። አንዳንዴም እዚ
ያው ውሎ ያድራል ። ቢሮው መቸም የቢሮ መልክ የለውም ።
የሀብታም ሰው ማሉን ነው የሚመስለው ። ከጥቁር ቆዳ የተሠራ
ው ትልቅ ሶፋ ሁለት ሰዎች በምቾት ያስተኛል ። ኩሉኔል
በትሩ ሶፋው ላይ በጀርባው ተንጋሎ ጣራ ጣራውን መመል
ከት ያዘወትራል — ጣራው ሞራ ሆኖ የጠላትን መምጫና
መሄጃ ፣ መግቢያና መውጫ የሚያስነብበው ይመስል ። መታ
ጠቢያ ቤት ገብቶ ጢሙን ሲላጭ የሚታየው በድሎት የሰጠለ
ጠው ወፍራም ፣ ግን ደስ የሚል ፈቱ ሳይሆን አብዛኛውን ጊዜ
የጠላት ስትራቴጂና ታክቲክ ነው ። ብዙውን ጊዜ ጢሙን
ሲላጭ ፈቱን ይቆርጣል ። እና ይራግጣል ። ጥሎበት የኤሌክትሪክ
ጢም መላጫ አይወድም ። ተራ የጢም መላጫ መሣሪያና ጂሌት
ምላጭ ደስ ይለዋል — ሽልት አድርጎ ስለሚላጩለት ።

ኩሉኔል በትሩ ቢሮው ሲደርስ መለዩ ለባሹም ሆነ ነጭ
ሰባሹ በተጠንቀቅ ተቀበለው ። መብራት የማይታይበት ወይም
የተዘጋ ቢሮ አልነበረም ። እሱ ካላሰናበተ ግን አባቱ ቢሮውን
ዘግቶ ይሒዳል! ሁሉም እየተራገሙ ፣ እያዛጉ ፣ እያንቀላፉ ፣
ልባቸው እስኪፈርስ ድረስ በኖ እየጠጡ ፣ ሳምባቸው እስኪከ
ስል ድረስ ሲጃራ እያጠሱ ፣ ዓይናቸው እስኪቃጠልና ጭንቅ
ላታቸው እስኪገል ድረስ የዕለቱን ሪፖርት እየጻፉ ይቆያታል ።
ሁሉም ይጠሉታል ። ቀልድ አያውቅም ። ይሠራል ። ያሠራል ።
ከሥራ ሌላ ሰው የሚመዝንበት ሌላ መለኪያ የለውም ። የሚ
ሠራው ሰው ሁሉ ዓይኛው ነው። በሥራው መጠን ሰው ያቀርባል ፣
ያርቃል ። ታዲያ ሁሉም ይጥሉት እንጂ የማያከብረው ሰው የ
ለም ። እሱም ቢሆን ከመወደድ ይልቅ መከበርን ይመርጣል ።

ረጅሙን መተላለፊያ (ኮሪደር) አቋርጦ ቢሮውን ከፍተኛ ገባ = መብራት አበራ = የቢሮው ሽታ ደስ አላለውም = በሩ ከውስጥ የሚዘጋውና የሚከፈተው በአውቶማቲክ ቁልፍ በመሆኑ ራሱ ተዘጋ = በሩ ላይ ያለው ልዩ መስተዋት ከውስጥ ወደ ውጭ ቁልፍ አድርጎ ያሳያል = ከውጭ ወደ ውስጥ ግን ድፍን ነው = ወደ መታጠቢያ ቤት ሔደ = ከአብነ በረድ የተሠራ ትልቅ + የተንደላቀቀ መታጠቢያ ቤት ነው = ሽንቱን ሸና = ትከሻው አራት ግዕዝን ሆኖ ይታይ ነበር = ፊቱን ተጣጥቦ ትንሽ አደኮ ሎኝ ሲቀባ ሁሉ መስተዋቱ ውስጥ የሚታየው የራሱ መልክ አልነበረም = ሥዕላይ በራሺ ነበር መስተዋቱ ውስጥ የሚታየው — ትናንሽ ዓይኖቹ — በልጣ ብልጥ በለታም ፊቱ — እንደ ስለት የሚቆርጠውን ቁጭንቅላቱ = ኩሎኔል በትሩ ለመጀመሪያ ጊዜ በራሱ ሁኔታ ተገረመ = ከጠላት መልክና ሁኔታ ሌላ የራሱ መልክ በውል አልታይህም አያለ ማሪቸገር ከጀመረው ቆይቷል = የሚታየው ነገር ሁሉ የጠላት መልክ በቻ ሆኗል — በራሱ መልክ ምትክ = ምናልባት በዚህ ሥራ ላይ ብዙ ዘመን ስለቆየሁ ይሆናል ብሎ አሰበ = በሕይወቱ ሌላ ሥራ ይዞ አያውቅም = በ1949 ከዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ በፖለቲካል ሣይንስ በዲግሪ ተመርቆ እንደወጣ የተቀጠረው በጸጥታ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ውስጥ ነበር = ራሱ ኩሎኔል ወርቅነህ ገበየሁ ነበር የቀጠረው = ጎንደራ ከመሆን ሌላ ስለ «ኢንተሊጀንስ» ሥራ ምንም ልምድ ወይም እውቀት አልነበረውም = ግን ይኸውና በዚሁ ሥራ ላይ ያገኛል = ሀሣቡ ሐያ አምራት ዘመን ወደኋላ አቋርጦ ጋሰበ = በነዚህ ዓመታት ውስጥ ባከናወናቸው ቁም ነገሮች ወይም ባገኛቸው ድሎች ልዩ አላበጠም = ይልቅ የሆነ ባዶነት ተሰግወው = ባዶ ልብ = ባዶ ነፍስ = ባዶ ሕይወት = አላንባም = ልጅ አልወለደም — ለስሙ መጠሪያ = ብቸኛ : ብቸኛ — በዚህ ሠፊ ዓለም ውስጥ = እና ዕድሜው ገፍቷል = ከእንግዲህ ምን ሊቀረው — ጠራታ? እንደ ቀትር ጥላ የኩርለለው ዕድሜው እናደደው = ሲዘመኑ ወጣት ባለሥልጣኖች ዘንድ ያረጀ ቁና የሚያስመስልው ሽቦቱ አስጠላው = ሽቦቱ ለሰብእናው የለገሠው ግርማ ሞገስ አልታየውም = ሽቦት የተናቀበት ጊዜ! እለ =

ባለፉት ሐያ አምስት ዓመታት ውስጥ ያካዘተው የሥራ ልምድ የትም አላደረሰውም = ከሐያ አምስቱ ዓመታት ውስጥ

አራቱን ዓመት ያሳለፈው በዓለም በቃኝ ነበር = የኩሎኔል ወርቅነህ ገበየሁ ሰው ነው ተብሎ አምስት ዓመት ጽኑ እሥራት ተፈረደበት = ያው እንደ ለመደው ቢሮው ተገኝቶ የመንግሥት ጠላት የሆነበት ጠላት ነው በሚል መርሆ የተለመደውን ሥራውን ከመሥራት በቀር በእነ ጄኔራል መንግሥቱን ዋይ መረንቅለ መንግሥት መከራ ውስጥ የተጫወተው ሚና አልነበረም = ግን አልቀረለትም = አራት ዓመት ከጠጣ በኋላ በምገረት ተለቆ ወደ ቀድሞ ሥራው እንዲመለስ ተደረገ = ቢሆንም እምነት የሚጥልበት ባለሥልጣን አልነበረም = በመሆኑም በሥራው ላይ ዕድገት ወይም ሹመት ሳይሰጠው እንዲሁ የተጣለ ቁና ሆኖ ቆየ = ከዓመት ዓመት እሱ ሹመት እየታለፈ : እሱ ያመጥ ጠናቸው ሰዎች አለቃው እየሆኑ መቆየቱ ይህን ያህል የውስጥ እግር እሳት ሆኖ እያንገበገበውም ነበር = ይልቅ : ውስጥ ውስጡን እንደ ነቀዝ እየበላው በጣም ያንገበገበውና ያበሳጩው የነበረው ነገር እምነት ከማይጥልበት መንግሥት ጎን ተሠልፎ : በሕዝቡም ዘንድ እንደ ሕዝብ ጠላት እየተቆጠረ ያለምንም ምርጫ ሲሠራ መቆየቱ ነበር = ሥራውን ለመልቀቅ ጥረት ቢያደርግም : የሚለቀው ባለሥልጣን አልነበረም = የመንግሥትን ምስጢር ዐውቆ ወዴት! ታይለቁት ነገር ምስጢር ያውቃል : አይሹሙት ነገር አይታመንም = እንዲሁ መታሸት ነበር ዕጣ ፈንታው = የደም እንጀራ =

የኢትዮጵያ ሠፊ ሕዝብ አብዮት ደንገት ከዳር እስከ ዳር እንደችበ ተቀጣጥሎ ሕሊናው በእርዳታ የሚተነፍስበት የተሰራ መስኮት ባይከፍትለት ኖሮ የለየለት ሰካራም ሆኖ በቀረ ነበር = ከ1966 ጀምሮ አልኮልና ሲጃራ የሚባሉትን ነገሮች ነክቶ አያውቅም = እርም ብሎ ትቷቸዋል = እንዴት እንደሆነ አሁን በውል ባያውቀውም : ብቻ : የኢብዮቱ መቀጣጠልና የሠፈው ሕዝብ ሆ ብሎ መነሳት ካለፉት ወንጀሎች ሁሉ ነጻ ያደረገው መስሎ ታየው = እና አብዮት በኢትዮጵያ ከተቀጣጠለ ወዲህ የሠፈው ሕዝብ ትግል አጋር እንጂ ጠላት ያለመሆን ጠንካራ እምነት ስላደረበት በሥራው ላይ እምነትና ተስፋ እየጣለ ሐደ = የሠፈው ሕዝብ ጥቅምና ልዕልና ተቃራኒና ተጸራሪ ከሆነ መንግሥት ጎን ቁሞ እንደ ሕዝብ ጠላትና አፋኝ እየተቆጠረ ከመሥራት ራሱን በአልኮል : በዝሙትና በሲጃራ በቀስታ : ግን በእርግጥ ለመግደል ተዘጋጅቶ የነበረው ሰው ድን

ገት የመንፈስ ተሐድሶ አግኝቶ ልቡ ያንሠራራ ጀመር = ጠባዩ ፈጽሞ ተለወጠ = «ለሠደብ ጠላት ርኅራሄ ወይም ደግነት ማሳየት አሳፋሪ ድርጊት ነው ወይም እንደ ፍርሀት ተቆጥሮ ሊሳቅ በት ይገባል = ከመደብ ትግል በላይ ወይም ውጭ የሆነ ሕሊና ከቀሳውስት ውዳሴ ቃላት አይሻልም = የሰለላ ተግባር የጥሩ እርባታች ግዳጅ ነው = አብዮት ፍርድ ቤት ነው ያለው ማነው? የአብዮት ሠይፍ ምንም እንኳ አንዳንድ ካንዳንድ ንጹሐን ሰዎች አንገት ላይ ቢወድቅም : ጠላት ድል መመታት ይኖርበታል = የቀረው : ጠባብ አስተሳሰብ የተጠናወታቸው ምሁራን አጉል መነፋረቅ ይሆናል = አብዮት የይምሰል ጉዳይ አይደለም = ይሁን ብለን የምናመጣው ነገር አይደለም = ራሱ ሲል የሚሆን ሂደት ነው = ምንው ቢሉ ከኔ መልሱ ግልጽና አጭር ነው = ምንም ይሰማን ምን : ታሪክ ካፒታሊዝምን ተፍቶታል = ካፒታሊዝም ጠፊ እንጂ ኗሪ አይደለም = የሚጠወልግ እንጂ የሚያብብ ተይ ደለም = የታሪክ ፍርድ ነው = ስለዚህ ሶሻሊዝምን ማግረር ከንቱ ነው» ይላል = ታዲያ ይህ እምነቱ ከንባብ ያገኘው አይደለም : ከቀጥታ ልምድ እንጂ = በመሆኑም : ያለበቂ እውቀትና ልምድ አብዮቱን ለማገልገል በየቦታው የሚያስፈስፉትንና የሚያደገድጉትን ሰዎች አጥብቆ ይጠላል — «ለአብዮቱ ከሚሰጡት ጥቅም አብዮቱ ላይ የሚያስከትሉት ጉዳት ብዙውን ጊዜ አመዝና ይገኛል» በማለት = በአብዮት ባቡር ለመጓዝ የሚፈልጉ ሰዎች አቤት መብዛታቸው? ግን ስንቶቹ ናቸው አብዮቱን በሐቅ ለማገልገል ባቡሩ ላይ የሚወጡት? በጅምላ ተሳፋሪዎች ምክንያት ስንት ጉዳት : ስንት ጥፋት ደረሰ? ስንት ነገር ተናጋ? ስንት ቤት ፈረሰ? ስንት ሕይወት በከንቱ ጠፋ? በእንደዚህ ያሉ ሰዎች ምክንያት ሶሻሊዝም በብዙ ሰዎች ዘንድ መጠላቱና መወገዙ አሳዘነው = እና እሁን ደግሞ የቀይ ኮከብ ዘመቻ = ስንት አወናባጅ : ስንት እሾም እሸለም ባይ : ስንት አትራፊ ነጋዴ መጥቶ ይሆን? የያንዳንዱን ሰው ሕይወት ታሪክ የሚመለከት የመረጃ ሥራ (ባለግራፊካል ኢንተሊጀንስ) ተግልቶ ያለመኖር ነገር አናደደው = በሁሉም ነገር የነሲብ ሥራ! አለና የእጅ ሰዓቱን ተመለከተ = ከምሽቱ አራት ሰዓት ሆኖ ነበር = ተናዶ ከመታጠቢያ ቤቱ ወጣ =

አንዱ ግድግዳ ላይ በተርታ ተሰቅለው ከሚታዩት ልዩ ልዩ ካሊገር ሽጉጦች ውስጥ አንዱን አውርዶ በማይታይ ኢላማ

ላይ እነጣጠረ = የእእምሮው ዓይን ሥዕላይ በራሺን ይመለከት ነበር = ረዘም ላለ ጊዜ ዝም ብሎ ሲያነጣጥር ከቆየ በኋላ ሽጉጡን ከነበረበት ቦታ ላይ መልሶ ሰቀለው = ልዩ ልዩ መሣሪያዎች መሰብሰብ : መፍታትና መገጣጠም : ብቻውን ቁጭ ብሎ በሌላ ኢላማ ላይ ማነጣጠር ያዘወትራል = ያዝናናዋል = ሌላ የሚዝናናበት ነገር ቢኖር ቢሮው ወይም ቤቱ ብቻውን ቁጭ ብሎ «ሶሊቴር» መጫወት ነበር = እንደ ናፖሊዮን ቦናፓርት የጀመረውን «የሶሊቴር» ጨዋታ ካልጨረሰ ምን ጦር ቢፈታ : መሬትና ሰማይ ተንዶ ዓለም ምን ቢደበላለቅ ነቅነቅ ወይም ፍንክች አይልም =

የቅርብ ረዳቶቹ በሩ ላይ ተደርድረው በማየቱ ጠረጴዛው ላይ የነበረውን ቁልፍ በሌባ ጣቱ ጫን አለው = በሩ ተከፈተ = አራት ወጣቶች ተከታትለው ገቡ = የሁሉም ዓይን ቀልጽቷል = ሲቆፍሩት የቆዩ ይመስል የሁሉም ጠጉር ተንጨፍርሮ ይታያል = ፊታቸው በድካም ነብሏል = ያሰሩት ከራሻት ወዲህና ወዲያ ተጣሟል = ጠቆር ያለው ወጣት በጣም አጭር ነው = ሲያዩት በጣም ኩሩ ይመስላል = ጠይሙ ወጣት አጭርም ረጅምም የሚባል ሰው አይደለም = ዓይናፋር ብጤ ነው = የተቀሩት ሁለት ወጣቶች በቁመት ዘለግ ያሉ ሆነው ከዓይን የሚቀድሙ ያራዳ ራሴዎች ይመስላሉ = ቀያዮች ናቸው = አንደኛው ጥቁር የጸሐይ መነጽር አድርጓል = አራቱም መልክ መልካም : ሾጤ ወጣቶች ናቸው = ኩሎኔል በትሩ ተሰማ አራቱንም ተራ በተራ አይቶ ፈታቸው ላይ የሚታየውን ድካም ካጤነ በኋላ በልቡ አዘነላቸው = ለምንድን ነው እነዚህን ልጆች እንደ አሀያ የማሠራቸው? በማለት ራሱን ሳይጠይቅ አልቀረም = መልሱንም አላጣውም = የተጣለበት የቀይ ኮከብ ዘመቻ የሕዝብ ደህንነትን ጥበቃ ኃላፊነት ምናልባት ከፍተኛውና የመጨረሻው ግዳጁ ከመሆኑም በላይ ላለፉት ሐያ አምስት ዓመታት ያካበተው ልምድና እውቀት እንደ ወርቅ በእሳት ተፈትኖ ጥራቱ የሚታይ በቅ ሥራ መሆኑን ያውቃል = ለኢየሴልዩ በዓሉ ለራሱ ያሰበው ልዩ ስጦታ : እና ውድቀትም ሆነ ልማቱ በእነዚህ ልጆች ትከሻ : ጥረትና ትጋት ላይ ያረፈ እንደመሆኑ መጠን ቀንና ሌት እንደ ባሪያ ከማሠራት ሌላ ምርጫ አልነበረውም = እነዚህን ልጆች እንደ ባሪያ የሚያሠራበት ሌላም ሰው ምክንያት ነበረው = ዳግመኛ ሲያሰብ : ሲያያቸው ያደረበትን ርኅራሄ ከልቡ አውጥቶ : ምናባታቸውን ስና ይሥሩ! ከሥልጣን ጉጉት በፊት ሥራ መቅደም

አለበት ፡ እኔ ሐያ አምስት ዓመት አገልግቼ የት ደረስኩ? እህያ የተጫነችውን አትበላም እንዲሉ ፡ ዘለዓለሜን ሥራ ተዋግ ጻገት ከመውጣትና ቁልቁለት ከመውረድ በስተቀር ፡ የታባታቸው ይሥሩ፤ ትናንት ከትምህርት ቤት ወጥቶ ዛሬ ሥልጣን ላይ ቂጥ ማለት የለም! በማለት ሲያስብ ቆየና ርኅራሄና ጥላቻ በተቀላቀለ በት ስሜት ፡ «የዕለቱን ሪፖርት መስጠት እረጋጋለሁ ፡ ባጭሩ ፡ ዝብዝብ አልፈልገም ፡ ጊዜው መሸቷል» አላቸው ።

«አዎ» አለ ሻለቃ ተከላይ ዘድንግል ጥቁር መነጽሩን ሰልካካ አፍንጫው ላይ እያስተካከለ — «ጊዜው መሸቷል ፡ ለሰዓት እላፈ 50 ደቂቃ ብቻ ነው የቀረው ።»

የሥራ ጓደኞቹ ሻለቃ ተከላይ ዘድንግልን ጀምሮ በንድ እያሉ ነው በቅጽል ስሙ የሚጠሩት ፡ ቆንጆ ሴቶች ፡ ጥሩ መጠጥ ፡ ምርጥ ልብስና ጨዋታ ይወዳል ፡ በዚያ ላይ ቁመቱ ዘለግ ያለ ፡ ቀጭን ፡ በጣም መልክ መልካም ወጣት ነው ። ሴቶች ይሞቱለታል ፡ አብዛኛውን ጊዜ የመረጃ ምንጮቹ ሴቶች ናቸው ። መረጃ ማግኘት ይሆንለታል ፡ እሱም ከሴት ጉያ ምን ምስጢር ይታጣል የሚል ፈሊጥ አለው ። እና ከሴቶች ጉያ ምስጢር ሲቆ ፍር ይውላል ፡ ያመሻል ፡ ይጠጣል ፡ ይጫወታል ፡ አደገኛ የመረጃ ሰው ፈጽሞ አይመስለም ። ሥራውን እንደ ቀልድ ነው የሚመለከተው ፡ ነገሩ የምር ከሆነ ያመራል ፡ ልዝብ ፡ የዋህና ተጫዋች መስሎ የሚታየው ሰው ባንድ ጊዜ እውራ ይሆናል ። በደፋርነቱ በሥራ ጓደኞቹ ዘንድ የታወቀና የተከበረ ሰው ነው ። የሥራ ጓደኞቹ ሁሉ በሊጋስነቱ ይወዱታል ። ከኪሱ በያጣ ተበድሮ ያጠጣል ። ለነገ የሚለው ነገር የለውም ። ኩሎኔል በትሩ ተስማ ተከላይ ዘድንግልን በሥራው የሚወደው ቢሆንም ፡ ሥራውን የሚያከናውነው በቂም በቀል ስሜት ይሆናል ብሎ የሚያምን ቅር ይሰኝበታል ፡ አብዛኛውን ጊዜ ውጣኔውንና ገምቱን ይጠረጥራል ። የተከላይ ታናሽ ወንድም አሥመራ አደ ባባይ ላይ በጥይት ተደብድቦ በአሲቃቂ ሁኔታ የተገደለው በሻ ዕቢያ ፈላይት ነበር ። ከእሱ ሌላ ወንድም አልነበረውም ። ታናሽ ወንድሙን በጣም ይወደው ነበር ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ነበር ከተገንጣዮች ጋር የግል ጦርነት የከፈተው ።

ኩሎኔል በትሩ የወትሮ ፈገግታውን እያሳየው ፡ «ታዲያ ምናል? በጊዜ ትተኛለህ ማለት ነው» አለው ።

«ንድ ኩሎኔል» አለ ተከላይ — «ሰውኮ ለእንቅልፍ ብቻ አይደለም የተፈጠረው ።»

«ታዲያ ለቅብጠት ነው?»

ሁሉም ሳቁ ።

«እሱም የሕይወት አንዱ ፈርጅ ነው ። ምስጢር የት የሚ ገኝ ይመስሉታል? በሴቶች ጉያ»

ሁሉም እንደገና ሳቁ ።

«ግን አይመስሉትም?» አለ ተከላይ ።

«አዎ የሚያደርሰውም ጥፋት ያንኑ ያህል ነው ። አንድ ቀን እዚያው ተቀብረህ እንዳትቀር አሰጋለሁ ። ሴቶች አደገኞች ናቸው ። በኛ ሥራ የለም ። ጭኗን የከፈተችሁህ ሴት ሁሉ ልቧን የምትሰጥህ አይምሰልህ ። ይልቅ ጭኗን ሰጥታህ ልብህን ነው የምትሠርቅህ» አለው ኩሎኔል በትሩ ። በዚሁ አሳቡን አልገ ታም ። ቀጥሎም ፡ «ባሁኑ ወቅት ለእንቅልፍ የሚያስቸኩለን ነገር የለም ። በዚች ሰዓት በሊቀመንበሩ ቢሮ ምን መካሄድ ላይ እንዳለ ታውቃላችሁ? የስታፍ ስብሰባ እየተካሄደ ነው ። ምናልባት እስከጧት ሳይቀጥል አይቀርም ። ላለፉት ሰባት ዓመታት በቀበሮ ጉድጓድ የኖረው ወታደር ለእንቅልፍ አልቸ ኮለም ። በጊዜ እንቅልፍ ተኝቶ ማለጻ ጧት ለሥልጣን የመሰለፍ ነገር አይገባኝም» አለ ።

ቀጥሎ የተናገረው ሻለቃ ሥዩም ሠረተብርህን ነበር ።

«ባሳብዎ አልሰማማም ንድ ኩሎኔል» አለ ።

ሻለቃ ሥዩም ፅላጊዜ በሰው አሳብ አይሰማማም ። ጥቁር ሆኖ አጭር ነው ። ሴታ ሴት መልክ አለው ። ጥርሶቹ በጣም ያምራሉ ።

«በየትኛው?» አለው ኩሎኔል ላትሩ ።

«ሴቶቻችን በመረጃ ሥራ ለምንም አይረቡም ።»

«እንዴት?»

«እርሱም እንዳሉት ሳይሆን ጭናቸውን ለከፊቱለት ወንድ ሁሉ ነው ለባቸውም ጭናቸውን የሚሰጡት = ከቡር ሰውነታቸውን ከመቸርቸር አልፈው ያገር ምስጢር ይሸጣሉ = ለጊጣ ጌተ እንጂ ላይር ደንታ የላቸውም = በእነሱስ አልታደልንም» አለ =

ኩሉኒል በትሩ የእጅ ሰዓቱን ተመለከተ = በከርከር ጊዜውን ለግባከን የረለገ አይመስልም = እና ደግሞ ሻለቃ ሥዩም ሁሉ ጊዜ ይበረብረዋል = ወጣቱ የመረጃ መኩንን በሥራው በጣም ብቁ ቢሆንም ፣ ለሥልጣን በጣም ቸኩል መሆኑን ኩሉኒል በትሩ ያውቃል = በጉቦም ይጠራጠረዋል = ሻለቃ ሥዩም ገንዘብ ፈጽሞ አይበቃውም = ደመወዝ ካገኘ ባምስት ወይም ገፋ ቢል በአሥር ቀን ውስጥ ገንዘብ ኪሉ አይገኝም = ቀሪውን ሐያ ወይም ሐያ ለምስት ቀን እንዴት እንደሚያሳልፍ ኩሉኒል ሁሉ ጊዜ ይገርመዋል = ሆኖም እስካሁን በጉቦ ይዞት አያውቅም = ገን አንድ ቀን..... አለና በልቡ ፡ «ታዲያ የሚሸጡትን ምስጢር ከየት ያንኛሉ ብለህ ታስባለህ?» ብሎ ሻለቃ ሥዩምን ጠየቀው =

«ምናልባት በወንዶች ይሆናል ፡ አላውቅም» የሚል መልስ ሰጠው =

«ምናልባት አትበል = ምስጢር የሚያገኙት መቶ በመቶ ከወንዶች ነው = ከውሽጥዎቻቸው ፡ ከባሉዎቻቸው ከወንድ ጓደኛዎቻቸው = ወንድ ሴትን የግመን ተፈጥሮአዊ ዝንባሌ አለው =

«አዳምን ያሳሳተችው ሐዋን መሆኗን አትርሳ = ውበት እደገኛና አሳሳች ነገር ነው = እየሀ ፡ አንድ ወንድ ጓደኛ ላይናረው ይችላል = ግን ምንጊዜም ቢሆን እንድ ሴት ከጎነ አትጠፋም = ያች ሴት ልታጠፋውም ፡ ልታለግውም ትችላለች = በታሪክ ብዙ ታላላቅ ሰዎች ሊወድቁም ፡ ሊነሱም የቻሉት አብዛኛውን ጊዜ በሴቶች ምክንያት ነው =

«እንዳልኩት ሴቶች ለኛ ሥራ በጣም አስፈላጊ ናቸው = የታላላቅ መንግሥታት የስላላ ድርጅቶች ብዙውን ጊዜ የሚጠቀሙት በሴቶች ነው = ሴቶችን ከግማረር ይልቅ ግሠልጠኑ ይበጀን ነበር = በቀንጅናና በብልጠት እንኳ የሚስተካከላቸው የለም = በነገራችን ላይ «ሴክስ ኤስፒየናሄ» የሚለውን መጽሐፍ

አንብባችኋል ? በተለይ እንተ» አለ ወደ ተከላይ ዘድንግል እየተመለከተ =

ሻለቃ ሥዩም ሠረቀ ብርሀን እየተጣደፈ ግስታወሻ ይወስድ ነበር = ኩሉኒል በነገር ሊነካው ፈለገና ፡ «ንድ ሥዩም አይዞህ እትቸገር = ጥናቱ በቅድሚያ ለበላይ ባለሥልጣን ቀርቧል = በቅርቡ ሴቶችን የምናሠለጥንበት ትምህርት ቤት ይቋቋማል ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ = እና ጓድ ተከላይ በምልመላው ሥራ ትረዳን ይሆናል = አሁን ሥራችንን እንቀጥል = ከግን እንጀምርን» አለና የእጅ ሰዓቱን ፈትቶ እፈቱ አናረ =

ሁሉም የኩሉኒል ሽሙጥ ገብቷቸው አቀረቀሩ = ሥዩም የሰዎችን አሳብ ነጥቆ የራሱ በግስመሰል በሪፖርት መልክ ለበላይ ተሎ የግቅረብ መጥሮ ልማድ አለበት = በዚህም ላይ እኛ በሠራነው ሌላው ይጥገስበታል ፡ ይከበርበታል ፡ ይሾምበታል በማለት ሁሉ ጊዜ ጉራ ይነዛል = ተከላይ ተሎ ብሎ እጁን አወጣ =

«ና ና = ያንተ ሪፖርት ለኋላ ይቆይ = እስቲ ከሕዝባውያንና ከመንግሥት ድርጅቶች ደኅንነት ጥበቃ እንጀምር = አይመስላችሁም? እህስ ጓድ የመቶ አለቃ እሸብርን» አለ =

እሸብር እሳት የሳስ ፈጣን ወጣት ነው = መልኩ ቀይ ፡ ዓይኖቹ ቀያይ ፡ ቁመቱ ዘለግ ያለ ፡ ሽሙል የመሰለ ሉጋ ወጣት ነው = ሲፈጥን ከዓይን ይቀድማል = ገፋሱ ነው = ጭራው አይያዝም = እንደ ጥላ ውልብ ብሎ ይጠፋል = አሁን እዚያ ታይቶ በዚያው ሰዓት ሌላ በታ ይታያል = ሲጃራ አያጠስም = መጠጥ አይጠጣም = ገንዘቡን ምን ላይ እንደሚያውል የሚያውቅ የለም = አይጋብዝም = አይጋበዝም = እጅግ ሲበዛ ተጠራጣሪ ነው = የገዛ ጥላውን ይጠራጠራል = ያለመረጃ ሌላ ነገር አይታየውም ፡ ቁራጭ ወረቀት ረገጦ አያልፍም = አንስቶ ያገላብጣታል = ሰው የተናገረውን ነገር ሁሉ ያሰላስላል ፡ ይመረምራል ፡ ምን ማለቱ ይሆን? በማለት ይተነትናል = ሰዎች ይህን ዝንባሌውን ስለሚያውቁበት ከእሱ ጋር ጭውውት አይወዱም = ከሩት ይሸሹታል = ሌላ የጊዜ ማሳለፊያ የለውም = ብቻ በምድጃ ዳር ያደገ ይመስል ሲመሽ እሳት እንድዶ እሳቱ ሲንቀሳቀል ግየት ይወዳል ይባላል —

በተለይም ፍጹም ፡ ጓደኞቹ «አሳቱ» የሚሉት አለምከንያት አይደለም ፡ ግን እሳት የሚለጠውን ትርጉም የሚያውቅ የለም ፡ እሱም አይናገርም ፡ አሥመራ ከመጣ ወዲህ እሳት አይቶ አያውቅም ፡ እንጩት የለም ፡ ከርምቦላ በመጫወት ጊዜውን ማሳለፍ ጀምሮአል ፡ ታዲያ ማዕዘን መርጦ ድንጋይ የመጣል ነገር አይደለም የሚያስደስተው ፡ ማተራመስ ደስ ይለዋል ፡ ድንጋይ በድንጋይ ተጋጭቶ ፡ ድንጋይ ሲበተን — ሲተራመስ ማየት ነው የሚያስደስተው ፡ ስለሆነም ማንም ከእሱ ጋር ከርምቦላ መጫወት አይፈልግም ፡ ኩሎኒል ይወደዋል — በፍጥነቱ ፡ በድፍረቱ ፡ በጭካኔው ፡ ጨካኝ ነው ፡ ምሳረት የለውም ፡ በኩሎኒል መመዘኛ መሠረት ጥሩ የመረጃ ሰው የሚባለው ፡ ፈጣን ፡ ደፋር ፡ ጨካኝ ፡ ብልጥ እና የማይጠጣ እንደአሸብር ያለ ሰው ነው ፡ ቅር የሚሰኝበት ነገር ቢኖር ተናጻጅ በመሆኑና መረጃዎችን በሚገባ መዘና ለማወቅ ገና ባለመቻሉ ብቻ ነው ፡ ይህን ድንጉላ በደንብ የሚገርፈው ቢገኝ» ብሎ «አህሳ አሸብር?» አለው ፡

አሸብር ሲናገር ትንሽ ይኮላተፋል — «ባጠቃላይ በሕዝባውያን ድርጅቶችና በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ያለው ጥበቃ ተጠናክሮአል ፡ በጣም በጥሩ ሁኔታ ላይ ይገኛል» ብሎ ሪፖርቱን ቀጠለ — «ግን ሕዝቡን ለማሸበርና ዘመቻውን ካሁኑ ተስፋ ለማስቆረጥ አንድ የሆነ ፋብሪካ ወይም አየር ማረፊያውን ለመምታት አንድ ዝግጅት አድርገዋል የሚል መረጃ አለ.....» ሲል —

ኩሎኒል በትሩ ንግግሩን አቋረጠውና ፡ «የመረጃው ምንጭ ምንድን ነው? ወይስ እንዲሁ በነሲብ የተደረሰበት መረጃ ነው? ለነሲብ ሥራ ቦታ የለንም ተጨባጭ ነገር ነው እንጂ የነሲብ ጥቆማ አይደለም» አለው ፡

አሸብር በንዴት ጠፃፋን ነጩና ፡ «የነሲብ ሥራ አይደለም ፡ ዛሬ በዚች ከተማ ያልረገጥኩት ቦታ የለም ፡ በጸሎት በኩል ላውንቸር የያዙ ጥቂት ወንበዴዎች መታየታቸውን ካንድ ፃበራ አረጋግጧለሁ ፡ አላማቸው ምን ነው? እንደሆነ ለማወቅ አልቻልኩም ፡ ግን አንድ ፋብሪካ ወይም አየር ማረፊያው ይሆናል ብዬ እገምታለሁ» አለው ፡

ኩሎኒል በትሩ እንደ ፈረሰ አናፋና ስልኩን አንስቶ ደወለ ፡ ቴሌፎኑን የሚያነሳ ሰው እስኪገኝ ድረስ በጣቶቹ ጠረጴዛውን ይቆረቁር ነበር ፡

«ሀሎ? ማን ለበል?» አለ ጠረጴዛውን መቆርቆሩን አቁሞ ፡
«አፕሪሽን መምሪያ.....?»
«እኮ ማን ለበል?»
«ኩሎኒል ዓለማየሁ.....»
«አ ኩሎኒል ዓለማየሁ ፡ ኩሎኒል በትሩ ነኝ ፡ በትሩ ተሰማ»
«ምንው ድምጽህ ጉረናብኝ?»
«በድካም ይሆናል»

«ገና ምን ተይዘህ ብዙ ይቀረናል ፡ ስማ ኩሎኒል ዓለማየሁ ፡ ወንበዴዎች እኛን ለማደናገጥና ሕዝቡንም ለማሸበር አንድ ያቀዱት ተንኮል እንዳለ በመረጃ ደርሰንበታል ፡ ካሁኗ ደቂቃ ጀምሮ በጸሎት ፡ በጎዳይፍጥ በሰምበል በኩል ያሉት የጸጥታ ኃይሎች የጥበቃ ከልላቸውን በጣም ማስፋት ይኖርባቸዋል ፡ ላውንቸር ይዘዋል የሚል ግምት አለ ፡ ጓላ ጓላፊነቱ ካንተና ከኔ ራስ አይወርድም ፡ ገብቶህል? ርእሰ ብሔሩ እዚህ ተቀምጦ ወንበዴዎች እዚህ ከተማ ውስጥ አንድ ነገር ቢያደርጉ ጓላ ምን ይባላል? እኔ በጣም የሚያሰጋኝ ድርጊቱ የሚያስከትለው የፖለቲካ ጉዳት ነው ፡ ስማ ዓለማየሁ ፡ ውለታ አይደለም የምጠይቅህ ፡ አድርግ ነው የምልህ..... አሁን!» ብሎ ቴሌፎኑን ዘጋና ወደ አሸብር እየተመለከተ ፡ «ሌላስ?» አለው ፡

ያመጣው መረጃ እንደሌላ ጊዜ ተንቆ ወደ ጎን ሳይጣል ባስቸኳይ እጥቅም ላይ እንዲውል በመደረጉ አሸብር ውስጥ ውስጡን እየተደሰተ ፡ «ሌላው የከተማው ሕዝብ የመረበሽ ጉዳይ ነው ፡ ሕዝቡ አንድ ነገር ይሆናል በማለት በጊዜ ከቷል ፡ መንገዱ ሁሉ ባዶ ሆኗል ፡ ውስጥ ውስጡን ሕዝቡን የሚቀስትሱ የወንበዴዎች ደጋፊዎች አሉ ፡ ግን ምንጩን ልደርስበት አልቻልኩም ፡ እህል ከገበያ ጠፍቷል ፡ ጥጋ ንርአል ፡ ሕዝቡ ተርዷል ፡ አደገኛ ሁኔታ እየተፈጠረ ነው ፡ ሕዝቡ እልቂት ሊመጣ ነው ብሎ በጣም ሰግቷል ፡ ፈርቶአል» ካለ በኋላ ማስታወሻውን ገለበጠና ፡ «ከሁለት ቀበሌዎች ስድስት የቀበሌ ተመራጮች

ዛሬ ጠፍተዋል» ብሎ የከፍተኞቹን ፡ የቀበሌዎቹን ቁጥሮችና የጠፋትን ሰዎች ሰዎች ነገረው ።

ኩሎኔል በትሩ ማስታወሻ ሲወስድ ቆየና ፡ «ስለሰው መሸበር ፡ ስለ አህል መጥፋትና ዋጋ መናር ጸጋዬ ኃይልግርያም በቴሌቪዥን ጥሩ አድርጎ አቅርቦታል ። ሕዝቡን የማፈጋጋት ተግባር የፖለቲካ መምሪያ ኃላፊነት ነው ። ብዙ ገና ብዙ የሚሠራ አለ ። እንዲህ ዓይነቱን መረጃ እያጠናክርን ለፖለቲካ መምሪያ ብንሰጥ ይጠቅማል ። ያደባባይ ምስጢር ምስጢርነት የለውም ።

«በኛም በኩል ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል ፡ ጓዶች ፡ ያለበቂ ማስረጃ ሰዎችን መያዝ ፡ ማሰር ፡ ለጥያቄ መጥራት የሰብንም ። ከዚህ አድራጎት የበለጠ ሰዎችን የሚያስበረግጥ ነገር የለም ። በጣም መጠንቀቅ አለብን ። መብቱ ተደረረ ፡ ነጻነቱ ተነካ የሚል ሰው ከበዛ ሥራችን አይቃናም ። ተባባሪም አናገኝም ። የዚህን ክፍለ ሀገር ሕዝብ አውቀዋለሁ ። መሐሉ ኖሬአለሁ ። ሠራተኛ ነው ። ሠላም ፈላጊ ነው ። ጫራ አታመልጠውም ። ይጠራጠራል ። እና ደግሞ ቶሎ ይበረግጋል ። በ1967 በሺ የሚቆጠሩ ሰዎች በርግገው ጫካ የገቡት በወንበዴዎች ጥሪ ፡ ወይም አንዳንድ ሰዎች እንደሚሉት ፡ ነጻነት ተቃርቧልና ወጣብለን አብረን ከበሮ እየመታን እንግባ በማለት ብቻ አይደለም ። አብዛኛዎቹ ከፍርሀት የተነሳ ነበር የወጡት ። ለደረሰው ሁኔታ በከፊል ልንወቀስ ይገባል ። ፍርሀትና ሽብር በልባቸው ሲንለቅባቸው ምን ያድርጉ? ጅምላ ፍርድ ፡ ጅምላ እሥራት ፡ ጅምላ ግድያ ከሆነ ሰዎች ሕይወታቸውን ለማግኘት መርጥ አለባቸው ። ቀንደኛ ወንበዴ ካልሆነ በቀር ፡ ለሕይወቱ ፡ ለመብቱና ለነጻነቱ ዋስትና ያለው ሰው ተነስቶ በረሀ አይገባም ። አብድ አይደለም ። ያኔ ሽብርና ጥላቻ የፈጠሩት አብዮቱን የረዱ የሚመስላቸው አንዳንድ ጨቅላ ካድሬዎች ነበሩ ። አንዳንድ ሆዳም ጉቦኞችም ነበሩ ። ሆነ ብለው ችግሩን በማባባስ ለአድጋሪ ዓላማቸው አብዮቱን ለማጥላላት ሰውር ተንኮል የሚሸርቡም ግለሰቦች ነበሩ ። አሁን ያጊዜ አልፎአል ። እንጠራጠር ። መጠራጠር የሙያችን አካል ነው ። ጨካኝም እንሁን ። ወንበዴ ያለጭካኔ ሌላ ቋንቋ አያውቅም ። ግን ለምናደርገው ነገር ሁሉ እርግጠኞች እንሁን ። በአብዮታዊ ስሜት መንደር ፡ መቃጠል ብቻውን

አይበቃም ። ፍላጎት ብቻውን የትም አያደርስም ። ጥበብና ዘዴ ሊታከልበት ይገባል ። ንግግር አበዛሁ መሰለኝ» አለና ሰዓቱን ከተመለከተ በኋላ ፡ «ቢሆንም ካለፈው ስህተታችን መማር አለብን ። ካለፈው ስህተቱ የማይማር አብዮት አብዮት አይደለም» ብሎ ንግግሩን በመቀጠል «በ1966 አብዮት ሲፈነዳ የሻዕቢያ ኃይል ምን ያህል እንደነበረ ታውቃላችሁ? ከ450 አይበልጥም ነበር ይባላል ። ከ1967 እስከ 1969 ባለው ጊዜ ውስጥ ብቻ ከ8000 እስከ 10,000 የሚሆኑ ሰዎች ወደ ሻዕቢያ የገቡ መሆናቸው ይነገራል ። ለምን? ብዙ ምክንያቶች ነበሩ ። ዋና ዋናዎቹን ብቻ ከብዙ በጥቂቱ መጥቀስ ይበቃል ።

«ተጋደልቲ» ዛሬ ፡ ነገ ይገባሉ የሚለው ሥነ ልቦናዊ ሁኔታ ራሱ አስገዳጅ ነበር ። ማን ባወጣው ድል ማን ተንደላቆ ይኖራል? — የጊዜው ጥያቄ ነበር ። በማን? ወይም በምን ተመክቼ እቀራለሁ? — ሌላው ጥያቄ ። የድል አጥቢያ አርበኛ በዛ ። የሻዕቢያ ኃይል አበጠ ። ግን ፡ የድል አጥቢያ አርበኞችን ቁጥር ያበዛው ፡ ተገንጣዮች በክፍለ ሀገሩ የተቀዳጁት የበላይነት ወይም የሚያካሂዱት ፕሮፓጋንዳ ብቻ ሳይሆን ፡ ለአብዮቱ ቆመናል የሚሉት የአንዳንድ ግለሰቦችና እነዚህ ግለሰቦች አመራር የሚሰጧቸው መሥሪያ ቤቶች ያደረሱት ጥፋትም ጭምር ነበር ።

«የሕዝቡን ደህንነት ለመጠበቅና መንግሥትንና ሕዝቡን ለማቀራረብ የተቋቋሙት ድርጅቶች ወደ ጥፋት ያዘነበሉበት ምክንያት ፡ አንዱም የጊዜው ሁኔታ ፡ ባጭር ጊዜ ውስጥ የግል ጥቅምን ለማካበት አመች በመሆኑ ፡ ሁለትም ፡ በክፍለ ሀገሩ በከፍተኛ ሥልጣን ላይ የነበሩት ግለሰቦች በሁኔታው ተጠቅመው ግላዊ ፖለቲካዊ ፍላጎታቸውን ለማርካት የሚሸርቡት ሰውር ተንኮል ነበር ። በአፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመን መንግሥትም የኤርትራን ሁኔታ በመጠቀም የራሳቸውን ቁሳዊ ፍላጎትና ፖለቲካዊ ሥልጣን ለማራመድ ያላሰለሰ ጥረት የሚያደርጉ ባለሥልጣናት እንደነበሩ ታሪክ መዝግቧል ። የጀኔራል ናደውና ጭፍሮቹ ድርጊት ምናልባት ከልዑል ራስ አሥራተ ካሣና ግብረአበሮቹ ድርጊት በዓላማም ሆነ በይዘት አንድም ሁለትም ሆነው ይገኛሉ ።

«እንግዲህ ፡ እነዚህ ድካሞች ለሕዝቡ መበርገገና ለወንበዴዎቹ ኃይል ማበጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ የበኩላቸውን አስተዋጽኦ አድርገዋል ።

«በጊዜው ጸጥታን ለማስከበር የመጣው ብሔራዊ ጦር በመባል ይታወቅ የነበረው ሠራዊት ለምን? ለማን? እንደሚባል አያውቅም ነበር ይባላል ። የኦርትዶ ሕዝብ በሙሉ ወንበዴ ነው የሚል እምነትም ነበረው ። ጦሩ በትንሽ ነገር ቶሎ ስለሚቆጣ ፡ ጥፋተኛውን ከደህናው ሳይለይ በደፈናው የቂም በቀል ርምጃ ይወስዳል ። ዘረፋ ያካሄዳል ፡ ሴቶችንና ልጃገረዶችን ይደፍራል ። ተኩሶ ከጣለ በኋላ ቁም ይላል ። አስበርጋጊ ድርጊት ነበር ። በረሀ ሔዶ መሞት ይሻላል በማለት ዐቅም ያለው ነፍሱን ይዞ ወጣ ። ልጅዋ ፈቷ ሲደፋ ከጎየት እናት መቀነቷን አጠበቀች ።

«በአንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ ፡ በ15ኛ ብርጌድ የሚካሄድ የአሥመራ ከተማ የውስጥ ጥበቃ ኃላፊነት የተሰጠው ኃይል ነበር ። በኤክስፖ ቅጥር ገቢ ውስጥ የራሱ የምርመራ ክፍል ፡ የራሱ እሥር ቤት ፡ የራሱ ፍርድ ቤት ነበረው ። እንደሌለው ያስራል ፡ ያለምንም ፍርድ የሞት ቅጣት ይበይናል ። እዚያው ረሽና እዚያው ይቀብራል ። የሚታረሱት ፡ የሚገረፉት ፡ የሚታሰሩትና የሚረሽኑት ሰዎች አብዛኛዎቹ ጸረ አብዮተኞች ሆነው አልነበረም ። በጉቦ ፡ በሲትና በግላዊ ቂም በቀል ምክንያት ነበር ። ገንዘብ አለው? ቆንጆ ሚስት አለችው? ዛሬ ምን ያህል ብር ከባንክ አወጣ? የሚሉ ቀላል ጥያቄዎች ለሞት የሚያበቁበት ጉም ጊዜ ነበር ። ልዩ ልዩ ተልዕኮ ፍሯቸው ከበረሀ በወደ ገብነት የሚመለሱት አንዳንድ ሰዎች ሆነ ብለው የሚሰጡትን መረጃ እንዳለ አሜን ብሎ የመቀበል ሁኔታ ስለነበረ ፡ ተገንጣዮች ለግድያ የሚፈልጓቸውን ሰዎች በዚህ የውስጥ ጥበቃ ድርጅት በተዘዋዋሪ መንገድ ያስመቱ ነበር ። የሞተ አይናገርም ። ጸጥ ብሎ ተርቷል ። ደግነቱ አብዮት ደንቆርና እውር አይደለም!

«ከዚህም ሌላ ፡ ተመሳሳይ ተግባር የሚያካሂድ ፡ ጎብረት እዝ የተባለ ክፍል ነበር ። የዚህ ክፍል ኃላፊነት ፡ ጥፋተኞችን ፈልጎ የመያዝ ፡ የከተማውን ጸጥታ በስውር መቆጣጠር ፡ የታሠሩ ሰዎችን ቤት መፈተሽና ከወንጀል አድራጎት ጋር የተያያዙትን ንብረቶች ብቻ ለብስቦ ጉዳዩ ለሚመለከተው ክፍል በደረሰኝ ግስረከብ ነበር ። ክፍሉ የተቋቋመበት ዓላማ ይህ ሲሆን ከዚህ ላይት ያሉ ሁኔታዎች ተፈጽመው ይገኛሉ ።

«ሰዎች በጥርጣራ ከመንገድ ይታረሳሉ ። የተያዙት ሰዎች ወደ ተገቢው ምርመራ ክፍል መተላለፍ ሲገባቸው ፡ ምርመራው እዚያው ይፈጸማል ። ርምጃውም እዚያው ይወሰናል ። ተጠያቂም ፡ ጠያቂም የለም ። ሰውፁው የደረሰበት አይታወቅም ። ለንብረቱም ደረሰኝ አይሰጥም ። ዝም ፡ ዝም ። ከከተማ መውጫ ኬላዎች ላይ ታንቆ ወይም ተረሽና የሚገኝ ራሣ ብዙ ነበር ። ማን ገደለው? በምን ምክንያት? የሚጠይቅም ፡ መልስ የሚሰጥም የለም ። የሞተ ሰው አፍ የለውም ፡ አይናገርም ። ግን አብዮት ዲዳ አይደለም!

«ከደርግ ምርመራ ክፍል የተላከ ልዩ የምርመራ ቡድን የሚባልም አካል ነበር ። የቡድኑ አባሎች የበታች ሹማምንት ቢሆኑም ፡ በውጭ በሻምበልነትና በሻለቅነት ማዕረግ ነበር የሚታወቁት ። ይህም ቡድን የራሱ አፋኝ ጓድ ፡ የራሱ ምርመራ ክፍል በሥሩ አቋቁሞ የመሰለውን ውሳኔ ይሰጥ ነበር ። ማን በምን ምክንያት ታሠረ? ማን እንደወጣ ቀረ? የአብዮት አምላክ ብቻ ነበር መልሱን የሚያውቀው!

«በጊዜው የነበረው የሕዝብ ድርጅት ጊዜያዊ ጽሕፈት ቤትም ወጣቱን በማስበርገግ ረገድ የተጫወተው ሚና በቀላሉ የሚገመት አይደለም ። በጠባብ ብሔርተኝነትና በጭፍን ጀብ ደኝነት ስሜት የሚመሩ ግለሰቦች በውስጡ ነበሩ ። በመሆኑም ከአደራጅነት ጎናቸው ይልቅ የበታኝነት ጎናቸው አይሉ ይታይ ነበር ። አብዮት የማያቋርጥ ሂደት ነውና እንደ ኩራ ውሀ አንድ ቦታ ላይ ረግቶ አይቆምም ። ወራጅ ውሀ እየጠራ ይሄዳል ።

«ዛሬ ይህ ሁሉ ያለፈ ታሪክ ነው ። አብዮታችን የዲሞክራሲያዊ ግዕዝልነትን አመራር ተቀዳጅቷል ። ዲሞክራሲያዊ ግዕዝልነት ጥንቃቄን ፡ ትዕግሥትን ፡ አስተዋይነትንና ቆራጥነትን ይጠይቃል ። የሰው ልጅ መሠረታዊ መብቶችን የማክበርና የማስከበር ግዴታን ይጠይቃል ። ይህን ካደረግን የሰዎችን ልብ የማንስብበት ምክንያት የለም ። ሕዝቡ ራሱ ይተባበረናል ። ለደገንነቱ የማያሰብ ፍጡር የለም ። አሠራራችንም ይበልጥ ሕዝባዊ ሊሆን ይችላል ። ደገንነት የሕዝብ ጉዳይ ነው ። የሚኒስቴራችንም ስም ከጸጥታ ወደ ሕዝብ ደገንነት የተለወጠውም ይህንኑ በማመን ነው ። ይህን ሁሉ የምለፈልፈው አለምከንያት

አይደለም ። በምናሳየው አርአያ የሕዝቡን ልብ መሳብ አለብን ለማለት ነው ።

«ባንድ ሚዳ በምናደርገው ውጊያ የኤርትራን ችግር ለመፍታት የተነሳን የሚመስላቸው ወገኖች ሊኖሩ ይችላሉ ። ርግጥ የወንበዴዎችን አከርካሪ መስበር አለብን ። ግን የቀይ ኮከብ ዘመቻችን ዓላማ ረጅም ነው። ዘላቂ ዓላማችን በሕዝቦች መካከል መግባባትና መተማመን መገንባት ነው ። የሚኖሩባችን ነገር ቢኖር እርስ በእርሳችን መገዳደል ቀርቶ አንዳችን ለሌላው የምን ሞትበትን ቀን ማየት ነው»

«ተጨማሪ መረጃ አለኝ» አለ ሥዩም በረጅሙ ካዛጋው በኋላ ።

«ቀጥል»

«ካዲሳባ የመጡት ሰዎች ጉዳይ በጣም አሳስበናል...»
«እንዴት?»

«በየሱቁ ፣ በየሱና ቤቱ ፣ በየመንገዱ ፣ የሚታዩት እነሱ ብቻ ናቸው ። ምናልባት አሁን ወደ ባቢሎን ብንሄድ ሠፈሩን ወረውት ይገኙ ይሆናል ። ትላልቆችም በየሰከፊቸው ገብተው ተሰግስገዋል ። ኋላ አንድ ነገር በደርሰባቸው የማን ኃላፊነት ይሆናል?» አለ ።

ኩሎኔል በትሩ ራሱን ነቀነቀና ፣ «ሁሉም በግሉ ኃላፊነት አለበት ። እዚህ የመጣነው ለሽርሽር አይደለም ። ግን አንድ ነገር እናደርጋለን ። ተከታትለን ሪፖርት ግድረግ አለብን — እያንዳንዳቸውን» አለ ።

«ግን 'ኮ' አለ ሥዩም ።

«ግን ምን?»

«ወጭ የለንም ። መረጃ ያለንዘብ አይገኝም ። ያለንዘብ ምንም መሥራት አይቻልም ። ገንዘብ ያስፈልገናል...»

ኩሎኔል በትሩ ፈገግታውን እያሳየው ፣ «አዎ ፣ በተለይ አንተ ገንዘብ ያስፈልገህልህ ። ኪስህ ቀዳዳ አለው መሰለኝ? ስለገንዘብ አታስብ ። ሞልቷል ። ይልቅ ችግሩ ያለው እንዴት በዘዴ

እንጠቀምበት የሚለው ጥያቄ ላይ ነው ። ግን እንዳያበላሹህ ተጠንቀቅ ። ጉቦና ምልጃ የሚወዱ ብዙ ናቸው ። የዚህ አገር አብዛኛው ሰው አለምክንያት ቀዳዳ ሣንቲም አትወጣውም ። በጋበዘህ ግለዳ በጧት እገሌን አማልደኝ ፣ እገሌን ወይም እገሌትን አስፈታልኝ ፣ ለእገሌ ወይም ለእገሌት ፓስፖርት አስወጣልኝ ብሎ ዓይኑን አፍጥጦ ይመጣል ። ከመሐል አገር የሚመጣው ሰው ሁሉ ለችግራቸው ሁሉ መፍትሔ የሚያስገኝላቸው ይመስላቸዋል — በተለይ ሴቶች ። ተጠንቀቁ ጓዶች ። ባማላጅነት የመጣብኝ ሰው በምን ምክንያት እንደሆነ ግልጽ ነው ። ራሳችሁን ከዚህ ነገር ጠብቁ ። ሌላውንም ተከታተሉ ። ወደ አንድ ነገር ማምራት አይቀርም ። እያንዳንዱ ድርጊት ከኋላው ተመጣጣኝ የሆነ ምክንያት አለው» ብሎ ንግግሩን እንደጨረሰ አሁንም ሥዩም እጁን አወጣ ።

ተከላይ ዘድንግል ሥዩምን በጥላቻ ዓይን ተመለከተው ። አዛጋ ። ሰልጥኗል ። ሰዓቱን ተመለከተ ። ተስፋ ቆርጦ ወንበሩ ላይ ተመቻችቶ ተቀመጠ ። አራተኛው ሰው ፣ ሻለቃ ጋረደው መኮንን ብዙ የሚናገር ሰው አይደለም ። ዝምተኛ ነው ። የሚያዳ ምጥም አይመስልም ። የምርመራ ክፍል ኃላፊ ነው ። በዚህ ሥራ በአሥመራ ለብዙ ጊዜ ቆይቷል ። ብዙ ሰዎች ስሙን ሲሰሙ ይርበደበዳሉ ፣ ይንቀጠቀጣሉ «ግልብጠው!» ከማለት ሌላ ትእዛዝ አያውቅም ። በፖለቲካ እሥረኞች ላይ የሚጠቀመው ሳይኮሎጂ ቢኖር ፣ አንዳንዴ እንደ ጓደኛ አቅርቦ ያሳስቃቸዋል ፣ ያሟውታቸዋል ። በዚህ ዘዴ የሚፈልገውን ካላገኘ ፣ ወይም ለጥያቄው አመርቂ መልስ ካልሰጡት ማኩረፍ ይጀምራል ። ያኮረፈ ወይም ፊቱን ያዞረ ዕለት እሥረኛ ሁሉ በያለበት በቂሙ ሽንቱን ሲለቅ ነው የሚውለው ። ሲገርፍና ሲያስገርፍ ውሎ ግታ ከሚሰቱና ከልጆቹ ጋር በሰላምና በእርጋታ ሲጫወት ላየው ሰው ያስገርማል ። የቤተሰብ ሰው ነው ። ቤተሰቡን በጣም ይወዳል ፣ ያከብራል ። ግምሽት አይወድም ። እንቅልፋም ነው ። ግታ በተሉ ይተኛል — የሰላም እንቅልፍ ፣ ታዲያ ቢሞት ግታ የምርመራ ሥራ አያካሂድም ወይም እንዲካሄድ አያደርግም ። ሁሉም የሰላም እንቅልፍ እንዲተኛ ይፈልጋል ። ኩሎኔል በትሩ በልቡ ትንሽ ሳይኮሎጂ ቢግር አሁን ምን ነበረበት? አለና ወደ ሥዩም ዞር «እሼ ምን ነበር?» ብሎ ጠየቀው ።

ሥዩም ስለ ከንፈሮቹን አጥጥሞ፡ «ጓድ ኩሎኔል፡ ይኸ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እየተባለ የሚነገረው ነገር ደስ አላለኝም» አለ ።

«እንዴት ግለት?»

«የቀይ ኮከብ ዘመቻ የታቀደው ለሦስት ወር ነው፡ አይደለም?»

«ለሆንም ላይሆንም ይችላል.....»

«በሦስት ወር ውስጥ ችግሩን ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እንፈታለን ብለን በይፋ መናገር ለፖለቲካችን ጥሩ አይመስለኝም ።»

«ለምን?»

«ጓሳ ካልሆነልን መጥፎ ግምት ላይ ይጥለናል ብዬ ነው ። ጠቅላላ ያገሪቱንም አመራር አደጋ ላይ ይጥላል ። ይህን መጠቆም ግዴታችን ይመስለኛል.....»

«ጥሩ ነው ። ግን አትስጋ» አለው ኩሎኔል በትሩ —

«በሦስት ወር ውስጥ በእዚህ ክፍለ ሀገር ያለውን ችግር ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እንፈታለን ያለ የለም ። እርግጥ በሚቀጥሉት ሦስት ወራት የተወሰነ ግብ ለመምታት ታችዷል ። ግን ችግሩን ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የመፍታት ትግሉ ይቀጥላል ። ምን ያህል ጊዜ እንደሚወስድ የሚያውቅ የለም ። በዚህ እንጾር ነው አባባሉ መታየትና መተርጎም ያለበት፡ ግን ጥሩ ነጥብ ነው ። የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ክፍል በዚህ ላይ ጥንቃቄ ማድረግ ይኖርበታል ። ሌላ ነጥብ ያለው አለ?.....እሺ ወደ ምርመራ ክፍላችን እንሂድ ። ሻለቃ ጋረደው» አለ ።

ሻለቃ ጋረደው መኩንን ድምጹ ጉርናና ነው ። ሲናገር ከመስልቶት የተነሳ የማይናገር ይመስላል ። ዓይኖቹ ፈጠጥ፡ ፈጠጥ ያሉ ሆነው ቀያዮች ናቸው ። መልኩ የተቆጣ አንበሳ ፊት ይመስላል ።

«ብዙም መረጃ የለኝም ዛሬ» አለ ።

«ምንው ብዙ ሰዎች አልገለበጥኩም መሰለኝ!» አለ ኩሎኔል ባሽሙር ።

«ወንበዴ ካልቆጠቆጠው መቼ ይናገራል.....»

«ታዲያ ማንው እሺ ብሎ በፈቃዱ መረጃ የሚሰጠው?»

«እንደኛ ያለው ንዑስ ከበርቱ — ጫማና ምችት የለመደው ። ገና ሳይገለብጡት ነው የባጡን የቆጡን የሚለፈልፈው.....»

«እሺ!» በማለት ሪፖርቱን እንዲቀጥል ጋበዘው ።

«በቅርቡ ከናቅፋ አምልጠው የገቡ ወዶ ገበች እንደሚናገሩት የወገን ጦር አሰላለፍ መረጃ ደርሶአቸዋል ። የወገን ጦር አሰላለፍ ሁኔታ ብቻ ሳይሆን ብዛቱንና ጥንካሬውን ሁሉ አውቀዋል ።»

«የእነሱስ ሁኔታ እንዴት ነው ይላሉ?»

«ሁሉም ጀሌዎች ስለሆኑ ስለወንበዴዎች ጦር ብዛትና ድርጅት የሚያውቁት ነገር የለም ። ግን ከፍተኛ ፍርሀት፡ የሞራል ውድቀትና ረሀብ እንደሚሰባቸው ይናገራሉ ። አብዛኛዎቹ እድል ካገኙ ለማምለጥ እንደሚፈልጉም ይናገራሉ ። ስለሆነም ጥበቃው በጣም ተጠናክሮባቸዋል ይባላል ። ሁኔታው ይኸው ነው ። ግን ያገኘሁት ጠቃሚ መረጃ ቢኖር.....» ብሎ ሳይጨርስ፡ ኩሎኔል በትሩ «ምንድን ነው እሱ?» በማለት ጠየቀው ።

«ፈረንሳዮች የመርዝ ጧስ መክላከያ «ማስክ» በብዛት ሰጥተዋቸዋል የሚል መረጃ አለ.....»

«አትለኝም?»

«እውነት ነው ።»

ኩሎኔል ማስታወሻ እየወሰደ፡ ፈረንሳዮች ደግሞ እዚህ ውስጥ ምን አገባቸው? ጉድ ነው? ። ይህ ያረብ ቤንዚን የማይይሠራው ነገር የለም ። አሜሪካኖችም ቢሆኑ አይተኙልንም ። በስለላ ሳተላይቶቻቸው ሳይረዷቸው አይቀሩም ። ይህ ጦርነት ምናልባት አብዛኛው ወደፊት የምንቀይሰውን የውጭ ግንኙነት ፖሊሲ ይመለከታል ። ግን ምን ማድረግ እንችላለን? ምን?» አለ በንዴት ።

ሁሉም ዝም አሉት ። የሚሰጡት መልስ አልነበራቸውም ። አሁንም መጀመሪያውን መልስ እንዲሰጡት አልፈለገም ። ጥያቄውን ለራሱ ነበር ያቀረበው ። እንደ ፈረስ እናፋ ። የዓይን መነጽፋን አውልቆ በነጭ መሐረብ ጠራረገ ። አሥር አሥር ጊዜ መነጽፋን

መጥረገ ይወዳል ። «ደህና» አለ «ተከላይ ስለሰጠሁህ ሥራ ምን አደረክ?»

«የትኛው?»
ኩሎኔል አንድ ሥራ ብቻ አይሰጥም ። ደራርቦ ነው ሥራ የሚያሸከመው ።
«ሥዕላይ አሁን የት ነው?»
«ፊያሚታ ጊላይ ቤት ።»
«እርግጠኛ ነህ?»

ተከላይ ጥቁር መነጽሩን ሰልካካ አፍንጫው ላይ አስተካከሉ አስቀመጠው ። ሉጫ ጠጉሩን በጣቶቹ ቆፈር አደረገ ። ስለ ውሀ ሰማያዊ ልብስ ፣ ነጫጭ ነጥቦች ጣል ካሉበት ጥቁር ከራሻት ጋር ለብሷል ። ደረት ከሱ ውስጥ እንደ ነገሩ ጠቅለል አድርጎ የሻጠው መሐረብ የክራሻቱ መንታ ነበር። ያው እንደ ልማዱ ሽክ ብሎአል ። «መቸም ሰዎቻችን ከንድ ስለሞን ቤት ጀምሮ ግይተመናይ ድረስ ተከታትለውት ነበር ። መኪናው አሁንም ፊያሚታ ጊላይ ቤት ደጃፍላይ ትገኛለች ፣ ብቻ ሰዎቹ ቤት ገብተው አላረጋገጡም ካስፈለገ ግን.....» ሲል —

«ኖኖ ። አያስፈልገም ። ለጊዜው ተወው ። ግን ሥራዬ ብለህ ባይነቁራኛ እንድትከታተለው እፈልጋለሁ ። ሐያ አራት ሰዓት ። ግን በምንም ሁኔታ እንደምንከታተለው ግወቅ ቀርቶ ትንጣት ታህል ጥርጣሬ እንኳ እንዲኖረው አያስፈልገም ። ልጅቱንም ተከታተላት ። ወደ እንድ ፍንጭ ታመራን ይሆናል ። እና አሁን እስቲ አብረን እናስብ ። ሥዕላይ ለምን መጣ ብላችሁ ታስባላችሁ?» በግሰት ጥያቄ አቀረበላቸው ።

አራቱም ረዳቶች አቀርቅረው ያስቡ ጀመር ። ኩሎኔል ጠረጴዛውን በወፍራም ጣቶቹ ይቆረቁራል ። የአንበሳ ምልክት ያለበት ትልቅ የወርቅ ቀለበት ጣቱ ላይ ይታያል ።

«ለምን ገልብጠን አንምክረውም?» አለ ሻለቃ ጋረደው መኩንን ።

ኩሎኔል በጥላቻ ዓይነት ተመለከተውና ። «መገልበጥ ሁል ጊዜ መፍትሔ አይሆንም ። መገልበጥ ለእሱ አዲስ ነገር አይደለም ። ለምድታል ። ሌላ ዘዴ መፈለግ አለብን» አለውና ዘጋው ።

ጋረደው የምርመራን ሥራና ፖለቲካን ግጋጫት አይወድም ። ተናዶ ዝም አለ ።

ቀጥሎ የተናገረው ሥዩም ነበር — «ቀንደኛ ወንበዴዎች የነበሩ ሌሎች በሰላም እጃቸውን ሰጥተው ገብተዋል ። ላደረሱት በደል ከፍተኛ ካሣ እየከፈሉ ናቸው ። እነሱም እንደ ሥዕላይ በወንበዴዎች ድርጅቶች ውስጥ ከፍተኛ ሥልጣን የነበራቸው ናቸው ። የሥዕላይ መምጣት ምን አዲስ ነገር ተገኘበትና ነው አሁን ስለእሱ የምንጨነቀው?» አለ ።

«ግን ለምን አሁን? ለምን ይህን ጊዜ ምርጫ መጣ? የተተከ ለብን ሰው ነው ወይስ በህቅ ተመልሶ የመጣ? የተተከለብን ሰው ከሆነ ለምን ዐላግ? ይህን ነው ግወቅ ያለብን ። ሥዕላይ በጣም ብልጥ ነው ። የሚሰጠው መረጃ ሁሉ ትክክል ነው ። በሚናገረው ሁሉ ግልጽ ነው ። ግን ለምን እንደሆነ እንጂ ግልጽነቱን እጠራጠራለሁ» አለ ኩሎኔል አሁንም ጠረጴዛውን በጣቶቹ ከፋኛ እየቆረቆረ ።

ተከላይ ዘድንግል ጥቁር መነጽሩንና ከራሻቱን አስተካክሎ ሲያበቃ ። «ሥዕላይ አብሮ አደጋ ነው ። አውቀዋለሁ ። ከልጅነቱ ጀምሮ ጀብደኝነት ያጠቃዋል ። በጣም ራሱን የሚወድ ፣ አድር ባይ ሰው ነው ። ገንዘብና ሥልጣን በጣም ይወዳል ። አደገኛ ሰው ነው» ብሎ ቀጥሎ የሚናገረውን ነገር ሲያስብ ቆየና ። «ፈዴሬ ሽን ሲፈርስ ልጆች ነበርን ። ሾአተ አሥመራ ውስጥ ያስገባኝ እሱ ነው ። ስለሚደባደብ እንፈራው ነበር ። አንዳንድ ባለሥልጣኖች እንደንገድል ሁሉ ይገፋፋን ነበር ። ኋላ አጋለጠን ። በእሱ አመራር ሥር የነበርንው ስድስት ልጆች ታሠርን ። እኔ እንኳ በእሥር ቤት ብዙም አልቆየሁም ። አባቴ አስፈቱኝ ። አንድ ጓደኛው ፣ ተከስተ ገብራይ ሰባት ዓመት ጨርሶ ወጣ ። አሁን የፓራዲዝ ቡና ቤት ባለቤት ነው ። ከኔ ይልቅ ተከስተ ሊገልጻው በጣም ይፈልጋል ። ሥዕላይ ኋላ ቆይቶ የአውራጃ ገዢ ሆኖ ተሾመ ። በረሽቶችንና መንግሥትን ለማስታረቅ ይሯሯጥ ነበር ። በዚያኑ ወቅት የሲ. አይ. ኤ. ሰላይም ሆኖ ይሠራ ነበር ። መኪናና ሴት እንደሸሚዝ ነበር የሚቀያይረው ። ግታ ግታ የሚያጠፋው ገንዘብ ልክ አልነበረውም ።

«አብዮት ፈነዳ = የኃይል ሚዛን ተለወጠ = በረሀ መግባቱን ሰማን = ከጀብሐ ወጥቶ ወደ ቫዕቢያ የገባው እሱ እንደሚለው ሳይሆን የጀብሐን መዳከም በመረዳቱና የፈለገውንም ሥልጣን ባለማግኘቱ ነበር። ቫዕቢያ እጅግ ዘርግታ ተቀበለችው። በጀብሐ ጥንቅቅና በጭካኔው ስለሚታወቅ ካንድ ሥልጣን ወደ ሌላ ባጭር ጊዜ ውስጥ ተረማመደ። ዝነኛም ሆነ። በደቡብ ኤርትራ የተፈ ጸመውን በደል ሁላችንም እናውቃለን።»

«በነገራችን ላይ ታናሽ ወንድሜ የተገደለው ሥዕላይ በራሺ የቫዕቢያ ሐላዋ ሰውራ ኃላፊ በነበረበት ጊዜ ነው። ወንድሜ እንዲገደል ትዕዛዝ የሰጠው እሱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃ አለኝ። ሊያገኘኝ ባለመቻሉ ነው እንጂ እኔን ነበር ማስገደል የፈለገው.....» ሲል—

ኩሉኔል ንግግሩን አቋረጠውና፡ «ስለግል ቂም በቀል አይ ደለም አሁን የምንወያየው = እንዲህ ዓይነቱ ስሜት በሥራችን ላይ ተጽዕኖ ሊኖረው አይገባም። ወደ ዋናው ነጥብ እንመልከት» አለው።

ተከላይ በኃዘን አንገቱን ደፋ። መነጽሩን አውልቆ ቀስ ብሎ እንባውን ከዓይኑ ላይ ጠረገ። ለጥቂት ጊዜም ዝም ብሎ ቆየና፡ «ነገሩን ተከታትሎ እንደደረሰኩበት አሁን ተመልሶ የመጣው የቫዕቢያ ፖሊት ቢሮ አባል ለመሆን ፈልጎ ሳይሆንለት ስለቀረ እና በወንበዴዎችና በአብዮታዊ ጦር መካከል ያለው የኃይል ሚዛን መለወጡን ስላወቀ ነው። እንዳልኩት አድርባይ ነው። እስከማውቀው ድረስ ተመልሶ የመጣው በሌላ ምክንያት አይመ ስለኝም = ሥልጣን እንዲሰጠው ካደረግነውና ገንዘብ ከሰጠ ነው ልንጠቀምበት የምንችል ይመስለኛል» አለ ጥርሱን ነክሶ።

በሚናገርበት ጊዜ ሁሉ የታናሽ ወንድሙን ደም ሊበቀል የሚችልበትን መንገድ እያሰበ ነበር። ከንፈሩን ከፋች ነክሶ።

ኩሉኔል በትሩ የተከላይ ስሜት አላማረውም —
«የወደ ገበችን ደኅንነት የመጠበቅና እነሱን የመከታተል ኃላፊነት ያንተ መሆኑን አትርሳ። መጠበቅ አለበት። ምናልባት

ያስፈልገን ይሆናል = የፈለገውን ገንዘብ ስጠው = መገኘታውም ከአልቤርጎ ቻው ወደ ኒያላ ይለወጥለት። ግን ተመልሶ የመጣው አንተ አሁን ባልከው ምክንያት አይመስለኝም» አለ።

አሸብር ለጠቀና፡ «ታዲያ በምን ምክንያት ይመስልዎታል?» ብሎ ጠየቀ።

«የተተከለብን ሰው ቢሆንስ? ነገሩን ከዚያ አቅጣጫ ለመ መልከት ሞከራችኋል?»

ሥዩም ስለ ከንፈሮቹን እንደ ልማዱ አምጦምጠና፡ «ቫዕቢያ አሁን ማን ይሙት እንደ እሱ ያለ ብዙ ምስጢር የሚ ያውቅ ሰው ራሷን ለማጋለጥ ትልካለች? አይመስለኝም» አለ።

«መጠራጠር አይከፋም። ተከላይ በጥብቅ ተከታተለው። ስለፍያሚታ ጊላይስ የምታውቀው ነገር አለ?» ብሎ ጠየቀው።

«ቆንጆ መሆኗን ብቻ ነው የማውቀው። ስለእሷ ሻለቃ ጋረደው ቢናገር ይሻላል። ለጥቂት ወራት የከብር እንግዳው ነበ ረች» አለ።

ጋረደው ተከላይን የጎረጥ ተመለከተውና ዝም አለ።
«እህስ ጋረደው — ስለ ፊያሚታ ጊላይ የምታውቀው ምን ነገር አለ?» ብሎ ኩሉኔል ጠየቀው።

«ሐዝሐዝ ለሦስት ወር ታሥራ ነበር»
«መቼ?»
«በ1969»
«በምን ምክንያት?»
«መዋጮ ከፋይ የጀብሐ አባል ነች ተብላ.....»
«እና?»

«እንደ እውነቱ ከሆነ መዋጮ አልከፈለችም። የጀብሐ አባልም አልነበረችም። አንድ ማይተመናይ የነበረ የውስጥ ወን በዴ እቁብ ግቡ በማለት እያታለለ ገንዘብ ይሰበስብ ነበር። ጓላ ሲያዝ እቁብተኞቹን የጀብሐ አባሎች ናቸው በማለት ጠቆመ። ልጅቷ በሰውዬው ጥቆማ ከተያዙት ሰዎች ውስጥ አንዷ ነበረች። ሌላ ኃጢአት አልነበረባትም» ብሎ ዝም አለ።

«ገልብጦህታል!»
«አልቻልኩም» አሰ ስቆ ።
«እንዴት?»

ከመናገሩ በፊት ከት ብሎ ሳቀና፡ «እንደ እሷ ያለች ሴት እሥረኛ አጋጥሞኝ አያውቅም» ብሎ ንግግሩን ጀመረ — «ትዝ እንደሚለኝ መስከረም ወር ላይ ነበር የታሠረኸው ። ግቢው ውስጥ የበቀለውን ዓደይ አፃባ ሰብስባ የጀሮ ጉትቻ፡ ያንገት ድሪ፡ የእጅ አምባር እየሠራች ታጌጥበት ነበር ። እሥረኛቼ ሁሉ ልዕልት ፈያሚታ እያሉ ነበር የሚጠሯት ። እንደዚያ በ ዓደይ አበባ ታጌጥና ቁጠማ ጉዝጉዛ ቁጭ ስትል እውነትም ልዕ ልት ትመስል ነበር ። እሷም ይህን አውቃ ነው መሰለኝ የዓደይ አበባ አከሊል ሠርታ ራሷ ላይ ትደፋ ነበር ። አንድ ቀን እንኳ ከፍቶአት አይቼ አላውቅም ። ደስተኛ ነበረች ። እሥር ቤቱን እንደቀልድ እያየችው ነው መሰለኝ ደንታ አልነበራትም.....

«አይሆን የእውነቱን ንገረኝ፡ መዋጮ መከፈል ምንም አይደለም ። እንኳን አንቺ ከመሐል አገር የመጡ አንዳንድ ትልቅ ሰዎችም ቢሆኑ ለሕይወታቸው እየፈሩ ለወንበዴዎች መዋጮ ሲከፍሉ ቆይተዋል እያልኩ እያሚወትኩ ለማግባባት ብሞክርም ነክኩራፊ ባስፈራራትም፡ ሁልጊዜ የምትሰጠኝ መልስ፡ «እኔ መዋጮ አልከፈልኩም ። የጀብሐ አባልም አይደለሁም ። ይኸ ጀብሐ፡ ሻዕቢያ የምትሉትንም ነገር የሰማሁት እዚህ ነው ። ሐያ ሐያ ብር በወር ሁለት ጊዜ ለእቁብ ከፍያለሁ ። መዋጮ ቢሆን ሐያ ብር ለምን እከፍላለሁ? ሁለት ወይም ሦስት ብር ይበቃ ነበር ። ሺ ብር የሚያገኙትም ከአምስትና ከአሥር ብር የበለጠ አይከፍሉም ሲባል እሰማለሁ ። ዋእ! ወንበዴዎች ሲመጡ እንዲያመሰግኑኝ ነው?» ትለኝ ነበር.....

«ታዲያ አንድ ቀን ወደ ምርመራ ክፍል ወሰድኳት ። ጋቢ ዋን ከላዩዋ ላይ ገፍፌ ጣልኩትና እውነቱን ትናገራለሽ ወይስ? አልኳት ። ምን አለችኝ መሰላችሁ? ይገርማል ። «ዋእ! አንተ ባለፈ! ሰቅለህ ልትገለብጠኝ ነው? እውይ፡ አንተ፡ አባቴ ይሙት ባለፈ ነህ። እስቲ ንካኝ» አለችኝ። ልገለብጣት አልቻልኩም ። ስቄ ለቀቅኋት ። ለምን እንደሆነ እንጂ ንጽሕት መሰለ ታየችኝ ።» ብሎ ታሪኳን ነገራቸው ።

ተከላይ ዘድንግል የባሕር ዳር ቂጠማ የመሰለውን ለጋ፡ ለግላጋ ውብ ገላዋን በዓይነ ሕሊናው እያየ በልቡ ተመኝት ። በጭናጃ መካከል የተደበቀ ትልቅ ምስጢር ታየው ። በሌላ በኩል ሥዕላዩ በራሺን ሰጊዜው ሊገድለው ባይችልም፡ አንጀት ጉበቱን የሚያሳርርበት መንገድ በፊያሚታ ገላይ ውበት አማካይነት ድን ገት ተገለጸለት ። ፈገግ አለ ብ!

ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ጠረጴዛውን በጣቶቹ እየቆረቆረ አንድ ዓይነት ከድኖ በሌላ አላማ ላይ ሲያነጣጥር ቆየና፡ «እሼ ልጆች ። ጊዜው መሸቷል» ብሎ ጀመረ — «ስለያንዳንዱ ሰው በእጃችን ያለው መረጃ በቂ አይደለም ። ጓድ ጋረደው፡ ከነገ ጀምሮ በዚህ ከተማ የሚኖሩትን ሰዎች የተሟላ ሕይወት ታሪክ መረጃ አፈልጋለሁ ። አንድ ባለግራፊካል ኢንተሊጀንስ ማእከል መፍጠር አለብን ። አስቸጋሪ መሆኑን አውቃለሁ ። ጓድ ። ግን መሆን አለበት ። ሕዝባውያን ድርጅቶች ባሉበት ባሁኑ ጊዜ ስለ ግለሰቦች መረጃ ማግኘት አያስቸግርም ። የት እንደ ተወለዱ? የት እንዳደጉ? የት እንደተማሩ? ምን ፍላጎት እንዳለባቸው? ምን እንደጻፉ? ከማን ጋር የት እንደሚውሉ? ከዚህ ቀደም ምን ሪከርድ እንዳላቸው? ከተቻለ ጠባያቸውም ጭምር ስለሰው ኃይል አትስጋ ። ነገ ስለሚያስፈልግህ ሰው ኃይልና ገንዘብ ሪፖርት አቅርብልኝና ሥራውን እንጀምራለን ።

«ጓድ አሸብር ከቀበሌዎች ስለጠፉት ሰዎች ማንነት፡ ከማን ጋር ግንኙነት እንደነበራቸው፡ በፊት እንዴትና ማን እንዳስመረጣቸው ካንተ በነገው ዕለት ዝርዝር ሪፖርት አፈልጋለሁ ። ስለ ሕዝባውያን ድርጅቶች ደኅንነት የምታቀርበው ሪፖርት ዘግይቶ መሆን የለበትም ። ካለገበት ሪፖርት እንድታደርግልኝ እፈልጋለሁ ። በከተማው ዙሪያ እንደተባለው የጥበቃው ክልል ስፋት እንዲሰፋ ተደርጎ እንደሆነ ተመልከተህ አስቸኳይ ሪፖርት በጧት አቅርብልኝ ።

«ጓድ ሥዩም፡ ከመሐል አገር ለዘመቻው የመጡትን ሰዎች ሁኔታ መከታተል ያንተ ኃላፊነት ነው ። የት እንደሚሒዱ? ከማን ጋር እንደ ሚገናኙ? ምን እንደሚያደርጉ? ምን እንደሚሉ? ስለ እያንዳንዳቸው ሕይወት ታሪክም ባጭሩ ሪፖርት አፈልጋለሁ ። የወንበዴዎች ሬዲዮ ጣቢያ ከነገ ጀምሮ «ጃም» ይደረጋል ተብሎ

ተነግሮኛል ። ጋዜጠኞችን አላምንም ። መደረግ አለመደረጉን አንተ ተከታተል ። ሚዲያዎቻች የሚያስተላልፉአቸውን ፕሮግራሞች እንደዚሁ ።» አለና መነጽፋን አውልቆ እየጠራረገ ሲያስብ ከቆየ በኋላ ፣ እሺ ልጆች ። አንድ ቴዎሪ አለኝ ። ይህ ቴዎሪ ልክ ይሁን ወይም ስህተት የምታረጋግጥልኝ አንተ ፣ ተከላይ ዘድንግል ነህ ። ትልቅ ሥራ ነው ። ምናልባትም አንተ የምታመጣው መረጃ አጠቃላይ ሥራችንን ይወስን ይሆናል ።

«ቴዎሪው እንዲህ ነው ። ሥዕላይ ላንድ ተልዕኮ የመጣ ይሆናል ብዬ እንምታለሁ ። የወንበዴዎችን ራዲዮ ጣቢያ ሰምታችሁ እንደሆነ ፣ የእሱ መምጣት በኛ ሚዲያዎች ከመገለጹ በፊት ፣ እሱን የሚያጥላላ ሰፊ ፕሮፓጋንዳ ማካሄድ ጀምረዋል ። በፊት ሌሎቹ ሲገቡ እንዲህ አድርገው አያውቁም ። አሁን ለምን? ሊያዘናጉን ይሆናል ብዬ አሰባለሁ ። ቅድም ፣ ሥዩም እሱን በመላክ ራሳቸውን እንዴት ያጋልጣሉ? ብለህል ። ነጥቡ እዚህ ላይ ነው ። ስለ አንዳንድ ድርጅቶቻቸው በቀር ስለ እነሱ የማናውቀው እምብዛም ነገር የለም ። ስለ ሻዕቢያ ምን አዲስ መረጃ ሊሰጠን ይችላል? ለፕሮፓጋንዳ ጥሩ ከመሆን ሌላ ጥቅም የለውም ።

«ታዲያ ለምን መጣ? በተለይ ጊዜውንና ሁኔታውን እንዴት? በምን ምክንያት መርጦ መጣ? ተልዕኮው ምንድን ነው? መልሱን ማግኘት አለብን ። ከእሱ የምናገኘው መልስ ምናልባት ወደ «ቢሮክራሲ» ያመራን ይሆናል ። ቢሮክራሲ ማነው? የት ነው? ብዙ ስም ፣ ብዙ መልክ አለው ። እስካሁን ባደረግነው ክትትል ልንደርስበት አልቻልንም ። ጊዜው አሁን ነው ። በቀይ ኮከብ ዘመቻ ተረባርበን የወንበዴዎችን የስለላ መዋቅር አሁን ለመስበር ካልቻልን ምን ጊዜም ልንሰብረው አንችልም ። ወንበዴዎች ስለኛ የማያውቁት መረጃ የለም ። ወታደራዊ ንቅናቄአችንን ሁሉ አስቀድመው ደርሰውበታል ። እንዴት? ከየት? — ጉያችን ውስጥ እሱ ማለት ነው? እነማን ናቸው? አሁን በዘመቻው ወቅት መረጃ ሰብስበው በማቀበል ብቻ የሚወሰኑ አይመስለኝም ። ከሆነ ምን ለማድረግ አስባለሁ? ሥዕላይ ለነዚህና እነዚህን ለመሰሉት ጥያቄዎች መልስ ወደምናገኝበት ቁልፍ ቦታ ያመራን ይሆናል ። ተስፋ አደርጋለሁ ። አላውቅም ። ንጹህ ሰው ሊሆንም ይችላል ። ግን እሱን መከታተል አለብን ። ተከላይ፤

ለዚህ ጥያቄ መልስ የማግኘት ኃላፊነት ያንተ ነው ። ካስፈለገ መቶ ሰው ከኋላው ልታሰልፍ ትችላለህ ። ለሽንት እንኳ ጊዜ እንዳይሰጠው አፈልጋለሁ ።

«ንዶች ፣ በተጠመደ በምብ ላይ እንደተቀመጥን ያህል ነው የ ጊለማኝ ። የተዘረጋብን የሸረሪት ድር ይታየኛል ። መበጣጠስ አለብን ። ምንም ነገር ንቀን መተው የለብንም ። የጎልያድ ንቀት ፣ የጎልያድ ውድቀት ያስከትላል ይባላል ። ለእንቅልፍ ጊዜ የለንም.....»

ተከላይ ዘድንግል ተስፋ ቆርጦ አዛጋ.....

ከእንግዲህ ራሴን ማስተዋወቅ አስፈላጊ አልመሰለኝም ።
መልክ ፡ ስም የለኝም ፡ ቦታና ጊዜ አይወስነኝም ብዬ ነበር ።
እኔ ነኝ ። ነበርኩ ፡ አለሁ ፡ እኖራለሁ ። ባሕርዬ ወይም ተፈጥሮዬ
ነው ። ታሪኩ ይቀጥላል ። ሕይወት እንደ ሸረረት ድር ናት —
ሸማኔ እንደዘረጋው ድር ቁልፍልኗ የወጣ.....

ግዳጅ — አሮግይ

ሥዕላይ በራሺ ከሰለሞን ቤት እንደወጣ በጽኑ መኪናው በከረን መንገድ ሲበር ሔዶ ፊያሚታ ጊላይን ቤተ ግብር ተመናይ ጣላት ። መንገድ ላይ አንድ ቃል አልተለዋወጠም ። እሱም ሆነ እሷ በግል አሳባቸው ተወጠው ነበር ። ከመኪናው ልትወርድ ስትል ፡ «ምሽቱ እንዴት ነበር?» አላት ።

«ጥሩ ነበር» አለችው ።

«ያንን ልጅ ስላገኘሽ ይሆናል ። ደስታሽ ዓይንሽ ላይ ይነበብ ነበር ። ያው የድሮ ፊያሚታ ነሽ ። ምንም አልተለወጥሽም ። አሁንም ልብሽን የሚግርከው ዝነኛ ሰው ነው ። አይደለም? ግን ምን አየሽበት?» አላት ።

ግይ ተመናይ መብራት አልነበረም ። ጥቅጥቅ ያለው ጪለማ በእጅ የሚዳስስ ይመስላል ። እና በጣም ይበርድ ነበር ። የመንደሩ ውሾች ሲጮሁ ይሰማል ።

«እሱ አያገባህም» ብላው ከመኪናው ልትወርድ ስትል እጅዋን ጠበቅ አድርጎ ያዛት ።

«አልግስ!» አለችው ።

«አይዞሽ» አለ — «አሁን የጭቅር ጊዜ አይደለም ። አንድ ቀን እንደርስበታለን ። መኪናዋን እዚህ ድረስ ነው የምትቀሩት ።»

«ለምን?» አለች ።

«ምክንያት አለኝ»

«እንደምን ያለ ምክንያት?»

«መናዘዝ አለብኝ! ያገሬ ልጅ — ላንቺ ነጻነት ነው ስደግ የግርኩት...»

«እና አሁን ምን ይሁን?»

«ከሐዲ ትይዝ ይሆናል በልብሽ.....»
 «ወላ ከሐዲ እኔ ግድ የለኝም»
 «አንቺ የመሐል አገር ሰው — አማራ ነው አሉ የምት
 ወጁ ?»
 «ፍቅር መሐል ፣ ዳር ፣ ሰሜን ፣ ደቡብ አይልም» አለች ።
 «እሺ ። ለማንኛውም ነገር መኪናዬ እዚህ ትደርሳኝ ።
 አንድ ቀን እከስሻለሁ ። እሺ እምባር?»
 «እኔ ምንቸገረኝ ግን ሕግ ውስጥ መግባት አልፈልግም»
 «ምንም ጣጣ የለም ። በኔ ይሁንብሽ ። በጣም የሚያስቸኩል
 አንድ የግል ጉዳይ ስላለብኝ ነው ። ከእንግዲህ ጊዜ የለኝም ።
 ጥናት እንዳዘጋጅ ታዝዣለሁ ። እነዚህ ሰዎች ጊዜ አይሰጡ
 ኝም ። ስለወንበዴዎች አርባ ገጽ ጥናት አምጣ ይላሉ ። ለመቼ?
 ሲባሉ የሚሰጡት መልስ 'ነገ' የሚል ነው ። እሺ ። አሁን
 ልሒድ» አለ ።

መኪናውን ቆልፎ ጨለማ ውስጥ ገብቶ ጠፋ ። ከፊያሚታ
 ጊላይ ቤት ብዙ ርቆ አልሄደም ። ሌላ መኪና ይጠብቀው ነበር ።
 መኪናው ተነስቶ ትንሽ ከመሐዲ በአራተኛ ማርሽ ይበር ጀመር።
 ወደ ከተማ የተመለሱት በከረን ሙንገድ አልነበረም ። ወደ
 ሐዝብዝና ወደ ሳምባ ነቀርሳ ሆስፒታል የሚወሰደውን መንገድ
 ነበር የመረጡት ። ግን ዞረው ባንዳፍታ 'ፓራዲዞ' ደረሱ ።
 መኪናውን የሚነዳው አንድ ጠብደል ወጣት ነበር ። አንድ
 ቡና ቤት በር ላይ አወረደው ። ቡና ቤቱ በመንገዱ ስም ነው
 የተሰየመው — ፓራዲዞ ቡና ቤት ። ትንሽ ቡና ቤት ናት ።
 ሥዕላይ ሰተት ብሎ ገባ ። ጥቁር ካፖርት ደርቧል ። ባርኔጣ
 አድርጓል ።

አምስት ሣንቲም ከኪሱ አውጥቶ ለባሬስታው አላየ ።

«ባምስት ሣንቲም ቡና የለም» አለው ባሬስታው ።
 «ቡና አይደለም የምፈልገው»
 «ታዲያ ምን ትፈልጋለህ?»
 «ንጹህ ስንት ቤት»

ባሬስታው ትኩረ ብሎ ሲመለከተው ቆየና ። «አለ ። ንጹህ
 ነው» ብሎት እየመራ ወደ ውስጥ አስገባው ። ሽንት ቤቱ ከፍቶ

አላየው ። ትልቅ ሽንት ቤት ነበር ። የሽንት ቤቱ ወለልና ግድ
 ግዳ በነጭ 'ሴራሚክስ'ነደል ። መሬት ውስጥ የተቀበረ ትልቅ
 'ባኞ'ይታያል ። ሥዕላይ ግራ ገባው ። ባሬስታውን ሲመለከቱት
 የዋሕ ሽማግሌ ይመስላል ። ነጭ ኮትና ጥቁር 'ቢራቢሮ' ክራባት
 አስርአል ። ግን ፈጣን ነበር ። ከፊት መታጠቢያው ሣህን ሥር
 ያለውን የውሀ ቧንቧ መዘውር ሔዶ ማን ሲለው — በኮንክሪት
 የተቀበረ መስሎ ይታይ ነበረው ትልቅ ባኞ ተነስቶ ቆመ ።
 ሥዕላይ ደንግጦ ዞር አለ ። ራመድ ብሎ ባኞው አርፎበት
 የነበረበትን ጉድጓድ ተመለከተ ። የኤሌክትሪክ ብርሀን ኩሬ
 ጉድጓዱን ሞልቶታል ። ወደ ውስጥ የሚወስዱ ከብረት የተሠሩ
 ደረጃዎች ይታያሉ ። ባሬስታው ቶሎ ብሎ እንዲገባ በእጁ ነገ
 ረው ። ሥዕላይ ወደ ውስጥ ዘለቀ ። ባኞው ቦታው ተመለሰ ።
 ቦታው ተመልሶ ሲያዩት የትም ቤት የሚገኝ ተራ ባኞ ይመስ
 ላል ። ባሬስታው ሽንቱን ሽንቶ ፣ እጁን ታጥቦ ወደ ሥራው ተመ
 ለሰ ።

ሥዕላይ ታች ሲደርስ በምንጣፍ ያበደ ትልቅ የስብሰባ አዳ
 ራሽ ተንጣሎ ጠበቀው ። በአራቱም ማዕዘን ወደ ሌሎች ክፍ
 ሎች የሚያስገቡ በሮች ይታያሉ ። አራት ሰዎች በታላቅ ጉጉት
 ይጠብቁት ነበር ። ሞቅ ያለ ሠላምታ ሰጡት ። ከአራቱም ጋር
 ትከሻ ለትከሻ ተሳሳሙ ። እና ካፖርቱንና ባርኔጣውን አውልቆ
 ወረወረና ። «እሺ እዳ?» አላቸው ።

ከአራቱ ሰዎች ውስጥ አንዱ ። «ካንዲት ሴት ጋር ነበርክ —
 አይደለም?» አለው ። ያደረበት ስጋት ጠደም ። ጠፋጣፋ ፊቱ
 ላይ ይታያል ። ትላልቅ ዓይኖቹ ድፍርስ ናቸው ። ያለማቋረጥ
 ያጤላል ።

ሥዕላይ ነገሩን ለማቃለል ፈልጎ ። «አዎ ፣ ታዲያ ምን
 ይሁን? ምናለበት?» አለውና — «በረሀ ሰባት ዓመት የቆየ ሰው
 በቅድሚያ ወደ ሴት ቢሮጥ ምን ያስገርማል? እዚህ ከተማ የምት
 ኖሩት ችግሩ ባይታያችሁ ነው ። የሴት ውበት ፣ ጥሩ የሴት ጠረን
 ይናፍቃል ። ስለቆንጆ ሴት ታስባለህ ፣ ታልማለህ ። ምክንያቱም
 በረሀ ዙሪያህ ያሉት ከሴትነት ተፈጥሮ ወጥተው ሴቶች አይመስ
 ሉም ። ከፋቅ ይሸታሉ ። ሴቶች ሲቆሽሹ ሽታቸው አይጣል
 ነው ። ሞዴስ ፣ የውስጥ ሱሪ የላቸውም ። እና የወር አበባቸው

በእግራቸው ሲወርድ ታያለህ ። ራስክን መጥላት ትጀምራለህ ።
ለው ከሥልጣኔ ውጭ ሲሆን ካውራ ይብላል ።»

ለውዬው ፡ ተከስተ ገብራይ ፡ ሥዕላይ የሚለውን አያዳም
ጥም ነበር ። የሰውን አሳብ የማይቀበል ፡ ለጠየቀው ጥያቄ ቀጥተኛ
መልስ ብቻ የሚፈልግ ዓይነት ሰው ነው ።

«ማን ናት እሷ?» ብሎ ጠየቀው ።

«የድሮ ወዳጄ ናት.....»

«ስሟን ነው የጠየኩህ?»

«ፈያሚታ ጊላይ.....»

«ፈያሚታ ጊላይ?» ብሎ ፡ እንድትልቅ ፡ እብድ የሚያከል ፡
ጥቁር ፋይል አውጥቶ ቶሎ ቶሎ እያገላበጠ ይመለከት ጀመር ።
ከጥቂት ጊዜ በኋላ ፡ «አዎ — ይህች ናት — አይደለችም?» ብሎ
ፎቶግራፍዋን ለሥዕላይ አሳየው ።
ሥዕላይ ባዎንታ ራሱን ነቀነቀ ።

«ጥሩ ልጅ አይደለችም» አለ ተከስተ ገብራይ በጥላቻ—
«ከማሮች ጋር መዞር ትወዳለች ። የጅብሐ አባል ናት ተብላ ታስ
ራም ነበር ። ለምን በቀላሉ ተለቀቀች? አሁን ምን እየሠራች
ነው? በምናነው እንዲህ በየቀኑ የምታጌጠው? የምትሸቀረቀረው?
ለምን እንደሌሎች ሴቶች ወደ ጄዳ ፡ አቡዳቢ ፡ ዱባይ አልሄ
ደችም? አጠራጣሪ ፍጡር ናት ። የኢትዮጵያ ሰላይ ልትሆን ትች
ላለች ። ብዙ ጊዜ የምትወጣው ከኩሎኔል ታሪኩ ጋር ነው ።
ሴቶቻችን እንደ ድሮ አይደሉም ። ሽርሙጦች ሆነዋል ።» አለው
በንዴት ።

ሥዕላይ ቀና ብሎ «ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይን ነው የምት
ለው? ከመቼ ጀምሮ?» አለው ።

«ብዙ ጊዜያቸው ነው ። ከእሷ አይለይም ። ያለ የሌለ ሐብ
ቱን ለእሷ ነው የሚያራግፈው ። ካለእሷ ሴት የሚያውቅ አይመ
ስልም ። በጣም ይወዳታል» አለ ።

«እሷስ?» ብሎ ጠየቀው ።

«እሷ ምን ልብ አላት? ፍቅር አታጠቅም ። ሴቶቻችን

ጥቅም አሳዳጆች ሆነዋል ። ከእሷ ልጅ ብትጠነቀቅ ይካልሃል»
አለው ድምጹን ከፍ አድርጎ ።

«ቀስ በል ። እኔ የምሠራውን የማወቅ ሰው ነኝ.....»

«ኤ!ማ ዓርዳንፓ» ብሎ ጠረጴዛውን በቡጢ ደበደበና ፡
«በረሀ ቆየህ አልቆየህ ጉዳዩ አይደለም! እዚህ ዲሲፕሊን እን
ዲኖር ያስፈልጋል ። እንዲህ ዓይነት ነገር ሁለተኛ እንዳይለምድህ
እፈልጋለሁ ። እዚህ ቀልድ የለም ። የሞት ሽረት ትግል በማካሄድ
ላይ ነው ያለነው ። ከተማው እንዳለ በሕዝብ ደህንነት ሰዎች
ተወሯል ። ገባህ!» አለው ።

ሥዕላይ ከተቀመጠበት ቀስ ብሎ ተነሳና ለተከስተ ጀር
ባውን ሰጥቶ የተቀሩትን ሦስት ሰዎች በትናንሽ ዓይኖቹ ከቃኘ
በኋላ ፡ ጥርሱን ነከሶ ሲያበቃ ፡ ድምጹን ዝቅ አድርጎ ፡ «የምታ
ደርጉትን ጥንቃቄ አደንቃለሁ ። ከዛሬ ጀምሮ ማንኛውንም መመ
ሪያ ፡ ትእዛዝ ፡ ውሳኔ የምትቀበሉት ከኔ ነው ። ግልጽ ነኝ?»
ብሎ ፡ ከራሻቱን ፈቶ ሲያበቃ ፡ የሸሚዙን ኮሌታ ወደ ላይ በመገ
ልበጥ ፡ ከእጥፋቱ ውስጥ እንደ መገተሪያ ሆኖ ተሸጉጦ የነበረ
ወረቀት መዞ አውጥቶ ለተከስተ ወረወረለት ።

ተከስተ ገብራይ ወረቀቷን በቀስታ ዘርግቶ በሲጃራጭስ ው
ስጥ ወረቀቷ ያዘለችውን መልእክት በጥንቃቄ አነበበ ። «አርባዕተ
አሥመራ — ለተወሰነ ጊዜ ማንኛውንም ፡ መመሪያ ፡ ትእዛዝና
ውሳኔ ከሥዕላይ ባራኺ እንድትቀበል አስታውቃለሁ» የሚል
በራሱ በኢሣይያስ አፈወርቂ ፡ የሻዕቢያ ዋና ጸሐፊና የሻዕቢያ
ጦር ዋና አዛዥ ፡ የተፈረመ ማዘዣ ነበር ። አርባዕተ አሥመራ
የተከስተ ገብራይ ኮድ ስም ነው ።

«አነበብኩት» አለ ሥዕላይ ጥርሱን ነከሶ የፃገራቸውን
ጡንቻዎች በመገተር ።

«አዎ ።»

«አቃጥለው ።»

ተከስተ እንደተነገረው አደረገ ።

ሥዕላይ ወረቀቷ ተቃጥላ ዓመድ እስከትሆን ድረስ ጠበቀና፤
«ከዚች ደቂቃ ጀምሮ ትእዛዝ የምትቀበሉት ከኔ ነው። ቃሌ ሕግ
ይሆናል» አላቸው።

«ሥዕላይ ባራኺን ትንሽ እንኳ ከተጠራጠራችሁት፡ ምንም
ዓይነት የበላይ አካል ውሣኔ ሳትጠበቁ ባለበት፡ በምንም
ሁኔታ፡ እንድታጠፉት» በቢሮክራሲ ተፈርሞ ከእዲስ አበባ
የተላለፈውን ትእዛዝ በልቡ ቆስታወሰና ዝም አለ። ትእዛዙን
አውጥቶ ሊያቃጥለው አስቦ ነበር። ሥዕላይ ይነቃብኛል ብሎ
ፈራ። ከሌላ በኩል የቢሮክራሲ ትእዛዝ አስገረመው። «ቢሮክ
ራሲ ረጅም ይሁን አጭር፡ ቀይ ይሁን ጥቂር፡ ወጣት ይሁን
ሽማግሌ የሚያውቀው ነገር የለም። ትእዛዙ ብቻ ይደርስዋል።
አራቱ ሰዎች ምስጢራዊ አስተያየት ተያዩ። እሳት! አመድ!

ተከስተ ገብራይ በሥዕላይ ላይ ለመወጣት የሚፈልገው
የቆየ ቂም ነበረው። አሁን ፊቱ ቆሞ፡ ጀርባውን ሰጥቶት ሲመ
ለከተው ውስጡ ተዳፍኖ የቆየው ጥላቻ ተቀስቀሰበት። ጥላቻው
ልቡ ውስጥ ነፍስ ሲዘራ ተሰማው። አቤት! እንዴት ይጠላው
ነበር። ሥዕላይ ሕይወቱን በሙሉ ጓደኞቹን በጉልበቱ ሲያስፈ
ራራና ሲያጠቃ የኖረ ሰው ነበር። «እህ አሁን ደግሞ ይኸው ተመ
ልሶ መጥቷል — ጉልበቱን ሊያሳየኝ» አለ ተከስተ። ሥዕላይ
ነበር በጉልበት አስፈራርቶ የማኅበር ሽክቴ አባል እንዲሆን
ያደረገው። እሱ በሚመራው ኅዋስ ውስጥ ነበር ተመድቦ የሚ
ሠራው። እና፡ ራሱን ሲያጋልጥ ሌሎችን በጉልበቱና ባሩ እያ
ስፈራራ የሚያጋፍጥ፡ ራሱን በጣም የሚወድ ሰው እንደነበረ
በምሬት አስታወሰ። ግን የጥላቻው ዋና ምክንያት የሥዕላይ
ራሱን ከማንም አብልጦ የመውደድ ነገር አልነበረም። ካላበደ
(ሰብተቀር ማን ራሱን ይጠላል! የለም። የጥላቻው ዋና ምክንያት
ሌላ ነበር። ከጊዜ በኋላ ሥዕላይ በኃይል ሥላሴ መንግሥት ተሹሞ
ያውራጃ ገዢ ይሆናል—ዕድሜ ላባቱ። አባቱ፡ ደጃዝማች
በራኺየ ፈላጭ ቆራጭነት ሥልጣን ባይሰጣቸውም በመንግሥት
እና በሕዝብ ዘንድ ተሰሚነትና አክብሮት ነበራቸው። በጣም
ግለኛ አስተሳሰብ ስለነበራቸው ለደስሙላ ደጃዝማች ከመዘል
ሌላ ሥልጣን አልተሰጣቸውም። ለማንኛውም ነገር፡ ሥዕላይ
ባባቱ ተጽዕኖ ከተሾመ በኋላ፡ እሱ ይመራው በነበረው ማኅበር

ሽክቴ ኅዋስ ውስጥ ከእሱ ጋር ይሠሩ የነበሩትን ስድስት ወጣቶች
አጋልጦ ያሳስራቸዋል።

ከስድስቱ ውስጥ አንዱ ተከስተ ገብራይ ነበር። ሰባት
ዓመት ይፈረድበታል። አንዳንዶቹ በወገን ብዛትና ብርታት ፍር
ዳቸውን ላይጨርሱ በነጻ ይለቀቃሉ። ተከስተ ግን ወገን የሌለው
ከድሃ ቤተሰብ የወጣ በመሆኑ ሰባቱን ዓመት ጠጥቶ ይወጣል።
ያለትምህርት፡ ያለወገን፡ ያለሥራ የት ይደረሳል? የት ይኬዳል?
ሰው አንድ ነገር ሠርቶ መኖር አለበት። የእሥር ቤት ኑሮ መን
ፈሱን አሻክሮታል፡ ሰውነቱን አጠንክሮታል፡ ልቡን አጠጥሮ
ጨካኝ አድርጎታል። ሕይወት ርካሽ መሆኗን አይቷል። የሰው
ልጅ ልቅሶ፡ ዋይታ፡ ጨካኝነትና ስቃይ አሁን ምንም አይደሉም።
ለሱ እነዚህ ሁሉ ተራ ነገሮች ናቸው። ሁሉንም በእስር ቤት
ቤት አይቷቸዋል። ከእሥር ቤት እንደወጣ፡ ቀን ጨለማ ሆኖ
በት በሚደናበርበት ወቅት አለሁልህ ብሎት ሥራ የሰጠው
ማን ነበር? ጳጳሱ ነበረች። የሚያውቀውና የተዘጋጀለት ቀላል
ሥራ ነበር — ቅጥረኛ ነፍስ ገዳይ። «ለመኖር መግደል» — ከዚያ
ወዲህ ተግባራዊ መፈክሩ ሆኗል — ዕድሜ ለሥዕላይ ባራኺ።
ቀና ብሎ በሲጃራ ጢስ ውስጥ በቃየል ዓይን ተመለከተው።
ብድር በምድር..... ትንሽ ጥርጣሬ..... አስቀዋለሁ! አለ። ለእሱ
መግደል ነው። ማሳቅ ማለት በዕድሜው ብዙ ሰዎች አስቋል።

ሥዕላይ ጉሮሮውን በትንፋሹ ጠርጎ፡ «አሁን ስላድራጎቱ
ላስረዳ.....» ሲል ተከስተ በልቡ ያሰበውን የሰማበት ይመስል
ደነገጠ። ሥዕላይ ቀጠለ «ፈያሜታ ጊላይን የወሰድኳት በበቂ
ጭክንያት ነው። ማን እንደሆነች አጥቼ አይደለም። ከብዙ ጊዜ
ጀምሮ አውቃታለሁ — ከትምህርት ቤት ጀምሮ። ያው የድሮ
ፈያሜታ ጊላይ ናት። አልተለወጠችም። ዕድሜ አልለወጣ
ትም። ከጨዋታና ሳቅ ሌላ አታውቅም። ከሚያስደስታት ሰው
ጋር ለመውጣት ግድ የላትም። ሰው ምን ቢያስደስታት ደግሞ፡
ሁለት፡ ሦስት ቀን ከፊቷ ዞር ካለ ትረሳዋለች። እስከዚህ ድረስ
ነው የማውቃት።

«ለማንኛውም ነገር ደስ ስላለችኝ ወይም ስለፈለኳት
አይደለም ዛሬ ያወጣኋት። እንዳልኩት በቂ ምክንያት ነበረኝ።
እንደኛ፡ ሠላማዊና ዘላቂ ዓላማ ያለኝ ለማስመሰል ነበር። እንደ

እሷ ያለች ቆንጆ ልጅ ይዞ ከመውጣት የበለጠ ምን የሚያሳምን ነገር ይኖራል? ሁለተኛ፣ የብዙ ጊዜ እርጦችናት፣ ዛሬ ከእሷ ጋር ነው የማድረግ፣ በጣም ተነፋፍቀናል በማለት፣ እሷ ቤት የማድረግ አስመስቶ ማንም ሳይጠረጥረኝ እዚህ ለመምጣት ጥሩ እድል እንዳየች ነበር ። ለዚህ ነበር ማይተመናይ እንድትጠብቀኝ ያደረገሁት ። መኪናዬ ከእሷ ቤት በር ላይ ነው የቆመችው ። ሶስተኛ፣ ከአድጊዎቹ መካከል ደስ ያላትን መርጣ እንድትይዝ ለማድረግ ነበር ። ወደፊት ለሚጠብቀን ሥራ ትጠቅመናለች በማለት፣ የኩሎኔል ታሪኩ ወዳጅ መሆኗን አላወቅም ። ማን የሚ ያሳዝነው ነገር ታላላቅ አድጊዎችን ትታ፣ ሄዳ የወደቀችው እንድደጋዩ የሚባል ተራ የቴሌቪዥን ጋዜጠኛ ላይ ነው.....» ሲል፤

የሐንስ አስፍሐ የተባለው ረጃም፣ ቀጭን፣ ባለአፍሮ ወጣት፣ «ማን አልከው?» ብሎ ጠየቀው ።

ድምጹም እንደ ሰውነቱ ቀጭን ነው ። ጀሮ ይወጋል ። «ደጋዩ ኃይለማርያም» አለ ሥዕላይ ። «ዛሬ ማታ ያስተላለፈውን ፕሮግራም አይተሀል?» እንደ ገና የሐንስ ነበር ። «አዎ ።» «አደገኛ ሰው ነው ። ደህና አድርጎ ነው የመታን ። በዚህ ከቀጠለ ሕዝቡን ያሸፍኑበናል.....» ሲል፤

ሥዕላይ ተቆጣና፣ «ሥራችሁን በሚገባ አልሠራችሁም ማለት ነው! ሕዝቡን በይበልጥ ማነሳሳትና ማስቆጣት — አርፎ እንዳይተኛ በአኩምሮው ውስጥ ዘላቂና ቋሚ ሽብር መፍጠር አስባችሁ ። ማንም ያለስጋት መኖር የለበትም ። ሠላም የለም ። ከዛሬ ጀምሮ የምናተኩርበት እንዲ ተግባራችን ይህ ይሆናል — ብዳይ! ብድት!» አለ ።

«ነጥቡን አልያዝክልኝም» አለ የሐንስ ። «የተን ነጥብ ።» «ደጋዩ ተራ ጋዜጠኛ አይደለም ። ለመረጃህ ያህል የቀይ ኮከብ ዘመቻው የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ኃላፊ ነው.....» ብሎ የጀመረውን ልማቱ ሲያሳይ፣ ሥዕላይ አቋረጠውና፣ «ስለ ኤርትራ ምን ያውቃለህ? አስቶ ንግረኝ» አለው ።

«ብዙ ጊዜ እዚህ አገር ተመላልሷል ። ሕዝብ ጋር ይውላል፣ ሕዝቡን ያነጋግራል ። እና ነገር እንደ ውሻ አሸቶ የማውጣት ችሎታ አለው ። ስለሆነም በሕዝብ ዘንድ ያለው ተደማጭነት ከፍተኛ ነው ። እንደ ሌሎች ጋዜጠኞች ዝም ብሎ የሚቀባጥር ሰው አይደለም ። ዛሬ ማታ ያስተላለፈው ፕሮግራም ለዚህ ጥሩ ምሳሌ ነው» ብሎት ጉሮሮውን ጠረገና፣ «አደገኛነቱ በዚህም ብቻ የተወሰነ አይደለም ። ከነገ ጀምሮ ራዲዮ ጣቢያችንን ሕዝብ እንዳይሰማው ለማድረግ አቅዷል ። ምንድነው የሚባለው?.....» ብሎ ነገሩን ለማስታወስ ሲሞክር፤

ሥዕላይ ቀደመውና፣ «ጃሚንግ» አለው ። «አዎ ጃም ሲያደርገው ነው.....» «ይህን መረጃ ከየት አገኘኸው?» አለ ሥዕላይ ። «ሰዎች አሉን ። ደጋዩ ዛሬ ጧት ስለሰጠው መመሪያ መሆኑ መረጃ አለኝ ። በጣም አደገኛ ሰው ነው» አለ ። ተከስተ ቀና ብሎ፣ አደገኛ ከሆነ ቶሎ ማሳቅ ነው» አለ ።

ሥዕላይ በንቀት ተከስተን ተመልክቶ ሲያበቃ፣ «አንተ ለሁሉም ነገር ከማሳቅ ሌላ የምታውቀው መፍትሔ የለህም!» አለው ።

ተከስተ በጥላቻ ዓይን እየተመለከተው፣ «የሞተ ሰው አይጎዳም ። ችግርን ከሥሩ ለማጥፋት ከማሳቅ የተሻለ መፍትሔ የለም» አለው ።

ሥዕላይ በመልሱ ቢናደድም መልስ አልሰጠውም ። ወደ የሐንስ ዞር ብሎ፣ «ያገኘኸውን መረጃ ምን ሠራህበት?» በማለት ጠየቀው ።

«እስካሁን ምንም» የሚል መልስ ነበር ያገኘው ።

ሥዕላይ በቁጣ ፈቱ የነበረውን ጠረጴዛ በቡጢ ከመታበኝላ፣ «ጅል» ብሎ ሰደበውና፣ ቀጥሎም፣ «በእውነት ጅል ነህ ። እንዲህ ዓይነቱን ከባድና ጠቃሚ መረጃ ይዘህ «እስካሁን ምንም» ስትለኝ ይገርመኛል ። ወይም የመረጃው ከብደት አልገባህ ይሆናል ። የመረጃውን ከብደት መዝና የማያውቅ ሰው መረጃ ቢሰበስብ ምን ፋይዳ አለው? እንደ ሁኔታው እጥቅም ላይ ካላዋሉት በቀር ። ያ ራዲዮ ለሕልውናችን በጣም አስፈላጊ

መሆኑን ታውቃለህ? ወይስ አታውቅም? በተለይም ባሁኑ ወቅት።
ያ ራዲዮ ከታረኑ ሕዝቡ መኖራችንን በምን ያውቅልናል? እንቅ
ስቃሴአችንን በምን ይረዳልናል ብለህ ትገምታለህ? የዚያ ራዲዮ
መታረን የኛ ድምጽ መታረን ማለት ብቻ ሳይሆን፣ ሕዝቡን
ተስፋ የሚያስቆርጥ ይሆናል። የሚያስከትለው የፖለቲካ ጉዳት
አስከዚህ ድረስ ነው። በማለት ንግግር ካደረገለት በኋላ፣ «በል
አሁን፣ አሁን ነው የምልህ ኢንግሊዝ እንደምታደርገው የኔ ጉ
ዳይ አይደለም። ብቻ መረጃውን አሁን ለቢሮከራሲ አስተላል
ፍለት። እና፣ በሁለት ወይም ከተቻለ በሶስት 'ሚትር ባንድ'
ለመጠቀም እንዲዘጋጁ ንገረው። ታረኑ ብለው በምንም ሁኔታ
ተስፋ መቁረጥ የለባቸውም፣ እንዲዘጋጁ ንገረው። ለነዚህ
አድጊዎች ትምህርት መስጠት አለብን» አለው።

የሐንስ ፈዞ ቆሞ ቀረ።
«ሰምተኸኛል!» አለው ሥዕላይ።

ተከስተ የሲጃራ ጢስ እየተፋ፣ «ሻሸመኔ ላይ ይተከላል
የተባለው የራዲዮ መገናኛ ሥራ ቢያልቅ ከናቅፋ ጋር በቀጥታ
ተገናኘተን እንነግራቸው ነበር» አለው ሥዕላይን።

«ቢሮከራሲ ለንጋላል» አለው።
«ታውቀዋለህ?»

«አዎ አውቀዋለሁ። ቢሮከራሲ ማን እንደሆነ የምናውቅ
ሰዎች በቁጥር ከሦስት አንበልጥም። እና እንዲህ መሆንም አለ
በት። ተዝረከርክናል። ከጅብሐ ሙግር አለብን። አንድን
ጎዋስ መሪ ከሁለት ሰዎች በላይ ሊያውቁት አይገባም»
አለው።

«ምን ይመስላል?»

«ምን ይመስላል ብለህ ታስባለህ?»

«ሽማግሌ፣ ጠይም፣ ቀጭን፣ ብዙ ሲጃራ የሚያጠስ?.....»

«ና፣ ወጣት፣ ሙሉ ሙሉ፣ ቀይ፣ የማይጠጣ — የማ
ያጠስ..... ይበቀሳል» አለው።

የሐንስ ወደ አንድ ከፍል እንደገባ፣ ሥዕላይ በረጅሙ
ተነፈሰና፡

«የሚጠጣ ነገር የላችሁም? ጉሮሮዬ ደረቀ» አለ።

ገርማይ የሚባለው ረጅም ወጣት አንድ ብርጭቆ ውስኪ
በደንገሉ ቀላቅሎ ሰጠው። ገርማይ የኮድ ስሙ ነው እንጂ የእ
ውነት ስም አይደለም። ሥዕላይ ከውስኪው በጣም ተነነጩለ
ትና «ጥሩ ነው። አሁን ወደ ዋናው ሥራችን እንመለስ። የመጣ
ሁት ለትልቅ ሥራ ነው። ግዳጅ — 'አርማይ' ይባላል። ከዛሬ
ጀምሮ በዚህ ኮድ ስም ነው የምታውቁት — አርማይ!» አላቸውና
ከውስኪው እንደገና ተነነጩ። ትናንሽ አይናቹ በሰሜት ያበሩ
ጀመር። ደንገት ጠረጴዛው ላይ የነበረው ቀይ መብራት ብልጭ
ድርግም ይል ጀመር።

«ምንድን ነው?» አለ ሥዕላይ ደንገጦ።
«አደገኛ ሰዎች አሉ ማለት ነው» አለ ተከስተ።
«ምን ዓይነት አደገኛ ሰዎች?»

«የሲኩሪቲ ሰዎች። አትሲጋ። ቀጥል። ጥሩ ቡናችንን
ፍለጋ ነው የሚመጡት። በከተማው ውስጥ ግሩም በና ያለን
እኛ ነን» አለው። ተከስተ

ሥዕላይ በእጩታ ተነፈሰና፣ «የአርማይ ዓላማና ግብ፣
አንደኛ በዚህ በስድስተኛው ዙር ጦርነት ናቅፋ ላይ የማይላ
ካልን ሆኖ ከታየ፣ እዚህ የሚገኙትን ከፍተኛ አድጊዎችና
ተባባሪዎቻቸውን በሙሉ ባሉበት ለመደምሰስ ነው። ሁለተኛ፣
የኢኮኖሚ ግንባታ ሥራቸው እንዳይሳካ «ሳቦታጅ» ማድረግ
ይሆናል። ሦስተኛው፣ በሕዝቡ ዘንድ ሥነ ልቦናዊ ሽብር
መፍጠር። አራተኛውና የመጨረሻው ተልእኮአችን ያው የተለ
መደውን የኢንተሌጀንስ ሥራችንን በተጠናከረ ሁኔታ ማካሄድ
ይሆናል። የምጽአት ቀን እየተቃረበ ነው» አለ።

ገርማይ፣ «እስከዚህ ድረስ ያሰጋል?» ብሎ ጠየቀው።

«አዎ፣ በአራት ግንባር ተከበናል። በቃሮራ፣ በአፍአበት፣
በከርከበት፣ በአልጊና። ከከረን ተነስተ ወደ ላይ የሚጓዝም
ጦር አለ። ከተፈጥሮአዊ ምሽጋችን ሌላ ኃይልና ጥንካሬ የለ
ንም። እሱም ቢሆን የጊዜ ጉዳይ ነው። በዚህ በኩል ገህነብ እሳት
ካልፈጠርንባቸው ያሁኑ አድጊዎች የድርዎቹ ዓይነት አድጊዎች
አይደሉም። ከገጸ ምድር ያጠፋናል፣ ስለ ኢትዮጵያ ሠራዊት

የደረሰን መረጃ ትክክል አይደለም ። ለራህ ዘመቻ ከተሰለፈው የገበሬ ሠራዊት ምንም አይቻልም ተብሎ ነው የተነገረን ። እና ስትራቴጂያችን በዚህ ላይ የተመሠረተ ነበር ። ወደ ናቅፋ ተሰባ ስበው እንዲመጡ አድርገን እዚያ ላይ ከመታናቸው በኋላ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ከኋላ እየነጻጽቸው ልንመጣ ነበር ። አሁን ሳየው ስህተት ነው ። የኢትዮጵያ ሠራዊት የሚበገር ኃይል ሆኖ አላገኘሁትም ።» አለውና ውስኪውን አንስቶ በንዴት ጨለመው ።

5

ተከስተ ሲገራውን አቦነነና ፡ «የእነሱ 15ኛ ሻለቃ በናቅፋ ለሰባት ወር ከተዋጋን እኛ ሰዚያ ምድር ላይ ሰባት ዓመት ለመዋጋት የማንችልበት ምክንያት የለም ። እኛ ለማሊዎች መስልናቸው እንዴ በሦስት ወር ዘመቻ ሊደመስሱን የተነሱትን ፖለቲካውን ወደ ጎን እንተውና እኛም እንደ እነሱ ኢትዮጵያውያን ነን ። በእነሱ ውስጥ ያለው ወኔና እልክ እኛም ዘንድ አለ» አለው ።

«አዎ» አለ ሥዕላይ — «ግን ችግሩ አሁን እነሱ ተጠናክረዋል ። እኛ በእርስ በርስ ጦርነት ተቃክመናል ። ከውጭ የምናገኘውም ድጋፍ እምብዛም ነው ።» ሥዕላይ ሲገራ በብዛት ያጨሳል ። ግን በሲጃራ ብቻ አይረካም ። ሱሪትም ባናገረው ተሎ ተሎ ይስባል ። ትምባሆም ይጉርሳል ። መቼም የበረሀ ኑሮ..... የማያስይዘው ሱስና በሽታ የለም ። ሌላ ውስኪ ተቀዳለት ። ሌላ ሲገራ አቀጣጠለ ። ሱሪቱን ሳበ ። ትምባሆውን ጉረሰ ። በለ ጉበት በሽታው አማረረ ። በረሽኛ ሆኖ የጉበት በሽታ የሌለበት ሰው ከአሥር ሦስት አይገኝም ። እና ንግግሩን ቀጠለ — «ለዚህ ሥራ ራሱን የቻለ ሠራዊት ያስፈልገናል ። ዋናው ነገር አሁን ድርጅታዊ ሥራ ነው ። እና እኔ የተላኩትም ለዚህ ነው ። በዚህ በኩል ገህነባዊ ሽብር እንፈጥርላቸዋለን ። ችግሩ ሻዕቢያ እንደጀብሐ በከተሞች ሽብር የማካሄድ ልምድ የላትም ። ሀ ብለን መጀመርና ማደራጀት ይኖርብናል ። ጊዜ የለንም ። በጥቂት ቀናት ውስጥ ማጥቃት ሳይጀምሩ አይቀሩም ። ማጥቃት የሚጀምሩበትን እርግጠኛውን ቀን ማወቅ አለብን.....» ሲል —

ተከስተ ንግግሩን አቋረጠውና ፡ «እናውቃለን ። መረጃውን አግኝተናል ። የካቲት ወር መጀመሪያው ግምንት ላይ ሳይሆን አይቀርም ። ምናልባት የካቲት 8 ወይም 10 ይሆናል የሚል ግምት አለ» አለው ።

«እናን» አለ ሥዕላይ ።

«መረጃውን አስተላልፈናል» አለው ።

«መልካም» አለና ሥዕላይ—«አሁን ለማወቅ የምፈልገው ከከተማው ውስጥ ስንት ሰዎች ፣ ምን ዓይነት ኃይል እንዳለን ነው?»

«የሰው ችግር የለንም ።»

«እህሳን?»

«ትልቁ ችግራችን ገንዘብና መሣሪያ ነው ።»

ሥዕላይ ደረቱን ነፍቶ ፡ በሁለቱም በኩል ችግር የለም ። አንድ ሚሊዮን ብር በቅድሚያ ለአርማይ ተመድቧል ። መሣሪያም እንደ ልብ ነው ። ይልቅ ዋናው ችግር መሣሪያዎቹን እንዴት እንደምናስገባ ነው ። አሁን ዘዴ ፣ ጥበብና ችሎታችንን የሚጠይቀው ይህ ይሆናል» አላቸው ።

ሁሉም ባሳብ ተውጠው ተፋጠጡ ። ከባድ ዝምታ ቤቱ ላይ ወደቀ ።

ሥዕላይ ጥርሱን ነክሶ ፡ «መሣሪያዎችን እንዴት እንደምናስገባ በምናስብበት ጊዜ ፡ እነማንን መደምሰስ እንዳለብን ማወቅ ይኖርብናል ። ማንን? የት? እንዴት? መቼ? በምን? ዝርዝር ጥላን እፈልጋለሁ ። እና ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይንና ሻለቃ ተክላይ ዘድንግልን በመጀመሪያ ያዝልኝ.....» ሲል —

ተከስተ ገብራይ የተከላይን ስም ሲሰማ ድንገት በጥፊ እንደተመታ ሰው ከው ብሎ ቀና አለ ።

«ምነው?» አለው ሥዕላይ ።

ተከስተ መልስ አልሰጠውም ፡ ዝም ብሎ ቀረ ።

«ይገባኛል» አለ ሥዕላይ — «የአሥር ቤት ዓደኞች ነበሩትሁ ። ለዚሁ ደግሞ መወቀስ ያለበት ሰው እኔ ነኝ መስለኝ? ስላለፈ ታሪክ ጊዜ ባናጠፋ ጥሩ ነው ። ሰው ወደ ኋላ አይኖርም ። እኔና አንተን ታሪክና ጊዜ ባንድ ግንባር ተከላይን በሌላ በኩል አድርጎናል ። አደገኛ ልው ስለሆነ መሳቅ አለበት ።»

ተከስተ ራሱን በእምቢታ ነቀነቀና፤ «ለጊዜው መኖሩ ይጠቅመናል። ጓደኛዬ ስለሆነ በእሱ ከልላ ነው የምኖረው። በእሱ ምክንያት የሚጠራጠረኝ ሰው የለም። አብረን እንወላለን፤ እንበላለን፤ እንጠጣለን። ጥያቄ አልጠየቅም። ከድርጊቱና ከንቅናቄው ብዙ መረጃ አገኛለሁ። እሱን መግደል ለኔ ችግር አይደለም። ከሞቱ ይልቅ መኖሩ ይጠቅመናል ብዬ ነው። በእሱ የተነሳ በና ቤታችን የሕዝብ ደኅንነት ሰዎች መዋያ ሆኗል።»

«ጊዜው ሲደርስ መሳቅ አለበት!» አለ ሥዕላይ በቁጣ። «ካልክ ጥሩ ችግር የለም.....»

«በተጨማሪ የኩሎኔል በትሩ ተሰማን፤ የሰለሞን በትረንና የጸጋዬ ኃይለማርያምን ስም ያዘልኝ። እና የክሐዲ ወደገቦችን የተሟላ ሊለት ባስቸኳይ እፈልጋለሁ። እና ሊተባበሩን የሚችሉትን ሰዎች ስምና ሁኔታ። ከላይ እስከታች። ሲቪልና ወታደር ከውስጥ ድረስ ዘልቀን መግባት መቻል አለብን። አሁን ሥራ እንጀምር። አሮማይ» አለ።

ኮቱን አወለቀ። የሸሚዙን እጅጊዎች ወደላይ ሰበሰበ። ተከስተ ፈገግ አለ። የሚያስቃቸው ብዙ ሰዎች ፊቱ ተደቅነው፤ የአሥመራ መንገዶች በሙታን ፈገግታ ተሞልተው ይታዩት ነበር። ብዙ ፋይሎች — የኢሠጋኦኮ ተጠሪዎች — የመንግሥት ባለሥልጣኖች — ከፍተኛ መኩንኖች — የሕዝብ ደህንነት ሰዎች — የከፍተኛና የቀበሌ መሪዎች፤ እና ሊተባበሩ የሚችሉ ሠላማዊና ወታደራዊ ግለሰቦችን ፋይል..... ወዘተ — እንደ እብድ እየሳቀ አገላበጠ።

መንገዶቹ ሁሉ

ወደ አሥመራ ያመራሉ

ምዕራፍ ሁለት

«ጓድ ጸጋዬ፤ ቴሌፎን ካዲሳባ» አለችኝ ረዛን።

ጸሐፊዬ አለቃዬ ልትሆን ምንም አልቀራትም። በኔ ስም፤ እኔንም፤ ሁሉንም ታዛለች።

እየተነጫነጭኩ ቴሌፎኑን ተቀበልኩና «ማን ልበል?» አልኩ።

«ምንው ተቆጣህ?» አለችኝ ሮማን ሀለተወርቅ ከአዲስ አበባ።

ስሞኑን ስልክ አድርጌላት አላውቅም። ሴቶች መቸም ጥሎ ባቸው፤ ላንድ ሰሞን ቀርቶ ላንድ ቀንም ባጋጣሚ ዝም ካሏቸው ተንቀው የተረሱ ስለሚመስላቸው ያኮርፋሉ። ዘላለም ተንክባ ከቡን የሚሉ ፍጡራን ናቸው። ቁጣዋን ፈርቼ ድምጼን ዝቅና ለሰለስ አደረኩና፤ «እነ ሮሚዬ! ደሀና ነሽ! ተቆጣሁ እንዴ?» አልኳት።

«እንደ መብረቅ አንባረቅህብኝ እንጂ.....»

«ምን ላድርግ አባክሽ? አለቆቼ ካዲሳባ በየደቂቃው እየደወሉ ይጨቁጭቁኛል። እዚያ ሆነው እዚህ ሊያዙኝ ይፈልጋሉ። ሥራቸውን የቀማኋቸው እየመሰላቸው ሆነ ብለው ሊያበላጩኝ የሚፈልጉም አሉ። ደሀና ነሽ?» አልኳት የእጅ ሰዓቴን እየተመለከትኩ። ጊዜ አልነበረኝም። ሥራ አንገቴ ድረስ ውጠኛል። ታሪካዊው የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባዔ የሚከፈትበት አጥቢያ ነበር። ሰው ሁሉ አብደል። አሥመራ ተደበላልቃለች። ድብልቅልቋ ወጥቷል። ድንገት

የኢትዮጵያ መንግሥት ወደ አሥመራ ማምራት የጀመሩ ይመስላሉ ። የማይታይ የሰው ዓይነት የለም ። ከመላ ኢትዮጵያ የመጡ የኢሠጋ አኮ ተወካዮች ፣ የመንግሥት ባለሥልጣናት ፣ ሚኒስትሮች ፣ የጦር አዛዦች ፣ የአብዮታዊ ጦር ተወካዮች ፣ የሕዝባዊ ያን መሪዎችና የልዩ ልዩ ብሔረ ሰቦች አባባሎች ፣ የወሎ ፣ የታግራይ ፣ የነጃም ኪነት ቡድኖች — የሰው ነጭ ይታያል ። የአሥመራ ነዋሪ ሕዝብ ቁጥር ደንገት አብጦ ከተማዋ ልትፈነዳ ደርሷለች ። እኔም በሥራ ውጥረት ልፈነዳ ትንሽ ቀርቶኛል ። ሮማን ስልክ ከያዘች አትለቅም ። በልቤ ትንሽ ጸሎት አደረስኩ ።

«ምነው እንዲህ ጠፋህ ልጄ?»
«አለሁ ። አለሁ ለማለትም አልችልም ። ውጥረት ላይ ነኝ»
አልኳት ።

«ዘምባባዎች ጫካ ውስጥ ገብተህ ጠፋህ መሰለኝ! ያሥመራ ሹሩቤዎች እንዴት ናቸው?»

«እንዳፍሽ ባደረገልኝ.....»
«እሱን ተወው ። ስልክ መደወል ማንን ገደለ? ወይስ ስልክ ለመደወል ጊዜ አጣሁ ልትለኝ ነው?» አለችኝ ንጭ ንጭ ባለ ድምጽ ንዝንዝ በሚያደርግ ድምጽ ።

«እውነቱን ነው የምልሽ ፣ ትንፋሽ የለኝም ። እዚህ መጥተሽ ብታይው ሁሉም ነገር ያበደች ኳስ ሆኗል.....» እንዳልኳት ፣ ለምን እንደሆነ እንጂ ፣ ፈያሚታ ጊላይ ትዝ አለችኝ ። የቤትና የቢሮ ቴሌፎን ቁጥሮቿን ከወሰድኩ ወር ሊሆነኝ ነው ። እዚህ የደረስኩት ታኅሣሥ 19 ቀን ሲሆን ፣ ያገኘኋትም ያን ቀን ምሽት ላይ ነበር ። ከፊት የነበረውን የቀን መቁጠሪያ ስመለከት ጥር 16 ቀን ይላል ። ጊዜው እንዴት ይበራል? አልኩ ። አልደወልኩላትም ። እሷም እስካሁን ረስታኝ ይሆናል ብዬ ዝም አልኩ ።

«ምነው ዘጋኸኝ ልጄ?»
«አለሁ ። አዲሳባችን እንዴት ናት?»
«ጭር ቢላለች.....»
«አለሁ አለሁ የሚለው ሁሉ እዚህ ስለመጣ ይሆናል.....»
«እኔ ጨልሞብኛል.....»
«ይግረምሽና እኔ ደግሞ ቀኑ ሲመሽና ሲነጋ አይታወቅኝም ። ይሮጣል ። መሮጡስ ባልከፋም ነበር ። ቀኑ እንዲህ ከፊጠን ሦስት ወር ነገ ናት ።»

«አዩ ጸጋዬ ። ረስተኸኛል ። እኔ እንጂ ልቤ ፈርቷል.....»
«ተይ እባከሽ ። ይልቅ የረሳሁት ራሴን ነው ። ቀይ ኮከብ ዘመቻ ከሚሉት ጫካ ውስጥ ገብቼ ጠፍቼለሁ ። አይዞሽ ሮሚ ራሴን ባስታወስኩ ቁጥር ልቤ ካንቺ ጋር ነው ።»

«እሱን ተወው.....»
«እውነቱን ነው» ብዬ ተገዘትኩላት ። መገዘት ነበረብኝ ። መቸም ሴቶች ሲባሉ ፣ አሥር አሥር ጊዜ ካልማሉላቸውና ካልተገዘቱላቸው የተወደዱ እይመስላቸውም ። በተለይ ሮማን ጥሉባት የምትወደድ መሆኗን ዘወትር ማረጋገጥ ትወዳለች ። በተፈጥሮ በጣም ኩሩ ነች። ተወዳ የምትከበርበት ቦታ መገኘት ጥቷ ነው ። ትሞታታለች እንጂ እዚያ አትደርስም ።

«ደህና» አለች ።
«ናፍቄሻለሁ.....»
«እኔም..... አንድ የቴና ክር ልኬልህለሁ.....»
«የምን ክር ልጄ?»
«ዘፈን ። ናፍቄቱን የሚገልጽ ። እኔ እስካሁን መቶ ጊዜ ሰምቼው ይሆናል ። አሱኑ ነው ስሰማ ውዬ የማመሸው.....»

እንደገና ሰዓቱን አየሁ ። ጊዜው ይሮጣል ። ባጭሩ እንዳላዳርጣት ፈራጊት ። ለቁጣና ለኩርፊያ ትንሽ ጥርጣሬ ይበቃታል ። እሷ ሲበቃት ካልዘጋች ፣ ሰው አቻኩሉ ቴሌፎን ሲዘጋባት ፈጽሞ አትወድም ። የማትወደው ነገር ተቆጥሮ አያልቅም ። ቴሌፎኑን ተሎ ብላ እንድትዘጋልኝ የፍቅርን አምላክ በልቤ ተግጽንኩና ፣ «እኬ ። አመሰግናለሁ ። እንደደረሰኝ ወስጂ አዳምጠዋለሁ ። ከዚህ የምትፈልገው ነገር ካለ እልክ ልሻለሁ ።» አልኳት ።

«ምንም አልፈልግም ። እዚያ ያለ ሹራብ ምናለ? እሱም ኬሻ ነው ፣ አሥመራ ሴትና ሹራብ ነው የሞላው» አለችኝ ።

ባገር ውስጥ የተሠራ ነገር አትወድም ። በ'ሎካል' ነገር ማገጥ ሞት ይመስላታል ። ምርጫዋ ግሩም ቢሆንም ፣ በዚህ ሁለጊዜ እንጣላለን ።

«ሌላስ?»
«ሌላማ የምፈልገው አንተ ነው ። ይህ ከተማ ሊውጠኝ ደርሷል ። ምንም ደስ አልለኝ ብኳል ። ተሎ ናልኝ ።»

«እኚ ሮሚዬ ። ምናምኑን ቶሎ ቶሎ አያይገሮ ወዳንቺ ፈትለክ ነው ።»

«ቻው» አለችኝና ቴሌፎኑን ዘጋችው ።

ቴሌፎኑን እንዳኖርኩ ወደ ፊያሚታ ጊላይ ደውላ የሚል ስሜት አደረብኝ ። ስሜቴን ልገታው ብሞክርም አልሆነልኝም ። ከዚህ በፊት ሁለት ጊዜ በስልክ ፈልጊያት እንዳጋጣሚ አጥቻ ታለሁ ። ስልኩን እንስቼ ልደውልላት ስል ጋዜጠኞች ተንጋግተው መጡብኝ ። ሁሉም ቀንዳቸው ቆሟል ።

«ምን ተፈጠረ!» አልኳቸው ።

ከችግር ሌላ መፍትሔ ይዞልኝ የሚመጣ ሰው መቸም የለም ። ሁሉም ትራንስፖርት ፈላጊዎች ነበሩ ። የራዲዮ ሰዎች ወደ ትራክ ቢ መሔድ ይፈልጋሉ ። አንደኛው የጋዜጠኞች ቡድን በዕዳጋ ሐሙስና በዕዳጋ ዓርቢ ትርኢት የሚያሳዩትን የኪነት ቡድኖች ዜና ሔዶ ለመሥራት ተቻኩሏል ። ሁለተኛው ቡድን ከአዲስ አበባ የሚመጡትን እንግዶች ሔዶ ለመቀበል ፈልጎ ተሸከርካሪ አጥቶ ተቸግሯል ። ሁሉም በየአቅጣጫው ለመብረር ይፈልጋል ።

«አንድት? ካሜራና ቴፕ ተሸክመን ከስምበል እስከ አከሪያ በአግራችን እየሮጥን እንድንሠራ ነው የሚፈለገው!» ከንፍ የለን አንበር ። ባለሥልጣን አይደለን መኪና አይሰጠን ። በዚህ ላይ ደግሞ እንደ ጩታ በሁሉም ቦታ እንፈለጋለን ። በጊዜ ሳንደርስ ስንቀር እንደ ውሻ እንሰደባለን ። ዛሬ ፣ ትንሹም ትልቁም ስብሰባ ቲቪ ካሜራ ካልመጣ አይንቀሳቀስም ። ዘፋኙ አይዘፍንም ። ተናጋሪው አይናገርም ። ሰብሳቢው ስብሰባውን አይከፍትም ። እግዚር አይደለን ሁሉም ቦታ ባንድ ጊዜ ልንገኝ አንችል ። በዚህ ሁኔታ የዘመቻውን ታሪክ ቀርጾን ለማስቀረት አንችልም ። እኔ ኋላ በኃላፊነት አልጠየቅበትም ። እዚህ ሂዱ ፣ እዚያ ኑእያሉ ትዕዛዝ መስጠት ብቻ አይበቃም ። እኛም ሰዎች ነን!» አለና የፈልገን ማንኛ ካሜራውን መለሉ ላይ ጣለው ።

«ከመሣሪያህ ጋር ጥል የለህም ። እንዲህ ዓይነት ጠባይ ግየት አልፈልግም ። በል አሁን መሣሪያህን አንሳ» አልኩት ።

የጠየቀው ነገር ሳይፈጸም መሣሪያውን ዳግመኛ ላለማንላት ወስኖ ነበር የጣለው ። ኩራት ሲተናነቀው ከቆየ በኋላ ቀስ ብሎ ካሜራውን አነሳ ። ባያነሳ ኖሮ ምን እንደማደርግ አላውቅም ነበር ። በእጩይታ ተነፈስኩና ረዛን ከከፍለ ሀገሩ የትራንስፖርት አገልግሎት ማዕከል ጋር እንድታገናኘኝ አደረኩ ። ግራዝማች ላይ ሮዑኩባቸው ። ያገሩ ባለሥልጣን ሁሉ ግራዝማች ፣ ቀኛዝ ማች ፣ ፊታውራሪ ፣ ደጃዝማች ፣ ብላታ ፣ ባሻ ብቻ ነው ።

«ምን ላደርግ ተቸግረ ነው» አሉኝ ።

«የለምኩ ንድ..... አ..... ግራዝማች ። የሚዲያን ጠባይ የተረዱት አልመሰለኝም ፣ ፍጥነት ይጠይቃል ። የማያቋርጥ እንቅስቃሴ ነው ። እኛ ለነገ ወይም ለኋላ የምንለው ነገር የለም ። አሁን ሶስት መኪናዎች ባስቸኳይ እፈልጋለሁ ። በመኪና ችግር ምክንያት ሥራ ሳይሠራ ቢቀር ኋላ በኃላፊነት የሚጠየቀው ሰው ይጠየቃል» አልኳቸው ።

ሶስት መኪናዎች ወዲያውኑ ሊልኩልኝ ተስማሙ ። ያገሩ ሰው መቸም ሥልጣን ይወዳል ፣ ሥልጣንም ያከብራል ።

«ንዶች ሌላ ችግር አለ?..... እኚ ። ጥያቄ ማቅረብ ብቻ ሳይሆን ችግሩንም አብረን ማየት አለብን ። ትንሽ ትዕዛዞች ያስፈልገናል» አልኳቸውና ሸገኝቸው ። አነጋገራ አላሳመናቸውም ።

እነሱ እንደወጡ ቴሌፎኑን እንስቼ ወደ ፊያሚታ ጊላይ ደውልኩ ። ከሦስት ጥሪ በኋላ ቴሌፎኑን አነሳች ።

«ሄ — ሎ?» አለች እንደመዝፈን እያለች ።

«አበይ ኢየ?»

የመሥሪያ ቤቷን አድራሻ ሰጠችኝ ።

«መን ከብልን?»

«ፊያሚታ.....»

«ሰሜናዊት ጽብቹቲ ፣ ከመይ ቀኒ..... ። ጸጋዬ ኃይለማርያም ዝብሐል ትዝከርን ‘ዶፖ’»

«አንቲ እሂዳለ? የማን አጋሜ ነው የሚያነጋግረኝ ብዬ ነበር ።» አለችኝ ። ጠጉሯን እየነሰነሰች ስትናገር በዓይነ ሕሊናዬ ታየችኝ ።

«እንዴት?» አልኳት ።
«እንደነሱ ነዋ የምትነጋገረው» አለች ሲቃ ።
«ይኸ እንኳ የሐማሴን ጥላቻ ነው.....»
«ደህና ነህ! ምንው ጠፋህ? ግን በቲሺ ብዙ ጊዜ እየሀለሁ ።
አወይ ውሸት!» አለችና እንደገና ሳቀች ።
«አየበላሽ ነው እንዴ የምትነጋገራችን?»
«ጥርሴን እየፋቅሁ ነው.....»

«በሮ ውስጥ?» አልኳች ውብ ጥርሶቿ መጥተው ፊቱ እየተ
ደቀኑ ። እዚህ አገር መቸም ሴቱ፣ ወንዱ፣ ሽማግሌው፣ እንደ
ጥርስ የቀራት አርጊትም ብትሆን፣ ሁሉም በየመንገዱ ጥርሱን
እየፋቀ መሔድ ይወዳል ። ቀን ማታ አይሉም ። ቦታ አይመር
ጡም፣ ጥርስ መፋቂያሻጩ ነጋዴ ቁጥር ብዛትም ያንኑ ያህል ነው።

«አወ»
«አወ» አልኩ የአሲን ድምጽ ቀድቼ ። ኛው የምትል ትመ
ሰላለች ።
«ሔድ! አባቴ ይመት ። እኔ አዳሉ ነው የምለው አንቴ»
አለችኝ ።
«የሰድብ መዓት አወረድሽብኝ አይደለም እንዴ? ውሸታም
ደደብ እያልሽ»

«ጣፋጭ ደደብ ነህ.....»
«ሥዕላይ በራሼ እንዴት ነው?» አልኳት ።
«አውይ አልሰማህም እንዴ? ይህን ካልሰማህ ምን ዓይነት
ጋዜጠኛ ነህ? አባቴ ይመት ። ደደብ ጋዜጠኛ ። አፈታችን
አሁድ ልንጋባ ነው ። እንዲያውም ከአቡ ዳቢ ያዘዘኩት 'ቪሎ'
ሰላደረሰ ነው እንጂ ሠርጋችን ባለፈው አሁድ ይሆን ነበር»
አለችኝ እየሳቀች ።

«አቡ ዳቢ መቸም የምትኮበልሉበትም፣ ዕቃ የምታስመ
ጡበትም ገነታችሁ ሆኗል ። ለማንኛውም ነገር እንኳን
ደስ አላችሁ ። ታዲያ ለሠርጋችሁ አትርሱኝ ።»
«ሠርጋችንን የት ብናደርገው ይሻላል — እምባሰይራ
ወይስ ኒያላ?»

«እንዳትማችሁ.....»
«አውይ ደደብ ። ውሸቴን ነው እባክህ ። አንዳንዴ ዝም

ብሎ ውሸት ይመጣልኛል ። ውሸታም ነኝ አባቴ ይመት ።
ምን ዓይነት ሴት ነኝ ግን?» አለች ።

«ጣፋጭ ዋሽ!»
ሳቀችና «እሺ! ቀይ ኮከብ አሥመራ እንዴት ይዞህል?»
ብላ ጠየቀችኝ ።
«ተጨባጭ ሁኔታ ገጠሞኝ በውበቷ ገና መደስት አልጀመ
ርኩም.....»

«ከተማዋን አጽድተን ስለተቀበልናችሁ ከከተማ ልታስወ
ጡን ነው» አለችኝ እየሳቀች ።
«መቸ እንገናኝ? ትግርኛዬ ዝንል»
«ምጽዋ ትሔዳለህ?»
«አዎ»

«ለምን እዚያ አንገናኝም? ለምጽዋ ፈስቲቫል ከንደኞቼ ጋር
ለመሔድ አስቤአለሁ ። ምጽዋ ሠርግና መልስ እየሆነ ነው አሉ»
አለች ።

«አውነት?»
«ምንው ተጠራጠርክኝ?»
«ጣፋጭ ዋሽ ስለሆንሽ ነዋ!»

«አውይ! ደደብ ። አባቴ ይመት ለመሔድ አስቤአለሁ ።
ገርጉሱም ላይ ፈልገኝ ። አባቴ ይመት «ባኪኒ» ሰብሼ ነው
የምመጣው ። ቻው እምበእር ዘሐወይ» ብላ ቴሌፎኑን ዘጋች ።
አውነቷን ይሆን ወይስ ውሸቷን? እርግጠኛ አልነበርኩም ።
ወይስ በዲፕሎማቲክ ቋንቋ ዞር በል፣ ገደል ግባ ማለቷ ይሆን?
እንዴት አባቷ አድርጋ! ካሁኑ እልክአለያዘችኝ ። ተግደርዳሪ
ሴቶች ለምን እልክ እንደሚያስይዙኝ አላውቅም ። የሆነ ሆኖ
ስለ ፊያሚታ ጊላይ ብዙ ለማሰብ ጊዜ አላገኘሁም ። ፍሬው ዘሪ
ይሁንና ሻለቃ ሥዩም ሠረቀ ብርሀን ተያይዘው ገቡ ። ገና ሳያ
ኛው አስጠሉኝ ። ምንም ጊዜ የለኝም ። ማንም ጊዜ የለውም ።
ሁሉም ጊዜ ይሻማል ። ብልጥ የሆነው አንዱ ላይ የሥራ ሸክም
ጥሎ ይርጣል ።

«እህስ!» አልኳቸው ።
«እንሠራለን ቀን ማታ እንገስታለን» አለኝ ፍሬው ዘሪሁን።
የአሥመራ ከንቲባ የሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶታል ። የማያው

ቃት ሠፈርና ተከርቸም (ሲክራቶ) በአሥመራ ከተማ የለችም ።
ዓይኑም ፡ ጥርሱም ፡ ፊቱም አንድ ላይ ይሰቃል ። አጭር ቁመ
ቲም ፡ ስቆ የሚያስቅ ሆኖ ይሰማል ።

«ምንድነው ደሞ እሱ?» አልኩት ፡ እንጥስታለን ያለው
ነገር ጠፍቶኝ ።

«ፓስታ የሚለው ቋል መጥስት ከሚለው የግሥ ዘር
የመጣ ነው ። ሲራክም መጥስት ፡ ፐለት ፡ እንጥስት ይሏል ።
አለ ።

«ፓስታ ተሰማምቶህል መሰለኝ?»

ሆዱን ነፍቶ በእጆቹ መታ ፡ መታ አደረገና ፡
የማትወደው ቋንቋውን ስለማታውቅ ነው» አለኝ ።

«የምን ቋንቋ አለው ልጄ?»

«ጣልያንኛ ወይም ጥሩ ትግሪኛ ። ከነዚህ ቋንቋዎች ጋር
ሲሆን ይሰማል ። በተለይ ከክልተ ቢኬሪ ነቢት ጋር ሲሆ
ንማ ጽቡቅ እዩ ። ጅሮ ለማዶና! መጥስት ። ፐለት ። ምግብ
ለሥራ ። ማወራረጃው ጠፋ ። ፓስታ በውሀ አይሆንም ። መት
እውነቱን ነው ። ሆኖ ይነፋል ። ፓስታ ውሀ ስትጨምርበት
ይባዛ የለም ። ፓስታ በልተህ ውሀ ስትጠጣበት እንደዚያ ይሆ
ናል ። ስትጥስት ከሁለት ቢኬሪ ነቢት ጋር ሲሆን ግን ጥሩ ነው ።
ይፈጠራል ። ጣልያን ለብልሐቱ ነው ። ፓስታ በልቶ ነቢት የሚ
ጠጣው ፓስታ ። ወንቢት — ኤ ኮዛ ፋቻ!» በማለት ቀባጠረ
ብኝ ።

«ጥሩ ቲዎሪ ነው» አልኩት ።

«ሲ ። ማ ኖንቼ ሶልዲ ። ብዙይ ገንዘብ እንታይ ትገብር?
ይህ ከተማ ደግሞ ለላቢ ነው ። ሴቶቹ እምቢ የሚል ቋንቋ አያ
ውቁም ። እኔ ደግሞ ሆዴ አይጨክንም ። ምን ታረገሞለህ? አይ
ደለም እንዴ ጓድ ሥዩም?» አለ ።

«የዘፈን ዳር ዳሩ እስክስታ ነው አሉ ። ገንዘብ ልትጠይቁኝ
እንዳልመጣችሁ ተስፋ አደርጋለሁ ። አሁን ሥራ አለብኝ»
አልኳቸው ።

ሥዩም እንደ ቆማጣ ጣቶቹን ቆልም ፡ «በእንዳ ማርያም»
አለኝ።

«ማርያም ትርጓሳ» አልኩት ።

«እረ ጋሼ በፈጠረህ ። ሣንቲም የለንም» አለ ፍሬው ።

የሚስቁትን ዓይኖቹን እያቁለጨለጨ ።

ሰው አንድ ነገር ጠይቆኝ እምቢ ለማለት የማልችል ሞኝ
ነኝና ሐያ ብር መዝገፍ ከሰጠኋቸው በኋላ ፡ «እነዚህን ያሥመራ
ልጃገረዶች ኤን እና ካራቪል እየወሰዳችሁ ጀላቲ ማሰላስ ብት
ተውኮ ለማኝ አትሆኑም ነበር» አልኳቸው ።

«ከእንግዲህ አንለምንም — አባቴ ይሙት» አለ ሥዩም ።
«አዩን»

«ስልህ» አለኝ ።

ፍሬው «ጋሼ ሥዩም ደህና ንግድ ጀምርክል» ሲል—

«ልባርግ!» በማለት ፍሬው እንዳይናገር ሥዩም ሊያስፈ
ራራው ሞከረ ።

ፍሬው የሥዩምን ዛቻ ወደ ጎን ብሎ ፡ «ጋሼ መት ፡ ንግድ
ጀምርክል ። ምን የሚያደርግ መሰለህ? አዲሳባ ይደውልና
ሴቶቹን ምን የመሰለ ሹራብ ፡ ጫማና ቦርሳ በርካሽ ዋጋ አግኝ
ቼላችኋለሁና እንዳያመልጣችሁ ይላችዋል ። መቼም የኛ ሴቶች
ለጌጥ ሚች ናቸውና ያለ የሌላቸውን ብር መንዝረው ይልካሉ ።
ከየሱቁ ርካሽ ሹራቦች ፡ ጫማዎችንና ቦርሳዎችን ያግበሰብስና
ትርፉን ወደ ኪስ ። ካንዳንዶቹ እስከ ሠላሳ አርባ ብር ድረስ
ያተርፋል ። ከዚህ የበለጠ አስመጭና ላኪ ምናለን? ብሎ የሥዩ
ምን ጉድ ነገረኝ ።

ነገሩን ሰምቼ ዝም ለማለትም ሆነ ለመሳቅ አቃተኝ ። ሆኖም
ሳቅሁኝ ።

«ይኸ ወስላታ ደግሞ ያደረገውን ልንገርህ» አለ ሥዩም
ተራውን —

«እህቱ ከባሏ ጋር እዚህ እንደነበረች መቸም ታውቃለህ ።
አሥመራ በወንበዴዎች ያኔ በተከበበችበትና የውስጥ ደጋፊዎ
ዎቻቸው እነዚህን የመሐል አገር ሰዎች በጫማ ነው ወይስ በባዶ
እግራቸው ነው ከዚህ የምናስወጣቸው እያሉ በሚሳለቁበት
ጊዜ ፡ እህቱ ከዚህ ጉድ በደህና ያወጣሽን እንደሆነ መቶ ብር እስ
ጥሻለሁ ብላ ለእንዳ ማርያም ተስላ ነበር ። ይኸውልህ በቀደም

ለት ፍሬው ስዕሉቱን እንዲሰጥላት ገንዘቡን በባንክ ላከችለት ።
አጅሬ መቶ ብሩን መንዝሮ ጠጣበት» ብሎ ዝም ሲል—

«ከዚያ በኋላ ምን ሆነ? ቀጥሏል እንጂ!» አለው ፍሬው ።
ሥዩም ዝም ሲሆን ቀረ ።

«እኔ ነገሩን ልጨርስለህ ጋሼ» ብሎ ፍሬው ንግግሩን ቀጠለ
«የሥዕሉት ገንዘቡን ከባንክ ቆመጣሁለት ፣ መቶም ሆኖ በእሱ
አይጨክንምና ወስጂ ጋበዝኩት ። እይዞህ ጠጣ አልኩት ። ይህን
ያላበው ዝሁል ቢራ አምስቱን ከላፈ በኋላ ዛሬ ገንዘብ ከየት
አገኘሽ?» አለች ። ገንዘቡ እንዴት እንደተገኘ ታሪኩን ከነገርኩት
በኋላ ምን አደረገ መሰለህ? በል ወንድሜ እኔ በሥዕሉት ገንዘብ
አልጠጣም ። ሠይጣን! ብሎኝ የጠጣበትን እምስት ብር ከፍ
ሎኝ እያማተበ ጥሎኝ ሔደ» አለና አጫውተኝ ።

ሥዩም ደንግጦ እያማተበ ሲወጣ እየታየኝ በጣም ሳቅሁኝ ።

«ይህ ከይሲ የሠራውን ሌላ ጉድ ላጫውትህ» አለ ሥዩም
ስለ ከንፈሮቹን እያዋጠሞጠ — «እንደ መጣን ሰዎን ነው ። ባም
ስት ቀን ውስጥ 'ከሪዝ' መታን ። አጅሬ እንድ ቀጠሮ ነበረው ።
ገንዘብ በፈልግ አጣ ። ሁሉም ብድር ፈላጊ ነበር ። አጅሬ አንድ
አሳብ መጣለት ። አንድ ሽግግሌ አሉ — አልቤርን ቻው ። ስለ
እርጅና ሲጨነቁና ሲያማርሩ ሁልጊዜ ይሰማል ። ታዲያ ያንጊዜ
ወደ ፋርማሲ ጎራ ይልና ባላርጂን በሀምሳ ሣንቲም ገዝቶ
በልዩ ቧት ያደርግና ያንድ የሆነ ስም ጽፎበት ሲያበቃ ወስዶ
ለሽግግሌው ይሰጣቸዋል ። «ምንድን ነው?» ይሉታል ።
«ኃይል የሚሰጥ ነው ። ማታ ማታ ከራት በኋላ ሁለት እንከብል
በኪኒቶ ከዋጡ ጎረምሳ ምስጋን ይጣ ። አንድ የማውቀው ጣልያን
ሐኪም ጓደኛዬ ነው የሰጠኝ ። ዋጋው ሐያ ብር ብቻ ነው ።
ሰውዬው ጓደኛዬ በመሆኑ ነው እንጂ መቶ ብርም ሲያንሰው
ነው ይላቸዋል ። ሽግግሌው በጣም ገብጋባ ናቸው ። ሲወጡም
ሲገቡም ብር ይቆጥራሉ ። ሣንቲም አትወጣቸውም ። ሌሊት
ብራቸውን ተንተርሰው ነው የሚያድሩት ። ሰው አያምነም ።
ግን እሱን አመኑት ። አንዴ የከተማው ከንቲባ ተብሎ የለም ።
ከንቲባ የማያውቀው ምን ነገር አለ? የሚል ዝና አትርፎአል —
መቶም ። የያዙትን ገንዘብ እንዳያደባቸው ዞር ብለው ከቆጠሩ

በኋላ ይኸው ነው ያለኝ» ብለው አሥራ አምስት ብር ብቻ
ሰጡት ። ይሁን መቶም በእውነት ድብር አከሰረውኛል ። ሌላ ጊዜ
እንደሚከሱኝ ተስፋ አደርጋለሁ ። ብሏቸው ወደ ቀጠሮው
ርጠ ። ራት ላይ ሽግግሌው አለውትርላቸው ሽከ ብለው መጡ ።
ተሠርቀን እንመለከታቸው ነበር ። ራት ከበሉ በኋላ ኪናቶ
አዘዙ ። ሰው እንዳያያቸው ነው መሰለኝ ቀስ ብለው ከኒናቸውን
ከዋጡ በኋላ ከተማ ገብተው ጠፉ ። አጅሬ ጧት ቁርስ ላይ ፣
«ያ መድኃኒት እንዴት ነው?» አላቸው ። እረ ግሩም ነው ፣ ሌላ
ካለህ ጨምርልኝ አሉት ። አጅሬ ምኑ ሞኝ ። እንዲሁ በቀላሉ
የሚገኝ አይደለም ። እርሶም ደግሞ አይከፍሉም እንዴት ይህ
ናል?» አላቸው ። «በኔ ይሁንብህ ። መድኃኒቱን ብቻ» አሉት ።
ይኸውልህ አጅሬ የባላርጂን ደምበኛ አግኝቷል ።» አለች ።

«እናንተ ሰዎች ጉደኞች ናችሁ ፣ አባቲ ይሙት ። ይህን
ከተማ ጉድ ሳታደርጉት ዘመቻው አያልቅም» አልኳቸው ።

«ቀልድ ነው ። አንዳንዴ ቀልድ ያስፈልጋል ። ሁልጊዜ
አምረን ይህን ዘመቻ ልንወጣው እንችልም» አለና ቀጥሎም —
«አንተ ግን ይህን የዘመቻ ሥራ በምር ይዘሽዋል ። ከድል በኋላ
ትሾግለህ ያለህ ሰው አለ እንዴ? አለኝ ።»

ነገሩ አሳቀኝና ፣ «ጋዜጠኛና አዝማሪ ለሹመት ማን አድ
ሏቸው? ዘላለም ጋዜጠኛ አዝማሪ እንደተባሉ ነው የሚሞቱት»
አልኩት ።

«ለቀይ ኮከብ ዘመቻ የመጡት አብዛኛውቹ ሰዎች ምን
ይላሉ መሰለህ?»

«ምን ይላሉ?»

«ለቀይ ኮከብ ዘመቻ ተመልሞለን የመጣን ቀይ ኮከብ
ዘማች ስንመለስ በያለንበት እንሾግለን እያሉ ነው የሚ
ያውሩት ።»

«ከንቲ ምኞት» አልኩት ።

«አዲሳባዎች ደግሞ ከዚያም ይላሉ መሰለህ? እዚያ የሐ
ጼት በቲ ሥራ የሌላቸው የግይደለጉ ሰዎች ናቸው እያሉ
ያስመራሉ» አለኝ ።

ውጠኝ አላውቅም ። ምን እንደማደርግ ጠፍቶኛል ። ከፊት መባነን ጀምረ አለሁ» አልኩት ።

ፍሬው የሚስቁትን ዓይኖቹን እያቁለጨለጨ ፡

«አትስጋ ። ይደርሳል እባክህ ። እኛ ሥራ የሚሳካልን በመጨረሻ ሰዓት ነው። አለኝ ።

እንደ ፍሬው ዘራሃ ሁልጊዜ ብሩህ ተስፋ የሚታየው ሰው አጋጥሞኝ አያውቅም ። ሁልጊዜ የሕይወት ጸሐያማ ጎን የሚታየው ሰው ነው ። «እንዳፍህ ያደርግልኝ» አልኩት ።

ሥዩም ለጠቅ አለና ፡ «እኔ የመጣሁት ለሌላ ጉዳይ ነበር» አለኝ ።

«እኔ ዘንድ ምን መረጃ አገኛለሁ ብለህ ነው። የፕሮፓጋንዳ ሥራ ምስጢርነት የለውም» አልኩት እየቀለድኩ ።

«ሞልቶት» አለኝ አየሳቀ ። ሲበቅ ጥርሶቹ ደስ ይላሉ ።

«ምን ነበር?» አልኩት ።

«ስለምታካሂዱት ጃሚንግ ሥራ ነበር» አለኝ ።

«ደህና እየተካሄደ ነው ። ምን ሆነ?» አልኩት ።

«አሁንም የወንበዴዎች ሬዲዮ ጣቢያ ይሰማል ። ሥራውን ከውስጥ የሚያደናቅፉ ሰዎች ካሉ ይነገረንና ርምጃ እንውሰድ» አለ ፍርጥም ብሎ ።

አናደደኝ ። «ፈጽሞ አይሰማም!» አልኩት ድምጹን ከፍ አደርጌ — «ከዲሳባም ሆነ ከዚህ ቀንና ሌሊት በመረባረብ እየታገልን ነው ። ወንበዴዎቹ ባንድ ፕሮግራም ውስጥ ከሰባ አምስት እስከ ሰማንያ ጊዜ ቦታ ይለዋውጣሉ ። እና ጣፍ ይሳቅሁ ይሰማል ግለት ትክክል አይደለም ። የሚቻለውን ሁሉ እያደረግን ነው ። እና ደግሞ ለወደፊትም ቢሆን በጨረፍታ የሰማችሁትን ለበላይ ሪፖርት ለማድረግ ከሚጮጥ አስቀድሞችሁ ለኛ ብትነገሩን ሥራው በይበልጥ ይቃናል ። የቀይ ኮከብ ዘመቻ የቡድን ሥራ ነው ። ግንኙነታችን ወደ ላይም ወደ ጎንም መሆን አለበት ተብሏል ። ግን ወደ ላይ መርጥ ነው መሰለኝ የሚቀናን ። አንዱ

ሌላውን የማሳጣት እሽቅድድም ለዘመቻው የሚሰጠው ጥቅም የለውም ። ምንም እንኳን በግለት እንደተልባ ተንጣጣህበት ።

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ የሁሉም ትኩሳት እየጨመረ ስለሕደ ነው መሰለኝ እርስ በእርስ መጭጭህ ተራ ነገር ሆኗል ።

«ለምን ነገሩን በተቃራኒ መንገድ ታየዋለህ?» አለኝ ለሰለስ ብሎ ።

«ነው እንጂ! በዚህ ነገር ስንቴ ተወቅሻለሁ ። ልጆቹ የተጠጠሩ የጥገድ ጦርነት እያካሄዱ ነው ። ጦርነቱ ቀላል አይደለም ። ጀር ያደነቁራል ። ጎዋሳት ያቃውሳል ። ከቆየም ምናልባት ያሳብዳል ። ሂደኑ እያቸው ። የተጠጠሩ ጦርነት ላይ ነው ያሉት ። እኛ እንደሆን የወንበዴዎችን ሠፈር እያርበደበድን ነው ። የሚያስተላልፉት የታፈነ ድምጽ ጨርሶ እንዳይሰማ ከተፈለገ ። ጣቢያውን መደምሰስ ነው ። ይህ የኛ ፈንታ አይደለም» አልኩት ።

«ቦታው በትክክል ቢታወቅ መደምሰሱ ቀላል ነበር» አለ ። «ምንው ሥዕላይ ጠቁሞ የለም?»

«የሚጠቀሙት ተንቀሳቃሽ በሆነ ስቲዲዮና ባለ ‘ሌፕ አንቴና ሬዲዮ’ ነው ። ናቅፋ ተራራዎች ውስጥ የት ተበሎ ይገኛል ። ጣቢያው ያለበትን ለማግኘት ያልተደረገ ሙከራ የለም...»

«እኔን የሚገርመኝ ነገር ልክ ‘ጃሚንግ’ በጀመርንበት ቀን ቦታ በመለዋወጥ ታክቲክ መጠቀሚያው ነው ። ከዚህ ተዘጋ ጀተው ካልቆዩ በስተቀር በዚህ ታክቲክ ባንድ ጊዜ ሊጠቀሙ አይችሉም ነበር ። የእነሱ ሰው እኛው መካከል መኖር አለበት» አልኩ ።

«እኔም ‘ቱ ይህን ነበር የምለው» አለኝ ሥዩም ።

«ግን ይሆን?» አልኩ ።

«እስቲ ቀስ ብለህ ተመራመር ። ጥዛ ሰዎች አይደሉም ። ልባቸው አይገኝም ። እንደ ከረን መንገድ ጠመዝግዛ ነው ። የትግራ ልብ የሚባለውን መንገድ አይተህል? እንደ ጉሉ ነው» አለኝ ።

«አሱ ያንተ ሥራ ነው ዓድ»
አቅጣጫውን ለወጥ አድርጎ «ፊያሚታ ጊላይ እንዴት ናት?»
ብሎ ጠየቀች ።

«ከእሷ ጋር ምን አለው አሉህ?»

«ሰላንተ ትጠይቃለች አሉ ።»

«ሻለቃ ተከላይ ዘድንግልም በቀደም ዕለት ይህንኑ ጥያቄ ጠይቆኝ ነበር። እንዴ! ስለኔፍ ስለእሷ ምን አስጨነቃችሁ?» ብዬ ጠየቅሁት ። ስለእሷ እኔን ሳምን እንደሚመረምሩኝ እያስገረመኝ ፣ ቀጠልኩና —

«ስለ ፊያሚታ ከኔ ያልቅ ሥዕላይ በራሽን ብትጠይቁት ይሻላል ። እኔ ስለእሷ የማውቀው ምንም ነገር የለኝም ። ባውቅም የግል ጉዳዩ ነው ወደም ይሆናል» አልኩት ።

«ሥዕላይ በእሷ የተነሳ ባንተ ተናዷል»

«ምን አድርጌ?»

«ውብ ዓይኖቿን ስለጣለችብህ ። ተከላይ ዘድንግልም እንዴት ተቀደምኩ? ብሎ አሯል ። ሴቶች አንኳ ጨካኝነው እምቢ እይሉትም ነበር ። አልሆነሉትም ። ኃይለኛ ልጅ ናት» አለ ።

«እንተ ለምን እድልህን አትሞክርም?» አልኩት ።

«ሞክራ ነበር.....»

«እና?»

«እኔም አልሆነልኝም.....»

«እሷን የማያባርር በከተማው የለም አትለኝም?» አልኩት ።

«አንተ ሞክር ። ይቀናህ ይሆናል ። በጣም ቆንጆ ልጅ ናት ።

ጨው ያላት ትመስላለች ። ስለእሷኛህ አታስብ ። ምን ትሆን ባታለህ? አትግግረባትም — አይሆን» አለኝ ።

«ስለምክሩ አመሰግናለሁ ። ግን እያስፈልገኝም.....»

«እንዴት?»

«ሴቶች ይወድቁልህል ። ቆንጆ እንኳ አይደለህ ። ምስጢሩ ምንድነው?»

«ሳቅሁና ፣ «ናቃቸው ይከተሉህል ። ከመጡ አክብረህ ያላቸው ፣ ይወዱህል ። ወደዳቸው ፣ አርካቸው ግን አትመናቸው አሥራ አንደኛው ቃላት (ምስጢሩ ይኸው ነው) አልኩት እየቀለድሁ.....

ቴሌፎኔ ጭርር አለ ።

«ዓድ ጸጋዬ ቴሌፎን ካዲሳባ» አለች ረዛን ።

ቴሌፎኑን ተቀበልኩ ። አለቃዬ ነበር ።

«ከውጭ ስለታዘዙት ካሚራዎች ጉዳይ ነበር» አለኝ ።

«ደረሱ!» አልኩት ደስ ብሎኝ ።

«ስማ!» አለኝ — «እኔ እዚህ ቁጭ ብዬ ኒውዮርክ ሎንዶንና ጀኔቫን ላዝ አልቻልኩም! ከቁጥጥራችን ውጭ ነው ። እና አሁንም በዚህ ሣምንት ለደርሱ እንደማይችሉ ቴሌግራምና ቴሌክስ ደርሶኛል ። ይህንኑ አስረዳ ። እዚያሆነህ ለምን ታሳጣርለህ?»

«ምን አድርጌ?»

«የለም ጸጋዬ ። የተላከው መሥሪያ ቤታችንን ለመወከል ነው እንጂ ልታሳጣን አይደለም ። ፍላጎት አንድ ነገር ነው ። ሥራ ደግሞ ሌላ ጉዳይ ነው» አለኝ ።

«ስለየትኛው ፍላጎት! ስለየትኛው ማሳጣት ነው የምታወራው!» አልኩት ድምጹን በኃይል ከፍ አድርጌ ።

«ታዲያ እዚህ እየደወሉ ምንም እንደማንሠራ አድርገው ለምንድነው የሚጨቀጭቁኝ!» አለ እሱም ቆጣ ብሎ ።

«አላወቅም! ለምን የደወሉልህን ሰዎች አትጠይቃቸውም! ሰማ ዓድ ። ዱለታንና ዶላሮችን አልወድም ። ይደልቱብኛል ብለህ ተጠራጥረህ ከሆነ ተሳስተህል ። ልጠራጠር ከተባለ ደግሞ ሰው የገዛ ጥላውን ሊጠራጠር ይችላል» አልኩት ። ዝም አለ ። ዝም አልኩት ። ዝም ዝም ሆነ ። ቴሌፎን ጸጥ ብሎ ቀረ ። ለመናደድ ጊዜ አላገኘሁም ። ለመናደድ ፣ ለማከረፍ ጊዜ የለም ። ሌላ የቴሌፎን ጥሪ ነበር ።

«ሀሎ!» አልኩ ።

«ምንው ጀርዩን በጠሰከው ጃል?»

የፕሮቶኮል ሹመ ነበር ።

«ይቅርታ.....»

«አይዘሽ ። መሬሽ የጀርመኒው አንቺ ብቻ አይደለሽም ። ሁሉም ይሬሽል ። ባስቸኳይ ትፈለገያለሽ» አለኝ ።

«የት?»

«የት ልበልሽ? እዚህ ነው»

የእጅ ሰዓቱን ተመለከትኩ ። ሰድስት ሰዓት አልፎአል ። ለምሳም ጊዜ የሚሰጥ የለም ፤ ለምን ይሆን የተፈለኩት? አልኩ በልቤ ። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ሰው በደህና የሚፈልግ ሰው የለም ። ከውጭ ስለታዘዙት ካሜራዎችና ፊልሞች ይሆናል የተፈለኩት ብዬ አሰብኩ ። የተሰጠኝ የጊዜ ገደብ ጥር 1/1974 ነበር ። የጊዜው ገደብ ካለፈ ሳምንት ሊሆነው ነው ። ሰውዬው ምንም ነገር አይረሱም ። እንዴትኛ ታወጣኝ ይሆን? አልኩ በልቤ ።

«ስማ ፍሬው ፣ ጋዜጠኞቻችን ጧት ልክ በአሥራ ሁለት ሰዓት ትንሣኤ አዳራሽ እንዲገኙ ንገርልኝ። በአሥራ ሁለት ሰዓት፣ እና ሁሉም ደህና ልብስ ይልበሱ ። ሂፒ መሳይ ጋዜጠኞች እዚያ ማየት አልፈልግም» ብዬ እንደ ሸኘኝኛቸው «ሰብሎቸው» ስለታም ፊቱን አስቀድሞ ብቅ አለ ። ሲያዩት ኩሩ ይመስላል ።

«ስልክህ ሁልጊዜ እንደተያዘ ነው» አለኝ ።

«ሥራ ይበዛበታል ። እዚህ የማይደውል የለም ። ብዙ ሰዎች ዜና ለሁሉም ነገር መፍትሔ ነው ብለው ይገምታሉ መሰለኝ — በተለይ የቲቪ ካሜራ ። እና ሁሉም ታሪክ የሚሠሩ ይመስላቸዋል ። አንዳንድ ሰዎች አንድ ነገር አድርገው ዜናውን ሳንሠራ፣ በተለይ በቲቪ ሳንቀርጽ የቀረን እንደሆነ፣ ታሪክ ምን ይላችኋል? የሚሉን አሉ» አልኩት ።

«አሁን የመጣሁት ስለፕሮፓጋንዳው ይዘት ሳንጋግርህ ነው» አለኝ ።

ቁጥ ነበር የሚያነጋግረኝ ። ሰው ቢሮ ገብቶ መቀመጥ አይወድም ። ሲጃራ ያጨስ ነበር ። ከዚህ በፊት ሲጃራ ሲያጨስ አይቸው አላውቅም ።

«እሼ ። ግን ቤተ መንግሥት ተጠርቻለሁ.....»

«ጊዜ አይፈጅም ። የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳ ስሜታዊ መሆን የለበትም ። እዚህ የመጣነው ጠባብ ብሔረተኝነትን ለመዋጋት ነው እንጂ ሌላ ጠባብነትን ለማስፋፋት ወይም ለማራመድ አይደለም ። ስለ አንድነት ስንናገር ፣ የጭቁኑን ሠርቶ አደር መደባዊ አንድነት ማለታችን እንደሆነ ከምን ከተለው ርዕዮተ ዓለም አንጻር ፤ ግብራራት የሚያስፈልግ

ይመስለኛል ። የትግላችን ብሔራዊና ዓለም አቀፋዊ ባሕርይና ይዘት መንጻባረቅ ይኖርበታል ። በስሜት ተነሳስተን ዐረፍተ ነገሮችን ከመደርደር ይልቅ ሳይንሣዊ ትንታኔ ማድረግ ከስ ድብ ይልቅ ነባራዊ ሁኔታዎችን ማሳየት ያስፈልጋል ። ሳይንሣዊ ርዕዮተ ዓለም ሳይንሣዊ ፕሮፓጋንዳ ይጠይቃል ። እና ደግሞ እባካችሁ በቃላት ላይ ጥንቃቄ ብታደርጉ ። እኔ የቃላት ጋጋታና ኳኳታ አልወድም» አለኝ ።

«ደህና ። እንጥከራለን» አልኩት — «እንዳልከው እኔም የቃላት ናዳ አልወድም ። የዘመኑ ግጥሞች የሚያስጠሉኝ ለዚህ ነው ። ሆኖም እንጫት ፣ እንጫት የሚል ደረቅ ፕሮፓጋንዳም ደስ አይለኝም ። ሰዎች ስሜት አላቸው ። ስሜታቸውን የሚነካ ነገር ይወዳሉ ።»

አልሰማኝም ወይም መልሴ ደስ አላለውም ። ብቻ ፣ «የምታዘጋጁቸው ነገሮች እየር ላይ ወይም ጋዜጣ ላይ ከመውጣታቸው በፊት በቅድሚያ በማዕከላዊነት በጥንቃቄ ቢታዩ ይሻላል ብዬ አምናለሁ» ብሎኝ ወጣ ።

እኔም ተከትዬው ወጣሁ ።

ከሰለሞን በትረ ጋር ከሮቅ ስንወርድ ተገናኘን ። ሁለት ፣ ሁለት ደረጃዎች እየዘለለ ወደታች ይሮጥ ነበር ። ሁልጊዜ ይሮጣል ። አሁንም አርፎ ውሉ አርፎ የተነሳ ይመስል ነበር ።

«እንዴት ነው ዝግጅቱ ሁሉ?» አለኝ ።

«ሁሉም ነገር ዝግጁ ነው.....»

«ከእንግዲህ የጉባዔው መሳካት ወይም አለመሳካት በእና ንተ ሥራ ላይ ያረፈ ነው.....»

«እግዚር ይርዳን.....»

«እግዚር ለፖለቲካ ጆሮ የለውም» አለኝና ርጠ ። እኔም ከፖለቲካ መምሪያ ወጥቼ ወደ ቤተ መንግሥት ሮጥኩ ። የፕሮ ቶኩሉ ሹም፣ ጓድ ተደላረጋሣ ቢሮው ተቀበለኝ። ስንባ በቴሌፎን ስለ እንግዶች አቀማመጥ መመሪያ ይሰጥ ነበር ። መመሪያውን አስተላልፎ አስኪጨርስ ድረስ ጠበቅሁትና፣ «መጥቻለሁ ጓድ ። ለምን ተፈለኩ?» አልኩት ።

«ምሳ እንድትበላ ታዘህል» አለኝ ።
«መልካም ዜና ፓስታ እንደማይሆን ተስፋ አለኝ.....»
«የለም ። የሚሊሽያ ድራፍት ነው የምናቀርብለህ» አለኝ ።
«ጥሩ ነውኮ አጋዴን በእሱ ብቻ ሦስት ቀን ኖሬአለሁ»
አልኩት ።

«አዎ ፡ ለረሀብ ፡ ለጥማት ፡ በስኳር በጥብጠው ሦስት ቀን
ካቆዩትም ለትንሽ ሞቅታ ጁም ነው ። ዛሬ ‘ሚሊ ድራፍት’
ከጠፋ ጦሩ ያምፃል» አለኝና ያእጅ ሰዓቱን ተመልከቶ ብስጭት
አለ ።

«ምነው? ምን ሆነ?»
«የምግብ ሰዓት ማስከበር ፈጽሞ አቅቶኛል.....» ሲል «ኮሪ
ደሩ» ላይ ጋጋታ ሰምቶ ደስ አለው ።

ሊቀ መንበርን ተከትለን ወደ ቤተ መንግሥቱ ምግብ አዳ
ራሽ ገባን ።

ሁለት እጃቸውን ወደኋላ አጣምረው በመያዝ አቀርቅረው
ነበር የሚሄዱት ። አሳብ የተጫናቸው ይመስላሉ ። የቀረበው
ምግብ እንጀራና ወጥ ነበር ። ወስፋቶቹ ተንጫጩ ። ግን እንጀ
ራውን የቆረሰ ሰው አልነበረም ። ሊቀ መንበሩ ምግቡን ትተው
በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ አሳብ ሲሰጡና ጥያቄ ሲያቀርቡ ነበር ።
በታው ፡ የምግብ ቤት አዳራሽ መሆኑ ቀርቶ ቅልጥ ያለ የስብሰባ
አዳራሽ መስሎ ታየኝ ። ሚኒስትሮች ፡ ኮሚሽነሮች ፡ የኃይል
አዛዦች ወዘተ የሰውዬውን ጀሮ ለማግኘት ይሻማሉ ።
አዲስ አበባ የቀረ ባለሥልጣን ያለ አይመስልም ፡ አንዳንዶቹ
ምን ሥራ ኖሮአቸው እዚህ እንደመጡ ለማወቅ ባልችልም
ቅሉ ። ከሥልጣን አካባቢ ርቆ መገኘት ብርድ ያስገባል ልበል!
እና ፡ ያው እንደተለመደው አንዳንዶቹ ይበልጥ ይናገሩ ነበር ።
ንግግሮቹ ያተኮሩት በመጀመሪያ ርዳታ መስጫ ከሊኒኮች ፡
በሆስፒታሎች ፡ በማገገሚያ ጣቢያዎችና በኮንስትራክሽን ሥራ
ዎች ላይ ነበር ። አንዳንድ የኃይል አዛዦች ስለ ሎጀስቲክ
ችግር አጥብቀው ሲያነሱ ይሰማሉ ። አንዱ ሌላውን ለማሳጣት
የሚደረገው ዙሪያ ጥምጥም መከራ ደስ አላለኝም ። ፊቴ የቀረ
በውን እንጀራ አይቼ በጣም ራሰኝ ። ጓድ ሊቀ መንበር አንዴ

ጎረሱ ። ሁሉም እሳቸውን ተከትሎ እንጀራውን ይቆርሰ ጀመር ።
ሊቀ መንበሩ ሰምግብ ደንታ ያላቸው አይመስሉም ። ከስተው
ታየኝ ። እኔም እንጀራዬን ልቆርስ ስል ፡

«የሚዲያው ዝግጅት እንዴት ነው?» አሉኝ ። የቆረሰኳትን
እንጀራ ጥዩ ። «ጓድ ሊቀ መንበር ተዘጋጅተናል» አልኩ ።

«መላው የኢትዮጵያ ሠርቶ አደር ሕዝብ የዚህ ክፍለ
ሀገር ችግር በራዲዮ ፡ በጋዜጣ ፡ በቴሌቪዥን ለመከታተል እንዲ
ችል ማድረግ ያስፈልጋል ። ዛሬ ኢትዮጵያ ከዚህ የባሰ ሌላ ችግር
የላትም ። የዚህ ክፍለ ሀገር ችግር ነቀርሳ ወይም ካንሰር ነው»
አሉ ።

«ሁሉም ነገር ዝግጁ ነው» አልኩ ።

«ከውጭ የታዘዙት መሣሪያዎችስ?»

ገና እንዳልደረሱና ለምን እንዳልደረሱ ፡ ቢሆንም በሚቀጥ
ለው ሳምንት ምናልባት ሊደርሱ እንደሚችሉ ፡ እስከዚያ ድረስ
ግን ባሉን መሣሪያዎችና ፊልሞች ሥራውን ለመሸፈን ምንም
ችግር እንደሌለብን ለማስረዳት ሞከርኩ ። አመለካከታቸው
ደስ አላለኝም ። ሌላ ጥያቄ ሊያቀርቡልኝ ፈልገው ነበር ።
የሁ ገ አ ዘ ዋና ጸሐፊ ከምግባቸው ላይ ቀና ብለው ፡ «ጓድ
ሊቀ መንበር ፡ እባክዎን ይብሉ ። የቢሮ ሥራችን ወደ ገበታ
ይዘን መቅረብ የለብንም ። ለ‘ዳይጀኒን’ ጥሩ አይደለም»
አሏቸው ። «ጣፋጭ ነትስ!»

ጓድ ሊቀመንበር ስቀው መመገብ ጀመሩ ። እኔ ግን የምግብ
ፍላጎቴ ጠፍቶ ነበር.....

የ ቀይ ኮኮብ ዘመቻ ጥሪ
« ጦርነትና ሠላም »

ኢትዮጵያ ከጥንት ጀምሮ ከፃባይ ሸለቆ እስከ ቀይ ባሕር ባለው የተፈጥሮ ክልል መሐል ሕዝቧ ሲጋደላት የኖረች አገር መሆኗን ለመከድ አይቻልም ።

በዚህ በሰሜን የሀገራችን ክፍል ዛሬ የገጠመን እክል በባሕርይው ለየት ያለ ቢሆንም ፣ አካባቢው ለአያሌ ዘመናት ለተደጋጋሚ ጦርነቶች ተጋልጦ ኖሮአል ። ቱርኮች ፣ ግብጾች ፣ ኢጣልያኖችና መሰሎቻቸው መላ ሀገራችንን ለመውረር በተደጋጋሚ ጥቃት የሰነዘሩብን በዚህ በቀይ ባሕር በራችን በኩል ነው ።

ይህ የሰሜን የሀገራችን ክፍል የሥልጣኔያችን እምብርት እንደመሆኑ የኢትዮጵያችን ልዩ መታወቂያ የሆኑት የባሕል ቅርሶች ፣ ህይማኖቶች ፣ ፈደላትና የመሳሰሉት መሠረታቸው ከ ዚህ መሆኑ በተጨማሪ የተመሰከረለትና ሊካድ የማይችል ሲሆን የዚያኑ ያህል ተደጋጋሚ የውጭ ጥቃት የተሰነዘረብን ከዚህ እቅጣጫ መሆኑም የማያከራክር ነው ።

ይህን ታሪካዊ አንድነት ለመጠበቅና ለማስከበር ካሉብ ካዶሊስ የቀይ ባሕርን ጥገድ ሲገዛ ፣ ልብነ ድንግል በዱር ሲገከራተት ፣ የሕንሰ መተማ ላይ እንገቱን ለሠይፍ ሲሰጥ ፣ እሱላ አባ ነጋ ፣ «ቀይ ባሕር የኢትዮጵያ ተፈጥሮ በር ነው» እያለ ዶጋሊ ላይ ቁም በለው ሲል ፣ ቱምድሮስ ፣ «የቱ ወንድ ከንዴን ይይዛል!» ብሎ መቅደላ ላይ የመጨረሻ ጥይቱን ሲጠጣ ፣ ምኒልክና ጣይቱ አድዋ ላይ «ድሉ ያንተ ነው ያገራ ጀግና!» እያሉ ምድሪቱን እቶን እሳት ሲያደርጓት የሚል ንግግር ስለማ የህመናት ተጋድሎ ፊቱ ድቅን ብሎ ታየኝ። ሠላም ዘላለም እንደ ውህ የሚጠግት የፈረደባት አገር!

የመላ ኢትዮጵያ ሠርቶ አደር ሕዝብ ተወካዮች አንድ ላይ ተሰብስበው በተገኙበት ታሪካዊ ጉባኤ ፡ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ እብዮታዊ ዘመቻ ይዘት ፡ ዓላማና ግብ ጥር 17 ቀን 1974 እሥመራ ቤተ መንግሥት ቅጥር ግቢ ውስጥ ከሚገኘው ትንሣኤ አዳራሽ ለመላ ኢትዮጵያ ሕዝብ ተባብሮ ፡ የኢትዮጵያ ከተሞችና መንደሮች ፡ አምባዎችና ሽለቆዎች ጆሮ ብቻ ሆነው የዋሉበት ታሪካዊ ቀን ነበር ።

ቢሮዩ ቁጭ ብዬ ትንሣኤ አዳራሽ ውስጥ የሚገኘውን ጊዜ ያዊ ስቱዲዮውንና የእሥመራን ራዲዮ ጣቢያ በልዩ የስልክ መስመር በማስተባበር ታሪካዊውን ንግግር በራዲዮ «የሂተር» እያደረኩ ሳዳምጥ ፡ በመላ ኢትዮጵያ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ፡ በየፋብሪካቸው ፡ በየማሳቸው ፡ በየቢሮአቸው በየንግድ ቤታቸውና በየመኖሪያ ቤታቸው ጆሮዎቻቸውን ትራንዚስተር ራዲዮናች ላይ ተክለው እያዳመጡ ሰደነቁ ፡ ሲቆጩና ወጊያቸው በቁጣ ሲቀሰቀስ በዓይኑ ሕሊናዬ ይታየኝ ነበር ። በእርግጥም ንግግሩ የሚያስደንቅ ፡ ስሜት የሚነካ ፡ የሚያስቆጭና ወጊ የሚቀሰቅስ ፡ በገጽሩም የተገንጣዮችን ታሪካዊ እነሳስና ዕድገት ፡ ዓላማና አቋም ፡ አሁን ያሉበትን ሁኔታና ፖለቲካዊ ከስረት ቁልጭ አድርጎ የሚያሳይ ንግግር ነበር ። በሌላ መልኩ ግልጽ ውይይትም ነበር ። እና በመጨረሻም ፡ የክፍለ ሀገሩን ችግር ላንደና ለመጨረሻ ጊዜ ለመፍታት በቁርጠኝነት የተገባ ቃል ኪዳን ነበር ። የቀይ ኮከብ መደባዊ ጦርነት ታወጀ ። የቀይ ኮከብ ሠላም ጥሪ ቀረበ። ጦርነትና ሠላም ። ላለፉት ስምንት ዓመታት ሠላም እየናፈቀን በየግንባሩ ጦርነት ስንዋጋ ኖረናል ። መቼ ይሆን የአብዮት አምላክ ይቅር ብሎ ሠላም የሚሠጠን? አልኩ ። ከእንግዲህ አንዱ ሲሞት ሌላው ተመልካች የሚሆንበት ሁኔታ ከየት መጥቶ? አክተመ ። ለክፍለ ሀገሩ ሕዝብ የውጣኔ ቀን ነበር ።

ኩሉኔል በትሩ ተሰማ ቢሮዩ መጥቶ ነበር ። የጠመድኩትን ራዲዮ አይቶ ፡ «ድስት የጣደች መልካም ባለሙያ መስለህ የለም እንዴ?» አለኝ ።

«ሥራ ቤት አይደለን? ለመት አይሞላልሽ» አልኩት ። «እንዲያው እውነት ፡ ንግግሩ በመላ ኢትዮጵያ ይሰማል አሁን?» አለኝ ።

«አሳምር ። ለማረጋገጥ ትፈልጋለህ?»
«እንዴት ብዬ»

«ቀላል ነው» አልኩትና ፡ ጎንደር ፡ ጎጃም ፡ መቀሌና አዲስ አበባ ከሚገኙት ዜና አገልግሎት መሥሪያ ቤቶች ጋር በስልክ አገናኘሁት ። በዚና አገልግሎት ዋና መሥሪያ ቤት አማካይነት ሐረርጌ ፡ ወሰጋ ፡ ኢሉባቡር ፡ አርሲና ሲዳሞ ፡ ጋሞ ጎፋም ሳይቀር ንግግሩ በመሰማት ላይ እንዳለ አረጋገጥን ።

«አሁን አመንክ? ዕድሜ ለትራንዚስተር ራዲዮ ። ኢትዮጵያ ዛሬ ጆሮ ብቻ ሆናለች ።» አልኩት ። የወትሮው ፈገግታው ጠፍቷል ። ጸሐይ ያልነካው ቀይ ፊት ገርጥቷል ። ቀጠልኩና ፡ «ምንው አሳብ የገባህ ትመስላለህ? አልኩት ።

«በጣም ሰግቻለሁ» አለኝ ።
«ምንው?»

ጥያቄዬ አስገርሞት ሳቀና ፡ «እንዴት ምንው? ብለህ ትጠይቀኛለህ? ያገሪቱ መሪዎች እንዳሉ አንድ አዳራሽ ውስጥ ተሰብስበው እንዴት አልሰጋም? ወቶ ጉድ!» አለ ።

«ምን ይሆናሉ ብለህ ነው?» አልኩት ።

«ምንም ነገር ሊሆን ይችላል ። እነዚህ ወንበዴዎች ዋዛ ሰዎች አይደሉም ። ጀብደኞች ናቸው ። የዓለምን ጆሮ ወደ እነሱ ልመሳብ አንድ ነገር ሲያደርጉ ይችላሉ» አለ በመስኮት ሩቅ እየተመለከተ ።

ውብ ጸሐይ ወጥታለች ። ቀዝቃዛ እየሮ ይነፍሳል ። ዘምባባዎች በዝግታ መዘቃ የሚደንሱ ይመስላሉ ።

«እውነትምኮ ያሰጋል ። ባሁኑ ወቅት አንድ ቅርጫት ውስጥ እንደምንገኝ እንቁላሎች ነን» አልኩት ።

የኩሉኔል በትሩ ስጋት እኔም ላይ ተጋባ ። ባለፈው ሰዓት ከተግደው ለመረበሽ ካንድም ሁለት ጊዜ መከራ አድርገው

ነበር ። እነ ኩሎኔል በትሩ በሰላም አልከረሙም ። እንደ ሌላ ኩሎኔል በዚሁ ምክንያት የተነሳ ከሥራው ተፈናቅሏል ። ኩሎኔል በትሩ ያለምክንያት አልሰጋም ። የቀይ ኮከብ ዘመቻ የብዙ ሰዎችን ደም ብዛት ከፍ ሳያደርግ አልቀረም ። እኔም ደህና አልነበርኩም ።

«ከተማውንና የከተማውን ክልል በስፋት ወጥረናል ። ቢሆንም ቢሆንም» አለ የመስኮቱን መስተዋት በጣቶቹ እየቆረቆረ ። ትከሻው የቁጭ ሣጥን ይመስላል ። ግዱ ተደራርቦ ግጅራቱ ላይ ሲታይ ትንሽ የእርከን ሥራ ይመስላል ።

«ታዲያ ምን አሰጋህ?» አልኩት ።

«እንደ የተጠነሰሰ ሤራ ቢኖርህ?» አለኝ ።

«እንደምን ያለ ሤራ?»

«ለምሳሌ እንደ ግድያና ሽብር.....»

«ካለ ዛሬ ያደርጉታል ወይም ሰሞኑን ፣ ምጽዋ ላይ.....»

«ኖኖ ሁሉም ነገር እንደተወጠረ ያውቃሉ ። ግን እንደ ቦታ ፣ እንደ ነገር ይሸተኛል» በማለት ፊቱን ወደ እኔ መልሶ ፣ በነገሩ ላይ ፣ ሥዕላዬን ኢንተርቪው ያደረክበት ቴፕ አለህ?» ብሎ ጠየቀኝ ።

በቴፕ የተቀዳ የሥዕላዬ ኢንተርቪው ነበረኝ ።

«ምን ያደርግልህል?» አልኩት ።

«ያስፈልገኛል ።»

«የምትጠራጠረው ነገር አለህ?»

«ምን ቸገረህ? ቴፑ ካለ ስጠኝ» አለኝ ትዕግሥቱን እንደ መወረስ ብሎ ።

«ከተጠራጠርክ ሰውዬውን ሰቅሎ መጠየቅ አይቀልም ወይ?» አልኩት ።

«እንዲህ ዓይነቱን ዘዴ መጠቀም ካቆምን ቆይተናል ። ሳያስቃዩ መረጃ ግግኝት ይቻላል ። በዚህ ዓለም ተደብቆ የሚቀር ምስጢር የለም ። እንደ ሰው ምስጢሩን ላንድ ሌላ ሰው መግለጽ አለበት ። ምስጢራቸውን በልባቸው ይዘው የሚሞቱት ጥቂት ሰዎች ናቸው ።»

«ምስጢሩን አፍኖ ከያዘ ይፈነዳል ግለቴ አይደለም» እርግጥ ምስጢራቸውን ላንድ ሰው ካልገለጹ የሚፈነዱ የሚመስላቸው ሰዎች አሉ ። ግን ሰው ሰውን መሣሪያ ስለሚያደርግ አንድ ቦታ ላንድ ሰው ምስጢሩን ለማካፈል ይገደዳል ። ዘዴው ሳይታከቱ በር ግንኙኝነት ነው» አለኝ ።

«ግን እነዚህ ሰዎች ፈጣኖች መሆናቸውን አትርሳ ። እንደ ምሰማው ከሆነ ፣ ለዓላማቸው የሚያስልፏቸው ሰዎች ጨርሶ የማይጠረጠሩ ዓይነቶቹን ነው ይባላል ። ያ ሰው ታማኝ ጎረቤትህ ወይም ጓደኛህ ሊሆን ይችላል ወይም የታመነ የመንግሥት ባለሥልጣን ፣ ወይም የሕዝባውያን ድርጅቶች ግንባር ቀደም መሪ» አልኩት ።

«ስለ እነሱ ብዙ የምታውቅ ትመስላለህ.....»

«ጋዜጠኛ መሆኔን አትርሳ» አልኩትና የሥዕላዬን ቴፕ ከጠረጴዛ መሳቢያ ውስጥ እየፈለኩ ። «ቴፑ ምንም ዓይነት ነገር የለበትም ። የሰጠኝ ኢንተርቪው እንዳሰብኩት አልነበረም ። እንተ ከጨመከው በኋላ ነው እኔ ያገኘሁት ። አስቀድሞትሁ ብታስረዱን የተሻለ ነገር ሊገኝ ይችላል ። ግን ይህን አታደርጉም» ላንድ ዓላማ የምንሠራ አይመስላችሁም መሰለኝ፤

«በኔ ግምት ፣ ከሥዕላዬ ይልቅ ቀደም ብለው የገቡት በተለይም ሁለቱ ጓዶች ፣ ሻዕቢያ ላይ ከባድ ጉዳት ያደረሱ ይመስለኛል ። እንደምሰማው በሁለቱ ወደገቦች ምክንያት ሻዕቢያ መላ ይዘቷንና ታከቷን ፣ የድርጅቷ ቦታዎች ሁሉ ላይቀር ለመለወጥ ተገዳለች ይባላል ። ሥዕላዬ የሰጠው ኢንተርቪው እንዲያው ነው ። የጎዳቸው ይመስል በራዲዮ ጣቢያቸው ስለእሱ ጸወትር ለምን እንደሚያላዝኑ አይገባኝም» አልኩት ።

«ነጥቡ እዚህ ላይ ነው ። ለምን?» አለኝ ።

«እንጂ ። ግን ሥዕላዬ ከሰጠኝ ኢንተርቪው ፕላቢ የገባው አንድ ነገር ብቻ ነው ። እሱ እየቆጠቀጣቸው ይሆናል ጧትግታ የሚወርዱበት.....»

«የቴፕ» አለኝ ተቻኩሉ ።

«ነጻ አውጭዎች ነን እንላለን ። ግን እንደ እውነቱ ከሆነ ነጻ አውጭዎች አይደለንም ። የኤርትራን ሕዝብ ከማነው ነጻ የምናወጣውን ኢትዮጵያ ፣ ለምሳሌ ፣ እንደ እንግሊዝ ፣ እንደ ሪፖብሊክ ፣ እንደ ጣልያን ፣ እንደ ፖርቱጋል ወይም እንደ ደቡብ አፍሪካ ወዘተ ኩሎኒያሊስት አገር መሆኗን ለማስረዳትና ለማሳመን እስካልቻልን ድረስ ትግላችን ከንቱና መሠረተኛነት ነው ። እንደ አልጀሪያ ፣ እንደ አንጎላ እንደኖሚቢያ ወይም እንደ ዚምባብዌ ሕዝቦች ጸረ ኮሎኒያሊስት ትግል የምናካሂድ አይደለንም ። እንደ እምስቱ ዓመት የኢትዮጵያ አርበኞች ትግል ።

«ፖለቲካዊ ለውጥ ለማምጣት የእርስ በእርስ ጦርነት እያካሄዱት ነው እንዳንል አይደለም ። ለምሳሌ በቻይና ፣ በኩባ ፣ በቪየትናም እንደተካሄዱት ሕዝባዊ ትግሎች ። ቀደምም ሲል በሪፖብሊክ ፣ በሰፓኝ ፣ በሩሲያ እንደተደረጉት የእርስ በእርስ ጦርነቶች ፣ ወይም አሁን በኤል ሳልቫዶር በመደረግ ላይ ያለው የእርስ በእርስ ጦርነት ። የኛ ትግል ከነዚህ ትግሎች ጋር የይዘትም ሆነ የዓላማ ግንኙነት ወይም ተመሳሳይነት የለውም ። በአጠቃላይ ፖለቲካዊ ለውጥ ለማምጣት አይደለም የምንታገለው ። ቢሆን ኖሮ በኢትዮጵያ ሶሻሊስታዊ ሥርዓተ ማኅበርን ለመመሥረት የሚደረገውን ጥረት መሣሪያ አንስተን አንወጋም ነበር ። ታዲያ የትግላችን ይዘትና ዓላማ ፣ መነሻና መድረሻ ምንድነው? ባጭሩ በአብሪት ያበጠ ጠባብነት ካልሆነ በስተቀር ሌላ ትርጉም የለውም ያለው ብቻ ነው ጥሩ አድርጎ የሚታወስኝ» አልኩት ።

«የሚናገረውን ሁሉ የሚያምንበት ይመስልህልን» ብሎ ጠየቀኝ ።

«እንጂ ። እውነቱን ይሁን ውሸቱን በምን ዐውቋለሁ ። ግን ቢያምንበትም ባያምንበትም እባባሉ ሐቅ ነው ። ጤናማ እስከሆነ ድረስ ባንድ አገር ውስጥ እንዲብራረስብ ሌላውን ቢንቅ ወይም በሌላው ላይ ቢቀልድ ምንም አይደለም ። ያለ ነገር ነው ። ግን መናናቅ ያገርን እንድንት እስከማጥፋት ድረስ መሐድ የለበትም ። ይህነው የሚያናድደኝ ። አልኩትና ቴፑን እውጥኜ ከስጠሁት በኋላ ፣ «ወንበዴዎች ናቅፋ ላይ መሸገው ከመቆየት ሌላ ምርጫ የላቸውም» ያለውን ግን አሁንም አላመንኩበትም» ብዬ ጥርጣሬዬን ገለጽኩለት ።

«ለምን አላመንኩበትም?»
«ሰው በራሱ ላይ እልቂት ይጋብዛልን»
«ታዲያ ምን ያደርጋሉ ብለህ ታስባለህ?»

«እንጂ ። ይኸ የወታደራዊ ኢንተሊጀንስ ጉዳይ ነው ። ብቻ ፣ ናቅፋ መሸገው እንደሚቆዩ መስለው በማወናበድ ፣ የወገን ጦር ወደዚያ ሲሔድ እነሱ ወደዚህ ቢመጡበት» አልኩት ።

ሳቀብኝና ፣ «የለም የናቅፋ ‘ቤዝ’ ለሕልውናቸው ያስፈልጋቸዋል ። የጎሬላ ንቅናቄ አድጎ ወደ ‘ኮንቬንሽናል’ አቋም ከተለወጠ በኋላ ተመልሶ ሊበታተን አይችልም ። ወደ ዜሮ መመለስ ግለት ነው ። ወደዚህ ከተመለሰ በተናጠል ሊመቱ ይችላሉ ። የለም ፣ ይህ ጦርነት ለእነሱም ሆነ ለኛ ወሳኝ ነው ። ቁልፍ በታናቅፋ ትሆናለች» ካለኝ በኋላ ፣ ዓይኖቼን እያሻሸ ፣ «ፈያሚታ ጊላይን አግኝተህት ታውቃለህ?» ሲል ጠየቀኝ ።

«ለምንድነው ሰው ሁሉ ስለእሷ የሚጠይቀኝ? ከእሷ ጋር ምንም የለኝም ። አንድ ቀን ብቻ ነው ያየኋት ። ከዚያን ቀን በኋላ በስልክ ነው እንጂ ፊት ለፊት ተገናኝተን አናውቅም» በማለት ተናዘዝኩለት ።

«ለምን እንድትገናኙ አታደርግም?» አለኝ ።
«ለምን አደርጋለሁ? እስቲ ንግረኝ?»
«ቆንጆ ናት ። ይኸ ራሱ በቂ ምክንያት አይሆንም?»
«ገባኝ» አልኩት ።
«ምን?»
«ከእሷ የምትፈልገው ነገር ያለ ይመስለኛል»
«ካልክ አምን?»

«እኔን ትተህ ለምን በራስህ ልጆች አትጠቀምም ። እሳት የላሉ ልጆች አሉህ ። እኔ ጋዜጠኛ ነኝ እንጂ ሰላይ አይደለሁም ፣ ልምዴም የለኝም» አልኩት ።

ለወረ የሚያሸት ጥሩ አፍንጫ ያለው ሰው ጥሩ ሰላይ ነው ። በዚያ ላይ ደግሞ ጥሩ የአርበኝነት ስሜት ያለህ ይመስለኛል» ብለ

«አርበኝነት ከዚህ ጋር ምን ግንኙነት አለው?»

«ላገሩ ፡ ላብዮቱ ፡ ባጠቃላይ ለሕዝብ ደገንነት የሚሰልል ሁሉ ባሁኑ ጊዜ አርበኛ ነው ። ሕዝብ ደገንነት እንደ ድር ጸረ ሕዝብ አይደለም ። ለማንኛውም ነገር አስብበት» ብሎኝ ሊሔድ ሲል ፡ «ለምንድነው ፊያሚታን በቅርብ እንዳውቃት የምትፈልገው?» አልኩት ።

«በእሷ አማካይነት ሌላ ሰው እንድትቀርብ ነው» አለኝ ።
«ለምሳሌ እንደማን ያለ ሰው?»
«ሥዕላይ በራሽ» ብሎኝ ሔደ ።

ሳልወድ ስለ ሥዕላይ በራሽ ማሰብ ጀመርኩ ። ድምጺ ሐፋሽ የተባለው የወንበደዎች ራዲዮ ጣቢያ ከሐዲ — እድርባይ እያለ በየቀኑ ይወርድበታል ። ግን ለምን? እነ ኤሣይያስ አፈወርቂን ከመሠረቱ ጀምሮ ከሲ አይ ኤ ጋር የጠበቀ ግንኙነት እንደነበራቸው ማጋለጡ ይሆን የቆጠቆጣቸው? አሁን ሳስበው ፡ የግንኙነቱ ይፋ መውጣት ባሁኑ ወቅት ለእነሱ የሚበጅ እንጂ የሚከፋ መስሎ አልታየኝም ። ከጉዳቱ ጥቅሙ ያመዝናል ። አሜሪካ በኢትዮጵያ የደረሰባትን ጉዳት አትረሳም ። ቀይ ባሕርን የመሰለ ስትራቴጂካዊ ሥፍራና ቃኘው ጣቢያን የሚያከል ዘመናዊ መገናኛ ማጣት ቀላል ጉዳት ባይሆንም ፤ ወደ ጥቁር አፍሪካ አመች መሸጋገሪያ የሆነች እንደ ኢትዮጵያ ያለች ታላቅ መድረክ ማጣት ዘላለም የሚያስቆጭ ነው ። ኢትዮጵያን አጥቶ ለማሊያን ማግኘት ምንጊዜም ቢሆን ለአሜሪካኖች ምትክ ወይም ካሳ ሊሆን አይችልም ። እና አሁን አሜሪካኖች ከተገንጣቶች ሌላ በዚህ አካባቢ ምን መሣሪያ አላቸው? ከተቻላቸው በተገንጣቶች ትከሻ ተመልሰው ወደ 'ትራክ ኤ' ወደ 'ትራክ ቢ' ለመምጣት ይፈልጋሉ ። ቀይ ባሕር ። «ብራይት ስታር» ። ሥዕላይ የ'ብራይት ስታር'ን ዓላማ ከውስጥ ለማራመድ ይሆን ተመልሶ የመጣው?..... ባንድ ፊት አሳዘነኝ ። ከሁለት ዛፍ ያጣ ጉራዛ!..... ግን ምን ሊያደርግ ይችላል?..... የጋዜጠኞች ጋጋታ አሳቤን አቋረጠው ።

የቴሌቪዥን ሰዎች ነበሩ ። ሲሠሩ የዋሉትን ፊልም በካርቶን አሸገው ይዘዋል ።

«ታዲያስ ልጆች እንዴት ነበር?»

«ጥተናል ። ግን ፊልሙ ጥሩ ሳይወጣ አይቀርም ። ምናልባት አንዳንድ ቦታ ድምጽ ይበላሽ ይሆናል ። ዛሬ ማታ ማሳየት ከቻልን ተአምር ይሆናል» አለ እንዱ ከመካከላቸው ።

«በኔ ይሁንብህ» አልኩትና ፡ ወደሌላው የጋዜጠኞች ቡድን መለስ ብዬ ። እናንተስ ተሳካላችሁ? በማለት ጠየኳቸው ።

ሕዝቡ በያለበት ንግግሩን በምን ሁኔታ ሲከታተል እንደዋለና ፡ ያለውን አስተያየትና ያደረበትን ስሜት በፊልም ፡ በፎቶ ግራፍና በዚና እንዲሠሩ ፡ እንድ የተሟላ የጋዜጠኛ ቡድን ወደ ከተማ ልኬ ነበር ።

«በጥሩ ሁኔታ ። ጥሩም ነው ። ያልደረሰንበት ቦታ የለም ። ግን ደክሞናል ። ጉሮሮአችን ደርቋል ። መሎቲ ቢራ ፋብሪካ ጋን ላይ ተቀምጠን ዝሑል ቢራ ሲጠማን ያላዝናል» አለ ።

«ጋዜጠኞች ስትባሉ መቼም ገንዘብ አይበቃችሁም!» ብዬ ለዝሑል ቢራ አሥር ብር ጣልኩላቸውና ፡ «ግን ምሳችሁን እንደበላችሁ በቀጥታ ወደ ምጽዋ ። ፍጥነት ። እዚያ እንገናኛለን» እና በፈጠራችሁ ደግሞ መብራት ፡ ባትሪ ፡ ገመድ ምናምን እንዳትረሱ» አልኳቸውና ፊልሞቹንና ፎቶግራፎቹን ይገሩ ወደ እርሜ አሺዬሽን በረርኩ ። ለዚሁ ሥራ የተመደበ የእርሜ አሺዬሽን ልዩ አይሮፕላን ተዘጋጅቶ ይጠብቀኝ ነበር ። ቴራቮሌን ወደኋላ እየተውኩ ወደ እርሜ አሺዬሽን በምበርበት ጊዜ ፡ ሁኔታው አሳቀኝ ። አወይ አለመታደል ። አሥመራ ላይ ጧት የተደረገውን ነገር ወደ አዲስ አበባ በአይሮፕላን ልኮ ማታ በቴሌቪዥን እንዲቀርብ ማድረግ እንደተአምር የሚታይ ነገር ይሁን? ለዚያውም ተሳክቶ ቢሆንልን! ሠላም ፡ ሠላም ፡ አልኩ የኢትዮጵያ ዋና ፡ ዋና ከተሞች በሁለት አቅጣጫዎች በቴሌቪዥን መስመሮችና በራዲዮ መገናኛዎች ተገናኝተው ፡ ነገር ዓለም እንደ እሳት ሲቀጣጠል እየታየኝ ። ቅዠት አይሉት ራእይ።ሠላም ይዋጣ ፡ ብቻ የሚያሳዝነው ነገር ሚዲያዎችን ዞር ብሎ የሚያስታውስ የለም ። የዳዩ ጉዳይ ይቀድማል ። ሌኒን እንደ ጊዜ፤ «ክሚዩ ኒስቶች ሕልም ያያሉ?» ተብሎ ሲጠየቅ ፡ «ታዲያ ዳዩ ጠግበው ሲያገሱ የሚያድሩ መሰለህ! አዎ እናልማለን ፤ እኛ የምናልመው የተሻለ ዓለም ነው» በማለት የተናገረው ትዝ አለኝ ። ዓለም

ያለሚዲያ ምንድር ናት? እና ወደፊት ለችግራችን መፍትሔ የምንሻው በየትኛው መድረክ ላይ ይሆናል? በጦር ሚዳ ሆኖ መቅረት የለበትም አለበለዚያ መኖር ምን ይጠቅማል? የመግባባት የሠላምና የዕድገት መሣሪያ ካልሆነ ። የሚዲያ ማወናበድ ተጨምሮበት ይቅርና ፤ እንዲሁም ቢሆን ፤ ዓለም ተግባብቶ ለመኖር አልቻለም ። ምስኪን ዓለም! እና ደግሞ የመሐን ልጅ ትመስል ምትክ የሌላት ኢንዱ ራሷን ፤ አንድ ብቻዋን ናት.....

ሻለቃ ታደሰ ቆሪች እንደ ድሮው በፈገግታ አልተቀበለችም ። ሰውነቱ ከሳ ብሎአል ። እንዲያው ሲመለከቱት ስጋት ያለበት ሰው ይመስላል ። ሥራ በዝቶበት ይሆናል በማለት ቀዝቀዝ ስላለብኝ ቅር አላለኝም ። የጦር አይሮፕላኖች ፤ ሂሊኮፕተሮች ፤ ትናንሽ አይሮፕላኖች በየደቂቃው ይነሳሉ ፤ ይወርዳሉ ፤ ሰውና ዕቃ ይጫንና ይወርዳል ፤ አርሚ አሺዬሽን የእብድ ሠፈር መስ ሏል ። ግን ሻለቃ ታደሰ አይሮፕላኖች ሲነሱና ሲያርፉ ማየት እንደ በፊቱ ደስ የሚለው አይመስልም ። እንዲያውም አያያቸ ውም ።

«ምን እንዲህ አዘገየህ!» አለኝ ። ቁጣ እንጂ ጥያቄ አልነበረም ።

«ንግግሩ ትንሽ ዘግይቶ ስላለቀ ነው ። አይሮፕላኗ ለዚህ ሥራ ብቻ አይደለም እንዴ የተመደበችው? ይደርሳል» አልኩት ።

«ቢሆንስ!» አለኝ እንደገና በቁጣ ።

ይህ ሰው ዛሬ ጤና የለውም እንዴ አልኩና በሆዴ ፤

«እሺ ዓድ ሻለቃ ። ነገሩ ከቁጥጥራ ውጭ ሆኖብኝ ነው እንጂ አልዘገይም ነበር» አልኩትና ፊልሞቹን ሰጠሁት ።

በሌሎች ጊዜያት ወታደር ጦርቶ ያስጭን ነበር ። ዛሬ ግን ፤ ፊልሞቹ የታሸጉበትን ካርቶን ራሱ ይዞ ወደተዘጋጀው አይሮፕላን ሲሮፕ በማየቱ ደስ አለኝ ። ወደ መኪናዬ ተመለስኩ ። ሠፈሩ ጆሮ ያደነቁራል ። የጦር አይሮፕላኖች ፤ አንቶኖቾች ይነሳሉ ፤ ያርፋሉ ። የመኪናዬን ሞተር አስነስቼ ልሔድ ስል ፤ ኪሴ ውስጥ የዘነጋሁት አንድ ጥቅል ፊልም ትዝ ብሎኝ ፤ ሞተሩን አጠፋሁና ተነስቼ ሻለቃ ታደሰን ፍለጋ ሮፑኩ ። አገኘሁት ። ካንድ ረጃም ፤ ቀጭን ፤ የመካኒክ ተታ ከለበሰ ጠይም ወጣት

ጋር በሹክሹክታ እየተነጋገረ ፤ ፊልም ወደ አዲስ አበባ እንድት ወስድልን ከተመደበችው ልዩ አይሮፕላን ላይ ዕቃ ይጭን ነበር ። የማዳም መሎቲ አይሮፕላን የነበረች ናት ። ዘወር ባለ ሥፍራ ነበር የቆመችው ። በሚለዋወጡት የሹክሹክታ ንግግር ተመስጦው ነበር መሰለኝ ፤ ከኋላቸው ስመጣ ሁለቱም አላዩኝም ፤ አልሰሙኝም ። የያዙትን ሥራ ያጣድፋሉ ።

«ዓድ ሻለቃ» ብዬ ጠራሁት ።

ሻለቃ ታደሰ ድንገት ወደኔ ዞር አለ ፤ ለሁለት ይዘውት የነበረው ከባድ ካርቶን ከሁለተኛው ሰው እጅ አምልጦ ፤ አስፋልት ላይ ወርዶ ዘጭ ሲል ፤ ታሽን የነበረው ካርቶን ፤ ካንድ ጎን ተበጥርቆ አፋን ከፈተ ። ዓይኖቼ መሬት ከወደቀው ካርቶን ላይ ተተክለው ቀሩ ። ገና ከፋብሪካ የወጡ የሚመስሉ አዳዲስ ክላሺን መትረየስ መሣሪያዎች ብቅ ብለው ይታዩ ነበር ። አላስገረመኝም ። ሥፍራው አርሚ አሺዬሽን ነው ። ሁልጊዜ መሣሪያ ይጫናል ፤ ይወርዳል ። አዲስ ነገር አይደለም ። ዜና ሊሆን አይችልም ። ካርቶኑ ወድቆ ቢፈነዳና ፤ ፈንጂው አይሮፕላኗን ከተጫነችው ፊልም ጋር ቢያቃጥል ኖሮ ዜና ብቻ ሳይሆን ትራጀዲ ይሆን ነበር ። ይልቅ አንድ አዲስ ነገር ሆኖ ያስገረመኝ ነገር ቢኖር የሁለቱ ሰዎች ድንጋጤ ነበር ። ምን አስደነግጣቸው? ሁለተኛውን ሰው ከዚህ በፊት አንድ ቦታ ያየሁት መሰለኝ ፤ ቢሆንም ቦታው ጠፋኝ ። ወጣቱ መካኒክ ቶሎ ብሎ ነፍስ በመግዛት ፤ ምንም ነገር እንዳልሆነ አስመስሎ ካርቶኑን በመሸፋፈን በሲባጎ ያስር ጀመር ።

«ምንድን ነው!» አለኝ ሻለቃ ታደሰ በጎረና ድምጽ ።

«ይህችን ፊልም እኪሴ ውስጥ ረስቼ ነው ።»

«የምን መዝረክረክ ነው? ለምን በፊት አታስብበትም ፕሮአል?»

አለኝና የፊልሚን ጥቅል ከእጄ ምንጭቅ አድርጎ ወሰዳት ። ሁኔታው ደስ አላለኝም — «ዓድ ሻለቃ ፤ ሥራ ሲበዛ ምን ይደረግ? ይኸው እንደምታየው ነው» አልኩትና ለማግባባት ያህል ፤ «ለመሆኑ መቸ ጊዜ ታገኛልኛለህ?» ብዬ ጠየኩት ።

«ለምን?»

«ስለዚህ ኢንተርቪው ጉዳይ.....»

«ጊዜ የለኝም.....»

«ይገባኛል ። ሥራ ይበዛብህል ። ቢሆንም ከሰሞኑ ጊዜ ታገኛልኛለህ ብዬ ተስፋ አድርጌአለሁ ። ጡረታ ከመውጣትህ በፊት አንተን ኢንተርቪው ማድረግ አለብኝ ። ጥሩ ታሪክ ይወጣል» አልኩት ።

«አስብበታለሁ» አለኝ ሻለቃ ታደሰ ።

ሸበት በዝቶበታል ። ባለፈው ሰሞን ሳየው ብዙ ሽበት አልነበረውም ። ፊቱም ጋጠቁርአል ። ሽበት ያልጨመረና ያልጠቆረ ማን አለ? የቀይ ኮከብ ዘመቻ ጊዜ ብዙ ሰዎች ያሸብታል ፣ ያጠቁራል ፣ ያከሳል ። እኔም ጥቂት ሽበት ሳለበት አልቀረሁም ።

ከመሔዴ በፊት ፡ «በነገራችን ላይ» አልኩት —

«ያው እንደተለመደው አዲሳባ አርሚ አሺዬሽን ሔደው ነው የኛ ሰዎች ፊልሙን የሚወስዱትን»

«አይደለም ። ቦሌ» አለና ጀርባውን ሰጥቶኝ ፡ «ሌላ ጥያቄ ከሌለህ አሁን ሥራ ይበዛብኛል» ብሎ ነገረኝ ። አባባሉ ከዚህ ጥፋ እንደማለት ያህል ነበር ። እኔም ጊዜ አልነበረኝም ። አሳቤ ወደ ምጽዋ ሔዱ ነበር ።

ታ 1 ቅ በ 9 ል በ ር እ ሰ ም ድ 6

ከአሥመራ ወደ ምጽዋ መሔድ ከ7,500 ሜግ ከፍታ በጭንቅላት ወደ ታች ተወርውሮ ቀይ ባሕር ውስጥ እንደ መደፈቅ ያህል ነው ። ደግነቱ የምጽዋ ሙቀት በወላፈናዊ ፈገግታው እጅ ነስቶ አልተቀበለኝም ። ምጽዋ በጥር ወር ከረምት ስለሆነ ትንሽ ይበርዳል ። ቢሆንም ፡ ለምጽዋ «ፈስቲቫል» ከኤርትራ ከፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁሰገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባኤ ላይ እንዳለ ተነስቶ በየብስና በአየር ወደ ምጽዋ የተገለበጠው ሕዝብ ለበዓሉ በተለይ የተሠራውን ሹራብ ለብሶ ርእሰ ምድሪን አጣቦ ይታያል ። ምጽዋ የበዓል ስሜት አድርባታል ። የበዓል አየር ይነፍስበታል ። የበዓል ሰንደቅ ዓላማዎች ይውለበሰቡ ባታል ። ጸጥ ብሎ የተነጠፈው ቀይ ባሕር ፡ የምሽት ጀምበር ወርቃማ ጨረሮች ከላይ እየዘነቡ የሚሞሉት የቀለጠ ብር ፍሳሽ ሐይቅ መስሎ ተነጥፎአል ። የምጽዋ አድማስ ቀይ ብርቱካን በመሰለ ቀለም ነጂል ። ወደ ምሽት ላይ ነበር ምጽዋ የደረሰኩት ።

ምጽዋ በበዓል ስሜት ታድማና አሸብርቃ ብትታይም ፡ ውበቷ የሚማርከው ቀን ሳይሆን ማታ ነው ። ቀን ፡ ቀን ታንቀላቅለች ። ማታ ሲሆን ነው የምትነቃውና የምትደምቀው ። ቢሆንም የድሮ ውበቷንና ድምቀቷን አጥታለች ። ከሦስት ዓመት በፊት አስቃቂ እልቂትና ጥፋት የታየባት የጦርነት ዐውድማ ነበረች ። ጠበሳ ዕዳጋ ፊት ላይ አሁንም ይታያል ።

ሻዕቢያ ፡ ከታህሣሥ ወር 1970 ጀምሮ ለዘጠኝ ወሮች ፡ ምጽዋ ከሚገኙት አሥራ ሦስት ቀበሌዎች ውስጥ አሥሩን በቁጥጥር ሥሮ አድርጋ ነበር ። ዕዳጋ ፡ ከነዳጅ ማጠራቀሚያው አካባቢ ጀምሮ ፡ የባሕሩን ጠርዝ ሳትለት ፡ በጉርጉሱም እስከ ሰሜንቶ ፋብሪካ ድረስ በመመሸግና ፡ ሚካኤል ቤተ ክርስቲያን ላይ ሦስት ባለ ሀምሳ ካሊቭር መትረፍሶች በመጥመድ

«ይገባኛል ። ሥራ ይበዛብሃል ። ቢሆንም ከሰዎች ጊዜ ታገኛልኛለህ ብዬ ተስፋ አድርጌአለሁ ። ጡረታ ከመውጣትህ በፊት አንተን አንተርጼው ማድረግ አለብኝ ። ጥሩ ታሪክ ይወጣል» አልኩት ።

«አስብበታለሁ» አለኝ ሻለቃ ታደሰ ።

ሸበት በዝቶበታል ። ባለፈው ሰዎን ሳየው ብዙ ሽበት አልነበረውም ። ፊቱም ጠቋርኗል ። ሽበት ያልጨመረና ያልጠቆረ ማን አለ? የቀይ ኮከብ ዘመቻ ጌና ብዙ ሰዎች ያሸብታል ፤ ያጠቁራል ፤ ያከሳል ። እኔም ጥቂት ሽበት ሳላበቅል አልቀረሁም ።

ከመሐዴ በፊት ፡ «በነገራችን ላይ» አልኩት —

«ያው እንደተለመደው አዲሳባ አርሟ አሺዬሽን ሐደው ነው የኛ ሰዎች ፊልሙን የሚወስዱት?»

«አይደለም ። ቦሌ» አለና ጀርባውን ሰጥቶኝ ፡ «ሌላ ጥያቄ ከሌለህ አሁን ሥራ ይበዛብኛል» ብሎ ነገረኝ ። አባባሉ ከዚህ ጥፋ እንደማለት ያህል ነበር ። እኔም ጊዜ አልነበረኝም ። አላቤ ወደ ምጽዋ ሔደ ነበር ።

ታ ላ ቅ በ ዓ ል በ ር እ ሰ ም ድ ሪ

ከአሥመራ ወደ ምጽዋ መሔድ ከ7,500 ሜግ ከፍታ በጭንቅላት ወደ ታች ተወርውሮ ቀይ ባሕር ውስጥ እንደ መደፈቅ ያህል ነው ። ደገነቱ የምጽዋ ሙቀት በወላፈናዊ ፈገግታው እጅ ነስቶ አልተቀበለኝም ። ምጽዋ በጥር ወር ከረምት ስለሆነ ትንሽ ይበርዳል ። ቢሆንም ፡ ለምጽዋ «ፌስቲቫል» ከኤርትራ ከፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባኤ ላይ እንዳለ ተነስቶ በየብስና በእየር ወደ ምጽዋ የተገለበጠው ሕዝብ ለበዓሉ በተለይ የተሠራውን ሹራብ ለብሶ ርእሱ ምድሪን አጣቦ ይታያል ። ምጽዋ የበዓል ስሜት አድርባታል ። የበዓል እየር ይነፍስበታል ። የበዓል ስንደቅ ዓላማዎች ይውለበሰቡ ባታል ። ጸጥ ብሎ የተነጠፈው ቀይ ባሕር ፡ የምሽት ጀምበር ወርቃማ ጨረሮች ከላይ እየዘነቡ የሚሞሉት የቀለጠ ብር ፍሳሽ ሐይቅ መስሎ ተነጥሮአል ። የምጽዋ አድማስ ቀይ ብርቱካን በመሰለ ቀለም ነጂል ። ወደ ምሽት ላይ ነበር ምጽዋ የደረሰኩት ።

ምጽዋ በበዓል ስሜት ታድማና አሸብርቃ ብትታይም ፡ ውበቷ የሚማርከው ቀን ሳይሆን ማታ ነው ። ቀን ፡ ቀን ታንቀላፋለች ። ማታ ሲሆን ነው የምትነቃውና የምትደምቀው ። ቢሆንም የድሮ ውበቷንና ድምቀቷን አጥታለች ። ከሦስት ዓመት በፊት አስቃቂ አልቂትና ጥፋት የታየባት የጦርነት ዐውድማ ነበረች ። ጠበሳ ዕዳጋ ፊት ላይ አሁንም ይታያል ።

ሻዕቢያ ፡ ከታህሣሥ ወር 1970 ጀምሮ ለዘጠኝ ወሮች ፡ ምጽዋ ከሚገኙት አሥራ ሦስት ቀበሌዎች ውስጥ አሥሩን በቁጥጥር ሥር አድርጋ ነበር ። ዕዳጋ ፡ ከነጻጅ ማጠራቀሚያው አካባቢ ጀምሮ ፡ የባሕሩን ጠርዝ ሳትለቅ ፡ በጉርትሱም እስከ ስሜንቶ ፋብሪካ ድረስ በመመሸግና ፡ ሚካኤል ቤተ ክርስቲያን ላይ ሦስት ባለ ህምሳ ካሊቭር መትረፍሶች በመጥመድ

ወይ ንቅንቅ፡ ወይ ፍንክች ያባ ቢላዎ ልጅ ብላ ነበር ። ዕዳጋንና በወገን ጦር ቁጥጥር ሥር የነበሩትን ሦስት ቀበሌዎች፡ ማለትም ጧሌትንና ሁለቱን ምጽዋዎች የሚያገናኘውን ብቸኛ ድልድይ አላሸጋግር አለች ። ወደ ምሽጉዋ መጠጋት የሚቻለው ጨው በሚመረትበት ረግረግ መሬት ብቻ ነበር ። በዚያ መሐድ ደግሞ እልቂትን በራስ ላይ እንደመጋበዝ ነበር ።

አብዮታዊው ነጻ አውጭ ሠራዊት ዕዳጋ ላይ የነበሩትን የሻዕቢያን ምሽጎች ሰባሸፎ እንዴት ለመግባት እንደቻለ ወደ ኋላ መለስ ብዬ አሁን ባስበው በጣም ደነቀኝ ። እጅግ የሚያስደ ንቅና በእውነትም ትንፋሽ የሚያሰይዝ ወኔ የተሞላበት ጀብዱ፡ ቆራጥነት የተሞላበት መስዋእትነትና አኩሪ አብዮታዊ አርበኝነት የታየበት፡ ቀይ ሰው የጠቆረበት፡ ጥቂሩ ሰው የቀላበት፡ ሳንጃ ሲሞሻለቅ፡ የሰው ልጅ አንገት ላንገት ተናንቆ የተዋደቀበት አስቃቂ ጦርነት ነበር ። ራስን አሳልፎ ለሞት የመዳረግ ተልእኮ ነበር ።

ተልእኮው እንዲህ ነበር ። የሻዕቢያ አመሻሽግና አሰላለፍ ሲጠና ቆይቶ ዕቅድ ወጣ ። እቅዱን በማውጣት ላይ የተሳተፉት መኩንኖች ከዘመቻው እዳራሽ ለተወሰነ ጊዜ እንዳይወጡ ተደረገ ምስጢር እየባከነ አስቸግሮ ነበር ። ያለ ዕድል ሆኖ አብዮታዊው ሠራዊት ከወገንም ከጠላትም ጋር ተመሳጥሮ ነው የሚኖረው ። ውጊያ እንደማታ ሊሆን፡ ቀን ሠራዊቱ እንዲዝናና ተደረገ ። ማታ ከምሽቱ ሦስት ሰዓት ላይ ፊሽካ ተነፋ ። ዕቅዱን የሚያውቁት መኩንኖች ጦራቸውን ይዘው ከንጋቱ አሥራ አንድ ሰዓት ላይ ወጡ የማወናበጃ ተኩስ ጎሕ ቀደደ ። አንዱ ግንባር ከናሻል ቤዝ ተነስቶ ረግረጉን መሬት በመያዝ በሚካኤል ቤተ ክርስቲያን አቅጣጫ ሲሔድ፡ ሁለተኛው ግንባር ከጧሌት ተነስቶ እናት ምጽዋንና ዕዳጋን ወደሚያገናኘው ትልቁ ድልድይ ገሰገሰ ።

«ምንድን ነው የምትጠብቀው!» አለ አስተኳሽ መኩንን ። «እንዴት ብዬ?»

«ተኩስ ነው የምልሀ!» ብሎ ሽጉጥ አወጣበት ። ተኳሹ «ቅዱስ ሚካኤል ይቅር በለኝ» በማለት ሁለቱ አማተበና መድፉን ሰቀቀው ። ሚካኤል ቤተ ክርስቲያን ላይ ተጠምደው

የነበሩት የሻዕቢያ መትረየሶች ጭጭ፡ ምጭጭ አሉ ። የወገን ጦር በሁለቱም ግንባር ሳንጃ ባፈሙዝ ብሎ የእጅ በምቡን እንደ ያዘ ከጠላት ምሽጎች ውስጥ እየዘለለ ይገባ ጀመር ። ከቀኑ አምስት ሰዓት ላይ የሻዕቢያ ምሽጎች እንዳሉ ተሰበሩ ። የወንበዴ መንጋ ተረፈረፈ ። የዕዳጋ ጦርነት ፍጻሜ ሆነ ። ከወገን ጦር 6 ሺህ ሰዎች ይሰዋሉ ተብሎ ተገምቶ ነበር ። በዕዳጋ ጦርነት የሞቱት ስድስት መቶ ሰዎች ብቻ ነበሩ ። የሻዕቢያ ምርጥ ተሞጊዎች እንዳሉ ያለቁበት፡ ምሽግ የመመሽግ ጥበቧና ጀብደኝነቷ የታየበት ጦርነት ነበር ። ዕዳጋ ከፎርቶ አጠገብ፡ አሸዋ ውስጥ ተቀብረው የቆዩ ሁለት የሰው ጭንቅላት አጥንቶች አግኝቼ እየተመለከትኩ ሳስብ ነበር የቆየሁት ። በመጨረሻ ሁለቱን አጥንቶች አስተያየሁ ። የትኛው ይሆን የቱ? አንዱን ከሌላው ለይቼ ለማወቅ አልቻልኩም ። ሁለቱም እንደ ዓይነት ቅርጽ ያላቸው የኢትዮጵያውያን ጭንቅላት አጥንቶች ነበሩ ። ሁለቱንም አጥንቶች ካገኝኳቸው ሥፍራ መልሼ በጥንቃቄ አሸዋ ካለበስ ኳቸው በኋላ እያዘንኩ ወደ መኪናዬ ሲሔድ እንደ ንፋስ የሚበሩ ቶሮታ ከሩዘር መኪናዎች ወደኔ አቅጣጫ ሲመጡ አየሁና ቆም አልኩ.....

«ጸጋዬ!»

ሰለሞን በትረ ነበር ። እሱ ድንገት የመኪናውን ፍሬን ሲይዝ ዓይኖቹን ጨፈንኩ ። ከኋላው ይበሩ የነበሩ አጃቢ መኪናዎች ሊላተሙ ነበር ። እሱ ደንታ አልሰጠውም ።

«ምን ታረጋለህ እዚህ?»

«ጉብኝት ላይ ነበርኩ.....»

«ከመቼው?»

«ንቅናቄ የሙያችን አንዱ አካል አይደለ?» አልኩት ።

«ግባ» አለኝ ።

«ወዴት?»

«ጉርጉሱም ላይ የሚደረገውን ዝግጅት አይተን እንመለሳለን ። ግባ» አለኝ ።

«መኪናዬስ?»

«ምንም አትሆንም ። መንገዱም፡ ከተማውም ተወጥሯል ። ከአሥመራ እስከ ምጽዋ ያለው መንገድ እንዴት እንደተወጠረ አላየህም?» አለኝ ።

መኪናው ላይ ወጥቼ ተሳፈርኩ ። ፒፓ ባፋ ይዟል ። መኪናው ባንዳፍታ ተነስታ መብረር ጀመረች ። እንደ እብድ ነው የሚነዳው ። በጠየቀኝ መሠረት ከአሥመራ ወደ ምጽዋ ከእሱ ጋር ባለመምጣቱ ዕድሌን አመሰግንኩ ። በነፋሲት ፣ በእምባቲ ካላ ፣ በጊንዳዕ ፣ በደንጎሎና በደጋሊ ገደላ ገደል ጠርዞች ላይ እንደዚህ እየበረረ በያመጣኝ ኖሮ ይኸኔ በያንስ ሁለት ኪሎ ክብደት ቀንሼ ነበር ። የምጽዋ መንገድ እንኳን በረውብት እንዲሁም ሲያዩት የራስ ጠጉር ተነስቶ እስኪቆም ድረስ ያስፈራል ።

«የጧቱ ሥራ እንዴት ተሳክቷል?» አለኝ ።
«ጥሩ ነበር ። ኢትዮጵያ ጀሮ ብቻ ሆኖ ነበር ።»

«ተአምር ነው!» ብሎ ፒፓውን እንደነከሰ በጥርሶቹ መካከል በመነጋገር ፣ «መኝታ አግኝተህልን» ሲል ጠየቀኝ ።
«አዎ ፣ ዕድሜ ላንተ ዳሕላክ ክፍል ተይዞልኛል ። ግን ብዙ ሰዎች ክፍል አጥተው ሲያግርሩ ስምቻለሁ ።»

ፒፓውን ካፋ አወጣና ፣ «ተዋቸው እባክህ! የፕሮቶኮል በሽታ ያለባቸው ሰዎች አሉ ። እኔን የሚያሳስቦኝ ያንዳንድ ሰዎች ማግረር ሳይሆን የአጠቃላዩ ሥራ መሳካት ነው» እንዳለኝ ከጉር ጉሱም ወደ ምጽዋ ይጓዝ የነበረው ባቡር ሲያልፍ አይቶ «ሌላው ተአምር ደግሞ ያውልህ» አለ — «ወንበደዎች ሰባብረው ለምሽግ የተጠቀሙበት ሐዲድ የተሠራው ባሥራ አምስት ቀን ነው ሰው መሥራት ከፈለገ የማይሠራው ተአምር የለም ። የላሊበላ ኪነት ቡድን ፣ «ፈጣን ነው ባቡሩ ባቡሩ» የሚለው ዘፈን እየዘፈነ በሐዲዱ ላይ ሲጓዝ አይታይህም?»

«ይታየኛል» አልኩት ።

«ታውቃለህ? እስቲ እስብ» አለና እንደገና ፒፓውን ካፋ አወጥቶ «እንዳንዴ ሳስበው ይህ አብዮት ያስደንቀኛል = 56 ሺህ ተማሪዎችን ባንድ ጊዜ ለዕድገት በጥብረት ዘመቻ ማሰለፍ ፣ ታጠቅሞ ሠፈርን ከመቅጽበት ማቋቋም 300,000 ሺህ ሚሊሺያ በጥቂት ወራት ውስጥ አሠልጥናና አስታጥቆ ለወጊያ ብቁ ማድረግ — ይህ ሁሉ እና አሁን ደግሞ ለቀይ ኮከብ ዘመቻ ጉባኤ በሺ የሚቆጠሩ ሰዎችን ከመላ ኢትዮጵያ አስባስቦ ጧት አሥመራ ፣ ከሰዓት በኋላ ምጽዋ እንዲገኙ ማድረግ — ቀላል ሥራ

አይደለም ። ድርጅታዊ አሠራር ይጠይቃል ። ከአብዮቱ በፊት ኢትዮጵያ ስንት ክፍል ጦር እንደነበራት ታውቃለህ? አራት ብቻ ነበሩ ። አሁን ስንት እንዳለን ታውቃለህ? ሦስት እጅ እጥፍ ። በእውነት ያብዮት የማድረጃት ችሎታ ያስደንቀኛል ።

«እውነቱን ነው የምለህ ። በአብዮት ሂደት ውስጥ አልፈን እዚህ ለመድረስ ዕድሜ ያገኘን ሰዎች ባገኘነው ልምድ ፣ ወደ ፊት አብዮት ለማካሄድ የሚነሱትን ሕዝቦች ልንረዳ እንችላለን» ካንጋፋ ሶሻሊስት አገሮች ልምድ ይልቅ ፣ አብዮት ለማካሄድም ሆነ ለመከላከል የኛ ልምድ ይበልጥ ይጠቅማቸዋል ። እንዳንዴ ሳስበው ስለአብዮት የሚያማከር ኩባንያ ለምን አላቋቋምን? እላለሁ ። የኛ አብዮት ታሪክ የድርጊት ገድል ነው ።»

የመኪናውን ፍጥነት ቀነሰ ። ጉርጉሱም ባሕር ዳርቻ ላይ የድንኳን ከተማ አብቦ ይታያል — ትጠልያ ፣ ቀይ ፣ ሰማያዊ ፣ ብጫ ድንኳኖች ።

«ግን ይህ ሁሉ በምን ኪማራ?» አልኩት ።

«የቱ?»

«አሁን ያልከው ሁሉ ።»

መኪናውን አቆመ ። ሞተሩን አጠፋ ። ከኋላ ይከተሉት የነበሩት አጃቢዎች ከመቼው ተስፈንጥረው እንደወረዱ ባላውቅም ፣ ከሰለጥን መኪና ዙሪያ ፈንጠር ፣ ፈንጠር ብለው ቆመው ነበር ። ከመኪናው ከመውረዱ በፊት ፣ «ጋዜጠኞች ስትባሉ ፣ ከሙያችሁ መነጽር ጉድለት የተነሳ ነው መሰለኝ ፣ ሁልጊዜ ተቃራኒውን ነገር የምታዩ ተጠራጣሪ ፍጡሮች ናችሁ ። ታውቃለህ? የሰው ልጆች ታሪክ በሙሉ የድርጅታዊ አሠራር ዕድገትና ጥንካሬ ታሪክ ነው» አለኝና ከመኪናው ወረደ ።

የምጽዋ ፈስቲቫል ኮሚቴ አባሎች መጥተው ከበውት ነበር ። ተፈጥሮአችን ሆኖ ባለሥልጣን ከበብ ፣ ከበብ ፣ አጀብ ፣ አጀብ ፣ ተሸቀዳድሞ ግንባር ማስመታት እንወዳለን ለበል! ወዲያውኑ መፃት ሰዎች መካከል ገብቶ ጠፋብኝ ። ጉርጉሱም ባሕር ዳርቻ ውብ ነው ። ማዕበል በማዕበል ላይ እየተደራረበ ፣ እያሰመሰመ ፣ እንደ ጋራ እየተናደ መጥቶ ፣ ለባሕሩ ዳርቻ የሚሰግድ ይመስል

ወደ ላይ ተነስቶ ተመልሶ ይወድቅና አሸዋውን አጥቦ ይመለሳል ። ከመሐል አገር የመጡ ፡ ምናልባትም ባሕር ምን እንደሚመስል በሕይወታቸው አይተው የማያውቁ የሚመስሉ ብዙ ሰዎች ፡ ወንዶችና ሴቶች ፡ የሰማይ ስባሪ መስሎ የተነጠፈውን የባሕርን ሰፋት ፡ የማዕበሎቹን ያነሳስና ያወዳደቅ ተፈጥሮአዊ ስልት ጨዋታ ፡ ዝም ብለው አፋቸውን ከፍተው በአድናቆት ይመለከታሉ ። ከባሕሩ ወለል ገብታ ላይ ወጥታ የተንሳፈፈች የምትመስል መርከብ ካድማሱ ትግ ቆማ ከሩቅ ትታያለች ። የኤሌክትሪክ ብርሀን ጨረሮች ባሕሩ ላይ እየተንጸባረቁ ልዩ ልዩ ጥላዎች በመፍጠር የቀለማት ትርኢት ማሳየት ጀምረዋል ። በብዙ መቶ የሚቆጠሩ እንግዶች ከየድንኳኖቻቸው ወጥተው ባሕር ዳርቻው ላይ ፈለው ይታያሉ ። የባሕር ዳርቻው የልዩ ልዩ ብሔረሰቦች አባላት ፡ የሀይማኖት መሪዎችና የሕዝባውያን ድርጅቶች ተወካዮች እንድ ላይ ተሰብስበው የተገኙበት የድንኳን ከተማ ሆኗል ። የምጽዋ ፌስቲቫል የሚከፈትበት ቀን ዋዜማ እንደመሆኑ ፡ አዲስ አበባ ከሚገኙ ቲያትር ቤቶችና ከልዩ ልዩ ከፍላተ ሀገር የመጡ የኪነት ጓዶች በየሠፈራቸው የሚያሰሙት ጥዑመ መዝቃ አየሩ ላይ እየተንጣለለ ይሰማል — ከባሕሩ ላይ ይንሳፈፋል ፡ ከማዕበሎቹ ጋር እየተላጋ ይወድቃል ።..... ሰለሞን በትሩ አስጠራኝ.....

«የት ነበርከ?» አለኝ ።
 «እየዞርኩ ስመለከት ነበር ።»
 «ዝግጅቱ እንዴት ነው? ደስ አይልም ወይ?»
 «ጥሩ ነው ። ደስ ይላል ።»

«አዎ ፡ ነገ ጉርጉስም ላይ መብላት ፡ መጠጣት ፡ መጨፈር ነው ። ኢትዮጵያ ላለፉት አራት መቶ ዓመታት እዚህ ባሕር በሯ ላይ ተደስታ አታውቅም ። ቀይ ባሕር ላይ ስትደማ ነው የኖረችው ። ባንጸሩም ፡ ቀይ ባሕር ለሕልውናችን ምን ያህል አስፈላጊ እንደ ሆነ — ሕይወታችን ትንፋሻችን መሆኑን ማወቅ ይጠቅማል ።

እርግጠኛ ነኝ ፡ ከመሐል አገር ተጋብዘው ከመጡት ውስጥ ብዙዎቹ ቀይ ባሕር የት እንደሆነና ምን እንደሚመስል አይተው አያውቁም ። ለብዙዎቻችን የአስተሳሰብ አድማሳችን ከመንደራችን ፡ ከወንዞችን አልፎ አይሔድም ። እውነቱን ነው ፡ የኢትዮ

ጵያ ሕዝብ በሙሉ እዚህ መጥቶ ቀይ ባሕርን ለመመልከት ቢችል እንዴት ደስ ባለኝ — ያባቶቼን ተጋድሎ ታሪክ በቀላሉ ይረዳ ነበር ። የቀይ ኮከብ ዘመቻችንንም ትግል ዓላማ ይበልጥ ይገነዘብ ነበር» በማለት ንግግር አደረገልኝ ።

ሰለሞን አንዴ መናገር ከጀመረ ሙሉ ንግግር አድርጎ ላይ ጨርሶ ንግግሩን አያቋርጥም ። ከንግግሩ ትንሽ ማስታወሻ ወሰድኩለት ። ቀይ ባሕርንና የኢትዮጵያን ሕዝብ ሕልውና በሚመለከት አንዳንድ ጥሩ ነጥቦች ነበሩት ። ቀጠለና ፡ «እነዚያ ትኩሎች ይታዩህልን» አለኝ በጣቱ ወደ ትኩሎቹ እየጠቆመኝ ።

በተደረገው ዝግጅት ሁሉ የተደሰተ ይመስላል ። የምጽዋ ፌስቲቫል ኮሚቴ እንደ ንብ ሲሠራ ነበር የከረመው ። አንዳንዶቹ የኮሚቴው አባሎች ከድካምና ከስጋት የተነሳ ሰውነታቸው ሊፈርስ የደረሰ ይመስላሉ ።

«አዎ ፡ ይታዩኛል» አልኩት ። ሁለት ትላልቅ ትኩሎች ተሠርተው ነበር ።

«በአይርጥላን ሣር የተጫነላቸው ትኩሎችናቸው» አለኝ ። ዝም አልኩ ።

«በምን ኪሣራ አትለኝም?» አለኝ ወደ መኪናው እየሔደ ። የቸኮለ ይመስላል ። ሁልጊዜ ይቸኩላል ። መኪናዬ ጋ አደረሰኝና ፡ «ተከተለኝ» አለኝ ።

«ወዴት ደሞ?»

«ወደ ካሌብ አዳራሽ የፎቶግራፍ ኤግዚቢሽን ዝግጅት ማየት እፈልጋለሁ.....»

«እዚያ ነበርኩ ። አዳራሹ ውስጥ ማድረግ ያለብንን ዝግጅት ሁሉ አጠናቀናል ። በበዓሉም ሥፍራ አስፈላጊው ሁሉ ተደርጓል ። ለነገ ተዘጋጅተናል ። አሁን የሚያስፈልገኝ ነገር ቢኖር አረፍት ብቻ ነው» አልኩት ።

«የፌስቲቫሉ ጠቅላላ ፕሮግራም ደርሶህልን?» አለኝ ።
 «አዎ ። ዶጋሊ ላይ ነገ የሚደረገው ሥርዓት በስንት ሰዓት እንደሆነ ግን አላውቅም.....»

«ባሥራ ሁለት ሰዓት እዚያ መገኘት ነው ። ትከክለኛውን ሰዓት እኔም አላውቅም» ብሎኝ በረረ ።

በጊዜ ለመተኛት እስቢ ነበር ወደ ሆቴሌ የተመለሱት ።
ባሕሩ በመስኮቱ ወለል ብሎ ይታያል ። በሚሊዮን የሚቆጠሩ
የመብራት ነጻብራቆች ባሕሩ ላይ ይጫወታሉ ። ግዕበሎች እየተ
ነሱና እየወደቁ መጥተው የባሕሩን ዳርቻ አጥበው ሲመለሱ ይሰ
ማል ። እንቅልፍ እምቢ አለኝ ። «ሻወር» ወሰድኩና ወደ ሆቴሉ
ቡና ቤት ወረድኩ ። ቢራ ጠምቶኝ ነበር ። ችግሩ ለእግር መረ
ማመጃ ቦታ አልነበረም ። ኳኩንባኤው ላይ ተነስተው የመጡት
ባለሥልጣኖች ቡና ቤቱን አጣበውት ይታያሉ ። አንዳንዶቹ
ይሳሳቃሉ ። ሌሎቹ ይከራከራሉ ። ጥቂቶቹ በምር የሚወያዩ ይመ
ሰላሉ ። አንዳንዶቹ ደግሞ ቢራ የሚያልቅባቸው መስሏቸው
ሳይሆን አይቀርም ። ባንኮኒውን ተደግፈው ይህን ያላበው ቢራ
ባናት ባናቱ ይሉታል — ይከለብሱታል ። በመስተንግዶው መዝረ
ከረክ የሚያማርሩም ሰዎች ነበሩ ። ትርምስ ነበር ። ኩሉኔል
በትሩ ተሰማ ጥግ ይዞ ቆሞ ባለሥልጣኖችን በዓይኑ የሚቆጥር
ይመስላል ። ነገሩ ፍየሎችን እንደማገድ ሳይሆንበት አልቀረም ።
ተከላይ ዘድንግል ካንድ ረጅም ሰው ጋር ያወራ ነበር ። የሰውዬው
መልክ ትዝ አለኝ ። ቀትር ላይ እርሜ አጅዶኸን ከሻለቃ ታደሰ
ጋር ያየሁት ወጣት መካኒክ ነበር ። በፊትም ይህን ሰው ያየሁት
ከተከላይ ጋር እንደሆነ አሁን ትዝ አለኝ ። ወደእነሱ ልሔድ
ስል ሥዕላይ በራሽ በባለሥልጣኖች መካከል ሲሸሉከለክ አየ
ሁትና ፣ ተሸሉከልኬ ሔጄ ትከሻውን ያዝኩት ።

«ሄይ ባልሼ ብጾይ ጸጋዬ ። አለኝ»
«የት ጠፍተህ ከረምከ?» አልኩት ።

«አለሁ ። ከነገ ወዲያ ማታ በሲምፖዚየሙ ላይ የግብር
ውን ጥናት ሳዘጋጅ ነበር የከረምኩት ። ለሰው ጊዜ አትሰጡም»
አለ ።

«የምንሰጠው ጊዜ ስለሌለን ነዋ.....»
«ሩጫው እንደሚያዛልቃችሁ ተስፋ አደርጋለሁ.....»
«እንዴ አንተ ማን ነህ?»
«እኔ..... እኔማ ወዶ ገብ ነኝ» አለ በምራት.....

«ወደገብ ማለት ትተናል ። አሁን በሰላም ወደ ማኅበረሰቡ
የተመለሱ» እያልን ነው የምንናገረው አሁን ደስ አለህ?»

«በሰላም አልከው?»
«ታዲያ ምን እንበል?»

ምእታዊ ረገግታ አሳይቶኝ ዝም አለ ። ዓይኖቼ ይቅበዘበ
ዛሉ ። የሚጠብቀው ሰው ያለ ይመስላል ። የረጋ መንፈስ
አይታይበትም ።

«የምታቀርበው ጥናት ስለምንድነው?»
«ሻዕቢያ ከሲ አይ ኤ ጋር ሰላላት ግንኙነት.....»
«ምን ይጠቅማል?»

«አድሐሪ አቋም ያላት መሆኗን ለማጋለጥ ይረዳል ። እን
ዴት ምን ይጠቅማል ትላለህ?» አለኝ ፈቱን በጥንቃቄ እያጠና ።

«ታሪካዊ ግንኙነታቸውን ማጠናከር ይሆናል ብዬ ነው ።
አዲስ ከሰተት አይደለም ። ሲ አይ ኤ ለጥቅሙ ፣ ሻዕቢያ
ለሕልውናዋ ሁለቱም ለጥቅማቸው እንደሚፈላለጉ እናውቃለን ።
ወይስ አይደለም?» አልኩት ።

የንዴት ጥላ ከፊቱ ላይ ውልብ ሲል አየሁ ። መልስ አልሰ
ጠኝም ቀጠልኩና ፣ «ሻዕቢያ እንደ ጠጣዎች ናቅፋ ተራራዎች
ላይ ተንጠላጥላ ከመጠበቅ ሌላ ምርጫ የላትም» ያልከውን ነገር
አሁንም ከልቤ አልተቀበልኩትም አልኩት ።

«ለምን? ሌላ ምን ምርጫ ይኖራታል?»

«ኃይሏን እንደገና በትና የደፈጣ ውጊያ ማካሄድ፣በከተሞች
ሽብር መፍጠር — የልማት ሥራ እንዳይካሄድ ማድረግ — ሕ
ዝቡ እንዳይደራጅ የገበሬ ማኅበሮች መሪዎችን ማፈን — እንደ
ዚህ ያሉትን ነገሮች ለማድረግ ምን ይሳናታል?» አልኩት ።

«ዝጋ በቃ.....! ታላቅ ምናብ አለህ!» አለና በነገሩ ላቀ ።

«በቅርብ ጊዜ የመጣህ እንደመሆንህ ይህን ነገር ማወቅ
ነበረብህ ። እንዴት ሳታውቅ ትቀራለህ? የግዕዝላዊ ኮሚቴ
አባልም ነበርክ» አልኩት ።

እንደገና ፊቱን በጥንቃቄ ሲያጠና ከቆየ በኋላ ፡ «የማዕከላዊ ኮሚቴ አባል ሁሉ ምስጢር ያውቃል አሉህ? በተለይ ፡ የሻዕቢያ አመራር ዝግ ነው ፡ ትእዛዝ ትፈጽማለህ እንጂ አትወያይበትም ። ለማንኛውም ነገር የመረጃ ሰዎች ሚና መጫወት ይቅርብህ ። በጋዜጠኛነትህ ብትረጋ ይሻልህል ። ወይስ ሙያህን ልትቀይር አስብህል? ግን አዝናለሁ» አለች ።

«ምን የሚያሳዝንህ ነገር ተናገርኩ?»
«ተጠራጠርኩኝ..... ግን አንተ ምን ታደርግ? ዕድላችን ነው..»

«መጠራጠሪ አይደለም ። ለማወቅ ፈልጌ ነው ። እውነቱን ነው የምልህ እኛ ጋዜጠኞች ጥያቄ በመጠየቅ ነው አንድ ነገር ለማወቅ የምንችለው ። እና ደግሞ ካሁኑ ሙያዬን መቀየር አልፈልግም ። ማይክሮፎን ላይ ነው የምሞተው ። ጋዜጠኛ ሲያረጅ ባይሆን ዲፕሎማት ይሆናል እንጂ ሰላይ አይሆንም» ሰለው—

«ለምን?» ብሎ ጠየቀች ።
«ዲፕሎማት ከሆነ ምንም ባይሠራ እንኳን በብርጭቆ አያያዙ አያሳፍርም ፤ ያሳምረዋል ። ለምን ቢራ አልጋብዝህም?» አልኩት ።

«ሌላ ጊዜ ። አሁን የምጠብቀው ሰው አለኝ ። ምን አስቸኮለህ? አብረን የምናከብራቸው ብዙ ድሎች ይጠብቁናል» ብሎች ሔደ ። ቢራ ፍለጋ ሔድኩ የሚጠብቀው ፈያሚታ ጊላይን ይሆን? እያልኩ አስብ ነበር ።

«ሚስተር ቲቪ!»
መጽሐፈ ዳንኤል ነበር ። ባንኮኒውን ተደግፎ ቢራ ይጠጣል ።
«ታዲያስ ሚስተር ኢኮኖሚ?» አልኩት ።

ነጭ የበጋ ልብስ ፡ እንደ በረዶ የነጣ ስስ ሸሚዝ ፡ ከሰማያዊ ክራሻት ጋር ለብሶ ሽክ ብሎአል ። የተቀባው የወንድ ሽቶ ከፋቅ ይጣራል ።

«ውዥንብር ፡ ውዥንብር ነግሷል!»
«ምን ሆኑ?» አልኩት ።

«ተቀብሎ የሚያስተናግደን የለ ። መኝታ አልተያዘልን ። ቢራ በነጻ መስሎች ነበር ። እንዲህ መሆኑን ባውቅ ኖሮ ከአሥመራ እግራን አላነሳም ነበር» አለ ።

«ስለመኝታ ምን ችግር አለ? ጉርጉሱም ላይ ሺ ድንኳኖች ተተክለው ። የእንግዳ ያለህ ይላሉ.....»

«ማ እኔ! አሸዋ ላይ ድንኳን ውስጥ ላድር?»

አዎ ። መጽሐፈ አሸዋ ላይ መተኛት ቀርቶ በእግሩ መረት ለመርገጥም ይጠየፋል ።

«ስትዞር ማደር ነዋ ። ምጽዋ የሰዓት ገደብ የለም ። እዚህ የሚነጋው ሲመሽ ነው ።»

«የት ይኬዳል? ሴቶቹ ጠፍተዋል» አለ.....

«ልክ ነህ ። የኢርትራ ቆነጃጅት ወደ ጀዳ ፡ አቡ ዳቢ ኮበል ለዋል ። ገነታቸው እዚያ ሆኖ የለም እንዴ?» አልኩት ።

«ነፍሳቸው ትኩን?» ብሎ ቀለደና ፡ ሥራው እንዴት ነው? አለኝ ።

«እንደ ውሻ መርጥ ፡ የውሻ ሕይወት ነው ። ቤተክርስቲያን እንደ ገባች ውሻ መዋኩበ» አልኩትና ግግሽ ብርጭቆ ቀዝቃዛ ቢራ ጨልጧ ችስ እያደረገኝ ሲወርድ በእርካታ ከተነፈስኩ በኋላ ፡ «በኢኮኖሚስ ግንባር?» ብዬ ጠየኩት ።

ሳይናገር መሳቅ ይወዳል ። ዞር ብሎ ትከሻው ላይ የሚሰቃት ልዩ ሳቅ አለችው ። ዛሬ እንደአጋጣሚ ገጭንጭ አላለም ። መነጫንጭ ሲጀምር እንደ አውራ ሰው ይሸሻል ። ሰው እያነጋግርም ። ብቻውን ይሐዳል ። ብቻውን ይበላል በሽታው ሲነሳ ። ዶክተር ዮሐንስ ቤት ባንድ ጣራ ሥር ከእሱ ጋር የምንኖር ሰዎች ለግምንት የማናየው ጊዜ አለ ። ስናጣው አክስቱ ጋ ሔዶ ይሆናል እያልን እንቀልድበታለን ። የሚሔድባቸውን ሱቆች አክስቶቹ ናቸው ይላቸዋል ። እና ብዙ አክስቶች አሉት ።

«የደም ብዛቲ ተነስቶብኛል» አለ ።

«ሆድህስ ተሻለው?»

«እናንተ ጋዜጠኞች በሰው እንደቀለላችሁ ነው የምትናሩት» አለኝ ።

«እናንተ ኢኮኖሚስቶችስ?» አልኩት ።

«እኛ ቀልድ አናውቅም ። ዓለምን ለመለወጥ የሚሠሩ ሰዎች አይቀልዱም ። እነማን ናቸው ዓለምን የለወጧት — ታውቃለህ? ስሚዝ አዳምስ፣ ሪካርዶ፣ ካርል ማርክስ... እነዚህ ዓለማዊ ፈላስፋዎች ናቸው ። እና አይቀልዱም ። ያለውኸት ዝም ብለው ዓለምን ይለውጣሉ» አለ ።

«እና አንተ እነዚህ ከመጣህ ምን ለውጥ አስገኘህ?» አልኩት ።

«ዴፖዎቼን ሞልቻለሁ ። የኮንስትራክሽኑ ሥራ ተያይዟል ። በቅርቡ አገልግሎት መስጠት የሚጀምሩ ክሊኒኮችና ሆስፒታሎች ይገኛሉ ። ስንዴና ሸቀጣ ሸቀጦች እንደ ልብ ናቸው ። የጭነት መኪናዎች ሞልተዋል ። ምን ትፈልጋለህ ሁሉም ነገር በሽ ሆኗል» አለ በምጽታዊ አነጋገር ።

«ዕድሜ ላንተ» አልኩት ።
«ወድጀን መሰለህ?»
«አሁን?»

«አረ ይህ አይቻልም የሚል ቋንቋ የለም ። ይቻላል ግለት ብቻ ነው፣ ማንኛውም አይቻልም፣ አያዋጣም የሚል ቃል የአድጋሪዎች ቋንቋ እንደሆነ አድርገው የሚቆጥሩ ሰዎች አሉ ። ግን ኤኮኖሚያችን እየደማ ነው» አለ ።

«መድማቱን እንዲያቆም ምን ማድረግ አለብን ትላለህ?»

«ዲፕሎማሲ ወዳጄ ። ይህ ዓለም በስጦታና ልስጥህ ፍልስፍና ነው የሚገዛው ። እና ኢንቬስትሚንት ። ሥራ መፍጠር ። ሠርቶ በሰላም የመኖር ዕድል ከተፈጠረ ወንበዶዎች ዘላለማቸውን እየቀመሉ በረሀ ለመኖር የሚመርጡ ይመስላሉ? ወንበዶዎች ምን እያሉ መዝፈን እንደጀመሩ ሰምተህልን?» አለ ።

«ምን?»

«አታ አምላኽ አታ ፈጣሪ

ወዲ ሠብዶ አብ በረካ ይበሊ

ካብ ዓይንናስ ዓይነጁ እንደ ይፈረ» እያሉ መዝፈን ጀምረዋል አሉ ። «ግራር ጥላ ሥር ቁጭ ብለው ቅማል ከሰውነታቸው

ላይ መልቀምን የሚመርጡ አይምሰሉህ ። እያንዳንዱን ቅማል ቅጭ አድርገው በገደሉ ቁጥር በልባቸው አገራ ማሪኝ ሳይሉ አይቀሩም» አለና ሌላ ቢራ አዘዘ ።

እኔም የቀረችኝን ቢራ ጨለጥኩና፣ «ጦርነት የዲፕሎማሲ ፍጻሜ ቅጥያ ነው የምትሉት፣ እናንተ ዲፕሎማቶች አይደላችሁም ወይ? አሁን ደምን የሚያደርቅው ደም ብቻ ነው» ብዬው ሌላ ቢራ ካዘዝኩ በኋላ፣ «የተቀሩት አምስት ረጅም ሰዎች የት ሔዱ?» አልኩት ።

ዶክተር የሐንስ ቤት አንድ ላይ የምንኖረው ሰባት ሰዎች፣ «ሰባት ረጅም ሰዎች» የሚል ቅጽል ስም ወጥቶልናል ። አልቤርጎቻቸው የሚኖሩት የቀይ ኮከብ ዘማቾች መቸም ለሰው የማያወጡት ስምና የማይፈጥሩት ቀልድ የለም ። እንደ እውነቱ ከሆነ ረጅም የምንባል ሰዎች አይደለንም ። ምናልባት ጥላዎቻችንን አይተው ይሆናል ። መጽሐፈ መልስ ይሰጠኛል ብዬ አልነበረም የጠየቅሁት ። የት፣ የት እንደሚገኙ ጥሩ ግምት ነበረኝ ። ሱስሉቭ ይኸኔ ተኝቶ እብድ የሚያክል የቲዎሪ መጽሐፍ ያገላብጣል ። ሌላውም እንደ ልማዱ በጊዜ ሔዶ ተኝቶ ይሆናል ። በጊዜ እንደ ዶር መስፈር ይወዳል ። ሦስተኛው ከአዲስ አበባ ጋር ስልክ ይዞ ይሆናል ። ሲጃራ አከታትሎ እያቀጣጠለ ከባለቤቱ ጋር በስልክ እንደ ሰዓት ሳያወራ አይተኛም ። ሲጃራ ለመተው በየቀኑ ይጥራል ። ሲጃራ የሚያስጥል ነገር ይፈልጋል ። ብልሐቱን ይጠይቃል ። በቀን ሁለት ፓኮ ኒያላ ያጤሳል ። ጢሱን አይውጥም ። ላፍ፣ ላፍ፣ ቡን፣ ቡን ያደርጋዋል ። ሐቀኛና ቁም ነገረኛ ስለሆነ እናከብረዋለን ። አጉል ቀልድ አይወድም ። አራተኛው «አጅራ ያራዳ ልጅ» ይኸኔ ተኳኩሎ ወጥቶ ቆንጆ ልጅ ፍለጋ ከተገኘውን በማሰስ ላይ ይገኛል ። በአም ተጥሶ የሚያድር ይመስላል — ሲያዩት ። አምስተኛው ከቢራ ሌላ ፍላጎት የለውም ። ይኸኔ «ቢራን የፈጠረ አምላክ» እያለ ቢራ፣ ቢራ ይላል ።

«ሁሉም እንደ ጠባያቸው በተገባር ተስማርተው ይሆናል» ባማለት መጽሐፈ ያልጠበኩትን መልስ ሰጠኝ ።

«ምን ስማለት ፈልገህ ነው?» አልኩት ።
«የተፈጥሮ ግዴታ...»

«አክሱቶች! ለመሆኑ ስንት አክሱቶች አሉህ?» ሳቀና፡
«ምን እንደተባልን ስምተህልን» አለኝ ።

«ምን ተባልን?»
«ቀይ ኮከቦች በናቅፋና ባሥመራ ሴቶች ላይ ነው ለመዝመት
የመጡት እንባላለን.....»

ነገሩ አሳቀኝና፡ «ታዲያ ምናለበት ። ጦርነትና ፍቅር አይለ
ያዩም ። መጣንላቸው እኛጄ አልመጣንባቸውም ። ይግረምህና
ብዙዎቹ ያሥመራ ሴተላጤዎች ከትግራ ወንድ ይልቅ ከመሐል
አገር የመጣውን ይመርጣሉ ይባላል ። የመሐል አገር ሰው እንደ
ጣልያን ሴት አከባሪ ነው የሚሉት ፈሊጥ አላቸው ። ባንጸሩ፡
የትግራ ወንድ እንኳን የሚያውቃትን ቀርቶ የማያውቃትንም
‘የኔ ነች፡ ነበረች’ እያለ ማውራት ይወዳል እያሉ ይፈራሉ»
ብዬው የጀመርኩትን አሳብ ጨርሼ ሳልነግረው፡ ሥዩም ሠረቀ
ብርሀንና አሸብር እየተጣደፉ ወደ ባንኮኒው ሲመጡ አየኋቸውና
ሠላምታ ሰጠኋቸው ።

«ቢራ ልጋብዝህ?» አለኝ ሥዩም ።
«ኩባንያህ ማትረፍ ጀምርክል መሰለኝ?» አልኩት ።

«አላምሮ ። ያዲሳባ ሴቶች ለጌጥ ግረኝ እስከሆኑ ድረስ ምን
ችግር ይኖራል?» አለና ቢራውን ባንድ ትንፋሽ ጨለጠው ።

«የቸኮላችሁ ትመስላላችሁ.....»
«ሁለት ሬሣዎች በእጃችን ላይ ይገኛሉ.....»
«የምን ሬሣዎች?»
«ኋላ እነግርሃለሁ» ብሎኝ ሲሔድ ሲል ያዝኩት ። ሰው
ወሬ ጀምሮልኝ ሲያቋርጥብኝ አልወድም ። ሆኖን ያመኛል ።
«የመሐል አገር ሰዎች ናቸው ይሆን?»

«አይደሉም ሁለቱም የእዚህ አገር ሰዎች ናቸው ። አንድ
ሴት፡ አንድ ወንድ ። ሴትዌዋ በአሥመራ እኔ ነኝ ያለች ያናጠ
ጠች ሐብታም የታወቀ ሴክሬቶ ባለቤት ነበረች ። ሰውዬው
አሁን በቅርቡ ያንድ ቀበሌ ሊቀ መንበር ሆኖ የተመረጠ ነበር ።
ሁለቱም ያሥመራ ኗሪዎች ነበሩ» አለኝ ።

«ምን ሆነው ሞቱ?»

«ባሕር ላይ ተንሳፈው ነው የተገኙት.....»

«ምክንያቱ ምን ይሆን?»

«ተገድለው ባሕር ውስጥ የተጣሉ ይመስላል ። አሁን ልሔድ?»
አለኝ ።

«ፖለቲካዊ ግድያ ይሆን?»

«መሆን አለመሆኑን ለማጣራት ነው የምንቸኩለው» አለ
ኝና ሔደ ። ተያይዘው ሮጡ — ሥዩምና አሸብር ።

«ምን ነበር የሚሉህ እነዚህ የሕዝብ ደገንነት ልጆች?»
አለኝ መጽሐፈ ።

«ሁለት ሬሣዎች ባሕር ላይ በመንሳፈፍ ላይ ይገኛሉ ነው
የሚሉት ። ጥሩ ዜና ይወጣዋል ። ሁኔታውን መከታተል አለብኝ»
አልኩት ።

«እናንተ ጋዜጠኞች ትገርመኛላችሁ» አለኝ ።
«ምነው?»

«ጥሩ ዜና ይሆናል ብሎ ነገር! ሰው ሲያጣጥር ብትደርሱ፡
ምን ይሰማዎታል? ነገሩን እንዴት ያዩታል?» ብላችሁ ሳትጠይ
ቁት አትቀሩም ። በል ወንድሜ፡ እኔ በጊዜ ማደሪያዬን ልፈልግ»
አለኝ ።

«ምነው ፈራህ?»

«በዚህ ግርግርና ውክንብር ውስጥ ምን የማይሆን ነገር አለ
ብለህ ነው? ጧት ባሕር ላይ ተንሳፍፈ መገኘት አልፈልግም ።»
እንደ መጽሐፈ ለሕይወቱ የሚጨነቅና የሚሰጋ ሰው አጋጥሞኝ
ኳያውቅም ። የጠጣሁት ሁለት ቢራ ሥራውን ሠራ መሰለኝ፡
ከድሮብኝ የነበረው ድካም ለቀቀኝ ። ምሽቱም ገና ለጋ ነበር ።
ምጽዋ ላይ ሲመሽ ነውና የሚነጋው በጊዜ ሔዶ መተኛት ኃጢ
አት መሰሉ ስለታየኝ መጽሐፈ ዳንኤልን ትቼ ጋዜጠኞቼን ፍለጋ
ወጣሁ ። እየዞርኩ በየቡና ቤቱ ፈለኳቸው ። ይኸ ከመሐል አገር
የመጣው ሰው የፈረደበትን ቀዝቃዛ ቢራ ከነአረፋው እያነሳ ዝም
ብሎ ይጋታል ። ጋዜጠኞቹ የትም አልነበሩም ። እነዚህ ጨሎ
ዎች ወደ ጉርጉሱም ሔደው ይሆናል በማለት ወደዚያ በረርኩ።
በመቶ የሚቆጠሩ መኪናዎች ወደ ጉርጉሱም ባሕር ዳርቻ ሲሔ

ዱም ከዚያ ሲመለሱም መንገዱ ላይ ይታዩ ነበር። የድንኳን ከተማው ሺ ደመራ ተደምር የተቀጣጠለበት መስላል። ጭፈራውና ዘፈኑ ይቀልጣል — እዚህ የትግራይ — እዚያ ያማራ — ወዲህ የአርባ ወዲያ የጉራጌ። ቀዝቀዝ ያለው አየር ከጭፈራውና ከዘፈኑ ጋር ተዳምር መንፈስ ያድሳል። ቅርብ መስሎ ከሚታየው ጥቂር ሰማይ ላይ የፈሰሱት ከዋክብት በደስታ የሚደንቡ ይመስላሉ። እና የቀይ ባሕር ማዕበሎችም ያረግዱ ነበር። አንዳንዶች ማዕበሎቹ ላንዳፍታ ጸጥ ሲሉ በየቦታው የሚነደው እሳት ነጸብራቅ፣ ዘመናዊ ሰዓሊ የሳለው የሕይወት ጥላ የሚመስሉ ዝብርቅርቅ ጥላዎች ባሕሩ ወለል ላይ ይፈጥራል። አሁን እንዲያው ከተፈጥሮ የበለጠ ሰዕል የት ይኖራል? እያልኩ የባሕሩን ጠርዝ ይገዢ እየተከዘከኩ ሳዘግም፣ አንዲት ልጅ ብቻዋን፣ ካንድ ጠርብ ድንጋይ ላይ ቆማ ማዶ — ሰማይና ባሕሩ የሚሳሳሙበትን አድማስ ስትመለከት አይሁ። ባሕሩ የቆመችበትን ድንጋይ እያጠበ ይመለሳል። ከባሕር የሚመጣው ቀዝቃዛ አየር ጠጉሯን እያነሳ አየር ላይ ይነሰን ሰው ነበር። በቀጭን መያዣ ክብ ትከሻዋ ላይ ተንጠልጥሎ ጀርባዋን ገልጦ የሚያሳይ ነጭ፣ አጠር ያለ የበጋ ቀሚስ ለብሳ ሳለች። የባሕርን አምላክ የምታመልክ ነጭ ርግብ መስላ ታየች። ፎቶግራፍ ማንኛውም በያዝኩ ኖሮ አልኩ። ከድንኳኖች መንደር የተተኮሰው ርቶት ጥቂሩ ሰማይ ላይ ድንገት ሲፈነዳ በሺ የሚቆጠሩ ልዩ ልዩ አበባዎች ጨለማው ላይ ረገፉ። ደንግጣ ዞር ስትል መልካ ታየች። ከሩቅ ተወርውሮ የሚመጣው የኤሌክትሪክ ብርሀን ትንሽ፣ ትንሽ ያሳያል። እሷ ትሆን? ወይስ አይደለችም? እያልኩ ተጠጋጃት። እሷ ነበረች።

«ፈያሚታ!»

በመጀመሪያ ማን እንደሆነኩ አላወቀችኝም። በጣም ተጠጋጃትና፣ ጸጋዬ እባላለሁ። ታስታውሺኛለሽ! አልኳት።

«ዋላ! እሂዳለን»

«ብቻሽን እዚህ ምን ታረጋለሽ?»

«ብቻዬን አይደለሁም።»

ዞር፣ ዞር አልኩ ሰው ፍለጋ። ማንም አልነበረም።

«ማን አለ?» አልኳት።

«ባሕሩ። ከባሕር ጋር ሆኖ ማንም ሰው ብቻዬን ነኝ ለማለት የሚችል አይመስለኝም። ባሕር ላይ እንጂ ደስ ይለኛል። ደግሞም አዝናቦሁኝ። የባሕር ስፋትና ጥልቀት ያሚውተኛል። ሌላ ጓደኛ ምን ያስፈልጋል? — አባቴ ይሙት» አለች።

በረዶ መሳይ ጥርሶጭ የልብ ቅርጽ ካላቸው ከንፈርጃ መካከል ተፈልቅቀው ወጥተው ብቅ አሉ።

«ምናልባት ልክ ነሽ። ባሕር ሕይወት ነው» አልኳት በኋላ። «ብዙ ጊዜ እዚህ ትመጭለሽ?» ብዬ ጠየኳት።

ነፋስ አየር ላይ የሚነሰንሰውን ጠጉሯን ከፈቷ ላይ ወደኋላ አደረገችና፣ «አው። በፊት ብዙ ጊዜ እመጣ ነበር። ለመጨረሻ ጊዜ የመጣሁት ከስምንት ዓመት በላይ ይሆናል» አለች።

«በሰልክ ምጽዋ እንገናኝ ስትይኝ ቀልድሽን መስሎኝ ነበር። እንዲጋጣሚ ሆኖ ተገናኘን» አልኩ። የባሕሩን ስፋት በዓይኔ እየተከተልኩ።

«ለምን ቀልድን መስለህ?»

«እንጂ። ምናልባት ካነጋገርሽ ይሆናል።»

«ና። ቀልድን አልነበረም። ቀይ ባሕርን ማየት ናፍቆኝ ነበር። ፈሰተኛሉ ጥሩ አጋጣሚ ሆነልኝ።»

«ብቻሽን ነው የመጣሺው?»

«ና። ከሰዎች ጋር ነው።»

«ከሥዕላይ ጋር?»

«አው» አለችና ሳቀች።

«ታዲያ እንዳንቺ ያለች ቆንጆ ልጅ በዚህ ጨለማ ብቻዋን ለመልቀቅ ሆዱ እንዴት ቻለ?» አልኳት።

ጠጉሯን እየነሰነሰች፣ «ውሸቴን ነው አባቴ ይሙት። ቀጥታ መልስ መስጠት አይሆንልኝም። ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ?» አለች።

«ጣፋጭ ዋሹ።»

«አንቲ ደግሞ ጣፋጭ ደደብ» አለችኝ ።
ሳቅሁኝ ። ሳቅቼ ። ተሳሳቅን ።
«ታዲያስ የባሕር አማልክት?» አልኳት ።

«አማልክት ካልከኝ፣ እስኪ ሰገድልኝ» አለችኝ ። ጸሎት
እንደሚያደርስ ሰው እጆቼን አንድ ላይ አጣምሬ ባንድ ጉልበቴ
ፈቷ ተንበረከኩ ።

ሳቅችኝ፣ «አባቴ ይሙት ያበደ ደደብ ነህ ። በሥነ ሥርዓት»
አለችኝ ።

«አው ። በሥነ ሥርዓት» አልኩ የእሷን እነጋገር አስመለዬ።
«እኔ እንደሱ ነው የምለው አንቲ? አባቴ ይሙት ። በሥነ
ሥርዓት ደደብ ነህ.....»

«የትኛው ሆቴል ነው ያረፍሸው?»

ዝም ብላ ቀረች ። ደንገተኛ የሆነ የስሜት ለውጥ እንዳደረ
ባት ተሰማኝ ።

«ምንው የማይሆን ጥያቄ ጠየኩ?» አልኳት፣ ይህች ልጅ ሴት
ነብር ሳትሆን አትቀርም እያልኩ በልቤ ።

«ኖ ኖ!»

«እህሳ?»

«መኝታ አልያዝኩም.....»

«አዩ አንቺ ጣፋጭ ዋሽ! አሁንስ አልታለልሽም.....»

«አባቴ ይሙት — እውነቱን ነው ። አንቲ፣ ጓላ እውነትም
በናገርህ ላታምነኝ ነው?»

አመንኳት ።

«እስካሁን ምን አቆየሽ? ወይስ እዚሁ ከባሕር ዳርቻ ከናፈ
ቅሺው ባሕር አጠገብ ለማደር ፈልገሽ ይሆን?»

«ክፍል ተይዞልኝ ነበር.....»

«ታዲያስ?»

«እዚያ ለማደር አልፈለኩም ።»

«ምንው ጥሩ ክፍል አይደለም?»

«ኖ ኖ — ስለክፍሉ አይደለም.....»
«ታዲያ ምንድነው?»

ምክንያቱን ልትነግረኝ አልፈለገችም ። ምክንያቱን ሳትነ
ግረኝ በመቅረቷ ሆይን ይበላኝ ጀመር ። ቅርታዬ ስለተሰማት ነው
መሰለኝ ቆይታ ምክንያቱን አማውተችኝ ።

ወደ ምጽዋ የመጣችው ፍቅረኞች የሆኑ አንድ ወንድና
ሴት ባደረገላት ግብዣ መሠረት ነበር ። ሴትዬም በጣም የልብ
ጓደኛዋ ናት ። ምጽዋ እንደደረሱ ፍቅረኞቹ አንድ ክፍል ብቻ
ይይዛሉ ። እሷም ምናልባት ክፍሉ ውስጥ ሁለት አልጋዎች
ይኖራሉ ብላ በማሰብ ዝም ትላለች ። ክፍሉን ከፍተው ሲገቡ
አንድ ትንሽ አልጋ ብቻ ነበረች ። ጓደኛዋ፣ ለእሷ ቀደም ብሎ
ክፍል ተይዞላት እንደቆየ ትነግራትና ወሰዳ ክፍሉን ታሳያታ
ለች ። በሩ ክፍት ነበር ። የወንድ ልብሶች ወንበር ላይ ተጥለው
ይታያሉ ። ፈያሚታ ትገረማለች ። ቀጥላ፣ የጓደኛዋን ዓላማ በመ
ረዳቷ ትናደዳለች ። ከንዴትም አልፋ እንባዋ ይመጣል ። ክፍሉን
የያዘው ሰው፣ ከመሐል አገር የመጣ፣ ከፍተኛ ሥልጣን ላይ
የሚገኝ፣ የጓደኛዋ ቅርብ ዘመድ ነበር ። ፈያሚታ በንዴት በርራ
ወደ ጉርጉሱም ትመጣለች ። እና የት እንደምታድር አታውቅም
ነበር ። አላሰበችበትም ። አልተጨነቀችበትም ። ደንታ አልነ
በራትም ። ያገኘችበት ባሕር ዳር ቆማ ከባሕሩ ጋር እየተወያየች
«ጓደኛዋን ስትታዘብና ንዴቷን ስትስታምም ነበር ። በመጨ
ረሻ፣ «ዋእ እኔ! ምን መሰልኳት እባክህ? ለሺያጭ የሚቀርብ
ኩብት? አንዳንድ ሴቶች ያስገርሙኛል — አባቴ ይሙት ። የሰው
ልክ አያውቁም ። ከፈለኩ እኔ ወንድ አጣሁ? የምን ማቃጠር
ነው እሱ? እኔ ከማልፈልገው ሰው ጋር አልሔድም ። ሰውነቴን
የአልሸጣትም ። እኔ ሽርሙጣ አይደለሁም» በማለት ጠጉሯን
እየነሰነሰች ንዴቷን ተነፈሰችልኝ ።

«ምንም አይደለም ። እንዲህ ያለው ነገር አንዳንዴ በጓደ
ኞች መካከል ሊደርስ ይችላል ። በጣም በቅርብ ስለምናውቃ
ቸው ጓደኞቻችን አንዳንዴ እንሳሳታለን» ብዬ ላጽናናት ሞ
ክርኩ ።

ዘፈኑና ጭፈራው አሁንም እንደቀጠለ ነበር ። እንዲያያውም
ከበፊቱ በጣም ደርቷል ። በየቦታው እሳት ይንጮገጋል ። እየዘርን

ዘፈን ስንሰግና ጭፈራ ስንመለከት ቆየን ። በየቦታው የነበረው የመፈቃቀርና የመተሳሰብ ስሜት ደስ ያለኝ ነበር ። ሳይታወቅን እኔና ፈያሚታ አጅ ለአጅ ተያይዘን ነበር የምንዞረው — ለተመለከተን ሰው ዛሬ ገና የተገናኘን ሳይሆን ለብዙ ጊዜ የምንተዋወቅ ፍቅረኞች ሳንመስለው አንቀርም ። ጊዜው በጣም መሸቶ ነበር ። ወደከተማ ተመለስን ። ርእሰ ምድሪ ነቅታለች ። ሌና ረስተራንት ራት ጋበዝኳት ። ለራት ጋዎዝነው ምግብ ኮንሱሚዲ ብርዶ፣ ቲሺ ኢንባያንኮ ቦሊቶ ኮንግይኒዚ ፣ ሳላታ ሺርዲና ፖጌዲ ስፖኛ ከቀዝቃዛ ሺና ቢያንኮ ቢርቶሊ ጋር ነበር ። ቀበል ያለ በጣም ገሩም ምግብ ነበር ። የፈያሚታ ምርጫ ነበር ። ሲርቦኝ ከመብላት በተር ስለምግብ ዓይነት እምብዛም የግውቀው ነገር የለኝም ። የወጥ ቤት ኪነትና የሆድ ሳይንስ መስክ አይደለም ። መዚቃውም የእፅ ምርጫ ነበር ። «ኬ ሰራ ሰራ» የሚባለው በመዚቃው መግሪያዎች ብቻ የተቀነባበረ የድር ዘፈን ነበር ። ብዙ ጊዜ የሰማሁት ዘፈን ቢሆንም ዛሬ ወደድኩት ። የወደፊቱን ግን ያውቃል! ይሆን ይሆናል ። የግይሆን ደግሞ አይሆንም —

የሌና ሆቲል ባለቤቶች እየመጡ «ግንጂ ግንጂ» ይለናል ። አንደኛው አንካሳ ነው ። ሁለተኛው ጆር ደገፍ የያዘው ይመስላል ። ፓፓያ የሚያክል እብጦት ጆር ግንዱ ሳይ አለ ። «ብሉ» ከግለት ሌላ ቶንቶ የሚያውቁ አይመስሉም ። ለእነሱ ምግብ ሁሉም ነገር ነው ። ከራት በኋላ «ወደ ርእሰ ምድሪ እንሂድ» አለችኝ ።

«ለምን?» አልኳት ።

«ከመተኛቱ በፊት ባሕሩን እንደገና ግየት አለብኝ ። የባሕር መዘቃ መስግት ደስ ይለኛል» አለች ።

ወደ ርእሰ ምድሪ ተያይዘን ሕድን ። ለመርከቦች ምልክት የሚሰጠው ስንት አልፎ ጥቶ ባሕር ሳይ ብርሀን ይፈነጥቃል ። ዐረፋ የሚመስሉ ግዕበሎች በጨለማ ውስጥ ከሩት እየተንከባለሉ መጥተው ጠረፉን ዘመለም ተመልሰው ወደ ባሕሩ ይወድቃሉ ። ውብ የሆነ የተፈጥሮ ጭዘቃ ይሰጣል — የባሕር መዘቃ

አብ ከተማ ምጽዋዕ ጥቻ ደንደስ ባሕሪ ትዝ ኢሉ ተዘኪሩኒ ዘሕለፍኩም ፍቕሪ ኢሐይ ዕራርቦ እዋን ምስይ ምስበለ እቲ መቅት ጠፈኡ ምድሪ 'ውን ዘሕለ ይሓሰብ ነበርኩ ከደናፈቅ ጀሚረ መሪር ሐዘን ኮነኒ ድሮ 'ኳ እኔኹ ንብዓተይ ዓቕረ አብ ከተማ ምጽዋዕ ጥቻ ደንደስ ባሕሪ ትዝ ኢሉ ተዘኪሩኒ ዘሕለፍኩም ጸዕሪ ጥቻ ደንደስ ባሕሪን በይነይ ኮፍ ኤለ ሰፍርኡ ድምዋ 'ዩ ርእሲ ምድሪ ዝተባህለ አርኪቡኒ ፍቕሪ እኔኹ አስጊለ ሐሳበይ ተበቲኑ አእምሮይ ሰለለ እዚ ኪብል ከለኹ አዋልድ ሀገሪይ አፍቂርኩን አይትጥለግ ተቐበላ ምኽሪይ ሐደራ ከይርከብ ከምዚ ሐዘን ናተይ ከይተበሳጭውእም መታን ንመንእስያት አሕዋተይ ንኹላተም አሕወተይ

«ውብ አይደለም?» አለች ።

«ውብ ነው...»

«ልቤ አብርክት ይዘፍናል ። ባሕር የፍቅር መዚቃ ነው የሚዘፍነው ።

«አይመስልህም?»

«አዎን ፡ »

«ባሕር ጨው ነው ። የሰው ስሜትም ጥፋት ጨው ፣ ጨው ነው የሚለው...»

«ቀምሰሽዋል?»

«ለምን አትስመኝም?»

«ሳምኳት ። የባሕሩን መዚቃ ስናጸምጥ ቆየን ። ወደ ሆቲል እንሂድ ብዬ አልጠየኳትም ። ዝም ብዬ ወሰድኳት ። ተኛን ።

ለፍቅሯ ተርቤ ነበር ። እፅም ስሜቷን አልቆጠበችብኝም ። የስሜቷን አጸፋ በስሜት ትመልስልኝ ነበር ። ውብ ነበረች ። ቆይታ ቆይታ ኋላ ነበር ። «አንቲ አባቲ ይመት ፣ ምን ዓይነት ሌባ ነህ!» አለችኝ ።

«እንዴት?»
 «ዝም ብለህ ታመጣኛለህ?»
 «ብጠይቅሽ ይሻል ናርአልን?»
 «አባቴ ይሙት፡ ብትጠይቀኝ እፂ ብዬ አልመጣለሁም ነበር። ሂድ! አባቴ ይሙት፤ ሌባ ነህ፤ በሥነ ሥርዓት» አለችኝ።
 «ነገርሽ ሁሉ ጣፋጭ ነው...»
 «ደደብ፡ ጣፋጭ ደደብ።»
 «ለብዙ ጊዜ እንደገናውቅሽ ያህል ሆኖ ነው የሚሰግኝ»
 «እኔም = አባቴ ይሙት = ለምንድነው ግን?»
 «ጥትና ፍትር አንድ ቀን ነው ይባላል = ወይስ ለይደለም?»
 «ወይም» አለች።
 «ወይም ምን?»
 «መጥደድ እንደ ትግር ነው = ይገኛል ወይም አይገኝም = ስትሆን?»
 እንደገና አቀፍኳት = የፍትር አምላክ እንደገና ለመመለከት ፈልጎ ነበር = እና ተጣውን ለግብረድ እንደገና መመለከት ነበረበት = እንደገና ያቀረብነውን የፍትር መስዋዕት የፍትር አምላክ በደስታ ተቀብሎ እንደገና ባረከልን — ኃያሉ የፍትር አምላክ!
 «እውይ፡ እዚህ ቤት የሚጠጣ ነገር የለም ወይን ተቃጦልኩ» አለች።
 «እኔም ቀዝቃዛ ነገር አስፈልጎኛል፡ አልኳትና የሆነ ልብስ እንስኞ እንደነገሩ ከለበስኩ በኋላ፡ ታች በና ቤት ወርጄ ሁለት ቢራና አንድ ስፕራይት ይገር ስመለስ ኩሎኔል በትሩ ሊፍቱ አጠገብ ያዘኝ።»
 «እህስ አጅረ! አለኝ የያዝኳቸውን መጠጦች እየተመለከተ።»
 «እስካሁን አልተኛህም እንደሆነ» አልኩት እንደግረር ብዬ።
 ከግን ጋር እንደሆንኩ የሚያውቅ መሆኑን የሆነ ነገር ነገረኝ።
 «አንቅልፍ የማይዞርበት ሌት ነው = እናንተን ከመጠበቅ ፍየል ግንድ ይሻላል።»
 «ምን አጠፋን?» አልኩት ትቼው ቶሎ ለመሔድ እየፈለኩ።

«ሁለት ቢራና ስፕራይት ምን ያረግልህል?» አለኝ በጥርሱ ሳይሆን በዓይኖቼ እየሳቀብኝ።
 «ጠምቶኛል = እንደ አሚና ስለፈልፍ አይደለም የምውለው? ቢራ ከስፕራይት ጋር እወዳለሁ...»
 «ፈያሚታ እንዴት ናት?»
 «እንደ እግዚር የማታየው ነገር ከጸሐይ በታች የለም ግለት ነው።»
 «ደህና ናት» ብዬው ልሔድ ስለ፡ «ገንዘብ ትፈልጋለህ?» ብሎ ጠየቀኝ።
 «ሲያስፈልገኝ እነግርህለሁ...»
 «እንደ ፈያሚታ ያሉት ሴቶች ውዶች ናቸው...»

«ስማ ንድ ኩሎኔል» አልኩ — «ከኔ የምትፈልገው ነገር ይገባኛል = ጊዜ ስጠኝ = ሥራዬን ሥራህ እግረ መንገዴን አንዳንድ ፍንጭ ያገኘሁ ይመስለኛል = በኔ ግምት የተሟላ ሥዕል ያገኘሁ ሲመስለኝ ወይም እርግጠኛ ነኝ የምልበት ነገር ሳገኝ አመጣለሁ = የዘመቻው ዓላማ መሳካት የሁላችንም ኃላፊ ነት ነው = ግን አንዳንድ ፍንጭ አገኘሁ ብዬ የምሮጥ ሰው ዓይነት አይደለሁም = የሰው ነገር ይጨንቀኛል = በዚያ ላይ ተሳስቼ ላሳስትህ አልፈልግም = በእውነት የምደብቅህ ነገር አይኖረኝም = ዓላማችን አንድ ነው = አንድ ላይ ነን = ጊዜ ስጠኝ = ዘመቻውን ከጠላት መጠበቅ ግዴታዬ ነው፡ ሥራዬም ነው» ስለው።

ፈገግብሎ «እናንተ ጋዜጠኞች የማትደርሱበት ቦታ የለም = ለዚህ ብዬ ነው = እኔም እንዳንተ አልቸኩልም = የቸኩል ቀንድ ይነክሳል እንዲሉ = እርግጥ አንተ ፍንጭ ነው የምትለው ነገር ለኛ የተሟላ ሥዕል ሆኖ ሊገኝ ይችላል = ግን ፍንጮቹ ምን እንደሆኑ እሁን እንድትነግረኝ አላስቸግርህም = የፈለከውን ያህል ጊዜ ልትቆይ ትችላለህ = ይቅናህ» ብሎኝ ሔደ።

ነገሩ ውስጥ ውስጤን እየከነከነኝ ወደ ክፍሌ ተመለስኩ። ስለነገሩ የተሟላ ሥዕል እስካሁን ባለማግኘቴ ነደደኝ። ፈያሚታ ያደረብኝን ስሜት አላጤነችም። ጥሟን አረካችና፡ «አባቴ ይሙት፡ ቢራ በስፕራይት እንደዚህ ጣፍጦኝ አያውቅም» ካለች በኋላ፡ «አንቴ፡ ቅድም እንደሔድክ ትንሽ ቆይቶ ሰው መጥቶ

ነበር = አልገባም = እንጂ፡ ቆሞ ሲያዳምጥ ቆይቶ ተመልሶ ሔደ
አለች ።

«መኝታ ያጣ ሰው ይሆናል ። ታች ሰው እንደ ጉድ እየተተ-
ራመሰ ነው» አልኳት ።

የጠረጴዛው ደብዛዛ መብራት ሙሉ የበጋ ጨረቃ ኮግረመ
ሰለው ሙሉ ገላጣ ደረቷ ላይ አርፎአል ። የተኮላ ብር የሚመስ
ሉት ዓይኖቿ ከጉድጓዶቻቸው ውስጥ ይገላበጣሉ ።

«ከሥዕላይ በራሺ ጋር የመጣሽ መሰሉኝ ነበር» አልኳት ።
«ለምን?»

«መጀመሪያ ያገኘሁሽ ከእሱ ጋር ሆነሽ ነበር ። እና እሱም
እዚህ ያገኛል»

«ይገርመኛል አባቴ ይሙት»

«ምን?»

«ሰው ሁሉ ስለእሱ ለምን እንደሚጠይቀኝ አይገባኝም ።
«ምንሽ ነው፡ የት ነው የምታውቁው? ምን ያልሻል?» ስለእሱ
በየጊዜው የሚቀርቡልኝ ጥያቄዎች አሰልችተውኛል ። እንዳ
ንድ ደፋሮች እንዲያውም ከዚህ አልፈው፡ «ያን ምሽት የት
ወሰደሽ? እንድላይ አደራችሁ ወይ?» እያሉ ይጠይቁኛል» ስትል

«ለምሳሌ እንደ ተከላይ ዘድንግል ያሉት?» አልኳት ።
«በምን አወቅህ!»

«እንዲሁ ። ምናልባትም እንደውጣ ብሎ ሳይጠይቅሽ የቀረ
አይመስለኝም?»

«እኔ፡ እሱ እንደ ካልሲ ከሚቀያይራቸው ቆንጆ ሴቶች
አንዷ መሆን አልፈልግም»

«አንቺ ቆንጆ ነሽ ያለሽ ግንዛቤ?»

«ራሴ ። እንተ ግናይ» ብላ ሳቀች ።

ፍልቅቅ ያሉት ወብ ፕርሶቿ ልቤን ፈለቀቁት ።

«ቆንጆ ነሽ... በእውነት ። ሰሚናዊት ጽብኞቼ ። የቀይ
ባሕር ርግብ» አልኳትና ቀጥሎ፡ «እና እውነት፡ ያን ምሽት
የት ሔዳችሁ?» ብሎ ጠየኳት

«ዋላ! ቤቴ ። የት እንሔዳለን አንበላ ሆቴል?»

«እዚያ አደረ ግለት ነው?»

«እንተ ግናይ! ሴክራቶ የግካሔድ መሰለህ? ከናት፡ ካባቴ
ጋር ነው የምናረው»

«ታዲያ የት አደረ?»

«እንጂ! ግን ለምን ትጠይቀኛለህ? ወይስ ላንተ በቀላሉ
በለመጣሁልህ፡ ሌላ ጊዜም እንዲሁ ርካሽ ሴት ናት ብለህ
ገምተሽኝ ነው!» አለች፡ ንዴትና ጸጸት በተቀላቀለበት ድምጽ ።

«እውነት ፈያሚታ እመኝኝ ። እንዲህ ዓይነት ግምት ኖሮኝ
አይደለም» አልኳትና ጉንጫን ሳምኳት ።

ገፈተረችኝና፡ «ታዲያስ?» አለችኝ ።

«ሥዕላይ አሷ ቤት ነው ያደርኩት ይላል ሲሉ ሰምቼ
ነው»

«ፍጹም ውሸት! እርግጥ መኪናውን ቤታችን ደጅ ጥሎ
ሐዷ»

«የት ሐደ?»

«እንጂ! በምን ዐውቃለሁ? ግን ሰው መጥቶ የጠየቀኝ
እንደሆነ አለ ብለሽ ንገራልኝ ብሎ ለምኖኝ ነበር ። ይህን ብቻ
ነው የግውቀው ። ስለእሱ መጠየቅ ስልችተኛል!» አለች ።

«አሁን ያልሺውን ለሌሎች ነገረሻል?»

«ለምን እነገራችኋለሁ? በግል ሕይወቴ ምን ያገባችኋል?»
አለች ።

«ለምን ለኔ ነገርሺኝ?»

«ደደብ ። አባቴ ይሙት ደደብ ነህ በሥነ ሥርዓት»

እምነት ጥላብኝ ከምስጢሯ እንድካረል ልዩ ዕድልና
መብት ስለሰጠችኝ እንጅቴ ገባች ። የት አድር ይሆን? ስለ
ሥዕላይ ለግሰብ ጊዜና ዐቅም አልነበረኝም ። እንደፈያሚታ
ጊላይ ካለች ቆንጆ ልጅ ጋር ተኝቶ ግን ያስባል? ውበቷ አስክ
ሮኝ ነበር ። ሕይወት እንዳንደ ለጋሰ ናት ። ሮግን ትዝ አለችኝ ።
የጸደቀች ነፍሴ የተኮነች ይመስል፡ ግሪኝ ሮሚ አልኩ በልቤ ።
ነገ የሚጠብቀኝ ረጅም አድካሚ ቀን መጥቶ ፊቴ ድቅን አለ ።

በእሥራ ሁለት ሰዓት ተኩል የአሉላ አባ ነጋ መታሰቢያ
 ሐውልት መሠረት ድንጋይ ድጋሊ ላይ ሲጣል መገኘት፡ በዎስት
 ሰዓት ምጽዋ፡ ቀይ ባሕር ዳርቻ ላይ የሚደረገውን የምጽዋ
 በዓል መክፈቻ ሥነ ሥርዓትና ሕዝባዊ ሠልፍ መከታተል፡ ቀን
 ቀን በየቦታው የሚደረገውን ጉብኝት ዜና ማቀነባበር፡ ግታ
 በምጽዋ ቤተመንግሥት የሚከፈተውን የሥዕል ኢግዚቢሽንና
 ኢክስፖ ተከታትሎ፡ ወዲያውኑ ደግሞ ጉርጉሱም ባሕር ዳርቻ
 በሚደረገው ሕዝባዊ በዓል ላይ መገኘት..... ሰውነቱ ተንቀጥቶጠ።
 ዓይኖቹን ከደንኩ.....

የሰው ግስታወስ ችሎታ አጭር ነው። በሕይወት ያጋጠ
 መገን ነገር ሁሉ ለግስታወስ እንፈልግም፡ በተለይም ክፉዎ
 ቆን ነገሮች። ኑሮ ራሱ ስቃይ ነው። አይደለም እንዴ? ረስተ
 ሽኝ ከሆነ ደራሲው ነኝ እንደገና። በእውነት ተስቃይቻለሁ።
 በሁሉም ቦታና ጊዜ መገኘትና በሁሉም ነገር ውስጥ ገብቼ
 መኖር ስቃይ ሆኖብኛል። እኔ ነኝ፡ ነበርኩ፡ አለሁ፡ እኖራለሁ።
 ይህ አልበቃኝ ብሎ በሁሉም ነገር ውስጥ ገብቼ ለመኖር ወይም
 ለመገኘት ምን እንደሚያስመኘኝ አይገባኝም። ምናልባት
 ከስቃይና ከፍቅሬ የተነሳ ይሆናል። ሕይወት ያለስቃይ ምንድ
 ነው? ፍቅር ስቃይ ነው። እና ደግሞ ፍቅር ሕይወት ነው ወይም
 ሕይወት ፍቅር። ጸጋዬ ፍቅር ላይ ነው። ፍቅር እንዳልኩት
 ጣፋጭም ስቃይም ነው። እና ጸጋዬ የሚወደውም ይህን ነው—
 ይህችን ጣፋጭና ስቃይ የሆነች ውብ ሕይወት። ታሪኩ ቀጥሏል።

እንቅልፍ የማይዞርበት ቤት

ኩሎኒል በትሩ በንዴት ፊቱ የነበረውን ትንሽ ጠረጴዛ በቡጢ አንዴ ነረተና ከተቀመጠበት ግዙፍ ሰውነቱን በቀላሉ ይዞ ተነሳ ። እንደ ነጉድጓድ አጉረመረመ ። ዳሕላክ ሆኗል ሁለተኛ ፎት ላይ ለመገኘታም ሆነ ለቢሮ የሚያገለግል ትልቅ ክፍል ይዟል ። «እኔ የሞቱትን ሰዎች ስምና አድራሻ ለመስማት እይደለም የጠራጓችሁ! በምን ምክንያት እንደሞቱ? ማን እንደገደላቸው? ነው ግወት የምረልገው! የትራፊክ ጽሕፈት ቤት እይደለም የማካሐደው» አለ ።

አሸብር አጫንቱር ይመለከተው ነበር ። ሥዩም በጣም የተከፋ ይመስላል ። ተከላይ ዘድንግል ጥቁር መነጽሩን አጥልቆ ስለነበረ ፣ ቁጭ ብሎ ያንተላፋ እንደሆነ ወይም በማዳመጥ ላይ እንዳለ እርግጠኛውን ለማወቅ ያጠራጥራል ።

አሸብር ተና ብሎ «እሥመራም ሆነ እዚህ ሰዎቻችን ባሁኑ ወትት የአግግታቸውን ሁኔታ ለማግራት በመሯሯቱ ላይ ይገኛሉ ። ፍንጭ የሚሰጠን ነገር ለማግኘት የግደቶች ቤት እየተፈተሸ ነው ። መንገዶችን ዘግተናል ። ጀልባዎች እንዳይንቀሳቀሱ አድርገናል ። እንዳንድ የሚያጠራጥሩ ሰዎችንም ይዘናል...» ቢል የስልክ ጥሪ መጣ ።

ኩሎኒል በትሩ በልቡ እየተራገመ ሔዶ ስልኩን አነሳ ። ያንድ ባለሥልጣን ጥሪ መስሎት ነበር ።

«ማን ልበል?» አለ ።

«ጋረደው ነኝ ጌታዬ...»

«ማን?»

«ጋረደው መኩንን ከእሥመራ...»

«ስብሰባ ላይ ነኝ ሻለቃ ምንድነው?»

«ባጭሩ፡ ዛሬ ምሽት ላይ ሦስት ሰዎች በየቦታው ፡ ለጊዜው ባልታወቀ ምክንያት ፡ ሞተው ተገኝተዋል — ማይተመናይ ፡ ገጅረትና ገዛ ብርሀን ፡ እንደኛው የፓራጂዞ ቡና ቤት ባሪስታ ነበር ፡ ሁለተኛው ለው በኮከብ አምራችነቱ የታወቀና የተከበረ ወዛይር ነበር ፡ ሦስተኛዋ ሴት ናት ፡ የመንግሥት ሠራተኛ ፡ ሴት ላጤ ነበረች» አለና ስማቸውን ሰጠው ።

ኩሉኔል በትሩ ማስታወሻ ወሰደና ፡ «እና አሁን ምን እያደረጋችሁ ነው!!» አለው ።

«ጉዳዩን እየተከታተልን ነው.....»
«እስካሁን ምንም ፍንጭ አልተገኘም?»
«ገና ምንም አላገኘንም.....»

«ታዲያ ቁጭ ብለህ ምን ትጠብቃለህ? ወይስ ወንጀለኞች አንተ እንዳትደክም አስበው ቢርህ ድረስ የሚመጡልህ መስለህ! ጧት የተሟላ ሪፖርት እፈልጋለሁ ፡ ጋዜጠኞች የሚያቀርቡት ዓይነት ሪፖርት መስማት ስልችቶቻል!» ብሎት ስልኩን ጀርው ላይ ዘጋበት ።

ሁኔታውን በማጤን ሦስቱም ደንግጠው ስብስብ ብለው ተቀመጡ ። ኩሉኔል የሰው ድድ ለማውለቅ የተዘጋጀ ይመስል ቡጢ ጨበጠና ፡ «ዛሬ አሥመራ ላይ የሆነውን ሰምታችኋል? በተጨማሪ ሦስት ሰዎች በየቦታው ሞተው ተገኝተዋል ። ሁለት ወንዶች ፡ አንድ ሴት በዛሬው ቀን ብቻ አምስት ሰዎች ። ምናልባት ነገደግሞ አሥር..... ከነገ ወዲያ ሐያ..... ህምሳ..... መቶ ። ይህ ነገር ባጋጣሚ የሆነ አይደለም ። ሊሆን አይችልም ። አፍንጫችን ሥር ሠይጣናዊ ሢራ ሲካሐድ እያየን እጃችንን አጣምረንና ቁጭ ብለን ምንድነው የምንጠብቀው?! እስቲ ንገሩን? ወይስ መጥተው እኛንም አንድ ባንድ እስኪደፉን ድረስ ነው ዝም ብለን የምናየው?» አለ ።

ሦስቱም ፡ ምን አድርጉ ነው የሚለን? የሚሉ ይመስላሉ ። እሱም ቢሆን አንድ የሆነ ነገር ላይ እጁን ለማሳረፍ ከመጨነቅና ከመጓጓት በስተቀር ፡ ይህን አድርጉ ብሎ የሚሰጣቸው አሳብ ወይም መመሪያ አልነበረውም ። ስልክ አንስቶ ወደ ፖሊስ

ኮሚሽነር ዘንድ ደወለ ። ስልክ ብዙ ጊዜ ሲደውል ቆየ..... ተናዶ ሊዘጋ ሲል ነበር ኮሚሽነር በተዘጋ ድምጽ «ሀሎ?» ያለው ፡ መጀመሪያ ከእንቅልፍ ድንገት የተቀሰቀሰ ለው የድካም ትንፋሽ ሲያሰማው ከቆየ በኋላ ።

«በጊዜ ሐደህ ተጋድመሐል መስለኝ?»
«ማ.....? ልበል?»..... እያዛጋ ።

«ኩሉኔል በትሩ ነኝ ። ምናለ ፡ ሌባ ፡ ለካራምና ማጅራት መቼ ከያዛችሁ ለናንተ አገሩ ሠላም ነው ። መጠጥ ቤት ተዘጋ ትራፊክ ቆመ..... በቃ እንቅልፍ መለጠጥ ነው.....»

«ምነው ምን ደረሰ!!» — ኮሚሽነር ደንግጦ ነቃ ። የኩሉኔል በትሩ ስም የማያስደነግጠው ሰው የለም ። «የትራፊክ አደጋ ደርሶ ነው የምደውለው» ብሎ ቀለደበት ። ኮሚሽነር ቀልድ መሆኑ አልገባውም — «የት?» ብሎ ጠየቀው ።

«ንድ ኮሚሽነር ፡ በእንቅልፍ ልብ ከሆነ የምታነጋግረኝ እንቅልፍህን ከጠገብህ በኋላ ጧት ብንነጋገር ይሻላል ።.....»
«ነቅቻለሁ..... ነቅቻለሁ»

«ሰሞኑን እንቅልፍ የሚተኙ ሰዎች በእውነት ዕድለኞች ናቸው» ብሎ አሽሟጠጠውና ቀጥሎም ፡ «ጥሩ ። እንግዲያውስ ስማኝ ። በዛሬው ቀን የአምስት ሰዎች ሬሣ በየቦታው ወድቆ ተገኝቷል ። በነገራችን ላይ ፡ የሞቱት በትራፊክ አደጋ አይመስለኝም ፡ ማጅራት መቼዎች ይሆናሉ የገደሏቸው የሚል ግምትም የለኝም ። አንድ የሆነ ሢራ አፍንጫችን ሥር በመካሐድ ላይ ያለ ይመስለኛል ፡ ወይም እምናለሁ..... ያንተ ኃይል ትብብርና ርዳታ ያስፈልገኛል ። የተደራጀ መንግሥታዊ ኃይል ይዘን የምንበለጥበት ምክንያት ከቶ አይታየኝም ። አዎ ፡ መንግሥታዊ ኃይል ይዘን የምንበለጥበት ምክንያት ከቶ አይታየኝም ። አዎ ፡ ይህ ያንተ ሥራ ነው ፡ የኔ አይደለም ፡ እኔን አያገባኝም እያልን ስንፎካከር ነውኝ የምንበለጠው ። የፋካከር ቤት ሳይዘጋ ያድራል ይባል የለ ፡ እንደዚያ ነው.....»

«ስማኝ ዓድ ኮሚሽነር ፡ በየመንገዱና በየቦታው ጥብቅ ቁጥጥር እንዲደረግ አፈልጋለሁ ። ግንኛውም እንገዳ የሆነ ንቅናቄ የትም ሆነ የት ቢታይ ይነገረኝ — በግንኛውም ሰዓት ። የምትጠራጠሩት ሰው ከተገኘ ፡ ግንም ይሁን ግን ፡ ግመንታት እያስፈልግም — ይዛችሁ መጠየቅ ነው ። ተጨማሪ የሞት አደጋ ካጋጠመ ፡ ይደወልልኝ ። እያንዳንዱን ድንጋይ መፈንቀል አለብን» አለውና ከኮሚሽነሩ መልስ ሳይጠብቅ ስልኩን ከዘጋ በኋላ ፡ ወደ ልጆቹ መስሰ ብሎ ፡

«ለናንተም የምስጠው መመሪያ ይኸው ነው ። እንንቀላ ቀስ ዓይነት» አላቸው ።

ሦስቱም ተያይዘው ወጡ ። ኮሪዶሩ ላይ ሲደርሱ ፡ «ይህ ሰው ጠረታ ከመውጣቱ በፊት በሥራ ሳይገድለን አይቀርም» አለ ሥዩም ።

«የጡረታ ጊዜ ሲደርስ ሥልጣን ይጣፍጣል ልበል፤ ባንድ እንዲህ ትጉ ያደረገው ነገር ምን እንደሆነ አልገባኝም» አለ አሸብር ።

«የጡረታው ጊዜ እንዲራዘምለት ፈልጎ ይሆናል» አለ ሥዩም ። ተከላይ ዘድንግል ጥቂር መንጽሩን እወስቀና ፡ «በታወቀው ለመያዝ ቸኮልክ እንዴን አትቸኩል» አለው ሥዩም ።

ኩሎኔል በትሩ ተከላይን ጠራው ። ተከላይ እየሮጠ ተመሰሰ ።

«ሥዕላይ የት ነው?»

«ሉና ራት እበላለሁ ብሎ ሔደል ። የሚከተሉት ሰዎች አሉኝ ።»

«በነገራችን ላይ ከእሱ ጋር የነበሩት ሁለት ሰዎች እነግን ናቸው? እንዱ ረዘም ያለው ወጣት ካንተ ጋር ያወራ ነበር...»

«ሁለቱም የድሮ ዓደኞቹ ናቸው ። እጠር ያለው ሰው ድሮ ከኔ ጋር ታዘር ነበር ። አሁን የፓራዲህ ቡና ቤት ባለቤት ነው ። የምጽዋ መንገድ ደህና ከሆነ እዚህም ቡና ቤት ለመክፈት ይፈ

ልጋል ። ወጣቱ ያርማ አሸብርን መካከክ ነው...»

«የማን ቡና ቤት አለከኝ?»

«ፓራዲህ...»

«እንዴን የእሱ ቡና ቤት ባራሰታ አይደለም ሞተ የተባለው? ወይስ በዚሁ ስም የሚጠራ ሌላ ቡና ቤት አለ?»

ነገሩ ተከላይን እንደ ድንጋይ መታው ።

«በአሥመራ በዚህ ስም የሚጠራ ሌላ ቡና ቤት የለም...»

«ሰዎቶ ይሆን?»

«እንጂ ።»

«ድረስበት ። የሚለውን ለመስማት አፈልጋለሁ ። እና ስለእግዚር ብለህ ፤ በዘዴ ተጠቀም ። ይኸ የጀምስ በንድ ዓይነት ጀብደኝነት ደስ አይለኝም ። የመረጃ ሥራ የጭንቅላት ሥራ ነው» ብሎት በሩን ፊቱ ላይ ዘጋበት...

በዚያኑ ወቅት ሥዕላይ በራሽ ፡ ተከሰተ ገብራይና ሦስ ተኛው ሰው ፡ ወጣቱ ሚካኒክ ሌና ራት ይበሉ ነበር ። ወጣቱ መካከክ እቁባ ሲላ ይባላል ። አብዛኛው ሰው የሚጠራው ወዲ ሲላ እያለ ነው ። ቅንድቡን ያልበዋል ። የተቀመጡበት ጠረጴዛ ፡ በምግብ ፡ በመጠጥ ፡ በጨዋታና በላቅ ሞቅ ብሏል ። ይጠጣሉ ፡ ይበላሉ ፡ ይጫወታሉ ፡ ይስታሉ ። አንዳንዴ ሳቃቸው እውጭ ድረስ ይሰማል ። ሰው ሁሉ ዞር እያለ ያያቸዋል ። ምግብ ቤቱ ውስጥ እስከዚህም ብዙ ሰዎች አልነበሩም ። ካሉትም ውስጥ አብዛኞቹ ትንሽ ሞቅ ያላቸው ፡ ለኤርትራ ከፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባዔና ለምጽዋ ፈስቲቫል ከመሐል አገር የመጡ እንግዶች ነበሩ ። የሌና ባለቤት የሆኑት ሁለት ሽማግሌ ጣልያኖች የደራ ገበያ ስላገኙ ደስ ብሎአቸው ፡ ጠብ እርግፍ በማለት እንግዶቻቸውን በፈገገታና በትሕትና ያስተናግዳሉ ። እነ ሥዕላይ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ሲጫ ወቱና ሲገሩ ይቆዩና ደግሞ ቀስ ብለው እየተገኙኸኸ ማውራት ይጀምራሉ... እና በመጨረሻ ፡ ሥዕላይ ድምጹን ዝቅ አድርጎ ። «ለምንደነው የፈለጋችሁኝ? እኔ ካልፈለኝችሁ በስተቀር በምንም ሁኔታ አትምጡብኝ ብያችሁ አልነበረም?» አላቸው ።

ተከሰተ፡ «አዎ፡ ግን በጣም አስቸኳይ ነገር ነጥሞን ነው»
ካለው በኋላ ገልመጥ፡ ገልመጥ ብሎ፡ «ግን፡ ይህን ቦታ ምን
አስመረጠህ?» አለው።

«አጆኝ ግልጽ ነገር አብዛኛውን ጊዜ ሰውር ነው። አንተ
እዚያ ዋሻህ ውስጥ ካልሆንክ በቀር ሌላ ቦታ ይህና አይመስልህም»
አለውና ድምጹን ከፍ አድፏን የውሸት ሳቅ ሳቅ። ተከሰተና ወዲ
ሱ ሱት ተከትለው ሳቁ። ሥዕላይ ቀጠለና፡ «የምንፈልጋ
ቸው ሰዎች ሊሰት ተዘጋጅቷል» ብሎ ተከሰተን ጠየቀው።

ተከሰተ ተናደደ። ስለሰዎች ሊሰት ጉዳይ ለመነጋገር
አልነበረም የመጣው። ቢሆንም፡ «አዎ፡ የ211 ሰዎች ስም
ይዘናል። መቼ? የት? እንዴት? በማን? ልክ ባልከው መሠረት።
ስለእሱ ግድ የለህም። ተዘጋጅተናል። ያንተን ትእዛዝ ብቻ
ነው የምንጠብቀው» በማለት አጭር መልስ ሰጠው።

ተከሰተ ወደ መጣበት ጉዳይ ከግምራቱ በፊት፡ ሥዕላይ፡
«የመግሪያዎቹን ሁኔታ» ብሎ ሌላ ጥያቄ አቀረበለት።

ተከሰተ አሁንም እየቸኮለ፡ «ጥሩ ሁኔታ ላይ ነው ያለነው።
እርግጥ ቁጥጥሩ ጠብቋል። ቢሆንም እንደምንም እያልን መሣ
ሪያ እያስገባን ነው። አንድ ወር ጊዜ ብናገኝ በአሥመራ ከተማ
ውስጥ አፍንጫው ድረስ የታጠቀ ጎቡዕ ሠራዊት ሊኖረን ይች
ላል» አለው።

«አንድ ወር ጊዜ የለንም። እኛም እንደነሱ ከጊዜ ጋር
እየታገልን ነው። አሥራ አምስት ቀን። በዚህ ጊዜ ውስጥ
የታጠቀ የከተማ ሠራዊት አደራጅተን መገኘት ይኖርብናል።
አዲስ አበባ ያሉትም መግሪያ! መግሪያ! በማለት እየመሁ
ነው። መጀመሪያ መደረግ ያለበት ነገር ሁሉ ቅድሚያ እንዲሰ
ጠው እፈልጋለሁ። ይህ ነገር ቀልድ አይደለም። ለእነሱም
ሆነ ለኛ ነገሩ አንድ ነው። — ላንደና ለመጨረሻ ጊዜ አሁን ካዳ
ከመን ዳግመኛ ለማንሠራራት እንችልም። በገንዘብ ምት
ይጠይቀናል» አለውና ሣህንን ከፊቱ ገፍቶ አንዴ ካገላ በኋላ፡
«እኚ እምባር። ለምንድነው የፈለጋችሁኝ?» በማለት ጠየ
ቃቸው።

ተከሰተ ቁራጭ ሲጃራ ከመኮስተሪያ ውስጥ አወደመና
ሌላ ሲጃራ አውጥቶ ካቀጣጠለ በኋላ ባቦነነው የሲጃራ ጢስ
ውስጥ ሥዕላይን በቀያይ ዓይኖቹ እያየው፡ «ያልጠበቅነው
ነገር ተፈጥሮአል» ከማለቱ —

ሥዕላይ ቸኩሉ፡ «እንደምን ያለ ነገር!» ብሎ ጠየቀው።
«ዛሬ እምስት ሰዎች መደምሰስ ነበረብን»
«እና?»
«ደምስሰናችኛል»
«በግን ትእዛዝ!» አለ።

ድምጹን ከፍ አድርጎ ነበር የተናገረው። ዞር፡ ዞር ብሎ
ምግብ ቤቱ ውስጥ ያሉትን ሰዎች ተመለከተ። የሰማው ሰው
አልነበረም። ሁሉም ይህን ላዛኛ፡ ታላቁ ሊኖ ማካርኒ ሳልታታ
አቀርቅረው ይውጡ ነበር።

«ትእዛዝ ለመጠበቅ ጊዜ አልነበረንም። ግድረግ ነበረ
ብን»

«ለምን? ምን ተፈጠረ?»

«ሳይቀድመን መቅደም ነበረብን። ጊዜ አልነበረኝም።
ካንተ ትእዛዝ ብጠብቅ ኖሮ ይኸኔ ለፖሊሶች አሳልፈው ይለ
ጡን ነበር። አንተን በጊዜ ለማግኘት ደግሞ አልቻልኩም።
ይህን ልንገባለሁ ነው የመጣነው» አለው።

«እነማን ናቸው?»

«በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ምስጢራችንን የሚ
ያውቁ ሰዎች ነበሩ። ዝም ግሰኝት ነበረብን። ምርጫ አልነበ
ረንም።»

«በምን መለምላቸው ሰዎች ላይ መጀመሪያውን ጥንቃቄ ብና
ደርግ ይህ ሁኔታ አይደርስም ነበር። ግን አናደርገውም፡ አይደ
ለም? ችግሩ እዚህ ላይ ነው። የልጆች ጫዋታ አይደለም የምን
ማወቀው። ግድረግ ነበረብን ብሎ ነገር! አንድ ነገር ከሆነ
በኋላ የሚነገረኝ አሻንጉሊት አይደለሁም። ታላቁ ዓላማችን
ላይ ሳንደርስ በምንፈጽመው ጥቃቅን ስህተት ብንያዝ አሁን

ምን ይባላል! የናቅፋ ተራሮች በሙሉ የወርደት ሳቅ ይበቁብናል ። ቴስታ ዲጋሊና! ብሎ የገዛ ግንባሩን በቡጢ ገጨው ።

«ችግሩ ከጥንቃቄ ጉድለት አይደለም ። አምስቱም ታማኞች ነበሩ.....»

«ታዲያ ችግሩ ከምን ላይ ነው ልትለኝ ነው? ዝርክርክነት ነው ። ሌላ አይደለም.....»

«ለምሳሌ አቦይ ተኸሌን እንውሰድ.....»

«የቱ አቦይ ተኸሌ?»

«ና! አትለኝም?»

«ያ ብስብስ ሽግግሌ ሊከፋን ነበር.....»

«ግን ለምን?»

«ምነው ነገሩን እያወቅኸው ። ኤ ኮዘ ፋሬ? ጊዜው ተለውጧል ። ሁሉም በሰላም መኖር ፈልጓል ። ሁሉም በኛ ተስፋ እየቆረጠ ሐይል ። በተለይም ይህ ቀይሕ ኮከብ ዘመቻ ከመጣ ወዲህ አብዛኛው ሰው ማፈገፈግ ጀምሮአል ። ሐያ ዓመት ቀላል ጊዜ አይደለም ። ሁልጊዜ ማርሻ ኢንዱትሮ!» አለና በ1970 አካባቢ የተዘፈነው ዘፈን ትዝ ብሎት —

«አንታ እን ገረሙኒ
ማርሻ ኢንዱትሮ ዶ
ዝመልስ መሲሌኒ»

«ተብሎ የተዘፈነው ዘፈን ሰምተህል? ሰው አይፈረድ በትም ። ከቤቱ ወጥቶ ተሰደደ ። ታሰረ ። ተገደለ ። በየበረሀው ሞቶ ቀረ ። በባዕዳን አገሮች የመከራ ኑሮ ገፋ ። ተሰቃየ ። ተን ከራተተ ። ምን ተፈጠረ? ምንም ። ነጻነት እንደሆነች ሲቀርቧት እንደ ሰሜናዊ ኮከብ ከፊታችን እየራቀች የምትሔድ ሆናለች ። እና ምን ሰጥተናቸው እናውቃለን? ከባዶ ተስፋ በቀር ። እና አሁን ሕዝቡ ሰላም ቢፈልግ ። ቢከፋንና ቢጠላን አይገርመኝም ። ከአቦይ ተኸሌ የበለጠ የሚታመን ሰው የት ነበር?» አለ ።

«አንተም ተስፋ እንደቆረጠ ሰው ነው የምትናገረው ። ከእንዳንተ ያለ ሰው እንዲህ ዓይነቱን ነገር መስማት አልፈል

ገም ። በእውነቱ የከተማ ዲሲፕሊን ይገርመኛል ። በረካ ቢሆን ኖር አሁን ያልከው ነገር በሞት ያስቀጣህ ነበር» አለው ሥዕላይ ተቆጥቶ ።

«የሆነ ሆኗል ። ተከስተ እንዳለው ሳይቀድሙን በፊት መቅደም አስፈላጊና አግራጭ የሌለው ርምጃ ነበር ። ለማንኛውም ነገር አቦይ ተኸሌና መሰሎቹን ነፍሳቸውን ይማርቱ የፈለጉትን ሰላም አግኝተዋል» አለ ወዲሱ ሲላ ለመጀመሪያ ጊዜ እየሳቀ ። ሁሉም እንድ ላይ ሳቱ ።

ሥዕላይ «የአቦይ ተኸሌ ልጅ ያባቱ መርዶ እንዲደርሰው አድርገን» አለው ተከስተን ።

«የት ነው?»

«ናቅፋ ። ሻዕቢያ ብርጊድ አዛዥ ነው ። ስመ ጥር ተጥጊ ሆኗል ። እና በነገራችን ላይ ፣ አባትህን መንግሥት ነው የገደለው ብለህ ንገረው» ብሎ ሺኖውን ጨልጦ ሲጀራ ካቀጣጠለ ቋጋላ ። «ስለአግዘር ብለን የሞተ ሰው አይናገርም በማለት አን ዘናና ። የሞቱት ፍንጭ እንዳልተው ፣ እኛም የሞኝ ሥራ ሠር ተን እንዳልሆነ ተስፋ አድርጋለሁ ። እና ከዛሬ ጀምሮ እኔ ባላ ጦት ምንም ዓይነት ርምጃ መወሰድ የለበትም ። ይዞ የመጨረሻ ግስጠንቀቂያ ነው» አላቸው ።

«ስለ እሱ አትሰጋ ። ጥራት ያለው ሥራ ሠርተናል ። ቢታቸውን እንድም ሳይቀር ፈትሸናል ። የሚያሰጋን ነገር የለም ። ግን አሁንም ቢሆን ተራሳሳይ ሁኔታ ካጋጠመን ትንሽ ነጻነት እንድ ትሰጠን በጥብቅ አሳስባለሁ ። ያለንበትን አሳሳቢ ሁኔታ መረዳት አለብህ» አለ ተከስተ ።

ድምጹ ይቻም ያዘለ ነበር ። ሁለቱ ሰዎች ዓይን ለዓይን ተያዩ ። ሁለቱም ፈት ላይ የመኖር ጥያቄ ይነበብ ነበር ።

«እንዳል ። ግን ከፍተኛ ጥንቃቄ መደረግ አለበት» ከማለት ሌላ ምርጫ አልነበረውም ። በየጊዜው ከእሱ የሚጠበቀውን ውሳኔ በተፈለገበት ቦታ ተገኝቶ ለመስጠት እንደማይ

ችል በትክክል ተገንዝቧል ። ቅር እያለው የተከሰተን ህግብ ተቀብሎ ሥልጣን ሰጠው ።

«የሕዝብ ደህንነት ሰዎች እንደ ጉንዳን እንደሚከተሉህ መቼም ታውቃለህ ብዬ ነው» አለ ተከሰተ ።

ረዘም ያለ ዝምታ በመካከላቸው ሰፈነ ። ራታቸውን በልተው የጨረሱ አንዳንድ ሰዎች ሲወጡ ፣ ራት የሚፈልጉ ሌሎች ሰዎች ይመጡ ነበር ። ዌሌና ባለቤቶች አይደክማቸውም ። የመጣውን ደንበኛ ሁሉ በደስታ ተቀብለው ያስተናግዳሉ ። የለንም ፣ ወይም አልቋል የሚሉት የምግብ ዓይነት የለም ። ብዙ ጊዜ ሥራ ፈተው የቆዩ ይመስላሉ ። ሥራ ፈተው የቆዩበትን ጊዜ ለማካካስ ሳይሆን አይቀርም ፣ ዋጋቸው የመርዶ ያህል ነበር ። እውነትም አንዳንድ ሰዎች ሂግብ ሲቀርብላቸው አቀርቅረው ትንሽ የሕሊና ጸሎት ሲያደርሱ ይታዩ ነበር ።

«ጊዜው አስቸጋሪ ሆኗል» አለ ተከሰተ ከረጅም ዝምታ በኋላ ።

«አዎ ፣ በግዛ እጃችን ነው አስቸጋሪ ያደረግነው ። አንተባ በርም ፣ ጠላቶቻችን ፊት እርስ በእርሳችን እንፋጃለን ። የተረገ ምን ሕዝብ ነን ። ትናንት ስንንቃቸውና ስንጠላቸው የነበሩት የትግራይ ነጻ እውጪ ግንባር ሰዎች ብቻናቸው ዛሬ የሚተባበሩን፣ እሱም ቢሆን ዘላቂነት የለውም ። ያሳዝናል» አለና እዝን ብሎ ከቆየ በኋላ ፣ ወደ ወዲ ሲላ መለስ በማለት ፣ «ይህ የአርሚ አሺዩሽን ሰውዬ ስሙ ማነው አልከኝ?» አለው ።

«ሻለቃ ታደሰ ቆሪች ።»

«የሚታመን ሰው ነው?»

«ከእንግዲህ ምርጫ የለውም ። እኛ ትብብሩን እንፈልጋለን ፣ እሱ ገንዘባችንን ይፈልጋል ። ጠረታ የመውጫው ጊዜ የደረሰ ሰው ነው ። ግን ገንዘብን የጠየቀ አስቸግሮአል» አለው ።

«የጠየቀውን ይፈሉት ። ሰውዬው ያስፈልገናል ።»
«ዛሬ ጉድ ሆነን ነበር» አለ ወዲ ሲላ ።

«ምን ሁኔታው?» አለ ሥዕላይ ።

«አዲሳባዎች የጠየቁንን መሣሪያ ስንጭን ጸጋዬ ፣ ጋዜጠኛው ደርሶብን ነበር ። ጅሱ ደንግጦ ካርቶኑን ለቀቀው...»

«እና!» አለ ሥዕላይ ቅንድቦቹን ከፍና ዝቅ እያደረገ ።
«መሣሪያዎቹን አይቷል ። ግን የገባው ነገር ያለ አይመስለኝም...»

«ይመስልህል! እንዲህ ዓይነቱን ጅልነት ነው የምጠላው! ጸጋዬ ጅል አይምስልህ ። ልምድ ያለው ጋዜጠኛ ነው ። ሰላይ ባይሆንም አንድና አንድ ሁለት ማለት አያቅተውም ።» ብሎ ሮኸበት ።

ወዲ ሲላ ቅንድቦቹን አላበው ። ሁልጊዜ ቅንድቦቹን ያልበየል ። ላቡን ከቅንድቦቹ ላይ በመሐረብ ጠረገና ፣ «ከቁጥጥራው ጭ የሆነ አደጋ ሲደርስ ምን አረጋሰህ?» አለ ።

«ያውቅህል?»

«አይመስለኝም...»

«ካላወቀህ ከእሱ ራቅ ። አደገኛ ልጅ ነው...» ሲል ተከሰተ ትበራይ በነገራቸው ጣልቃ ገባና ፣ «አሁን ከግን ጋር እንዳለ ታውቃለህ?» በማለት ሥዕላይን ጠየቀው ።

«ከግን ጋር ነው?»

«ከፈያሚታ ጊላይ ጋር ያሕላክ ሆቴል ። የኛ የሆነ ሰው አጣርቶልኛል...»

«አትለኝም!»

«ቁጥር እሥራ ምስት...»

«ፈልዩ ዲካነ!» አለ ሥዕላይ ።

«ድሮውኑ ለምን እንዲህ ያለ የሞኝ ሥራ ሠራህ?»

«ስታይ ዚቶ!»

ተከሰተ ዝም አላለም — «ያን ሌሊት ከእሷ ጋር እንዳላደርክ እርግጠኛ ነኝ ትነግረዋለች ። እስካሁን ለማንም አልነገረችም ነበር ።»

«ለእሱ እንደምትናገር በምን ታውቃለህ?»
 «አላምረ»
 «ፈልዩ ዲ ካነ!» አለ እንደገና ጥርሱን ነክሶ ።
 «ስድብ አይበቃም...»
 «ታዲያ ምን ይሁን ነው የምትለው?»
 «ሁለቱንም ማጥፋት...»
 «የባሰ ጅልነት ይሆናል...»
 «ለምን?»

«እንደግድታት ያውቃሉ = እየተከታተሉ ስለኔ ሲጠይቁት ቆይተዋል = ጅሎች አይደሉም = ስትጠፋ በተለይም ከጸጋዬ ጋር : እንደና አንድ ሁለት ማለታቸው አይቀርም = ይልቅ...»
 ብሎ አሳቡን ጨርሶ ሳይገልጽላቸው : ተከላይ ዘድንግል ወደ እነሱ ጠረጴዛ ሲመጣ አየና በሳቅ ፈነዳ ። ሁለቱም እሱን አይተው ሳቱ ።

ተከላይ መጥቶ : ወንበር ስቦ እየተቀመጠ : «እንዲህ የሚያስቃችሁ ቀልድ ምንድነው?» በማለት ተቀላቀላቸው ።

«እንዳንድ ቀልድ እያወራን ነበር» አለ ሥዕላይ ።

«እንደምን ያለ ቀልድ?» አለ ተከላይ ዐውቆ ። ደረቅ ሳቅ ይስቱ እንደነበረ አወጃል ወይም ተሰምቶታል ። ሥዕላይ የተከላይ ጥያቄ አዝግጧል ቶሎ ስለገባው ።

«ሰያስተን የነበረው ቀልድ? ከሐግሴን አውራጃ የመጡ አንድ ሽማግሌ ምን አደረጉ ይባላል መሰለህ? ነገሩ እውነት ነው ። ቀልድ አይደለም = አሥመራ ይመጡና ጠመንጃ ሰጥታችሁን ሐጂ እነዚህን ወንበዴዎች ካልወጋሁ ሞቼ እንኖላሁ ይላሉ ። «ምንውን ምን ሆነ?» ሲባሉ ። «ወንበዴዎች ርስቱን ቀምተው ለሌሎች ሰዎች ሰጠብኝ ይላሉ» ታዲያ መንግሥት ርስትን ከሌሎች ጋር በጋራ አርሰው እንዲኖሩ በያደርግ ምን ያደርጋሉ?» ተብለው ሲጠየቁ ምን ብለው መለሱ መሰለህ? «ዋእ! ጥሩ ። ጠብመንጃውን ስጡኝ ብቻ ። እናንተንም እወጋበታለሁ» አሉ ይባላል በማለት ድንገት የፈጠረውን ቀልድ ፈጥሮ ነገረውና ሳቅ ። ሌሎችም ሳቱ ።

ተከስተ ገብራይ ቀጠለና : «እኔም ሌላ ቀልድ ላማውቃችሁ» ብሎ ጀመረ — «አንድ ሚሊሽያ ወደ ጠላ ሻጭ ቤት ይሔዳል ። ጠላ አልቆባት ነበረና : ተወዲኦ! ተወዲኦ! ትለዋለች ። «ማድ የለሽም : ቢወደድም ዋጋ ጨምረ እጠጣለሁ» ይላታል ። ጎሳ አንድ የገረቤት ልጅ ምን ማለቷ እንደሆነ ያስረዳል ። ነገሩ ገብቶት ሊሔድ ሲል : ሴትዬዋ ታዝንለትና ከገረቤቶች ጠላ ፈልጋ ታጠጣዋለች ። ይተዋወቃሉ ። አንድ ቀን ተኝተው ሲጨዋወቁ... አለ አይደለ... ማዓረይ ማዓረይ ስትለው ይሰማና አይ : ይህች ሴት ማር አምርኦት ይሆናል ይልና በሌላ ቀን ማር ይዞላት ይመጣል ። አሁንም ሲጨዋወቁ : ሸኮሪይ ሸኮሪይ ትለዋለች ። በበነጋታው ደግሞ ስኳር ይዞላት ይመጣል ። መዓሪይ ሸኮሪይ ስትለው ትውላለች ። ስኳርና ማር ይዞ ከተፍ ። እንዲሁ ሲል : አንድ ጓደኛው አንድ ቀን : ጠጅ ነጋዴ ያዝከ እንዴን ብሎ ይጠይቀዋል ። የለም : እሷስ ጠላ ነጋዴ ናት ። ማርና ስኳር ትወዳለች መሰለኝ በሔድኩቁጥር «መዓሪ ስኳሪ» እያለች ታስቸግረኛለች አለው ይባላል ብሎ አማውታቸው ።

ተከላይ ቀልዳቸውን ሲሰማ ቆየና : «እኔ ደግሞ የሚያሳዝን መርዶ ልንገራችሁ» አለ ።

ሥዕላይ «ክላ!» ብሎ እጁን አወናጨፈና : «የሚያሳዝን ነገር ማን መስማት ይፈልጋል ብለህ ነው? ሕይወት እንዲሁም አሳዛኝ ናት ። ቀልድ ካለህ ንገረን ። መሳቅ እንፈልጋለን ሳቅ ደግ ነው» አለው ።

«ኃዘንኮ የሳቅ ሌላው ገጽታ ነው...»

«ኤ ዳይ! እንጠጣ» ብሎት ብርጭቆ ሙሉ ሺና ቀዳለትና : «አብረን ሳሳለፍነው የልጅነት ጊዜ ። እና ለቀይ ኮከብ ዘመቻ» አለና ብርጭቆውን አነሳ ።

ሁሉም ብርጭቆአቸውን አንስተው አጋጩ ።
 ተከላይ ቀስ ብሎ ብርጭቆውን በእጁ እያዞረ :

«አቦይ ተሽሌ መሞታቸውን ስምተሀል?» አለው ተከስተን ።
 «የቱ አቦይ ተሽሌ? የኔ አቦይ ተሽሌ!»
 ተከላይ በጥቁር መንጽሩ የተከስተን ስሜት ቀስ ብሎ እያ

ጤነ፡ ረጋ ብሎ፡ «አዎ፡ ያንተ ባረሰታ» አለው።
ተከሰተ ደንግጦ ከመቀመጫው ተሰረንጥሮ ተነሳ። ተመልሶ ወንበሩ ላይ ዘጭ አለና ራሱን በሁለት እጆቹ ይዞ እንገቱን ደፋ።

ሥዕላይም የደነገጠ ሰው መስሎ፡ «ምነው? ምን ሆነው ሞቱ? መቸ?» በማለት ወተወተ።

«የሞቱበት ትክክለኛ ሰዓት ለጊዜው አልታወቀም። ምናልባት በግምት ከሦስት ሰዓት በፊት ይሆናል.....» ተከሰተ ወደ ሰምንት ሰዓት ገደማ ሰላያቸው «ሥራ ላይ ነበሩ። እና ደህና ነበሩ። አውይ አቦይ ተኸሌ» ብሎ እንባውን ጠረገ።

«ምን ሆነው ሞቱ?» —ሥዕላይ ነበር።

«ምክንያቱ አልታወቀም። ለጊዜው ግን ከሁኔታው ሰው የገደላቸው ይመስላል።»

ተከላይ ቀስ ብሎ ፈታቸውን ለማንበብ ይሞክር ነበር። በሆነ ምክንያት፡ ጭምብል ያጠለቁ ተዋንያን መስለው ታዩት፡ ወይም ተሰማው። አነጋገራቸው ሁሉ የታሰበበት፡ የሚገልጹት ስሜት ሁሉ የተጠና መስሎ ቢሰማውም፡ የተቀነባበረ ለመሆኑ ምንም ማስረጃ አላገኘም። ውስጡ በብሽቀት ቅጥል፡ እርር፡ ድብን፡ ኩምትር አለ። ብርጭቆውን አንስቶ ፈኒሊ ሺና ቢያንኮ ሴኮ ቸለሰበት።

«ሰው ገደላቸው ለማለት የሚያስችል ምን ምክንያት ተገኘ?» አለው ሥዕላይ።

«መኖሪያ ቤታቸው ምስቅልቅሉ ወጥቶ ነው የተገኘው። ከእሳቸው አንድ ነገር የሚፈልግ ሰው ያለ ይመስላል ወይም ብዙ ሰዎች ሊሆኑ ይችላሉ።» ብሎ መለሰለት።

ተከሰተ እንባውን እንደገና ጠርጎ «ምስኪን! አቦይ ተኸሌን ለመግደል የሚፈልግ ምን ጠላት ይገኛል? ለሁሉም እንደ አባት ነበሩ። ምስኪን ሽማግሌ!» አለ።

ተከላይ፡ መነጽሩን አፍንጫው ላይ አስተካክለና፡ «ይልቅ አሁን ባለንበት ጊዜ ማን ወዳጅ አለው? ብትል ይሻላል» አለው በምጸት።

ሥዕላይም፡ «አባባልህ ልክ ነው። ባሁኑ ጊዜ ወዳጅ አለኝ ብሎ መመካት ሞኝነት ይሆናል። ከወዳጅ ጠላት ይሰውረን ማለት ነው» ብሎ በነገር ነካ አደረገው።

ተከሰተ አፍንጫውንና ዓይኑን ጠረገና በጥልቅ ኃዘን ተውጦ፡ «ምስኪን አቦይ ተኸሌ! ከሚያፈሉበት መኪና ሌላ ሰው ቀና ብለው አያነጋግሩም ነበር። ያ የቡና ማፈያ መኪናና እሳቸው ላለፉት ሐያ አምስት ዓመታት አንድ ቀን እንኳን ተለያይተው ውለው አያውቁም። እንደሰው ያነጋግሩት ነበር። መኪናውም ያለ እሳቸው እሺ ብሎ አይሠራም። እና ተጋግዘው፡ በአሥመራ በጣዕሙ ወደር የሌለው ቡና ያፈሉ ነበር። ምስኪን! መኪናውም ከእንግዲህ ያለእሳቸው አይሠራም። ኦሱም ሞቷል። እና ከእነሱ ጋር የፓራዲዞ ቡና» አለ።

ሥዕላይ በሳቅ ፈነዳ።

«ምን አሳቀህ?» አለ ተከሰተ።

«ለንግድህ ስታለቅስ ታይቶኝ ነው.....»

«ምን ያስቃል? አዲስ ነገር አይደለም። ሁሉም ስለራሱ ነው የሚያስቅለው — አይደለም እንዴ? የሞቱት ሞተዋል። መቃብራቸው ምን ይናገራል? ወይስ ይናገር ይሆን?» አለ ተከላይ እየተፈላለፈ። ትንሽ ቆየና ሌላ ፊያሽኮ ሺና ሴኮ አዘዘ..... «አስካለን ድረስ እንጠጣ። ለጤናችን..... ጤና ካለን» አለ።

ሥዕላይ ብርጭቆውን አንስቶ፡ «ምነው፡ ለመሞት አስብሃል?» አለው።

«ማን ለዘላለም ይኖራል!» አለ።

ቀይ ባሕር ላይ የንጋት ቅንድብ ብቅ ሊል ምንም አልቀረውም.....

5

ፈያሜታና እኔ

ከቀይ ኮከብ መጋረጃ በስተጀርባ

ምዕራፍ ሦስት

ጥር 18 ቀን 1974 የሥራ ሠርግና ምላሽ ሆኖ ዋለ ።
ዳሩ ጥር የሠርግና ምላሽ ወር አይደል ፣ ቀኑን ሙሉ ትንፋሽ
አልነበረኝም ። ከንፍ አውጥቶ ከጊዜ ጋር እንደመብረር ነበር ።
ሩጫው ባልከፋ ፣ ቀኑን ሙሉ ሲሠራ የዋለውን ዜና ፣ የቴሌቪዥን
ፊልሞች ፣ ፎቶግራፎችና የቴፕ ክሮች በጊዜ ወደ አሥመራ
ከዚያም ወደ አዲስ አበባ አስተባብሮ መላኩ ጎዋሳት የሚያናጋ
ሌላው ራስ ምታት ነበር ። ምጽዋ ቤት መንግሥት አዳራሽ ውስጥ
የተካሄደውን የሥዕል ኤግዚቢሽንና የኤክስፖ መከፈቻ ሥነ
ሥርዓት ሥራ ጨርሼ ላይ ወደ ሆቴል ስመለስ ፣ ፈያሜታ ጊላይ
ተዘናገታ አልጋዬ ላይ ጋደም ብላ ባገኘኋት ጊዜ እንደ ድንጋይ
ተጭኖኝ የነበረው ድካም ከላይ ላይ እንደ በጋ ጉም በኖ ጠፋ ።
እጥፍ ዘርጋ የሚለው ሽንጧ ፍቅር የተራበ ይመስላል ።

«አሂ ደአ ፈያሜታ ሲሌላ?»

«ላዕሊ ። ከመይ ውዕልካ?»

«ጽቡቅ ፣ ሚያ ሰሜናዊት ጽብቅቲ»

ከተጋደመችበት እጅዋን ዘረጋችልኝ። ጡቶቿ «እጅ ወደ
ላይ» የሚሉ ይመስላሉ — አፈውዛቸውን ደግነው ፣ ወድረው ።

«ላብ በላብ ሆኖ እሸታለሁ» በፈጠረሽ ቢራ እዘነኛልኝ ።
ተቃጥያለሁ» ብያት ሻወር ለመውሰድ ወደ መታጠቢያ
ቤት ሔድኩ ። ቀዝቃዛው ውሀ መንፈሴን አደሰው ። ቀዝቃዛው
ቢራ ነፍሴን ፈወሳት ።

«አንቲ ፣ አባቴ ይሙት ባለጌ ነህ» አለችኝ ።

«ምን አጠፋሁ?» አልኳት ደንግጧል ።

«አርማይ = ደስ ይለኛል = አልክ ውስጥ እንባሰሁ = አልክ
 ውስጥ ስንባ እስቃያለሁ = እና እወደዋለሁ» አለች ።
 «ጉድ ነው = እራሳችንን ባይኖረንና ኖሮ?»
 «አልፈልግህም ነበር ፣ አባቴ ይሙት ። እውይ ጸግዬ ፣
 ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ? እስቲ ንገረኝ» አለች ።
 «ጣፋጭ» አልኳት ።
 «ደደብ ነህ አባቴ ይሙት.....»
 «አንቺ ልጅ ተይ ደደብ አትበይኝ» አልኳት ።
 «ለምን? እስቲ ንገረኝ?»
 «ባገራችሁ ወንድ ይከበራል! አይደለም? መከበር አለብኝ.....»
 «እውይ ማን አለህ?»
 «ዐውቃለሁ ። ገዝሚ የማትሰጥ ሴት ባል አታገኝም ።
 እና ታዲያ ይህ ምን ማለት ይመስልኛል? ወንድ ከቡር ነው
 ማለት ነው ። አይደለም?»
 «ደደብ ። አባቴ ይሙት ደደብ ነህ ። ለምንድነው ግን
 ደደብ የምልህ? ምን ዓይነት ሴት ነኝ?»
 «እንደገና 'ጣፋጭ'» አልኳት ።

እና ፡ ሌቱን በሙሉ ጣፋጭ ነበረች ። የምጽዋ ፌስትቫል ገና
 ላንድ ቀን የሚቆይ ቢሆንም ፣ የኤርትራ ከፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ
 ሁለንተኛው አብዮታዊ ዘመቻ ጉባዔ ከምጽዋ ተመልሶ ሥራ ከመጀ
 መሩ በፊት ቀደም ብዬ ያን ጧት ወደ አሥመራ መመለስ ነበ
 ረብኝ ። ብዙ ሥራ ይጠብቀኛል ። እና ፣ ከነገ ጀምሮ ለሚቀጥሉት
 ሦስት ወይም አራት ቀናት በትንሣኤ አዳራሽ የሚካሄደው
 የጉባኤው ውይይት ፣ እያንዳንዱ የጉባኤው አባል በጉዳዩ ላይ
 ያለው አስተያየትና አቋም ፣ እንዲሁም በመጨረሻ ጉባኤው በማ
 ኒፌስቶ መልክ የሚያስተላልፈው ውሳኔ ፣ ካዳራሹ ለመላ የኢት
 ዮጵያ ሕዝብ በቀጥታ መተላለፍ ነበረበት ። ይህ እንኳን አላሰ
 ጋኝም ። የጥር ወር የሥራ ሠርግና ምላሽ ሁለተኛ ተፈጥሮዬ
 ሆኗል ። ይልቅ በጣም እያሳሰበኝና ስጋት ላይ እየጣለኝ የሔደው
 ከውጭ የታዘዘት መሣሪያዎች የውሀ ሽታ ሆነው የመቅረት
 ጉዳይ ነበር ። ብዙ ጊዜ ያደረሰኩት ጸሎት አልረዳኝም ። እንደ
 አቡነ ተክለሀይማኖት ሰባት ዓመት ባንድ እግራ ቆሜ እንዳል
 ጸልይ ጊዜ አልነበረኝም ። በጉባዔው ፍጻሜ ማግስት የውጊያ
 ትእዛዝ ድንገት ቢሰጥ ምን ተይዞ በሦስት ግንባር ናቅፋ ሊህ
 መት ይሆን? ከአዲስ አበባ ያመጣነው ፊልምና የቴፕ ከር ወደ

መገባደዱ ላይ ነበር ። ለጥምቀት ያልሆነ ቀሚስ ይበጣጠስ
 እንዲሉ ፣ የምን ፊልም ቁጠባ ይህን ታሪክ ያልቀረጸ ፊልም
 ለመቼ! ከደጅ የተለቀመ ጭራሮ ይመስል ዝም ብሎ ማቃጠል
 ነበር ። በእጃችን የቀረው ጥሬ ፊልም ፣ ሌላው ቀርቶ ፣ የጉባዔውን
 ሥራ ካሰጠረሰን ምንኛ ደግሞህ? ። በእጃችን ያሉት የቴሌቪዥን
 ካሚራዎች ያረጁ ከመሆናቸውም በላይ ለመስክ ሥራ ይህን
 ያህል የሚያስተማምኑ አልነበሩም ። ታሪክ በድዱ ሲበቅብኝ
 ታየኝ ። ለሚሰማኝ አምላክ ፣ እሱም ካለ ፣ የመጨረሻ ጸሎት
 አደረሰኩና ፊያሜታን ቀስቀስኳት ። እሷም ከኔ ጋር ወደ አሥ
 መራ ለመመለስ ፈልጋ ነበር ።

«ባለጌ ነህ አባቴ ይሙት!» ብላ ወደ ውስጥ ገባች ።
 ብርድ ልብሱን ከነአንሰላው ገፈፍኳት ። እርቃኗን ቀረች ።
 «እውይ አባቴ ይሙት ደደብ ነህ ። ምን አድርጌ ነው የም
 ትለኝ? ምን ባደርግህ ይሻላል ግን? አንተግናይ!» አለችኝ እየተ
 ነግነጫች ።

«ሳ ሚ ኝ» አልኳት.....

ሳመችኝ ። ትንፋሽ እንደ ዱር ጸጌረዳ ሁልጊዜ ደስ ይላል ።
 እየተነግነጫች የግደን ተነሳች ። ለመልበስ ጊዜ አልፈጀባ
 ትም ። በቀላሉ የማጌጥና የመዋብ ችሎታ አላት ። ወይም የወጣ
 ትነት ዕድሜዋ ይሆናል የሚረዳት ። መኳኳል አታበዛም ። ልብ
 ሶቿም ሆኑ ጌጦቿ ውድና ቀላል ውብ ነገሮች ናቸው ። ወደ
 አሥመራ ከመነሳታችን በፊት ለቁርስ ወደ ምግብ ቤቱ ተያይዘን
 ሔድን ። ኩሎኔል በትሩ አይቶን ፣ በዓይኑ ጠቅሶ አበረታታኝ ።
 ከፊያሜታ ጋር ሆኖ በማየቱ ደስ የተሰኘ ይመስላል ።

«አንድ ጊዜ ይቅርታ» ብያት ወደ ኩሎኔል በትሩ አመራሁ።
 ለላምታ ከተለዋወጥን በኋላ ፣ «አንቅልፍ ባይንህ የቦረ
 አትመስልም» አለኝ ።

«ፊያሜታን ከመሰለች ልጅ ጋር ተኝቶ ማን ዓይኑን ሊከ
 ድን ይችላል?» አልኩትና ቀጥዬ ። «በነገራችን ላይ ፣ ሥዕላይ
 በራሂ ያን ምሽት ከእሷ ጋር አላደረም ። ታዲያ የት አደረ ብለህ
 አትጠይቀኝ ። እሷም ሆነች እኔ አናውቅም» ብዬ ነገርኩት ።

ፈገገ ብሎ ፡ «አየህ አይደለም?» አለኝ
«ምኑን?»

«የቅርብ ግንኙነት ለመረጃ ጠቃሚ መሆኑን?» አለኝ ።

«ግን ጉዳት እንዲደርስባት አልፈልግም» አልኩት ።

«አትስጋ ። እንግሊዞች እንደሚሉት ወርቅ ዕንቁላል የምትጥል ዶሮ አትገደልም ። ለመረጃው አመሰግናለሁ ። ቀጥል ጓድ ። ወደምንፈልገው ቦታ ታመራን ይሆናል ። ግን ፍቅር እወር እንዳያደርግህ እሰጋለሁ» ብሎኝ ሔደ ።

ወደ ፊያሚታ ተመሰሰኩና ፡ የብርቱካን ጭማቂ ሰላል ነበረ ቀዝቃዛ ፋንታ አዘዝኩ ።

«ቪያ! እሱ መጠጥ እስካሮኛ ነው!» አለች ። እያንገ ፈገፋት ፡ እያንገሸገሻት ።

«ከፋንታ ምን ጥል አለሽ?» አልኳት ።

«እስካሮኛ ነው» አለች ጠጉሯን እየነሰነሰች ። ስትናገር አንገቷን መነቅነቅ ይቀናታል ። ጠጉሯም አብሮ ይነሰነሳል ።

«ለምን?» አልኳት ።

«ባንድ ቀን ቀጠሮ ፡ ባንድ ፋንታ ግብዣ ነው ከብርናዩን ያጣሁት ። ስካሮኛ!» አለች ።

አላቀችኝ ።

«ለዚያውም አልጨረስኳትም ፡ አባቴ ይሙት ። ግማሽ ላይ ነበር የተውኳት.....»

እንደገና ላቅሁና ፡ «አቪባባትሽ ታሪኩን በሙሉ ንገራኝ» ብዬ ለመንኳት ።

ፋንታ ጠልታ የቀረችበትን ምክንያት ጭንቅላቷን እየነቀ ነቀችና ጠጉሯን እየነሰነሰች ከሥሩ ጀምሮ አጣውተችኝ ። ታሪኩ እንዲህ ነበር ።

አንድ በጣም የምትወደው ለው ነበራት ። የተማረ ፡ ሀብታም ፡ መልክ መልካም ወጣት ነበር ። ዶክተር አቤል ይባላል ። ከመላላም ሌላ ፍቅር አታውቅም ። እና ደግሞ የልብ ጓደኛዋ የሆነች አንዲት ልጅ ነበረች ። ልጅቷ ፡ በዕድሜም ሆነ በአስተሳሰብ የበሰለች ፡ ሁልጊዜ «ነገር አለም» እያለች ፡ ዘወትር

መፋቂያ የማይለያቸውን ውብ ፡ ድንቅ ጥርሶቿን ወንድ ላይ ብልጭ ፏ በማድረግ በወንድ ስሜት የምትጫወት ፡ ካንድ መኪና ወርዳ ወደ ሌላ የምትገባ በቀን ፍቅረኛዋ መኪና ከሌት ፍቅረኛዋ ቤት የምትደርስ ። ፈገግ ብላ «ነገር አለም» ከማለት በቀር ፡ ከፋም ሆነ ደግ የማትናገር ፡ እሳት ልላ የምታስልስ ነበረች። ሰሚራ ትባላለች። ፊያሚታ ዶክተር አቤል ቤት የምትሔደው ከሰሚራ ጋር ነበር — ሁልጊዜ ሰሚራና አቤል እንቺኮ አታውቁም እንጂ እኛ የሥጋ ዝምድና አለን እያሉ ያወሯታል ። ከጊዜ በኋላ የፊያሚታ ጆሮ ጉድ ይሰማል ። ሰሚራና አቤል አብረው መውጣት ጀምረዋል የሚል ወሬ ይደርሳታል ። ለጊዜው አታምንበትም ። ወሬው ስለተደጋገመባት ፡ ከዚያ በፊት ብቻ ዋን ወንድ ቤት ገብታ የማታውቀው ልጅ ተነስታ ዶክተር አቤል ቤት ትሔዳለች ። ቀኑ አይረላትም ። ቅዳሜ ነበር ። ከምሽቱ አንድ ሰዓት ገደማ..... ሰሚራና አቤል ፍቅር አድከሟቸው ፡ ተቃቅፈው ተኝተው ታገኛቸዋለች..... እንባዋን እየዘራች በመጣችበት እግሯ ወደቤቷ ተመልሳ ከመሮጥ በስተቀር የምታደርገው ነገር አልነበራትም ። ጊዜ ያልፋል ። ሰሚራና አቤል ይለያያሉ ። ፊያሚታ ትታጫለችና ሠርጉ በጥር ወር እንዲሆን ተቆረጠ ። ቀኑም እየተቃረበ ሔደ ። በርበሬም ይቀነጠስ ጀመር ። ገዚምም ተዘጋጀ ። አንድ ቀን እንዳጋጣሚ ሰሚራ መታጨቷን ካንድ ጓደኛዋ ትሰማለች ። እንዳጋጣሚ ሆና የሰሚራን እጮኛ ታውቀው ነበር ። ከዚያ በፊት ፡ ካንድም ሁለት ጊዜ እንደውጣ ብሎ ለምኗት እምቢ ያሰችው ልጅ ነበር ። አፈወርቂ ይባላል ። የስልክ ቁጥሩንም ይዛ ነበር ። ስልክ አንስታ ትደውልሰታለች ። ሰማታ ይቃጠራሉ ። ቤቱ ወስዶ ፋንታ ይጋብዛታል ። ያኔ ፡ ፋንታ አዲስ የመጣ ለስላሳ መጠጥ እንደመሆኑ ብርቅ ነበር ። የተጋበዘችውን ፋንታ ጠጥታ ሳትጨርስ የሆነው ሆነ ። በስንት መከራ ከብዙ የመንገድ ሌቦች ጠብቃ ያቆየችትን ብርቅዬና ውድ ከብርናዋን አጣች ። «በግማሽ ጠርሙስ ፋንታ ሼጥኳት አባቴ ይሙት» ስትል በጣም አስቃኝ ነበር ። ከጊዜ በኋላ አረገዘች ። እናቷ ያረገዘች መሆኗን ያውቁባታል ። እሷም ፡ እህል በሽተታት ቁጥር ፡ ልቧ እስኪጠፋ ድረስ ቋቅ ሲያሰኛት ፡ ኮሌራ የያዛት መስሏት ነበር ። ቃሪያና አዋዜ ብቻ ነበር የሚያምራት ። እናትና አባቷ በዕድላቸው ከማዘን ሌላ የሚያደርጉት ነገር አልነበረም ። የሆነ ሆኗል ። ምን ሊያደርጉ ይችላሉ ። እና ደግሞ ያለ እሷ ሌላ ሴት ልጅ የላቸውም የቤተሰቧ ዓይን ማረፊያ

ጌፕ ነበረች ። ወንድሞቿ ሊገድሏት ተነስተው ነበር ። እናትና አባት አናስነካትም በማለት ከጎኗ ቆሙ ። እንዳጋጣሚ እናትና አባቷም የተገናኙት አሁን ልጃቸው ላይ በደረሰው ሁኔታ ነበር ። ፈያሚታና አፈውርቂ እንዲጋቡ ከማድረግ ሌላ ምርጫ አልነበረም ። ቃል ኪዳን ፈርሶ ፈያሚታና አፈውርቂ ተጋቡ ። ጋብቻው አልሠመረም ። ጽንሱ አስወረዳት ። በተጋቡ በሰባት ወራቸው ተፋቱ ።

«እውይ አባቴ ይሙት ፣ እልክ ይገድለኛልኝ» ። ግን ምን ዓይነት ሴት ነች? » አለች በመጨረሻ ።

«ጣፋጭ እልክኛለሁ» አልኳት ።

«ምን ዓይነት ሴት ነች?» ባለችኝ ቁጥር ፣ ለምን እንደሆነ እንጂ ፣ «ጣፋጭ ነሽ» ማለት ይቀናኛል ። እና ደግሞ ጣፋጭ ናት ። ጨው ያላት ልጅ ናት ።

«ሙት፣ እልክኛ ነች ። አባቴ ይሙት ። ወንድ ፣ ቀንድ አስበቅላለሁ.....»

«ምን እያደረግሽ?»

«ታየኛለሁ.....»

«እናያለሁ.....»

«ደሞ ከንድ ወንድ ጋር ብዙ ጊዜ መቆየት አልችልም ። ሳየው ጥለሺው ብረሪ ብረሪ ይለኛል ።»

«ስለሱ አትሰጊ ። ግፉ ቢል የሦስት ወር ፍቅረኞች ነው የምንገኘው ። ከዚያ ፈትለክ ነው» አልኳት ።

እና ተነስተን ወደ አሥመራ ተፈተለክን ። ከምጽዋ ወደ አሥመራ ጉዞ ሰማየን ለመግጨት ሽቅብ እንደመብረር ነው ። ደግነቱ ከፍ እያሉ በሐዱ ቁጥር ሰማየም ወደ ላይ ይሸሻል ። አሥመራ ደረስን ። ከተማው ጭር ብሏል ። ሰው ሁሉ ከተማውን ጥሎ ወደ ምጽዋ የከበለለ ይመስላል ። በፊያሚታ መሪነት በቀጥታ ወደ ማይተመናይ አመራን ። የማይተመናይ ሠፈር ቤቶች በቁጣባ ዘዴ በፕላን የተሠሩና እንደ ሰንሰለት የተያያዙ ቤቶች ናቸው ። አሠራራቸውን ሲመሰክቱ ፣ ሠፈሩ የአረቦች መንደር መስሎ ይታያል ። ግን ፣ ሠፈሩ ከዳር እስከ ዳር የሐማሴኖች ሠፈር ነው ሲባል ስምቻለሁ ። ቀይ ኮከብ ዘማችች ሠፈሩን ከሩቅ ይፈሩታል ። ቤቷ አጠገብ ስንደርስ ልቅሶ ሰማን ።

«እውይ ! ወይእን ግዲ ! » አለች ራሷን ይዛ ። ደንግጪ ፣ «ምነው? ምን ሆነሽ ! » አልኳት ። «እናቴ ትሆን? ምን ይሻለኛል ጸጋዬ? አባቴ ይሙት እኔ ከዚህ መኪና አልወርድም» አለች ።

«ታመው ነበር?»

«አዎ ፣ ልቤን ስትል ነበር.....»

ከመኪናዬ ወርጄ አንዱን የመንደር ጎረምላ በመጥራት ሁኔታውን አጣራሁና ተመልሼ ፣ «እባክሽ አቦ ፣ አታግርኝ ባቸው ። እናትሽ ደህና ናቸው ። አቦይ ተኸሌ የሚባሉ ሰው ናቸው የሞቱት» አልኳት ።

«እውይ አቦይ ተኸሌ ! » አለች

የባለጌ መርዶ ነጋሪ ሆኖ ተሰማኝ ። ምን አውቄ ፣ አያቷ ሊሆኑ ይችላሉ ወይም አጎቷ ። የትግራ ዝምድና እንደ ለንሰለት የተቆላለፈ ነው ይባላል ። ዓይኖቿ እንባ ቋጥረው ነበር ። ለምን እንደሆነ እንጂ የሰማሁት እንድ ቀልድ ትዝ አለኝ ። አንዱ ጥሬ መንዜ ሌላውን አፋፍ ላይ ቆሞ ይጠራውና ፣ እናትህ ሞታለች ፣ ጧት መጥቼ ስለማረዳህ ከቤት እንዳትጠፋ ይለዋል ። ሰውዬው እየዬውን ማቅለጥ ሲጀምር ፣ እሳ ፣ የማን ሞኝ ነህ! አሁን ማን አረዳኝ ብለህ ነው የምታለቅሰው? ብሎት ይሔዳል ። አልሳቅሁም ። «ሰውዬውን ታውቂያቸው ኖርአል? አዝናለሁ» አልኳት ።

«አቦይ ተኸሌን? ከሕጻንነቴ ጀምሮ ነው የማውቃቸው ። በሕጻንነቴ ሁልጊዜ ከረሚላ ይዘውልኝ ይመጡ ነበር ። በጣም ይወዱኝ ነበር ። አሁንም በታመሙ ቁጥር እኔን ነበር የሚያስጠሩኝ ። ዕድሜ ልካቸውን የፓራጂዞ ቡና ቤት ባረስታ ነበሩ» ብላ እንባዋን ለቀቀችው ።

፩

ሰዚያን ቀን ምሽት አድርገነው የነበረውን ቀጠሮ በአቦይ ተኸሌ ሞት ምክንያት ለሌላ ጊዜ አስተላልፈን ተለያየን ። ሙታ ነም የድርሻቸውን ማግኘት አለባቸው ። ቀኑ ሳይታወቀኝ አለፈ ። ዝም ብሎ እንደ ሚግ 23 ተዋጊ አይሮፕላን ይበራል ። ከውጭ ስለታዘዙት መሣሪያዎችና ፈልሞች ጉዳይ ምንም እስደሳች

ዜና አልሰማሁም ። ገና አልደረሱም የሚል መጥፎ ዜና ነበር የደረሰኝ ። ከማን ጋር ልጣለ! እግዚአብሔር የድሮ እግዚአብሔር አይደለም መሰለኝ ሊሰማኝ አልቻለም ። ምናልባት እሱም አርጅቶ ይሆናል ። ከአሥመራ አብዮት አደባባይ፣ ወደ ላባ ስታዲየም፣ ከላባ ስታዲየም፣ ወደ አሥመራ ራዲዮ ስታዲየም፣ ከሱቱዲየም ወደ ትንሣኤ አዳራሽ መሮጥ ነበረብኝ ። ሌላ የት ቦታ እንደደረሰኩ እግዚአብሔር ነው የሚያውቀው ። ለመኖር መሮጥ ያስፈልጋል ። እና እንደ እብድ ስሮጥ ነበር የዋልኩት ። ሌቱም እንደ ቀኑ፣ እንደ በጋ ጥላ በርሮ አለፈ ። ቀይ ኮከብ ዘመቻ የጊዜን ስልት የቀየረ ይመስላል ። ሕልም አልባ የሆነ ሌት ነበር ። አንዴም ጎኔ የተገላበጠ አይመስለኝም ። እንደ ወደቀ ዛፍ ባንድ ጎኔ ተጋድሜ ነበር ያደርኩት ።

የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባኤ አባሎች ከምጽዋ ፌስቲቫል ተመልሰው መደበኛ ስብሰባቸውን በትንሣኤ አዳራሽ ቀጥለዋል ። ጉባኤው ሥራውን ከመጀመሩ በፊት ጧት በማለዳ የዘርዳይ ድረስ መታሰቢያ ሐውልት መሠረተ ድንጋይ በታላቅ ሥነ ሥርዓት ተጥሎ ነበር ። አንዱ ተናጋሪ በሌላ እግር እየተተካ ንግግር በንግግር ሆነ ። አዳራሹ ጭብጨባ በጭብጨባ ሆኖ ተናጋ ። በብዙ ሺ ሜማ የሚቆጠሩ ፊልሞች ዞሩ፣ ተሽከረከሩ ። ካሜራዎች ጋሉ ነደዱ ። ከትንሣኤ አዳራሽ ጋር በቀጥታ የተያያዘው የአብዮታዊት ኢትዮጵያ ድምጽ ራዲዮ የጉባኤውን ሂደት በመላ ኢትዮጵያ አስተጋባ ። ሐደ፣ ነጎደ፣ ወንዝና ጅረቱን፣ ዳገት ቁልቁለቱን፣ ሜዳ ተራራውን እየተሻገረ ። የጋዜጠኞች ብፅር ፈሰሰ ። የሬዲዮና የቴሌቪዥን ተናጋሪዎች ትናጋ ተንበለበለች፣ ነደደች፣ ደረቀች ። ዛለ ወገብ፣ ጆሮ ግንድ ተቃጠለ ። ከዳ ጉልበት፣ አእምሮ ጋለ፣ ደነዘ ። አንዳንዱም በእንቅልፍ ተንገላጆጀ፣ ሽለብታ፣ ኩርፊያ እስኪቃጣው ድረስ ። ያን ቀን ሐያ ተናጋሪዎች ብቻ ነበሩ ንግግር ያደረጉት ። አርባ ዘጠኝ ይቀራሉ ። አርባ ዘጠኝ ንግግሮች በሁለት ቀን ውስጥ ጆሮ ምንኛ ይደንቀው! ብርታቱን ይሰጠን ብቻ ። በዚሁ ሁኔታ የታሪክ ጎማ ለሦስት ተከታታይ ቀኖች ሲሸከረከር ቆየ ። በጉባኤው ሂደት ጣልቃ «ኢትዮጵያ ወይም ሞት» የሚል ዓርማ አንግበው ለአንድነት ለታገሉና መስዋእት ሰሆኑ የኤርትራ አርባኞችና፣ «አብዮታዊት ኢትዮጵያ ወይም ሞት» በማለት ለአንድነትና ለአብዮቱ ሲታገሉ ለወደቁት የአብዮታዊ ጦር አባሎች

መታሰቢያ ሐውልቶች የመሠረት ድንጋይ ተጥለው ነበር ። ጥር 23 ቀን 1974 ታሪካዊው የአሥመራ ማኒፌስቶ ወጣ ። ታላቅ ቀን ነበር ።

የወጣው ባለ ሰባት ነጥብ ማኒፌስቶ ፤

1ኛ/ አርቆ አስተዋዩና ቆራጡ አብዮታዊ መሪዎችን ጓድ ሊቀ መንበር መንግሥቱ ኃይለ ማርያም የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግና የኢሠጋኦኮ ሊቀ መንበር የአብዮታዊው ጦር ጠቅላይ አዛዥ፣ ጥር 17 ቀን 1974 በአሥመራ ከተማ በተሰበሰበው የቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባኤ ላይ የዓለም አቀፍ የአካባቢያችንና የኢትዮጵያን ተጨባጭ ሁኔታ በተለይም የኤርትራን ክፍለ ሀገር ችግር በማስመልከት ለመላ የኢትዮጵያ ሠፊ ሕዝብ ላደረጉት ታሪካዊ ንግግር በአንድ ድምጽ ሙሉ ድጋፋችንን እየሰጠን በወንበዴዎች የወደመውን የኤርትራ ክፍለ ሀገር ኢኮኖሚ በቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ መልሶ ለማቋቋምና ሕዝቡንም ነጻ ለማውጣት የሰጡትን አብዮታዊ መመሪያ ተግባራዊ ለማድረግና ወደፊትም አብዮታዊው መንግሥት ከጊዜ ወደ ጊዜ የሚነድፋቸውን የሥራ ዕቅዶች ሁሉ ለመፈጸም በግንባር ቀደምትነት ተስልፈን አስፈላጊውን መስዋዕትነት እስከ ሕይወት ድረስ ለመከፈል ዝግጁ መሆናችንን በአንድነት ቃል እንገባለን ።

2ኛ/ ከጎብረተሰቡ የተተፉ ኢምፔሪያሊዝምና የአድሃሮት ኃይላትን በስተቀር ማንንም የማይወክሉ ጸረ ነጻነት፣ ጸረ አንድነት፣ ጸረ ሕዝብና ጸረ ሰላም የሆኑት የወንበዴ ቡድኖች የጥፋት መልዕክታቸው ከእንግዲህ ወዲያ መቀጠል ስለሌለበት ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ በሰፊው ሕዝብ ክንድ መደምሰስ አለባቸው ። በተጨማሪም ለእነዚህ ወንበዴዎች ድጋፍ የሚሰጡ የውስጥ ተባባሪዎቻቸው ጭምር የሰፊው ሕዝብ ጠላቶች ስለሆኑ እነሱንም በተባበረ ክንዳችን የምንደመስላቸው መሆኑን እናረጋግጣለን ። በዚህም መሠረት አብዮታዊ ሠራዊታችን በሚያካሂደው የመከላከል ውጊያ የሚወስደውን ማናቸውንም እርምጃ ሁሉ ከመደገፍም ባሻገር በቆራጥነት ከጉኑ የቆምንና በደጀንነትም የተሰለፍን መሆኑን በሙሉ ቃል እናረጋግጣለን ።

3ኛ/ በወንበደው ተቋም ውስጥ ሳያውቁ በስህተት ሳይወዱ በግድ በጥፋቱ ዓላማ በቀጥታ የተሰለፉ የጭቁኑ ሕዝብ ወገኖችና በውጭ አገር የሚንገላቱ ኢትዮጵያውያን ስደተኞች ሁሉ በሕዝብ ደም የሚነግዱትን የለየላቸውን ወንበደዎች ታግሰው አብዮታዊ መንግሥት ያደረገላቸውን ሙሉ ምኒረት ተቀብለው ወደ እናት አገራቸው በአስቸኳይ እንዲመለሱና ከሕዝቡም ጎን እንዲሰለፉ ጉባዔው በሙሉ ድምጽ ጥሪውን ያስተላልፋል ።

4ኛ/ በአብዮታዊት ኢትዮጵያ የሚገነባውን የሶሻሊስት ኢኮኖሚና በተለይም በአሁኑ የክፍለ ሀገሩ አንገብጋቢ ችግር እንጾር ጎብረተሰቡ ዳግመኛ በእንዲህ ያለ ውጥረት ውስጥ እንዳይወድቅ ዋስትናው መደራጀት እንደመሆኑ በአብዮታዊው መሪያችን በጓድ ሊቀ መንበር መመሪያ መሠረት ገበሬው በወጣለት ፕሮግራም በአስቸኳይ በአምራች የጎብረት ሥራ ማግበራት እንዲደራጅ ጥሪ እያቀረብን አስፈላጊውንም እርዳታ ለማድረግ ዝግጁ መሆናችንን እናረጋግጣለን ።

5ኛ/ የኢትዮጵያ ሕዝብ የለየላቸው ጠላቶች በጸረ ነጻነት፣ በጸረ አንድነትና በጸረ ሰላም አቋማቸው በጭቁን ደም የሚነግዱትን ቅጥር ነፍስ ገዳዮች የሚረዱትን የውጭ ኃይሎችና የስለላ ድርጅቶች ሁሉ በብርቱ እናወግዛለን ። ድጋፋቸውንም እንዲያቆሙ እናስጠነቅቃለን ።

6ኛ/ ለብዙ ሺ ዘመን ጸንቶ የቆየውን የተከበረ የኢትዮጵያ ታሪክ በመበከል በቅኝ ገዢዎችና በኢምፔሪያሊስቶች ተጽዕኖ የተሰፋፋውን የባዕድ ገናኝነትና የባሕል ቅሪት በኢትዮጵያ ሕዝብ ላይ የጫኑ መሆኑን በመገንዘብ፣ በአሁኑ ጊዜ አብዮታዊ መንግሥት የኢትዮጵያን የነጻነትና የትግል ታሪክ በጥልቀት ገምግሞ የወደቀው የፈውዶ ቡርኪሞ ሥርዓት አፍኖ ይዞት የነበረውን ታሪክ በማደስ ለሀገራቸው ነጻነትና አንድነት ለሞቱት ለቀሩትም የኢትዮጵያ ጀግኖች የመታሰቢያ ሐውልት እንዲሠራ ባሳለፈው ውጫ፤ መሠረት፣ ጓድ ሊቀ መንበር መንግሥቱ ኃይለማርያም የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግና የኢሠፓአኮ ሊቀ መንበር

የአብዮታዊ ጦር ጠቅላይ አዛዥ፣ በዶጋዓሊ የሰመጥር ጀግና የራስ አሉላን፣ በአሥመራ የዘርዓይ ድረስን «ኢትዮጵያ ወይም ሞት» የሚል አርማ አንግቦው ለአንድነት ለታገሉትና መስዋዕት ለሆኑ እንዲሁም «አብዮታዊት ኢትዮጵያ ወይም ሞት» በማለት ለአንድነትና ለአብዮቱ ሲታገሉ ለወደቁት የአብዮታዊ ጦር አባሎች መታሰቢያ የመሠረት ድንጋይ ማስቀመጣቸውን ከልብ እያደነቅን፣ ለወደፊቱም አብዮታዊ መንግሥት የከፍለ ሀገሩን ታሪክ እያጠና በቅኝ ገዢዎች የተሰጡትን ማናቸውንም ስያሜዎችና የተዘረጋ ውን የባሕል ወረራና ተጽዕኖ ወደ እውነተኛ ታሪክ በመለወጥ እርምጃ እንዲወሰድ እንጠይቃለን ።

7ኛ/ የወቅቱ የመደብ ትግል በዓለም አቀፍ ደረጃ ከሚከሰትበት በኢምፔሪያሊዝምና በሶሻሊዝም መካከል ካለው ትግል ባሻገር ከቀይ ባሕርና ከመካከለኛው ምሥራቅ የጂኦፖለቲካ አንጾር ሲታይ በኢትዮጵያ አብዮት ላይ የሚካሄደው የኢምፔሪያሊዝም ሴራ በዚህ ክፍለ ዓለም አካባቢ ያለውን የኃይል ሚዛን ለኢምፔሪያሊዝም እንደሚረዳ አድርጎ ለመለወጥ መሆኑ ግልጽ ነው ። የኢትዮጵያ አብዮት ማሸነፍ የጸረ ኢምፔሪያሊስት ኃይሎች ድል ማድረግ የኢትዮጵያ አብዮት መሸነፍ የእነዚህ ኃይሎች ድል መደረግ በመሆኑ ትግላችን በአካባቢው ብሎም በዓለም አቀፍ ሁኔታ ላይ ያለውን ተጽዕኖ በከፍተኛ የዓለም አቀፋዊ ኃላፊነት ስሜት እንገነዘባለን ። ይህን በመገንዘብና ከኢምፔሪያሊዝም ጋር የምናደርገው መራራ ትግል የዓለም አቀፍ ጸረ ኢምፔሪያሊስት ትግል አካል በመሆኑ የዓለም ጸረ ኢምፔሪያሊስት ኃይሎች ቀደም ሲል ከጎናችን እንደ ቆሙት ሁሉ አሁንም የትግል አንድነታቸውን በበለጠ እንዲያድሱ ጥሪያችንን እናስተላልፋለን» የሚል ነበር ።

ማኒፌስቶው የመላ ኢትዮጵያ ሠርቶ አደር ሕዝብ ጥሪና የሙሉ ምኞቱና ብሔራዊ ፈቃዱ ጠንካራ መግለጫ ነበር — የናቅፋ ተራሮች ሰሜ ጀሮና አስተዋይ ልብ ካላቸው! ምክረው፣ ምክረው — እምቢ ካለ መከራ ይምክረው ። ማኒፌስቶው ያንዱ ሥራ ምዕራፍ ማሳረጊያ፣ የሚቀጥለው ሥራ ምዕራፍ አሐዱ — የፍጻሜ መጀመሪያ ነበር ።

«ቀይ ኮከብ ዘመቻ የትግል አርማችን
ዓለም አቀፍ ይዘት ሶኻሊስት ፈራችን
የልማት ያንድነት ብሩህ ተስፋችን»

«አባባ እማማ ሁላችሁ
እንኳን በደህና መጣችሁ፡
አቦና አዲና ኩሉ...ም
እንቋቋሙ ብድሐን መጸእኩም»

«በእጃችን ይዘን ዘንባባ
ሕጻናት የዛሬ አበባ
ብሩህ ቀናችን ሲጠባ
እንበል ጉሮ ወሸባ...»

«ቀይ ኮከብ ዘመቻ» እና «ሠላም አባባ እማማ» የሚሉ
መዝሙሮች አስተጋቡ ። የአበባ ቅንጣቢዎችና የዘንባባ ዝንጣጣ
ፈዎች ተበተኑ ። እንደ ተለመደው ፊልሞች ፎቶ ግራፎችና
የቴፕ ክሮች ይገሩ ወደ አርማ አሺዬሽን በረርኩ ። ምን እንደነ
ካው አላውቅም፡ ሻለቃ ታደሰ ቆርቆ ፈጽሞ ተለውጦብኛል ።
በሐድኩ ቁጥር ሊያነጋግረኝ ቀርቶ በዓይኑ ሊያየኝም አይፈልግም ነበር ።

«ምንድነው እንዲህ የሚያዘገይህ» ብሎ እንዳሸከሩ ጮኸ
ብኝ ።

ነገሩ ስለባሰብኝ ነው መሰለኝ እኔም አልታገስኩትም —

«ምን ማለትህ ነው! አይሮፕላኑ ለዚህ ሥራ ነው የተመደበው ። ደግሞም እኔ ካልፈለኩ ሊነቃነቅ አይችልም ። ካንተ ይልቅ ችኮላ በኔ አይብስም!» አልኩት ።

እሳት የሚተፋ የሠይጣን ቁራጭ ዓይኖቼ ውስጥ ያየሁ መሰለኝ ። ጤና ያለው ሰው መሰሉ አልታየኝም ። የመንፈስ ጭንቀት ያደረበት ሰው ይመስላል ። ሥራ በዝቶበት ይሆናል በማለት ተመልሼ አዘንኩለት ። ታምቆ የተያዘን ንዴት፡ በትንሽ ያካንያት፡ እርስ በእርሳችን ላይ እንደ በምብ ማፈንዳት መቸም

የተለመደ ነገር ሆኗል ። ወጣቱ መካኒክ ከኛ ፈንጠር ብሎ ቆሞ ይመለከተን ነበር ።

«ሻለቃ! ፈጠን በል እንጂ!» አለው ።
ሻለቃ ታደሰ የበላይ ባለሥልጣን ያዘዘው ይመስል በካርቶን የታሸጉትን ፊልሞች ራሱ ተሸክሞ ሊሔድ ሲል፡ «ማነው ይህ ሰው?» አልኩት ።

ለጥያቄዬ መልስ ሳይሰጠኝ፡ «የረሳኸው ነገር አለ!» አለኝ ። በአርማ አሺዬሽን ሚዳ እንደ እንበሳ እየተንጎማለለና እያገሳ ምድረ ዓለምን እንደ ልቡ ሲያዝ የነበረው ሰው፡ አሁን እንዲህ ሲሸቆጠቁጥ በማየቴ የሆነ ነገር ሸተተኝ ።

«ካልክስ አለ» አልኩት ።
«ምን?» ብሎ አፈጠጠብኝ ።
«ፈልግም —»
«የት ነው ያለው!»
«መንገድ ላይ ። እየጠበኩ ነው ። ይቅርታ፡ ትንሽ መጠበቅ ይኖርብናል» አልኩት ።

ወጣቱ መካኒክ ትእግሥቱን ጨርሶ ነው መሰለኝ ወደ እኛ መጣ ። ረጅም ቁመቱ ደንክ አደረገኝ ።

«ምንድነው የምንጠብቀው!?» አለ ።
ሻለቃ ታደሰ ሁኔታውን አስረዳው ። ወጣቱ ያደረበትን ብስጭት ለመሸሸግ ቢሞክርም አልሆነለትም ።

«ንድ እንተዋወቅ ጸጋዬ ኃይለማርያም እባላለሁ» አልኩት ።
ትንሽ አመነታና፡ «ዕቁብ ሲላ እባላለሁ» ብሎኝ ፈገግ አለ ።
ሠላሳ ጥርሶች ብቻ ያሉት አይመስልም ። ዘጠና ዘጠኝ ጥርሶች ያሉት መሰሉ ታየኝ ።

«ጥድፈያው ምንድነው? አይሮፕላኗ እንደ ሆነች ለኛ ሥራ ብቻ ነው የታዘዘችው አይደለም እንደጋ» አልኩት ።

«በሆንም፡ በጊዜ መሔድና መምጣት አለባት...»
«መካኒክ ነህ — አይደለህም?»

«ነኝ ። ምነው?»
«በትራፊክ ቁጥጥር ሥራ ታዲያ ምን ያገባህል? ብዬ ነው»
አልኩት ።
ሻለቃ ታደሰ ያልበው ጀመር ።

«በማንኛውም ሥራ መተባበር ኃጢአት ነው እንዴን»
ብሉኝ ቀጠለና ። «አንዱ አይሮፕላን ከመሄዱ በፊት የሌላውን
ጥገና ሥራ ለመጀመር አልችልም ። እና በዚህ ለምን ማንም ጊዜ
የለውም» አለኝ ።

እንደሚያታልለኝ ገባኝ ። የሻለቃ ታደሰ ሁኔታ የዕቁባይን
ውሸት አጋልጦ ያሳይ ነበር ። ምን እንደሚሠሩ ወይም ምን
ለማድረግ እንደተዘጋጁ ባላውቅም ቅሉ ፡ ከዚህ ቀደም ከእጃ
ቸው አምልጦ የወደቀው መሣሪያ መጥቶ ፊቴ ድቅን አለ ።
የሻለቃ ታደሰ ድንጋጤ ታየኝ ። ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ። አሥመራ
የገባን ለት..... በተለይም ዕድሜው ለጡረታ የደረሰና የገንዘብ
ችግር ያለበትን ሰው አሳደው ነው የሚጠቀሙበት..... ሲል የተና
ገራቸው ቃላት ከጆሮ ላይ ደውሎ። ፍጹም ሊሆን አይችልም!
እንዴት ሊሆን ይችላል? ሻለቃ ታደሰን የመሰለ ጀግና ሰው
ክብረ ሕሊናውን ለጥቅም አላልፎ ሊሸጥ አይችልም አልኩ
በልቤ ። አሳቤ ልንም ለቆ እንዳሻው በመጋለቡ ራሴን መልሼ
ታዘብኩት ። ስለእነሱ ትቼ ስለራሴ ማሰብ ጀመርኩ ። በገዛ
እጄ ከገባሁበት ማጥ የምወጣበት መንገድ ጠፋኝ..... ድንገት
አሳብ መጣልኝ ።

«እዚህ አካባቢ ስልክ ይኖር ይሆን?» ብዬ ጠየቅኳቸው ።
«አለ ። ምነው?» አለኝ ሻለቃ ታደሰ ።

«ወደኋላ የቀረው ፊልም በትሎ ይደርስ እንደሆነ ለመጠየቅ
ነው ። የሚዘገይ ከሆነ አይሮፕላኑ ሊሔድ ይችላል» አልኩት ።

ሻለቃ ታደሰ በእርዳታ ሲተነፍስ አየሁት ። እቁበም ዘና
አለ ። ሻለቃ ታደሰ ወደ አየር ኃይል መኩንኖች ከለብ ወሰደኝ ።
መኩንኖቹ ምግብ በያይነቱ ቀርቦላቸው ይበሉ ነበር ። ከመብ
ረራቸው በፊትና በርረው ከተመለሱም በኋላ መብላት አለባ

ቸው ይባላል ። ከአበላላቸው ጥሩ የምግብ ፍላጎት ያላቸው ይመ
ስላሉ ። ሁሉም የውጊያ ልብስ ለብሰዋል ። ወደ ቢሮዬ ደወልኩ ።
ረዛን ነበረች ስልኩን ያነሳችው..... ገና «ሀሎ!» ከማለቱ ፡ «እኔም
እፈልገዎት ነበር» አለችኝ ።

«ምነው? ምን መጣ?»
«ከውጭ የታዘዙት ካሜራዎችና ፊልሞች መጥተዋል ።
አሁን ከአይሮፕላን ማረፊያ ተደውሎልኝ ሰው ልኬአለሁ.....»

«እንዲያው ምን ላ'ርግሽ! አልውጥሽ ነገር?»
«ምን አሉ?»
«ማለቱ ፡ መጣሁ ፤ ሌላስ?» አልኳት በደስታ እየፈነደቅሁ ።
«ጎድ ኩሎኔል በትሩ በጣም ይፈልገዎት ነበር.....»
«መጣሁ..... አሁን»

ስልኩን ዘግቼ ፡ ሻለቃ ታደሰን «ፊልሙ ይዘገያል ። አይሮ
ፕላኑ ይሂድ» አልኩትና ወደ ከተማ በረርኩ ።

ቀይ ኮከብ ዘመቻ የትግል አርማችን የሚለውን መዝሙር
በፋጩት እለው ነበር ። ዘምባባዎች ሁሉ ልዩ ውበት ተነገጽፈው
ይታዩኝ ነበር ። የአሥመራ «ሹሩቤዎች» በነፍስ ወከፍ ወጥተው
ከመንገዶች ዳር የተሰለፉ ይመስላሉ — ዘምባባዎቹ ። ረዛን
ከኩሎኔል በትሩ ተሰማ ጋር በስልክ አገናኘችኝ ።

«ምነው ፈለክኝ?» አልኩት ።
«ስለጃሚንግ ነበር» አለኝ ።
ጠጉረ ቆመ ። ስለጃሚንግ መሰማት አስጠልቶኛል ።
«ምን ተፈጠረ?» አልኩት ።

«ይሰማል ። አሁን ደግሞ ሰ41 ሚትር ባንድ ማስተላለፍ
ጀምረዋል ። ምንድነው የምትጠቅሙት!»

«ምን ይላሉ?»

«ደርግ ፡ አሁን በያዘው ስድስተኛ ዙር ዘመቻ ሊጨርስህ
ተነስቷል ። ስድስተኛው ዙር ዘመቻ ለደርግ ወላኝ እንደመሆኑ

«ሠርዛቸው!»
«የበላይ ውሳኔ ያስፈልጋል.....»

«ውሳኔውን ከምትጠይቅበት ቦታ ጠይቅ ወንድም ። ሥራው ግን መሠራት አለበት ከዛሬ ጀምሮ ። እዚህ ያለው ቴክኒሻን ዝርዝሩን በሰልክ ይነግርህል ። ትራክ ቢ ያሉትንም አንቴናዎች አሻሽሎ የመሥራቱ ጉዳይ ካሁኑ መፋጠን አለበት» በማለት በትእዛዝ ናዳ ጭንቅል ጭንቅላቱን ከመታሁቱ በኋላ ፡ እዚያ ሆናችሁ እዚህ ያለው የእሳት ወላፊን አይሰማችሁም መሰለኝ? በናንተ የተነሳ እኔ እዚህ ተጥጄ የምለበለብበት ምክንያት የለም ።

«አዲስ አበባ—አሥመራ ማለትን አሁን ምን አመጣው? እዚህም ሆነ እዚያ ሥራው ዘሮ የኛን ኃላፊነት ይጠይቃል» ብዬ አማረርኩ.....

የወጣውን ታሪካዊ የአሥመራ ማኒፌስቶ በመቀበል ፡ የአሥመራ ኗሪ ሕዝብ በሳባ ስታዲየም ነገ ስለሚያደርገው የድጋፍ ሠልፍ አስፈላጊውን ቅንብርና ዝግጅት ሳደርግ ወዬ ፡ ምሽት ላይ ከአዲስ አበባ ጃሚንተ ሥራ ተጀምሮ በጥሩ በመካሄድ ላይ መሆኑ ተነገረኝ ። ቢሮዬ ውስጥ እንደ መድፍ በረድፍ የተደረደሩትን አዳዲስ ባለ 300 ሚሊሜትር ሴንስ ካሚራዎች እንደ አዛዥ መኩንን በዓይኔ ጎበኘሁ ። ለውጊያ ተዘጋጅተናል አልኩ ። ከሞላ ጎደል መጥፎ ቀን አልነበረም ። ሥራ ማንን ገደለ? ጭቅጭቁም ቢሆን በከፋት አይደለም ። ከራሴም ሆነ ከዐለም ጋር በሰላም ታረቅሁ ። ውብ ሆኖ የዋለችው ጸሐይ የበሰለ የጊንዳዕ ብርቱካን መሰላ ፡ ተውባ ነበር የጠለቀችው ። ለፈያሚታ ደወልኩላት ። ባለፉት ሦስት ቀኖች አልደወልኩላትም ነበር ። በምን ምክንያት እንደጠፋሁ ለማስረዳት ጥረት አልጠየቀኝም ። «ሥራ እንደበዛብህ ማታ ፡ ማታ በቲሺ አያለሁ» በማለት ይቅርታ አደረገችልኝ ። ከምሽቱ ባንድ ሰዓት ኒያላ ሆቴል ፊት ለፊት ለመገናኘት ቀጠሮ አደረግን..... ልክ በቀጠሮአችን ሰዓት በተባለው ቦታ ተገናኘን ። ቀዝቀዝ ያለ ግሩም ምሽት ነበር ። ሙሉ ጨረቃ የብር ሠፊድ መሰላ..... ትታያለች ። ከዋክብት ጥቂትን ሰማይ አጊጠውታል ። ከጉባኤው ላይ የተነሳው ሕዝብ የበዓል ስሜት አድርጎት መንገዱን አጣቦ ይታያል ።

መኪናዬ ላይ ተሳፍራ ጎኔ ሻጥ ካለች በኋላ ፡ ጠጉሯን እየነሰነሰች ፡ «ኢሂ ደአ የሦስት ወር ፍቅረኛ?» አለችኝ ።

አቀማመጡን ታሳምረዋለች ። ፊቷን ወደኔ ዘር ፡ ትከሻዋን ከመኪናው መስተዋት ላይ ደገፍ ፡ ደረቷን ነፋ ፡ እግሮቿን ዘርጋ አድርጋ የእጅ ቦርሳዋን ከኋላ መቀመጫ ላይ ወረወረችውና ቀሚሷን ገለብ አድርጋ ጎንበስ በማለት ሰውነቷን አሸተተች ።

«ምን ማድረግሽ ነው?» አልኳት ተገርሜ ።
«ዓሣ ዓሣ እሸት እንደሆነ ለማወቅ ነው ። ደደብ» አለችኝ
«ጉደኛ ነሽ!»

«ታዲያስ የሦስት ወር ፍቅረኛ!» አለችኝ መልሳ ።
«ማን ያውቃል? ከዚያም በላይ አቆይ ይሆናል» አልኳት ።
«እውይ! እሱማ ሳይታለም የተፈታ ነው» አለችኝ ።
«እንዴት?»
«ናቅፋ በሦስት ወር ይያዛል ብለህ ነው? ፍጹም ።»

«ለምን አይያዝም?» ብዬ ቀጠልኩና ፡ «የመሬቱ አቀማመጥ ያስቸግረን እንደሆነ ነው እንጂ የሻዕቢያ ወኔ አያግደንም ። የናቅፋ መሬት ገዳይ መሬት ነው» አልኳት ።

እሷም ፡ «አቤት ጉራ!» ብላ ቀጠለችና ፡ «አባቴ ይሙት ፡ ይህን አገር የሚያጠፋ ያማራ ጉራና የሐማሴን ውሸት ነው» አለች ።

ነገሯ እያሳቀኝ የመኪናዬን ሞተር አስነሳሁና ፡ «ወዴት እንሂድ?» ብዬ ጠየኳት ።

«ወደ ፈለክበት» አለች ።

«የለም ፡ አንቺ ምሪኝ ። አሥመራ ያንቺ ከተማ ናት ። ባንቺ ዓይን ሳያት እፈልጋለሁ.....»

«አትቀልድ ባባትህ.....»

«ቀልዴን አይደለም.....»

«አሁን አንቲ አሥመራን አጣኸውና ነው? ቀይ ኮከቦች ምን የማታውቁት ቦታ አለ? ሁለገብ ናችሁ — አይደላችሁም ለንዴ?» አለች ።

«እንዴት ሁለገብ?»

«ዋእ! ከተማውን በቁጥጥራችሁ ሥር አውላችሁታል ። የፍቅር ዘመቻ!»

«ዘለቂታ ያለውም እሱ ነው የቀይ ኮከብ ዘመቻ ሴቶችንም ያቅፋል» አልኳትና፡ «እውነት ወዴት እንሂድ?» ብዬ በድጋሚ ጠየኳት ።

«ካራቭል» አለች ።

ካራቭል ከኒያላ ሆቴል ብዙም አይርቅም ። አዚያው አካባቢ ነው። ማህን ላይ የተጋገረ ትኩስ ላዛኛ ፓስታልፎርና በማቅረብ የታወቀ ባር ሬስቶራንት ነው ሲሉ ሰምቻለሁ ። መኪናዬን አዞርኩና፡ «እውነቱን ነው ። አሥመራን ባንቺ ዓይን ማየት አፈላጋለሁ ። ያንድ ከተማ ውበቱ፣ የሕንጻዎቹ ታላቅነትና ማማር፣ ወይም የመንገዶቹ ስፋትና ንጽሕና አይደለም ። በኔ ግምት፣ ያንድ ከተማ ውበት፣ ይበልጥ ውብ ወይም መጥፎ የሚያደርጉት በውስጡ የሚኖሩት ሰዎች ናቸው ። ማለቱ፣ ያለ ሰው ልብ ከተማ ብቻውን ምንም አይደለም፣ ትርጉም የለውም ። የሕንጻዎች ጫካ ወይም የተጠረቡ ድንጋዮች ከምር ይሆናል — ያለ ሰው ልብ» አልኳትና አንድ ባለቅኔ ስለ አሥመራ ከተማ የገጠመውን ግጥም በቃሌ አነበነብኩለት —

«ከጎራው ዘልቄ እስኪ ልነጋገር
ካለሰው ቢወዱት ምን ያደርጋል አገር?
የኔ ውብ ከተማ —
ሕንጻ መች ሆነና የድንጋይ ከምር ፤
የኔ ውብ ከተማ—
መንገድ መች ሆነና የድንጋይ አጥር ፤
የኔ ውብ ከተማ የኔ ውብ አገር
የሰው ልጅ ልብ ነው
የሌለው ዳርቻ የሌለው ድንበር ።

ሕንጻው ምን ቢረዝም፣ ምን ቢጸዳ ቤቱ
መንገዱ ቢሰፋ ቢንጣለል አስፋልቱ
ሰው ሰው ካልሸተተ ምንድነው ውበቱ?
እኔ ውብ የምለው
የሰውን ልብ ነው ።
ምን ቢነድ ከተማው ተንቦግቡን ቢጠፍ
ቢሞላ መንገዱ በሺ ብርሀን ኩሬ
በሺ ብርሀን ጎርፍ፣
ምን ያደርጋል?
ምን ያሳያል?
ካለሰው ልብ ብርሀን

ያ ዘላለማዊ ነበልባል ያ የተሰፋ ሻማ
ጨለማ ነው
ሁሉም ጨለማ ።
መሽ?
ሱ!»

«ለምን ደራሲ አትሆንም? አባቴ ይሙት» አለችኝ ።

«በምን ዕድሌ! ደራሲ ለመሆን ደምና ላብ ይጠይቃል ይላሉ ። እያንዳንዱ ሰው በልቡ ውስጥ አንድ መጽሐፍ አለው ። ግን ብዙዎቻችን አንጽፈውም ። ይዘነው እንዋታለን ። ደራሲ የሚሆኑት ልዩ ፍጡሮች ናቸው ። የሰው ልጅ ተማሪዎች ናቸው» ስላት —

«የሐማሴን ልብ በቀላሉ አይገኝም» አለችኝ ። ነገሩን ዞር አድርጋ ።

«ለምን አይገኝም? ተገቢው ቦታ ላይ ከተነካ የማንም ልብ ይገኛል አይመስልኸም?» አልኳት ።

«ብራሾ ቀይ ኮከብ!» ብላ ለጠቀችና፡ «ሆዱን ብትነኩት ይሻላል ። የሆድ ነገር ሆድ ይቆርጣል ትሉ የለም? ሆድ ካልሞላ ልብ አይገኝም ። ያጣነው ጤፍ ነው እንጂ ነገር አይደለም፣ ወሬ ሞልቷል» አለች ።

ካራቭል ራስተራንት ደጅ ብዙ መኪናዎች ተከልኩለዋል ። ከመኪና ሳይወጡ ምግብና መጠጥ ታዘ የሚመጣበት ቦታ ነው ። መኪናዬን አስተካክቼ አቆምኩና ፡ «ታዲያስ ፋንታ ይምጣልሽ?» አልኳት ።

«ሺያ ! » አለች ።

የሚበላ ነገር አልፈለገችም ። ለእሷ በራና ስፕራይት ፡ ለኔ ውስኪ አዘዝን ። አስተናጋጆቼ እንደ አዲስ አበባዎቼ ትእግሥት አያስጨርሱም ። ፈጣኖች ናቸው ። አሥመራ ፡ የቡና ቤት አያያዝና መስተንግዶ እንደ ኪነት ነው ። በተሰማራበት ሥራ ሁሉ ተደላችና ታታሪ ነው ። ሥራ ክቡር ነው ። ሥልጣን ይከበራል ። የአሠራር ቅልጥፍናው ያስደስታል ። በሥራ ልግመት የለም ። አሠራሩ ሁሉ ሥርዓት ያለው ይመስላል ። ችግሩ ፡ የቢሮክራሲ ደንብና ሥነ ሥርዓት ትንሽ ዝንፍ ካለች ንቅንቅ የለችም ።

ውስኪዬን ቀመስኩና ፡ «በአውነት ዛሬ ቆንጆተኛል» አልኳት ።

የነጭ ሽሮ መልክ ያለው ባለጥልፍ «እጥርጥር» ቀሚስ ከነጠላው ጋር ለብላ ነበር ።

«አለባበሴ?» አለች ።

«አዎ ፡ ውብ ነው ። ያምርብኛል» አልኳት ።

«ያሥመራ ሴቶች አሁን ኢሠፓኦኮ ከመጣ ወዲህ ነውኩ መልበስና ማጌጥ ፡ ከተማ መውጣት የጀመርነው» አለች ።

«በፊትስ?»

«እውይ! የቷ ሴት አጊጣ ትወጣ ነበር?»

«ለምን?»

«ከመንገድ እንታፈስ ወደ አንበሳ ሆተል? ዓይን እንዳን ሰብ ሸበጥ አድርገንና ጋቢ ደርበን ነበር የምንወጣው ። እውይ! ከ1967 እስከ 1971 ድረስ ያሳለፍነውን ጊዜ ሳስታውሰው መጥሮ ቅዠት ይመስለኛል» አለች ።

ትዝታው እንደ እሬት አንገፈገፋት ። ቀጠለችና ፡ «አባቴ ይሙት ፡ አሁን ምን አሳብ አለብን? ኢሠፓኦኮ ከመጣ ወዲህ በጉልበት የሚደፍረን የለም ። እንደልባችን ለብስንና አጊጣን እንወጣለን — በሥነ ሥርዓት ። ሴቶች መልበስ ፡ ማጌጥና መውጣት ሲጀምሩ የሠላም ምልክት መሆኑን ታውቃለህ? ወይስ አታውቅም?» አለች ።

«አውቃለሁ ። ወደፊትማ ምኑ ቅጡ!» አልኳት ።

«አሮማይ ፡ ቀይ ኮከብ ከመጣ ወዲህ? ሆ ሽቶው በየመንገዱ ከሩቅ ይጣራል» አለች ።

«ጥሩ ነው ። ይህንን ነው የምንፈልገው ። ሴቱም ወንዱም ፡ ፍርሀት ሳይሆን ኩራት እየተሰማው ቀና ብሎ እንዲሔድ በራሱ ላይ እምነት እንዲኖረው — ባለመብት መሆኑን እንዲያውቅ ። እነዚህ ጥቃቅን ሰብአዊ ነገሮች በጣም አስፈላጊ ናቸው ። በኢትዮጵያዊነታችን ሁላችንም እኩል የምንኮራበት ሁኔታ መፈጠር አለበት ። የቀይ ኮከብ ዘመቻ ዓላማ ከዚህ የተየለ አይደለም » በማለት ንግግር ብጤ አደረከላት ።

«ያ ጊዜ ተመልሶ እንደማይመጣ ተስፋ አለኝ» አለች ።

«እኔም» አልኳት ።

«ተመልሶ ቢመጣ ግን ሺያ! ሺያ ካሚሌ» አለች ።

«በፊት ከመኮብለል ምን አስቀረሽ?»

«እንጂ! አባቴ ይሙት ፡ ቤት ገብቼ ያለአሳብ አደይ እንጂ ራሴ ሀብኒ ማለት ለምጄ ይሆናል ። ከንደኞቼ መሐል እዚህ የቀረሁት እኔ ብቻ ነኝ ። አባቴ ይሙት ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ? ግን እውነቱን ልንገርህ ። እኔ ካገራ አልለደድድም ። ያረብ ገረድ ሆኖ ከምኖር ብሞት ይሻለኛል» አለች ።

«የታማኝ ዜጋ ሚዳይ ይገባል ፡ ፈያሚታ መቸ።» አልኳት በቀልድ ።

«ጄዳና አቡ ዳቢ ያሚሪካን ብር ሞልቶ... ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ?»

«ጣፋጭና ኩሩ»

እኔ ውስኪ ደገምኩ ። እሷ እምቢ አለች ። ሌላ ቦታም ለመሔድ አልፈለገችም ። ዝም ብላ ጥርሷን መፋቅ ጀመረች ። መፋቂያ ከእጅዋ አይጠፋም ። ከጥርሷ አይለይም ። ጥርስ አፋፋቋ ኪነታዊ ነው ። መፋቂያ ያስተከዘኛል ትላለች ። ጥርሷን በትፍት ቆየችና ድንገት ፡ «እራሴኛህ ምን ዓይነት የልብስ ቀለም ነው የምትወደው?» ብላ ጠየቀችኝ ።

ጥያቄዋ ፡ አንድ ልጠይቃት ፈልጌ የረሳሁትን ነገር አስታወስኝ ። ሆኖም ፡ «ምን ያደርግልሻል?» አልኳት ።

«ለማወቅ እፈልጋለሁ ። ንገረኝ ፡ ባባትህ...»
«አረንጓዴና ጥቁር ቀለም ይመስለኛል» አልኳት ።
«አባቴ ይሙት ፡ ሁለተኛ አረንጓዴና ጥቁር ቀለም ያለው ልብስ አልለብስም...»

«አትግይ» አልኳት ።
ቀጠለችና ፡ «ምን ዓይነት ሽቶ ነው የምትቀባው?» ብላ ጠየቀችኝ ።

«ቫኔል ፋይቭ...»
«ሁለተኛ ቫኔል አልቀባም አባቴ ይሙት ። ወይስ ልቀባልህ?»

«በፈጠረሽ እንዲህ ያለውን ጥያቄ ተይኝ» አልኳት ።
«ምንው ትዝ አለችህ? አይዞህ ፡ ትሔድላታለህ ። ከሦስት ወር በኋላ ፡ አሺ?»

የቀልድ አነጋገር አልነበረም ። ድምጿ ኃዘኔታ ያዘለ ነበር ። የብር ስፈድ የመሰለችው ሙሉ ጨረቃ ከዘምባባዎች ዛፍ መካከል ብቅ ብላ ትታያለች ፡ የዘምባባዎቹን አናት ለመሳም ዝቅ ያለች ትመስላለች ።

«ፈያሚታ ፡ አንድ ነገር ልጠይቅሽ» አልኳት ።
«ምን?» አለች ጥርሷን መፋቅ ትታ ።
«ባንቺና በኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ መካከል ምን አለ?» ብዬ ጠየኳት ።

ኩሎኔል ታሪኩ ወደ አፍአበት ሔዷል ። ወደ አፍአበት የሚሔድ አይሮፕላን ሲጠብቅ እንዳጋጣሚ አግኝቼው ነበር ።

ጠገሩ ከበፊቱ በያንስ ሦስት ኢንች አድጓል ። «ከመሔድህ በፊት ምናል ብትቆረጠው?» ብየው ነበር ። ጉልበቱ እንደ ሳም ሶን ጠገሩ ላይ ያለ ይመስል መቀስ ሳያስነካው ይናራል ። «ከድል በኋላ» አለኝ በቀዘቀዘ ድምጽና ስሜት ። ሊያየኝም የፈለገ አይመስልም ። ለምን እንደተሰወጠብኝ ለጊዜው አልገባኝም ። ከተለያየን በኋላ ነበር ያን ምሽት ፡ ከፈያሚታ ጋር በዓይን የተለዋወጡት ጥላቻ ይሁን ወይም ፍቅር ትዝ ያለኝ ። እና ፡ ፈያሚታን ልጠይቃት እየፈለኩ በመርሳት እስካሁን ሳልጠይቃት ቆየሁ ።

«ምንም» አለችኝ ሳታመነታ ። ወዲያውኑ ቀጠለችና ፡
«ግን ለምን ጠየክኝ?» ብላ ጥያቄውን ወደኔው መለሰችው ።
«ንድ ሰለሞን በትሩ ቤት ያሳለፍነው ምሽት ትዝ ይልሻል?»
«አወ ፡ በሥነ ሥርዓት ፡ ለምን ትዝ እንደሚለኝ ታውቃለህ?»

«ለምንድነው?»
«አንቴን ያገኘሁህ በዚያን ምሽት በመሆኑ ነው...»

«ወይስ እኔ ነኝ ያገኘሁሽ?» በማለት የልብ ኩራቷን አጠናክርኩላትና ፡ ወደ መጀመሪያ ጥያቄሽ ልመለስና ፡ ያን ምሽት አንቺና ኩሎኔል ታሪኩ ድንገት ፊት ለፊት ስትገናኙ በዓይን የተለዋወጣችሁት ነገር ፍቅር ይሁን ወይም ጥላቻ ፡ የቱ እንደሆነ ስላልገባኝ ነው» አልኳት ።

ሴቶችን በሚመለከት ሁለት መርሆች አለኝ ። አንደኛ ፡ አብሬ የምወጣቸውን ሴቶች የሕይወት ታሪክ ማወቅ እፈልጋለሁ ። ሳላውቅ ከቀረሁ ሆዴን ያመኛል ። የአዲስ አበባ ሴቶች ሆዴን እንዳሳመሙኝ አሉ ። ዝግ ናቸው ። ሁሉንም ነገር በሆዳቸው ስለሚይዙ ምስጢራዊነታቸው ያናድደኛል ። ሁለተኛ ፡ ሴቶች ፈልገውኝ ቢመጡም ፡ እኔ ፈልጌ እንዳመጣኋቸው አድርጌ ነው የምይዛቸው ። ሴት ልጅክኔ ጋር ሆኖ ኩራትና ክብር እንዲሰማት እፈልጋለሁ ። ሴት ልጅ በፍቅር ቀርቶ በጥልም ቢሆን መከበር አለባት የሚል ጽኑ እምነት አለኝ ። ግን ለፈያሚታ ያቀረብኩላት ጥያቄ ከነዚህ ሁለት መሠረታዊ መርሆች የመነጨ አልነበረም ። ከዚያ የጠለቀ ነበር ። የኩሎኔል ታሪኩ ፍቅረኛ

ነኝ ወይም ከእሱ ጋር ግንኙነት አለኝ ብትለኝ ኖሮ ምን እንደ ግደርግ አላውቅም ነበር ። ምናልባት በዚያችው ደቂቃ እዚያው ደህና ሁኝ ብዬ እለያት ነበር ። ለአብዮታዊት ኢትዮጵያ እንድን ነትና ከብር በቀበሮ ጉድጓድ ውስጥ ቀን ሰውነቱን በናቅፋ ሐሩር እየተቀቀለ ፣ ሌት በቁር እየተኮማተረ ፣ ለመስዋዕትነት ራሱን አዘጋጅቶ የሚዋጋ የጦር ሚዳ ጀግና ፍቅረኛ ይገዢ በአሥመራ መንገዶች ላይ ስቀብጥ ብገኝ የሕሊና በትር ዕድሜዬን ሙሉ እረፍት የሚሰጠኝ አይመስለኝም ። እና በተጨማሪ ፣ «ፊያ ሚታ በፈጠረሽ ሐቁን ንገሪኝ?» ብዬ በቁም ነገር ለመንኳት ።

«ከእሱ ጋር ምንም የለኝም ብዬሀለሁ.....»
 «እስቲ እጄን ምችኝ ።»
 ገጥሞ አድርጋ እጄን መታችኝ ።
 «ግን ፊያሚታ»

«አይ እንግዲህ! ምክንያት ትፈልግብኝ እንደሆነ ወርጄ ልሔድላህ እችላለሁ ። ያፈጠጠብኝ ሁሉ ወዳጄ ነው ማለት አይደለም ። የሰው ምኞት አይከለከልም ። ሴት ልጅ ደግሞ የምኞት ኢላማ ናት» አለችኝ ። አመንኳት ። ከዚያ ቀን ምሽት በኋላ የአሥመራ ከተማ አየጠበበችን ሔደች ። ከሥራ በኋላ ዘወትር ማታ እንገናኝ ጀመር ።

ለጥሩ ጀላቲ ኡጎ ፣ ለጥሩ መጠጥና የፈረንጅ ምግብ ካራ ሼል ፣ ለጥሩ ካፒፎቶና ውስኪ ሼል ፣ ለጥሩ ቶስት አጂፕ ፣ ለጥሩ የፓፓዬ ወይም የማንጎ ወይም የሙዝ ወይም የብርቱካን ጭማቂ ማይጃሕጃሕ ቁርስ ቤት ፣ ለጥሩ ቡና ቱሬስቴሌ.....

እሔድ እሔድ ለጥሩ አየር ሰምበል ፣ አይሮፕላን ማረፊያ ፣ ለሽርሽር በከረን ፣ በምጽዋ ፣ በመንደፍራ መንገዶች እስከ ብሎ ኮዎቹ ድረስ — ዓለም የኛ ብቻ ሆኖ ነበረች ። ሲደከመን ዘም ባባ ጥላ ሥር እናርፋለን ። ሲያሰንን እጅ ለእጅ ተያይዘን እንሮ ጣለን ። አንዳንዴ ዘምባባ ዛፍ ስር ቁጭ ብለን ጀምበሯ የጋለ የብረት አሉሉ መስላ ሰማዩን በሺ ቀለማት በማንደድ ስትጠ ልቅ በዝምታ እናደንቃለን ። ሳንገናኝ ውለን ስናድር መነፋፈቅ መጣ ። በጣም ተለማመድን ። የፍቅር መነሻው መቸም ልማድ ነው ። ልማድ ያቆራኛል ። ከእሥር ቤቱ መውጣትም ስቃይ

ይሆናል ። እንደ ነገሩ ፍቅር የጣፋጭ ስቃይ እሥር ቤት ነው ። እና ሁለታችንም — እኔም የእሷ ፣ እሷም የኔ — እሥረኞች ሆነን ነበር ። ቃል ኪዳን አላሰርንም ። አልተጋባንም ። ግን የፍቅር ሙሽሮች ነበርን ። ፍቅር ይሞሽራል ፣ ያስጊጣል ፣ ያስውባል ። የወጣቱን ልብ ቀርቶ አሮጌም ልብ ወጣት ያደርጋል ። ሁለታችንም በፍቅር እንሞሽር ፣ እናጌጥ ፣ እንዋብ ነበር ። ዓለም የኛ የግላችን ነበረች ። ያለእኛ ማንም የሚኖርባት አይመስለንም ነበር ። ዓይኖቻችን ሌላ አያዩም ነበር ። ፍቅር ለራሱ እውር ሆኖ እውር ያደርጋል ይባል የለ! ሁሉን ነገር ቆንጆ ፣ ውብ አድርጎ ያሳያል ። በፍቅር ዓይን ዓለም የጽጌረዳዎች እቅፍ ትሆናለች ። ማንኛውም ድምጽ ወደ ጥዑመ መዘቃ ይለወጣል — ዝግ ያለ አሳዛኝ መዘቃ ። ኃዘን በተሞላበት ሁኔታ ውስጥ ደስተኛ መሆን ይመጣል ። በፍቅር ዓይን የማይታመነው ይታመናል ፣ የሚታመነው ነገር ደግሞ ያጠራጥራል ፣ ያነግንግል ፣ ያናድዳል ። ፍቅር ወደ ልጅ ነት ይለውጣል — ውብ ልጅነት ወይስ ውብ ጅልነት! እንደል ማዳችን ወደ ምሽት ላይ ተገናኘን ። ጥር አክትግል ። የካቲት ገብቶ ነበር ። ምሽቱ ይወብቃል ።

«ዛሬ ደስ ያለህ ትመስላለህ ፣ ምን አገኘህ?» አለችኝ ።
 እውነትም ጥሩ ስሜት ነበረኝ — «ዕድሜ ላንቺ ፣ ፍቅር ይዞኛል» አልኳት ።

«ግናይ! ከማን ጋር?» አለችኝ ።
 «ከአሥመራ ጋር ።»

«እኔም ከቀይ ኮከብ ዘመቻ ጋር ፍቅር ይዞኛል ። እውነት ፣ አባቴ ይሙት ። በሥነ ሥርዓት ግን ሠላም አይሰጠኝም ። ፍቅር ሠላም አይሰጥም» አለች ። ወደ አይሮፕላን ማረፊያ መንገድ ሔድን ። የምሽቱ ጀምበር ውብ ነበረች ። አሥመራ ላይ የምትጠ ልቅ የምሽት ጀምበር ሁልጊዜ ውብ ነች ። ወደ ከተማ ስንመለስ ወደ ፓራዲዞ ቡና ቤት በቀጥታ እመራሁ ።

«ወዴት ልትሔድ ነው?» አለችኝ ።
 «ፓራዲዞ ። ጥሩ ቡና እምሮኛል» አልኳት ።
 «ኖኖ ፣ እዚያ አንጠጣም ። ቱሬስቴላ እንሂድ» አለች ፣
 ጠጉሯን እየነሰነሰች ፣ መፋቂያዋን ይዛ ።

«ምነው? ለምን እዚህ አንጠጣም? በከተማው ውስጥ ጥሩ በኛ የሚገኘው እዚህ ነው ይባላል...»

«አቦይ ተኸሌ ከሞቱ ወዲህ በኛቸው ተበላሽቷል ይላሉ = አልቀመስኩትም = ጥሩም ቢሆን እዚህ ቆሜ በኛ አልጠጣም አቦይ ተኸሌን እያስታወስኩ ግዘን አልፈልገም = ለኃዘን አልተፈጠርኩም» አለች ።

«ታዲያ ለምንድነው የተፈጠርሽው?»
«ለፍቅር ፣ ለደስታ ።»

«ይሁንልሽ» ብዬ ወደ ቴሬስቲ አመራሁ ። መንገዶቼ ላይ ብዙ ሰዎች አይታዩም ። መንገዶቼ ባዶ ስለሆኑ ስፋት የጨመሩ ይመስላሉ ። ጥርሷን ዝም ብላ ስትፍቅ ቆየችና ። «ግን አሁን ደስታም ሆነ ሠላም የለኝም ። ልቤ ዝም ብሎ ያዝናል ። እንዳንዴ አልቅሺ ፣ አልቅሺ ይለኛል ። ድሮ እኮ እንዲህ አልነበርኩም አባቲ ይሙት ። ግን ምን ነካኝ? እስቲ ንገረኝ» አለችኝ ።

«ምን ሆነሽ ነው?» አልኳት ።
«ግንኝ አባትህ! ደደብ» አለችኝ ።

ትሬስቲያ ደርሰን ነበር ። እሷ በኛ አልፈለገችም ። ሻይ በሎሚ ነበር ያዘዘችው ። አሥመራ በኛ በብዛት አይጠጣም ። አብዛኛው ሰው በብዛት የሚጠጣው ሻይ ነው — ሻይ በራድ ከያንቲ መፃመር ። ቢያንስ ስምንት ሲኒ ሻይ በቀን ።

«ድሮ እንዴት ነበርሽ?» ብዬ ጠየኳት ። መቸም ጥሎብኝ የጥያቄዎች አባት ነኝ ።

«ለምንም ነገርግድ አልነበረኝም ። ደስተኛ ነበርኩ ። አሁን ግን ያልነበረኝ ጠባይ ይታይብኛል ። ለምንድነው ግን? ተወው ። አንቲ አታውቀውም አይገባህም ። አባቲ ይሙት ደደብ ነህ...»

«እስቲ ስለእርሴኛህ ንገረኝ? ግን ተወው ። ስለእሷ መስማት አልፈልገም ። ምን አባቷ! ግን አሁን እዚህ ብትመጣ ምንድነው የግደርገው? እንክ! ግን አንተ ብትሞት አሁን ምናለበት?

ቀይ ኮከብ መቃብርህ ላይ አደርገልህ ነበር ። ግን አትሙት ። አንቲ ብትሞት ግን ውሸት ያወራል? በግለት ስትቀላልድ ቆየችና ። «ግን አንተ የሔድክ ለት ምን ይውጠኛል? መድረሻዬ የት ይሆናል?» አለች ። ጥያቄዎቼን ያቀረበችው ለኔ ሳይሆን ለራሷ ነበር ።

«እንዲህ ዓይነቱን ነገር ተይኝ እባክሽ ። አሁን ለምንድነው ስለመለያየት የምናወራው? ስለሌላ ነገር እንግዳውት» አልኳት ።

«ትወደኛለህ? እስቲ ንገረኝ...»
«ልቤ የናቅፋ አለት መሰለሽ?»

«አባቲ ይሙት ፣ እኔኮ መወሰን አልቻልኩም ። ሁሉንም ነገር እንደቀልድ ፣ እንደ ጨዋታ ነበር የምወስደው ። አልጠፋሁ ወይ አርፌ አልኖር ። የራሴ ቤት የለኝም ። ትዳር አልያዝኩም ። ሴንካ ካዛ ሴንካ ማሪቶ ። ግን ምንድን ነኝ? መወሰን የግልጽ ሴት» ብላ ዝም አለች ።

ስሜታችን ፣ ውሉ እንደጠፋ ልቃቂት እየተወሳሰበ ሲሔድ ተሰማኝ ። እንደ ቀልድ ፣ እንደ ጨዋታ ፣ እንደጊዜ ማላለፊያ የጀመርኩት ነገር ከቁጥጥሬ ውጥ ከኔ በላይ ሆኖ እያሰመጠኝ ሲሔድ ታየኝ ። አንደኛዬን ሰምጧ ለመቅረትም ሆነ ወይም ዘልዶ ለመውጣት ፣ እኔም እንደእሷ መወሰን አልቻልኩም ። ዝም ብዬ እየተንሳፈፍኩ ነበር የምሔደው ። ወዴት? አላውቅም ወዴት እንደምሔድ ሰማየሁ ሰማያት ብቻ ነበር የሚያውቀው ።

በኛና ሻይ ያመጣልን ሳይሆን ሌላ ቦይ መጥቶ ሂጣቡን ተቀበለን ። ፊያሚታን ሲያያት ደስ ብሎት ሠላምታ ተለዋወጠ ። በትግርኛ ነበር የሚነጋገሩት ። ስለ አቦይ ተኸሌ ነበር የሚጨዋውት ። ቦዩ ከሔደ በኋላ ፣ «ምነው?» አልኳት ።

«ያቦይ ተኸሌ ወንድም ልጅ ነው» አለችኝ ።
«እጠይቅሻለሁ ስል ፣ አቦይ ተኸሌ እንዴት ነው የሞቱት?» ብዬ ጠየኳት ።

«ምን እላቸው ብቻ ታላቅ እህታቸውም በሁለተኛው ቀን ሞተው ተገኙ ። አቦይ ተኸሌ ባለቤታቸው ከሞተች ወዲህ ከታላቅ እህታቸው ጋር ነበር የሚኖሩት ሌብዘ ዘመን እንደነሱ የሚዋደዱ ወንድምና እህት አይቼም ለምቼም አላውቅም ። ያላዝናል ። ፖሮሪ!» ብላ የሕሊና ጸሎት የምታደርግላቸው ይመስል አቀርቅራ ትንሽ ከተከዘች በኋላ ፡ «አቦይ ተኸሌን ፈጻይ ናች ናቸው የገደሏቸው ። እህታቸው ግን የሞቱበት ምክንያት አልታወቀም ። በልብ ሕመም ነው ይላሉ ። ግን እኔ ሳውቃቸው ጤነኛ አርጊት ነበሩ» አለች ። ቀጠለችና ፡ «አደይ ለምለምን በጣም እወዳቸው ነበር ። የናቴ ጓደኛ ነበሩ ። በኃዘንም ሆነ በደስታ ጊዜ አይለያዩም ነበር ። አይ አደይ ለምለም! መብላት ፡ መጠጣት ይወዱ ነበር ። እውይ የቤት አያያዝ ሲያውቁበት የነበሩ! ከቤታቸው ወለል ላይ እንጀራ ቢበላ እያስጠይቁም አባቴ ይመት በሕጻንነቴ እሑድ ፡ እሑድ አብልተው ፡ አጠጥተው ፡ ለሲኒማ ገንዘብ ይሰጡኝ ነበር ። ከእናት አባት ዘመዶቹ ቤት ከመሔድ ይልቅ እላቸው ቤት መሔድ በጣም ደስ ይለኝ ነበር ። ማህን እጠቡ ፡ ዕቃ አንሱ አይሉም ። ሰነፍ ነኝ ጥ ከድሮ ጀምሮ አባቴ ይመት» አለች ።

«እሺ» አልኳት ታሪኩን እንድትቀጥል ፈልገረ ።

«አደይ ለምለም ከመሞታቸው አንድ ቀን በፊት በለ ወንድማቸው አሟሟት ለናቴ አጫውተዋት ነበር.....»

«ምን ብለው ልጄ?»

«አቦይ ተኸሌ ፡ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ነገሩ ሁሉ አላማረኝም ፡ ሥራዬ ሁሉ እደገኛ እየሆነ ሔደል ለመልቀቅም ፈራሁ ፡ ምን ባደርግ ይሻለኛል? እያሉ ይጨነቁ ነበር» በማለት ለእህታቸው ያጫውቱትን አንስታ አጫውተችኝ ።

«ምን ይሆን ልጄ እንዲህ ሲያስጨንቃቸው የነበረው?» ብዬ ጠየኳት ።

«እንጂ ፡ እንዳልኩህ በፊት ደስተኛ ለው ነበሩ» የሚል መልስ በጥቃኝ ዝም አለች ።

ፈያሚታ ጊላይ አንድ ጠባይ አላት ። እውነትና ውሸት ደባልቃ ነው የምትናገረው ። ትንሽ እውነት ይዛ ውሸት ትጫ

ምርበታለች ። እና ከምትናገረው ውስጥ የትኛው እውነት? የትኛው ውሸት? መሆኑን ለይቶ ግወት ያስቸገራል ። ታዲያ እንዲህ የምታደርገው ዓመል ሆኖባት ነው እንጂ ለከፋት አይደለም ። አንድ ቀን ከቢርዋ ስልክ ደውላ ያደረገችኝ ነገር ትዝ አለኝ.....

— እናቴ አሁን ደውላልኝ ነበር ።

— ምንው?

— ቤታችን ተከባል ።

— ምን!

— እው ፡ አልጊታን ታውቃት የለም?

— አዎ ፡ ምን ሆነች?

አልጋነሽ የፈያሚታ ጓደኛ ናት፣ ጎረቤቶች ናቸው ። አብረው ይበላሉ ። ተቃቅረው ያድራሉ ። አይለያዩም ። አልጋነሽ በጣም ቀጥተኛ ልጅ ናት ። ስትናገር ለነገ አትልም ። በዚህ ላይ ትብጥብጥ ናት ። አንድ ቦታ አርፋ መቀመጥ አይሆንላትም ። ከፍያሚታ ጊላይ ጋር ካንድም ሁለት ጊዜ ጋብዣታለሁ ። እሷም ገሩም የትግራሽ ሽር ወጥ ሠርታ ቤቷ ጋብዛኝ ነበር ።

«ቤቷ መግሪያ ተገኘ» አለችኝ ።

«አትይኝም!» አልኳት ከወንበሪ ተነስቼ ። ባንድ ፊት ሻዕቢያ በምብ ላይ ተቀምጧ የትግራሽ ሽር ሰውጥ ኖሯል ለካ! እያልኩ ።

— ወው ፡ ይዘዋታል አለችኝ ።

— ታዲያ አንቺ ምን ሆነሽ?

— እኔንም እየፈለጉኝ ነው ። አሁን የምደውልሁ ያለሁት ከሌላ ቦታ ነው.....

— ለምንድነው የምትፈለገው?

— መሥሪያ ቤቷ እንደነበረ ያውቃለሁ ። እርግጠኛ ነኝ ትነገራቸዋለች ። እህ አሁን መጥፋቴ ነው ሐዘከዝ ሁለተኛ መግባት አልፈልገም ደህና ሁንልኝ አሞራ ግራ ። ቻው ።

— ቆይ ፈያሚታ በልኩን አትዘጊ የግይሆን ነገር አትሥራ ። የት ነው ያለሽው? እያልኩ ስሙህ በልኩን በጀርዬ ላይ

ዘጋችብኝ ። ላጽናናት ፈለግሁ ። ባንድ ጊዜ ብዙ አሳብ መጣብኝ ።
ተነሰኜ የት እንደምሔድና ምን እንደማደርግ ተጨንቄ ሳስብ
እንደገና ስልክ ደወለችልኝ ።

«በፈጠረሽ የት ነሽ? ንገረኝ መጣሁ» ስል — ሳቀችና ፡
«እናቴ ትሙት ውሸቴን ነው ደደብ» አለችኝ ።

በጣም ተናድጄ ስልኩን ጀርዋ ላይ ዘጋሁባት ። አጠገቤ
ብትሆን ኖሮ በቃሪያ ጥፊ ጀሮ ግንደን አቃጥለው ነበር ። ጓላ
ሰንገናኝ ፡ «አባቴ ይሙት ፡ እኔ ምን ይሻለኛል? ዝም ብሎ ውሸት
ይመጣልኛል ። ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ?» ስትለኝ ፡ «ጣፋጭ
ዋሾ» ከማለት ሌላ ምንም አላልኳትም። ጣፋጭ ውሸቷን ተላም
ጀዋለሁ ። ቢሆንም አንዳንድ ነገር እጠራጠራታለሁ ። ግን
«እናቴ ትሙት» ካለች አትዋሽም ።

«ማነው የፓራዲዝ ባለቤት?» ብዬ ጠየኳት ።
«እንጂ እንዴት ላውቅ እችላለሁ?»

«ከተማዋ ትንሽ ስለሆነች ሁሉም ይተዋወቃል ብዬ ነው ።
ፓራዲዝ ደግሞ የታወቀ ነው — በቡናው «ካልኳት በጓላ ቀጥዬ
«ስለ አቦይ ተኸሌ የነገርሺኝ እውነት ይሆን?» ብዬ ጠየኳት ።

ያው እንደልማደ፡ «ዋእ እነ (አታግናይ) እውነትም ብነግርህ
አታምነኝም ። ደደብ» ካለች በጓላ ፡ «እናቴ ትሙት እውነት
ነው» አለችኝ ።

እንደ ዋዛ ያጫወተችኝ ነገር በጣም አሳሰበኝ ። ፓራዲዝ
እውስጡ ምን በመካሄድ ላይ ይሆን? አቦይ ተኸሌ ምን ቢፈሩ
ነው የተጨነቁት? ምን ያውቁ ነበር? እና ለሞት ያበቃቸው ነገር
ምንድነው? ነገሩ ይበልጥ ከነከነኝ ። የመረጃው አደገኝነትም
ታየኝ ። በጣም የሰጋሁት ስለፈያሚታ ነበር ። የሚያሳዝነው
ነገር ሳታውቅ የደረሰችበት መረጃ ዋጋና አደገኝነት ምን እንደ
ሆነ እንኳን አታውቅም ። የሆነ ሆኖ ፡ «ስሚኝ ፈያሚታ» አል
ኳት የምሬን — «አሁን የነገርሺኝን ለማንም እንዳትነግሪ ።
አደገኝ ነው ። ይገባሻል? ቀልድ አይደለም ። የሁላችንንም ሕይ

ወት የሚያሰጋ ነገር ነው ። እናትሽም ዝም እንዲሉ ንገሪያቸው ።
በጣም አደገኝ ነው» በማለት አስጠነቀቅኋት ።

«ለምን? ምንድነው እሱ?» አለች ።

«አሁን ምን እንደሆነ አላውቅም ። አንድ ቀን በቅርቡ እደር
ሰበት ይሆናል ። ግን በፈጠረሽ ስለዚህ ጉዳይ አንድ ቃል ካፍሽ
እንዳይወጣ» ብዬ ቤቷ ወሰድኳት ።

ለመጀመሪያ ጊዜ ማይተመናይ በጨለማ መሔድ አስፈራኝ።
ሆኖም እንድታውቅብኝ አልፈለግሁም ፤ እንዳጋጣሚ በሠፈሩ
መብራት አልነበረም ።

«እኔንስ አስጠነቀቅሽኝ ። አንተ ግን ለምን አትጠነቀቅም?»
አለችኝ ።

«እንዴት?» አልኳት ።

«ነጻ ነህ ። የፈለክበት ትሔዳለህ ። እንደሌሎቹ አጃቢ
የለህም ፤ አታ ግናይ.....»

«የሚሞትበትን የሚያውቅ ግን አለ? በነጻነት ኖሮ በነጻነት
መሞት ይሻላል ። ለማንኛውም ነገር ስለሞት አስቤ አላውቅም»
አልኳት ።

ደህና ዋል ወይም ደህና እደር አትለኝም ሁልጊዜ ፡
«አይትንአስ እሺ እምባክር?» አለችኝ እንደልማደ ። «አይትን
አስ» አልኳት እንዳስተማረችኝ ።

ከማይተማናይ በርሬ ወጣሁ ። ቤት ሰገባ ስልኬ ይጮህ
ነበር ።

«ሁሉ?» አልኩ ፈያሚታ መሰላኝ ። ሁሉ ፈያሚታ ልል
ነበር ። እግዚር ለትንሽ አወጣኝ ። ሮማንክጮኛዬ ነበረች።

«ምነው ልጄ? የት ጠፋህ? እንዲሁ ስልኩን ስቀጠቅጥ ነው
ያመሽሁት» አለች ።

«መውጫና መግቢያዬ ምን ይታወቃል ብለሽ ነው? ሥራ
ይበዛል» ብዬ ዋሽኋት ።

«እስካሁን?»

የለጅ ሰዓቲን ተመለከትኩ = ከምሽቱ ምስት ሰዓት ተኩል ሆኗል =

ትዝ ብሉኝ : «ቡናሽ በጣም ናፍቆኛል» አልኳት =

«ግፍላትን ትቻለሁ» አለች =

«ለምን ልጄን እጣንሽን ቦግ አግኝሽ አድባሯን ብትለማም ንሏኝ ደስ ይለኝ ነበር.....»

«አስጠልቶኛል = ላንተ ሳረላልህ ነበር ደስ የሚለኝ..... ሐድራው የሚሞላልኝ =»

«ይብላኝ ለጀበናዎችሽ!»

እንዲያው የሰው ልጅ የሚመሳሰሉ ጀበናዎች አሏት = ጀበናዎቿ ያምራሉ =

«ሥራ ፈተዋል» አለች ኃዘን በተሞላበት ድምፅት =

ርግን ቡና ግፍላትን ወደ ኪነታዊ ፈጠራ ከፍ ታደርገዋለች = ለሱስ አይደለም ቡና የምታፈላው : ላምልኮትም አይመስለኝም = ለኪነታዊ ውበቱ ስትል ይመስለኛል : ወይም ነው = እሷም ቡና በግፍላት ጥበቧ ትኮራበታለች = «ቡና እና ፈላለን ብለው ደፋ ደፋ የሚሉ ሴቶች ይገርሙኛል : ቡናን ግፍላት ረጋ ብሎ እያሳመሩ ነው : ሥነ ሥርዓቱ : ውበቱ : ነው ደስ የሚለኝ = አለዚያ ጥቅሙ ምን ድነው?» ትላለች = ቡና ከግፍላቷ በፊት ተጣጥባ ረጅም ያገር ልብሷን ትለብላለች : የቡና ልብሷን : ገርዳላ ሽብ : ቀጭን ነጠላ ከብ ትከሻዋ ላይ ጣል ታደርግና የቡና ልዕልት መስላ ከልዩ በርጫማ ላይ ቁጭ ትላለች = በጥሩ ሁኔታ የነደደ እሳት ለጥሩ ቡና አስፈላጊ ነው ስለምትል ትርክክ ብሎ የነደደ ከሰል በልዩ የከሰል ምድጃ ታስቀርባለች = እና ልዩ የብረት ምጣጇን ከመጣጇ በፊት ለሰሜቷ ተስ ግሚ የሆነ ሙዚቃ ትከፍታለች = ቡናውን የምትቆላው ሙዚቃውን እየተከተለች በስልት ነው = እንደ እሷ ልዩ ወዝ ያለው ቡና የምትቆላ ሌላ ሴት አላየሁም = አንድ ፍራ ቡና እያርባትም = አንድ መልክ : አንድ ወዝ ይዘው ይወጣሉ = በሙዚቃው እየታጀበችና በስልት እየተራመደች ከፍሉን ታሻትታለች = ግሻተት ትወዳለች = መዳወው ብቻ ሱስ ይቆርጣል = እንደሌሎች ሴቶች ራሷ የቆላችውን ቡና ሌላ ሰው አታስወትጥም : ራሷ ናት የምትወትጠው = አውቃቀጡ ፍጹም መሆን አለበት ትላለች = ከሰሉ እንደገና ይራገባል = እሳቱ ትርክክ ሲል በጥንቃቄ ታጥበው ከሚቀመጡት ጀበናዎቿ ውስጥ አንዱን ትጥዳለች = ሌላ ሙዚቃ

ትለውጣለች = እንግዲህ ዓይኖቿ ከጀበናው ላይ አይነሱም = ውሀው ለተወሰነ ደቂቃ ይፈላል : ቡናው በተወሰነ ደቂቃ ይጨመራል : ለተወሰነ ደቂቃ ይንተከተካል : በተወሰነ ደቂቃ ይከለሳል = ሲኒዎች በቀይ ጨርቅ በተሸፈነ ረከቦት ይቀርባሉ = ሰው ይነር አይነር የሚቀርቡት ሲኒዎች ቁጥር ደግሞ ስድስት መሆን አለበት = ደግሞም ጆሮ የሌላቸው የቡና ሲኒዎች መሆን አለባቸው = የቡና ሲኒ አያያዝም እኮ የራሱ የሆነ ሥነ ሥርዓት እንዲኖረው ያስፈልጋል ባይ ነች = አይ ሲኒ አያያዝ! አይ ቡና አጠጣጥ! ይምጣብኝ =

ጀበናው በሥነ ሥርዓት ይወጣል : እጣኑ በሥነ ሥርዓት ይጠላል = ቡናው እየተንተከተከ ሲርከር : እጣኑ ቦግ ብሎ ሲጨስ : የእጣኑ ሽታና የአቦል ቡናው መዓዛ ተዋሕደው አፍንጫ ሲያውዱ : እጆቿን እንደገና ተጣጥባ : ቡናው እስኪሰክን ድረስ ከእጣኑ ጢስ ጋር ባላብ ትባከናለች — ፈገግ ብላ : ፈገግታ ተጎናጽፋ = ቡናው ይሰከናል : አሳቧ ይሰከናል : ሕይወት ትሰከናለች = ለዘብ ያለ ሙዚቃ ታደርጋለች = ጀበናውን ከፍ አድርጋ : ቡናውን በረጅሙ : በቀስታ : በቀጭኑ ትቀዳለች = የምታፈላው ቡና እኮ እንዲያው ቡና አይደለም — ብርቅ የፈረንግይ ከኛክ እንጂ! አንዱ ብቻ ይበቃል : እሷም ብትሆን የምታፈላው ቡና ከምስት ሲኒ አይበልጥም = እጣኑ ቦግ ሲል በዓይነ ሕሊናዬ ታየኝ — እሷም በእጣኑ ጢስ ውስጥ = የቡናዋ መዳዛ መጣብኝ = እና ከቡና ግፍላቱ በኋላ የሚከተለው ሥነ ሥርዓት ትዝታ — አሁን አሁን አለኝ = ፊት ለፊቷ ካልተቀመጠኩ እሺ ብላ ቡና አታፈላም =

«ምነው ዝም አልከ?» አለችኝ =

«ቡናሽ ትዝ ብሉኝ» አልኳት =

«መጥሮ ትዝታ እቲ» ብላ ዝም አለች =

ትንሽ ቆየችና «አሥመራ እንዴት ይዞህል? ስልክ መደወልም ትተህል» አለች =

አነጋገሯ ጤነኛ አልነበረም = ነገር ነገር ያላት ትመስላለች =

«ሥራ ይበዛል እንጂ ደህና ነው = ምግብ ለሥራ እያለ ምን እሆናለሁ ብለሽ ነው? ሁለመናዬ ፓስታ ፓስታ መሽተት ጀምሮአል = እኔም ፓስታ መስያለሁ» በግለት የባጠን : የቆጡን ቀባ ጠርኩላት =

«በቲሺ ሳይህ ያሥመራ» ሹሩቤዎች «ግጠው የጨረሱህ ትመስላለህ?»

«እንዲያው ሴቶች ስትባሉ ወንድ ከሴት ፍለጋ ሌላ ሥራ ያለው አይመስላችሁም!»

«እስቲ ጸግዬ በሞቴ ንገረኝ.....»

«ምን?»

«እስካሁን የትም አልሐድክም?»

«እባክሽ ዝም በይ እኮ!»

«አንድ ነገር ብስማ ገድዬህ ነው የምጥተው ። ይህን ታውቃለህ? እውነት ጸግዬ ፡ የኔ ፡ የግሌ ብቻ ነህ! ኤጄ! ግን አንተ የሁሉም ነህ ። የሁሉም ፍቅረኛ ። ግን ምን ይደረጋል እቴ? ቢሆንም ልቤ የእሷ ነው በላቸው ፣ ፍርጃ ነው 'ኮ' በማለት ስት ነግነጭብኝ ቆይታ በመጨረሻ ፤

«ለመሆኑ መቶ ነው የምትመጣው?» ብላ ጠየቀችኝ ።
«ስንመጣ በተነገረን መሠረት ከእንግዲህ ሁለት ወር ይቀረኛል.....»

«እንደምታውቀው ወሬ ከሆነ ግን ሁለትም ሳምንት የምትቆዩ አትመስሉም.....»

«ፍቅር ፡ የጦር ሚዳው ፍልሚያ ገና አልተጀመረ ። ገና ምን ተይዘ?» አልኳት ።

«እሱ ምን ጊዜ ይፈጃል?» አለች ።

«ቀላል አይደለም ። ያፍሪካ ረጅም ጦርነት ባንድ አዳር የሚያልቅ አይደለም ። ጠላቶቻችንም የሚናቁ ሰዎች አይደሉም ሉሽ ። የናቅፋ መሬት አቀማመጥ ራሱ ብዙ ትግልና መስዋእት ነት የሚጠይቅ ነው» በማለት ነገሩ እንዲሁ በቀላሉ የማይታይ መሆኑን ሳስረዳት ከሞከርኩ በኋላ ፡

«እኔም በቅርቡ ወደዚያ ሳልሔድ አልቀርም» አልኳት ።

«አንተ ደግሞ እዚያ ምን ታደርጋለህ? ወታደር አይደለህ» አለች ።

«ጋዜጠኛም እንዳትሙ ወታደር ነው ። ወታደር ይተኩሳል ፤ ጋዜጠኛ ታሪክ ይቀርጻል ። እንደ ሁኔታው ሁለቱም ይዋጋሉ.....»

«ወይ እድሌ!» ብላ ማልቀስ ጀመረች ። ሮማን እንባ ይቀናታል ።

«እንግዲህ ጀመርሽ ። አሁን ምን ሆንኩ ብለሽ ነው የምታለቅሺው? አይዘሽ ምንም አይነካኝም» በማለት ላጽናናት ሞከርኩ ።

ስትነፋነፍ ቆየችና ፡ «ያስቲርን ቲፕ ክር ልኬልህለሁ ። ነገ ይደርስህል ። እኔም ከጥቂት ሳምንት በኋላ የዓመት እረፍቴን ወስጄ መጥቼ አይሀለሁ ። ፍቅር በስልክ አይጠገብም» አለችኝ ። ፊያሚታ በበኩሏ የኩኩን ክር ሰጥታኝ ነበር ። እስካሁን ምናልባት መቶ ጊዜ ሳልሰማው የቀረሁ አይመስለኝም ። ሁለት የፍቅር ክር!

«የነጃአችንስ ጉዳይ?» አልኳት ።

«እየተሟላ ነው ። ግሩም መጋረጃዎች አሠርቻለሁ ። አሁን የሚቀረኝ ነገር ቢኖር አልጋውን መለወጥ ነው ። አልወደውም» አለች ።

ከሮማን ጋር ጨርሼ ስልኩን እንደዘጋሁ ሌላ ጥሪ ወዲያ ውኑ ተከትሎ መጣ ። ፊያሚታ ጊላይ ነበረች ።

«ከማን ጋር ነው ለግማሽ ሰዓት ስታወራ የቆየሽው አታገናይ?» አለችኝ ።

«ከማን ጋር ይመስልሻል?»

«ከእሙኛህ ጋር.....»

«ልክ ነሽ.....»

«ምን ነበር የምትሰው? ምን ትፈልጋለች? ለእሷ ስልክ ለመደወል ነው እኔን ዝም ብለህ ወደ ቤቴ ያመጣሽኝ? አባቴ ይሙት ። የሠራሁት ግፍ ሳይሆን አይቀርም እንዲህ የሚያዋር ደኝ ። ቅሌት ነው ። ቅሌታም ሆንኩ አባቴ ይሙት» እያለች ነገር ትፈልገኝ ጀመር ።

«እንሂድ ብዬሽ ነበርኩ ። እንቺው ነሽ ቤቴ ውስደኝ ያልሺኝ ። አይደለም እንዴ?» አልኳት ።

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በፊት የማላውቀው አዲስ ጠባይ ይታ

ይባታል = ከኔ ጋር እድረ ስላት እሺ አትሰኝም = በፈቃድ መሠረት ወስጂ ቤት ላደርሳት ደግሞ ታኮርፈኛለች =

«በልህስ ታዲያ!»

«እሺ ምን አድርግ ነው የምትይኝ?»

«እንጂ አባትህ = ደደብ =»

«እሺ አሁን ልምጣና ልውሰድኸ.....»

«አልመጣልህም!»

«እሺ ምን ይሁን?»

«እንጃልህ!»

«እሺ ለምንኝ የምትይ ከሆነ አሁን ልለምንኸ.....»

«ቤቴ ወስደህ እንደ ዕቃ ከጣልኸኝ በኋላ? እውይ ብሞት!»
በላ ስልኩን ጀርባ ላይ ዘጋችብኝ =

መልሼ ልደውልላት ረገድ ስልኩን ካነሳሁ በኋላ ተውኩት = ኩራቴ ታገለኝ = ተግንታኩት = አሸነፈኝ = ጥሪዬን እንደምትጠብቅ ቢገባኝም ጨካኝ ተኛሁ = ግን እንቅልፍ አልወሰደኝም = ምን እንደነካኝ አላውቅም = እንዲህ አልነበርኩም = ድንገት ለራሴ ባዶ እንደሆንኩ ተሰማኝ = የፍቅር ሰመመን አባዜ ይዞኝ ይሆናል እንዳልል ዕድሜዬ እንዲህ ዓይነቴን ነገር የሚፈቅድ አልመሰለኝም = የአሥራ ስምንት ዓመት ጎረምሳ አይደለሁም : ወይስ ሰመመን የዕድሜ ክልል የለውም? አላውቅም = ግን የያዘኝ አባዜ ሰመመን አልመሰለኝም = ገረመኝ = መከረኛው አርጌ ልቤ ሁለት ሴቶች እንዴት ብሉ እኩል ሊወድ ይችላል? ብዬ ተገረምኩ = ሕይወት እንግዳ ነገር ነው = ብዙውን ቀልድ ነው = እንዳንድ ጊዜ ቀልጽ ይመራል = በሁለቱ መካከል መወሰን አልቻልኩም = ለደግሞ ሆነ ለከፋ መወሰን አለመቻል ስቃይ ነው = ልቤ ሲደማ ተሰማኝ = ያሰርኩት ቃል ኪዳን እንደእሾህ ወጋኝ = በዘምባባዎች ጥላ ሥር አዲስ ያገኙት ፍቅርና ደስታ እንዲሁ በቀላሉ የሚረሳ ባለመሆኑ የሚደማውን ልቤን የባሰውት ጨመቀው = ከፍቅርም ሌላ በፈያሚታ ሕይወት ላይ የሚያንገጥበው የአደጋ ጥላ : ይሉኝታ ፈጠረብኝ = አሁን ልለያት አልችልም = እንዴት ብዬ? ሰው ወደ : ወደ ድንገት በቃሽኝ ወይም በቃሽኝ ለማለት እንዴት ይቻላል? እንዲህ ለማድረግ የሚችሉት የታደሉ : ብርቱዎች ናቸው = እኔ በዚህ አልታደል

ኩም = በዚህ ረገድ ደካማ ነኝ = ተዋውቆ መለየት ያትተኛል = አንጀቴ አይችልም = ትዝታዬን መርሳት ያስቸግረኛል = ስቃይ ይሆንብኛል = የማደርገው ነገር ሁሉ ስሜቴን ስለሚነካ የኔ : የራሴ : የግሌ አድርጌ ሳስቀረው እፈልጋለሁ = እና እንዲህ ዓይነቴ ነገር ደግሞ ጅልነት ነው = ምን ላድርግኸ ጅል ነኝ — በእውነት እያልኩ ሳስብ ከቆየሁ በኋላ ኩሉኔል በትሩ ቢሮ ደወልኩ = ቢሮው አልነበረም = ቤቴ ደወልኩ = ቤቴም አልነበረም = በማከታተል ወደ አምባሳይራ እና ወደ ኒያላ ሆቴል ደወልኩ = ሁለቱም ቦታ አልነበረም = ምን ጉድጓድ ዋጠው? የበላውም ጅብ አልመሀ አለ = የት ይሆን? እየመሸ ሔደ = እንደገና ሌላ ዙር የሰልክ ጥሪ ማድረግ ጀመርኩ — ኩሉኔል በትሩን ፍለጋ = የትም አልነበረም = የፈንጂ ድምጽ ከሩቅ ድንገት ተሰማ = ሌቱ ጸጥ አለ = ተኛሁ = መኝታዬ ላይ ተገላበጥኩ = ወበቀኝ = ያን ሌት እንቅልፍ እምብዛም አልወሰደኝም = ጧት በመጥፎ ስሜት ነበር ወደ ሥራ የሔድኩት = ወዲያውኑ ስልክ ከወዲህና ከወዲያ ይመሀ ጀመር =

«እንዴ ጓድ ጸጋዬ : ጦሩኮ ጊዜ የለውም = እናንተን ቆሞ አይጠብቅም = ምን መሆናችሁ ነው? ጋዜጠኞች ዛሬ ከሰዓት በኋላ ሦስቱም ጦር ግንባር ገብተው ማደር አለባቸው = ትእዛዝ ነው» አለኝ = ጓድ ኩሉኔል አምበሉ ከወታደራዊ ጉዳይ ፖለቲካ መምሪያ ደውሉ =

ማን በየትኛው ጦር ግንባር ምን ይዞ እንደሚሰለፍ ድል ድል አውጥቼ ጨርሼ ነበር = «ዝግጁ ናቸው = በስንት ሰዓት አርሚ አሺዬሽን ይድረሱ?» አልኩት =

«ልክ በ14 መቶ ሰዓት»

«ተቀብያለሁ ጓድ» አልኩት በወታደር ቋንቋ =

«ከውጭ የታዘዙት መሣሪያዎች ደርሰዋል : አይደለም?»

«ደርሰዋል ጓድ = ዝግጁ ናቸው.....»

«ጦር ሚዳ የሚበተኑትስ በራሪ ጽሑፎች?»

«እነሱም ተዘጋጅተዋል = ለመረከብ ይቻላል.....»

«በ13 መቶ ሰዓት መልሼ እደውላለሁ.....»

«እሺ ጓድ = ትዕዛዙን ተቀብያለሁ»

በቀ ስልኩን ዘጋ ። በወታደራዊ ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ሰፊ ልምድ ያለው የወታደራዊ መረጃ መኩንን ነው ። ስለ ኤርትራ ችግር የላቀ እውቀት አለው ። ብዙ አይናገርም ። ግን በኃይል ይሠራል ። ወንበሩ ላይ በሚሰማር የተመታ ይመስል ከቢሮው አይወጣም ። በግድ ካልኮረኩት የውሸት ጥርሱን ብቅ አያደርግም ። አሥመራ በወንበደዎች በተከበበችበት በዚያን ቀውጢ ወቅት የሚቀምሰው እህል እያጣ ከመራብ የተነሳ ነበር የፊት ጥርሶቹ የረገፉት ። ወንበደዎችን እንደጥርሱ ሳያረግፍ የትም መሔድ የሚፈልግ አይመስልም ። እና በኃይል ይሠራል ። የአብዮታዊ ጦራችን የተጋድሎና የመስዋእትነት ነገር ሲነሳበት እንባው ይመጣል ። ረዛን ወደ ጦር ግንባሮች የሚሔዱትን የዜና ፣ የሬዲዮ ፣ የቴሌቪዥን ፣ የሲኒማ ፊልምና የፎቶግራፍ ጋዜጠኞችን በመካከሉ ጦርታልኝ ነበር ። በወታደራዊ ትጥቅ አዲስ ምልክት ወታደሮች መስለዋል ። ሁሉም ወጣቶች ናቸው ። በተስጣቸው ትጥቅ ኮርተዋል ።

«እሺ ጓዶች ፡ የተደለደላችሁበትን ግንባር ሁላችሁም አውቃችኋል?» አልኳቸው ።

ሁሉም ያውቃሉ ። ከመካከላቸው ለቡድን መሪነት የተመረጡትን ልጆች ስም እየጠራሁ አስተዋወቅሁ ። ተቃውሞ አልነበረም ። በጭብጨባ ተቀበሏቸው ። መንፈሳቸው ልቤን ነካው ። የጥሩ ወኔ መንፈስ ነበር ። ወደ ጦር ግንባሮች ለመሔድ የነበራቸው ጉጉትና ስሜት ከወጣት መልካቸው ላይ በጉልህ ተጽፎ ይነበብ ነበር ። በተፈጥሮ ስሜታዊ ነኝና ስሜቴ ተነካ ። ግን መናገር አልቻልኩም — «እሺ ልጆች ፡ ከእንግዲህ ግዳጃችሁን የምታውቁ ወታደሮች ስለሆናችሁ ምክር አያስፈልጋችሁም ። ግን በፈጠራችሁ አንገታችሁን ዝቅ አድርጋችሁ ያዙ ። ይቅናችሁ ። ቻው ። እናሸንፋለን» ብዬ ፊቱን ዞር አደረኩ ። እንባዬ መጥቶ ነበር ። ጥሩ አዋጊ መኩንን እንደግልሆን ገባኝ ። ወይስ አላሁን መኩንናችሁ የወጊያ ትእዛዝ ሲሰጡ እንደኔው ይሰማቸው ይሆን?..... ሌሎች ሲወጡ ፍሬው ዘራሁን ወደኋላ ቀርቶ ሳቂታ ፊቱን ፣ ዓይኑን ፣ ጥርሱን እቁለጫለሁብኝ ።

«ገንዘብ እንዳትለኝ ብቻ አንተ ሰውዬ?» አልኩት ። «አሁን አያስፈልገኝም ። «ሚሊ ድራፍት» ይጠብቀኛል»

አለኝ ።
«ታዲያ ምንድነው?» አልኩት ።
«ከመሔዱ በፊት አንድ ነገር ልንገርህ ብዬ ነው.....»
«ቀጥል» አልኩ ።
«ጋሼ ሁኔታህ ደስ አላለኝም.....»
«የቱ ሁኔታዬ ልጀ!» አልኩት ።
እንቅልፍ አጥቶ ያደረው ዓይኔ ቀልቷል ።

«ከዚያች ፊያሚታ ጊላይ ከምትባለው ልጅ ጋር ተጣብቀህ መቅረትህ አላዝናኛል» አለኝ ።

«የት ታውቃለህ?» አልኩት ገርሞኝ ።
«ምን እኔ ብቻ ፡ ከተማው ሁሉ ያውቃለሁ» አለኝ ።
«በምን?»

«ለሰንቱ ቤት መፍረስ ምክንያት የሆነች አጫራጃ ልሳት ይላሉ ። በአሥመራ የታወቀች ልሳት ። እንዲያው ስትቀበል ፡ ሌላ ውጥ ስትሸኝ ትኖራለች ይባላል ። ሰንቱን ቤት ያፈረሰች ሰንቱን ጀግና ሽጉጥ ያማዘዘች ፡ ሰንቱን ጤነኛ ሰው አላብዳ ያስቀረች ቤት ናት ይላሉ ። ድር ከአሜሪካኖች ሥር አትጠፋም ነበር ይባላል ። አሁን ደግሞ ከመሐል አገር ሰዎች አትለይም ። አደገኛም ልትሆን ትችላለች ። አስብበት» አለኝ ።

«ሰለእሷ ሌላ የምታውቀው ነገር አለ?» አልኩት ።
«በአሥመራ ሴቶች ጉዳይ ኤክስፐርት ነኝ» አለኝ ።
«ከንቲባ አይደለህ?»
«እውነቱን ነው.....»
«እሺ ፡ ሰለአሥመራ ሴቶች ገንረኝ» ብዬ ጋበዝኩት ።
ከንቲባ ጊዜ አላጠፋም ። ጊዜ የሚያጠፋ ሰው አይደለም ።

«ሰማ ልንገርህ ፡ የአሥመራ ሴቶች ጥቅምና ጉራ ነው እንጂ ፍቅር የሚባል ነገር አያውቁም ። የሚወዱህ መስለው ቢታዩህ እውነት አይምስልህ ። ንጹህና ግልጽ መስለው ይቀር በህል ፡ የውሸት ፍቅር ያላዩህል በውሸት ፍቅር በጣም የተካኑ ናቸው ። ጉራቸው ደግሞ አይጣል ነው ። እንሌም እንሌም ፡ ያም ፡ ይህም ደህናው ሰው ሁሉ የኔ ነው ወይም ነበር ግለት ይወዳሉ»

ባንድ በኩል ፍቅር እያሳዩህ በሌላ በኩል ሊያስቀኝህ ይጥራሉ። ይጨቀጥቁህል። እረፍት አይሰጡህም። ይጠራጠሩህል። ቅናት ያደረባቸው አስመስለው ያስቃዩህል። ይህ ሁሉ ከልብ አይደለም። ሠሽታቸውን ነው። ጥሩ አክተሮች ናቸው። ሞኝ ሞኝ ወጥመዳቸው ውስጥ ገብቶ ይቀራል። ደምህን መጥጠውና አጥንትህን ግጠው እስኪጨርሱህ ድረስ አይለቁህም። እንደ መኸገር ይጣበቁብህል። አንተ ብትሔድ የት እገባለሁ? ምን ይውጠኛል? ከእንግዲህ ፍቅር የሚባል ነገር ሲያልፍም አይነካኝም። እንደት እሆናለሁ? ለምን ጥለኸኝ ትሔዳለህ? ይሉህል። እውነት መስሉህ ግዘን ትጀምራለህ። ልብህ መከፋፈል ይጀምራል። ቀስ ብለው ደግሞ። «ሚስትህ ወይም እራሻህ ከኔ የበለጠ አንተ ላይ ምን መብት አላት? እኔም እወድሃለሁ። አፈቅር ሀለሁ ማለት ይጀምራሉ። ዓላማቸው ግልጽ ነው። አንድም ልብህን ስልበው ሊግጡህ። ሁለትም ከሚስትህና ከእራሻህ ሊያስጥሱህ ነው። የአሥመራ ሴት ላጤዎች አንድን ወንድ ከሚስቱ ወይም ከእራሻው ማስጣል እንደ ትልቅ ጀብዱ ይቆጥሩታል። እሷ! ስንቱን ወንድ ከሚስቱ ያስጣለች ወይም ያጣላችናት ሮባል ደስታቸው ነው።

«የምታወጣት ሴት ብቻዋን ብትግጥህ እንኳን አንድ ነገር ነው። ማታ ማታ እንደ ጅብ እየተጠራሩ ይረባረቡብህል። የመሐል አገር ሰው ይሉኝታ። ጉራና ፍቅር ስለሚያጠቃው ተበድሮም ሆነ ተራቁቶ። አጭበርብሮም ሆነ ጉቦ በልቶ ለሷም ሆነ ለጓደኞቿ በየምሽቱ ግብዣ ማቅለጥና ስጦታ ማኸንድንድ። የጠየቁትን ሁሉ ለመፈጸም ቃል መግባት ይጀምራል። አንዷ ሥራ አስገባኝ ትለዋለች። ቃል ይገባል። ሌላው ፓስፖርት እባክህ ትለዋለች። ቃል ይገባል። ሦስተኛዋ የደመወዝ ጭማሪ ወይም ዝውውር እፈልጋለሁ ትለዋለች። ቃል ይገባል። ሌሎቹ ወንድሜን ወይም እህቴን ወይም አጎቴን አስፈታልን ይሉታል። ቃል ይገባል። የማያስገቡት ቃል የለም።

«ምስኪኑ ሰው በሚያወጣት ልጅና በጓደኞቹ ችግርና አሳብ ይጠመዳል። ብረትን በግለቱ እንዲሉ ጊዜና ፋታ አይሰጡትም። ሰውዬው ሥራውንና ኃላፊነቱን እርግፍ አድርጎ ትቶ ስለሚወዳት ልጅና ስለጓደኞቿ መጨነቅ ይጀምራል። የወደደ ሰው ዓይን የለውም። ጓደኞቹ ተሰባስበው አጥንቱን እየጋጡ

ትና በልባቸው እየሳቁበት ስለሚወዳት ልጅ ዝናና ውበት አጋነው ያሟውቱታል። ያግሉታል። ያሳብዱታል።

«አንዳንድ ሞኝ የመሐል አገር ሰው እውነት መስሉት ሚስቱንና ልጆቹን ወይም እራሻውን ይከዳል። እነሱም ቢሆኑ አያርፉም። የቤቱን አድራሻ ፈልገው። ወይም በሰው አድርገው ከሚስቱና ከእራሻው ጋር ያጣሉታል። ያፋጁታል። ድሮውንም የላላ ጋብቻ ከሆነ ባንድ ጊዜ ይፈርሳል። መሠረት ያለው ጋብቻ ከሆነ መነቃነቅ ይጀምራል።

«ግጠው ከጨረሱት በኋላ ወይም መሔጃው ሲቃረብ ምን ያደርጉታል መሰለህ? ልጅቷ ከመሬት ተነስታ መነሟንጭ። ማኩረፍ። ሁለተኛ ዓይንህን አላይም ማለት ትጀምራለች። ጓደኞቿም አንድ ባንድ ይሸሹህል። መሔጃዬ ስለተቃረበ ይሆናል እንዲህ የምትሆነው ብለህ በማዘን በይበልጥ ልታስደስታት ትሞክራለህ። እስከ መጨረሻ ማንቲምህ ድረስ። ማንም ቢሆን አትተውህም። ምክንያት ፈልጋ። ፍቅርና ቅናት ያደረባት አስመስላ በመጨረሻ ትጣላህለች። አንተ ገንዘብህን ከስክሰህ ጨርሰህ። በሺ ብር የሚቆጠር እዳ ውስጥ ተነክረህ የሰው መሳቂያና መሳላቂያ ሆነህ። ስለተለየህት ተናዳ ነው የተጣላችኝ እያልክ በልብህ አዝነህ ስትሔድ እሷ በሆዷ ትስቅብህለች። በመጨረሻ ሆነ ብለው የሚጣሉህ ወደውህ ሳይሆን ለተንኮላቸው ነው። ርካሽነታቸውን ለመሸፈን ነው። ርካሾች ናቸው። መውደቂያ ሳያበጁ ደግሞ የሚጣሉህ አይምሰልህ። እዚሁ እያለህ ከሌላ ወንድ ጋር መውጣት የሚጀምሩም አሉ። አስቀንተው ቀንድ ሊያስበቅሉህ ይጥራሉ። አንዳንዶቹ ወንድ ሲጣላባቸው ደስታቸው ነው። የመሐል አገር ሰው ሞኝ ነውና ሔዶ አምባጓሮ ያነሳል። አንዳንዶቹ ግን እንደ ወደዱህ የተለየህቸው ለማስመሰል የሚያደርጉት መከራ የለም።

«አንደወደዱህ የተለየህቸው ለማስመሰል የሚፈልጉት ለምን መሰለህ? ቤትህም ገብተህ እንዳታርፍ ነው። እንድታስባቸው ነው። — ለአዲስ ዓመት። ለገና ለፋሲካ እያልክ። ዋዛ ለዎች አይደለም። አካሄዳቸው አይታወቅም። የሣር ውስጥ እባቦች ናቸው። ለፍቅር ደንታ የላቸውም። ፍቅር ምን እንደሆነ አያውቁም። እነሱ የሚያውቁት ጥቅም ማሳደድ ብቻ ነው።»

«የዲሳባ ሴቶች ይምጡብኝ አቦ! ከመልክ መልክ፣ ከጠባይ፣ ጠባይ የታደሉ እመቤቶች ናቸው። ከወደዱ ይወዳሃል። ከጠሰህም ያንኑ ያህል ነው። ከጥቅም ፍቅርን ያስቀድግሉ። በደመወዝ ሰሞን ጋብዘኝ የምትል የዲሳባ ሴት የለችም። በእፍን ጣህ እስኪወጣ ድረስ ትጋብዝህለች። ሌላም ጊዜ ቢሆን መቸገርህን ካየች ዝም አትልህም። ያላትን መዛ ትሰጥሃለች። የአሥመራ ሴት ላጤዎች ግን ምን ቢኖራቸው አምጣ ነው እንጂ እንካ የሚባል ቃል አያውቁም። ቀዳዳ ግንቲያ አትወጣቸውም። ገፋ ቢል ያንን የትግራ ሽር ይጋብዙህል። ለሱም በሰንት ልመና። እጃቸውም ሆነ ልባቸው አይፈታም። አንድ ቀን ሆኖልኝ መጽሐፍ ብጽፍ፣ «ከአሥመራ ሴቶች ተጠንቀቁ!» የሚል መጠሪያ ብጤ እጽፍ ነበር» ብሎ ስለ አሥመራ ሴቶች ጠባይ አጣጥተኝ።

«ብዙ አቀሰለውህል መሰለኝ?» አልኩት።
«ብዙዎቹን ታዝቢአቸዋለሁ። ግን ወጥመዳቸው ውስጥ አልገባም። ይህን ሁሉ የምናገርህ እንድትጠነቀቅ ነው። ጥቅም ግሳደን እንጂ ፍቅር አያውቁም» አለኝ።

«ከእጠቃላይ ነገር ተነስተን ሁሉም እንዲህ ናቸው ለማለት እንችልም። እንዲያ የሚያደርጉ እንዳንድ ሴቶች ይኖሩ ይሆናል። ሁሉም አይደሉም። አይመስለኝም» በማለት ለከራከረው ጥክርኩ።

«ቆይ ታያለህ። ከተንህ ታገኘዋለህ። በተለይም ያንተዋልጅ የመሐል አገር ወንዶችን በማግባባትና በማታለል የታወቁት ናት። ብዙ የመሐል አገር ወንዶችን ቀንድ ያስበቀለች። ትዳር ያኖጋች። ሽጉዋ ያማዘዘች ሴት ናት። ይቅርታ አድርገልኝና አትሞኝ። አንተ ገር ነህ። ልብህ ንጹህ ነው። ቀና አስተሳሰብና ስሜት አለህ። ለሰው ታዝናለህ። በተፈጥሮ ሩህሩህ ነህ። ወስላታ ሴት በንጹህ ስሜትህ ላይ ስትጣወት ለማየት አልፈልገም። ይኸው ነው» አለኝ።

ከንቲባ ሲናገር በጆሮዬ እያዳመጥኩት በልቤ ስለኔና ስለፊያሚታ ጊላይ ግንኙነት ነበር የማስበው። እውነት ነው። ሳይታወቀኝ ደሜ ውስጥ ገብታለች። ቀን በሰልክ ግታ በአካል

ከኔ አትለይም። ተጣብቃብኛለች። እኔም ሁኔታዋን በማየት ተጣብቄባታለሁ። ከንቲባ እንዳለው በልማድና በስሜት ወጥራ ይዛልክ አስገብታለች። ፍቅር ምንድነው? ልምድ ነው። መለማመድ ነው። ለምጃታለሁ ወይም ለማዳዋ ሆኛለሁ። መለማመድ ያቆራኛል። ትዝታን ያስከትላል። መለያየት ስቃይ ይሆናል። የመለማመድ ስቃይ መጥፎ ቅናትን በልብ ውስጥ ይጭራል። እና የልማድ ባሪያና ተገዥ መሆን ይመጣል። እዚህ ደረጃ ላይ ልደርስ ምንም አልቀረኝም። ከንቲባ እንዳለው ስታታልለኝ ይሆን? ፊያሚታ ታታልለኛለች ብዬ ለማመን አቃተኝ።

ከንቲባ እንዳለው እኔና ፊያሚታ አብረን መውጣት የጀመርን ሰሞን አንድ ወይም ሁለት ጓደኞቿ ከመኪናዬ ውስጥ አይጠፉም ነበር። ተላቢ ሪፖርቲኬ ሆነውብኝ ነበር። ግን ስለምወዳት እወዳቸዋለሁ። ስለማከብራት አከብራቸዋለሁ። እሷን ማስደሰት ደስ ስለሚለኝ አስደስታቸዋለሁ። ይህን የማደርገው ለጉራ ወይም ለሌላ ነገር ሳይሆን ከፍቅር የተነሳ ነበር። ሊያታልሉኝ፣ ሊልጡኝ ሊያራገፉኝ ይሆን? በሆዳቸው የሚጋጥ አዲስ ጅል ተገኘ በማለት በኔ ኪሣራ እየበለጠና እየጠጡ በሆዳቸው ይስቁብኝ ነበር ወይ? እንዴት እንዲህ ልታደርገኝ ትችላለች? ይሆናል ብዬ ለማመን አስቸገረኝ። እውነት ነው። ከንቲባ እንዳለው ጓደኞቿ በሙሉ ስለፊያሚታ ውበትና ዝና አጉልተውና አጋነው ከማውራት ሌላ ወሬ የላቸውም። በተዘዋዋሪ መንገድ እሷን በማገኘቱ እድለኛ መሆኔን ነገሩኝና በባሰ ሁኔታ ከእሷ ጋር ተጣብቄ እንድቀር ሊያደርጉኝ ፈልገው ይሆን? እናያለን። ግን ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ፊያሚታ ተለውጣብኛለች። እንዳለፈው ጊዜ ጓደኞቿን አትጠራም። እንዳያቸውም አትፈልግም። ከፍራፍሬ ጭማቂና ከወትት ሌላ አትጠጣም። አትጋበዝም። እኔም እንድጠጣ አትፈልግም። ገንዘብ ሳወጣ ደስ አይላትም። አዝናልኝ ይሆን ወይስ በግብዣ ላይ የማጠፋውን ገንዘብ ቆጥቤ እሷ ላይ ብቻ እንዳፈስ ፈልጋለሁ የቱ ይሆን? ለጥቅሟ ስትል ይሆን የተጣበቀችብኝ? ወይስ ከእጮኛዬ ልታስጥለኝና የጉራ መንዣ ልታደርገኝ? የቱ ይሆን? ወይም ሁለቱንም ለማድረግ ፈልጋለሁ ይሆን? ጥርጣሬ አደረብኝ። ለማወቅ ፈለኩ። እና ደግሞ ልትነግረኝ የማትፈልገው ነገር ምን ይሆን? መነጣነጭ፣ ግኩረፍ፣ ከኔ ጋር ሆኖ ባላብ ጭልጥ ብላ መሔድ ጀምራለች። ምን ይሆን?

«አንገዳያውስ አታውቃትም = ይላሉ! ይባላል! የሰም አጥ ፊዎች ወሬ ነው = ይህ ከተማ ደግሞ በዚህ የታወቀ ነው = ልዩነቷ ለይደለችም = ትወጣለች = ግን የምትወጣው እንደ ሌሎች ሌሎች ጋቢ ተጀቡዳሳይሆን ፊት ለፊት ነው» ለልኩት =

«አንደረለክ = በፍቅር ረገድ እኔ የግምነው በጎሳጎሳጎሳ ነው» ለሰኝ =

የፍቅር ግለክል ተፈጠረ እንደ! «አልኩና ቀልደን— መሊሠግ : መሊገግ : አሊሴግ : አሊወግ : ሊሠጋለኮ : ሀገላዝ : ገግገል : ወዘተ እያሉ በም ሕጻረ ቃላት መናገር የጊዜያችን ‘ፋሽን’ አየሆነ መሔዱ ትዝ ብሎኝ =

«አግኛቸው : አምጣቸው : አስደስታቸው : አባራቸው ግለት ነው = እኔ በዚህ ነው የግምነው = እነሱም ቢሆኑ እንዲህ ዓይነቱን አያያዝ ይወዳሉ — የምድር ጨው» ለለ =

ሴቶችን የምድር ጨው እያለ መጥራት ይወዳል = ለእሱ ሴቶች ሁሉ የምድር ጨው ናቸው =

«አይ ከንቲባ! ይህ ከተማ ያላንተምን ይሆናል?» ለልኩት =

«መሔደን ላሥመራ ምድር ጨዎች ሁሉ ንገርልኝ — በራዲዮ..... ከንቲባ ከድል በኋላ ተመልሶ ይመጣል በላቸው..... ቻው» ለለ =

«ከንቲባ : ራስክን ጠብቅ = እጄ? » ለልኩት =

ከንቲባ ጥርጣሬ አባድሮብኝ ሐደ = ብክላክልላትም ከጥር ጣሬ ፈጽሞ ነጻ ለመሆን አልቻልኩም = በእርግጥ ሰዎች እንደ ሚሏት ትሆን? ስለጠባባዩ ተጋኖ ሊወራ ይችላል = ሰው ከሰው ራስ አይወርድም = በዓይኑ ውስጥ ያለውን ግንድ ትቶ በሌላው ሰው ዓይን ውስጥ ስላለው ጉድፍ ያወራል = በሌላ በኩል እሳት ከሌለበት ጢስ አይታይም ይባላል = ቢሆንም የጀመርነውን ጨዋታ : ጨዋታ ከሆነ : ልቀጥልበት ፈለኩ = አንገቱ ድረስ ከገባሁበት በኋላ ለምን አቋርጠዋለሁ? ወይም : ምናልባት እንድ ወይም ሁለት ትምህርት አገኝበት ይሆናል ለልኩ = እስተሳሰቤ ትክክል እንዳልሆነ ላላጣሁትም ምናልባት ከአሷ ጋር ፍቅር ይዞኝ ይሆናል = ለዚህ ይሆናል በትክክል ግብብ

ያቃተኝ = የያዘው ሰው በትክክል አያስብም ይባላል = ፍቅር የሌለ በመል ያወጣል : ትልቁን ሰው ትንሽ : ጨዋውን ባለገ : ከፋውን ወራዲ : ጭቱኛ ትብቅብጭ : ብልህን ሞኝ : ዝምቀኛውን ተናጻጽ : ዓይኖቻቸውን እውር ያደርጋል : ይሉኝታ ያላ ጣል ይባላል = ፍቅር እንደን ሰው የግይሠራው ሥራ የለም = በተቃራኒው ፈረውን ሰው ልብ ሙሉ ጀግና : ባለገውን ጨዋ : ስስታውን ቸር : ጥጥን ብልህ : ለፍላፈውን ዝምቀኛ : ሲሰኛውን ቆራቢ : ትብቅብጭን ጭምት ለያደርግ ይችላል = እኔን ምን ሠርቶኝ ይሆን? ለልኩ = ላላውቅም = ስለራሴ ለማወቅ ፈለኩ = እንዲህ ዓይነቱ እስተሳሰብ ራስን ግጥኖት ነው ሊባል ይችላል ይሆናል = ይሁን = ወደ ኩሱኔል በትሩ ቢር ደወልኩ = ጸሐፊው ላስቸኳይ ጉዳይ ወደ አዲስ አበባ ደንገገት ተነስቶ የሐደ መሆኑን ነገረኝ =

«መቼ ይመለሳል?»

«አላውቅም ጌታዬ.....»

«በጣም ለሚያስቸኩል ብርቱ ጉዳይ ነበር.....»

«የሚመለሱበትን ቀን አልነገሩኝም ጌታዬ.....»

ስልኩን ዘጋሁት = የሕዝብ ደኅንነት ሰዎች ማንኛውንም ነገር በምስጢር ነው የሚይዙት = ዜና ሲላክላቸው እንኳን ምስጢር! ብለው በሚስጥር ፋይል ያናጋሉ = ስለ ፓራዲዞ የደረሰኝን ጥቆማ ለማን እንደምንግረው ጠፍቶኝ ዝም አልኩ = ለማይሆን ሰው ነገረ ባለማወቅ ወይም በጀብደኝነት ጠላትን እን ጻናነቃ በመስጋት ኩሉኔል በትሩን መጠበቅ የግድ ሆነብኝ = ሌላ የማደርገው ነገር አልነበረኝም =

ቀን መጣ = ቀን ሐደ = ሮማን የላከችልኝ የቴፕ ክር ደርሶኝ እንደሆነ ለመጠየቅ ስልክ ለድርጊጃኝ ነበር = የቴፕ ክሩ ደርሶኝል = ግን ለዚህ ብቻ አልነበረም ስልክ የደወለችው = አሥመራ የምትመጣበትን ቀን ልትነግረኝኝ ነበር = ወደ ጦር ግንባር ለመ ሔድ እንደ ተዘጋጀሁና : በማንኛውም ቀን ከዚህ ልንላ እንደ ምችል ነገርሁት = በእውነት : አልዋሸኋትም = ወደ ጦር ግንባር ለመሔድ ተዘጋጅቼ ነበር = መቼ እንደምሔድ እስኪነገረኝ ብቻ ነበር የምጠበቀው = ጦርነቱ በማንኛውም ቀንና ሰዓት ይጀምራል ተብሎ ይጠበቅ ነበር = እና የሁሉም ጀር ወደ ናቅፋ

አተኩርአል ። በሁሉም ቦታ ውጥረት ሰፍኖ ነበር ። ቀይ ኮከቦች ፊት ላይ ጭንቀት ይነበባል ። የጓድ ሊቀ መንበሩን ፊት ለማየት የማይችኩል ጓድ አልነበረም — የዕለቱን ታሪክ ለማንበብ ። የአብዮታዊት ኢትዮጵያ ዕለታዊ ታሪክ ፣ ድሉና ሽንፈቱ ፣ ደስ ታውና ኃዘኑ ፣ ተስፋውና ብሶቱ ፣ መፍትሔውና ችግሩ እንዳለ ተመዝግቦ የሚታይበት ፊት ነው ።

የአሥመራ ከተማ ኗሪዎች ሰሞኑን ምን እንደሰሙ አይታወቅም በጊዜ ወደ ቤት ገብተው እንደ ዶሮ መስፈር ጀምረዋል ። ከተማው ጭር ብሎ ይታያል ። የአሥመራ መንገዶች የኔና የፊያ ሚታ ጊላይ ብቻ ነበሩ ። እንደወቅቱ ካራቪል ባር ፊትፊት ደጅ የመኪናዎች ሰልፍ አይታይም ። እታገኝና ውሾቿ ብቻ ነበሩ መንገድ ላይ የሚታዩት ። እታገኝና ውሾቿ ከካራቪል ደጅ አይጠፉም ። እታገኝ እብድ ሴት ናት ። «ከሰው ውሻ ይሻ ላል!» እያለች ስትጮህ ታድራለች ። ቡችሎቹንም በቅርጫት ይዛ ትዞራለች ። ውሾቹ በሔደችበት ይከተሏታል ። ከበዋት ይተኛሉ ። እነሱ እያሉ ማን ወንድ ደፍሮ ይነካታል—በጫጭቀው ይጥሉታል ። እታገኝ በጣም የምትወደው ሰው ነበራት ይባላል ። ከሕይወቷ አስበልጣ ስትወደውና ከራሷ አብልጣ ስታምነው ከዳት ። እና አበደች ። «እኔ ሰው አልወልድም! የውሻ እናት በሉኝ!» ትላለች። እንዳንዴ አላፈው አግዳሚው ዝም ብሎ ሣንቲም ይጥልላታል ። ቆንጆ ድምጽ አላት ።

«ምነው ዘጋሽኝ? እኔ እንኳ አልዘጋሁ» አለችኝ ፈያሚታ»

ከሰው ውሻ ይሻላል ትላለች ፣ ግን ይኸውና ያለሰው መኖር አትችልም ፣ ያለ ሰው ማን ሊኖር ይችላል? ምናልባት እግዚርም ራሱ ያለ ሰው ሕልውና የለውም እያልኩ ሰለአበደኝ እታገኝና ስለ ፍልስፍናዋ ሳብብ ነበር ። ዝም ስላት አትወድም ። መላ አላቤና ትኩረቱ ወደ እሷ እንዲሆን ትፈልጋለች ። ዝም ስላ ስለ ሮማን የማሰብ ይመስላታል ። እና ነገር ትጀምረኛለች ።

«ምን ሆነኝና ትዘጋጃለሽ?» አልኳት ።

«አንተ የምትሔድበትን ቀን እያሰብኩ ፣ እንደ እርጉዝ ቀን መቁጠር ስለችኝ አባቲ ይሙት ። አይ ይህ ቀይ ኮከብ ዘመቻ!» በማለት ዕድሏን አማረረች ።

ከሰሞኑ ቀልድና ሳቂ ጠፍተው ከኃዘን አገር የመጣች እንግዳ መሰላለች ።

«እና?» አልኳት ።

«እና ፣ አንተን የሚያስረሳኝ ወንድ መፈለግ አለብኝ ። አንተም ወደ እጮኛህ» አለችኝ ።

«ይህ ኖርአል?» አልኩ ።

ከቅርብ ቀኖች ወዲህ የውሸት ኩርፊያዋን ትታ ማምረር ጀምራለች ። እዝን ፣ ትከዝ ፣ ፍዝዝ ፣ ድንግዝ ትላለች ። እኔ እንዳነጋግራት የምትፈልገውን ያህል ፣ እሷ እንዳንዴ በከባድ ዝምታ ተውጣ ፣ ትከዝ ፣ ፍዝዝ ፣ በማለት እንደአዲስ ሰው ለረጅም ጊዜ አተኩራ ታየኛለች ። እንዲህ ስትሆን በፍቅር ዓይን እንደምታየኝ ይሰማኛል ። እሷን ዘልቄ ለማየት እየፈለኩ እጪ ነቃለሁ ።

«አሁን ገባኝ ። ልትተይኝ አስበኛል?» ብያት ቀልድ ጩርኩበትና «እናንተ መቸም ፍቅረኛ ቀርቶ አገር ትከዱ የለ!» አልኳት ።

ቀልዴ በጣም አሳቃት ።

«አዎ ፣ እንዲህ ስትስቂ ነው ደስ የምትይው ። ኃዘን አያምርብሽም» አልኳት ።

«ከእንግዲህ አልስቅም ፣ አባቲ ይሙት»

«ለምን ፈያሚታ»

«አይገባህም እባክህ ። ወየ እነ ግዲ!» ብላ ከንፈሯን በኃዘን መጠጣችና «ልክዳህ የማሰብ ይመስልሃል? እስቲ እጄን ምታኝ» አለች ።

«ታዲያ ምንድነው?» ብዬ እጅዋን መታሁ ።

«ትገርማለህ አባቲ ይሙት! ያደብ» አለችኝ ።

«ሌላ ምን አለ? ንገራኝ» አልኳት ።

«አልነግርህም.....»

«ከኔ የምትደብቀው ነገር አለ? እንዴት ፈያሚታ ይኸው ነው የኔና ያንቺ ነገር?» አልኳት ።

«የራሴ ችግር ነው = እኔው ራሴ እወጣለሁ» አለች =
«ምንም የምረጃሽ ነገር የለም ግለት ነው?»
«ምንም» ብላ እንባዋን አረሰች =

ባልጠይቃት ዝም ብዬ ግረፈያ ቤቴ ወሰድኳት = እሷን
አሰማለች ይሻላል = የጠየቁትን ነገር እሺም እምቢም አት
ልም = ታስጢንቃለች = አትቆርጥም = አትወስንም = ከወሰኑ
ላት ግን ምንም አትልም = እሷም ብትሆን ተቃውሞ አላነሳችም =
ስለምትሐድበት ቦታ ሳይሆን ስለችግሯ ነበር በይበልጥ ስታስብ
የነበረው = ስለምትሐድበት ሥፍራ ደንታ አልነበራትም =
በሌላ በኩል ደግሞ ከኔ ለመለየት የፈለገች አልመሰለችም =
ትርቤ ለመሆን የምትፈልግ መሆኗ ተሰማኝ = ያን ምሽት የሕይ
ወት ራብ ድንገት የተሰማት ይመስል አልጋ ላይ ተስጋጠግባ
ነበር = ጨካኝና «ሳቪጅ» ሆኖ ነበር = ለመበጠስ ከደረሰ የሕ
ይወት ቀጭን ከር ላይ ተንጠላጥላ ለመጸን ይመስል ባለ በሌላ
ኃይሏ ትደጥጥ ነበር = ከጣፋጭ ስቃይ የሰሜት ምንጭ የሚፈልት
እንባም ታረሰ ነበር = ሮግን የላከችልኝ የአስቴር ዘፈን ጣልቃ
ገብቶ በመከከላችን የነበረውን ጥሩ ስሜት ባያደረሰው ኖሮ =
ችግሯ ምን እንደሆነ ልጠይቃት ነበር = እና እንደምትነግረኝም
እርግጠኛ ነበርኩ =

«ምነው እግር አወጣህ እንዴት ፈረደብኝ
«ያም አንተን ያም አንተን አዩ ጉድ በዛብኝ
«ወዴት ነው መዋያህ ፈራሁ እኔ እንጃልኝ
«ዓይን በዝቶብህል ሽሽግ በልልኝ.....

ፈያሚታ ዝም ብላ ዘፈኑን ትሰማ ነበር = አንዱ ዘፈን
አልቆ ሌላው ቀጠለ = ከሩ ቴፕ ሬኮርደሩ ላይ እንደተጠመደ
በመርሳቴ ራሴን ረገምኩ =

«ሙናዩ ሙናዩ
አንተ ነህ ገላዩ

እየዋለ ሲያድር ፍትርህ እየለብኝ
ጤና አሳጥቶኛል መውደድህ በዝቶብኝ
ሰወድህ ውደደኝ ጠበቅ አርገህ ያዘኝ
አልችልም ብቻዬን ፍትርህን አግዞኝ

ፍትርህ አሸንፈኝ መውደድህ የረሳኝ
አይዞሽ በለኝ እንጂ ተው አታንገላታኝ
አንተ ነህ በሽታዬ የነዳኝ ፍትር ነው
አልችልም ብቻዬን ብታገዘኝ ምነው?.....

እንደፈራሁት አልቀረልኝም =

«ይህን ዘፈን ከየት አመጣሽው?» ብላ ጠየቀችኝ =
ልዋሻት አልቻልኩም — «እሙኛዬ ናት የላከችልኝ»
አልኳት =

ከአልጋው ላይ ዘላ ወርዳ..... ከሩን መዛ : መዛ : በጭቃ
በጭቃ ወለሉ ላይ ከመረችው = በዚህም አልበቃትም = ተቦ
ጭቆ የወደቀውን ከር አፍላ ፈቴ ላይ በተነኝው = እና ልብሷን
መልበስ ጀመረች = ራቁቷን ነበረች = በንዴቷ ላይ የተናደደች
አግልከት መሰላ ታየችኝ =

«የት ልትሔጄ ነው?»
«ቤቴ.....»
«ሰዓት አላፈውስ?»

ከምሽቱ አምስት ሰዓት ከሩብ ሆኖ ነበር = አሥመራ በር
ንድ ካልሆነ በቀር ከአምስት ሰዓት በኋላ ጉቅንቅ ግለት አይ
ቻልም = ወንበር ስባ ቁጭ ከግለት ሌላ የምታደርገው ነገር አ
ጣች = እኔም ተነስቼ ከአልጋው ጠርዝ ላይ ቁጭ አልኩ = ሁሉ
ታችንም በጭንቀት ተውጠን ቀረን = እኔህ ጣጣ ውስጥ እንዴት
እንደገባሁ ነበር የማስበው = ግን በይበልጥ ያላስበኝ የነበረው
በዝነ እጄ ከገባሁበት ጣጣ መውጫ ተዳዳ ጣጣቴ ነበር = እሷም
በበኩሏ ምናልባት እኔን ያወቀችበትን ቀን በልቧ ትረገም ነበር =
እኔም በራሴ : እሷም በራሷ ልሳብ ተውጠን ምንም ሳንባባል
ቆየን = እንደ እውነቱ ከሆነ ጭንቅላቴ ዝም ብሎ ይዋኝ ነበር
እንጂ ምንም የተጨበጠ ነገር አላስብም ነበር = ጊዜውም ሐደ =
በመጨረሻ በረጅሙ ተነፈስኩና : «እባክሽ ስሜኝ ፈያ
ሚታ = በቂ ጊዜ አልሰጠሽኝም = ለማስብ ጊዜ አላገኘሁም =
እንደ እውነቱ ከሆነ ምን እንደግሰብም አላውቅም = ትንሽ
ጊዜ ሰጪኝ» አልኳት =

«የምስጢር ጊዜ የለችም ። ቢኖረኝ ደስ ይለኝ ነበር» አለች ።

«ምን ማለትሽ ነው? ለኔ እንዴት ጊዜ ታጭቃለሽ? አብረን ያሳለፍነውን ውብ ጊዜና ጣፋጭ ትዝታ እንዲሁ ባንድ ጊዜ ከልብ አውጥቶ መወርወር አይቻልም ፤ ወይስ እንዲህ ለማድረግ የሚችል አንጀት አለሽ? እስቲ ንገራኝ!» አልኳት ።

ምንም አልነገረችኝም ። ይልቅ ፡ «መቼ ነው የምትሔደው» ብላ ጠየቀችኝ ።

«የት?»

«ወደ ጦር ግንባር.....»

«አላውቅም ። ምናልባት ነገ ከነገ ወዲያ.....»

«ቶሎ ብትሔድ ጥሩ ነው ። ችግሪን ያቃልልልኛል.....»

«እኔ ነኝ ችግር የሆንኩብሽ?»

«ይደብ» አለችኝ ።

«ለኔም ጥሩ ነው ። ለማሰብ ጊዜ አገኛለሁ ። ለከፋም ሆነ ለደግ ከሚወዱት ሰው ትንሽ ራቅ ብሎ የማሰብ እድል ማግኘት ይጠቅማል ። ርቀት ፍቅራችንን ያጠናክራል ወይም እውነቱን ግልጽ አድርጎ ያሳየናል ። አይመስልሽም?» አልኳት ።

«ይደብ» አለችኝ ።

ብዙ ሙከራ አደረኩ ። ችግሯ ምን እንደሆነ ልትነግረኝ አልፈለገችም ። እና እንደገና ተቃቀፍን ። ጦርነትና ሠላም ። ምናልባት ወደፊት እንደዚሁ እንቀጥል ይሆናል — ሁልጊዜ..... ይህች ሕይወት.....

ቀ ይ ት ር ኢ ት

ና ቅ ፋ የ ደ ም ጎ ራ

ምዕራፍ አራት

አርሚ አቪዬሽን ሚዳ እንድገኝ የተሰጠኝ ጊዜ በጣም አጭር ነበር ። ወታደራዊ ትእዛዝ ያለምንም ቅድሚያ ማሰጠን ቀቂያ ባጭር ጊዜ ውስጥ የሚሰጥበት ምክንያት አልገባህ እያለ ታንጾ ስላልተዘጋጀ ይሆናል ። ህዋሳቴ ቶሎ እሼ ብለው አጭር ትእዛዝ አይቀበሉም ። ጊዜ አልነበረኝም ። የተሰጠኝ ጊዜ ልብስ ለመለወጥ ብቻ የሚበቃ ነበር ። «ወቴ» ቀልድ አያውቅም ። ለጦር ሚዳ ተብሎ የተሰጠኝን ትጥቅ እንደ ነገሩ ታጠቅሁና እግረ መንገዴን ፊያሚታ ጊላይን ይህና ስንብች ለማለት ስልክ ደወል ኩላት ። አብረን ነበር ያደርነው ። ባለፉት ሦስት አራት ቀናች ደግሞ አዲስ ጠባይ ማሳየት ጀምራለች ። እንደ በፊቱ አብረን የትም እንድንታይ አትፈልግም ። ቤቷም እንዳደርሳት ጨርሳ አትፈቅድልኝም ። «ላታዛልቀኝ ለምን ካንተ ጋር በየአደባባዩ እታያለሁ?» የሚል ምክንያት ልትሰጠኝ ትሞክራለች ። ግን ምክንያቷ ይህ እንዳልሆነ ይሰማኛል ። እሷ ደግሞ የእውነቱን ልትነግረኝ አትፈልግም ። የምትደብቀኝ ነገር ነበራት። ካላመነችበት ወይም ካልመሰላት ያው እንደ ሐማሴን ዘርቋ ግትር ናት ። በመኪና ስንሔድ ፣ ጠፍቶባት በየመንገዱ የምትፈልገው ሰው ያለ ይመስል አሥራ ትገላመጣለች ። ሰው ወደ መኪናችን ሲጠጋ ባየች ቁጥር ፣ ጠፍቷት ስትፈልገው የቆየችውን ፍጡር ድንገት ያገኘችው ይመስል ሰውነቷ ድንገት ሽምቅቅ ይልና ትኩር ብላ ትመለከተዋለች ። ከዚያ በኋላ አጠገቤ እያለች ባላብ ጭልጥ ብላ ከአጠገቤ ትጠፋለች ። አይኖቿ ያዩኛል ። ግን በእውነት የሚያዩኝ አይመስሉም ።

«ሰው የጠፋብሽ ትመስያለሽ ። ማን ጠፋብሽ? እስቲ በሞቴ ንገራኝ?» ስላት ፡ «እንጃ አባትህ ። ደደብ» የሚል መልስ ትሰጠኛለች ።

«የምሰጥህ ጊዜ የለኝም ። ቢኖረኝ ደስ ይለኝ ነበር» አለች ።

«ምን ማለትሽ ነው? ለኔ እንዴት ጊዜ ታዋቂላለሽ? አብረን ያሳለፍነውን ውብ ጊዜና ጣፋጭ ትዝታ እንዲሁ ባንድ ጊዜ ክልብ አውጥቶ መወርወር አይቻልም ፤ ወይስ እንዲህ ለማድረግ የሚችል አንጀት አለሽ? እስቲ ንገራኝ!» አልኳት ።

ምንም አልነገረችኝም ። ይልቅ ፡ «መቸ ነው የምትሔደው» ብላ ጠየቀችኝ ።

«የት?»

«ወደ ጦር ግንባር.....»

«አላውቅም ። ምናልባት ነገ ከነገ ወዲያ.....»

«ቶሎ ብትሔድ ጥሩ ነው ። ችግሪን ያቃልልልኛል.....»

«እኔ ነኝ ችግር የሆንኩብሽ?»

«ደደብ» አለችኝ ።

«ለኔም ጥሩ ነው ። ለማሰብ ጊዜ አገኛለሁ ። ለክፉም ሆነ ለደግ ከሚወዱት ሰው ትንሽ ራቅ ብሎ የማሰብ እድል ማግኘት ይጠቅማል ። ርቀት ፍቅራችንን ያጠናክራል ወይም እውነቱን ግልጽ አድርጎ ያሳየናል ። አይመስልሽም?» አልኳት ።

«ደደብ» አለችኝ ።

ብዙ ሙከራ አደረኩ ። ችግሩ ምን እንደሆነ ልትነግረኝ አልፈለገችም ። እና እንደገና ተቃቀፍን ። ጦርነትና ሠላም ። ምናልባት ወደፊት እንደዚሁ እንቀጥል ይሆናል — ሁልጊዜ..... ይህች ሕይወት.....

ቀይ ትርኢት

ና ቅ 4 የደም ጎሪ

ምዕራፍ አራት

አርሚ አሺዬሽን ሚዳ እንድገኝ የተሰጠኝ ጊዜ በጣም አጭር ነበር ። ወታደራዊ ትእዛዝ ያለምንም ቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ባጭር ጊዜ ውስጥ የሚሰጥበት ምክንያት አልገባህ እያለ ታንጾ ስላልተዘጋጀ ይሆናል ። ህዋሳቴ ቶሎ እሼ ብለው አጭር ትእዛዝ አይቀበሉም ። ጊዜ አልነበረኝም ። የተሰጠኝ ጊዜ ልብስ ለመለወጥ ብቻ የሚበቃ ነበር ። «ወቴ» ቀልድ አያውቅም ። ለጦር ሚዳ ተብሎ የተሰጠኝን ትጥቅ እንደ ነገሩ ታጠቅሁና እግረ መንገዴን ፈያሚታ ጊላዴን ደሀና ስንብች ለማለት ስልክ ደወልኩላት ። አብረን ነበር ያደርነው ። ባለፉት ሦስት አራት ቀናት ደግሞ አዲስ ጠባይ ማሳየት ጀምራለች ። እንደ በፊቱ አብረን የትም እንደንታይ አትፈልግም ። ቤቷም እንዳደርሳት ጨርሳ አትፈቅድልኝም ። «ላታዛልቀኝ ለምን ካንተ ጋር በየአደባባዩ እታያለሁ?» የሚል ምክንያት ልትሰጠኝ ትሞክራለች ። ግን ምክንያቷ ይህ እንዳልሆነ ይሰማኛል ፤ እሷ ደግሞ የእውነቱን ልትነግረኝ አትፈልግም ። የምትደብቀኝ ነገር ነበራት ። ካላመነችበት ወይም ካልመሰላት ያው እንደ ሐማሴን ዘርቿ ግትር ናት ። በመኪና ስንሔድ ፤ ጠፍቶባት በየመንገዱ የምትፈልገው ሰው ያለ ይመስል አሥራ ትገላመጣለች ። ሰው ወደ መኪናችን ሲጠጋ ባየች ቁጥር ፤ ጠፍቷት ስትፈልገው የቆየችውን ፍጡር ድንገት ያገኘችው ይመስል ሰውነቷ ድንገት ሽምቅቅ ይልና ትኩር ብላ ትመለከተዋለች ። ከዚያ በአካል አጠገቤ እያለች ባሳብ ጭልጥ ብላ ከአጠገቤ ትጠፋለች ። አይኖቿ ያዩኛል ። ግን በእውነት የሚያዩኝ አይመስሉም ።

«ሰው የጠፋብሽ ትመስያለሽ ። ማን ጠፋብሽ? እስቲ በሞቴ ንገራኝ?» ስላት ፡ «እንጂ አባትህ ። ደደብ» የሚል መልስ ትሰጠኛለች ።

«ታዲያስ ፈያሚታ?» አልኳት ።
«ለምንድነው ደግሞ ዛሬ ወታደሩ ጓላውን ያዞረብን?»
አለችኝ ።

ወታደሮች በየአውራ መንገዶች ተሰልፈው ነበር ። ወታደሮች «ጓላቸውን» ወደ መንገድ አዙረው ሲቆሙ ፣ የአሥመራ ሕዝብ አንድ ታላቅ እንግዳ ይሐዳል ወይም ይመጣል የሚል ግምት አስቀድሞ ያሳድራል ።

«ጸጋዬ ይሐዳል ሲሉ ሰምተው ይሆናል» በማለት ቀለድኩ ባትና ፤

«እውነት ፈያሚታ አሁን ወደ አፍክበት መሔዴ ነው ። አሁን ነው የተነገረኝ ። ልሰናበትሽ ነው የደወልኩት» አልኳት ። በመጀመሪያ አላመነችኝም ።

«እውነቱን ነው ፈያሚታ ሙች ። ያንቺ ውሸት የተጋባብኝ መሰለሽ እንዴት መሔዴ ነው ። በወታደር ልብስ ብታይኝ ሌላ መሆኔህ» አልኳት ። ዝም ብላ ቆየችና ፡ «በወታደር ልብስ ሳይህ አልረዳም — አባቲ ይሙት» አለች ።

«ለምን?»

«እነሱ ሁልጊዜ ደህና ሁኑ እንዳሉ ነው» አለች ።

«ብዙ ወታደር ወዳጆች ነበሩሽ መሰለኝ!» አልኳት ድንገት ብልጭ ብሎብኝ ። ትንፃት በስለታም ጥርሱ ልቤን ሙብላት ጀምርክል ። ትንፃት — የፍትር እሳት! የፍትር ጤስ! «አንቲን ከግወቂ በፊት ለሆነው ምን ያገባህል?» አለችኝ ። ልክ ነበረች ። እኔን ከግወቂ በፊት ያደረገችው ነገር አያገባኝም ። ቢሆንም አንድ ወንድ ለክብሩ ያለውን ተናኢነትና ለሴቱ ያለውን ትናት ያለፈው ታሪክ መጋረጃ አብዛኛውን ጊዜ ለጋርደው አይችልም ። ያለፈውም ነገር ያስተናል ። መጀመሪያውት ለምን የገሌ አልነበረችም! ከሌሎች ወንዶች ጋር ጨዋታዋ እንዴት ነበር ታስታውሳቸው ይሆን? ትዝታን በሰው ጭንቅላት ውስጥ መግደል አይቻልም ። ሁልጊዜ ይናራል ። እና ትናት ይፈጥራል ። ትክክለኛ አስተሳሰብ አይደለም ። ግን ትናት አብዛኛውን ጊዜ ከትክክለኛ አስተሳሰብ ነው የሚመነጨው ያለው ግንዛቤ ፍትር ሁልጊዜ የትክክለኛ አስተሳሰብ ሕግጋት ተከትሎ የሚሔድ ነገር ቢሆን ጣፋጭና ስቃይ ይሆን ነበር! አላውቅም —

«ፈያሚታ! ስለችግርሽ በእውነት ልትነግረኝ አትፈልገም!» አልኳት ። መሔዴ ስለሆነ ምናልባት አሁን ትነግረኛለች በግለት ። ሆኖን እየቆረጠኝ መሔድ ደስ አላለኝም ።

«አንተም ወደ ጦር ግንባርህ ፣ እኔም ወደ ጦር ግንባራ» አለችኝ ።

«ያንቺ ደግሞ የቲ ግንባር ነው?»

«የፍትር ግንባር.....»

«ደህና ፣ ፍትር ግንባር ላይ በድል እንገናኝ»

«የምንገናኝ አይመስለኝም ጸጋዬ» አለችኝ ።

«ምን ግለትሽ ነው?»

ድንገት ደግሞ ድምጹን ወደ ቀልድ ለወጠችና ፡

«ድል ተገኘ ። ያሥመራ ሴቶች ተዳረሱ ። ሥጋ አለቀ ። ከዚያ በኋላ ቀይ ኮኮቦች ምን ይጠብቃሉ? እንዳልከው ፈትለክ ነው!» አለች ።

አምርረ «ፈያሚታ ቀልዱን ተይና እውነቱን ነገረኝ» አልኳት ።

«ስትመለስ ትደርስበታለህ» ብላ በኃይል ስልኩ ላይ ተነፈሰችና ፡ «ከፍትሩ የምታመጣልኝ ነገር አለ አባቲ ይሙት» አለች ። «ምን?..... ነገረኝ»

«ድል»

«ስለእኩ አትጠራጠራ» ብያት ልቤ እንደ ድንጋይ እየከበደኝ ፤

«ፈያሚታ ፡ ልትነግረኝ የማትፈልገው ነገር እንዳለ አውቃለሁ ። ግን ምን ይሁን ምንም የሚያሳዝኝ ነገር እንደግታደርገህ ተስፋ አለኝ ። እንገናኛለን ። ደህና ሁኝ ግለት አልችልም ። አይትንክሲ እሺ እምባር.....?» ብያት ተነስቼ ወደ እርሜ አሸባሪነት በረርኩ ። ስለፈያሚታ ነበር የግስበው ። አንድ ወንድ ስለአንድ ሴት ሳያደርግ ግስብ ሲጀምር ፍትር ይዞታል ወይም ሞኝ ሆኗል ለግለት ይቻላል ። ሁለቱንም ነበርኩ ። ወይም መሰለኝ ። አሥመራዬን ፣ ውብ የዘምባባ ከተማዬን ፣ ናተይ ለሚኖረት ጽብቹቲ ፣ ወደኋላ ትቻት ስሔድ ልቤ ጋዜን ተቆናት እንደ ድንጋይ ይከብደኝ ፣ ጀመር ፣ ከአሥመራም ጋር ፍትር ይዞኝ

ነበር = የሚገርመው ነገር አሥመራንና ፊያሚታ ጊላይን ለይቼ
አላያቸውም = ባሳቤ አንድም ሁለትም ሆነው ይታዩኛል =

የአርሚ አሸዩሽን ሚዳ ንቅናቄ በዝቶበታል = በየደቂቃው
ተዋጊ አይሮጥላኖች ተከታትለው ይነሳሉ፣ ተከታትለው መጥ
ተው ያርፋሉ = አንቶኖሾች ይነሳሉ፣ ይወርዳሉ = መሣሪያዎችና
ወታደሮች ይጫናሉ = አይሮጥላን ጠጋኞች ይጣደፋሉ፣ የአየር
ኃይል ተዋጊዎች ከነሙሉ ትጥቃቸው ይሮጣሉ፣ ይሒዳሉ፣
ይመጣሉ = ሚዳው ደብልቅልቁ ወጥቷል = አንዳንድ ከፍተኛ
ባለሥልጣኖችና የኃይል አዛዦችም ሚዳው ላይ ነበሩ = ወደ
አፍአበት የሚወስደኝ ልዩ አይሮጥላን እስኪዘጋጅ ነበር የም
ጠብቀው =

«የወታደር ልብስ ይቀበልሃል ጃል» የሚል ድምጽ ከበስተ
ጓላዩ ሰማሁና ዞር አልኩ = ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ነበር =

ሳየው ደስ አለኝ =

«ስሞኑን በጣም ስፈልግህ ነበር.....»

«አዲሳባ ነበርኩ = አሁን ገና መግባቴ ነው» አለኝ =

«እንኳን መጣህ.....»

«የት ልትሔድ ነው?»

«አፍአበት = የታሸገ ኤንቭሎፕ ትቼልህለሁ = ወደት
እንደሚያመራህ አላውቅም ግን ጠቃሚ መረጃ ይመስለኛል =
ፓራዲዞ ስለሚባል አንድ ቡና ቤት ነው» አልኩት = «ፓራ
ዲዞን» ብሎ ሲያስብ ቆየና፣ «እሱማ መኖሪያ ቤቴ አካባቢ አይ
ደለም እንዴ? ምንድነው እሱ?» አለኝ =

«በጽሑፍ ትቼልህለሁ = ጊዜ የለኝም» አልኩት =

ዓይኖቼ ከረጢት አብጅተዋል = ድካም ይታይበታል =
ዕድሜውን መስሎአል =

ጠጋ አለኝና ድምጹን ዝቅ አድርጎ፣ «በርከራሲ ስለሚ
ባል ሰው ሰምተህ ታውቃለህ?» ብሎ ጠየቀኝ =

«ምንድነው እሱ?»

«የኮድ ስም ነው = ሰውየው ግርማይ፣ ጎይቶም፣ ነራአዩ፣
አፈወርቂ ሊሆን ይችላል = ወይም በሁሉም ስም የሚጠቀም
ሰው ሊሆን ይችላል = እዚሁ አጠገባችን ያለ ሰው ሊሆን ይችላል =
ብዙ ስምና መልክ ያለው ሰው ነው» አለኝ =

«ምን የሚሠራ ሰው ነው?»

«በጣም አደገኛ ሰው ነው ካልኩህ ይበቃል.....»

ዕቁባይ ሲላ ትዝ አለኝ = እሱ ይሆን? አልኩ በልቤ ወይስ
ሥዕላይ? የአቦይ ተሽሌ ፍርሀት ሞት፣ የሻለቃ ታደስ ቆሪቾና
የዕቁባይ አጠራጣሪ ግንኙነት ሁሉ ትዝ አለኝና I—

«ከዚህ በፊት ስለሻለቃ ታደስ ቆሪቾ የሰጠሁህን መረጃ
ምን አደረስከው?» ብዬ ጠየኩት =

«በጥብቅ እየተከታተልኩ ነው = ከትትሉ ጥንቃቄ ያሰፈ
ልገዋል = የጅብ ችኩል መሆን የለብንም = ሙሉ ሥዕል የሚ
ሰጠን መረጃ ካላገኘን አንድ ወይም ሁለት ሰው መያዝ ሌሎቹን
ግስበርገግ ይሆናል = አትሰጋ = እሱን ለኔ ተውልኝ» አለኝ =

«አመራርህ ደስ ይለኛል.....»

«ፊያሚታ ጊላይ እንዴት ናት?»

«ደህና ነች = ሰሞኑን ትንሽ ተለውጣብኛለች.....»

«እንዴት?»

«የሚያስጨንቃት አንድ ነገር አለ = ግን ምን እንደሆነ
ልትነግረኝ አልፈለገኝም = ከፋ ነገር እንደማይደርሰባት ተስፋ
አደርጋለሁ = ከመደሰት ሌላ የምታውቀው ነገር የለም» አልኩት =

«አይዞህ፣ ስለእኔ ደገንነት አትሰጋ» በማለት አጽናናኝና፣
«ሥዕላይ በራሽስ እንዴት ነው?» ብሎ ጠየቀኝ =

«ደህን ሰሞን አይቼው አላውቅም» አልኩት

«እሱ ቀበሮ ነው»

«እንዴት?»

«በጣም አስቸጋሪ ፍጡር ነው ። በጣም ብልጥ ነው ።
ጥራው እይታዎን» አለኝ ።

«በእሱ የቆረብክ ትመላለህ!»

«ምናልባት የሁሉም ነገር ቁልፍ እሱ ሳይሆን አይቀርም.....
ምናልባት..... ምናልባት» ብሎ ሲያስብ ቆየና ፡

«እርግጽ ሲባል ስምተህልን» ብሎ ጠየቀኝ ።

«ምነው? አዎ ። ሁሉም የሚለው ነው ። የአሥመራ ሕዝብ
ቢያንስ አሥር ጊዜ እርግጽ ሳይል አይውልም» አልኩት ።

«ትርጉሙን ግለቴ ነው.....»

«ሆነ ፡ አበቃ ፡ አለቀ ፡ ግለት ነው ።»

«እሱን አውቃለሁ.....»

«ታዲያስን»

«ሌላ ትርጉም እንዳለው ታውቅ እንደሆነ ብዬ ነው?»
አለኝ ።

«ግለቴ ፡ ለምሳሌ 'እርግጽ' የሚባል የሆነ ተልዕኮ መና-
ሩን ታውቅ እንደሆነ ብዬ ነው.....»

«እንደት ላውቅ እችላለሁ? ቢርከራሲ! እርግጽ! ጓድ
መደበኛ ሥራዬኮ ስለላ አይደለም» አልኩት ።

ፈገግ ብሎ ፡ «እሱን አውቃለሁ» አለኝ ።

«እህሳን»

«የመረጃ ሥራ የመረጃ ሰዎች ብቻ የሥራ ክልል አይደለም
ባሁኑ ጊዜ ። ሕዝባዊ ባሕርይና መሠረት ሊኖረው ይገባል ።
ሁሉም ለአብዮቱና ላገሩ አንድነት ሰላይ መሆን አለበት ። አብዮ-
ተኛ ነኝ ግለት አይበቃም — ጓድ ፡ መለኪያው ተግባር ነው»
አለኝ ።

«ስለትምህርቱ አመሰግናለሁ» ካልኩት በኋላ ፡ ቀጠል
አደረኩና «የተውኩልህ ግስታወሻ ይጠቅምህል ብዬ ተስፋ-
አደርጋለሁ ። ፈያሚታን አደራ ። ቻው» ብዬው ወደ አይርጥላን
ሔድኩ ።

ከሠላሳ ደቂቃዎች በረራ በኋላ አፍአበት ደረሰን ። የአፍአ
ፀቅ አቧራና ግለት ተቀበሉን ። አቧራው በጥፈ ይማታል ።
አፍንጫ ቀዳዳዎች ውስጥ ገብቶ ስለሚጋገር ያፍናል ። ግለቱ
እያሳደደ ይጋረፋል ። የትም ቢገቡ ከአለንጋው ምላሽ ለማምለጥ
አይቻልም ። ከሌሎች ሥፍራዎች ጋር ሲነጻጸር አፍአበት ገነት
አይደለም እንዴ? ሲሉ ለምቼ ካሁኑ ሐዋቴ ይፈስ ጀመር ።

ያን ምሽት የናደው እዝ አዛዥ ከአሥመራ ለመጡ አንዳ
ንድ የበላይ አዛዦች የፖለቲካ መምሪያና የፖለቲካ ክፍል ኃላፊ
ዎችና የፖለቲካ ኮሚሳሮች ስለውጊያው ሁኔታ ገልጾ አድርጎልን
ነበር ። ሁሉም ስለውጊያው አካሄድ አስቀድመው የሚያውቁ
ቢሆኑም ሳይሰለፍ መስማት ነበረባቸው ። ለኔ ግን እዲስ ነበር ።
እዚያ በመገኘቴ ዕድለኛም ነበርኩ ። የውጊያው እጠቃላይ ዝግ
ጅት እንዲህ ነበር ። ሁለተኛው ነጻ አውጭ አብዮታዊ ሠራዊት
በሦስት ዋና ዋና ግንባሮች ፡ ግለትም በአፍአበት ፡ በከርከበትና
በአልጌና ግንባሮች ይሰለፋል ። በከርከበት ግንባር 21ኛና 24ኛ
ክፍለ ጦሮችን ከሰንጥቅ ብረት ለበሰ ብርጌድ ጋር አቅፎ የተ-
ሰለፈው መብረቅ ዕዝ ይባላል ። 19ኛ ፡ 15ኛ እና 23ኛ ክፍለ
ጦሮችን ይዞ በአልጌና ግንባር የተሰለፈው ደግሞ ውቃው ዕዝ
ይባላል ። የመብረቅና የውቃው እዞች ዓይነተኛ ግዳጅ ወይም
«ሚሽን» ጠላት ከናቅፋ ሰብሮ እንዳይወጣ ወይም ወደ ናቅፋ
ሰብሮ ገብቶ ኃይሉን እንዳያጠናክር በደጀንነት የመከላከል ውጊያ
እያካሄዱ ከምዕራብ ወደ ምሥራቅ ፡ ከለሜን ወደ ደቡብ ማጥ-
ቃት ነበር ። የጠላት ደጀንና ጠቅላይ ሠፈር ሆኖ የቆየችውን ናቅ
ፋን በግንባር ቀደምትነት ሰብሮ የመግባት «ሚሽን» የተሰጠው
3ኛ ፡ 17ኛ እና 22ኛ ተራራ ክፍለ ጦሮችን አቅፎ ለተደራጀው
ለናደው እዝ ነበር ። የማጥቃቱ ርምጃ የካቲት 8 ቀን 1974
በ24 መቶ ሰዓት እንዲጀመር ታቅዶ ነበር ። በዚህ መሠረት
3ኛ ፡ 17ኛ እና 22ኛ ክፍለ ጦሮች ከአፍአበት ወደ ለሚን መነቃ
ነቅ ጀምረዋል ። ንቅናቄው ከተጀመረ ሦስት ቀን ሆኖታል ።
እኔ የደረሰኩት የ22ኛ ክፍለ ጦር የመጨረሻው ኃይል ሲነቃነቅ
ነበር ። አብዛኛዎቹ ሉጋ ወጣቶች ነበሩ ። እና ሁሉም ወደ ውጊያ
ወረዳዎች የሚሔዱ አይመስሉም ነበር ። ሲጨዋውቱና ሲሰቁ
ነበር ። መልካቸው ትዝ አይለኝም ። ግን የሁሉም መልክ የኔኑ
ነበር የሚመስለው ። የኔ ፊት ነበር..... የኢትዮጵያ መልክ ነበር ።

ሁሉም ግዳጅ ነበራቸው ። 3ኛው ክፍለ ጦር ከአፍክበት ተነስቶ ጉዞውን ወደ ማማዶ በመቀጠል የማበላን ሸለቆ ይዞ ፣ ናቅፋንና አልጌናን የሚያገናኘውን መንገድ ከዘጋ በኋላ ፣ በዚሁ ግንባር ተከማችቶ የአብዮታዊውን ሠራዊት ንቅናቄ የሚገታውን የጠላት ኃይል ማጥቃት እርስ በእርሱ እንዳይረዳዳ ማድረግ ነበር ። ለ17ኛ ክፍለ ጦር የተሰጠው ግዳጅ ደግሞ ከማሚድ ጠቅላይ ሠፈር በመነሳት በከምጫዋ ጅረት አድርጎ ቲክሲንና የሀረዋ ተራራን ከፍታ ነጥብ 2059 በመከተል በከፍታ ነጥብ 1725 1755 1702 ላይ ከምሥራቅ ወደ ምዕራብ የማጥቃት ርምጃ ከወሰደ በኋላ ናቅፋን እንዲይዝ የሚል ሲሆን ፣ የ22ኛ ክፍለ ጦር ግዳጅ በበኩሉ ፣ አንደኛ ፣ አፍክበትን በደጀንነት መከላከል ፣ ሁለተኛ ፣ በኩበኩብ ፣ በኤላገርገር ፣ በሰሰነብ ምንዳድ ሸለቆዎች በማድረግ የሚሆን ወንዝ ተከትሎ ሔዶ ናቅፋን ከደቡብ ምዕራብ ማጥቃትና መያዝ ነበር ። የወጣው እቅድ ናቅፋን..... በ270 ዲግሪ ከቦ ለማጥቃት የሚያስችል ዕቅድ ነበር ። እና ይገኛል ተብሎ የታሰበው ውጤት የተመሠረተው በሁሉም እዞች የተቀናጀና የተቀነባበረ የመከላከልና የማጥቃት ርምጃና ንቅናቄ ላይ ነበር ።

በሌላ በኩል የጠላት አሰላለፍ እንደሚከተለው ነበር ። አንደኛ ቀለበት ፣ በአፍክበት ዙሪያ የሰሰነብ ምንዳብ ሸለቆ ፣ ከፍታ ነጥብ 2001 ፣ የኩኩብንና የማሚዶን በር እና የመርሳ ጉልጉብን ወደብ ይዘው መሸገዋል ። አንደኛው ቀለበት ከተሰበረ በሁለተኛው ቀለበት ይከላከላሉ ። ሁለተኛው ቀለበት የባሻራ አ ምባን ፣ የራስ አርማስን ፣ የአንጋብን ፣ የሮሆረትንና የጋዱድን ከፍታ ነጥቦች — 1940 1627 1603 1541 1643 1290 1735 የመከላከያ ምሽጎች ያጠቃልላል ። ሁለተኛው ቀለበት ምናልባት ቢሰበር ፣ የናቅፋን በር ፣ የማሆን ወንዝ ፣ የደንደንን ተራራዎች የአልጌናና ናቅፋን መንገድ ተረተሮች ፣ የሀረዋን ተረተርና የአድሆባን ሸለቆ ይዘው መሸገዋል ። የአድሆባ ሸለቆ በተለይ የማምለጫ በራቸው ስለሆነ በተጠናከረ ኃይል እንደሚከላከሉት ታውቋል ።

የወገንና የጠላት ኃይል አሰላለፍ ከሞላ ጎደል እንዲህ ሆኖ ሳለ ፣ ለጠላት ኃይል የሚያደሉ አንዳንድ ሁኔታዎች ነበሩ ። የወገን ጦር በማጥቃት ስልት ላይ የሚያተኩር እንደመሆኑ መጠን ኃይሉ ከጠላት ሠራዊት ኃይል ቢያንስ ሦስት እጅ በልጦ

መገኘት ነበረበት ። ይህ ሦስት ለአንድ የሚባለው የኃይል ሚዛን የሚሠራው አመች በሆኑ የውጊያ ወረዳዎች ላይ ብቻ ነው ይባላል ። የሣሕል በረሀ መሬት አቀማመጥ ምናልባትም በጦርነት ታሪክ ውስጥ በአስቸጋሪነቱ ተወዳዳሪ የሌለው የመሬት ገጽታ እንደመሆኑ መጠን የወገን ጦር የማጥቃት ርምጃ በሚጀምርበት ጊዜ ከጠላት ጦር በምን ያህል በልጦ መሰለፍ እንዳለበት ለማወቅ በጣም እስቸጋሪ ነበር ። ከአሥመራ ወደ አፍክበት በአይ ሮፕላን ስመጣ የሣሕልን የመሬት አቀማመጥ ከሰማይ በመጠኑም ቢሆን ቃኝቼዋለሁ ። ገዳይ መሬት ነው ።

ሣሕል እንደ ሰንሰለት ተያይዘው ከአድማስ እድማስ ከዓ ይን እየራቁ በሚነጉዱ ፣ እንደ ሰማይ ጠቀስ ፎቆች ከመሬት ወደ ጎሞው ቀጥ ብለው በሚወረወሩ ፣ ሹል ፣ ድንጋያማ ተራራዎች ፣ እንደ ገሀነብ አፋቸውን በከፈቱ ፣ እንደ ሲኦል በሚያዛጉ ተረተሮች ሸለቆዎች የተሞላ ፣ የተረገመ መሬት ይመስላል ። እውነት ርግማን ያለበት መሬት ሳይሆን አይቀርም! እግዜር ዓለምን ሲፈጥር ተናዶ በክርን እየደቆሰ የተማታበት መሬት ይመስላል ። ንዴቱ ከመሬቱ ገጽታ ላይ ተጽፎአል ። ተደራር በው የተቀመጡት ያገጠጡ ድንጋዮች ተፈጥሮ በዘመናት የቆለላቸው አይመስሉም ፣ እንድ ኃይል ለምጽአት ቀን በጥበብ ጠርቦ ያስቀመጣቸው የመቃብር ድንጋዮች እንጂ ። ተራሮች መረማ መጃ ቀርቶ ለእግር መቆናጠጫ የሚሆን ቦታ የላቸውም ። ለሰው ቀርቶ ለዝንጀሮዎችም ቢሆን አያመቹም ። እንዲያው የተረገመ ተራራ ሲያልፉ ፣ ከእሱ የባሰ የተራቆተ ፣ ያገጠጠ ሌላ ተራራ ብቅ ይላል — ደብረ እመን ፣ መግዛእቲ! ታምሩ ተራራ! ፤ ደን ደን ፣ ጋልደንደን ፣ ካታር ፣ ጉዋ ፣ ሒልሚት ፣ ገረግር ፣ ሐጸይ ነት ፣ ሮራ ጸሊም ። እና ከሩቅ ሲመለከቷቸው ከል ሰብሰው ኃዘን ላይ የተቀመጡ መስለው ይታያሉ ፣ የተራሮቹን ገጽታ እየሸረሸሩ የሚወርዱት ደረቅ ፣ ኖራ መሳይ ቦዮች ደግሞ የኃዘን እንባ ። አንዳንዶቹ ተራሮች እስከ ትከሻቸው ድረስ ጉም ሰብሰው ሲታዩ ዓለምን በመናቅ የአመጽ ጋቢ ቼከናንቦ በእብሪት ተወጥሮ የቆመ ወንበዴ ይመስላሉ ። ጠላት የመረጠው እንዲህ ያለውን የተፈጥሮ ምሽግ የሆነ የውጊያ ወረዳ ነበር ። እና የወገን ጦር ጠላት በመረጠው የውጊያ ወረዳ መዋጋት ነበረበት ። ጠላት በተፈጥሮ ምሽጉ ብቻ ተማምኖ አልተቀመጠም ። ባለፉት ሰባት ዓመታት ፣ መሬቱን እንደፍልፈል ፈልፍሎ ፣ ድንጋዩን ሰርሰሮ ፣

እንኳን ከሰማይ ከቅርብ ሩቅም በዓይን የማይታዩ ሰው ሠራሽ ምሽጎች ከዳር እስከዳር ገጥጦበታል ። እያንዳንዱ ምሽግ በእር ግጥም የሞት ወጥመድ ነበር ። በእንደዚህ ያለው የውጊያ ወረዳ ከባድ መሣሪያ ፣ ታንክና የጦር አይሮፕላን የሚሠሩት እም ብዛም ፋይዳ አልነበረውም ። የሰው ልጅና የተፈጥሮ መራራ ጦርነት ብቻ ነበር ። እና የተፈለገውን ለማስገኘት የሚያስፈልገው የሰው ልጅ ወኔና ቆራጥነት ከዚያም ባሻገር ከተአምር ያላ ነስ ድርጊት ነበር ።

በተጨማሪ ፣ ጠላት የውጊያ ወረዳዎችን ሁኔታ በመጠቀም ፣ ያቀደው የውጊያ ስልት የአብዮታዊውን ጦር ንቅናቄ በስፋት ለጥጦ ወይም ወጥሮ በመግታት ታከቲክ ላይ የተመሠረተ ነበር ። ይህን ለማድረግ ቀላል ነበር ። ቁልፍ በሆኑ እንዳንድ የከፍታ ነጥቦችና መተላለፊያዎች ላይ ባለ 50 ካሊበር መትረፍቶች ጠምዶ የሰብጥር ተኩስ መከፈት ብቻ ይበቃል። ሠራዊቱ «ካሚን» ውስጥ ገብቶ (ሀ ፊደል ቅርጽ) እንዳይቆረጥና እንዳይመታ በግድ መሰጠጥ ይኖርበታል ። ይህ ደግሞ ከፍተኛ የሰው ኃይል ይጠይቃል ። እነዚህን ቁልፍ ገዢ መሬቶች እንዲከላከል ያደረጉት በአብዛኛው ከአካለ ስንኩላን ተውጣጥቶ የተቋቋመው 75ኛ ብርጌድ ነው ይባላል ። አብዛኛዎቹ እግር የላቸውም ። ወደኋላ ሊያፈገፍጉ አይችሉም ። እና ባለ 50 ካሊበር የያዘ አንድ አካለ ስንኩል ወንበዴ ባለበት ካልተደመሰሰ በስተቀር አንድ ሻለቃ ጦር ገትሮ ሊይዝ ይችላል ። በዚህ ላይ ጠላት የተማመነው ፈጥኖ በመነቃነቅ ችሎታው ላይ ነበር ። ተረተሩን ያውቀዋል ። መግቢያ መውጣውን አጥንቷል ። አየሩን ተለማምዶታል ። አንደ በረሀ ግመል ውሀ ሳይጠጣ ሰረጅም ጊዜ ሊቆይ ይችላል ። ውሀ የሚገኝበትንም ነጥብ ያውቃል ። ውሀ ሕይወት ነውና ውጊያው በአብዛኛው የውሀ ነጥቦችን በመያዝ ተጋድሎ ላይ የሚመሠራት ይሆናል ።

ባንጸሩ ፣ አብዮታዊው ሠራዊት በካርታ ላይ ካልሆነ በስ ተቀር የውጊያ ወረዳዎችን እምብዛም አያውቃቸውም ። ካርታዎችም ላይ ሠፍረው የሚገኙት ያንዳንድ የውጊያ ወረዳዎች ስም ርቀት ፣ ከፍታና ስፋት አልፎ አልፎ በትክክል ተመዝግበው አይገኙም ። አቅጣጫን ስቶ የመጥፋት ዕድል ሊያጋጥም ይችላል ። በዚህ ላይ ደሞ እንደሽር ደም አፍልቶ የሚያንተከትከው የአካባቢው አየር ሁኔታ አለ ። ለሠራዊቱ እንግዳ የሆነ የአየር

ጠባይ ነው ። አየሩ ራሱ ገዳይ ነው ። ይህም ይሁን የሰው ልጅ ከፈለገና ከቆረጠ የማይቋቋመው ነገር የለምና ፣ ውሀ ጥማቱንና ግለቱን ይቋቋመው ይሆናል ። ዋናው ችግር እየተዋጉ እንደ ፎቅ ቀጥ ብለው የቆሙትን ተራራዎች ከመውጣቱ ላይ ነበር ። የና ቅፋ ተራራዎችን ፣ ስንቅና ትጥቅ ይዞ እየተዋጉ የሚወጡ መሆናቸው ይቅርና ፣ በባዶ እጅም እየጧጠጡ በቀላሉ የሚሞከሩ አይደሉም ። አይበገሩም ። ተራሮቹ ጫፍ ላይ መሸን የተከማቸው ጠላት ደግሞ ዝም ብሎ አይጠብቅም ። ራሱን ለመከላከል ብዙ ጥረት ማድረግም የለበትም ። ምቹ ሥፍራ ላይ ተቀምጦ ፣ በምብ ማዝነብና የድንጋይ ናዳ ውርጅብኝ ማውረድ ብቻ ይበቃል ። እንዲህ ዓይነቱ ውጊያ ነበር አብዮታዊ ጦሩን የሚጠብቀው ። ራሱን ለመስዋእትነት የማቅረብ ሚሽን ወይም ተልዕኮ ነበር ። እና ለዚህ ተዘጋጅተዋል ። ዝግጁነታቸው ፈታቸው ላይ ይነበብ ነበር ። እየሁት ፣ ኮራሁ ።

ገሰጸውን ያደረገልን አንድ ረዘም ያለ ፣ ቀጭን ፣ መልክ መልካም ፣ ወጣት ብርጋዴር ጄኔራል ነበር ። እሁን በቅርብ ቀን ነበር ሠራዊቱ ፊት የብርጋዴር ጄኔራልነት ማዕረግ የተሰጠው ። ቀይ ፣ መልክ መልካም ፊቱን የሣሕል ንዳድ እከስሎ ታል ፣ የሣሕል ቁር እርሶታል ፣ የሣሕል ከሚሲን እሽጎርጉሮ ታል ። ብዙ አይናገርም ። እንደ ፈላስፋ ረጋ ብሎ እያሰበ ረጃም ጢሙን በረጃጅም ጣቶቹ ይጎነትላል ። ጥቁር የብረት ከዘራ ከእጁ አትለይም ፣ ይመረኮዝባታል ፣ ካርታ ያሳይባታል ፣ በእሷ ረዳቶቹን ይጠራል ፣ ይሸኛል ። ረዳቶቹ ከፊቱ ይልቅ የከዘራውን ንቅናቄ ነው የሚመለከቱት ። ትእግሥቱንና ቆራጥነቱን እደነቅ ሁለት ። በተለይም ፣ «ከነዚህ ሰዎች ጋር አንድ ላይ ብንቆም ፣ ይህን ገዢ መሬት ይዘን ፣ የሚበግረን የውጭ ጠላት ከቶ አይኖርም ነበር ። ሁለታችንም ወኔ ለወኔ የምንተዋወቅ ያንዲት ኢትዮጵያ ልጆች ነበርን ። ያለመታደል ነው ። ለዚህም ነው ይህ ጦር ነት እጅግ እሳዛኝ ፣ እጅግ መራራና አስቃቂ የሚሆነው» በማለት በመጨረሻ የተናገረው ነገር ባጣም አድርጎ ልቤን ነክቶት ነበር ።

ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ነበር ስለጠላት የውጊያ ስትራተጂና ታከቲክ ሲገልጽ የቆየው ። ጠቁርአል ፣ ከስቷል ፣ ጠጉሩ

የባሰውኑ ረዝሟል ። ጢሙ አድጓል ። ጠጉር ብቻ ሆኖ ነበር የሚታየው ። እና ቁመት የጨመረ መስሎ ታይቶኝ ነበር ። በገለጸው መደምደሚያ ላይ ፡ «በአጠቃላይ የምናካሂደው ጦርነት መስዋእትነትን የሚጠይቅ ነው ። ለዚህ ተዘጋጅተናል ። በብዙ ዎቻችን የአብዮታዊ ጦር አባሎች ክቡር ሬሣ ላይ የድል አርማችን እንደሚያውለበልብ ጥርጥር የለኝም» ብሎ ነበር ። አልተጠራጠርኩም ። ኩሎኔል ታሪኩ የማያደርገውን ነገር የሚናገር ሰው አይደለም ። ግን ለምን እንደሚሸሸኝ አልገባኝም ። አፍክ በት ከደረስኩበት ጊዜ ጀምሮ ባየሁት ቁጥር ከሩቅ ይሸሸኛል ። ራሱን ለመስዋዕትነት በገዛ ፈቃዱ ያዘጋጀ ፣ ቀይ እንቡጥ የተባለ አንድ ሻለቃ ምልምል ጦር ይዞ ከፍታ ነጥብ 1702 ላይ ለመዝመት እየተዘጋጀ ነው ሲሉ ሰምቻለሁ ።

የቀይ እንቡጥ ሻለቃ ጦር አባሎች በሙሉ ከእሱ ላይለዩ ከአጋዴን እስከ ሣሕል ሲዋጉ የቆዩ ናቸው ይባላል ። እንደ ወንድም ይወዱታል ፣ እንደ ጦር አለቃ ያከብሩታል ። እሱም እንደራሱ አድርጎ ይወዳቸዋል ። እያንዳንዳቸውን በሙያቸውና በሰማቸው ያውቃቸዋል ይባላል ። ባንድ ልብ ፣ ባንድ መንፈስ ፣ ባንድ ዓላማ ወደከፍታ ነጥብ 1702 ለመዝመት ሁሉም ዝግጁ ነበሩ ።

ከፍታ ነጥብ 1702 ትልቁ ተራራ ሆኖ አይደለም ። ከእሱ የሚበልጡ ፣ ለምሳሌ እንደ ከፍታ ነጥብ 2059 ያሉ ተራራዎች አሉ ። ምናልባትም ከዚህም የሚበልጡ ሌሎች ይኖራሉ ። ነገር ግን ፣ ከፍታ ነጥብ 1702 የናቅፋ በር ቁልፍ ነው እየተባለ የሚነገርለት ከናቅፋ አየር ሚዳ በስተጀርባ በአራት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የሚገኝ ስትራተጂካዊ ተራራ ነው ። ይህን ገዢ መሬት ከያዙ የናቅፋን በር ለመቆጣጠር ይቻላል ። እና የኩሎኔል ታሪኩ ኢላማ ይህ ገዢ መሬት ነበር ። እንደሰማሁት ስለ ከፍታ ነጥብ 1702 ሲያስብና ሲያልም እየዋለ ያድራል ይባላል ። ስለእሱ ያስባል ፣ ስለእሱ ያልማል ። ስለእሱ ይናገራል ። ሌት ፣ አንዳንዴ በቅዠት ልቡ እየባነነ ይነሳል ይባላል ። ያ ተራራ የከረረ ስሜት አላድሮበት እብድ አድርጎታል ሲሉ ሰምቻለሁ ። ግን ከሩቅ የሚሸሸኝ በዚህ ምክንያት የተነሳ አልመሰለኝም ። በፊያሚታ ጊላይ ምክንያት መሆን አለበት አልኩ በልቤ ። ሌላ ምን ይኖራል? ጠብ የለንም ። ከዚህ ቀደም የተዳረሰንበት ነገር የለም ። ሥራና

ጊዜ ባያራርቀን በልጅነት ጓደኞች ነበርን ። ወይስ ዕድሜ አራር ቆን ይሆን? ዕድሜ ሰዎችን ይለውጣል ። ጓደኞች እንደ ባዳ ሊተያዩ ይችላሉ ። ምክንያቱን ለማወቅ ረገሱ ፣ እሱን ለማነጋገር የምፈልግበት ሌላም ምክንያት ነበረኝ ። ከእሱ ጋር ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 ለመሔድ ቆርጫ ነበር ። ስለዚህ ወደማረፈያዬ አልሔድኩም ። ኩሎኔል ታሪኩን መፈለግ..... ነበረብኝ ። ዕድሜ ለፍሬው ዘሪሁን ኩሎኔል ታሪኩን ለማግኘት ጊዜ አልወሰደብኝም ። ፍሬው የአፍክበትም ከንቲባ ሆኗል ። የደረሰበት ከተማ ሁሉ ከተማው ይሆናል ። ዝናው ቀድሞት አፍክበት ደርሶ ኖሮ ፣ ጦሩ ሁሉ «ከንቲባ» እያለ ነበር የሚጠራው ። ከመቼው ደርሶ በሁሉም ዘንድ ተወዳጅነትን ለማትረፍ እንደቻለ በጣም ያስገርማል ። ኩሎኔል ታሪኩን ተከትለን ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 ለመሔድ ተስማምተን ነበር ። ሌሎች ሦስት ጋዜጠኞች ፣ አንድ ቴሌቪዥን ፊልም አንሺና ረዳቱ ፣ እንዲሁም አንድ ፎቶግራፍ አንሺ፣ በቀልድ «ከአዝማቻችን እንዴት ተለይተን እንቀራለን!» በማለት ከኔ ጋር ለመሔድ ቆርጠው ነበር ።

የቀይ እንቡጥ ሻለቃ ጦር ሠፈር ከአፍክበት ሆስፒታል ፊት ለፊት ነበር ። የጦሩ አባሎች እሳት አንድደው የፈላ «ሚሊ ድራፍት» እየጠጡ ይዘፍኑና ይጨፍሩ ነበር ። የጦርነት ዳንኪራ ነበር የሚረግጡት ። የኩሎኔል ታሪኩ ረዳት ድንኳኑን አሳየኝ ። የፋኖስ መብራት ነበር ። ኩሎኔል ታሪኩ ጠርሙስ ውስኪ ፊቱ ገትሮ ፣ ካንድ ትንሽ አግዳሚ የእንጨት መቀመጫ ላይ በመሆን ሽጉጡን ይወለውል ነበር ። እኔን ማየት ደስ ያለው አልመሰለኝም ። ቢሆንም ፣ «ይህችን ጠርሙስ ብቻህን ልትጨርሳት ኖሮ አል!» አልኩና ከፊት ለፊቱ ቁጭ አልኩ ።

የግዳን «ያዝ» አለና ጋቤጣ ሰጠኝ ። ብርጭቆ አልነበረም ። «ለድል እና በልጅነት አብረን ላሳለፍነው ጊዜ!» ብዬው ጋቤጣዬን አነሳሁ ።

«ምናልባት የመጨረሻ ጠርሙሼም ፣ የመጨረሻ ጽዋዬም ናት ። ካሥመራ ነው ይገራልት የመጣሁት ለድል!» ብሎ እሱም ጋቤጣውን አነሳ ። ጋቤጣዎቻችንን አጋጩን ። ደረቁን ውስኪ ይህና አድርጌ ከተጎነጨሁ በኋላ ፣ «ለምን እንዲህ ትላለህ?» ብዬ ጠየኩት ።

«የምመራው ራሱን ለመስዋዕት ያዘጋጀ ጦር መሆኑን ታውቃለህ?» አለኝ ።

«አውቃለሁ ። ግን በድል ትመለሳለህ ። እና ገና ብዙ ጽዋዎች አብረን እናነሳለን» አልኩት ።

«ተስፋ አለኝ ።» ብሎ ሽጉጡን ቀጭ ፣ ቀጭ አድርጎ ከፈተሽ በኋላ መያዣው ውስጥ ጨምሮ ዝም አለ ።

ዓይኔን ይሸሽ ነበር ። ደረቁ ውስኪ ድፍረት ስለሰጠኝ ነው መሰለኝ በቀጥታ ወደመጣሁበት ወደ መጀመሪያው ጉዳይ አመራሁና «ምን አደረኩህ? ለምንድነው የምትሸሸኝ?» ብዬ ጠየኩት ።

ከአንገት በላይ በሆነ አነጋገር ፣ «የምሸሸህ ይመስልህል እንዴት?» አለኝ ።

«አውነት ታሪኩ ንገረኝ ። በኔና ባንተ መካከል ምን የሆነ ነገር አለ? ለማወቅ እፈልጋለሁ» አልኩት ።

«ምን ማለትህ ነው? ምን ሆነ?»

«ፊያሜታ ጊላይ ትሆን ያቀያየመችን?»

«ማን ናት ፊያሜታ ጊላይ?» ቢልም ፊቱ ድንገት ሲለወጥ ታየኝ ።

«አውነቱን ንገረኝ ። እኔ እያወቅሁ አንተን ቀርቶ ሌላም ሰው በዚህ የማስቀይም ሰው አይደለሁም» አልኩት ።

«በእንደዚህ ዓይነት ነገር ላይ መነጋገር አሁን ብንተው ይሻላል» በማለት በነገሩ ወደፊት ላለመግፋት በቁርጠኛነት ከወሰነ በኋላ ፤

«ስለጦርነቱ እንግዳውት ። እዚህ ምን አመጣህ?» ብሎ ጠየቀኝ ። እኔም ሁኔታውን በማየት ነገሩን ትቺ ፣ «ጦርነቱ የጋዜጠኞችም ጦርነት ነው ። ታሪኩ ለመመዝገብ ነው የመጣሁት» ካልኩት በኋላ ቀጥቶ ፣ «ፈቃድህ ከሆነ ካንተ ጋር ለመሔድ እፈልጋለሁ» ብዬ ምኞቴን ገለጽኩለት ።

«ወዴት?»

«ወደ ነጥብ 1702.....»

«አብደሀል!»

«ምነው? አንተ አብደሀል?»

«የመስዋዕትነት ተልእኮ ነው.....»

«አውቃለሁ ። የኔ ደም ብርቅ ነው ያለህ ማነው? ወይስ ለመስዋዕት የሚቀርብ የሰባ ጣቦት መስዩ አልታየህህም?» ብዬ አሳቅሁት ።

ሁላችንም ጋቤጣዎቻችንን እንደገና ሞላን ።

ደስ እያለው ሔዶ ነበር — «ጥሩ አሳብ ነው ። ቆራጥ መሆንከን አደንቃለሁ..... እውነት ። ግን እኔ ልወሰንልህ አልችልም ። የበላይ ውጣኔ ይጠይቃል» አለኝ ።

«የማንን?»

«የእዝ አዛዦችን» ብሎ ቀጠለና ፣ «ይህ ወታደራዊ አፕሬሽን ነው ። በውጊያ ወረዳ ጋዜጠኞችን የማስተናገድ ልምድ የለንም ።

«ስለእሱ አትሰጋ ። ራሳችንን እንጠብቃለን» ብዬ ቀጠልኩና ፣ «ጄኔራልን እጠይቀዋለሁ ። አንተ ከደገፍከኝ እሱ እምቢ አይልም ። ስለታሪክ እሱ ከኔ ይበልጥ ይጨነቃል ። ሽክም እንደማንሆንብህ በዚህ ውስኪ እምልልሁሁ» አልኩት ።

«አዎ ፣ ብዙዎቻችን ስለግል ታሪካችን ይበልጥ እንጨነቃለን ። ልክ ነህ» አለኝ ።

«ይህን ማለቱ አልነበረም ። ግን ፣ እንዴት?» አልኩት ።

«ዛሬ በአዛዦችነት የተሠማራነው ሁሉ ወጣት መኩንኖች ነን ። እና አብዛኞቻችን የሥልጣን ጉጉት ሳይኖረን አይቀርም ። በደህና ሁኔታ ብዙዎቻችን ምናልባት ከብርጌድ መሪነት አናልፍም ነበር ። በቢሮክራሲም ውስጥ ምናልባት እንደዚሁ ሳይሆን አይቀርም ። ያንድ ክፍል ኃፋፊ መሆን የማይገባው ዛሬ የመምሪያ ኃላፊ ሆኖ ይገኛል ። እንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ በግድ የሥልጣን ጉጉትን ይፈጥራል — ያራባል..... እና ያለብንን ኃላፊነት ወደ ጎን እያልን ሥልጣን ስናባርር ፣ ተንኮል ስንሸርብ ፣ አንዱን በሸኬ ጥለን እንዴት እንደምናልፈው ስናውጠ

ነጥን እንወላለን ። አደገኛ አዝማሚያ ነው ። አዎ ። እንዳልኩት ተራ ረዳት ሆነው ከመሥራት ደረጃ ሊያልፉ የማይችሉ ብዙ ግለሰቦች ዛሬ ፣ ዕድሜ ላብዮቱ ፣ ቱባ ሹማምንት ሆነዋል ። ጥሩ ነው ። አብዮት የመደብ ሹም ሽረት አይደል? ነውኩ ። ግን ለሥልጣን ሽሚያ ሠፊ በር የተከፈተ እንደሆነ ደግ አይደለም ። ጓደኛው ካጠገቡ እንደቀሰት ወደ ላይ ተወርውሮ ሥልጣን ኮርቻ ላይ ጉብ ሲል ያየ ሰው ሁሉ ፣ ዛሬ እኔስ ከማን አንሳለሁ? እን ሌን አላያችሁትም እንዴ? ትናንት ምን ነበር? በማለት ሥልጣን ፈላጊና አሳዳጅ እየሆነ ነው ። ሥልጣን የምንፈልገው ለሕዝብ ጥቅም ፣ ዕደግትና ብልጽግና ፣ ኩራትና ልዕልና ቢሆን ኖሮ ባል ከፋም ነበር ። ግን አይደለም ።

«ለግል ጥቅማቸውና ፍላጎታቸው ሥልጣን የሚያሳድዱ ሰዎች በዝተዋል ። አደገኛ አዝማሚያ ነው — በሦስት ነገሮች ምክንያት ፣ ያለምንም ችሎታ ሥልጣን የሚፈልጉ ወይም ሥል ጣን ላይ የወጡ ሰዎች ሲበዙ አገር ይበደላል፤ አንደኛ አገር ቀል ድ አይደለም ። አገር ፣ ታውቀኛለህ ፣ አውቅህለሁ፤ ጀርባዬን እከ ከልኝ እክልህለሁ በሚል መርሕ ተጠራርተው በተሰበሰቡ ሰዎች አትመራም ። ሁለተኛ ፣ እንደዚህ ዓይነት ሰዎች በሥልጣን አካ ባቢ እየበዙ ከሔዱ አድህሮት መከተሉ አይቀርም ። ሚሴቫን ጂላስ እንዳለው እዲስ መደብ እንዳይፈጠር ያሰጋል ። ሦስተኛ ፣ የሥልጣን መባለግ የማይቀር ነው ። ለምን መሰለህ? በርስት ፣ በቤት ኪራይ ፣ በልዩ ልዩ ገቢ መኩራራትና መንደላቀቅ ዛሬ ቀርቷል ። የበሬቱ የገቢ ምንጭ ደርቋል ። የብዙዎቻችን ግላዊ ሱስ ግን እንዳለ ነው ። አብዮቱ አልወረሳቸውም ። ታዲያ ምን ይሁን? ብልሐቱ ቶሎ ዘሎ ሥልጣን መጨበጥ ነው — በመም ሰልና በማስመሰል ፣ በብልጠት ፣ ባፈጮሌነት ፣ በዘዴ ፣ በተን ኮል ፣ የተንኮል ገበያ ደርቷል ። ከዚያ እንግዲህ ምናለ? መኪናና ሺላ ማማረጥ ፣ ጥሩ መብላት ፣ መጠጣት ፣ መልበስ ፣ መሸቀርቀር ፣ በየዕለቱ የበሰለ ብርቱካን እየመሰሉ መሔድ — እንዲያም ሲል ቆንጆ ቆንጆዎችን እያማረጡ ሕይወትን መቅጨት ። በሰልክ ሀሎ! እያሉ ቤት ለምትፈልገው ማሰፊያ ቤት ፣ ሥራ ለምትፈል ገው ማሰፊያ ሥራ ፣ የደመወዝ ጭማሪ ለምትፈልገው ማሰፊያ ጭማሪ ። ተጠቅሞ መጥቀም ፣ በልቶ ማብላት ፣ ማብላትና መብ ላት ። በሥልጣን እየተጠቀሙ ጥቅሞችን ለወደዱትና ለፈለጉት እንደ ጠበል ማርከፍከፍ ። ይህ ሁሉ እየታየ ነው ። እኔ የምሰጋው

በሕዝብ ስም ተነስተን ከሕዝብ እየራቅን — ለሕዝብ ባዳ እየሆን እንዳንሔድ ነው ። ጥራት! ጥራት! በሕዝብ ስም ከሚነግዱ ነጋዴ ዎች አብዮቱን ማጥራት ያስፈልጋል ። ለግል ታሪክ ፣ ለግል ዝና ይበልጥ ስለምንጨነቅ ገብረት ጠፍቶ ግላዊ ሩጫና ጀብደኝነት ይነግሣል ። እንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ በተለይ በጦር ሚዳ አደገኛ ነው ። እኔ ከጠላት ይልቅ በጣም የሚያሰጋኝ ይህ ነው» ብሎ አጫወተኝ ።

«ምን ይደረግ! አብዮት ነው ። ያብዮት ወቅት ነው ። አብዮት የውሀ ልኩን እስኪያገኝ ድረስ እንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ ይኖራል» አልኩት ።

«አብዮት የንዑስ ከበርቱዎች ሽግሽግ ማለት አይደለም» ብሎ ድንኳኑ ውስጥ ተሰቅሎ የሚገኘውን አንድ አርማ በልዩ ትኩረት ሲመለከት ከቆዩ በኋላ ፣ «በቅድሚያ የሰፈውን ሕዝብ ኑሮ መኖር ፣ ሞቱን መሞት መማር አለብን ። ከእሱ ምኞት ውጭ የሆነ ምኞት ሊኖረን አይገባም ። ይህን እንተውና እንጠጣ ጃል» ብሎ ጋቢጣውን አነሳ ።

ጠጣን ። ድንገት ጸጥ ብሎ ቀረ ። የቀይ እንቡጥ ጦር ፋክራና ቀረርቶ ይሰማ ነበር ። ዛሬ ዘፈንና ጨዋታ ፣ ነገ ጦርነትና ሞት ። የወታደር ኑሮ... ሕይወት... «የመንደራችን ልጆች እየሰበሰቡ ከ የጦርነት ጨዋታ ስታጫውተን የምትውለው ትዝ ይልህል?» አልኩት ።

ፈገግ ብሎ ፣ «የወደፊት ኑሮዬ ይታየኝ ነበር መሰለኝ!» አለ ።

«መኖር ደግ ። እውነተኛውን ጨዋታ አብረን ልንጫወት ነው» አልኩት ።

«አዎ ፣ መኖር ደግ ነው» ብሎ በረጅሙ ተነፈሰና ፣

«አሥመራ እንዴት ናት» አለኝ ።

«አልተለወጠችም ። አሁንም ጫብና አሳዛኝ ከተማ ናት» አልኩት ።

«ኤርትራ በሙሉ ውብና አሳዛኝ ናት» አለኝ ።

«በቀይ ኮከብ ዘመቻችን አንድ ዓይነት ተሐድሶ ታገኛለች ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ» አልኩት ።

«የኔም ተስፋ ይኸው ነው» ብሎኝ ዝም አለ ።

የውስኪ ጦርሙሳችን ባዶ ሆናለች ። የቀይ እንቡጥ ጦር ፋከራ ፣ ቀረርቶና ጭፈራ ከበፊቱ አይሉ ይለማ ነበር ።

በመጨረሻ—«የሚያላዝነው ተገንጣይነት በኤርትራ ምድር ያልበቀለ ፣ ከኤርትራውያን ጭንቅላት ያልወጣ የባዕዳን ተጽዕኖ መሆኑ ነው ። ሌላው የሚያላዝነው ነገር ይህን የባዕዳንን የበኩር ልጅ በመሣሪያነት የሚያገለግሉትም ሆኑ የሚዋጉት የዚሁ ከፍለ ሀገር ተወላጆች መሆናቸው ነው ። በሺህ የሚቆጠሩ ኤርትራውያን ይህችን ውብ የሆነችና አሳዛኝ አገር የሚያደሙትን ያህል ፣ በሺህ የሚቆጠሩ ኤርትራውያን ደግሞ ባንጻሩ ፣ ለዚች አገር ከብርና አንድነት እየደሙላት ነው ። ለምሳሌ እንዳንተ ያሉት ። የኢትዮጵያ ሕዝብ አማራጭ የለውም ። ሕልውናው አንድነቱ ብቻ ነው ። አንድ ኢትዮጵያዊ አንድነቱን አጥቶ እንዴት ሊኖር እንደሚችል አይታየውም!» አልኩት ።

«እኔም አይታየኝም ። መቸም ሰብእናውን አጥቶ የሚኖር ሕዝብ የለም» አለኝ ።

በጣም አድርጎ ሲከነክነኝ የቆየ ነገር ስለነበረ ፣ ያኔ በድል አድራጊነት ሲገሠግሥ የመጣው ሠራዊት ፣ ተፈተው በመፈር ጠጥ ላይ የነበሩትን ወንበዴዎች እያሳደደ ሳይደመስስ ለምን ቀረ? ወንበዴዎቹ ፋታ አግኝተው ናቅፋ ላይ እንዲሰባሰቡና እንዲጠናከሩ የሆነበት ምክንያት ምን ነበር? ድሉን በማስፋት ያኔ ቢደመስሱ ኖሮ ፣ ዛሬ ተጨማሪ መስዋእት እንከፍል ነበር ወይ? ብዬ በጥያቄ አጣደፍኩት ።

«ምናልባት ፣ ሠራዊቱ ድሉን በማስፋት የጠላትን ወገን እስከመጨረሻው ሰው ከመደምሰስ የተገታበት ምክንያት ፣ ጠላት ሽንፈቱን ተገንዝቦ የውይይትና የእርቅ መንገድ ይመርጣል በሚል ግምት ይሆናል ። እርግጠኛ አይደለሁም ። የኤርትራ ችግር እንዳያልቅ የሚፈልግ ማን ይኖራል?» ብሎኝ ዝም አለ ።

ብዙ ሊያናግረኝ አልፈለገም ። ልቡ ከቀይ እምቡጥ ጦር ጋር ነበር ። በፈያሜታና በእሱ መካከል ስላለው ግንኙነት ለማወቅ የምችልበት መንገድ በማጣቱ ነደደኝ.....

ምዕራፍ

አራት -- 2

የጋዜጠኞች ቡድን ቀይ እምቡጥ ከተባለው ልዩ ሻለቃ ጦር ጋር ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 እንዲሔድ ለማሳመን የተደረገው ጥረት ቀላል አልነበረም ። በመጀመሪያ አከራካሪ የነበረው ነጥብ ማን ኃላፊነቱን ይወስዳል? የሚል ጥያቄ ነበር ። ታሪክን ቀርጾ በማስቀረት ለትውልድ እንዲቆይ በማድረግ ረገድ ጋዜጠኞችም እኩል ኃላፊነት ያለባቸው ስለሆነ ፣ ኃላፊነትን መውሰድ የእነሱ ፈንታ ነው ። መሆንም አለበት የሚለው ነጥብ እምብዛም አላከራከረም ። ይልቅ በጣም አከራካሪ ሆኖ የተገኘው ነጥብ ፣ ቀይ እምቡጥ የተባለውን ጦር ተከትላችሁ ለመሔድ ምን አስመረጣችሁ? የሚለው ፣ ልዩ ግብረ ኃይል ፣ ማለትም ፣ ራሱን በፈቃደኛነት ለመስዋእትነት ያዘጋጀ ግብረ ኃይል እንደመሆኑ መጠን እሱን አጅባችሁ መሔድ አጉል ጀብደኝነት ይሆናል በማለት ፣ ይህን ልዩ ግብረ ኃይል አጅቦን እንዳንሔድ የሚከላከሉን አንዳንድ አዛዦች ሲኖሩ ፣ ከቀይ እምቡጥ ጦር የበለጠ ተልእኮ ያላቸው ጦሮች አሉ ። እነሱን ተከትላችሁ ብትሔዱ ፣ ሁኔታው ለሥራችሁ ያመቻል ፣ እንደምትሉት በእርግጥ ታሪክን ቀርጾችሁ ለትውልድ የማስቀረት ዓላማ ካላችሁ ዘዚሁ ግንባር ከሚዘምቱት ብርጌዶች ጋር ብትሰለፉ ይሻላል በማለት የከረረ ከርከር የሚያቀርቡም ነበሩ ። በግልጽ ፣ ከእኔ ጋር ለምን አትመጡም? የሚሉ አዛዦችና የፖለቲካ መምሪያ ኃላፊዎችም ነበሩ ። ከቀይ እምቡጥ ልዩ ጦር ጋር ለመዝመት አንደኛውን ቆርጫ ነበርና በአሳቤ ጸናሁ ።

«ጎድ ጸጋዬ ፣ በጦር ሚዳ አሳቢ ግትርነት ሁታ የለውም» አለኝ ፣ የናደው እዝ አዛዥ ጢሙን እየጎነተለ ።

«እኛም በፈቃደኝነት ራሳችንን ለመስዋእትነት ለማቅረብ መብት አለን ። ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 እንሔዳለን በቃ ። በዚህ ነጥብ ላይ በመከራከር ጊዜ ለምን እንደምናጠፋ አይገባኝም?» በማለት የመጨረሻ አሳቤን አጠናክራ ገለጽኩ ። ምን ቸገረኝና? ጦር ፍርድ ቤት የለኝም! አሳቤን የሚያስለውጠኝ ነገር አልነበረም ። እኔም እንደ ኩሎኔል ታሪኩና እንደ ቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች ፣ ከፍታ ነጥብ 1702 የከረረና የጋለ ስሜት እያሳደረብኝ

ሔዶ ነበር ። ወኔያቸው ወኔዬ ፣ ሕልማቸው ሕልሜ ሆኗል ። ድላቸው ድሌ ይሆናል ።

ሞታቸውም ሞቱ ። ቀንም ሆነ ሌት ፣ ከፍታ ነጥብ 1702 ጫፍ ላይ ወጥቼ ስቆም በእውኔም ሆነ በሕልሜ ይታየኝ ጀምሮ አል ። ከፍታ ነጥብ 1702 ሁለተኛ ተፈጥሮዬ ሊሆን ምንም አልቀረውም ።

ከስብሰባው ስንወጣ ፣ ኩሎኔል ታሪኩን ፣ «ምነው ዝም አልክ? ልትደግፈኝ ይገባ ነበር» አልኩ ።

«ምን ብዬ?» አለኝ ።

«ወላኝ ተልእኮ ነው በማለት.....»

«ደግሞ ለራሱ ታሪክ ሲል ነው ይበሉኝ?»

«ቢሉህስ?»

«እኔ የማስብለትና የምጨነቅለት የግል ታሪክ የለኝም» ካለኝ በኋላ ፣ ረጃጅም እጆቼን የት እንደሚያስገባቸው እየተቸገረ ፣ «ለማንኛውም ነገር እንኳን ደስ ያለህ ። ከዛሬ ጀምሮ በኔ ቁጥጥር ሥር መሆንክን እወቅ ። እና ቀልድ የለም ። እመነኝ ፣ ምን እቀበጠኝ? ብለህ የምትቆጭበት ጊዜ ሩቅ እይደለም» ብሎኝ ሔዶ ረጃጅም ቅልጥሞቹን እየዘረጋ ። ጠበንጃ ሲይዝ ብቻ ነው እጆቼን ምን ላይ እንደሚያውላቸው የሚያውቀው ። እግሮቼም ቅልጥፍና የሚያገኙት በጦር ሚዳ ብቻ ነው ይባላል ። ካልጉተጉቱት በስተቀር ብዙ አይናገርም ። ጊዜውን የሚያሳልፍበት ልዩ ነገር የለውም ። ጦርሙስ ውስኪ ፊቱ ገትሮ ዝም ብሎ ይጠጣል ። አንዳንዶች በጦር ሚዳዎች ካጠገቡ የወደቁትን የጦር ባልደረቦቹን እያሰበ ዝም ብሎ እንባውን ያፈሳል ። ተጫዋቾችና ደስተኛ የሚሆነው በጦር ሚዳ ነው ይባላል ። እሱን በጦር ሚዳ የማይበት ጊዜው ሩቅ አልነበረም ። ቀይ እምቡጥ ሻለቃ ጦር ያን ቀን ከሰዓት በኋላ ፣ በ1300 ሰዓት እንዲነቃነቅ ታዞ ነበር ።

ልክ በተባለው ሰዓት ከእፍአበት ተነቀላቀስን ። ቀይ እምቡጥ ጦር እግረ መንገዱን ፣ ቀደም ብሎ ለተነቃነቀው ለ17ኛ ክፍለ ጦር ብርጌዶች ስንቅ የማድረስ ተልዕኮ ነበረው ። ስንቅ የጫኑ ብዙ የሲቪል ከባድ መኪናዎች ከጡሩ ጋር አብረው ተነቃ ነቁ ። ቀይ እምቡጥ ጦር የታጠቀው ቀላል መሣሪያዎች ብቻ ነበር ።

ጦሩ ከሠፈሩ የተነቃነቀው በጠንካራ ሞራልና በጋላ ስሜት ነበር ። ጦሩ በጥሩ ሞራል የተነቃነቀው ፣ ቀደም ሲል ወደ ስሜን የተነቃነቁት 17ኛ እና አንበሳው 3ኛ ክፍለ ጦሮች የመጀመሪያ ምዕራፍ ግዳጃቸውን በተሳካ ሁኔታ ፈጽመዋል የሚል አስደሳች ዜና ስለደረሰ ነበር ። የቀይ ባሕርን ዳርቻዎች ይዞ ወደ አልጌና የሚገሠግሥ በመምሰል ወደ ልሜን የሔደው የአንበሳው 3ኛ ክፍለ ጦር እንድ ከንፍ ድንገት ወደ ግራ በመታጠፍ ፣ ጠላት ባላሰበውና ባልጠበቀው መንገድ በሚያስደንቅ ፍጥነትና ቅልጥፍና ሮራ ጸሊም የተባለውን ቁልፍ የሆነ ወታደራዊ መሬት በቁጥጥሩ ሥር አዋለ ። የወገን ጦር አመጣጥ ድንገተኛ ስለሆነበት ግራ ጎኑ የተጋለጠው የጠላት ጦር የመከላከል ውጊያ ለማድረግ አልቻለም ። ሞኝ 3ኛ ክፍለ ጦር ወደ አልጌና በመጓዝ ላይ ነው የሚል ግምት በጠላት ዘንድ በማደሩ ፍጹም ተዘናግቶ ነበር ። የጠላት ወገን የሞተው ሞቶ ፣ የተማረከው ተማርኮ ፣ የተረፈው እግራ አውጭኝ እያለ ፣ ትጥቁን ጥሎ ፣ ነፍሱን ይዞ ፈረጠጠ ። ከደረሰው ሪፖርት ለመረዳት እንደተቻለው 2000 የጠላት ሬሣ አስቆጥረው 77 ማርከው ከ317 በላይ ልዩ ልዩ መሣሪያዎችንና የመገናኛ ሬዲዮዎችን የተረከቡበት ውጊያ ነበር ። በእርግጥም ፣ ፍጹም የሆነ ታክቲካዊ ድል ነበር ።

እንዲሁም ከቀምጨዋ ተነስቶ በናሮ ሚዳና በቲክሲ ሸለቆ መሐል ለመሐል እየሰነጠቀ ወደ ሮሆረት የተሰበቀው 17ኛ ክፍለ ጦር ካንድ የድል ምዕራፍ ወደ ሌላ የድል እርከን በአስደናቂ ፍጥነት እየተሸጋገረ ሔዶ ፣ የጠላትን የግራ ሰበራ እየጠበቀና ስርጦችን እየዘጋ የጊልሳን (ቲክሲን) ዝቅተኛ መሬት ግራና ቀኝ እና ከምዕራብ በኩል የሚገኙትን ከፍተኛ ወታደራዊ ገዢ መሬቶች ከቁጥጥሩ ሥር በማዋል የናቅፋን በር በማንኳኳት ላይ ይገኛል የሚል ዜና በደረሰ ጊዜ በቀይ እምቡጥ ጦር ላይ ያደረው ደስታ ከዳር እስከ ዳር አስተጋባ ። ጦሩ በሞራል እየተሰበቀ ወደፊት ይወረወሮ ጀመር ። ቃኝ ወይም አብሪ ኃይል ማስቀደም አልነበረበትም ። ዝም ብሎ ወደ ግቡ መምዘግዘግ ነበር ።

ቀይ እምቡጥ ጦር ፣ 17ኛ ክፍለ ጦር ሰባብሮና ጦርነት ባለፋቸው የድል ጎዳናዎች ስለነበረ የሚጓዘው በመንገድ ላይ የጠላት እክል እንደማያጋጥመው አስቀድሞ አውቋል ። የ17ኛ

ከፍለ ጦር አንዱ ግዳጅ ለቀይ እምቡጥ ሻለቃ ጦር መንገድ እያጸጸ ሁኔታዎችን አመቻችቶ መቆየት ነበር ። ቀይ እምቡጥ ለልዩ ተልእኮ የተሰለፈ እንደመሆኑ መጠን ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 እየተዋጋ እንዲሄድ አስቀድሞውት አልተፈለገም ።

3ኛ እና 17ኛ ከፍለ ጦሮች ናቅፋ ለመግባት ከጊልሳ ሸዊ አልፎ የሚሔደውን የእግር መንገድና ወደ ናቅፋ አልጌና የሚያገናኘውን መንገድ መዝጋት ፣ እስካሁን የያዘቸውን ቁልፍ ጸታዎችና ግራና ቀኝ ከንፋቸውን ማጠናከር ነበረባቸው ። ነገር ግን ይህን ለማድረግ የመሬቱ ቅርጽና ስፋት አይፈቅድም ። በዚህ ላይ ጠላት መንገዱን ለመዝጋት ይሻማል ። ጠላት ተሻምቶ መንገድ እንዳይዘጋም ሆነ ፣ ወደ ናቅፋ የሚያረማምዱትን እንደ 1521 ፣ 1527 ፣ 1969 ያሉትን ከፍታ ነጥቦች ለመያዝ ፣ ለነዚህ ሁሉ ቁልፍ የሆነውን ከፍታ ነጥብ 1702 በቅድሚያ መስበር በጣም አስፈላጊ ሆኗል ። ጠላትም ይህንኑ ዐውቆ ይህን ነገር መሬት ላለመልቀቅ «ነጥብ 1702 ወይም ሞት» በማለት መሸን ይጠብቃል ። እና የ3ኛና የ17ኛ ከፍለ ጦሮች ቀሪ ግብ በቀይ እምቡጥ ጦር ተልእኮ መሳካት ወይም አለመሳካት ላይ ያረፈ ነበር ። የተጣለበትን ኃላፊነትና አደራ የማያውቅ አንድም የቀይ እምቡጥ ጦር አባል አልነበረም.....

«ይኮሩብናል»

«አናሳፍራቸውም»

«በኛ ሬሣ ከምር ላይ ወደ ናቅፋ ይረማመዳሉ ።»

«ነጥብ 1702 ላይ የቀይ ኮከብ ዘመቻችንን ቀይ ትርኢት እናሳያለን ።»

«እጅህን አትሰጥ ። ልቡ ላይም መቆም ነው ። ማን ይፈራል ሞት?»

«ታሪኩን የመሰለ ጀግና የጦር ገበሬ ፣ ይዘን የወንበዴዎች ጦር ፊታችን ማን አባቱ ሊቆም! እንደታሪኩ ደረታችንን ገልብጠን ነው የምንገባበት!» የሚሉ ኃይለ ቃላት በጦሩ ዘንድ በየቦታው ይነገሩ ነበር ።

አሸዋማው መሬት ብቻ ነበር አልፎ አልፎ የጦሩን ፈጣን ጉዞ የሚገታው ። ሁለት ከባድ የጭነት መኪናዎች አሸዋ ውስጥ

ገብተው ተቀረቀሩ ። የአየሩ ግለት እያየለ ሔደል ። እንፋሎት የመተንፈስ ያህል ነበር ። የምንጓዘው ሸለቆዎችን ተከትለን ስለነበር ንፋስ ጨርሶ የሚነፍስ አይመስልም ። እፍን ያደርጋል ። አያስተነፍስም ። በማጅር ግንድ የሚንቆረቆረው ላብ እንደ ውሀ ይጨመቃል ። እያንዳንዱን ሰው ከወደ ጀርባው ሲመለከቱት ዝናብ የዘነበበት መስሎ ይታያል ። መኪናዎቹ ተገፍተውና ተነትተው እስኪወጡ ድረስ ጦሩ ተገን ፣ ተገን ይዞ ቆመ ። ያለ ግራር ዛፎችና ቁጥቋጦች ሌላ የሚታይ የዛፍ ዘር የለም ። አካባቢው ድንጋያማ ኮረብታዎች ይበዙበታል ። ጥቂት ወታደሮች አካባቢውን ለመቃኘት ሔደው ነበር ። ሌሎች ብዙ ወታደሮች አሸዋ ውስጥ ገብተው የተቀረቀሩትን መኪናዎች ይገፋሉ ፣ ይነትታሉ ። ኩሎኔል ታሪኩም ከወታደሮቹ ጋር አብሮ ይሠራል ። ወታደሮቹን ፣ እሱ የማይሠራውን ነገር ፈጽሞ አያሠራቸውም ። የሚገርመው ነገር ላብ የሚባል ነገር አይታይበትም ። ድንገት ቅልጥ ያለ ተኩስ ይሰማ ጀመር ። ጦሩ በያለበት በደረቱ መሬት ያዘ ። የማደርገው ነገር ጠፍቶኝ ባለሁበት ተገትሬ ቀረሁ ።

ኩሎኔል ታሪኩ ፡ «መሬት ያዝ!» ብሎ ጮኸብኝ ። ሽጉጡን መዞ ቆሞ ነበር ። በደረቱ ለጥ አልኩ ። ትንሽ ቆይቶ ሁለት በምቦች ፈነዱ ። ሸለቆው አስተጋባ ። ምድርና ሰማይ የተደበ ሳለቀ መሰለኝ ። ከዚያ በኋላ ጸጥ አለ ። ጥቂት ደቂቃዎች አለፉ ። ቀደም ሲል አካባቢውን ለመቃኘት የሔዱት ወታደሮች በመተጋገዝ የቆሰሉ ሰዎች ተሸከመው መጡ ። ኋላ እንደተረዳሁት የቆሰሉት ሰዎች ተቆርጠው የቀሩ የጠላት ወገኖች ነበሩ ። ሦስቱ ቀደም ሲል ሞተዋል ። የተቀሩት ሁለት ሰዎች ከፋኛ ቆሰለው ያጣጥራሉ ። ሳያቸው ዘገነኝ ። ለውነታቸው በበምብ ተጨማሪልቋል ። ለመጀመሪያ ጊዜ የጦርነት አስቃቂና አስቀያሚ ገጽታ ታየኝ ። ሆኖ ከፋኛ ታወከ ። ሰው እንዳያየኝ ዞር ብዬ መራራሐምት እስኪያስመልሰኝ ድረስ አስታወኩ ። ቀጥሎ የሆነው ነገር ነበር አደንዝዞ ያስቀረኝ ። ከፋኛ ቆሰለው የሚያጣጥሩትን ሰዎች በመርዳት ረገድ ሊደረግ የሚችል አንዳችም ነገር አልነበረም ። ስቃያቸው የከፋ ቢሆንም ፣ ሞት አልገላገላችሁም ብሎ ይተናነቃቸዋል ። ኩሎኔል ታሪኩ ሽጉጡን መዞ በሁለት ጥይት ገላገላቸው ። የሰው አንጎል ወጥቶ ላይ የመጀመሪያ ጊዜዬ ነበር ። ፈዝዜ ቀረሁ..... ኩሎኔል ታሪኩ መጥቶ እስኪሚያናገረኝ ድረስ

የት እንደ ነበርኩ፡ በእውን ይሁን ወይም በቅዠት ዓለም ውስጥ እንዳለሁ አላውቅም ነበር ።

«እንዴት ነውኩ ታሪክ የምትቀርጹትን» ባለኝ ጊዜ ነበር ወደ እውነት ዓለም የተመለስኩት ። ከሰውነቴ ውስጥ ያለ የሌለ ፈሳሽ ነገር ተጨምቆ የወጣ ይመስል አያልበኝም ነበር ። ሙቀቱ ምንም አልነበረም ። የምስጢውም መልስ አልነበረኝም ። ቀጠለና፡ «ገና የባሰ ታያለህ ። በጦር ሚዳ ሞት ምንም አይደለም ። እንደ መተንፈስ ወይም እንደ መብላት ተራ ነገር ነው ። የጦርነት መልክ አስቀያሚ ነው ። ቢሆንም ዳግመኛ እንደማታስታውክ ተስፋ አለኝ» ብሎ ሳቀብኝ ።

«እንደዚያ ማድረግ ነበረብህን» አልኩት ።
«ምን?»
«ለዎቼን ።»

ወታደሮች ሠፊ ጉድጓድ ቆፍረው ራሳቸውን አፈር ማልበስ ላይ ነበሩ ። ከመቸው ያንን የሚያክል ጉድጓድ እንደቆፈሩ ይገርማል ።

«መሞታቸው አይቀርም ነበር ። ከሚሰቃዩ ይሻላል ብዬ ነው ። ሌላም ምክንያት ነበረኝ» አለ ።

«እንደምን ያለ?»

«እንዳየህቸው ሰውነታቸው ተቆራርጦ ነበር ። ጉደሉ ሰውነት ይዞ ከመኖር መሞት ይሻላል ።»

«እውነት ይህን ታስባለህ!»

«የለም፡ እኔ ኢትዮጵያን ነው የማስበው ። አካለ ጉደሉ የሆነች ኢትዮጵያን ማየት አልፈልግም» እንዳለኝ፡ ረዳቱ መጥቶ ወታደራዊ ሠላምታ ከሰጠው በኋላ፡ «የውሀ ሰዓት ደርሷል ጃድ ኩሎኔል» አለው ።

የኩሎኔል ታሪኩ ረዳት የመቶ አለቃ ጠና ጋሻ ይባላል ። በቅርብ ጊዜ ከተራ ወታደርነት ባንድ ጊዜ የመቶ እልቅና ማዕረግ የተሰጠው በዕድሜ ጠና ያለ ቆፍጣና ወታደር ነው ።

«እጅህን አትስጥ ። ጠላት ልብ ላይ ቁም ። ማን ይፈራል ሞት» የሚል ኃይል ቃል ከአፋ አይለይም ። በጀግንነቴ ብዙ የጦር ሚዳ ሚዳዮች የተሸለመ ወታደር ነው ። አብዛኛዎቹ የቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች እንደ እሱ በልዩ ልዩ ጦር ሚዳዎች ባላዩት ጀግንነትና በሠሩት ጀብዱ ልዩ ልዩ ሽልማት ያገኙ ምርጥ ወታደሮች ናቸው ። ፊሽካ ተነፋ ፤

«ለንቅናቄ ተዘጋጁ!»

ሁሉም ባንድ ጊዜ ተዘጋጀ ።

«ኮዳ አውጣ!»

ሁሉም ኮዳውን አውጥቶ በእጁ ይዞ ቆመ ።

«ኮዳ ወደ አፍ!»

ሁሉም ኮዳውን ወደ አፍ ይዞ ይጠብቅ ጀመር ።

«ጠጣ!»

ወታደሩ ሁሉ ውሀውን ይጠጣ ጀመር ።

«ኮዳህን መልስ!»

ሁሉም ኮዳውን መልሶ ከጐኑ ላይ ሻጠ ።

«ወደፊት!»

ኩሎኔል ታሪኩ ወደ መኪናው ከመሔዱ በፊት፡

«እናንተ ጋዜጠኞች ውሀ በፈለጋችሁ ጊዜ ልትጠጡ ትችላላችሁ» አለኝ ።

ኮዳዬን አውጥቼ ውሀ ጠጣሁ ። ሙቅ ነበር ። ቀዝቃዛ ውሀ በዓይኔ ዞረ ። አንድ ጦርሙስ ቀዝቃዛ ውሀ ባገኝ የተጠየኩትን ዋጋ እክፍል ነበር ። በ1700 ሰዓት ሠፈር ተመርጦ አዳር እዚያው እንዲሆን ተደረገ ። 17ኛ ክፍለ ጦር የሠፈረበት ቦታ ነበር ። ትልቁ ግራር ላይ «አምባሃድራ» የሚል ጽሑፍ ተለጥፎበታል ። መለስ ካለው ግራር ላይ ደግሞ «ኒያላ» የሚል ጽሑፍ ይታያል ። የበረሀ ሐረጎችን በማያያዝ የተሠሩት ዳስ መሳይ ነገሮች ላይ፡ «አምባላደር ፤» «ቻጭ ፤» «ከረን» የሚሉ የሆቴል ስሞች ተጽፈው ይነበባሉ ። መቸም የሰው ልጅ ገህነብ ውስጥ ቢወድቅም ገነት መመኘቴ አይቀርምና፡ ነገሩ ያሳቀኝን ያህል አሳዛኝ ። ሠፈሩ ባንድ ጊዜ በወታደራዊ እንቅስቃሴ ተሞላ ። ዘቦች ቦታ ቦታቸውን ያዙ ። ሹካ እና ማንኪያ የሚል የመተላለፊያ ኮድ ተሰጠ ። ውሀ አቀዝቅዞ ለመጠጣት የሚደረገው ሩጫና

ጥረት የሚያስደንቅ ነበር ። አንዳንድ ኮዳውን በእርጥብ ጀንድ አስሮ ከዛፍ ላይ ይለቅላል ። ሌላው ኮዳውን ወስዶ ከደረቅ ወንዝ ዳር አሸዋ ውስጥ ይቀብራል ። የመቶ አለቃ ጋሻ ጠና የኔን ኮዳ ወስዶ የት እንደሔደ አላውቅም ። ጋዜጠኞች እንደ እንቁላል የሚሰበሩ ይመስል የጡሩ አባሎች በሙሉ ሊንከባከቡን ይጥሩ ነበር ። አንዳንዶቹ ከንፈራቸውን በኃዘን እየመጡ ያዘኑልናል ። አሁን እንዲያው እዚህ ምን አመጣችሁ? የሚሉ ይመስላሉ ።

ጸሐይ ከመጥለቋ በፊት የረሻይዳ ብሔረሰብ አባሎች ከየት መጡ ሳይባል ፣ ተሰባስበው በመምጣት ከጡሩ ሠፈር ትንሽ ራቅ ብላ በምትገኝ ገላጣ ሥፍራ ላይ ተከማችተው ይታዩ ነበር ። ከእግር ጥፍራቸው እስከ ራስ ጠጉራቸው በጥቁር ጨርቅ የተሸፈኑ ሴቶች ከወንዶች ጓላ ተቀምጠዋል ። ፊታቸው አይታይም ። አንድ የራሻይዳ ሴት በአሥር ወይም በአሥራ ሁለት ዓመቷ ከተዳረች በኋላ ከባሏ ሌላ ማንም ወንድ ፈቷን ሳያይ ፍራ ትምታለች ሲባል ሰምቻለሁ ። ምግብ ስትበላም ሆነ ውሀ ስትጠጣ ተሸፍና ስለሆነ ባሏም ቢሆን ከንፈሯን አያይም ይባላል ። ምን ይመስሉ ይሆን? ያንዷን ፊት ገልጼ ባየሁት የሚል ስሜት ቢያደርብኝም ፣ የራሻይዳ ባል የሚስቱን ፊት ገልጦ ያየበትን ወንድ እጅ በያዘው ሠይፍ ቆርጦ ሳይጥል አይመለስም የሚል ታሪክ ስላለ ፣ አንዱ የእጄን ዋጋ ቢሰጠኝስ በማለት ስሜቱን ገትቼ ዝም አልኩ ። የቴሌቪዥን ፊልም አንሺያችን ያንድን ሴት ፊት ገልጦ ለማንሳት ሲሞክር አይቼ ሩጪ ሔጀ ያዝኩት ። አንዱ የራሻይዳ ጎረምሳ ሠይፉን ለመምዘዝ ይዳዳው ነበር ፣ ወይም መለሰኝ ። ፊልም አንሺያችንን ፣ አሸብር ዳርጌን ታሪኩን ሳጫውተው ደንግጦ የያዘውን የፊልም ማንሻ መሣሪያ ጥሉ ሊሮጥ ምንም አልቀረውም ።

ወደ ጡሩ ፖለቲካ ኮሚሳር ጠጋ ብዬ ፣ «እነዚህ ሰዎች ምን ሊፈልጉ ነው የመጡት?» ብዬ ጠየኩት የጡሩ ፖለቲካ ኮሚሳር ሻምበል ዋለልኝ ይርጋ ይባላል ።

«የወባ መድኃኒት» አለኝ ።
«ምነው ሁሉም ታመዋል?»
«የለም ፣ አብዛኞቹ ከኪኒት ጋር ለሚሰጠው ውሀ ሲሉ ነው የሚመጡት» በማለት መለሰልኝ ።

ውሀ ማግኘት ምን ያህል አስቸጋሪ እንደሆነ ለመጀመሪያ ጊዜ ጭንቅላቴን መታኝ ። የሰው ልጅ በእንደዚህ ያለ የተረገመ ምድር መኖርን የሚመርጥበት ምድራዊ ምክንያት አልታይህ አለኝ ። ነገሩ ገረመኝ ። መጀመሪያው የሰው ልጅ የሚኖርበት አካባቢ አልመሰለኝም ነበር ። የትና? እንዴት? እንደሚኖሩ የሣሕል በረሀ እግዜር ብቻ ነበር የሚያውቀው ። በሌላ በኩል በአብዮታዊው ጦር ላይ ያላቸው እምነት ያስደንቀኝ ነበር ። ደረቅ ስንቅ፣ ውሀና የወባ መከላከያ ከኒን ከታደላቸው በኋላ ሻምበል ዋለልኝ ሴቶቹ ወደፊት እንዲመጡ ጋበዛቸው ። ፊት የተቀመጡት ወንዶች በመጀመሪያ ነገሩን እንደ ቀልድ በማየት እየተጠቃቀሱ ይሰቁ ጀመር ። ሻምበል ዋለልኝ አምርሮ ሴቶቹ በግድ ወደፊት እንዲመጡ ለማድረግ ሲል ፣ ወንዶቹም አምርረው ተነሱ ። በራሻይዶች ልማድ ሴት ልጅ በምንም ሁኔታ ከወንድ ቀድሞ አትሄድም ፣ ከወንድ ፊት አትቀመጥም ። ያልታሰበ ውጥረት ድንገት ተፈጠረ ። ኩሎኔል ታሪኩ መጥቶ ሁኔታውን ከተረዳ በኋላ ፣ ሻምበል ዋለልኝን «ተዋቸው ። እንደልማዳቸው ይሁኑ ። ችግር መፍጠር የለብንም» አለው ።

ሻምበል ዋለልኝ ፣ «እንዲህ ዓይነቱን ጎታች ባሕል እያየን ዝም ማለት የለብንም ። እነዚህ ሴቶች ዘላለማቸውን የወንዶች ተገዢዎችና ባሪያሆነው እስከ መቸ ይኖራሉ? ማንቃት አለብን ። የጡሩ አንዱ ተልእኮ ማንቃትና ማደራጀት ነው» በማለት ለመከራከር ሞክሮ ነበር ።

«አዎ ፣ ጓድ» አለ ኩሎኔል ታሪኩ በርጋታ ፣ «ልክ ነህ ። ግን እንዲህ ዓይነቱ ነገር ጊዜ ይወስዳል ። ንቃት ሲባል ከሕዝቡ ንቃተ ሕሊና ውጭ ወይም በላይ ሊሆን አይችልም ። ነጥቡን ይለቃል ። ጓድ ፣ ንቃት ጊዜ ይወስዳል..... ጊዜን ይጠይቃል ፣ በግድ የሚሆን ነገር አይደለም ። እነሱን ለማንቃት እነሱን መምሰል አለብን ።»

ለራት ጋሌጣና የቆርቆሮ ምግብ ተሰጠን ። ከቆርቆሮ ምግብ ውስጥ ሽር፣ ዝግኒ ወይም አትክልት መርጦ መብላት ይቻላል ። ከሁሉም አንጀት ገብቶ የሚፈውሰው ግን «ሚሊ ድራፍት» ነበር ። የበሶ ብጥብጥ ነው ። በሰኳር ተበጥብጦ ካደረ ትንሽ ስለሚፈላ ትንሽ ሞቅ ያደርጋል ። ለራብ! ለውሀ ጥም! ለመጠጥ!

ምን ጊዜም «ሚሊድራፍት!» ይላል የጦር ሚዳው ማስታወቂያ ሁሉም በስኳርና በውሀ በጥብጦ ያቀዘቀዘውን ሚሊ ድራፍት ሲጋብዘን ይሯሯጥ ነበር ። «ከንቲባ» ከእምባሃዬራ ኒያላ፣ ከኒያላ ከረን እያለ የቀዘቀዘ ሚሊ ድራፍት በጋቤጣ መለጋት ጀምሮ አል ። «ከንቲባ በሞቱ!» የማይለው ወታደር አልነበረም ። በጊዜ ተኛን ። ልብስ ። ጫማ ማውለቅ የለም ። ከነጫማህ ትውላለህ ። ታድራለህ ። ትሞታለህ ። እባብና ጊንጥ ያሰፈራል ። ሲቀፈኝ ሔጄ አሸዋ ውስጥ ተኛሁ ። ሁሉም እንደኔ በጀርባው ተኛቶ ኮከብ ይቆጥር ነበር ። የጠራው ሰማይ ቀረብ ያለ መስሎ ይታያል ። ቢደከመኝም እንቅልፍ እምቢ አለኝ ። ያሳለፍኩት ማዕከላዊ ሕይወት ባሳቤ መጣ ። ከሁሉም ትዝ ያለኝ በወህኔ ቤት ሲሚንቶላይ እየተኛሁ ያሳለፍኩት ያንድ ዓመት ጊዜ ነበር ። አሁን ሳስበው እንድ ዓመት ብቻ ሆኖ አይታየኝም ። አሥር ዓመት ሆኖ ይሰማኛል ። ቀኖቼም ረጃም ነበሩ ። ምግቡና መኝታው በጣም መጥፎ ነበር ። እና የታሰርኩት ደግሞ ከተራ ሌቦችና ማጅራት መቼዎች ጋር ነበር ። ለእነሱ አሥር ቤቱ እንደቤታቸው ነበር ። ፍርዳቸውን ጨርሰው የተለቀቁ እለት እንዴት እንደሚሰርቁና ማጅራት እንደሚመቱ ከማሰብ ሌላ አሳብ አልነበራቸውም ። እኔም በሌብነት ነበር የታወርኩት ፣ በፍቅር ሌብነት ። በጣም የምወዳት እንድ ልጅ ነበረች ። ሂሩት አጎናፍር ትባላለች ። የ17 ዓመት ልጃገረድ ነበረች ። እኔም የሐያ ዓመት ጎረምላ ነበርኩ ። ተዋደድን ። ይዣት ኮበለልኩ ። ገንዘብ አልነበረኝም ። አብዛኛውን ጊዜ ምግባችን ፍቅር ነበር ። የአሥራ ሁለተኛ መልቀቂያ ፈተና ለመውሰድ ስዘጋጅ ነበር ይዣት የኮበለልኩት ። እሷ የአሥረኛ ከፍል ተማሪ ነበረች ። ከእንድ ወር በኋላ ታድነን ተያዝን ። ቤተሰቦቿ ከመኳንንት ዘር ነበሩ ። በተለይም እናቷ ከእቴጌ ጋር የቅርብ የሥጋ ዝምድና አላቸው ይባላል ነበር ። ልጅቷ በዘመድ ዛቻና በእባቷ ዱላ ብዛት ፣ ፍርድ ቤት ቀርባ ፣ ያለውዴታዋ በግድ ያስኮበለልኳት መሆኔን በመሐላ መስከረች ። ለመከራከር አልቻልኩም ። ጠጉራን ተላጭቼ ወህኔ ቤት ወረድኩ ። ለፍቅር የተከፈለ ከቡር ዋጋ ነበር ። ገና ወደፊት ፍቅር የሚጠይቀኝ የበለጠ ዋጋ ይኖር ይሆን ብዬ አሰብኩ ። በሮማን ጎለተወርቅ ቆርጫ ነበር ። አሁን ግን እርግጠኛ አይደለሁም ። ፊያሜታ ጊላይ ከቀይ ኮከብ ዘመቻ ጋር ድንገት ልቤ ውስጥ ገብታለች ። ከሮሜ ጋር ላወዳድራት አልፈለኩም

ግን ብለህነቷ ፣ ንጽሕናዋ ፣ ቀልድና ለሕይወት ያላት ፍቅር ለጊዜው አመዘነብኝ ። ምናልባት የቅርብ ጉዳይ ይሆናል ። አላውቅም ። ጠፍቻለሁ ። ምናልባት እንደ እድል ሆኖ በዚህ ጦር ሚዳ ራሴን ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ አውቀው ወይም አገኘው ይሆናል ። ወይም ለዘላለም እንደጠፋሁ እቀር ይሆናል

በሕይወት ከለውጥ በቀር ምን ቋሚ ነገር አለ?..... ምን አሰጋህ? ብዬ ፣ አሸዋ ውስጥ ተገላበጥኩ ። ምንም የሚያሰጋ ነገር በዚህ ዓለም የለም ፤ ትኖራለህ ወይም ትሞታለህ ። ስጋቱ ምንድነው? ሕይወት እንዳመጣጡ ከያዙት የሚያሰጋ ነገር የለም

«እንቅልፍ እምቢ አለህ እንዴ?» አለኝ የመቶ አለቃ ጋሻጣና ። አጠገቤ ተኝቶ ነበር ።

«ያለ ጣራ አይሆንልኝም መሰለኝ?»
«የኛ ጣራ ሰማይ ፣ መኝታችን ዐፈር ነው ። የትም እንቅልፍ ይወለደናል» አለኝ ።

«ልምድ ይጠይቃል» አልኩት ።

«ምነው አይለመድ? ይኸውና ከሰማይ በቀር ጣራ ሳላይ ስምንት ዓመት ሊሆንኝ ነው ። ባለፉት ስምንት ዓመታት ጣራዬ የአጋዴንና የባሌ ሰማዮች ነበሩ አሁን ደግሞ የኤርትራ ሰማይ ። እጅ አለመስጠት ነው ። ልቡ ሳይ መቆም ። ማን ይፈራል ሞት!» አለ ።

«በውትድርና ነዋ የኖርከው?»

«ዕድሜዬን ሙሉ ። ሌላ ሥራ አላውቅም ። እንዋጋለን ፣ እንገድላለን እንሞታለን ። የቁማር ኑሮ ነው የምንኖረው ። እጅ አለመስጠት ነው!» ካለ በኋላ በውትድርና ስላሳለፈው ሕይወት አንስቶ ያሜውተኝ ጀመር ።

በሐያ ዓመቱ ነበር ወታደር የሆነው ። በትምህርቱ ጎበዝ ነበር ። ወታደር ለመሆን የመረጠበትን ምክንያት አያውቅም ። ምናልባት የኒፎርሙ ይሆናል የሰበው ። እግረኛ ወታደር መሆን የመረጠበትንም ምክንያት አያውቅም ። የአየር ኃይል ወይም

የባሕር ኃይል ፡ ወይም የታንከኛ ወይም የመድፈኛ ብርጌድ አባል ለመሆን ይችላል ነበር ። ባይሆን ከጣራ ሥር የሚተኛበት አልጋ ይኖረው ነበር ። የእግረኛ ወታደር ሕይወት የአህያ ሕይወት ነው ይላል ። ግን ከእግረኛ ወታደር ሕይወት ተለይቶ መኖር አይፈልግም ። የእግረኛ ወታደር ሕይወት ትምህርት ቤቱም ሕይወቱም ሆኖ ቆይቷል ። የእግረኛ ወታደር ሕይወት የአህያ ሕይወት ነው ያለበትን ምክንያት አስረዳኝ ።

አንድ ወታደራዊ መሬት ያለ እግረኛ ወታደር ተጋድሎ አይያዝም ። ከአየርና ከየብስ ምን በአይርፕላንና በመድፍ በደ በደብ ያለ እግረኛ ወታደር የሞት ሽረት ትግል ፡ ሩጫ ፡ ላብና ደም ፡ ስቃይና ሞት አይሆንም ። በመጨረሻ የሚሞጉት ሰዎች ናቸው ። ጦርነትን የሚሞጉት አውሬዎች ወይም አማልክት አይደሉም ። ሰዎች ናቸው ። እግረኛ ወታደሮች ናቸው ። እንደ ማንኛውም ሰው ለመኖር ፡ ለማግባት ፡ ለመላቅና ለመጫወት የሚፈልጉ ሰዎች ናቸው ። እግረኛ ወታደር ነው በመጨረሻ ሳንጃውን ወድሮ ጠላትን የሚያጠቃው ፡ ለሞት ወይም ለመግደል የሚረጠው ፡ ወደ ጠላት ወረዳ በደረቱ እየተላበ የሚሒደው ፡ ላቡን የሚያንቆረቁረው ደሙን የሚያፈሰው ። ታሪክ ያስታውሰው ይሆን? የለም ። አዎ ፡ ታሪክ ይጻፋል ። ግን የሚጻፈው ታሪክ ምናልባት የሚያስታውሰው ነገር ቢኖር የጊዜውን ታክቲክና ስትራቴጂ ፡ ከዚያም ግፋ ቢል የአዛዥ መኰንንን ትርታ ይሆናል ። ታሪክ ጨካኝ ነው ። የመቶ አለቃ ጋሻ ጠና ማን ነበር? የታሪክ ነገር ጉዳዩም አይደለም ። ነበር — በቃ ። በጦር ሚዳ ምንም ነገር እውን መስሎ አይታይም ። እውን ሆኖ የሚታየው ቁጥር ብቻ ነው ። ይህን ያህል ሰው ሞተ ፡ ቆለለ ፡ ተማረከ ፡ ጠፋ — በቃ ። የተያዘውን ወረዳ ማጠናከር ፡ በተረፈው ቁጥር ላይ ተመስርቶ ለነገ ውጊያ አቅድ ማውጣት — ማጥቃት — ማፈግፈግ ። «ይኸው ነው የእግረኛ ወታደር ሕይወት» አለኝ በመጨረሻ ። በፈቃዱ ራሱን ለቀይ እምቡጥ ጦር ተልእኮ ለምን እንዳዘጋጀ ሊያስረዳኝ አልቻለም ። ለታሪክ ነበር መልሱ ። ወይም ሹመትና ሽልማት ፈልጎ አልነበረም ። ጋሻ ጠና የአለት ጉርሱንና የዓመት ልብሱን ካገኘና ጤና ከሆነ ስለነሮ የሚያስብና የሚጨነቅ ሰው አይደለም ። ሞትን ፈልጎ አልነበረም ። እንደማንኛውም ሰው ሕይወቱን ፡ ሕይወቱን ይወ

ዳል ። ወይም ላገሩ ክብርና ለአብዮቱ መሳካት ከሌሎች ይበልጥ ተቆርቋሪና አሳቢ ሆኖ አልነበረም ። «እንጂ ፡ ብቻ ጥቂቶቻችን ራሳችንን አሳልፈን ለመስጠት ካልተዘጋጀን ሌላው እንዴት ሊኖር ይችላል?» የሚል አሳብ ወይም እምነት ነበረው ። አባ ባሉ ትርጉም ሰጠኝ ። ሕይወትን መውደድ ብቻውን አይበቃም ። ሌሎችም እንዲወዱት ማስተማር ያስፈልጋል ። አዎ ፡ ክርስቶስ ለሰው ልጆች ፍቅርን ያስተማረው በምን ነበር? ራሱን አሳልፎ በመስጠት ተግባር ነበር..... ውይይታችን ሔዶ ፡ ሔዶ ወደ ንድ ሊቀ መንበር መንግሥቱ ኃይለማርያም አመራ ።

«አጋዴን አብረን ነበር ፡ ካብዮቱ በፊት» አለኝ ።
«እውነትን» አልኩት ።

«ያኔም እንዳሁኑ ጀግና ነበሩ ። ጀግና ሰው ደስ ይለኛል» አለ ።

«በቅርብ ታውቃቸው ነበር?» ብዬ ስጠይቀው ፡ ስለሊቀ መንበሩ የሚከተለውን ታሪክ አጫወተኝ ።

«መሐንዲስ የሆነ አንድ ወጣት መኰንን ነበር ። ለጦሩ ጥቂት ቤቶች እንዲሠራ ይታዘዛል ። የተፈቀደለትን በጀት ቆጥቦ የተፈለጉትን ቤቶች ከታሰበው በላይ በጥሩ ሁኔታ ከሠራ በኋላ ፡ ቆጥቦ ባተረፈው ገንዘብ ለጦሩ ማለፊያ የመዝናኛ ሥፍራዎች ይሠራል ። ጦሩ በሙሉ በሥራው ተደስተ ። በመጨረሻ ከፍተኛ መኰንኖች ያሉበት የቁጥጥር ኮሚቴ መጣ ። የቁጥጥር ቡድኑ የሚመራው በአንድ ጄኔራል ነበር ። ሥራው ተጎብኝቶ ገለጸ ከተደረገ በኋላ ጄኔራሉ ምሥጋና ያቀርባሉ ተብለው ሲጠበቁ ፡ ያልታዘዝከውን ማን ሥራ አለህ? በማለት በወጣቱ የጦር መሐንዲስ ላይ የተግለጽ ናዳ ያወርዱ ጀመር ። የጄኔራሉን ፊት ያዩ ሌሎች መኰንኖችም ፡ በወታደራዊ ደንብ ያልታዘዙትን መሥራት አግባብ አይደለም ሲቋ ተቹ ። ወጣቱ መሐንዲስ እንባው መጣ ። በመጨረሻ የተናገሩት ንድ ሊቀ መንበር ፡ የያሻለቃ መንግሥቱ ኃይለማርያም ነበሩ ። «የተረፈው ገንዘብ ለተባለው ሥራ ወጥቷል ተብሎ ቢበላ ኖሮ ፡ በተጨማሪ ምን ተሠራ? ለምን ተሠራ? የሚለው ጥያቄ አሁን አጠያያቂ አይሆንም ነበር ፡ ቅን ሥራ የሚያስወቅስ ከሆነ ያሳዝናል» ማለት የጄኔራሉን ቀንድ እንዴት እንደሰበሩና ፡ ሌላ ጊዜ ደግሞ የአን

በሰው የመሣሪያ ግምጃ ቤት መኩንን ሆነው በሚሠሩበት ወቅት፤ አንድ ሌላ ጀኔራል፤ አንድ ቀን የመኪና መለዋወጫ ዕቃ ባስቸጋይ ላክ ብሎ ሲልከባቸው ለግል አውቶሞቢል ቀርቶ ለጦሩም የሚሆን መለዋወጫ ዕቃ የለም ብለው በለለጡት መልስ ካጫወተኝ በኋላ ቀጥሎም፤ «መቸ ይህ ብቻ አንድ ቀን ደግሞ እንዲህ ሆነልህ ። ንጉሡ ለጉብኝት ይመጣሉ ። ተመልካች አጥተው የወደቁ መሣሪያዎችና ተሽከርካሪዎችን ትተው ደህና ደህናውን ነገር ብቻ እንዲጎበኙ ከበላይ ትእዛዝ ይሰጣል ። የሚያስቆጭና የሚያናድድ ትእዛዝ ነበር ። እንዲያስጎበኙ የታዘዘችም አሳቸው ነበሩ ። እንደታዘዙት ደህና ደህናውን ነገር ያስጎበኙና በመጨረሻ እንዲደበቁ የተደረገትንም ጭምር ንጉሡን ወስደው ያሳያሉ ። ንጉሡ በመቆጣት ካባቸውን አጥፈው ይሐዳሉ ። በዚህ ምክንያት፤ በአለቆቻቸው ዘንድ፤ አደገኛ መኩንን ነው እየተባሉ ሲጋዙና የማዕረግ እድገት ሲታለፉ ነው የቆዩት ። አይ ወንድ! አይ ጀግና! ከዚህ ጀግና ሰው ጋር ቁሞ መዋጋትና መውደቅ በእውነት ክብር ነው» በማለት ስለሰው ዬው የሚያውቀውን ያህል ነገረኝ ።

እንደምንም እንቅልፍ አሸለበኝ ። ዓይኔን ስከፍት ከንጋቱ አሥራ አንድ ሰዓት ሆኖ ነበር ። የመቶ አለቃ ጋሻ ጠና ባይቀስ ቅስኝ ኖሮ በጦር ሚዳም የጧት እንቅልፍ አሸንፎኝ እዚያው አቀር ነበር ። ጦሩ ለመነቃነቅ ተዘጋጅቷል ። ፍሬው ዘረሁን መጥቶ «ማታ ጉድ ልንሆንልህ ነበር» አለኝ ።

«ምን ሆኖችሁ?»

«እኔና አሸብር ማታ ሚዳ ወጥተን ስንመለስ ዘቡ፤ «ቁም! አንተ ማንህ?» ሲሉ ጉድ ፈላልህ ሁለታችንም ደንግጠን ነው መሰለኝ፤ የይለፍ ቃሉ ተረሳን ። አሸብር አስታውሶ፤ «እረ በፊ ጠረህ! «ሹኮች ነን!» ባይለው ኖሮ ይጨርሰን ነበር» አለኝ ።

ሳቅሁና «ከንቲባ ነኝ አትለውም ኖርአል?» አልኩት ።

ነገሩ በጦሩ ዘንድ ተለምቶ ኖሮ፤ ጋዜጠኞች መባላችን ቀርቶ፤ «ሹኮች» እየተባልን መሳቂያ ሆነን ነበር ። ኩሎኔል ታሪኩ ነበር መጥቶ በመጀመሪያ፤ «ሹኮች» እንደምን አደራችሁ? ያለን ።

«ጦር ሚዳ ይለማማህል ለበል?» አልኩት ።

«እንዴት?» አለኝ ።

«ደልቶህ ያደርክ ትመስላለህ»

ፊቱ ያበራ ነበር ። ሰብእናውም ተለውጧል። ጥሩ ፈገግታ ከፊቱ ላይ ይታያል ። ካላሽን የጨበጠው እጁ ሥራ ይዟል ። ርምጃውም ቅልጥፍና የተሞላበት ነበር ።

«ወታደር ነፍስ የሚዘራው ሥራው ላይ ነው» አለኝ ።

«ሹኮችም ከእንግዲህ ነፍስ ይዘራሉ ። ታያለህ» አልኩት ።

ምን ምን እንደምሸትና ምን እንደምመስል ካሁኑ ጠፍቶኛል ። ምን ምን እንደምሸት አላውቅም ። ምቹትና ሕልውና ትርጉም አልነበራቸውም ። እውን ሆኖ የሚታየኝ ነገር ቢኖር ከፍታ ነጥብ 1702 ብቻ ነበር ። እና እያንዳንዱ ሰው ወደ መጨረሻ ግቡ፤ ወደ ተወሰነለት ጥሪ፤ ይፈጥን ነበር ። በፍጥነት ነበር የምንንዘው አንዴ ብቻ ነበር ለውህ የቆምነው ። የሞቁ ውህ እየተስማማኝ ሐደደል ። ወታደሩ በዚህ በረሀ ከቀዝቃዛ ይልቅ ትንሽ ሞቅ ያለ ውህ ነው ጥም የሚቆርጠው ሲለኝ ይገርመኝ ነበር ። ነገሩ እውነት ሆኖ አግኝቼዋለሁ ። ጸሐይ ከመጥለቁ በፊት እንደገሠገሥን ሐደን፤ የ17ኛ ክፍለ ጦር መሰብሰቢያ ወረዳ ከሆነው ከከፍታ ነጥብ 492 ደረስን ። የ17ኛ ክፍለ ጦር አባሎች በሆታና በጭብጨባ ደማቅ የሆነ አቀባበል አደረጉልን ። እጅግ የሚያስደስት አቀባበል ነበር ። የቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች ራሳቸውን ለውጊያ ከማዘጋጀት በቀር በሠፈሩ ሌላ ግዳጅ አልነበራቸውም ። እንዲያውም የ17ኛ ክፍለ ጦር አባሎች አስተናጋጅ በመሆን ምግብ፤ ውህ ከማቅረብም ሌላ ልብሶቻቸውን ወስደው ያጥቡላቸው ነበር ። የቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች ሰውነታቸውን እንዳ የጸዱ ታዘዙ ። ካሜራችን ተከተላቸው ። ገላቸውን ሲታጠቡ አፋፍ ላይ ቆሚ እመለከታቸው ነበር ። ራሳቸውን ለሞት የሚያጠምቁ መገለጫ ታዩኝ ። ለዚህ አደገኛ ተልእኮ እያንዳንዳቸውን ያነሳሳው ነገር ምን እንደሆነ አላውቅም ። እያንዳንዳቸው ለዚች አገርና ለዚህ አብዮት ከሌሎች ይበልጥ ተቆርቋሪ ሆነው አይደለም፤ ወይም አይመስለኝም ። ግን አንድ ነገር ይለማኝ ነበር ። በውስጣቸው የሕይወት እሳት የሚነድ ነጻ ሰዎች ነ

በሩ ። ነጻ ሰው ውብ ነው ። ቆንጆ ነው ። እና ሁሉም ውበት ፣ ቆንጆዎች ነበሩ ። ልቤ በጣም አዘነ ። ጀምበሯ ከናቅፋ ተራሮች በስተጀርባ ልትጠልቅ አሽቆልቄላለች ። ሰማዩ እንደ ደም ቀልቶ ይታይ ነበር ። ቀጥሎ የሆነው ነገር ነው በይበልጥ ልቤን የነካው ።

የቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች ለዘመዶቻቸው ወይም ለተወካዮቻቸው ፣ ወይም ለሚመለከተው ሰው የሚያስተላልፉት መልእክት ካላቸው እንዲጽፉ ተጠይቀው ነበር ። ምን መልእክት እንደሚተው ለማወቅ ፍላጎት ስላደረጉት አንዳንዶቹ የጻፉትን እንዲያሳዩኝ ጠይቄአቸው ነበር..... «ምናልባት አደጋ ደርሶብኝ የሞትኩ እንደሆነ ያለኝ ጥሬ ገንዘብ በሙሉ ለቀይ ኮከብ ዘመቻ እንዲሰጥኝ እጠይቃለሁ» የሚሉ መልእክቶች ብዙ ነበሩ ። አላልፈው የሚሰጡት ውድ ሕይወታቸው አልበቃ ብሎአቸው ይሆን? በማለት ተገረምኩ ። ለሚገቡ ፣ ለልጅ ፣ ለወንድም ፣ ይሆን? በማለት ተገረምኩ ። ለሚሰጡ ፣ ለልጅ ፣ ለወንድም ፣ ለእህት ፣ ለእባት ወይም ለዘመድ የተጻፉ ደብዳቤዎች ጥቂት አልነበሩም ። አንዳንዶቹ ፣ ለለገሃቸውና አሁን ስለሚጠብቃቸው ተልእኮ ነበር የጻፉት ። እና አብዛኛዎቹ ደብዳቤዎች ፣ «ከዚህ በኋላ የሚሆነውን ሌላ ጊዜ እጽፋለሁ ። ስለእኔ አታሰቡ ። ይህና ነኝ ። ለምንድነው የማትጽፉልኝ? እኔ ካንቺ..... ወይም ካንተ ናፍቆት በስተቀር ሌላ አላብ የለኝም.....» በሚሉ ዐረፍተ ነገሮች የተደመደሙ ነበሩ ። ከዚህም ባሻገር ፣ «ናቅፋ ደርሰናል ። እንደ አያያዛችን ከሆነ ይህ ጦርነት ጊዜ የሚፈጅ አይመስልም ። በቅርብ ቀን እመጣለሁ ። እስከዚያ ድረስ ገንዘብ ካለ ላኪ (ወይም ላኪ) ። ራዲዮና ቴሌቪዥን አልጌናና አፍአበት በርካሽ ዋጋ ይገኛል ።» ካሉ በኋላ ፣ ሲመለሱ ምን ለማድረግ እንዳሰቡ በዝርዝር የጻፉ ሰዎችም ነበሩ ። አንዱ ባጠራቀመው ገንዘብ ያቺት ማሳ እንዴት እንደሚያለማና ያቺን ጎጆ እንዴት እንደሚያቃና ይጽፋል ። ሌላው በችግር ምክንያት ያቋረጠውን ትምህርት እንዴት አድርጎ እንደሚቀጥልና እምን ደረጃ ድረስ ለመማር እንደሚፈልግ ያትታል ። ከጦር ሚዳ አያሌ ጠቃሚ ትምህርት አግኝቻለሁ ።

ተለውጧለሁ ፣ ከእንግዲህ እንዳለፈው ጊዜ ተመልሼ የምቀብጥ አይመስለኝም ። መጠጥ የሚባል ነገር ትቻለሁ ። እንደ

ድሮው በትንሹም በትልቁም ነገር አልናደድም ። ጦር ሚዳ ያለክናል ። ውዴ ሙች ፣ ቅናትም ትቻለሁ ። አሁን የምቀናው በሕይወት ብቻ ነው ። አሁን የምመኘው ነገር ቢኖር ደስታና ተድላ የሰፈነበት ፣ የሰከነና የቀዘቀዘ ኑሮ መኖር ብቻ ነው ። ወደፊት የምንኖረው ኑሮ ይታየኛል ። ልጄን ሳሚልኝ ። ስመለስ የበደል ኳችሁን በደል ሁሉ ድርብ አድርጌ እክሳለሁ በማለት የፋጸሎችም ነበሩ ። አዎ ፣ በሰው ልብ ተስፋ ምንጊዜም አይሞት ። ሕይወት ካለች ተስፋ ምን ጊዜም ይኖራል ። «በማደርገው መራራ ትግል ወድቄአለሁ» ፣ «ለድል በሚደረገው ትግል ተሠውቻለሁ» ፣ «ናቅፋ የኔ መቃብር ፣ ያብዮቴ አምባ ትሆናለች» ፣ «ሞት አይቀርምና የሚሞቱበትን ቦታና ሁኔታ መርጦ መሞት ታላቅ እድል ነው ። ግን ናቅፋን አደራ ፣ እኔ የታሪክ ሰው አይደለሁም ። ተራ ወታደር ነኝ ። ግን ለኢትዮጵያችን ሕልውና ኤርትራን ወላኝ ናት ሲሉ ሰምቻለሁ ። ለኢትዮጵያ ሕልውና ተሰውቻለሁ ። ከሕይወቴ በቀር ላገሬ የማበረከተው ሌላ ውድ ነገር የለኝም ። ወገኔ ፣ ከኢትዮጵያ ሕልውና ሌላ አደራ የለኝም ። አደራህን ። በኤርትራ ምድር የተከሰከሰው አጥንቴ በቂጣ እንዳይጮህ አደራ!» ወዘተ የሚሉም መልእክቶች ነበሩ ። የሚገርመው ነገር እኔ የማስተላልፈው መልእክት አልነበረኝም ። ጨርሶም አላሰብኩበትም ነበር ። ስለሞት አሰቤ አላውቅም ። የሙያዬ ባሕርይ ፣ ያለምንም ስጋትና ጭንቀት በማያቋርጥ አሁን» ሁኔታ ውስጥ የመኖር ልማድ አሳድሮብኛል ። ስለወደፊት ለምን ይታሰባል? ትኩስ ዜና ፣ ትኩስ ሕይወት! ሞት ለኔ ምንም አልነበረም ፣ ሆኖም አያውቅም ። ትኩስ ዜና ከማጣት ፣ አበቦችን ካላማየትና የቆንጆ ሴት እጅን ለመንካት ካለመቻል የበለጠ ስቃይና መለየት ምን ይኖራል! ሞት ትርጉም ሰጥቶኝ አያውቅም ። ምናልባት እድሜ ስላልተጫነኝ ይሆናል ። ሞት ሲቃረብ አሳቤ ምናልባት ሳይለወጥ አይቀርም ። አላውቅም ። አሁን ግን ሞት ሩቅ ሆኖ ነው የሚታየኝ ። ምን የሚያስጋ ነገር አለ? ከሞትክ ሁለት ነገር ብቻ ያሰገህል — መንግሥተ ሰማያት ትገባለህ ወይም ገህነብ ትከራክላለህ — እንዲህ ያለ ነገር ካለ ማለቴ ነው ። መንግሥተ ሰማያት ከገባህ ምንም የሚያስጋህ ነገር የለም ። ገህነብም ከወረድክ የሚያስጋህ ነገር የለም ። ከጓደኞችህ ጋር እጅ ለእጅ ስትጨባበጥ ለስጋት ጊዜ አይኖርህም» የሚል ጥቅስ የት እንዳነበብኩ ቦታው ጠፋኝ ። ከከፍታ ነጥብ

1702 ሌላ የሚያስጋኝ ነገር አልነበረም ። እሱም ቢሆን ምን ያስጋል? ይያዛል ወይም አይያዝም ። ይልቅ ጭንቀቱ ዜናውን እንዴት አድርጌ እንደማስተላለፍ ነበር ። ጭንቀቱ ምንድነው? ዜናውም ቢሆን ይተላለፋል ወይም አይተላለፍም ። ነገ ምን ትርጉም አለው? ርው ለምን ይጨነቃል? እውን ነገር አሁን ብቻ ነው ። አሁን አለሁ ፣ ደህና ነኝ ፣ እተነፍሳለሁ ፣ ውብ ኮከቦች እቆጥራለሁ ፣ ይበቃል ። አሁን አለህ ወይም የለህም ። ጭንቀቱ ምንድነው?... ሌሊት ሁለት ጊዜ በእንቅልፍ ልቤ ቃዢኛ በመባን ነቅቼ ነበር ። ሁለቱንም ጊዜ ላብ አስምኝ ነበር ። አንድ ጥይት በሔድኩበት እየተከተለች ታባርረኛለች ። እንዳትመታኝ አርጣለሁ ። ላመልጣት አልችልም ፣ ትደርስብኛለች ። ገደል አፋፍ ላይ እደርሳለሁ ፣ መሔጃ የለኝም ። እና ጥይቷ እየተወረወረች ትመጣብኛለች ። ባንኘ እነቃለሁ ። በሁለተኛ ጊዜ ደግሞ ከፍታ ነጥብ 1702 ላይ የወጣን ይመስለኛል ። ጠላት የለም ። ተራራው እንደ ሰው ልብ ሲመታ ይርማኛል ። ቆይቶ የተራራው ትርታ አደንቋሪ ይሆናል ። ልቤ አብሮ ይሸበራል ፣ ነፍሴ ተጨንቃለች ። ተራራው ተጠምዶ እንደቆየ በምብ ድንገት ይፈነዳል ፣ ዓለም ይደበላለቃል ፣ ምጽዓት ይሆናል ፣ ጦርብ ድንጋዮች ለማየን ያለብሱታል ። እንደገና እያላበኝ እነቃለሁ ።

ልክ በ10 ሰዓት ከመለብለቢያ ወረዳችን ከከፍታ ነጥብ 492 ተነቃነቅን ። ቲክሲ ላይ ቶሎ ይነጋል ። ሮራ ጸሊም ላይ የንጋት ጸሐይ በሙሉ ድምቀቷና ውበቷ ስትወጣ ማየት እጅግ ያስደንቃል ። ተፈጥሮ ውብ የንጋት ትርኢት የምታሳይበት ቦታ ነው ። ለመጀመሪያ ጊዜ ከፍታ ነጥብ 1702ን ከሩቅ አየሁ።የአካባቢው ትልቁ ተራራ ባይሆንም ከሌሎቹ ይልቅ ግርማ ሞገስ ተጎናጽፎ ታየኝ ። ቀጥ ብሎ ከምድር ወደ ሰማይ የተወረወረ ሹል ተራራ ነው ። የመቶ አለቃ ጋሻ ጠና ነበር ተራራውን ያመለከተኝ ። የቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች በሙሉ አንጋጠው ተራራውን በአድናቆት ይመለከቱ ነበር ። ፊታቸው ያበራል ። ያውና የመጨረሻ ግባቸው! የልባቸውን ትርታ የሰማሁ መስለኝ ፣ እንደ እውነቱ ከሆነ ግን የራሴን የልብ ትርታ ነበር የማዳምጠው ።

ኩሎኔል ታሪኩ ወደኔ ሲመጣ አየሁት ። አረማመዱ ሁሉ ፈጣንና ቀልጣፋ ሁኗል ። አዲስ ዩኒፎርም ለብሏል ። ተርብ መስጧል ።

«ዛሬ አምሮብሀል» አልኩት ።

«የከት ልብሴን ነው» ብሎኝ ፣ ከሩቅ የሚታየውን ተራራ በዓይኖቼ ሲቃኝ ከቆየ በኋላ ፣ «ቆንጆ ተራራ ነው ። መቃብሬ እዚያ ላይ ቢሆን አይከፋኝም ። ለሰማይ ቅርብ ነው ፣ እይመስልህም?» አለኝ ።

«እኔስ ሰመቃብሬ አዲስ አበባን ነው የምመርጠው ። ብዙ አበባዎች ያሉበት ቦታ ይሻለኛል» አልኩት ።

«እኛ ይህን ተራራ መርጠናል» አለኝ ።

«የሚሞትበትን ቦታ ማንም ሊመርጥ አይችልም ፣ ጀግኖችም ቢሆኑ» አልኩት ።

«ደርሰናል እንግዲህ» ብሎኝ ጦሩን ተከትለን ወደ ውጊያ ወረዳው እንዴት እንደምንሔድ አስረዳኝ ። ከጦሩ ኋላ መሆን ነበረብን ። የሕክምና ጓድ ኃላፊ የሆነ አንድ አሥር አለቃ በባል ደረባነት ተሰጠን ። ማንኛውንም መመሪያና ትእዛዝ መቀበልም ያለብን ከእሱ ነበር ። ወደ ከፍተኛ ነጥብ 1702 የሚወስደው መጠጊያ መንገድ ሁሉ በፈንጂ ታጥሮአል ። እና ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል ። አለዚያ በፈንጂ ድንገት ወደ ሰማይ ጉነን እንደምንቀር የታወቀ ነገር ነበር ።

«አይዘህ ፣ ስለኛ አታስብ» አልኩት ።

«እንድትሞቱ አልፈልግም ። የወሬ ስንቅ ይዛችሁ ብትመለሱ ይሻላል» አለኝ ።

«ንገረኝ ታሪኩ በሞቱ ፣ ስለሞት አስብህ ታውቃለህ?» አልኩት ። ከብረት ቆቡ ውስጥ ወጥቶ የተንጠላጠለውን ረጂም ጠጉሩን መዞ እየገመደ ፣ «ወታደር በፀር ሚዳ ስለሞት አያስብም» አለኝ ።

«እንዴት?» አልኩት ።

«የቀበሮ ጉድጓድ ስንቆፍርና ፣ በደረት ስንሳብ ፣ ስንፈቀቅ ፣ በቀበሮ ጉድጓዳችን ውስጥ ሆነን ሲያልበንና ስንሰጋ ፣ ሰናጠቃና ስናፈገግፍግ ፣ ስለሞት ለማሰብ ጊዜ የለንም ። እንዴት ልበልህ?»

ጠላት ነው ሁልጊዜ የሚሞተው፤ እንተ አይደለም» ካለ በኋላ፤ ባሳብ ተውጦ ቆየና፤ «ይልቅ ሕይወት ነው የሚያሳስበው፤ ሞት አይደለም» ብሎ የእጅ ሰዓቱን ተመለከተና፤ ውጊያው የሚጀመርበት ጊዜ ተቃርቧል። አደራችሁን ተጠንቀቁ። ቻው። ከፍታ ነጥብ 1702 ላይ እንገናኛለን» በማለት በጣቶቹ የድል ምልክት አሳየኝና ትንሽ ከሐደ በኋላ ተመልሶ መጣ። አተኩሮ ተመለከተኝ። እንድ ነገር ሊነግረኝ ነው ብዬ ስጠብቅ አሳቡን ለውጠና ምንም ሳይለኝ ዝም ብሎ ተመልሶ ሐደ። ምን ሊነግረኝ ፈልጎ ይሆን? ሆዴን ቆረጠኝ።

ከዝቅተኛ መሬት በመጀመር ቀጥተኛ ግድለት ያለውን ተረተር በግራ በኩል ይዘን ወደ ግባችን እንጠጋ ጀመር። እካሐዳችን ስንዝር በስንዝር ነበር። ጊዜ ራሱ ድንገት ቀጥቶ ስለተቀረ መለኝ። ተራራው ተረተሩ፤ ሸለቆውና ግድለቱ እንደ መቃብር ጸጥ ብሎአል። የዓለም ልብ ትርታ ድንገት ቀጥቶ ስለተቀረ መለኝ። ሕይወት ለዘላለም አሸልባ የቀረች ያህል ሆኖ ነበር የሚሰማው። የሰፈነው ጸጥታ ከባድ ውጥረትና ጭንቀት ሰው ላይ ያሳድራል፤ ስጋት ይፈጥራል፤ ያስጨንቃል። የ17ኛ ክፍለ ጦር አካል የሆኑት 19ኛ እና 11ኛ ብርጌዶች ሥርጦን ይዘው ከቀይ እምቡጥ ሻለቃ ጦር ግራና ቀኝ ተሰልፈዋል። ሁለቱም ብርጌዶች ቀደም ብለው በውጊያ ወረዳው በመገኘት መሸገዋል። ሁሉም ከቀበሮ ጉድጓዳቸው ውስጥ ሆነው ይታያሉ። መቀቱ አይጣል፤ 38 ድግሪ ሴንቲግሬድ ደርሷል። ኩሎኔል ታሪኩ የተናገረው ሐቅ በመጠኑም ቢሆን ተከሰተልኝ። ጦርነት ሲባል ሁልጊዜ የጨበጣ ውጊያ ማለት አይደለም። በአብዛኛው ከቀበሮ ጉድጓድ ውስጥ ሆኖ የጠላትን ተኩስ ውርጅብኝ እያዳመጡ ላብ የመድፈቅ፤ በስጋት የመጨነቅ፤ በደረት እንደድመት የመሰብ፤ የመንፈቅ፤ ወሳኝ ሰዓት ስትደርስ የማጥቃት፤ ቦታ የመያዝ ካልሆነም የማፈግፈግ ተግባር ነው። ጦርነት እንደ ዳማ ጨዋታ ነው። ግራና ቀኝ ጎንህንና ጀርባህን እየጠበቅህና የጠላትን ደካማ ጉን እያየህ እንደሁኔታው ታጠቃለህ፤ ወይም ታፈገፍጋለህ። የጠላት ተኩስና ኃይል ከበረታብህ ታፈገፍጋለህ፤ ከተከበብከና መውጫ ካጣህ እጅህን ትሰጣለህ። የጦርነት ጨዋታ ደንብ እንዲሁ ቢሆንም፤ አብዛኛውን ጊዜ ደንቡ በተግባር አይውልም። የጠላት ተኩስ ምን ቢበዛ፤ ኃይሉ ምን ቢጠናከርና ከበባው ምን ፍጹም ቢሆን፤ ሰዎች

አብዛኛውን ጊዜ እስከመጨረሻው ሰው ድረስ ይዋጋሉ። በጦር ሚዳ ሎጂክ አይሠራም። የተረፉት ጀግኖች ይሆናሉ። የሞቱትስ? ከብር ለሙታን። በእውነት ጦርነት አስቀያሚ ነው። ያስጠላል። ግን የሰው ልጅ ያለ ጦርነት የኖረበት ጊዜ የለም። የሰው ልጅ ታሪክ የጦርነት ታሪክ ነው። የሰው ልጅ ያለ ጦርነት የሚኖርበት ጊዜ ይመጣ ይሆን? ምኞት ነው። የጦርነትን ጥፋት በሰው ልጆች ላይ የሚጋብዙ ሠይጣናዊ ኃይሎች እስካሉ ድረስ ምን ተስፋ ይኖራል?

በየተራራውና በየተረተሩ ሰፍኖ የቆየው ከባድ ጸጥታ ድንገት ተናግቶ ምድር ቀውጧ በመሆን፤ መድፎች ያጓሩ፤ የስታሊን አርጋኖች ተራራውንና ተረተሩን ያናግሩ፤ መትረየሶች ይንፈቀፈቁ ከላሽኖች በየጎራው ይንጣጡ ጀመር። ባንድ ጊዜ ድብልቅልቁ ወጣ። አየሩ በፈንጂ ጢሰና በጥይት ባሩድ ሽታ ተበከሏል። ተዋጊ አይሮፕላኖች እንደ ቀስት ከሰማይ ወደ መሬት እየተወረወሩ አስበርጋጊና አስፈሪ ድምጽ ሲያሰሙ ከቆዩ በኋላ ከፍታ ነጥብ 1702፤ ካርታ ቁጥር 5044 ላይ የቦምብ ዝናብ ያዘንቡ ጀመር። የወገን ከባድ መሣሪያ ከግራና ከቀኝ ያለ ማድረግ ያንራል። ተራራው፤ ይቃጠላል፤ ይነዳል፤ ይጋያል። የጠላት ባለ 50 ካሊበር መትረየሶች ከየተራራው ጫፍ ይንተከቱ ካሉ፤ ያስካካሉ። ጸረ አይሮፕላኑን ያደባላቁታል። ቢ—10 ጸረ ታንክ መሣሪያዎች ይተኩሳሉ። የእጅ ቦምቦችና ፈንጂዎች እንደ ነጎድጓድ ይጮሁሉ። ሰዓቱ ደረሰ!

ባልደረባችን ያስር አለቃ ዳምጢ መሣሪያዎቹን በድምጽ እየለየ ያመለክተኝ ነበር። መድፍ —ቦምብ —ፈንጂ —ሞርታር —ጸረ ታንክ —ጸረ አይሮፕላን አር ሦ.ጂ —ዶቭካ ሦቲ አር ዙ23— ቢ.ኤም — ወ.ዘተ። ካሚራችንን አንድ ምቹ ቦታ ላይ ጠምደን ነበር። ፊልሙ ይዞራል።

«እንዴት ነው?» አልኩት አሸብርን።

«እስካሁን ጥሩ ነው። ተራራው ጥሩ ሆኖ ይታያል። ግን ለመጠጋት እንዴት ነው የምንችለው?» አለኝ።

«ለመጠጋት ፈጽሞ አትችሉም። እንኳን ለናንተ ለወታደሩም አስቸጋሪ ነው። የሞት ተራራ ነው» አለኝ። ያ10/ አለቃ ዳምጢ

«ከዚህ በኋላ ምንድነው የሚሆነው?» አልኩት ።

«እንግዲህ የቀይ እምቡጥ ጦር ግዳጅ ተቃርቧል ። አሁን መሐል ለመሐል ወደ ተራራው እየተጠጉ ናቸው ። ጊዜው ሲደርስ ከ11ኛ ብርጌድ በስተጀርባ ድንገት በመዞር ፣ በግራ በኩል ሰብረው ለመውጣት ነው የተዘጋጁት ።» አለኝ ።

«በዚያ በኩል ግድለቱ ቀጥተኛ ስለሆነ አስቸጋሪ አይሆን ባቸውም ወይ?» አልኩት ።

«የተመረጠውም በዚህ ምክንያት ነው.....»

«እንዴት? ለምን?»

«በዚያ በኩል ይመጡበናል ብለው አያስቡም ተብሎ ስለታሰበ ነው» በማለት አስረዳኝ ።

«እስቲ ተስፋ እናድርግ» አልኩት ።

ከ58ኛ እና ከ51ኛ የጠላት ብርጌዶች የተውጣጣ 1ኛ እና 3ኛ ቫለቃ ጠንካራ ኃይል ከፍተኛ ነጥብ 1702 ላይ መሸጎ የሚጠባበቅ መሆኑ ታውቋል ። ትኩረታቸው መሐል ለመሐል ሰንጠቃ በሚመጣው ቀዳሚ ጦርና ተደራቢና ደጀን ጦር ላይ መሆኑን ከሊላማቸው ለመረዳት ይቻል ነበር ። የተፈለገውም ይህ ነበር ። ተራራውን በከባድ መሣሪያና በተዋጊ አይርጥላኖች የመደብደቡ ሥራ ቀጥሏል ። ዓለም ተደባላቋል ። የሚሰማው የተኩስ ድምጽ እብዶች ተሰባስበው በምጽአተ መድረክ ላይ እንደሚጫወቱት መዘቃ ነበር! በተዋጊ አይርጥላኖች የታጀቡ ትላልቅ አይርጥላን መጥተው ተራራው ላይ ፓራ ኮማንዶዎችን በጃንጥላ ያወርዱ ጀመር ። የጠላት ተኩስ በረከተ ። ልቤ ተሰቀለ ። ግን ዓይኖቼን ለመክደን አልቻልኩም ።

«ምንው! ለአልቂት መዳረግ አይሆንም!» አልኩት ያሥር አለቃ ዳምጤን ።

«አይዞህ! ደሚዎች ናቸው» አለኝ ።

ደሚዎች ከሩት ሲመለከቷቸው ልክ የእውነት ሰዎች ይመስላሉ ።

«በቃ አሁን ነው!» አለ ።

«ከንቲባ» ስሜት ይዞት ወደ ፊት ሮጠ ። እንዲመለስ ብሎ ሀበትም ሊሰማኝ አልቻለም ። ተከተልኩት ። ደመ ነፍሴን ነበር የምርጠው ፣ እሱን ለመያዝ ይሁን ወይም ከእሱ ጋር ለመሔድ ፣ የማደርገውን ነገር አላውቅም ነበር ። 19ኛ እና 11ኛ ብርጌዶች በቀኝና በግራ በኩል ሣንጃ ወድረው እየተኮሱ ተነቃ ነቁ ። የቀይ እምቡጥ ጦር አባሎች ልክ እንደተባለው ከ11ኛ ብርጌድ በስተጀርባ ዞረው ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 የሚያወጣውን አስቸጋሪ ግድለት ተያይዘውት ነበር ። ኩሎኔል ታሪኩ ፣ ሰዎቹን በያዘው ሽጉጥ ወደፊት እንዲሔዱ እየጋበዘ ፣ ካንዱ መረማመጃ ድንጋይ ወደ ሌላ በመዝለል ፣ ከጦር ጓዶቹ ፊት ቀድሞ ተራራውን ተያይዞታል ። የመቶ አለቃ ጋሻ ጠና ከጎኑ ነበር ። ጦሩ ከሚተኩሰው ጥይት ይልቅ በወኔ የሚያሰማው የውጊያ ጫሽት ይበልጥ የሚያስፈራ እና የሚያሰበረግግ ነበር ።

ከንቲባን ደርሼበታለሁ ። ግን ተመለስ አላልኩትም ። ቀይ እምቡጦችን ተከትለን ጋራውን እንቧጥጥ ጀመር ። የድንጋይ ናዳ ግራና ቀኝችንን ይበራል ። ፈንጂና ቦምብ ምድሪቱን ያናውጣል ፣ የጠላት መትረየስ ያለማቋረጥ ይንተከተካል ፣ ይንፈቀፈቃል ። ጠላት ነቅቶ ወደ ቀይ እምቡጦች አቅጣጫ ዞር ነበር ። ግን ፣ ቀይ እምቡጦች የእጅ ቦምብ እንደጨበጡ ከጠላት ምሽጎች እየዘለሉ መግባት ጀምረዋል ። የፈንጂ ጤስና የባሩድ ሽታ ያፍናል ፣ ያስለቅሳል ። ካንድ በኩል ያለማቋረጥ እየተንፈቀፈቀ አላራምድ ያለ የጠላት መትረየስ ነበር ። የተኩስ እሩምታ ይረጭበታል ፣ የቦምብ ጋጋታ ይወርድበታል ። ግን መትረየሱ ላንቃውን አይዘጋም ፣ መረማመጃ በር ዘግቶ ዝም ብሎ ይንጣጣል ። አንድ ቀይ እምቡጥ አንድ ነብር እያደባና በደረቱ መሬት ይዞ የሞት ላንቃውን ወደማይዘጋው የጠላት መትረየስ ሲሳብ ድንገት አየሁትና ትንፋሼን ውጪ ዝም አልኩ ። ከንቲባም እንዲሁ አይቶት ኖሮ ፣ ቀጥሎ የሚሆነውን ነገር በውል ለማየት ጓጉቶ ሳይሆን አይቀርም ፣ አንገቱን ቀና አደረገ ። «አብደሀል እንዴ! መሬት ንዝ!» አልኩት ። ዞር ሲል በአፉ ደም ሲወጣ አየሁ ። «ከንቲባ!» ብዬ ጮህኩ ።

አልሰማኝም ። የጠላት መትረየስ ወደሚንጣጣበት አቅጣጫ ቴፑን እንደያዘ በረረ ። በዚያኑ ጊዜ ወደ መትረየሱ ይላብ

የነበረው ቀይ እምቡጥ በደረቱ እንደተኛ አንድ በምብ ከወረወረ በኋላ ፡ እንደ ነብር ዘሎ መትረየሱ ተጠምዶበት ወደ ነበረው ምሽግ ገባ ። ከንቲባ መሐል መንገድ ሲደርስ ወደቀ ። ከተኛሁ በት ተነስቼ ወደ ከንቲባ ሮጥኩ ።

«ከንቲባ! ከንቲባ!»

አይሰማኝም ። ጸጥ ብሎ ቀርቷል ። ወዘ እንዳለ ነበር ። የምጸት ሳቅ የሚሰቅብኝ መስሎ ታየኝ ። አንገቱ ላይ ተጠምጥሟል ሳምኩት ። እና እንደአበደ ሰው ተነስቼ መትረየሱ የሞት ላንቃውን ይከፍትበት ወደነበረው ምሽግ ሮጥኩ ። የመትረየሱ ላንቃ በመዘጋቱ ቀይ እምቡጥ ሆነበለው ወደ መጨረሻ ግባቸው መረማመድ ጀምረዋል ። እንደ ሮጥኩ ሔጀ ከምሽጉ ገባሁ ። መትረየሱና ተኳሹ በምብ ጋይተዋል ። ቀይ እምቡጥ የሌላውን ጠላት ጉሮሮ እንዳነቀ ውድቋል ። ከመትረየሱ ኋላ ጋይቶ የወደ ቀው ጠላት እግረ ቆራጣ ነበር ። የቀይ እምቡጥን ከላሺን አነሳ ሁና የጠላት ራሣዎችን ወደላይ እየተን ጠራራሁና እየመሁኩ በሳ ንጃ ወጋሁ..... ወጋሁ..... እስከሚበቃኝ ድረስ ። እና ቁጭ ብዬ ማልቀስ ጀመርኩ ።

እንደ ሞተ ሰው ሆኖ ነበር በሙታን መካከል የምዘዋወረው ። ግንባሩ በጥይት ተነድሎ የወደቀ ፣ ሰውነቱ እንደ ወንፊት በጥይት ተበሳስቶ የተዘረረ ፣ ጭንቅላቱ ተቆርጦ ከላዩ ላይ የበረረ ፣ እጅና እግሩን አጥቶ የተንጋለለ ፣ የተበበረ ፣ የጋዩ ምሽግ ደሙን እያዘራ «ስለ ወንድ ልጅ፣ ውህ እባካችሁ.....» እያለ ጠብታ ውህ የሚለምን ፣ በሞትና በመኖር ስቃይ መሐል ተይዞ ፣ «እባካችሁን ስለወንድ ልጅ አትሰፉኝ ፣ ጨርሱኝ ፣ ለነፍስ እሆናችኋለሁ.....» እያለ የሚማጠን ድምጽ ፣ እዚህም እዚያም ሰውነታቸው በታላቅ ፍርሀት የሚርበደበድ አንገታቸውን የደፉ ምርኮኞች ። በገሀነብ አዳራሽ ውስጥ እንደመዘዋወር ነበር ። የጠላት ወገን የሞተው ሞቶ ፣ የቆሰለው ቆሰሎ ፣ የተማረከው ተማርኮ ፣ የተቀረው ትጥቁን እንዳለ ጥሎ ፈርጥጧል ። ካሚራችን ወዲህና የተቀረው ትጥቁን እንዳለ ጥሎ ፈርጥጧል ። ካሚራችን ወዲህና ወዲያ ይሮጥ ነበር ። ከፍተኛ ነጥብ 1702 በቀይ እንቡጥ ቁጥጥር ሥር ቢውልም አልፎ አልፎ ተኩስ ይሰማል ፣ ስለታሪክ ምንም ደንታ አልነበረኝም ። የሰው ልጅ ስቃይ ታሪክ ምን ታሪክ ይሆ

ናል? ታሪክነቱ ምን ላይ ነው? ጭንቅላቱ ዝም ብሎ ይዋኝ ነበር ። ጥላቻ ብቻ ነበር ልቤን የሞላው ። እና ቀይ እምቡጥ ለምርኮኞች ደረቅ ራሽንና ውህ ሲሰጡ ፣ የቆሰለውን ሲያከሙና አይዘህ እያሉ ሲያጽናኑ ተመልከቼ ፣ በንዴትና በጥላቻ ፣ «እነዚህን የታሪክ ዲቃላዎች ለምን አትሏቸውም!» በማለት መሀኩባቸው።

ትዕዛዜን የሚቀበል ወይም የሚሰማኝ ሰው አልነበረም፣ ያበድኩ መስያቸው ሳይሆን አይቀርም ሁሉም በመገረም ዝም ብለው ይመለከቱኝ ነበር ።

«ምን ታዩኛላችሁ! ጅሎች! እውነቱን ነው ። እነዚህ የታሪክ ዲቃላዎች ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት ያለምንም ርገራሄ በጭካኔ ሲጨረጭፉን የነበሩ እውራዎች ናቸው ። እኛ ለእነሱ ሰዎች አይደለንም ፣ የማናሰብ አድጊዎች ወይም ጥሬ ሥጋ የሚጎምዱ «ሌሎች» ነን! ለእነሱ እኛ አሁንም ቅኝ ገዢዎችና ወራሪዎች ነን ። በእነሱ ግምት እኛ እንኳን ሌላውን ራሳችንንም ለማስተዳደር የማንችል አህዮች ነን! እድል ካገኙ አይምሩንም ። ጨካኝ እውራዎች ናቸው.....» እያልኩ ሰጮኸ እንድ ሰው ትከኝዬን ይዞ ወደኋላ ጉተተኝ ። ኩሎኔል ታሪኩ ነበር ።

«አይዘህ» አለኝ ።

«ምን አይዘህ ትላኛለህ! በላቸው!»

«እሺ ጸጋዬ ፣ አይዘህ ። ይህ ጦርነት ነው ። ስህተቱ የነዚህ ምስኪን ሰዎች አይደለም ። ያለመታደል ሆኖ ነው እንጂ ፣ በሌላ ጊዜና ሁኔታ ከነዚህ ሰዎች ጋር እንደወንድማማች አብረን እንሰቅና እንጫወት ነበር» በማለት ሊያጽናናኝ ሲሞከር ከምርኮኞቼ መካከል እንዱ የተሰጠውን ደረቅ ራሽን እንድ ቀይ እምቡጥ ፊት ላይ በድፍረት ወርውሮ ሊያንቀው ተነሳ ።

ኩሎኔል ታሪኩ እኔን ለቀቀኝና ሔዶ ፣ ምንድነው? አለው ። «አንተ ነጻ አታወጣኝም!»

«ታዲያ ማነው ነጻ የሚያወጣህ!»

«ፒትሮ ዶላር መጥቶ ነጻ እስከሚያወጣው ይጠብቅ! በለው! አልኩኝ ።

«ሻዕቢያ ሰዘላለም ትኑር!» አለ ።

ሌላው ምርኮኛ በታላቅ ቂጣ «ሻዕቢያ ትውደም!» ብሎ ቀጠለና፡ «ይህ ሰው እኛን አይወክልንም» ከጥቂት ጊዜ በፊት ከኋላ በጥይት እየደበደበን ሲያዋጋን የነበረ አረመኔ ነው። ኑሮ አችን ከኋላችን እሳት ከፊታችን እሳት ነበር። አሁን ነጻ ወጥተናል፤ ወንድሞቼ ነጻ ወጥተናል» አለና እንባውን ዱብ ዱብ አደረገ።

ኩሎኔል ታሪኩ ወደ ደንፈው ምርኮኛ መለስ ብሎ፡ «ይህን ሰው ፈትሽው» በማለት የመቶ አለቃ ጋሻ ጠናን አዘዘው።

ጋሻ ጠና እንደታዘዘው ምርኮኛውን ሲፈትሽ ጠጋ ሲለው፤ መሣሪያውን ለመቀማት ይታገለው ጀመር። ኩሎኔል ታሪኩ ራመድ ብሎ በግራ እጅ አንቆ ያዘውና፤ አትሞትም! ይህች ምድር ከወንበዴዎች ነጻ መውጣቷን ሳታይ አትሞትም! ውሰዱት ይህን ወሰላታ!» አለ።

ወንበዴው አልተበገረም። ኩሎኔል ታሪኩን ፊቱ ላይ ተፋብ በት። ታሪኩ አልተናደደም። ለጥቂት ሴኮንዶች ዝም ብሎ ተመለከተው። በግራ እጁ ወደ እሱ ሳብ አደረገውና ግንባሩ ላይ ሳመው። እና ሽጉጡን መዞ እዚያው ግንባሩ ላይ ባንድ ጥይት ነድሎ ጣለው። ሌሎቹን ምርኮኞች ብርክ ያዛቸው። መቆም ስላቃታቸው። ወደቁ.....

«ከፊቱ ውሰዷቸው!» አለ ኩሎኔል ታሪኩ። ተመትቶ የወደቀው ወንበዴ የጎድ መሪ ነበር። ኪሱ ሲፈተሽ አንድ ቁራጭ ወረቀት ተገኘች። አጭር መመሪያ ተጽፎበታል። መመሪያው፡ «አሥመራ ባስቸኳይ ሔደህ ለሥዕላይ በራሺ ሪፖርት አድርግ። ፓራዲዞ ቡና ቤት ታገኘዋለህ። እና አሮማይ የሚለውን ኮድ አስታውስ» ይላል። ኮዱ በመመሪያው ላይ አልተገለጸም። ብዙ ገንዘብ በኪሱ ይዞ ነበር። «አሮማይ» የሚለው ቃል ጭንቅላቴን መታኝ። ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ስለ አሮማይ የጠየቀኝ ጥያቄ ትዝ እለኝ። የሰውዬው መገደል በጸጽተኝም ምንም ማድረግ አልተቻለም። ሞቱን የፈለገበት ምክንያት አሁን ገባኝ። እና ራሣውን ረገምኩ። ቢሆንም የሥዕላይ በራሺን ማንነት በማወቁ ደስ አለኝ። ሥዕላይ በራሺ! እጉያችን ውስጥ! ገረመኝ። የኩሎኔል በትሩ ጥርጣሬም አስደነቀኝ። አሮጌ ቀበሮ!

ብዙ ቀይ እምቡጦች ብናጣም ድሉ የኛ ሆኗል። ከንቲባ አንዱ ቀይ እምቡጥ ነበር። የከንቲባን ሞት መቀበል ወይም ማመን አልቻልኩም። በቅርብ የሚያውቁትና የሚወዱት ሰው ሲሞት ማመን ያስቸግራል። ትዝታው አይሞትም። በዚያኑ እለት ዘጠኝ መቶ የጠላት ራሣ ተቆጠረ። በበምብ ከጋዩት ሌላ አያሌ መሣሪያዎች በወገን ጦር እጅ ገቡ። የቀይ እምቡጥ ዘመቻ ዓርማ ከከፍታ ነጥብ 1702 ላይ ሲተከል የነበረው ለሚት እጅግ አድርጎ ልብ የሚነካ ነበር። ለወደቁት የቀይ እምቡጥ ጀግኖች እሩምታ ተተኮሰ። የሕሊና ጸሎትም ተደረገላቸው። ሁሉም የሞቱት የጀግና ሞት ነበር። አብዛኛዎቹ የሞቱት የእጅ በምብ እንደጨበጡ ጠላት ምሽግ ውስጥ ዘሎ በመግባት ነበር። ብቻ ውን የወደቀ አንድም የቀይ እምቡጥ ጀግና አላየሁም። የጠላት አንገት አንቀው የወደቁ ብቻ ነበሩ። ጓዶቻቸው ወደፊት እንዲራመዱ መስዋእት የሆኑ ነበሩ። ኩሎኔል ታሪኩ ለቀይ እምቡጥ ዘመቻ ዓርማ ወታደራዊ ሠላምታ በሚሰጥበት ጊዜ፤ እንባው ጉንጮቹን አቋርጦ ጫካ ከመሰለው ጤሙ ውስጥ ገብቶ ሲጠፋ ይታይ ነበር። ጀምበሯ አቆልቋለች። ሮራ ጸሊም ጠቁርአል። ሰማዩ በሺህ ቀለማት አሸብርቆ ቀልቷል። አድሆባ ሸለቆ ላይ ጸሐይ ስትጠልቅ ማየት ሌላው የተፈጥሮ ትንግርትና ተአምር ነበር። ይገርማል። የሰው ልጅ የመኖር ናፍቆት እንዲያድርበት ተፈጥሮ ዘላለም እንደጋበዘችው ትኖራለች። የተረፍነው ጥሪ ዋን ተቀብለን በደም የያዝነውን የውጊያ ወረዳ ማጠናከር ጀምረን ነበር። ሥራው ብዙ ጥረት አልጠየቀም። ተጠናክሮ የቆየውን የጠላት ምሽግ በይበልጥ የማጠናከር ሥራ ነበር። ቲክሲ ወደ ሚገኘው የወገን ማዘዣ ነጥብ ተመልሼ እዚያ እንዳድር ኩሎኔል ታሪኩ ጠይቆኝ ነበር። ግን አላቡን አልተቀበልኩትም — «ለምንድነው እንዳንዳችሁ የማትቆጥረኝ!» በማለት።

«ይሁን። አንዳችን ነህ» በማለት ተወኝ።

«እንኳን ደስ ያለህ» አልኩት።

«አስደናቂ ድል ነው። ግጥ ድሉ የቀይ እምቡጦች ብቻ አይደለም። ከጥሩ ቅንብርና እቅድ የተገኘ የጋራ ድል ነው» አለኝ።

ልክ ነበር። አሁን ሳስበው እቅዱና ቅንብሩ በጣም የሚያስደንቅና የሚያስመሰግን ነበር። ቀጠለና፡ «ግን፤ አሁን አንድ ችግር ይታያል» አለኝ።

«ጠላት ድንገት ሆኖበት ነው እንጂ ይህን ነጥብ በቀላሉ አይለትም ነበር ። አሁንም ተስፋ ቆርጦ አይቀርም ። ይህ ነጥብ ከተያዘ ሌሎችም ነጥቦች አንድ ባንድ ይወድቃሉ ። የናቅፋ በር ተከፈተ ግልት ነው ። እንደምታየው ናቅፋ ከዚህ ነጥብ በስተጀርባ ናት ። ስለዚህ ጠላት ያለ የሌለ ኃይሉን አስባስቦ መልሶ የማጥቃት ርምጃ የሚወስድ መሆኑ የማይቀር ነገር ነው ። ፈጥንን በመነቃነት ድሉን ካላሰፋን ጌላ ችግር ይገጥመናል» አለች ።

«ታዲያ ችግሩ ምንድነው?»

«ፍጥነትና የሰው ኃይል ። እኛ የሽምት ተዋጊዎች ፍጥነት የለንም ። በዚህ ላይ ደግሞ አንዳንድ ኃይሎችን ልምድ ያንሳ ቸዋል ። አሁን ወላጅ ነገር ፍጥነት ነው» አለች ።

ለናቅፋ መንደርደሪያና መሸጋገሪያ ድልድይ የሆነው ከፍታ ነጥብ 1702 በመያዙ ፣ የ17ኛ ክፍለ ጦር ዋስትና የሆነው የግራ ከንፍ 11ኛ ብርጌድ በሁለተኛው ቀን ወደ ከፍታ ነጥቦችን 1521 1527 1590 በአንድ ምዕራፍ አጥቅቶ ለመያዝ ተነቃነቀ ። በ1807 ሰዓት እነዚህ ነጥቦች በሙሉ በወገን ጦር እጅ የወደቁ መሆናቸውን በታላቅ ደስታ ሰማን ። ከእንግዲህ የናቅፋ መውደቅ የጊዜ ጉዳይ ነበር ። ጋቢጣዎቻችንን እያጋዉን የፈላ ሚሊ ድራፍት ስንጠጣ አመሸን ። ካሁኑ ስለናቅፋ ግለም ጀምረን ነበር ። ናቅፋ ካለንበት ከሰባት ኪሎ ሜትር በላይ አትርቅም ። አጠቃላይ የድል ምሥራች ደወል ሲደውል ይሰማኝ ነበር ። አንዱ ቀን ሐደ ፣ ሌላው ቀን መጣ ። ካንድ ድንጋይ ጥላ ሥር ቁጭ ብዬ ማስታወሻዬን እየተመለከትኩ ሳስተካከል ከከፍታ ነጥብ 1702 በስተቀኝ ድንገት ከባድ ተኩስ ተከፈተ ። ድብልቅልቁ የወጣ የከባድ መሣሪያዎች ተኩስ ነበር ። ምን ይሆን ? እያልኩ ሳስብ ኩሉኔል ታሪኩ ረዳቱን ልኮ አስጠራኝ ። ናቅፋ ለመግባት የሚደረገው የማጥቃት ርምጃ የተጀመረ መስሎኝ ደስ ብሎኝ ነበር ። ግን የታሪኩን ፊት ላይ አድርብኝ የነበረው የደስታ ስሜት እንደ በጋ ጉም ከውስጤ በንፍ ጠፋ ።

«ምንድነው?» አልኩት ።
«ከፍታ ነጥብ 17027 ለቀን መውጣት አለብን» ብሎኝ የእጅ ሰዓቱን ተመለከተና ። «ልክ በ18 መቶ ሰዓት» አለኝ ።

«ትቀልሳለህ!»
«ትዕዛዝ ነው» አለኝ ።
«ግን ፣ ለምን? ምን መጣ?»

ሁኔታውን ረጋ ብሎ አስረዳኝ ። ጠላት ያለ የሌለ ኃይሉን አስባስቦ በመስበቅና ፡ ቢ— 10 ጸረ ታንክ ፡ 120 እና 82 ሚሚ ሞርታርች ወደፊት በማቅረብ ፡ እንዲሁም መድፍና ታንክ በርቀት በመጠቀም 19ኛ ብርጌድ ይዞት የነበረውን ከፍታ ነጥብ 1755ን ሰብሮ በመግባት አስለቅቋል ። ከፍታ ነጥብ 1755 ጠላት እጅ ተመልሶ ከወደቀ ፣ ከፍታ ነጥብ 1702 በግራ ከንፍ በኩል ከፋኛ ስለሚጋለጥ ለመከላከል እጅግ ያስቸግራል ። እንዲያውም ለመከላከል አይቻልም ። የመከላከሉን ኃይል ለማጠናከር እንዳይቻል ደግሞ አጎራባች ኃይሎች ስለዘገዩ በወቅቱ አይደርሱም ። ሌላ አዲስ ተዋጊ ኃይል ለማሰለፍ የጊዜው ሁኔታ አልፋቸዋል ። በመካሄድ ላይ ያለው ውጊያ የወገንና የጠላት ጦር በጠባብ ወረዳ ላይ የተሰባጠረበት ሁኔታ ስለሆነ በተዋጊ አይርጥላናችም ሆነ በከባድ መሣሪያዎች ለመጠቀም አላመችም ። በዚህ ላይ ውጊያ የሚደረግባቸው ወረዳዎች ሁሉ በጣም ጠባብ ስለሆኑ አሁን ተጨማሪ የሰው ኃይል ቢገኝም እንደልብ ማሰለፍ ያስቸግራል ። ሌላው ችግር ጠላት ያደረገው የተጠናከረ ዝግጅት ነበር ። ጠላት የወገንን ጦር ንቅናቄና አሰላለፍ በሚገባ ያውቃል ። በቂ መረጃ አለው ። የመረጃ ምንጫቸው ካልተዘጋ የወገን ጦር በጦር ሚዳ የሚያደርገው ፍልሚያ ሊሰምር አይችልም ። ስለዚህ ስጊዜው ያለው አማራጭ የተያዙትን ወታደራዊ መረቶች ለቆ ወደጎላ ማፈገፈግ ወይም በጠላት ተቆርጦና ተከቦ እየተዋጉ ማለቅ ወይም እጅ መስጠት ብቻ ነው ።
«እውነትክን ነው?» አልኩት ።

«ይኸው ነው» አለኝና በራዲዮ መገናኛ በኩድ «ልክ የደረሰውን አጭር ትእዛዝ እንደገና ካነበበ በጎላ የመቶ አለቃ ጋሻ ጠናን ጠርቶ ፣ ቀይ እምቡጦች ልክ በ18 መቶ ሰዓት ነጥባቸውን ለቀው ለመውጣት እንዲዘጋጁ አዘዘው ።

ይህን ስትራተጂካዊ ነጥብ ለማስለቀቅ ውድ ሕይወታቸውን አሳልፈው የለውት ቀይ እምቡጦች ታዩኝ ። በታላቅ ንዴትና ቁጣ ፡ «ይህን ሁሉ ቀደም ብለን ለምን አሳስብንበትም ነበር! ናቅፋ ለመድረስ የቀረን ለባት ኪሎ ሜትር ብቻ ነው ። አሁን እነዚህን ነጥቦች መልቀቅ ምን ማለት ነው? ወይስ ወታደራዊ ቀልድ ነው!» አልኩት ።

«የለም ጸግሽ ፡ የጦርነት ጨዋታ ነው ። ማጥቃት እንዳለ ሁሉ ማፈገፈግም ይኖራል ። የበላይ አለቆቼ የዚህን ገዥ መሬት ወሳኝነት ያውቃሉ ። ለቀን እንድንወጣ የፈለጉት ለሕይወታችን ሰግተው ነው ። ግን እኛ የመጣነው በፊትም በሕይወታችን ቆርጠን ነው ። ለቀን መውጣት የለብንም» ብሎ መልእክቱን እኪሱ ከተተ ። ደስ የሚል ፈገግታ ፊቱ ላይ ይታይ ነበር ። ባላቡ የቆረጠ መሆኑ ያስታውቃል ። ቀጠለና «እኔ አልሄድም ። ይህ ተራራ የኔ ተራራ ነው ። በእጄ የተከለከትን ዓርማና ቀይ ሰንደቅ በእጄ ከመንቀል ሞቱን እመርጣለሁ!» አለኝ ።

ላጭር ጊዜ ከባድ አሳብ ሞጠኝ ። ግን የማስበውን ነገር አላወቅሁም ። ከባድ ዝምታ ብለው ይሻላል ። የጋሻው ጠና ተመልሶ መምጣት ነበር ከዝምታዬ የቀሰቀሰኝ ። በጓዶቻቸው ደም የያዙትን ነጥብ ለቆ ለመሔድ የሚፈልግ አንድም ቀይ እምቡጥ እንደሌለ ለኩሎኔል ታሪኩ ነገረው ።

«እርግጠኛ ነህ?» አለው

«እርግጠኛ ነኝ ጓድ ኩሎኔል.....»

«እኔም ከእነሱ እንደማልለይ ንገራቸው ። እዚሁ እንሞታለን.....»

«የበላይ ትእዛዙስ ጓድ?»

«ስለእሱ አትጨነቅ፡ ይህን ገዥ ወታደራዊ መሬት መልቀቅ የለብንም ። እስከ መጨረሻ ለውድረስ እንዋጋለን ። የማስረዳቱ ኃላፊነት የኔ ነው ። ብሎ አስናበተውና ወደኔ መለስ በማለት ፡ «አንተና ጓዶችህ አሁን መሔድ አለባችሁ» አለኝ ።

«ማን አለህ! » አልኩት ።

ሳቀና ፡ «ወታደራዊ ትዕዛዝ ነው» አለኝ ።

«አንደኛ እኔ ወታደር አይደለሁም ። ሁለተኛ ምንው አንተ አልተቀበልከውን» አልኩት ።

ከተቀመጠበት ተነስቶ ፊቱ ሲገባራደድ ቆየና ፡ «ለማኝ ጸጋዬ ፡ ከበላይ የተሰጠው ትእዛዝ ልክ ነው ። ለሕይወታችን ታስቦ ነው ። ግን ይህ ገዥ መሬት ነው ። በምንም ሁኔታ መልቀቅ የለብንም ። ከዚህ ቀደም እንዳልኩህ በጦር ሚዳ ምክንያትና ሉጂክ ሁልጊዜ አይሠራም ። መኖር የለው ምኞት ነው ። ግን እኛ አሁን ከሉጂክ ውጭ ሆነናል ። እና አሁን የኛን አስተሳሰብ የሚለውጥ ምንም ኃይል የለም ። እዚሁ ለመሞት ፈልገናል ። እና እዚሁ እንሞታለን» አለኝ ።

«እኔም» አልኩት ።

«አንድትሔድ የምፈልግበት ሁለት ምክንያቶች አሉኝ.....»
«ምንና ምን?»

«አንድ እዚሁ ብትቀር ማን ታሪካችንን ያቀርብልናል?»

«ታሪክ ገደል አባቱ ይግባ!»

«ሁለት ፡ የምታደርስልኝ የግል መልእክት አለኝ.....»
«ምን?»

የታሸገ ኢንቨሎፕ ከደረት ኪሱ አውጥቶ ሰጠኝና ፡

«መልእክቱ ምንና ለማን እንደሆነ አልነግርህም ። በሕይወት ከተገናኘን መልሱህ ትሰጠኛለህ ። ካልሆነም ኢንቨሎፕን ከፍተህ ምን እንደሆነ ካየህ በኋላ ለሚመለከተው መልእክቱን ታደርስልኛለህ ። ይህችን ውሳኔ አድርግልኝ» ብሎ እጄን ጨብጦ ያዘና «መልእክቱ ቁም ነገር ኖሮት አይደለም ። እንደ እውነቱ ከሆነ ጅልነት ነው ። ግን ዋናው ነገር ያንተና የጓዶችህ መሞት ጥቅም የለውም ። የምትጽፏቸውና የምትናገሯቸው ነገሮች ፡ የምታትሟቸው ፎቶግራፎችና የምታሳዩዋቸው ፊልሞች ላሁኑ ብቻ ሳይሆን ለመጫወት ትውልድ ይጠቅማሉ ፡ ትምህርት ይሆናሉ» በማለት እንድንሔድ ሲያግባባኝ ከቆየ በኋላ ፡ በመጨረሻ ፡ «እምቢ ብትልም በግድ እሰድሀለሁ ። እውነቱን ነው ። ምንም ቢሆን ኃላፊነት ይሰግኛል» አለኝ ። ቀልዱን አልነበረም ። የምሩን እንደሆነ ፊቱ ይናገር ነበር ።

«ለምን?» አልኩት ።

«ለታሪክ» አለኝ ።

በገድም ሆነ በውድ መሔድ ነበረብኝ ። የገል መልእክቱን እንዳደርስለት የጣለብኝ ኃላፊነትና አደራ በጣም ከብዶኝ ነበር ። 18 መቶ ሰዓት ከመድረሱ በፊት ቀይ እምቡጦችን ከተሰነባበትን በኋላ ወደ ቲክሲ ለመሔድ ተነሳኝ ። እንባዬን ቋጥሬ ለመያዝ አልቻልኩም ። ኩሎኔል ታሪኩ በመጨረሻ ስም ከተሰናበተኝ በኋላ ፣ የሚያ መነጽሩን ካንገቱ ላይ አውልቆ ሰጠኝ ።

«ምን ያደርገልኛል?» አልኩት ።

«ከእንግዲህ ምን ይጠቅመኛል?» ጠላት ወደኔ ነው እንጂ የሚመጣው እኔ ወደ እሱ አልሄድም ። ባይሆን ከሩቅ እንድታየኝ ይረዳህል ፣ ሩቅ እይበት ። ቻው» ብሎ እንደለመደው በጣቶቹ የድል ምልክት አሳየኝ ።

ትዝብሎኝ ከተገደለው ወንበዴ ላይ የተወሰደውን መመሪያ እንዲሰጠኝ ጠየቅሁት ።

«ምን ትሠራበታለህ?» አለኝ ።

«ያስፈልገኝ ይሆናል» አልኩት ።

ወረቀቷን ፣ ከያዘው ኮሮጃ ውስጥ አውጥቶ ሌሎችም ወረቀቶች ጨምሮ ሰጠኝ ። ሌሎቹ ወረቀቶች ላዛዥ መኩንኑ የሚሰጡ ነበሩ ። እኔም እንደእሱ በጣቶቹ የድል ምልክት አሳየሁትና ፤

«በድል እንገናኛለን?» አልኩት ።

«በእርግጥ ድል ከኛ ጋር ነው» አለኝ ።

አገላብጫ ሳምኩትና አጃቢዎቻችንን ተከትለን ቁልቁለቱን ተያያዝነው ። ሆኖ አላስችለኝ ሰላለ ወደኋላ መለስ ብዬ አየሁት ። ቀጭን ሽንጡን ይዞ ቁም ሳየው ናቅፋ ተራሮች ላይ በግርማ ጥገሰ የሚያንገጥብኝ ንስር መስሎ ነበር ።

አጃቢዎቻችን ለሌሎች የወገን ጦሮች ካሰረከቡን በኋላ ከመንገድ ተመለሱ ። በፍጥነት ነበር የምንጓዘው ። በየመንገዱና በየሥርጡ ከፍተኛ ወታደራዊ እንቅስቃሴ ይታያል። በወሳኝ ሳ የሚሔዱ ቁስለኞችም ነበሩ ። አንድ ቁስለኛ ከተኛበት ተነስቶ ተኩስ ወደበረከተበት አቅጣጫ ታላቅ ድምጽ እያሰማ ሲሮጥ አየሁ ።

ልቀቁን በግለት ከጓደኞቻቸው ጋር የሚተናነቁ ሌሎችም ቁስለኞች ነበሩ ። ዓይኔ ግን ያረፈው አንድ ወጣት ቁስለኛ ላይ ነበር ። ከፋኛ ቁስለኛ ። የጦርታር ፍንጣሪ እግሩን ቆርጦታል ። ደጋግሞ ስቃየን እያያችሁ ምንው ዝም ትለኛላችሁ? በምብና መሣሪያዬን አስጨብጣችሁኝ እዚያው ብትተውኝ ወይም ብትጨርሱኝ ምን ነበረበት? እባካችሁን ጨርሱኝ!» እያለ ይማጽናል ። እንዲሁ ሲማጽን ትንሽ መንገድ እንደሔድን ፣ አንዴ አሳርፋኝ ብሎ ጓደኞቹን ለመነ ። ካንድ ቁጥቋጦ ጥላ ሥር ትንሽ እንዲያርፍ እድል ሰጠት ። አንዱን ወታደር ጠራውና የሆነ ነገር ነገረው ። ወታደሩ የሰማውን ስምቶ ዞር ከማለቱ ቁስለኛው ወጣት ከተዘና ጋው ወታደር ሽጉጡን ከመቅጽበት ላጥ አድርጎ በዚያው ቅጽ በታዊ ፍጥነት ራሱን ጨረሰ ። ትራጀዲ ሲበዛ ያደነዝዛል መሰለኝ ደርቂቱ ቀረሁ ። ስሜት ከውስጤ ተጨምቆ አልቆ ባዶ የሆንኩ ያህል ሆኖ ነበር የሚሰማኝ ። ከበስተቀኛችን ጦርነቱ እንደተፋፋ መና እንደተቀጣጠለ ነበር ። ምንም እክል ሳይገጥመን ምሽት ላይ ቲክሲ ፣ ማዘዣ ነጥብ ደረሰን ። ለአዛዥ መኩንኑ ኩሎኔል ታሪኩ የላካቸውን ወረቀቶችንና ካርታዎችን አሰረከብኩ ። በብረት ከዘራው መሬት እየወጋ በንዴት ይቃጠል ነበር ። የኩሎኔል ታሪኩና የቀይ እምቡጦች መልእክት ቀደም ሲል ደርሶታል ። እንዳንዴ እንደ አበደ ሰው ዝም ብሎ በጥቁር ብረት ከዘራው ካርታ አሸዋ ላይ ይሰላል ። አይናገርም ። ቆይቶ ፣ ቆይቶ ፣ እሳት ይተነፍሳል ። ረዳቶቹ ከበውት ቆመዋል ። መሣሪያ አልታጠቀም ። ረዳቶቹ ሆነ ብለው መሣሪያውን ያስፈቱት ይመስላል ። አሥር ዓይነት ጥያቄ ቢያቀርብልኝም ኩሎኔል ታሪኩ በላከው መልእክት ላይ የማከለው አሳብ አልነበረኝም ።

«ለምን! ለምን!» ብሎ የብረት ከዘራውን አሸዋ ላይ ተከላት ። ከከፍታ ነጥብ 1702 የሚመጣውን ዜና ወይም መልእክት ለመስማት ከራዲዮ መገናኛ ዙሪያ ተሰብስበን አመሸን ። መጨረሻ የደረሰን መልእክት ፣ «ተከበናል — ቆሎ አልቆብናል — ቢሆንም ድሎ የኛ ይሆናል — ውጭ!» የሚል ነበር ። የታሪኩ ድምጽ ነበር ። ከድምጹ በስተጀርባ ከባድ ተኩስ ይለማ ነበር ። የራዲዮ መገናኛ መሣሪያውን ከበን ቆየን ። ሰንት ሰዓት እንደቆየን አላውቅም ። ጊዜ ትርጉም አልነበረውም ።

«ቀይ እምቡጥ ና! ቀይ እምቡጥ! ናደው ነኝ ። ትሰማኛለህ? ቀይ እምቡጥ!... ቀይ እምቡጥ!.....»

ከከፍታ ነጥብ 1702 የሚመጣ አንዳችም መልስ አልነበረም ። የሙታን — የመቃብር — የጀግኖች — የቀይ እምቡጦች ዝምታ! መልስ አልነበረም ። ከፍታ ነጥብ 1702 መልስ አይሰጥም ። ጸጥ ብሎ ቀርቷል ። እንዳልኩት የሚመጣኝ እንባ አልነበረኝም ። ደርቄአለሁ ። ውስጤ ደረቅ አሸዋ — ደረቅ የሣሕል አሸዋ ሆኗል ። ውስጤ እንደ ደረቁ የሣሕል አሸዋ ይፋጃል ። ግን የሰሜት ጠብታ አልነበረውም ። ያን ሌሊት እንቅልፍ በዓይኔ አልዞረም ። እንደ ሣሕል በረሀ ደርቄ አደርኩ ።

ተስፋ ማድረግ ሰው መሆን አይደል ። ተስፋ አልቆረጥኩም ። ተስፋ ሁሉ ጤናት ፣ ተስፋ ማድረግ አይቀርምና ። ከከፍታ ነጥብ 1702 መልእክት መጥቶ እንደሆነ በማለት ወደ ራዲዮ መገናኛው ሔድኩ ። የመጣ መልእክት አልነበረም ። ብልግና ከተሞላበት ከወንበዴዎች ስድብ ሌላ ምንም እንደሌለ ራዲዮ አፕሬተሩ ነገረኝ ። ከማዘዣው ነጥብ ላይ ወጥቼ ፣ ታሪኩ በሰጠኝ የሚዳ መነጽር ወደ ከፍታ ነጥብ 1702 ተመለከትኩ ። ታሪኩ የለም ። ግን ተራራው የታሪኩ መንፈስ መስሎ ታየኝ ። የወገን ጦር ለጊዜ ውቴክሲንም ለቆ ወደ ሌላ ማዘዣ ነጥብ መነቃነቅ ጀምሮአል ። ወደኋላ የማፈግፈጉ ንቅናቄ ድርጅታዊ ቅንጅት የተሞላበትና ሥርዓት የሰፈነበት ነበር ። የጦርነቱ ፍጻሜ አልነበረም ። እንዲያውም አዲስ ጦርነት ይቀጥላል ። አሁን ወይም ነገ ናቅፋ ትወድቃለች ። ታሪኩ እዚያ አይገኝም ። ግን ታሪኩን የመሰሉ ጀግኖች ይኖራሉ ፣ ናቅፋ ይደርሳሉ ። ሁሉም ታሪኩ ናቸው ፣ እሱም እነሱን ነው ። አንድ ናቸው ። አደራ ያለኝን ኤንቬሎፕ ከፍቼ መልእክቱን ተመለከትኩት ። ከመደንገጤ የተነሳ ለትንሽ ጊዜ ልቤ ቀጥ አለ ። ትንፋሽም አጠረኝ ። ዓይኔንም ለማመን አቃተኝ ። ኤንቬሎፑ ውስጥ ከፊያሚታ ጊላይ ፎቶግራፍ ሌላ መልእክት አልነበረም ። ከደረጃ ላይ «አልተገናኘንም ፣ ደህና ሁኝ» የሚሉ ቃላት በቀይ ቀለም ተጽፈው ይነበባሉ ። «ይህች ውሻ! የውሻ ልጅ!» ከማለት ሌላ የምለው ነገር አልነበረኝም ። ሰማይ ፣ የልቤን መራራ ጨኸት ሳይለማው አልቀረም ።

የ ፊ ያ ሜ ታ ጊ ላ ይ

ደ ብ ዳ ቤ

ም ዕ ራ ፍ አ ም ስ ት

ወጊያ የሚደረግባቸውን ወረዳዎች ወደኋላ እየተውኩርቄ በሔድኩ መጠን የተኩስ ድምጽም ከጀርዬ እየራቀ ይሔድ ነበር ። ይህን ያበደ የተኩስ ሙዚቃ ጀርዬ ስለለመደው አንድ ነገር የጠፋብኝ ይመስል ቅር ፣ ቅር ይለኛል ። ገህነብን ማጣት ቅር የሚያሰኝበት ምክንያት ባይገባኝም ቅሉ ። ገህነብ ነበር ። የሚቀር ነገር ቢኖር ምናልባት ጥላቻ ብቻ ሳይሆን አይቅርም ። ባይሆን ለኔ እንደዚያ ነበረ የተሰማኝ ። ሰው ሰውን ለመግደል እንደ አውሬ ጥርሱን አግጦ ሲርጥ ታያለህ ። ያስጠላህል ። የሰው ስቃይ ታያለህ ። ያስጠላህል ። የምትወዳቸውን ጓደኞችህን ድንገት ካጠገብህ ታጣቸዋለህ ። ያስጠላህል ። ድል ታገኛለህ ። ግን ያንን ድል ያገኘኸው የሰው ሕይወት በማጣት ስለሆነ ያስጠላህል ። እና በደህና ከጦር ሚዳ መመለስም ምናልባት ሳያስጠላ አይቀርም ። ሞትን አይተህል ። ከሞት ጋር ፊት ለፊት ስትፋጠጥ እንዴት ነበርክ — ጀግና ወይስ ፈሪ? ስለራስህ ማንነት አዲስ ያገኘኸው እውቀት ያስጠላህል ። እና ታብዳለህ ። ምክንያቱም እንዲህ ነኝ በማለት ስለራስህ የነበረህ አሳብ ይለወጥና ማን እንደነበርክና ምን እንደሆንክ ይሳክርብህና እውነታ ይጋጭብህል ። አብደህና አካለ ስንኩል ሆነህ ትቀራለህ ። በእውነት ጦር ሚዳ የቀሩት ይሻሉ ይሆን? ሁሉንም አግኝተው ፣ ሁሉንም ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ አጥተዋልና የጦርነትን አስቀያሚ ገጽታ ዳግመኛ አያዩትምና ነው ። ከጭንቀትና ከስቃይ ባሻገር ሆነዋል ። በሕይወት ያለነውስ? ደስታና ሠላም የሰፈነበት ፣ ከጦርነት ጭንቀትና ስቃይ ነጻ የሆነ ሕይወት የምንኖርበትን ጊዜ በመናፈቅ ተስፋ ማድረጋችንን መስቃየታችንን መቀጠል አለብን ። መኖር ድፍረትን ይጠይቃል ግን ለመፈላሰፍ ፋታ አላገኘሁም ። ያላከከኝ ነበር ። የለበሰኩትን ልብስና ያደረ

ገሁትን ማማ ሳላወልቅ አሥር ቀን ሆኖኛል ። ደም እስከሚወጣኝ ድረስ ነበር የማከው ። እና ደግሞ የሆድ ድርቀት ይዞኝ ነበር ። ሰውነቴ ሁሉ እንደበሰበሰ ፋንዶ ነበር የሚሸተው ። እከከ ፣ ድርቀት ፣ ግማት ፣ ይህም ያስጠላል ።

አፍአበት ሰደርስ ጉልበቴ ከዳኝ ። ሰውነቴ ተንቆሻቆሻ ያለቀ መሆኑ የተሰማኝ እዚያ ሰደርስ ነበር ። በየትኛው አቅም እንቀሳቀስ እንደነበረ አሁን ሳስበው ገረመኝ ። ምናልባት የመኖር ፍላጎት ብቻ ሳይሆን አይቀርም ሲገፋፋኝ የነበረው ። ያለ አድል ሆኖ ለእረፍት ጊዜ አልነበረኝም ። ባንድ ሰዓት ውስጥ ወደ አሥመራ መብረር ነበረብኝ ። ጋዜጠኛ ለእረፍት ያልታደለ ፍጡር ይሆን? ጊዜ የሚሰጠው ሰው የለም ። ሌሎች በሚወስኑ ለት ጊዜ ነው የሚኖረው ። ዜናም ቢሆን የእሱን ምሽት ጠብቆ አይደለም የሚደርሰው ። የጋዜጠኛ ሕይወት በማያቋርጥ በረራ ይመሰላል ። ቢሆንም ደስ አለኝ ። ያገኘሁትን መረጃ ለኩሎኔል በትሩ ለማድረስ በጣም ቸኩዬ ነበር ።

ወደ አሥመራ የምትበረው አይርጥላን ሰለሞን በትረን ፣ የሺጥላ ማስረጃን (ሱስ ሎቭ) እና መጽሐፈ ዳንኤልን ብቻ ነበር የምትጠብቀው ። ወንበዴዎች አፍርሰውት የሕዱት የአፍአበት ሆስፒታል ጥገና ሥራ አልቆ ስለነበረ እሱን ለማየት ነበር ያን ጧት ከአሥመራ የመጡት ። ሆስፒታሉ ትንሽ ስለሆነ ቁስለኞች ድንኳን ውስጥ ነበር የሚተኙት ። የጦር ሚዳውን ምስል መልሶ አመጣብኝ ። በመቶ የሚቆጠሩ ቁስለኞች በጣር ተይዘው ያቃ ስታሉ ። ገና የሚመጡ አዲስ ቁስለኞችም ነበሩ ። ያፈጠጠ ቁስል ደም — የሞት ሽታ ፣ በየክፍሉ ፣ በየድንኳኑ ፣ ሐኪሙና አስታማሚዎቹ አሳዘኑኝ ፣ እረፍትና እንቅልፍ ካጡ ብዙ ቀን የሆኖቸው ይመስላሉ ። ሐኪሙ አሁን ገና ከአፕራሲያን ክፍል መውጣቱ ነበር ። አፕራሲያን የተደረገው ሰው ሞቶአል ። ክፉኛ የቆሰለ ሌላ ሰው በቃሬሃ አልጋ እየተሳበ ወደ አፕራሲያን ክፍል ይወሰድ ነበር ። ሐኪሙ ዝም ብሎ ወደ ሰሜን ይመለከታል ። በሕልም ዓለም ውስጥ ያለ መሰለኝ ። ወጣት ሐኪም ነበር ። የሚያስበውን የማውቅም መሰለኝ ። እንደ ሕይወት ያለ ውድ ነገር ማጣት ያሳዝናል ። ጦርነት ያስጠላል

አፍአበት አየር ማረፊያ ሰደርስ እንዲጋጣሚ እነ ሰለሞን በትረም መጡ ። ሰለሞን አሁንም እንደቸኮለ ነበር ። የድካም

ምልክት አይቃይበትም ። መጥቶ ሊሰመኝ ሲል ፡ «በፈጠረህ ተወኝ» ብዬው እጄን ዘረጋሁለት ።

«ምነው?» አለኝ ።

«ፋንዶ ፣ ፋንዶ ነው የምሸተው.....»

«አዎን ፣ ከሩቅ ይሰማኛል ። እባካችሁን ከዚህ ገህነብ ተሉ እንወጣ» አለ መጽሐፈ ዳንኤል ።

«ሁለት ሰዓት እዚህ መቆየት እንዴት አስቻለህ?» አልኩት። «የግድ ሆኖብኝ ። ተሉ እንሂድ!» አለ ።

መጽሐፈ ቀልዱን አልነበረም ። ከአፍአበት ተሉ ሰመው ጣት ቸኩኋል ። እንደ አፍአበት ያለ አባራማ ቦታ ቀርቶ የጸዳ ቤትም አይመቸውም ። ለምግብ ስንቅርብ ተነስቶ ሣህኑን ካላ ጠበ አይበላም ። አባራ ካየ ይጮሃል ። ጧት የለበሰውን ከሰዓት በኋላ ካልለወጠ አይወጣም ። ቀጠለና «አፍአበት የወለጠን ሰው የሚኖርበት ቦታ አይደለም ። እንሂድ» አለ ።

ሰለሞን ተጠጋኝና «መልእክት ትቼልህ ልሔድ ነበር ። እንኳን አገኘሁህ» አለኝ ።

«የምን መልእክት?»

«እረጃኛህ አሥመራ መጥታለች.....»

«መቸ?»

«ሦስት ቀን ሆኗታል ። ተሉ ሐደህ ገላህን ታጠብ» አለኝ ።

«መቸ ነው ወጥ ሠርተህ የምታበላኝ?» አልኩት ።

እንጂራና ወጥ በጣም አምሮኝ ነበር ።

«ጊዜ ጠፋ» አለኝ ።

«ሱስሎቭ» ወታደራዊ ካድሬዎችን ያነጋገር ነበር ። መጥቶ ሠላምታ ከሰጠኝ በኋላ ፣ «ጦርነቱ እንዴት ነበር?» አለኝ ። ስለ ታም ቆንጆ ፊቱ የባሰውን ተስሏል ። ቀጠለና ፣ «የጦሩ ሞራል ማለቴ ነው» አለኝ ።

«ጥሩ ነው» አልኩት ።

«ተአምረኛ ሠራዊት እያበበ ነው ። ሰዓለም ጭቆኖች ትግል ከፍተኛ አስተዋጽኦ የሚያደርግ ታላቅ ቀይ ሠራዊት ይሆ

ናል ። ናቅፋ ምንም አይደለችም ። ትግላችን ከናቅፋ ባሻገር ነው ። ሺ ናቅፋዎች ወደፊት ይጠብቁናል ። እና የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ መቀየስ ያለበት ከዚያ አኳያ ነው» በማለት ነገረች ።

«ንድ ፡ እኔ አንድ ናቅፋ ካሁኑ በቅጥኛል» አልኩት ።

ያየሁትን አይቻለሁ ። ይበቃል ። ዳግመኛ የጦርነትን አስቃፎና አስቀያሚ ገጽታ ላለማየት ቆርጫለሁ ።

«ሱስሎቭ» ያሳብ ልዩነት የሚያናድደው ዓይነት ሰው አይደለም ። የሰው አሳብ አክብሮ ይቀበላል ። የራሱንም አቋም በጥምና እያስረዳ ለማሳመን ይሞክራል ። «ማኅበራዊ ፍትሕን የሚዋጉ ኃይሎች እስካሉ ድረስ ከመታገል ሌላ ምን ምርጫ ይኖረናል? አሳብህ ጥሩ ነው ። የዓለም ተራማጅ ኃይሎች ጦርነት አይፈልጉም ። ግን ጦርነትን ለማስወገድ የምንችለው ተስፋ በመቁረጥ አይደለም» አለች ።

በመሠረቱ ልክ ነበር ። ካሳቡ ጋር ጥል አልነበረችም ። ግን ሕይወት ካሁኑ ብዙ ስላቆስለችኝ ነው መሰለኝ ፤ የሰው ልጅ በመሠረቱ ቅን ነው የሚለው አስተሳሰብ እያጠራጠረኝ መሄድ ጀምሮአል ። ሰው በመሠረቱ ቅን ነው የሚለውን አስተሳሰብ የሚያረጋግጥልኝ ምንም ነገር እስካሁን አላገኘሁም ።

አይሮፕላኖችን ከአፍክበት ተነስታ ወደ አሥመራ መብረር ጀምራለች ። ውይይታችን ወደ ጦርነቱ አምርቷል ። መጽሐፈ ዳንኤል ነበር ። «ይህን ሁሉ ጦር አሰልፈን ፤ ይህን ሁሉ ዝግጅት አድርገን ፤ ናቅፋን መያዝ እንዴት ያቅተናል? ምንድነውኩ ችግራችን? ወይስ ከኛ የተሰወረ ነገር ይኖራል? ማነውኩ ይህን እንቆቅልሽ የሚያስረዳኝ?» በማለት ውይይቱን የከፈተው ። በጥያቄዎች ሰው መተንኮስ ይወዳል ።

ስለሞን በትረ ፡ «የዓይን ምስክር ይናገር» በማለት የመጽሐፈን ጥያቄዎች ወደኔ መራቸው ።

የሚያናድዱ ጥያቄዎች ነበሩ ። ስለሆነም መልስ ከመስጠት ይልቅ የሰድብ ውርጅብኝ ነበር እንደመጣልኝ የማወርደው ፤

ቁጭ ብሎ መተቸት ቀላል ነው ። ማንም ተቀማጭ ሊተች ይችላል ። ናቅፋን አሁን መያዝ እንዴት ያቅተናል? ብሎ መጠየቅ እንድ ነገር ነው ። ናቅፋን ሔዶ መያዝ ሌላ ነገር ነው ። የናቅፋን ተራሮች ሔዶ ያየ ማነው? ሔደው የሞከሩት ሞተዋል ወይም ቆስለዋል ። በተደረገው የመጀመሪያ የማጥቃት ርምጃ ናቅፋ ሳይያዝ የቀረው የወገን ጦር ጀግንነት አንሶት ወይም ስንፎ አይደለም ። በሺህ የሚቆጠሩ አብዮታዊ አርበኞች ወንበዴን ሳይሆን የማይበገር የተፈጥሮን ምሽግ ሲቧጠሩ ወድቀዋል ፤ ደምተዋል ። ናቅፋ ሰምን አሁን አልተያዘችም? በማለት የሚቆረቆር ሰው ካለ ፡ ሔዶ በታውን ረግጦ መሞከር አለበት ። ያኔ ነው የአብዮታዊው ሠራዊት ወኔና ጀግንነት ፡ ተጋድሎና መስዋለት ነት ፡ ጥንካሬና ሞራል በውል ሊገባው የሚችለው ። የምን እንቆቅልሽ! የምን ምስጢር! የናቅፋ ውጊያ የተሰወረ ምስጢር የለውም ። ተፈጥሮ በሰው ወኔ ላይ ስታምጽ ምን ይደረጋል! ሰማይ አይቧጠጥ ወይም ይህ ጀግና ሠራዊት ራሱን ለእልቂት እንዲዳርግ አይደረግ! እኮ ምን? አሁን ያለው አማራጭ አንድ ብቻ ነው ። የጠላትን መውጫና መግቢያ ነጥቦች አንድ በአንድ በቀስታ ፡ ግን በእርግጥ እየዘገና ቀስ ብለው እየከበቡ ፤ የከበባ ወን ቀለበት እያጠበቡ ፤ እያጠበቡ ሔደው በመጨረሻ ፍልፈሎቹን መደበቂያ ጎረቤቸው ውስጥ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ አጋ ይቶ ማስቀረት ። ሌላ አማራጭ የለም ። ጊዜና ትእግሥትን ይጠይቃል ። ግን የናቅፋ መውደቅ እርግጥ ነው ። ጊዜው ሩቅ አይደለም ። እስከዚያ ድረስ ኢኮኖሚያችን ይደግ ይሆናል ። አሁንም እየደግ ነው ። ታዲያ ምን ይሁን! ያገር ሕልውና ከሌለ ኢኮኖሚ ምንድነው! ለማነው? ጦርነትን አልወድም ፤ ያስጠላኛል ። ከሆነ ልኝ ዳግመኛ ላየው አልፈልግም ። ግን ፡ ጦርነትን በሰው ልጆች ላይ የሚጋብዙ ጥፋተኞች እስካሉ ድረስ መቀጣት ይኖርባቸዋል ። ይቀጣሉም ። አመጽ በአመጽ ብቻ ነው የሚፈታው ። ከናቅፋ ተራሮች ላይ የጀግኖች ደም ይጮሃል!..... አሁን እስማዋለሁ..... እስማዋለሁ..... አይሮፕላኗ አሥመራ ደርሳ ባታርፍ ኖሮ ንግግሬን እቀጥል ነበር ።

ጭት ረፋዱ ላይ ነበር አሥመራ የደረሰው ። አየሩ ይወብቃል ።

ከአይሮፕላኗ ስንወርድ ፡ «ግን አንድ ነገር ልንገርህ» አለኝ ። «ሱስሎቭ» ።

«ምንድነው?» አልኩት ።

«በሰው ልጅ ላይ ተስፋ አትቁረጥ ። ያለው የመጨረሻ ተስፋ ምናልባት እሱ ብቻ ነው» አለኝ ።

«በሰው ልጅ ላይ ያለኝን እምነት የሚያጠናክርልኝ ነገር ባገኝ ደስ ይለኝ ነበር ። እስካሁን ያየሁት ግን እምነቴን የሚገድ እንጂ የሚያጠናክርህ አላገኘሁትም» ብዬው ሔድኩ ።

ገና ቤት ከመድረሱ ለኩሎኔል በትሩ ስልክ ደወልኩ ። ስልኩን ያነሳው ጸሐፊው ነበር ።

«ንድ ኩሎኔልን ነበር የምፈልገው ። ጸጋዬ ኃይለ ማርያም እባላለሁ ። ለአስቸኳይ ጉዳይ ነው.....»

«ምጽዋ ሔደዋል.....»

ወደ አጋጣሚ! ለብርቱ ጉዳይ በፈለኩት ቁጥር ከከተማ? የመጥፋቱ ነገር አስገረመኝ ።

«መቸ?»

«ዛሬ.....»

«መቸ ይመለሳል?»

«ዛሬ ማምሻውን.....»

«እዚያ የሚገኝበትን ስልክ ልትሰጠኝ ትችላለሁ.....»

«አልታዘዝኩም.....»

«እኚ አንተ ደውለህ ልትነግረው ትችላለህ? የሞትና ሽረት ጉዳይ ነው.....»

«ምን ብዩ?»

«ጸጋዬ ኃይለ ማርያም በጣም ላስቸኳይ ጉዳይ ይፈልግሁል ብለህ ።»

«እኚ እሞክራለሁ ።»

የሞቀ ውሀ ውስጥ ገብቼ ከመነከር ሌላ የሚታየኝ ነገር አልነበረም ። ውሀን የፈጠረ እምላክ! እያልኩ በደስታ ዋኘሁ ። የጦርነትን ኃጢአት ከላዩ ላይ አጥቤ እንደማወጣ ያህል ነበር ሰውነቴን የማሸውና የምፈትገው ። ፊያሚታ ጊላይንም እንደ ቆሻሻ ነገር ከላዩ ላይ አጥቤ አወጣኋት ። ለላታለላችኝ በልቤ ውስጥ ያደረገው ጥላቻ ነፍስ ዘርቶ ሲገላበጥ ይሰማኛል ። ዘዚህ

ካለም ማንን ማመን ይቻላል? እና ሰው በመሠረቱ ቀና ነው የምን ለውስ እንዴት ነው? እያልኩ አስብ ነበር ። የሱስሎቭ ምክር አልዋጥህ አለኝ ። ዛሬ ለመጨረሻ ጊዜ እያታለሁ..... ፎቶግራፌን እሰጣታለሁ..... እና ደሀና ሁኝ እላታለሁ ። ከዚያ በኋላ ይህችን ውሻ ዳግመኛ ባይኔ አላያትም..... ብዬ ወሰንኩ ። በሮሚ መምጣትም ዕድሌን አመሰግንኩ ። ሁልጊዜም ቢሆን እድለኛ ነበርኩ ። እሁን ሳስበው ሕይወትን ይህን ያህል የማግርርበት ምክንያት የለኝም ። ሕይወት ይህን ያህል አላንገሳታችኝም ። ሮሚ ልክ በጊዜው በመምጣቷ ደስ አለኝ ። ሕይወት አስባ ስትካስ ደስ ይላል ። ሮሚ የት እንዳለች የነገረኝ የለም ። እና ተነስቼ ለረዛን ደወልኩላት ።

«መቸ መጡ!» አለች ረዛን ።

«ከንድ ሰዓት በፊት ። ሥራው እንዴት ነው?»

«ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ብዙ ጊዜ አልመጣም ወደ እያሉ ይጠይቁኛል.....»

«ሌላስ?»

«ወደዘረት ሮማን የሚባሉ ብዙ ጊዜ ይደውላሉ.....»

«አድራሻዋን ነግራሽለች?»

«አዎ ። ከረን ሆቴል ። ቁጥር 19፣ ስልክ ቁጥሩን ይፈልጋሉ?»

«ግድ የለም ።»

ወደ ፊያሚታ ጊላይ ደወልኩ ። ስሜን ስትሰማ ተደናገጠች ። አሳቧም ። ድምጿም ተሰባበረብኝ ።

«ምንው ጠፋሁሽ?» አልኳት ።

«እደውልልህለሁ ስል ደወልክልኝ» አለች በሚሰባበር ድምጽ ።

«መምጣቴን እንዴት ዐወቅሽ?»

ዝም አለች ።

«ምን ሆነሻል?»

«ምንም»

«ዛሬ ማታ የት ላግኝሽ?»

ተሉ መልስ አልሰጠችኝም ። ቆየችና «ናቅፋ እንዴት ነው?» አለችኝ ።

«ምነው? ደህና ነው» አልኳት ።
«አልሆነላችሁም ይባላል.....»
«የጊዜ ጉዳይ ነው ። አንድ ቀን ይሆናል ።»
ካንገት በላይ ሳቅ ሳቅችና ፡ «ይመስልህል?» አለችኝ ።

«እርግጠኛ ነኝ ። ለምን እንደምትጠሉን አይገባኝም? ቢሆንም ፍቅር በመጨረሻ ማሸነፉ አይቀርም ። ምን ጊዜም ቢሆን በጥላቻ የሚመራና በአታላይነት የሚኖር ሰው ወይም ኃይል በመጨረሻ ይወድቃል ። የናቅፋ ተራራዎች እንደደበቁት አይቀሩም» አልኳትና ወደ ጥያቄዬ ተመልሼ «ላገኝሽ እፈልጋለሁ ። ጉዳይ አለኝ ። በስንት ሰዓት ላግኝሽ?» ብዬ ጠየኳት ።

«እጮኛህን የት ጥለህ?» አለችኝ ።
«መምጣቷን ሰምተሻል?»

«አዎ ፡ አሥመራ ትንሽ ከተማ ናት ። የምትደብቀው ነገር የላትም» ብላ ፡ አሁንም ካንገት በላይ የሆነ ሳቅ ሳቅችና ፡ «አይቻለሁ ። ቆንጆ ናት አባቴ ይሙት ። ግን ሁለተኛ አታየኝም ። ለምን ታየኛለህ?» አለችኝ ።

አልክ ይሁን ወይም ንዴት ጉሮሮዬን እየተናነቀው ፡ «አንቺን ለማየት የምፈልግበት ጉዳይ አለኝ» አልኳት ።

ፎቶግራፉን ሰጥቻት ፡ ደህና ሁኝ ብዬ ከእሷ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ከመለየት ሌላ የምፈልገው ነገር አልነበረኝም ። እንደተማወተችብኝ እንድትቀር አልፈለኩም ። ባሳቤ ሰው ለመጋደት አይሆንልኝም ። ከመጣብኝ ግን ሰይጣን ነኝ ። አንዳንድ በቅርብ የሚያውቁኝ ሰዎች በዚህ የተነሳ ለዘብተኛ ሠይጣን ይሉኛል ። በዚህ ዓለም ላይ ሁሉ እኩል አታላይና ራሱን ወዳድ እንዳልሆነ ማወቅ አለበት ፡ በሰው ንጹሕ ስሜት እየተማወተች የምትኖር ፡ ይህችን ውሻ ትምህርት ማስተማር አለብኝ ብዬ ነበር የተነሳሁት ። በስልክ ልነግራት እችል ነበር ። ግን ፡ የጎዳችኝን ያህል ልጎዳት ፈለኩ ። ይሁን እንጂ ፡ ከጥፋቷ የሚማር ልብ ይኖራት ይሆን? አጠራጠረኝ ። ልቤ ናቅፋ ተራራ ባይሆን ኖሮ መቼ እንዲህ ጥድ ትሠራኝ ነበር? ኩሎኔል ታሪኩን አስታወሰኩት ። መላ ሰውነቴን ዘገነኝ ። ምን ሊያስተምረኝ ፈልጎ ይሆን ፎቶግራፉን የሰጠኝ? ብዬ አሰብኩ ። እሱ ሞቷል ፡ አርፍዋል ። እኔ እስታያለሁ ።

«በኋላ እደውላለሁ» አለችኝ ።
«መቼ?»
«ከአምስት ደቂቃ በኋላ.....»
«ጊዜ የለኝም ። ለምን አሁን አትነግረኝም?»
«እጮኛህን ለማየት ከቸኮልክ ሂድ! ከረን ሆቴል ናት» አለች ።
«እሺ ይሁን? አምስት ደቂቃ» አልኳት ።

ምን ለማድረግ እንደፈለገኝ ባይገባኝም ቅሉ አምስት ደቂቃ ጠበኳት ። እውነትም ከአምስት ደቂቃ በኋላ መልሳደወሰችልኝ ።

«አንድ ሰዓት ላይ ኒያላ አካባቢ ጠብቀኝ» አለችኝ ።

ወደ ከረን ሆቴል ከመሔዴ በፊት በቪያ ፓራዲዞ አድርጌ በፓራዲዞ ቡና ቤት በኩል አለፍኩ ። ቡና ቤቷ እዚያው ነበረች ፡ የትም አልሔደችም ኩሎኔል በትሩን በማጣቴ ልቤ ተንጠለጠለሁ ወደ ከረን ሆቴል በቀጥታ ሔድኩ ። ሻለቃ ተከላይ ዘድንግል ቡና ቤቱ ውስጥ ያንገራብብ ነበር ። ከላይ እስከ ታች ባለመስመር ጥቁር ልብስ ለብሶ ሽክ ብሎአል ።

«ግብዣ አለብህ እንዴ?» አልኩት አለባበሱን እያደነቅሁ ። ባናውቀው ነው እንጂ ሕይወት ሁልጊዜ እንደጋበዘችን ነው» አለኝ ።

«እዚህ ምን የሚታደን ነገር አገኘህ?»
«ማ! ኮሚ ቤላ!» ብሎ ጣቶቼን ሳመና ፡ ከአዲስ አበባ በቅርብ ቀን የመጣች ጽጌረዳ የምትመስል ፡ ቶንጽ ልጅ ጭጥር 19 መኝታ ክፍል የምትገኝ መሆኗን ነገረኝ ።

«እውነት?» አልኩት ።
«መኝታ ቤቷ ውስጥ ተቆልፋ ምን እንደምትሠራ አላውቅም ግን በእውነት ኃጢአተኛ ናት» አለኝ ።

«ለምን?»

«ያንን የመሰለ ውበት መደበኛ ኃጢአት ነው» ብሎ ፡ ክራሻቱን እስተካከለና ፡ «አለቃዬ በጣም ይፈልግህ ነበር» ሲል ነገረኝ ።

«ከኔ ምን ይፈልጋል?»
«አላውቅም» ፡ ገን ይፈልግሃል
«ሥራ እንዴት ነው?» ብዬ ጠየኩት ።

የገቢ ሌላኝ ፈልጎ ነበር ። ሮሚን ለማየት ቸኩዬ ነበርና ግብዣውን እምቢ አልኩት ። ወደ አንድ ጥግ ጉተተኝና ድምጹን ዝቅ አድርጎ ፡ «ብትጠነቀቅ ጥሩ ነው» አለኝ ።

«ምነው?»
«ለገድያ እንደምትፈለግ ደርሰንበታል.....»
«ለምን? ማነው እኔን ለመግደል የሚፈልግው?»

ቀስ ብሎ ማፍ ማፋን ነገረኝ ። አሮማይ የሚባል የወንበ ዴዎች ገቡዕ ድርጅት ተቋቁሟል ። የአሮማይ ዓላማ ፡ የወንበዴዎችን የመጨረሻ ምሽግ ለመደምሰስ የሚደረገውን ንቅናቄ መግታት ፡ የወገን ጦር ባለበት ቦታ ሁሉ ደንገተኛ ወረራ በመከፈት ማበላጨት ፡ የጦሩን የሰንቅና የትጥቅ መንገዶችን መዝጋትና እንዳመቻ አደጋ መጣል ፡ መገናኛዎችን መቁረጥና መጥለፍ ፡ እንደዚሁም አጥፍቶ የሚጠፋ ጓድ በማሰማራት በሰውና በንብረቶች ላይ ጉዳት ማድረስ ሲሆን ፡ በሌላ በኩል ደግሞ የክፍለ ሀገሩን ሕዝብ ከፍተኛ ውዥንብር ላይ መጣል እንደሆነ ከነገረኝ በኋላ ፡ «እንዳልኩት አንተ አንዱ አላማቸው ስለሆንክ መጠን ቀቅ አለብህ ። ይህን ሁሉ ለማወቅ ችለናል ። አሁን ያቃተን ነገር ቢኖር «ሰላቸውን» ማግኘት ነው ። በተጠጋን ቁጥር ፍንጩን ያጠፋብናል ። ሰዎች ደንገት ሞተው ይገኛሉ ፡ ወይም ደርሰንባቸው ስንል ራሳቸውን ያጠፋሉ ። በውስጥ የዘረጉትን መረብ ካልበጣጠስነው ፡ በጦር ሚዳ የምናካሂደው ፍልሚያ ሊሰምር አይችልም ። የሌላቸው መረጃ የለም» አለኝ ።

«ሰላቸውን ማግኘት አሁን ቀላል ሳይሆን አይቀርም» አልኩት ።

«እንዴት?»
«በተአምር» አልኩት ። ልነግረው አልፈለኩም ።
«ሰላቸው» ያለበትን ቦታ የሚጠቁመን ሰው ብናገኝ ሚሊዮን ብር እንከፍለዋለን ። አሮማይ ብቻ አይምለልህ ። ቢሮክራሲ

የሚባል አካል እንዳላቸውም እናውቃለን ። ችግሩ ፡ ማን? የት የሚለው ጥያቄ ነው» አለኝ ።

«ሥዕላይ አለ ወይ?» ብዬ ጠየኩት ።
«አለ ። እሱን መከተል ጥላ እንደማባረር ነው» አለኝ ።
«ፓራዲዝ ቡና ቤት ደሀና ነው?»
«ለምን ጠየክኝ?»
«ጥሩ ቡና አምሮኝ ነው»
«ወሰጄ ልጋብዝህ.....»

«አመሰግናለሁ ። ሁሉም ነገር ሠላም ነዋ?» አልኩት ።
«አትሰጋ ። ከተማዋ በቁጥጥራችን ሥር ናት ። ወደ ግባችን እየተቃረብን ነው ። መቼ? የት? አላውቅም ። ብቻ አንድ ነገር ከቅርብ ይሸተኛል» አለኝ ።

«ኩሉኔል በትሩ ከምጽዋ እንደተመለሰ ሚሊዮን ብር እዘጋጅተህ ጠብቀኝ በለው ። እመጣለሁ ። አሁን 19 ቁጥር የምትጠብቀኝ ልጅ አለች ። ቸኩያለሁ» አልኩት ።

በሁለቱም ጉዳዮች አላመነኝም ። የምቀልድ ነበር የመሰለው፣ እዚያው ትቼው ወደ ፎቅ ወጣሁ ። ሮማን ድምጹን ባትሰማ ኖሮ በሩን እትከፍትም ነበር ። በናፍቆት ከተላለምን በኋላ ፡ «እከፍልሽ ውስጥ ተዘግተሽ ምን ታደርጊያለሽ?» አልኳት

«ሆ! ምን ዓይነት አገር ነው ልጄ!» አለች ።
«ምነው?»

«ወንዱ በመንገድ አያስኬድም ። በዓይናቸው ቀሚሴን ሲያወልቁ ይታዩኛል» ብላ ፡ በናፍቆት ዓይን ስትመለከተኝ ከቆየች በኋላ ፡ «ከስተሀል ፡ ጠቁረሀል» አለችኝ ።

«ልክ ነሽ ፡ እረፍት ላይ አልነበርኩም» አልኳት ።
«ሼ ሰማንያ ኪሎ ሚትር አጣራ ያዝኩህ አይደለም?» አለችና ቀጥላ ፡ «መቼ ነው ይህ ዘመቻ የሚያልቀው?» ብላ ጠየቀችኝ ።

«እንጂ ፡ በእውነት አላውቅም»
«ማጣ ነው እቴ ። በኔ ላይ የመጣ ፍርድ ሳይሆን አይቀርም» አለች ።

ከሆቴሉ ወጥታ እኔ ካለሁበት ቤት ውስጥ እንድታርፍ አግባባችኋል ለመሔድ ተነሳን ። የሆቴሉን ሂሳብ ለመክፈል ስንሔድ ተከላይ ዘድንግልን አየሁት ። ሮማን ወሰጀ ፡ «ተከላይ ይባላል ። ዳደኛዬ ነው ። ሮማን እርጃኛዬ ናት» በማለት አስተዋወቅኳቸው ።

ሮማ ስታየው ደስ አላላትም ። እሷ ዞር ስትል የሌባ ጣቱን ቀስሮ የቀልድ ዛቻ ዛተብኝ ። መኪና ውስጥ ከገባን በኋላ ፡ «ምን ዳደኛዬ ነው ትላለህ? አላስገባ ፡ አላስወጣ እያለ እንዲሁ መከራዬን ሲያበላኝ ነው የከረመው» አለች ።

«ተደው ። ደህና ልጅ ነው ። ቢመኝስ ምናለበት? ውብ ነሽ ። እሱም ሽጋ ነው ። ለክፋት ብሎ አይደለም ። ሕይወትንና ሴቶችን ይወዳል ። ምናለበት?» በማለት አጽናናኋት ።

«ገነት ውስጥ አይደለም እንዴ ያረፋችሁት?» በማለት ግቢውንና ቤቱን አደነቀች ። ግቢው በልዩ ልዩ አበባዎችና ሐረጎች ፡ ጥዶችና ዘምባባዎች የጌጠና የተዋበ ነበር ። ክፍሎቹም በጣም ያማሩና ምቹት ያላቸው ነበሩ ። ዘመቻ እንዲህ ከሆነ መቆየቱ ምን ይከፋል?» አለችና ሻንጣዋን ሳትፈታ መኝታ ቤቱን ማስተካከል ጀመረች ። የተዘረከረከ ነገር ማየት አትወድም ። ልብሶቿም ፡ ጫማዎቿም ፡ እግር ሹራቦቿም በየቦታው ተጥለው ይታያሉ ።

አንድ የቴፕ ክር አንስታ ስትመለከት አየኋት ። ቴፕ ክሩን መሬት እንደጣልኩት እዚያው እረስቼው ነበር ። ምንም ለማድረግ አልቻልኩም ። አሁን ነገሩ ዘግይቷል ። ከጁዋ አልቀ ማው ነገር! ራሴን ረገምኩት ። ፊያሚታ ጊላይ የሰጠችኝ ክር ነበር ። ስሟ ተጽፎበታል ። የሮማን ፊት በቁጣ ሲቀላ አየሁት ። ምን ለማለት ወይም ምን ለማድረግ እችላለሁ? ዝም ብዬ ቆሜ ቀረሁ ። ፊደሉ ቴፑን አስነስታ ዘፈኑን ማዳመጥ ጀመረች..... ግጥሙን በቃሌ እወጣዋለሁ ። የኩኩ ዘፈን ነበር ። ምናልባት መቶ ጊዜ ሰምቼው ይሆናል ።

«ከሰው የተለየህ ፡ እኔ ምን አውቃለሁ?
እኔ ምን አውቃለሁ»

ሳይህ ደስ ይለኛል ስላንተ አስባለሁ
ስላንተ አስባለሁ
አመመኝ ደክመኝ አጣሁ መድኃኒት
ፍቅርህ አስጨነቀኝ እንደ ልብ ውጋት
መውደዴ ከሆነ እኔ አንተን ማየቱ
ልቤ ከተሰማው የፍቅርህ ግለቱ
ገረመኝ እራሴን ሳየው ሁኔታዬን
አንተም እንደኔው ነህ ፡ ወይ እኔ ብቻዬን?
ወዳንተ እያደላ እምቢ አለኝ ተው ብለው
ነጋ ጠባ አንተን ነው የሚያሰላስለው
ልቤ ተቆልፎ ያስባል ለብቻው
ለምወደው ልጅ ግን ያውና መክፈቻው.....

ከሩ ላይ ሌላ ዘፈን አልነበረም ። «ጥሩ የፍቅር ዘፈን ነው» አለች ።

ጠጉራን አካኪ ዝም አልኩ ። ሮማን ተናዳ ጉንጮቿ ሲቀሉ የፈካ ጽጌረዳ አበባ ትመስላለች ።

«ፊያሚታ ጊላይ ማን ናት?» አለች ።

ምን መልስ እንደምሰጣት አጥቼ አሁንም ዝም ብዬ ቀረሁ ። ሻንጣዋን ይዛ ብድግ አለች ።

«የት ልትሔጄ ነው?» ብዬ ሻንጣውን ያዝኩባት ።

«የኔ ወንድም ተወኝ ልሔድበት.....»

«የሆነውን ሁሉ አስረዳሻለሁ ። ዕድል ሰጧኝ ፡ እባክሽ» በማለት ልመና ገባሁ ።

«ምንም የምታስረዳኝ ነገር የለም ። ተወኝ!» አለች ።

«እባክሽ ሮማ ስሟኝ.....»

«ይህንኑ ነበር የፈራሁት.....»

«ምን?»

«አንተ የደረሰክበት ቦታ ሁሉ ቤትህ ነው ። በደረሰክበት ትለምዳለህ ። መጥኔ እቴ ። ግን አንተ ምን ታደርግ? እኔ ነኝ ቅሌታሟ ። በራሴ ነው የማዝነው ። ባንተ አይደለም.....»

«ያለፈው አልፎአል ። አልሰማ አልሺኝ እንጂ አሁን እነግርሽ ነበር ። ልጅቷ ወስላታ ነች ። አዝናለሁ ። እባክሽን ሮማ ፡

ይቅርታ አድርጌልኝ ። ልለምንሽ ። አትሒጅ። በማለት ለመንኳት ሁሉንም ነገር እዚያው ልናዘዝላት ፈልጌ ነበር ።

ልመናዬን አልሰማችም ። «ተወኝ ነው የምልህ! አለዚያ ውርደት ይከተላል! » ብላ የባሰውኑ አፈጠጠችብኝ ።

ግራ ገብቶኝ ራሴን ይገር ቆምኩ ። የማደርገው ነገር ጠፋኝ ። ንዴት ጉሮሮዬን አነቀኝ ። ከዚህ በላይ መለማመጥ ደግሞ አልሆነልኝም ። አይሆንልኝም ። ሴቶች አለ በቂ ምክንያት ሲነግሩ ነጩብኝና አልሰማ ሲሉኝ ቶሎ ግልፍ ይለኛል ። ከዚያ በኋላ መለማመጥ ፈጽሞ አይሆንልኝም ። ሴቶች በመሠረቱ የሚለማመጣቸውን ወንድ ይወዳሉ መሰለኝ ። ዝም ብዬ ስተዋቸው ብዙ ሴቶች ፣ እሱ አረመኔ ነው ፣ ጨካኝ ነው የሚል ስም አውጥተው ልኛል ። እንኳን በድለው ይቅርና ሴት በድላም ብትሆን መካሰት ወዳለች ። እኔ ግን እንዲህ አይደለሁም ። ከሴት ጋር እልክ መግባትም አልወድም ። የማታዳምጠኝ ከሆነ ጥያቄ መሔድ ብቻ ነው የማውቀው ። አዎ ፣ ሮማንን በድያት ይሆናል ፣ ግን ለምን አታዳምጠኝም! ለምን አይገባትም!

«ከፈለግሽልኝ ሕጂ ትችላለሽ!» ብዬ መንገዱን ለቀቅሁላት። ሻንጣዋን እንጠልጥላ ወጣች ። ግድግዳውን በቡጢ አልኩትና ተከትያት ወጣሁ ።

«እሺ ፣ መሔዱንሰ ሕጂ ። የት ነው የምትሔገው? ላድር ስሽ» አልኳት ።

«አልፈልግም ራሴ እሄዳለሁ.....»

«አባክሽ ሮሚ ፣ አሁን ባታስቸግሪኝ ምናለበት?»

«እኔ የማስቸግር ሴት አይደለሁም ። ታከሲ ሞልቷል ። አትቸገር» ብላ መንገዱን ቀጠለች ።

በሰላም ተወኳት ። ሚዳ ላይ ግብ ግብ ልገጥማት አልችልም። በሰላም እንድትሔድ ከመተው ሌላ ምን ግድረግ እችላለሁ? እንደ እሳት እየነደድኩ ቆሜ ቀረሁ ። ባንድ ፊት ሮማን እንዲህ ጨክኖ አውላላ ሚዳ ላይ ጥላኝ ትሔዳለች ብዬ በልቤ አላመንኩም ። ተከትያት እንዳልሔድም እልክ ያዘኝ ። ሰው የሚጣላ በትና የሚለያይበት ጥቃቅን ምክንያቶች አናደዱኝ ። እዘንኩኝ ። ሰው ቢደማመጥ አሁን ምናለበት? ከስንቱ ስቃይና ስጋት ራሳችንን ከደን ነበር!..... እና ፊያሚታ ጊላይን ከልቤ ረገምኳት ።

ሞኝ በመሆኔም ራሴን ጠላሁት ። ለመጮህም ሆነ እንባ አውጥቼ ለማልቀስ አልቻልኩም ። መፈንዳትም አልሆነልኝም ። እንዲህ ሲኮን ምን ይሰማል? እንደተመመደ የጊዜ ቦምብ ትር ፣ ትር ሲሉ ከመዋል ሌላ ምን ይደረጋል? ልትፈነዳ ትፈልጋለህ ፣ ግን አትፈነዳም ። ንዴቱንና ቁጭቱን ፊያሚታ ጊላይ ላይ ለመወጣት ፈልጌ ነበር ። ሕጂ እሷ ላይ ከመፈንዳት ሌላ ምኞትና አሳብ አልነበረኝም ። ኩሉኔል በትሩ ቢሮ አሥራ ይሆናል ስልክ የደወልኩት ። ከምጽዋ አልተመሰሰም ። ያገኘሁትን መረጃ ልነግረው አሁን በቸኮልኩበት ጊዜ እሱን በማጣቱ ነደደኝ ። ከመረጃው ጋር የምሞት ወይም የምፈነዳም መስሎ ተሰማኝ ። የተረገመ እድል! እንደምንም መሸልኝ ። እንደዚያን ቀን ጊዜ ረዝሞብኝ አያውቅም ።

ኒያላ ሆቲል አካባቢ ፊያሚታን መጠበቅ ጀመርኩ ። አንድ ሰዓት ሆነ ። ቀጠሮ አካባቢ ነበረች ። ግን በቀጠረችኝ ሰዓት አልመጣችም ። ደቂቃዎች አለፉ ። ደቂቃዎች መጡ ። ሴቶችን አምስት ደቂቃ መጠበቅ ግዴታ ነው ፣ ይገባል ። አሥር ደቂቃ መስጠት ጨዋነት ነው ። ከዚያ በላይ መቆየት ግን ሞኝነት ነው የሚል መርህ ቢኖረኝም እንደሞኝ መንገድ መንገዱን እያየሁ ጠበቅኳት ። አንድ ሰዓት ከሐያ ደቂቃ ሆነ ፊያሚታ ባገሩም የለችም ። አሁንም ተስፋ አልቆረጥኩም ። በተጨማሪ አሥር ደቂቃ ያህል ጠበኳት ። አሁንም አልመጣችም ። ይቺ ውሻ ነቅታ ብኝ ይሆናል የጠፋችው ፣ ቆይ ግድ የለም በማለት እየዛትኩና እየተናደድኩ ሮማንን ፍለጋ ወደ ከረን ሆቲል ሔድኩ ። ከሮሚ ጋር ለመታረቅ የመጨረሻ ሙከራ ለማድረግ ፈልጌ ነበር ። መቼም ጊዜ የማይለውጠው ነገር የለም በማለት አንዳችን የግድ የልብ ኩራታችንን ውጠን ካልተሰበርን ፍቅራችን ይበጠሳል ። ለፍቅር ማጎንበስ ያስፈልጋል ። እኔና ሮማን ስንጣላ የመጀመሪያ ጊዜአችን እይደለም ። አንድ ጊዜ ተጣልተን የተኳረፍንበት ሁኔታ ከሁሉም ትዝ ይለኛል ። ጠጉር ሠራሴት ወስጃት ነበር ። በተባባልነው ሰዓት ተመልሼ ልወስዳት አልቻልኩም ። በጣም ዘገየሁባት ። አጣዳፊ ሥራ ነበረኝ ቋጠንድ ልጅ ብዙውን ጊዜ የራሱ ጊዜ የለውም ። ልወስዳት ስመጣ አኮረፈችኝ ። አንድ ግብዣ ላይ መገኘት ነበረብን ። መኪናዬ ላይ አልወጣም አለች ። ብላት ፣ ብሠራት አሻፈረኝ ብላ ቀረች ። «ታዲያ ለዚህ ከሆነ መጀመሪያውኑ እስካሁን ለምን ጠበቅሽኝ?» አልኳት ።

«እንጃልህ!» ብላ ታክሲ ይዛ ጭልጥ አለች ። በጣም ሰላና ደደችች ለሳምንት ያህል ጠፋሁባት ። የትግል ሳምንት ነበር ። ከልቤ ጋር ስሟገት ጥርሴን ነክሼ ሳምንቱን አሳለፍኩት ። ቅዳሜ ማታ ስልክ ደወለችልኝ ። ያለችኝ ሁሉ ትዝ ይለኛል..... «አንተ ኩራተኛ አለህ? ዛሬ ከቤት ባጣህ ኖሮ ዳግመኛ አልደውልም ነበር ። ጨካኝ ። መጥፎ ጨካኝ ነህ..... እሼ እኔስ ካንተ መኪና ላይ አልወጣም ብዬ ታክሲ ይገድልሁኛል ። ይገባኛል ። አንተ ተከትለኸኝ እንዳትመጣ ያደረገህ ነገር ምንድነው? ቤቴን ታውቀዋለህ ። ኩራት ፣ ንቀት ፣ እብሪት ነው ያስቀረህ አይደለም? ስለሴት ምንም ነገር አይገባህም ። የሴት አያያዝ አታውቅም ። ፍቅር ምን እንደሆነ አይገባህም ። በእውነት የምትገርምና የምታሳዝን ፍጡር ነህ.....»

ተመሳሳይ የሆነ ጥፋት በመደገሚያ ራሴን ታዘብኩት ። ልሁድ ብላ በተነሳችበት ጊዜ በግድ ይዘግብቀረት ነበረብኝ። ዝም ብዬ መልቀቅ አልነበረብኝም ። ያውም በማታውቀውና አስታራቂ በሌለበት አገር ።

ሮማን ከረን ሆቴል አልነበረችም ። ወደዚያ እንዳልተመለሰች ተነገረኝ ። የት ገብታ ይሆን? በማለት ኒያላና እምባሃይራ ሒጄ ጠየኩ ። ሁለቱም ቦታ አልነበረችም ። ሌሎች ሁለት ሆቴል ቤቶች ሞከርኩ ። የትም አልነበረችም ። ሌላ የማደርገው ነገር አልነበረችም ። ተስፋ አልቆረጥኩም፤ ምናልባት ወደ ቤት ተመልሳ ይሆናል በማለት ወደ ቤቴ አመራሁ ።

ግቢውን ከሚጠብቁት ወታደሮች አንዱ በእንጅሎፕ የታሸገ ወፍራም ደብዳቤ በሩ ላይ ሰጠኝ ። ስምና አድራሻ አልተጻፈበትም ። የሮማን ደብዳቤ መስሎኝ ይገድ ወደ መኝታ ቤቴ ገባሁ ። የፊያሚታ ጊላይ ደብዳቤ ነበር ። ወረቁቱ ወጥ ወጥ ይሸታል ። ገረመኝ ። ፊያሚታ የነካችው ነገር ቀርቶ ያለፈች በትም መንገድ ሽቶ ሽቶ ነበር የሚሸተው ።

«እጋዬ ፣ ይህ የመጨረሻ ቃሌ ነው ። የተገናኘንበትን ቀን እረግመዋለሁ ። ቀይ ኮከብ ነው ጉድ የሠራኝ አባቴ ይሙት ። ቀይ ኮከብ አንተን ባያመጣብኝ ኖሮ ጣጣ ውስጥ አልገባም ነበር ። እኔ የተፈጠርኩት ለደስታ ነው ብዬህ የለም? ቀይ ኮከብ አንተን

ባያመጣብኝ ኖሮ ደስ ካለኝ ወንድ ጋር እየገባሁና እየወጣሁ በደስታ እኖር ነበር ። አሁን ግን ደስታ የለኝም ። ደስታን አጥቼዋለሁ ። ሕይወት ስቃይ ሆናብኛለች ፣ ዕድሜ ላንቴ ። ስካሮኛ ነህ አባቴ ይሙት ።

«አሁን ሳስበው አንተን ከማወቁ በፊት ያሳለፍኩትም ሕይወት የደስታ ጊዜ ነበር ለማለት አልችልም ። የምወደውና የሚወደኝን ልጅ ስፈልግ ነበር የኖርኩት ። እንዳጋጣሚ አንቴን አገኘሁ ። ያለ ዕድል ሆኖ አጣሁ ። ወይም ላጣህ ነው ።

«ለምን ወደድኩህ? የሚያከብረኝ ፣ የሚገባብኝና የሚወደኝ ወንድ ስፈልግ ኖራለሁ ። አንተ ሦስቱንም ታሟላለህ ። የራስ ከን ደስታ ብቻ በማሰብ ወደ መኝታ የምትጎትተኝ ሆኑህ አላገኘሁም፤ እንደሌሎቹ የመሐል አገር ወንዶች የቱሪስት ጠባይ የለህም ። ወደድኩሽ ፣ ሞትኩልሽ ሲሉ ከርመው በመጨረሻ መሔጃቸው ሲቃረብ ይክዱህል ። አባቴ ይሙት ባለጌ ናቸው ። አይገርምም ። ድርወንም ከቱሪስት ምን ይጠበቃል ። አንተ ግን እንደሌላይደለህም ። ስለሆነም ፣ ካንተ ጋር ስሆን መላ ሰውነቴ ይዝናናል ። ነፍሴ በደስታ ባሕር ውስጥ ትዋኛለች ። የምደብቅህ ወይም የምቆጥብብህ ነገር የለኝም ። ካንተ ጋር ስሆን ሰውነቴን እረሳለሁ ። ይሉኝታ የለኝም ። እፍረት አይሰማኝም ። እወድሃለሁ ። ጠረገህ ጠረጌ ሆኗል ። ሰውነቴ ሰውነትህ ። ከሚወዱት ሰው ጋር ፣ ከሚገባቡት ሰው ጋር አንዲት ደቂቃም ብትሆን ማሳለፉ ዓቢት ደስ ሲል! ያለ ፍቅር አንድጣራ ስር አብሮ መኖር ንኮ ቁም ነገር የለውም ። ግን አንተም ብትቆይ ያው የቱሪስት ጠባይ ሳታሳየኝ አትቀርም ነበር ። ይህን ከማየቴ በፊት መሞቴ ደስ ይለኛል ። እንዴት አዝን ነበር? አባቴ ይሙት ።

«የሚያሳዝነው የሚወዱትን ፣ ሲፈልጉት የኖሩትን ሰው አግኝቶ ማጣት ነው ። አጣሁ ። ምንው ባላወቅሁህ? ለደስታ ነው የተፈጠርኩት ብዬ አስብ ሃበር ። ግን አይደለም ። ለመከራ የተፈጠርኩ መሆኔ ገብቶኛል ። ልዩሜ ላንቴ ። አንተ ከእራሼ ጋር ተደስት ። መጥታልህ የለም? እንኳን ደስ ያለህ ። እስቲ ባባትህ ንገረኝ ፣ እንደኔ ትሆንልህለች? እንደኔ ትወድሃለች? ከኔ የበለጠ አንቴ ላይ ምን መብት አላት? የተለዋወጣችሁት ቀለበት ነው ቁም ነገሩ? ባታውቀው ነው እንጂ እኔ ሕይወቴን ልለውጥልህ ነው ። ደደብ ። አባቴ ይሙት ደደብ ነህ ። ግን

ለምንድነው? ምን ዓይነት ሴት ነች? እስቲ ንገረኝ! ግን ልት-
ግረኝ እትችልም ። ከእንግዲህ አታየኝም ፤ በሕይወት አታገኘ
ኝም ።

«አግዬ ፤ ስለኔ ሁሉን ነገር አግወቼህለሁ ። ላንተ ግልጽ
እንደሆንኩ ለማንም ሆኖ አላውቅም ። እንደ ነገር ብቻ አልነገ-
ርኩምም ። ለምን ሳልነገርህ እንደቀረሁ ምክንያቱ አይገባኝም ።
ከዛሬ ነገ እነግረዋለሁ እያልኩ አስብ ነበር ። ሳልነገርህ የቀረ-
ሁት ምናልባት አጣዋለሁ በማለት ይሆናል ። አትፍረድብኝ ።
የወደደ ሰው እውር ነው ። አሁን ልንገርህ ።

«ከኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይ ጋር ሰባት ዓመት አብረን ወጥ-
ተናል ። አክብረዋለሁ ፤ ያከብረኛል ። ደግ ነው ። የዋለልኝ
ውለታ ብዙ ነው፤ ግን ይሉኝታና አክብሮት ብቻቸውን ለፍቅር
መሠረት ሊሆኑ አይችሉም ። የሚያስታውሰኝና የሚጠራኝ በፈ-
ለገኝ ጊዜ ብቻ ነበር ። ሌላ ጊዜ ትዝ የምለው እይመስለኝም ።
በሕይወቴ ውስጥ አልነበርኩም ። እሱም በሕይወቴ ውስጥ አል-
ነበረም ። እና አንተን መውደዴ ኃጢአት ይሆንብኛል? የፈለኩ-
ትን ለመውደድ መብት የለኝም ወይ? ከሰው የተፈጠርኩ አይደ-
ለሁም ወይ? የፈለኩትን ለመውደድ መብት አለኝ ። የሠራሁት
ኃጢአት የለም ። ባል ወይም እጮኛ የለኝም ። ያልነገርኩህ
ትቀናለህ ብዬ አይደለም ። ጦር ሚዳ ከሚዋጋ ሰው ወዳጅ ጋር
እንዴት እወጣለሁ? የምትል ስለመሰለኝ ነው ። ስለወደድኩህ
በዚህ ምክንያት ሳጣህ አልፈለኩም ። ይህን እንዴት ለማወቅ
ቻልኸ? ትለኝ ይሆናል ። ተሰማኝ ። አብዛኛውን የሴት እውቀት
የሚመነጨው ከሰሜት ነው ። እውቀቷ ቀጥተኛ ነው ። አትፍረድ-
ብኝ እኚ? ደደብ ።

«እኔ ያለ ፍቅር የማውቀው ነገር የለኝም ። ወንዶችን ፍቅር
ማስያዝ ደስ ይለኛል ። ወንዶችን ፍቅር ማስያዝ ቀላል ነው ።
እንዴት መሰለህ? መጀመሪያ ሳገኘው ልክ ስፈልገው የኖርኩት
ሰው እስመስዬ የልብ ልብ እሰጠዋለሁ ። ግልጽ እሆንለታለሁ ።
ፍቅር አሳዩዋለሁ፤ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ለጥቂት ሣምንታት አልለ-
የውም ። ሳላየው ውዬ አላደርም ። ሌላ ሴት እንዲያይ ወይም
አሳብ እንዲኖረው ጊዜ አልሰጠውም፤ እንዲለምደኝ አደርገዋለሁ ።
ደሙ ውስጥ እገባለሁ ። ወንድ ሞኝ ነው ፤ ውሻ ነው ። ቶሎ

ይለምዳል ። የለመደኝና ደሙ ውስጥ የገባሁ መሆኔን ካወቅሁ
በኋላ ገሽሽ ላደርገው እጀምራለሁ ። ዛሬ አይቆቸኝም ፤ ነገም እይ-
ሆንልኝም ማለት አመጣለሁ ። ካመረረ እሔድለታለሁ ። ብሔድ
ለትም የመንፈስ እረፍት አልሰጠውም ። በፊት የማውቃቸውን
ወዳጆቼን ስም እየጠራሁና ዝናቸውንና ደግነታቸውን ፤ ኃይላቸ-
ውንና ወንድነታቸውን እያነሳሁ እስቀናዋለሁ ። ከእንግዲህ የፍ-
ቅርና የቅናት እሳት ተማረ ማለት ነው ። አንተንም እንዲህ
ላደርግህ ጀምራ ነበር ። ግን አሳዘንክኝ ። ለምን እንደሆነ እንጂ
ልማወትብህ አልቻልኩም ። አታላይ ስላልሆንክ ላታልልህ
አልፈለኩም ። የልማድና የቅናት እሳት በሚማርበት ጊዜ ልዩ
ልዩ ወዳጆች የተለያዩ ርምጃ ይወስዳሉ ። እንዳንድ ወንዶች
እልክ ይገቡና ጧት ማታ ዳላ ይጀምራሉ ። የባሰባቸውም ይገድ-
ሳሉ ። ሚስቴን ፈትቼ ካላገባሁሽ ሞቼ እገኛለሁ የሚሉም ይገ-
ኛሉ ። ታውረዋል በቃ ። በሆዴ እስቃለሁ ። ጅልነታቸው ያስ-
ቀኛል ። እታዘባቸዋለሁ ፤ እንቃቸዋለሁ ። እስቲ ባባትህ እየው ፤
ስንት ዘመን ትዳር ይዞ የኖረ ፤ ልጆች ያለው ሰው ፤ ድንገት
እዚህ ለሥራ መጥቶ አገባሽለሁ ፤ ጠብቂኝ ፤ አትሰይኝ ሲልህ
ምን ትለዋለህ? ውሸቱን ነው ፤ የሚፈልገው የለመደውን ሰው-
ቴን ብቻ ነው ። እስካለ ድረስ ሌላ ወንድ እንዲነካበት ስለማይ-
ፈልግ ብቻ ነው ። ቅናት ስለሚያሳርረው ብቻ ነው ። አባቴ
ይሙት ፤ ወንዶች ስትባሉ በመሠረቱ ከእውራ አትሻሉም ።
ሴቶችን ውሻ ትላላችሁ እንጂ ከወንዶች የባሰ ውሻ የለም ።

«ሌሎች ወንዶች ደግሞ ቅናት ይዟቸው እልክ ሲገቡ ያለ
የሌለ ገንዘባቸውን በላዩ ላይ ማፍሰስ ይጀምራሉ ። ጧት ማታ ፤
ዘወትር ግብዣውና ሰጦታው ይጎርፋል ። በቀን እስከ መቶ ብር
መመንዘር ይመጣል ። ከየት ነው ይህን ሁሉ ገንዘብ የሚያመ-
ጡት? እዚህ አገር የሚመጡት አብዛኞቹ ወንዶች ግፉ ቢል
ደመወዛቸው ከስምንት መቶ እና ወይም ከሺህ ብር አይበልጥም ።
በዚያ ላይ ሚስት ፤ ልጆች አሏቸው ። አንድም ፤ ሚስቶቻቸውንና
ልጆቻቸውን እያስራቡና እያስጠጡ ፤ ቤታቸውን እያራቁትና
ልጆቻቸውን ካላጣማ እያስቀሩ መሆን አለበት ። እየተበደሩና
እየተለቀቁ መሆን አለበት፤ ይህ አልበቃ ሲል ምን ይኮናል? ጉቦ
መብላት ፤ ማጭበርበርና በሥልጣን ተጠቅሞ መበዝበዝ ይመ-
ጣል ። እንዲህ ዓይነት ወንዶች በመሠረቱ ያልሆኑትን ሆነው
መታየት የሚፈልጉ ጉረኞች ናቸው ። በየምሽቱ መቶ ብር በመ

ምዝገታ : ውስኪ እንደ ውሀ በመጠጣትና በመጋበዝ : ስጦታ በማዥናዊና የሴትን ልብ ለመማረክ የሚጥሩ ርካሾች ለለሆኑ በሆዴ እስከባቸዋለሁ : በልቤ እንቃቸዋለሁ ። ግን እንዲህ ዓይነቱ ወንዶች ይባሉኛል ። ከተደለኩኩ ምን ቸገረኝ? የምፈልገውም ይህንኑ ነው ። አሁን ባባትህ ስታስበው እንዲህ የማጌጠውና የምሽቀረቀረው በማገኛት ደመወዜ መሰለህ? የማገኛት ደመወዝ ለሽቶም አትበቃኝም ።

«እኔ የምጠላው የሚደባደቡትን ወንዶች ነው ። አንዳንድ ወንዶች ከአሁያ ፍቅር ሌላ አያውቁም ። ፍቅር በግድ ይሆናል? አይሆንም ። ሴት ደብድበህና አድምተህ : ደም አስተፍተህ በግድ ብትተኛት ኃጢአትም ወንጀልም ነው : ሴትን ልጅ ያለውዴታዋ በግድ : በጉልበት መድፈርና ጧት ማታ «ዶሮ ጠባቂ አድርጌ ባላስቀርሽ እኔ ወንድ አይደለሁም» እያሉ ማስፈራራት በርግጥ ወንጀል ነው ። ይህን ስለምፈራ ነው ባለሥልጣናችን የምመርጠው ። አንድ ሰው ባለሥልጣን ከሆነ ክብሩን ስለሚጠብቅ ከነውር ሥራ ይቆጠባል ። አይደባደብም : ሌሊት ስክሮ መጥቶ ቤት ሲበሮ ልግባ አይልም : ወይም በየመንገዱ በመኪና እያሳደደ ነይረውጂ በማሰት አምባገዢ አይፈጥርም የሚል ግምት ነበረኝ ። አሁን አሳቤን ሰውጫለሁ ። አንድ ባለሥልጣን ነው አሳቤን ያሰለወጠኝ ። በጠፋሁበት ቁጥር ቤቴ ቀርቶ ቢሮዬ ድረስ እየመጣ ከሥራ ጓደኞቼና ከአለቃዬ ፊት ደም ያስተፋኝ ነበር ። ምን ይደረጋል? ባለሥልጣን ስለሆነ የሚናገረውና የሚደፍረው የለም : ሁሉም ወገኑ ነው ። ከባለጊዜ ጋር ማን ተጋፍቶ ይችላል? ቤት እየመጣ እናት አባቴና ወንድሞቼ ፊት ይደበድቡኝ ነበር ። ወንድሞቼ እሳት የላሱ ጎረምሶች ቢሆኑም ምንም ሊያደርጉት አይችሉም ነበር ። ቢናገሩትና ቢደበድቡት ምናልባት ጸረአብዮትና ጸረአንድነት ናቸው ተብለው ስምበል ይገባሉ ። ይህን ውርደት ማየት ጠልተው በመጨረሻ አንዱ አበደ : ሌላው አዲስ አበባ ሔዶ የት እንዳለ አይታወቅም : ቤታችን ላይ የደረሰ ርግማን ሆኖ ቀረሁ ። ነው ደግሞም ። በገዛ ራሴ ያመጣሁባቸው ውርደት ነው ። ሲያዝኑብኝ ይኖራሉ ።

«እኔ መውጣት የምወደው ሚስት ካላቸው ወንዶች ጋር ነው ብዬህ ነበር ። ታስታውሳለህ? ከሴትም ጋር እልክ መግባት ደስ ይለኛል ። ግን ዋናው ምክንያት ሚስት ያለው ወንድ ጧት ማታ

አያስቸግረኝም : እንደ ልቤ ሰመሆን እችላለሁ በማለት ነበር ። አሁን ሚስት ያላቸውንም ወንዶች መሸሽ ጀምረዋለሁ ። አንዳንዶቹ ከወንድላጤዎች ይበልጥ ያስቸግራሉ : ይሉኝታ አያውቁም ። ከሚስቶቻቸው ጋር በተጣሉ ቁጥር መጥተው ያስቸግራሉ ። በር ይደበድባሉ ። በሰከሩ ቁጥር አያስቀምጡም : አያስተኙም : ሰው ምን ይለኛል አይሉም ። መጥኔ ለሚስቶቻቸው ይህን እያየሁ እንዴት ባልሳገባ እችላለሁ? እንዴት ልወሰን እችላለሁ?

«ከአዲስ አበባ የመጣ አንድ አባወራ ያደረገኝን ልንገርህ ። ግን ለምንድነው የምናዘዝልህ? እዚህ አገር የተመደበ ባለሥልጣን ነው ። ስሙ ምንም አያደርግልህም ። አዲስ አበባ ቆንጆ ሚስትና አበባ የመሰሉ ልጆች አሉት ። ባለሥልጣንም ባስተዳርም ስለሆነ አያስቸግረኝም ብዬ እንደልማጄ አጠመድኩት ። ሊለቀኝ መሰለህ! ኩርፊያው : ዱላው : ጭቅጭቁ አላስቆም አላስቀምጥ አለኝ ። መግቢያ መውጫ አሳጣኝ ። የተፈጠረኩበትን ቀን አስረገመኝ ። እንዴት ልገላገለው ብዬ ሳስበው ስጩኝ አንድ ሌላ ባለሥልጣን አጋጠመኝ ። እብድ ነው ። ጨርሶ የለየለት እብድ ነው ። ይኸኛውም የባሰ መኸገር ሆነብኝ ። ምሳና ራቴ ጥፊ ሆነ ። ከመጥበባቸው ወደ እሳት እንዲሉ : ከበፊተኛው ሰውዬ ተገላገልኩ ስል የባለ አጋጠመኝ ። ነፍሱን ሥጋዬ ተላበሰበ ። ሰበሰበኝ : አቃጠለኝ : መኝታው እሳት ሆነብኝ ። ስለዚህ ሰውዬ ኋላ አጫውትህለሁ ። ግን አሁን ልነግርህ የምፈልገው ሌላ ነገር ነው ።

«ይህ ሁሉ ችግር የሚደርስብኝ ለምን መሰለህ? ግፍ ውያለሁ ። አንድ ሰውዬ ነበር ። ቤቴ ሲወስደኝ ልጃገረድ ነኝ ብዬ አለቀስ ኩበት ። ውሸቴን ነበር ። ለምን እንዲህ እንዳልኩት አላውቅም ። በውሸቴ ጸናሁ ። አመኝኝ ። ሁለት ዓመት ሙሉ አብረን ወጣን : ያበላኛል : ያጠባኛል : ያስጌጠኛል : ያንሸራሽረኛል ። አንድ ቀን እንዳጋጣሚ በኩምቢሽታቶ በእግሩ ሲዘዋወር ካንድ ፎቶ ቤት በ፪ሎ የተነሳሁትን የሠራጌን ፎቶግራፍ አየ ። ይገርምሃል ምንም አላለኝም ። በራሱ ሞኝኝት ሲስቅ ቆየና «ምናለ በይኝ : የዋልሽብኝ ግፍ ደም ሲያስለቅስሽ ይኖራል» ብሎኝ ሔደ ። እውነትም ደም ሳለቅስ እኖራለሁ ። ወንዶች ላይ የምዘረጋው ወጥመድ እኔን መልሶ ያጠምደኛል : ያስቃየኛል ። ግን ለምንድነው እንዲህ የምሆነው? ምን ዓይነት ቤት ነኝ?

«ግን አባቱ ይሙት፡ ለምንድነው ከብራቸውን የሚጠብቁ፡ ያልሆኑትን ሆነው መታየት የማይፈልጉ፡ ሲወዷቸው የሚወዱ፡ ሲጠሏቸው የሚተው፡ በየመጣጥ ቤቱ የማይዘፋ፡ ሥራቸውን አክብረው የሚያስከብሩ፡ ትግራ ሲባል ሁሉም ወንበዴ ነው ብለው የማያምኑ፡ በአነጋገራቸውና በተገባራቸው እንደ ምሳሌነት የሚታዩ፡ አጉል ኩራት፡ ትዕቢትና ጉራ የማያጠቃቸው፡ አስተዋይና ትሁት የሆኑ ምርጥ፡ ምርጥ ሰዎች እዚህ የማይመደቡትን ጥሩ ነበር አባቱ ይሙት ። እኔ የፖለቲካ ሥራ ነው የምለው ይህን ነው ። ፍትወት፡ ፍቅረንዋይ፡ ጉራ፡ አጉል ትዕቢትና የሥልጣን ጉጉት የሚያጠቃቸውን ሰዎች ሥልጣን ላይ ማስቀመጥ ፖለቲካ ያበላሻል ። ቀይ ኮከብ ዘመቻ ነገሩን ቢያስብበት ጥሩ ይመስለኛል ። እኔ ፖለቲካ አላውቅም ። ማወቅም አልፈልግም፡ እኔ የማውቀው ፍቅር ብቻ ነው ። ቢሆንም የፖለቲካ ሥራ በመሠረቱ አመራር ላይ ያልሰዎች ያላቸው ጥንካሬና በሕዝብ ዘንድ ያላቸው ተቀባይነትና እምነት ይመስለኛል ። አንዳንዶቹ ደግሞ ከጸሐይ በታች ያለውን ነገር ሁሉ ቃል ይገባሉ ። ሥራ አስገባሻለሁ፡ ደመወዝ አስጨምርልኳለሁ፡ ውጭ አገር እልክኳለሁ፡ የታሰረውን ወንድምሽን ወይም ዘመድሽን አስፈታልኳለሁ ወዘተ... የማይገቡት ቃል የለም ። አንዳንዶቹ ያደርጉታል ። ይዘ ምን ፍትሕ ይባላል አባቱ ይሙት ። ይህና ባለሥልጣን የያዘች ቤት የፈለገችውን ስታደርግ ሌሎች ምን ያደርጉ? ምን ይበሉ? ምን ይሥሩ?

«ምርጥ ምርጥ ሰዎች ሥልጣን ላይ እንዲቀመጡ በደረግ የአሥመራ ሴቶችም ያርፉ ነበር አባቱ ይሙት ። ፍትሕም ይገኝ ነበር ። አሁን የአሥመራ ሴቶች ከኔ ጀምሮ፡ የመሐል አገር ወንዶች ለሴት ሚች ስለሆኑ በቀላሉ ይሞኛሉ፡ ይታለላሉ፡ ይራገፋሉ፡ በቀላሉ ለሴት ተገዢ ይሆናሉ የሚል እምነት አለን ። ደግሞም እውነት ነው ። ከመሐል አገር የሚመጡት ወንዶች ልክ እንደ ጣልያን ናቸው ። ሴቶችን ማክበርና መንከባከብ ይወዳሉ ። ያሏቸውን ያደርጋሉ ። ጉራ አላቸው ። የትግራ ወንድ ረግጦ ነው ሴቶችን የሚገዛው ። ለሴት ደንታ የለውም፡ ከብር አይሰጣትም ። ከፈለገ ሚስቱን አስቀምጦ ሌላ ያገባል ። እና በዚህ እምነት የተነሳ የመሐል አገር ወንዶችን ሆነ ብለው አሳደው የማይዘቡ፡ የሚቀበሉና የሚሸኑ ልዩ ሴቶች አሥመራ ውስጥ ተፈጥረዋል ። በጣም ብልጦች ናቸው ። ዓላማቸው አጫርሶ ቶሎ ዞር ማለት ነው ። አንዳንድ ሙጥፎ ሙዝገር ካላጋጠ

ማቸው በስተቀር ለምን? ከመሐል አገር የመጣው ወንድ ባለትዳር መሆኑንና ለትዳርና ለነገር የማይፈልጋቸው መሆኑን ያውቃሉ ። ገንዘብ እንዳለው ያውቃሉ፡ አብዛኛዎቹ ፍትወት ሥጋ የሚያጠቃቸው መሆናቸውንም ያውቃሉ ። ወንዱ ሊጠቀምባቸው ይፈልጋል፡ እነሱም ይጠቀሙበታል ። ይረባረቡበታል ። የምትግጠውና የምታራግፈው የሚያወጣት ቤት ብቻ አይደለለችም ። ጓደኞቿንም ጭምር ትጋብዛለች ። የመሐል አገር ሰው ጉረኛ ነውና ታከተኝ፡ ደክመኝ አይልም ። ገንዘቡን ይከሰክሳል፡ ማታ ማታ ሠርግና ምላሽ ይሆናል ። አንደ መዝገር ተጣብቀው በት ደሙን መጠው ሳይጨርሱ አይለቁትም ። ሂ... ያሥመራ ሴቱ ላጤዎች ደም ውስጥ ለመግባት ጊዜ አይፈጅባቸውም ። ከደባበሱትና የወደዱት መስለው ከታዩት የመሐል አገር ወንድ በሬ ነው፡ ቶሎ ልቡ ይማረካል ። በመሐል አገር ወንዶች ጉዳይ ከኔ የበለጠች ኤክስፐርት በአሥመራ ከተማ አትገኝም ። ብዙ ተቀብያለሁ፡ ብዙ ሸኝቻለሁ ። ብዙ ተምራክለሁ ። ታላታውስ እንደሆነ እንደተዋወቅን ሰሞን እኔም ጓደኞቼን እየጠራሁ ላጫርሰህ ተነስኬ ነበር ። ግን አሳዘንከኝ ። አንተ እንደሌሎቹ ወንዶች የራስክን ጊዜያዊ ደስታ ብቻ የምትፈልግና የምትሞኝ ሰው አይደለህም፡ ወይም አትመስለኝም ። የምታደርገው ነገር ሁሉ ከንጹህ ፍቅርና ከቀና አስተሳሰብ ስለሚመነጭ ነው መስለኝ፡ ፍቅርህንና ግብዣህን፡ ስጦታህንና ደግነትህን ማራከስ ይከብዳል ። ሌሎች ወንዶች ግን በገንዘብ ወይም በማታለል ወይም በጉልበት ጊዜያዊ ስሜታቸውን ብቻ ለማርካት ስለሚፈልጉ፡ ደማቸውን መምጣጥ ቀርቶ አጥንታቸውንም ቢጣጡ አይቆጭም፡ አያሳዝንም ። ብዙዎቹ ከሚስቱ ጋር የምናርም አይመስለኝም ሲሉ የከረሙ አዲስ አበባ በገቡ ማግስት መፈጠሪያ ጭምር የረሱ ብዙ ወንዶች አውቃለሁ ። አብዛኛዎቻችሁ ርካሾች ናችሁ ። ግን እኔ እንደ አሥመራ ሴቶች ፍቅር ቶሎ አይዘኝም፡ አባቱ ይሙት ። የአሥመራ ሴቶች ይግረምህና ፍቅር ቶሎ ይገድላቸዋል፡ ባንድ ጊዜ ሙትት ይላሉ፡ ባንድ ጊዜ ነው ሙትት፡ ፍር ከርክ፡ ብትንትን የሚሉት ። በተለይም የሚያከብራቸውን፡ የሚወዳቸውንና የሚንከባከባቸውን ወንድ ካገኙ በቃ ልባቸው እንደ ቅቤ ይቀልጣል ። የመሐል ሀገር ወንዶችን የሚወዱት ለምን መስለህ? ፍቅር ያውቃሉ፡ ሴቶች ያከብራሉ ስለሚሉ ነው ። ደብረ ዘይት ብትሄድ የአየር ኃይል የመኰንናች ሚስቶች መሳ ለመሳ የአሥመራ ሴቶች ናቸው ። ከባሕር ኃይሎችም ጋር

በብዛት ተጋብተናል ። ከመሐል ሀገር የመጣው መለዮ ለባሽና ሚሊሺያ ፡ አባት ጦሮችም ሳይቀሩ አንዳንድ እየያዙ በመመለስ ሳይናቸው ። ጥሩ ምልክት ነው አባቱ ይሙት ። ጥቂት ወንዶችን እንገንጠል ቢሉም ፡ ሴቶቻችን አንድነትን እያጠበቁ ናቸው ። የአንድነት መሠረቱ ፍቅር ነው ። አይመስልህም? እኔ ግን የመሐል ሀገር ሰዎችን አልወድም ነበር ። ከቱሪስቶች ጋር ፍቅር መውደቅ ምን ያደርጋል? ብዙዎቻችሁ ቱሪስቶች ናችሁ ። ጊዜው ሲደርስ ሻንጣችሁን አንጠልጥላችሁ ፡ ፈትለክ ከማለት ሌላ ምን ታደርጋላችሁ? ስትሔዱ እንኳን ደህና ሁኑ አትሉም ። አንተም ያው እንደሌሎቹ ቱሪስት ነህ ። አይደለህም? ቢሆንም ካንተ ጋር ፍቅር ይዞኛል ። ለምንድነው ግን? ምን ዓይነት ሴት ነን? እስቲ ንገረኝ ባባትህ? ይህን እዚህ ላይ ላቁምና ስለኔ ላጫ ውትህ ።

«አታውቅም እንጂ በጣም ቀናተኛ ነኝ።አይገርምህም?ባንድ በኩል ከአንድ ወንድ ጋር ብዙ ጊዜ መቆየት አልወድም ፡ በግድ ካልሆነ በቀር ። ይሁን እንጂ የማልወደው ወንድ ቢሆንም ከሌላ ሴት ጋር ሲወጣ ካየሁ ደግሞ ቅናት ይይዘኛል ። እታመ ማለሁ ፡ እስቃለሁ ፡ ልዜ የኃዘን መብቃ ሲዘፍን ይውላል ። አንጀቱ ይቃጠላል ። ያንን ወንድ ካላገኘሽው ይለኛል ሆኔ ። እና እሱን ማሳደድ እጀምራለሁ ። ካላገኘህት አላርፍም ። በእውነት የሽርመጣ ልብ ነው ያለኝ ። ግን ለምንድነው? እንዴት ልበልህ? ወንዶች እንደ ውሻ ሲናከሱብኝና ሲጣሉብኝ በቃ ደስ ይለኛል ። እሷን ወደው ተጣሉባት ሲባል አቤት ደስታዬ! በወንዶች መጫወት ደስታ ይሰጠኛል ። ለራሴ ጥቅምና ውስጣዊ ፍላጎት ስል እጫወትባቸዋለሁ ። ግን እንዲህ ዓይነቱ ግንኙነት አንዳንዴ በመጨረሻ ያሳዝነኛል ። ያስቃየኛል ። አንዳንድ ጊዜ በውድም ሆነ በግድ ፍቅር ይይዘኛል ። ግን መወሰን አይሆን ልኝም ። ሽርመጣ ልብ እንዴት ሊወስን ይችላል ። ይግረምህና የሚለማመጠኝን ወንድ ብዙውን ጊዜ አልወድም ። ኮስተር ሲል ብኝ ይስበኛል ። አልፎ አልፎም ዱላ አልጠላም ። ኃይለኛ ወንድ እወዳለሁ ። ብዙ ሴቶች ወንድ ይወዳሉ ። ምናልባት ተፈጥሮአችንን ስለሚያካክስ ይሆናል ። አይገርምህም? ለኃጢአቱ የምከፍለው ዋጋ ስለሆነ ነው መሰለኝ ።

«ምን ልነግርህ ፈልጌ ነበር? ረሳሁት ልጄ..... አዎን ፡ ወንዶች እንደውሻ ሲጣሉብኝ ደስ ይለኛል ብየሀለሁ ። እኔና

አንተ በፍቅር መተሳሰር የጀመርን ሰሞን ፡ ያ በገባሁበት እየገባ ደብድቦና አስቃይቶ ይወስደኝ የነበረው ሰውዬ እዚህ መጥቶ ነበር ። ስሙን አልነግርህም ። የአሥመራ ሴቶች ወንድ ሁሉ የኔ ነው ። ወይም ነበር ማለት ይወዳሉ ። ለማንኛውም ነገር ሰውየው አብድ ነው ። ከመምጣቱ በፊት ደወለልኝ ። እዚህም ከደረሰ በኋላ ቢሮና ቤት እየደወለ ከዛቻ ጭምር ያስፈራራኝ ጅመር ። አንተ ሰላላህ ከእሱ ጋር ፈጽሞ ለመውጣት አልፈለኩም ። ባንድ ፊት ደግሞ እይው ። እይው የሚል በሽታ መጣብኝ ። እዚህ መጥቶ እኔ እያለሁ እንዴት ከሌላ ሴት ጋር ይሄዳል? የሚል ቁጭትና ቅናት አደረብኝ ። እሱ እዚህ መጥቶ ከሌላ ሴት ጋር መሔዱ ውርደት መሰሉ ታዮኝ ። በአሥመራ ከተማ የኔንና የሱን ታሪክ የማያውቅ መቼም የለም ። አንቀጥቀጥኝ ። ሆኖ ተቃጠለ ። በቃ ላየው ፈለኩ ። አልገባህም እንጂ አንተን ይገዢ እሱን ፍለጋ ያልዞርኩበት ቦታ የለም ። ከተማው ውስጥ ያለውን ቡና ቤት ሁሉ እየዞርክ ካላሰየኸኝ ብዬ ያስቸገርኩህ ምሽት ትዝ ይልሃል? ደደብ ። ግን አንተ አልገባህም ። ምንም አይገባህም ። ደደብ የምልህ ለዚህ ነው ። ከዚያ በኋላ የሆነውን ነገር አልነግርህም ። ብቻ ይቅር በለኝ ። ምን ላድርግ? ሽርመጣ ልቤ ነው እንዲህ የሚያደርገኝ ። አንተ ሰው ታምናለህ ። ቅናት አታውቅም ። በእልክ አታምንም ። ማንኛውንም ነገር በውይይትና በመግባባት ለመፍታት ከልብ ትጥራለህ ። መግባባት ከሌለ ቆራጥ ርምጃ ለመውሰድ የምትችል ሰው ትመስለኛለህ ። በእጠቃላይ ንጹህ ልብ ቀና ስሜቸውን አስተሳሰብ ያለህ ሠላማዊ ሰው ነህ ። በጉልበቱ የሚመካ ኃይለኛ አይደለህም ። ግን ጉልበትና ኃይል የሚበግርህ ፍጡር እንዳልሆንክ ደግሞ አውቃለሁ ። ፍርሀት የሚባል ነገር አታውቅም ። ምናልባት ደደብ ስለሆንክ ይሆናል ። አላውቅም ። ግን የተለየ ኃይል አለህ ። ግን ለምንድነው የወደድኩህ? ከሥልጣን ሥልጣን ፡ ከገንዘብ ገንዘብ የለህም ። መልክም ቢሆን ይህን ያህል አይደለህም።የለህ ነገር ቢኖር ምላስ ብቻ ነው ። ለዚያውም ቢሆን ቲፔ ላይ ካልሆነ ዝግ ነህ ። ጨዋታ አታውቅም ። ድንግል ነህ ። ምናልባት ለዚህ ይሆናል የወደድኩህ ። ከነክብርናዋ የተገኘች ልጃገረድ ትወደድ የለ? እንደሱ ነህ አንተ ለኔ ። እንዲህ ባይሆን ሞት ይህን ጊዜ ሁለት ቀንድ አስበቅልህ ነበር አባቱ ይሙት ። ግን ምን ያደርጋል? እሁን ነገሩ ሁሉ አልፎአል ።

«አሁን ይዘ ሁሉ ምንም አይደለም ። ሌላም ያልነገርኩህ ነገር አለኝ ። እየተለወጠኩ መሔዴን አይተህ ምን ሆነኛል? እያልክ ብዙ ጊዜ ጠይቀኸኛል ። በጊዜው እንዳልነገርህ ለሕይወቴ ፈራሁ ። መወሰንም ተሳነኝ ። መወሰን አይሆንልኝም አባቴ ይሙት ። አሁን ግን ወስኛለሁ ። ለምን? ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ? አሁን ምክንያቱን ልንገርህ ።

«ከጥቂት ሣምንታት በፊት አንድ ሰው ቤቴ መጥቶ ከጸጋዬ ጋደለማርያም ወይም ካንቺ ሕይወት አንዱን ምረጭ አለኝ ። ምን እንዳደርግ ነው የምትፈልገው? አልኩት ። ሰውዬው የሚፈልገው ነገር ግልጽ ነበር ። እንተን ከተፈለገበት ቦታ በተወሰነ ሰዓት ይዢ እንድመጣ ነበር የፈለገው ። በታውንና ቀኑን ወደፊት እንግርሻለሁ ብሎኝ ሐደ ። ሰውዬው ማን እንደሆነና የት እንደሚሠራ ደርሼበታለሁ ። የሚሠራው አርሚ አቪዮቭን ነው ። ለሙ ዑቁባይ ሲላ ይባላል ። እንዳልነገርህ ፈራሁ ። እንደሚገድለኝ እርግጠኛ ነበርኩ ። ነፍሴ ከፋኛ መጨነቅ ጀመረች ። ካንተ ወይም ከራሴ አንዳችንን መምረጥ ነበረብኝ ። በተጠየቅ ሁት መሠረት አሳልፌ ከሰጠሁህ ምንም ችግር ሳይገጥመኝ ካርቱም እንደሚያደርሱኝና ከዚያም ወደፊቱበት እንድሐድ እንደሚያደርጉልኝ ቃል ተገብቶልኛል ።

«እንዳጋጣሚ ሆኖ ጊዜውንና ቦታውን ሳይነግሩኝ አንተ ተነስተዘ ወደ ጦር ግንባር ሔድክ ። ለጊዜው ከጭንቀትና ከመከራ ተገላገልኩ ። አንተ ከመመለስህ በፊት ተነስቼ ለጭንቀት ፈልጊ ነበር ። አልሆነልኝም ፣ መወሰን አልቸልም ። በሐድሱበት ቦታ ሁሉ እንደሚከተለኝ ይሰማኛል ። የማላውቃቸው ሰዎች እንደጥላ ይከተሉኛል ። በየጊዜው ቤቴና ቢሮዬ እየደወሉ መጥሮ አለመጥፎን ያረጋግጣሉ ። ሌላም አይሰጡኝም ። እንቅልፍ ከጣሁ ቆይቻለሁ ።

«እና በመሐሉ አጭኛህ መምጣቷን ሰማሁ ። መምጣቷን የነገረኝና ወስዶ እሷን ያሳየኝ አንድ የማላውቀው ሰው ነው ። አንድ ወቅት ላይ ለኔ ካልሆነ ሰማን አባቴ ይሆናል? ከሕይወቴ የሚበልጥብኝ ምን ነገር አለ? አሳልፌ ሰጥቼው ለምን አልጥርም? ከሚል አሳብ ላይ ደረስኩ ። በዚሁ አሳብ ጸንቼ ሳለሁ ዛሬ አንድ ሰው ደውሎ መምጣትህን ነገረኝ ። ታስታውስ እንደሆነ ከአምስት

ደቂቃ በኋላ እደውልልህለሁ ብዬህ ነበር ። በዚያ ጊዜ ውስጥ የተሰጠኝን ስልክ ቁጥር ተጠቅሜ ደወልኩ ። አንድ ሰዓት ላይ ወደ አይሮፕላን ማረፊያ እንዳመጣህ ታዘዝኩ ። የማደርገው ነገር ጠፋኝ ። መቁረጥ አቃተኝ ። አንድ የማላውቀው ሰው እንግዳ መስሎ መጥቶ ቢሮዬ ቁጭ አለ ። ምን እንደማደርግ ለመከታተል የመጣ ሰው መሆኑ ገባኝ ። እና የመሥሪያ ቤቱን ሥራ የምሠራ አስመስዬ ይህን ደብዳቤ ከመጻፍ ሌላ ምርጫ አልነበረኝም ። ይህንን ደብዳቤ ስጽፍ ነው የዋልኩት ። ከልብ የሚጽፉት ነገር አያስቸግርም አባቴ ይሙት ። ደብዳቤውን እንዴት እንዳወጣሁት ይገርምህል ። የሚጠብቀኝ ሰውዬ እንዳያየኝ በምሳ ሣህኔ ውስጥ አድርጌ ነው ያወጣሁት ። ምን ያህል እንደምወድህ የገባኝ ዛሬ ነው ። እወድሃለሁ አባቴ ይሙት ። ደደብ ። ግን ምን ዓይነት ሴት ነኝ? አንድ ነገር በሕይወቴ ወስኜ አላውቅም ። እርሜን ዛሬ አንድ ነገር ብወስን ይኸውና ችግር ላይ ወደቅሁ ።

«ለምን ለፖሊስ አትነግሪም ነበር? ትለኝ ይሆናል ። አስቤው ነበር ። ግን እንዳልኩህ ሰው አጠገቤ ነበር ። ይህን ላልነገርህ ብሞት አንተም አትተርፍም ። የነበረኝ አማራጭ ይህን ደብዳቤ ጽፌ በሰው መላክ ነበር ። ይህ ደብዳቤ ይደርስህል ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ ። ከዚህ በኋላ ምን ታደርጊያለሽ? ትለኝ ይሆናል ። በእውነት አላውቅም ። ተማቶብኛል ። ምንም እንደማልሆን ተስፋ አደርጋለሁ ። እንደገና እንገናኛለን? አይመስለኝም ። አገኘሁህ ፣ አጣሁህ ። ቻው እምበክር..... ጸጋዬ ።»

ወደ ኩሎኔል በትሩ ቢሮ ደወልኩ ።

ጸሐፊው ፡ «መጥተዋል ። ላገናኘዎት ፈልጌ አጣሆዎት ። ቢሮም ቤትም አልነበሩም» አለኝ ።

«እኚ አሁን አገናኘኝ.....»

«ቤት ደርሼ እመለሳለሁ ብሰው አሁን ወጡ ። እሳቸውም በጣም ነው የሚፈልጉዎት.....»

«እኚ የቤቱን ቁጥር ሰጠኝ ።»

የቤቱን ስልክ ቁጥር ሰጠኝ ። ቤቴ ደወልኩ ። አሁን ወጡ ተባልኩ ።

ጊዜ አላጠፋውም ። ተነስቼ ወደ ማይተማናይ እንደ እብድ በረርኩ ። አሳቤ ፣ ቶሎ ደርሼ በሕዝብ ደኅንነት ሰዎች ጥበቃ ሥር ለጊዜው እንድትቆይ ለማድረግ ነበር ። ማይተማናይ ተናው ጠቆየኝ ። የሠፈሩ ሕዝብ ይራወጣል ። ጩኸት በርከቷል ። እንዴትና የት እንዳቆምኩ አላውቅም ። ብቻ እንደሮጥኩ ሔጄ ፊያሚታ ቤት ጥልቅ አልኩ ። ግቢው በሚጮሁ ሰዎች ተሞልቷል ። አልጋዋ ላይ አጋድመዋታል ።

«ፊያሚታ! ፊያሚታ! ጸጋዬ ነኝ። ትሰሚኛለሽ? ፊያሚታ!»
ቤቱ ላንዳፍታ ጸጥ አለ ።

«ደብዳቤው ደረሰህ?» አለች በተዳከመ ድምጽ ።
ልብሷ በደም ተበክሏል ።

«አዎን ፊያሚታ ። አይዞሽ ። አሁን ደህና ትሆኛለሽ.....»
«እሞታለሁ?»
«ኖኖ ፊያሚታ አትሞችም.....»
«ግን ለምንድነው የምሞተው? ምን አጠፋሁ? እግዚር ለምንድነው የሚገድለኝ? ምን አደረኩት?»
«አይዞሽ ፣ ምንም አትሆኝም.....»
«ታስታውሰኛለህወይ?»
«እባክሽን ፊያሚታ ዝም በይ.....»
«አዎን ፣ አዎን ፊያሚታ.....»
«ሁልጊዜ?»

«ሁልጊዜ..... ኖኖ ፊያሚታ ። እባክሽን በርቺ..... ማነው የሚያግዘኝ? ሰዎች ለምን ዝም ትላላችሁ? ወደ ሆስፒታል እንወሰዳት እንጂ.....»

«የሰጠሁህን መረጃ ቶሎ ተጠቀምበት ። ሰዎቹ አደገኞች ናቸው.....»

«እሽ.....»

«እኔም የቀይ ኮከብ ዘመቻ አባል ነኝ ፣ አይደለሁም? ፍቅር የቀይ ኮከብ ዘመቻ አካል አደረገኝ ። አንተ ደደብ.....»

«ፊያሚታ! ፊያሚታ!»

ቆንጆ ፈገግታ ብቻ ከቆንጆ ፊቷ ላይ ቀርቶ ነበር ። ትንሿ ነበልባል ጠፋች ።

አ ር ማ ይ

አ ር ማ ይ

ደራሲው ነኝ እንደገና ። ጸጋዬ ኃይለማርያም ከእንግዲህ በራሱ ቃላትና ስሜት ታሪኩን ለመግለጽ አይችልም ። ከባድ ኃዘን በድን አድርጎታል ። ምንም ነገር አያይም ፣ አይሰማም ። ምንም ነገር አይሰማውም ። ኃዘኑ ከአቅሙ በላይ ሆኖበታል ። ደራሲ ኃዘን አይሰማውም? ስለሰው ልጅ ያዘናል ። የራሱ ኃዘን ግን የለውም። እግዚር ሰውን በራሱ አምሳል ፈጠረ ይባላል። ግን ስለሰው ልጅ ያዘናል ። አይገርምም? ይገርማል ። ደራሲም እንደዚሁ ነው ። ግን ስለእግዚርም ሆነ ስለደራሲ ማን ደንታ አለው? አሁን ስለእሱ ግድ የለም ። ወደ ጸጋዬ እንመሰስ ።

ፊያሚታ ጠፍታለች ። ይህ ሕይወት ባንድ አቅጣጫ ብቻ የሚያስኬድ መንገድ ነው ። ከእንግዲህ ተመልሳ አትመጣም ። ሕይወት እንቆቅልሽ ሆነበት — ለጸጋዬ ኃይለማርያም ። ለጥል የፈለጋት ቤት ሕይወቷን ለእሱ ብላ አሳልፋ ሰጠች ። የእሷ ሞት ለእሱ ሕይወት ሆኗል — የብድር ሕይወት ። ሞቷ ከልቡ ውስጥ የበጠሰው ነገር የመኖሩን ያህል የሰወጠውም ነገር ነበር ። አዲስ እምነት አግኝቷል ። በሰው ልጅ ላይ አዲስ እምነት እንዲኖረው አድርገዋለች ። ኩሎኔል በትሩ ቢሮ ደወለ ።

ወደ ኩሎኔል በትሩ ቢሮ ሔዶ ስለ ሥዕላዊ ያገኘውን መረጃ ሰጠውና ፣ «በጊዜ ባገኝህ ኖሮ ይህ ሁሉ አይደርስም ነበር» በማለት እድሉን አማረረ ።

ኩሎኔል በትሩ መልስ እስኪሰጠው ድረስ አልጠበቀውም ። በተጨማሪ «ስለ ፓራዲዞ ቡኖ ቤት ጠቃሚ የሆነ መረጃ ለጥቼህ ነበር ። እስካሁን ርምጃ ያልተወሰደበት ምክንያት ምንድነው? በእናንተ ቸልተኛነት ምክንያት ነው የዚች ልጅ ሕይወት የጠፋው ። በእውነት እዝናለሁ» በማለት ጮኸበት ።

ኩሎኔል በትሩ ስለ ሥዕላይ ያገኘውን መረጃ ትኩር ብሎ ሲመረምር ከቆየ በኋላ ከወንበሩ ላይ ተነስቶ ቆመ ። ፊቱ ላይ የድል ስሜት ይነበብ ነበር — «ጓድ ጸጋዬ» አለ — «ቸል ያልን በት ጊዜ የሰም ። ፓራዲዎን ሀያ አራት ሰዓት ሙሉ በዓይነ ቁራኛ ስንጠብቅ ነው የከረምነው ። ሰብሮ መግባት ቀላል ነገር ነው ። ግን ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ነበረብን ። ያልሆነ ሥራ ሠርተን ሌሎች እንዲነቁ ምክንያት መሆን ትርፉ ድካም ነው ። የምንወስደው ርምጃ ካለ የእነሱን የሰለላ ድርጅት የጀርባ አጥንት የሚሰብር መሆን አለበት ። ብዙ «ሴሎች» እንዳሏቸው ይገመታል ። ዋና ሴላቸውን ካልሰበርን ጥቃቅኖቹን መስበር ጥቅም የለውም ። አንዱ ሴል ስለሌላው አያውቅም ። ዋናውን ሴል ከሰበርን ግን ሌሎቹን መስበር ቀላል ነው ። እርግጠኞች መሆን ነበረብን ። አሁን እርግጠኛ የሆንኩ ይመስለኛል ። አሁን የሚያጠራጥር ነገር የለም ። ፓራዲዞ ። ሥዕላይ ። ዋናው የአርማይ ሴል ።»

ፊቱ ላይ የሚታየው ፈገግታ ብሩህ እየሆነ ይሔድ ነበር ። ስልኩን አንስቶ ተኸላይን ጠራው ። ተኸላይ እንደልማዱ ሽክ ብሎአል ።

«ሰዎችህ ዝግጁ ናቸው?»

«ዝግጁ ነን ጓድ ኩሎኔል ። የምንሠራው ሥራ አለ?» ተኸላይ ድርጊት የጠማው ይመስላል ።

«ስለፓራዲዞ ቡና ቤት አዲስ ወይም ተጨማሪ መረጃ አለህ? «እስካሁን ምንም የለንም!»

«አሺ ። ቡና ቤቱ እንዲሰበር እፈልጋለሁ ። አሁን! እዚያ ውስጥ የሚሠሩትን ሰዎች አንዳቸውም እንዲያመልጡ አልፈልግም ። ግልጽ ነኝ ። እና ሥዕላይን ከነሕይወቱ ነው የምፈልገው ። ጊዜ የለንም!» አለው ።

ተኸላይ ፊት ላይ ይነበብ የነበረው ደስታ ልዩ ነበር ። ወጥቶ ሔደ ።

ከምሽቱ አራት ሰዓት ከአርባ ደቂቃ ሲሆን የፓራዲዞ ቡና ቤት ባራስታ ቡና ቤቱን ዘግቶ ሲወጣ ተያዘ ። ተኸላይ ዘድንግል ለሰውዬው ጊዜም ሆነ እድል አልሰጠውም ። ኩላሊቱን እንደ

በመርገጥ አናገረው ። ሰውዬው ወደ ተከስተ ገብራይ መራው ። ተከስተ ዓለም ጤና ነው ብሎ ቤቱ ተኝቶ ነበር ። ተኸላይ ቤቱ ዘውብሎ ገብቶ ከተኛበት ድንገት ያዘው ። ተከስተ ራቁቱን ነበር ። እጭኖቹ መሐል በጉልበቱ መታው ። በሚቀጥሉት ጥቂት ደቂቃዎች እቁባይ ሲላ ከሁለት ሌሎች ሰዎች ጋር ቤቱ መጠጥ እየጠጣ ሲጣወት ተኸላይ ዘድንግልና ረዳቶቹ እንደመብረቅ ወረዱበት ። ሦስቱም ሰዎች ሰከረው ነበር ። ከእቁባይ ጋር የነበሩት ሁለት ሰዎች ያን ምሽት በመረዳዳት ፈያሚታ ጊላይን በሯ ላይ ጠብቀው በጥይት የመቷት ፣ አጥፍተው ለመጥፋት የተሰለፉ ቅጥር ነፍስ ገዳዮች ነበሩ ። ወዲያውኑ ለፈለፉ ።

ፈያሚታ ጊላይን ሲከታተሉ ነበር የዋሉት ። እንደነገረች ቸው ወደ ኒያላ በመሔድ ፈንታ ወደ ቤቷ በታከሲ ሔደች ። በመኪና ተከተሏት ። ቀድመው በሯ ላይ ጠበቋትና ከውጭ በር ላይ መንገድ ዘግተው ያዟት ።

«ምንድነው?» አለች ።

«እንደተነገረሽ ለምን አላደረግሽም?»

«አላደርግም ።»

«አንቺ የመንግሥት ሰላይ!»

«አይደለሁም.....»

በሁለት ጥይት ልቧ ላይ መተዋት ሮጡ ። ተኸላይ ራሱን ለመቆጣጠር አልቻለም ። ረዳቶቹ ባይዙት ኖሮ እዚያው ሊጨርሳቸው ፈልጎ ነበር ።

«ወዲበራሺ ተያዘ አይደለም?» አለ ዕቁባይ ደሙን ካፋ ላይ እየጠረገ ።

«ሥዕላይ ማለትህ ነው!? አለ ተኸላይ ።»

«ድሮውኑም እሱ ላይ እምነት አልነበረኝ! የውሻ ልጅ!» አለ ።

ተኸላይ ተነስቶ ወደ ቻው ሆቴል በረረ ። ሰዓት ቢያልፍም የሆቴል ቤቱ ባር ገና አልተዘጋም ። ሥዕላይ በራሽ ከቀይ ኮብብ ዘማችች ጋር ተዝናንቶ እያወራ ቢራ ይጠጣ ነበር ። ተኸላይ መጥቶ እጉኑ በርጋታ ቁጭ ካለ በኋላ ቢራ እዘዘ ። ጠምቶታል ። ጉርገሮው ተቃጥሏል ።

ሥዕላይ «ዛሬ እደኑ እንዴት ነው?» ብሎ ተከላይን በቀልድ ጠየቀው ።

«ዛሬ ሴቶች ሁሉ በጊዜ ተኝተዋል ። እግዚር ይደላቸውና!» ብሎ መለሰለት ።

ተከላይ ቀስ ብሎ ቢራውን ጨለጠና ፡ «ፊያሚታ ጊላይ የሆነችውን ሰምተህል?» አለው ።

«ምን ሆነች?»

«የሆነችውን የምታውቅ መስሎኝ ነበር?»

«ምን ለማለት ፈልገህ ነው?»

«ሞታለች ። እና መሞቷን ታውቃለህ እይደለም? እንደሷ ያለች ቆንጆ ልጅ አሁን ጨካኛ ማን ይገድላል? ታውቀዋለህ ፤ እኔም እውቃለሁ ። ሁለታችንም እናውቀዋለን.....»

«እንዴት እውቃለሁ?»

«አሮማይ የማያውቀው ምን ነገር አለ?»

ሥዕላይ አልተደናገጠም ። ተከላይን ላንዳፍታ አተኩሮ ተመለከተው ። ዞር ፡ ዞር ብሎ ቡና ቤቱን በዓይኑ ቃኘ ። የሚያውቃቸው እንዳንድ የሕዝብ ደኅንነት ሰዎች ነበሩ ። ነገሩ ገባው ። እሱን ወደ ኪሱ ሊከት ሲል ተከላይ አንቆ ያዘው ። ሌሎች የሕዝብ ደኅንነት ሰዎችም ተረባረቡበት ። ሥዕላይ ኪስ ውስጥ ከሳይ ናይድ መርዝ ሌላ ምንም ነገር አልተገኘም ።

«ተከሰተን ያዛችሁት? እሱ መሆን አለበት ወደኔ የመራች ችሁ ።»

«እንጂድ?» አለው ተከላይ ።

«ምን ምርጫ ይኖረኛል? ሳልቀድምህ ቀደምኸኝ አይደለም?»

«ምን ይጠቅመኛል?» አለ ተከላይ ጥርሱን ነክሶ ።

«እንዴት? ራሱን እንኳን ደስ ያለህ ማለት አለብህ.....»

«አዎ ፡ በእጄ ብገድልህ ኖሮ ራሴን አመሰግን ነበር ። ግን ምን ያደርጋል? እድለኛ አይደለሁም» አለው ።

«አሁን ጸጋዬ የት ነው?»

«ጋዘን ላይ ነው ። ምነው?»

«የሱ ጦስ ሳይሆን አይቀርም ለዚህ ያበቃን ። እና ደግሞ ያቺ ሸርመጣ!»

ተከላይ ዘድንግል እየተቆጩ ሥዕላይ በራሺን ይዞ ወጣ ። የታናሽ ወንድሙ ምስል እየመጣበት በለው ፡ በለው ይለው ነበር ። ግን ሥዕላይ እድል አልሰጠውም ። እንደ በግ እየተነዳ ሔደ ። በሚቀጥለው አንድ ሰዓት ውስጥ ፓራዲዞ ቡና ቤት ሥር የሚገኝ «ሴል» ተከፈተ። ሎኒል በትሩ ተሰማ ራሱ በቦታው ላይ ተገኝቶ ነበር ። እንቅልፉን ጠግቦ ገና የነቃ ወጣት መስሏል ። ጥርጣሬው ልካ ሆኖ በመገኘቱ በጣም ደስ ብሎታል ። በሌላ በኩል የጠላቶቹን ዝግጅትና ድርጅት በልቡ እያደነቀ ባንድ ፊት ደግሞ ይህ ሁሉ አፍንጫው ሥር ሲሠራ በመቆየቱ ውስጥ ውስጡን ይበሽቅ ነበር ።

በሰለላና በግድያ ተግባር ላይ የተሰማሩ ፡ በቁጥር ከአምስት መቶ በላይ የሆኑ የሰዎች ስም ዝርዝርና እንዲሁም ለግድያ የሚፈለጉ የሲቪልና ወታደራዊ ባለሥልጣኖችና ኃላፊዎች ፡ የሕዝባው ያን ድርጅቶች ተወካዮች ስም እንዳለ ተገኘ ። የአሮማይን ተልእኮ በቅጥረኝነት የሚያስፈጽሙ ሰዎችም ስም ነበር ። ኩሎኒል በትሩ የሻለቃ ታደሰ ቆሪቶችን ስም ሲያይ ራሱን ይዞ ቀረ ። ይህ የመጨረሻ እንዳልሆነ ያውቃል ። ሥራው ገና መጀመሩ ነበር ። ከትትሉ ወዴት እንደሚያመራው ላንዳፍታ አሳሰበው ። እስከምን ድረስ ወደ ላይ ይሔድ ይሆን? የት ይሆን ነገሩ የሚቆመው?» የሚሉ ጥያቄዎች አእምሮው ላይ ተመላለሱበት ።

የሥዕላይን ርጋታና ድፍረት በሆዱ አየደነቀ ፡ «ታዲያስ ሚስተር አሮማይ?» አለው ።

«አለና.....» የሚል ነበር መልሱ

«እንደምትተባበረን ተስፋ ተደርጋለሁ.....»

«በምን?»

«በሮክፊል ግነው?»

ሥዕላይ በራሺ መተባበር ነበረበት ። ሞቱን ቢመርጥም የሚገድለው ሰው አልነበረም ። መሰቃየት ደግሞ አልፈለገም ። በጀብሐ እሥር ቤት ያየው መከራና ፍጻሜ ዘቅቶታል ። በሚቀጥ

ለው ሰዓት ውስጥ ከተከላይ ዘድንግል ጋር በልዩ አይሮፕላን ወደ አዲስ አበባ እንዲበር ተደረገ ። በዚያኑ ወቅት ምናልባት ከዚህ ቀደም በኢትዮጵያ ኢንተሌጀንስ አገልግሎት ታሪክ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ፡ ሰዎችን በያሉበት አድኖ የመያዝ ሥራ ተጀምሮ ነበር ። ኩሎኔል በትሩ ምቹ ወንበሩ ላይ ወደኋላ ተለጥመ ተቀመጠ ። ሲጠብቀው የነበረ ሽልማት ደረሰለት ። ግን፡ ክትትሉ ወዴት ያመራ ይሆን ? የሚለው ጥያቄ ከአእምሮው ላይ አልጠፋም ። ለጸጋዩ ኃይለማርያም የከፈለው ሦስት መቶ ብር በከንቱ አልነበረም ፡ የተፈለገውን ትርፍ አስገኝቷል ። ምስጋናውን ሁሉ ለራሱ አድርጎ ፈገግ አለ ። ንጋቱም ፈገግ ማለት ጀምሮአል ። ዓይኖቹን ሊከድን ሲል የሰልክ ጥሪ መጣለት።

«ጸጋዩ ነኝ»

«እሺ ጸጋዩ ። የት ነህ?»

«ፊያሚታ ቤት ነኝ ። የምትረዳኝ ነገር አለኝ.....»

«ደስ እያለኝ ። ምን ኖሮአል?»

«የሬሣ ሣጥን እፈልጋለሁ ።»

«ያውም በጣም ገሩም የሆነ ሣጥን ነው የምልከልህ ። ከዚህ የበለጠ ነገር በተገባት ነበር ። የጀግና ሰው ቀብር ። ገዳዩ ጽም ተይዘዋል ። አይዞህ» አለው ።

ከጧቱ ሦስት ሰዓት ገደማ ገሩም የሆነ የሬሣ ሣጥንና አራት ትላልቅ ጉንጉን አበባዎች ተጭነው ከኃዘኑ ቤት ደረሱ ። ጸጋዩ ደረቱ ላይ የሰካውን ቀይ ኮከብ አውጥቶ ፊያሚታ ጊላይ ደረት ላይ አደረገላት ። በአገር ልብስ አሸብርቃ የመላክ ሞት ውብ ሙሽራ በመምሰል ጸጥ ብላ ተኝታለች ።

የፊያሚታ ጊላይ ቀብር ከቀትር በኋላ በአሥር ሰዓት ተፈጸመ ። ኩሎኔል በትሩ ፡ ሰለሞን በትረና ሌሎችም ከፍተኛ ሰዎች ቀብሩ ላይ ተገኝተው ነበር ።

«አይዞህ» አለው ሰለሞን ።

«ደስታና ሕይወት ገንዘቦቼ ነበሩ.....»

«በ'ውነት መጽናናት አለብህ ። ሁላችንም በእሷ ሞት መጽናናት ይኖርብናል ። አንዱ ለሌላው ደስታና ሕይወት ራሱን አሳልፎ ሲሰጥ ማየት አያሳዝንም ፡ ያበረታታል አንጂ ። ለሌሎች ጥፋት ሳይሆን ለሌሎች ደስታና ሕይወት ብዙዎቻችን መስዋዕት የምንሆንበት ቀን ሲመጣ ይታየኛል ። ጥሩ ምሳሌ ትታልን ነው የሔደችው ። ጥሩ አጀማመር ነው» አለው ።

ቀጥሎ ያነጋገረው ኩሎኔል በትሩ ነበር ።

«እንዲህ ዓይነቱ ነገር ሲደርስ ብርታት ይጠይቃል» አለው።

«ስለሣጥኑ አመሰግናለሁ» አለ ጸጋዩ ።

«እንዳልኩት ሌላም ይገባት ነበር ። የእሷ ሞት ለብዙዎች ሕይወት ሆኗል ። ብዙ ነገር ከብዙ ጥፋት አድኗል ። ያንተንም ጥንቃቄ አደንቃለሁ.....»

«አፕሬሽኑ እንዴት እየተካሄደ ነው? » ብሎ ጠየቀው ።

«በጥሩ ሁኔታ እየተካሄደ ነው ። ያሥመራን ሴል ሰብረናል ። ያዲላባ ሴላቸውንም ዛሬ ወይም ነገ እንሰብረዋለን ። ለጊዜው በሮክራሲ አምልጠናል ። ግን የጊዜ ጉዳይ ነው ። ድሬዳዋ መሆኑን ፍንጭ አግኝተናል ። የገባበት ገብተን እንይዘዋለን ። በሕዝባዊ አሠራር ላይ እምነት ማሳደር ይኸውልህ ጥሩ ነው — ይከፍላል» ብሎ ቀጠለና ፡ «ቀደም ብላ ብትነግረን ኖሮ ሕይወቷ አይጠፋም ነበር ። ያሳዝናል» አለው ።

«መወሰን አልቻለችም ። ድሮውንም ውሳኔ ማድረግ ያስቸግራታል ። ታመነታለች ። ምናልባት በሕይወቷ ያደረገችው ትልቅ ውሳኔ ቢኖር እኔን አሳልፋ ሳለመስጠት ያደረገችው ውሳኔ ይሆናል ። እና ለሞቷ ምክንያት ሆነ» ብሎ ዝም አለ ።

ሰው ሁሉ ሔዷል። ትበያ ፤ በፈር ። ጥርኝ በፈር-ሕይወት ። ጸጋዩ ኃይለማርያም ብቻውን ወደኋላ ቀረ ። የሚያደርገው ነገር አልነበረውም ። ግን ፊያሚታ ጊላይን እዚያ ብቻዋን ጥሎአት መሔድ አንጀቱ እምቢ አለው ።

ከላይ እስከ ታች ጥቁር በጥቁር የለበሰች አንድ ሴትም እንዲሁ ወደኋላ ቀርታ ነበር ። እንዲያውም ከሴት ኃዘንተኞች ውስጥ ጥቁር በጥቁር የለበሰች እሷ ብቻ ነበረች ። የሐማሴን ሴቶች ለኃዘን ጥቁር የመልበስ ልማድ የላቸውም ።

ወደ ቀብር ሲሔዱ ነጭ በነጭ ለብሰው ነው ። ልቅሶ ቤት ሲደርሱ ያሸርጣሉ ፣ ወጣ እንዳሉ ሽርጡን ይፈታሉ ። ጌጣ ጌጥም አይቀራቸውም ። አጊጠው መታገንን ይሸኛሉ ። ታዲያ ምን ይሁን? የሞተ ሞቷል ፣ የቀረው መኖር አለበት ። ሕይወት መቀጠል ይኖርባታል ። ሕይወት አጭር ናት ። ከሰው ረጅም ነገር ምንድነው? ምናልባት ጥላው ብቻ ነው ። ጸጋዬ ዞር ሲል አያት ። ሮማን ኅለተወርቅ ነበረች ። ወደ እሷ ሔደና ፣ «ማታ ብዙ ፈለኩሽ የት ጠፋሽ» አላት ።

ለጥያቄው መልስ ሳትሰጠው ፣ «እግዚር ያጥናህ» አለችው ። የሚለው ነገር አልነበረውም ። ዝም አለ ።

«ልብህ ወደ መቃብሯ አብርሃት ወርዶአል አይደለም?» አለች ። እንደገና ሊከዳት አልሞከረም ወይም አልፈለገም ። ታስታውሰኛለህ?..... አዎን በለኝ..... ሁልጊዜ?..... ምን ዓይነት ሴት ነኝ? እስቲ ባባትህ ንገረኝ..... ደደብ..... አባቴ ይሙት ደደብ ነህ..... የፊያሚታ ጊላይ ቃላት ትዝ አሉት ።

«ቀለበት መለዋወጥ ምንድነው? ባታውቀው ነው እንጂ እኔ ሕይወቴን ልለውጥልህ ነው..... ብላ በደብዳቤዋ ላይ ያሰፈረችው ቃል ባሳቡ ተነበበው ።

«ካልሽ ፣ አዎን» አላት ።

«እና ሁልጊዜ ስታስታውሳት ትኖራለህ አይደለም?»

«ሮሚ ፣ ሕይወቷን የሰጠችኝ ልጅ መሆኗን አትርሺ ። አዎን አስታውሳታለሁ ። አሳቤ ውስጥ ትኖራለች ። ሌላ ምን ላደርግላት አችላለሁ? አብሬአት ወደ መቃብር አልወርድ ነገር.....»

«ግን ልብህ ወደ መቃብሯ ወርዷል ። ከመቃብር በታችና በላይ የሆነ ልብ ምን ያደርጋል?» ካለች በኋላ ፣ የቃል ኪዳናቸው

ወን ቀለበት ከጣቷ ላይ አውልቃ እግሩ ሥር ወረወረችለት ። ወርቅ ። ዐፈር ። ዐፈርና ወርቅ ። ሕይወት ።

«ኖርድሽ ይህ ነው?» አላት ።

«ይኸው ነው» ብላ ለጠቀኛና ፣ «መጥፎ እድል እቴ!» አለች ።

«ምኑ?»

«የምወዳቸው ወንዶች ለምን እንደሚከዱኝ አላውቅም! አገኝቼ ማጣት ያርባ ቀን እድሌ ነው መሰለኝ ። ቻው» ብላው እቆመበት ጥላው ሔደች ።

ሮማን ከፊቱ ፣ የፊያሚታ ጊላይ መቃብር ከጎላው ፣ በመካከላቸው ቆሞ ቀረ ። በመጨረሻ ሰው ብቻውን ነው ፣ ብቸኛ ነው ። ብቸኛነት ተሰማው ። ልቡ የኃዘን እንጉርጉር አንጎራ ጎረ ። ልቡ የኃዘን እንጉርጉር የማያንጎራጉር ሰው አለ ይሆን? ግን ልናዳምጠው አንፈልግም ። ለምን? ደስተኞች መሆን እንፈልጋለን ። ተስፋ ከመቁረጥ ተስፋ ማድረግ ይሻላልና ባናገኘውም ቅሉ ዘላለም እንሻዋለን ። ዘላለማዊ ተስፋ ፣ የኃዘንና የእንጉርጉር ሰው ያለተስፋ ምንድነው? ተስፋ በልባችን ማሳደር አለብን ፣ ተስፋ በሌለበት ቦታም ቢሆን ።

እንባ እንባ ይለኛል

ይተናነቀኛል

ግን እንባ ከየት አባቴ!

ደርጃል ከረጢቱ

ሳት ሳትም ይለኛል

ስቆ ላይስቅ ጥርሴ

ስቃ እያለቀሰች

መከረኛ ክፍለ ።

ጀምበሯ ለመጥለቅ አቆልቋለች ። አድማሱ ቀልቷል ። ቀለበቷን በማማው ረግጦ ለጋት ። እንደ እውነቱ ከሆነ ቀለበቷን አልነበረም በማማው ረግጦ የለጋው ፣ የገዛ ሕይወቱን ነበር እንጂ ። ቻው ፊያሚታ አለ በልቡ ። መቃብሯ ጸጥ ብሎአል ።

ከመቃብር ጸጥታ ባሻገር የናቅፋ ተኩስ ተሰጣው ፡ የጀግናችን
ደምጩኸት እየሰማ ልቡ ወደዚያ ሐደ ። ሁሉን ትወዳለህ ፡
በመጨረሻም ሁሉን ታጣለህ ። ሴ ላ ሺ ፤ አሮማይ ።

... ባሬስታው ከፊት መታጠቢያው ማህን ሥር ያለውን የውሀ ሀይል መዘውር ሔዶ ጫን ሲለው... በኮንክሪት የተቀበረ መስሎ ይታይ የነበረው ትልቅ ባኞ ተነስቶ ቆመ ። ሥዕላይ ባኞው አርፎበት የነበረበትን ጉድጓድ ተመለከተ ። የኤሌክትሪክ ብርሃን ኩሬ ጉድጓዱን ሞልቶታል ። ወደ ውስጥ የሚወስዱ ከብረት የተሠሩ ደረጃዎች ይታያሉ ። ሥዕላይ ወደ ውስጥ ዘለቀ ። ባኞው ቦታው ተመለሰ...

... «የመረጃ ሥራ የመረጃ ሰዎች ብቻ የሥራ ክልል አይደለም፤ ባሁኑ ጊዜ ሕዝባዊ ባሕርይና መሠረት ሊኖረው ይገባል ። ሁሉም ለአብዮቱና ላገሩ አንድነት ሰላይ መሆን አለበት ። አብዮተኛ ነኝ ማለት አይበቃም... ጓድ፣ መለኪያው ተግባር ነው»...

... ካሉብ ካዶሊስ የቀይ ባሕርን ሞገድ ሲገዛ፣ ልብነ ድንግል በዱር ሲንከራተት፣ የሐንስ መተማላይ አንገቱን ለሠይፍ ሲሰጥ፣ አሉላ አባነጋ፣ «ቀይ ባሕር የኢትዮጵያ ተፈጥሮ በር ነው» እያለ ዶጋሊ ላይ ቆሞ በለው ሲል፣ ቱዎድሮስ፣ «የቱ ወንድ ክንዴን ይይዛል!» ብሎ መቅደላ ላይ የመጨረሻ ጥይቱን ሲጠጣ፣ ምኒልክና ጣይቱ አድዋ ላይ «ድሉ ያንተ ነው ያገሬ ጀግና!» ሲሉ...

... ሳመኞች ። ትንፋሽ እንደ ዱር ጽጌረዳ ሁልጊዜ ደስ ይላል። እየተነጫነጩት የግደን ተነሳች ። ለመልበስ ጊዜ አልፈጀባትም ። በቀላሉ የማጌጥና የመዋብ ችሎታ አላት ። ወይም የወጣትነት ዕድሜዋ ይሆናል የሚረዳት ። መኳካል አታበዛም ።...

ከመጽሐፉ ውስጥ የተወሰዱ ።